

تصویر ابو عبد الرحمن الکردي

ناوازترین بهرهمی د. محهمه د عهریفی

به ختہ وەر بری

ودرگیرانی

هیمن محهمه د عهلی

ناریت

- ناوی کتیب: به ختمومر بڑی.
- نویسنی: د. محمد مد عمریضی.
- ومړگیپرائی: هیمن محمد مد علی.
- دیزاین: قهیدار رحیم.
- چاپ: یه کم.
- ژماره ی سپاردن: ۲۷۰۹ ی سالی ۲۰۱۰.
- چاپخانه: دار المعرفة - لبنان.
- مافی له چاپدانموی پارټزراوه.

نارین

همولټر- جوارپپانی شیخ محمودی حهفید.

بازاری زانست بو کتیب و چاپهمنی.

ته لهفون: ۰۰۹۶۶۶۲۵۱۱۹۸۲

موبایل: ۰۰۹۶۶۷۵۰۴۰۶۶۱۱۰

Website: www.nareenpub.com

E-mail: info@nareenpub.com

ناوازه‌ترین بهره‌می د. محمدهد عه‌ریفی

به‌خته‌وه‌ر بیری

- هونه‌ری هه‌لسوکه‌وت له‌گه‌ل خه‌لکی، له‌ سایه‌ی ریژینی پیغه‌مبه‌ردا عليه‌السلام.
- نه‌زموونی زیاتر له‌ بیست سالی تو‌یژینه‌وه‌و خول و یاده‌وه‌ری نووسه‌ر.

وه‌ر گێڕانی
هیمن محمدهد عه‌لی

ز ۲۰۱۱

چاپی یه‌که‌م

ک ۱۴۳۲

ناییت

پیشه کی..

به ناوی خدای به خشندهی میهره بان

سوپاس و ستایش بۆ پهروردگار و درود و سلاویش بۆ سمر گیانی پیغمه مبری
پیشه وای نازیزو نازدار ﷺ..

له تهمهنی شانزه سالیما پهرتوکیکی (دیل کارنیجی) م لهبر دستدا بوو، به ناوی
(هونهری مامه له گردن لهگه له خه لکیدا) به راستی پهرتوکیکی زۆر ناوازمو نایاب بوو،
هر لهبر نهوه چمنان جار خویندمه وه..

نوسهری پهرتوکه که پیشنیاری نهوهی کرد بوو، که پیویسته خوینهر هه موو
مانگیك جاریکی بخوینیتسه وه، منیش وام کردو یاساو بنه ماکانی پهرتوکه که م به
سمر هه لسوکه وته کانم لهگه له خه لکیدا جیبه جی کردو نه نجامی زۆر سهر سور هینهر م
لییانه وه به دست هیئا..

نوسهری پهرتوکه که کۆمه لیک بنه ماو یاسای دیاری کرد بوو، له ژیر هر بنه مایه کیشدا
نمونه و روودای پیاوانی به تواناو بلیمه تی باس کرد بوو، وهك: رۆز هیلک.. لنگۆلن..
جوزف.. مایك..

بیرم کردموو له ژیا نی (دیل کارنیجی) وردبوومه وه، روانیم ئەم پیاوه له پیناوی
به خته وهری ژیا نی دونهیادا دینوسی و خه لکی بۆ ژیا نیکی ناسوده رینمایي دمکرد، نهی
ئهگهر ئەم پیاوه ئاینی پیرۆزی ئیسلامی بناسایه و موسلمان بووایه، ئەوا ئەو کاته
به خته وهری ههردوو دونهیای به دست دهیئا.. به لام به داخه وه، پاشان روون بۆ وه
دمرکهوت که (کارنیجی) خۆی کوشته وه، نهوسا بۆم دمرکهوت که پهرتوکه ناوازمو به
نرخه کهی هیچ سودیکی پینه که یاند..

به ناو میژووی موسلماناندا گه رام و وردبوومه وه، بینیم له ناو رپژینی پیغمه مبری
نازیز ﷺ و هاوه لانیدا نمونهی زۆر جوان و به نرخ ههیه له هونهری مامه له گردندا،
که دمتوانریت لیان به هه رمه ند بین.. هر له م روانگه یه وه دستم کرد به نویسنی ئەم
پهرتوکه، له بواری هونهری هه لسوکه وت کردن لهگه له خه لکیدا..

ئه م پهرتوکهی به رد مست، نوسراوو له دایک بووی مانگیك پان سالیك نیه، به لکو

ئەنجامى لىكۋالېنەمۇمۇ خۇيىندىنەمۇمۇ بېيىست سالىمە.. سوپاسى پەرۇمردىگارم دىمكەم كە تا ئىستى پارمەتى داوم بە نوسىنى نىزىكە بېيىست پەرتوك، كە ھەندىكىيان تىراش دۇو مىليۇنيان تىپەراندۇو، لىكەل ئەمەشدا خۇشەوېستىر پەرتوك لە دلىدا ئەم پەرتوكە بىر دەستى پەرتەتە، ھەستىش دىمكەم بە سودىرىنى پەرتوكەكانەم..

ئەم پەرتوكە بىر شەكانىم بە مەرمەكىكى تىكەل لە خۇيىنم نوسىوۋە.. ھەست و ئەستەم لىكەل دىپەرگانىدا ئاۋىزان بوون.. زۆرىك لە يادگار پەكانىم تىادا تۆمارە.. كۆمەلە شەپەكى تىاداپە كە لە دىلەو دەرچوۋە، بەو ھىواپە بىگات بە دىلەكان.. زۆر تامەزرۇم لە دەرگە دلى تۆى خۇشەوېست بىدات و لە مالى دلىدا جىگىر بىت و بىھەوېتەوۋە.. دەى تۆش بەزمىيىت پىادا بىتەوۋە..

ئەى چەند دىلخۇش و ئاسودە دىمەم كاتىك خوشكىك پان بىراپەكى خۇيىنەر، ئەوۋەى لەم پەرتوكەداپە، لە ژيانىدا جىپەجى بىگات.. بەھۇى ئەم پەرتوكەوۋە پەرە بە ژيانى بىدات و زىاتەر خۇشى لە ساتەكانى تەمەنى بىبىنىت، پاشان ھەست و سۆزى خۇى بەو پەرى راشكاۋى و راستگۇيىپەوۋە لە رىگەى نامەوۋە، پان لە رىگەى (SMS) ھوۋە بۇ نوسەرى ئەم چەند دىپەر بىنىرىت، بۇ ئەوۋەى سوپاسى بىكەم و بە نادىارىش نىزەى بۇ بىكەم و لە پەرۇمردىگار بۇى بىپارىمەوۋە..

ھىوادارم ئەم پەرتوكە سودمەند بىت و سودى لىبىبىرىت و تەنھاش لەبەر خاتىرى پەرۇمردىگارى خۇشەوېست بىت.. ئامىن..

د. محمد عبدالرحمن العريضي

Arefe5@yahoo.com

پۇستە / ۱۵۱۵۹۷ رىياز ۱۱۷۷۵

مۇبايل / ۰۰۹۶۶۵۰۵۸۴۵۱۴

سىمۋىتقا..

مەبەست ئەوۋە نىپە پەرتوكىك بىخۇيىتەوۋە..
بەلكو گىرنگ ئەوۋىپە، سودى لى بىبىنىت..

نەۋانە سودمەند نابىن..

لەبىرمە لە رېگەى مۇبايلەكەمەۋە، كورتە نامەيەكم بۇ ھات، تيايدا نوسرا بوو: يا شېخ، ھوكمى خۇكۇشتن چيە؟

پەيۋەندىم بەۋ كەسەۋە كىرد، گەنجىك ۋەلامى دامەۋەۋە پېم وت: بېۋرە لە پىرسىارمەكت ھالى نەۋووم، پىرسىارمەكت دوبارە بىكەرەۋە!

ۋەلامى دايەۋەۋە وتى: پىرسىارمەكم روونو ئاشكرايە.. ھوكمى خۇكۇشتن چيە؟
ويستەم ۋەلامىكى بىدەمەۋە، كە بە لايەۋە چاۋمروان نەكراۋ بىت، بۇيە بە پېكەنىنەۋە
پېم وت: دروستو رېگە پېدراۋە..

گەنجەكە ھاۋارى كىردو وتى: چى؟!

ۋەم: نەلېنى چى ھاۋكارىت بىكەم لە دىۋارى كىردنى ئەۋ رېگەيەى كە خۇتى
پېدەكۇزىت؟!

گەنجەكە بېدەمگ بوو..

پاشان ۋەم: باشە بۇچى دىمەۋىت خۇت بىكۇزىت؟!

ۋتى: لەبەرئەۋەى ھىچ پەلەۋپايەۋە ۋەزىفەيەكم نىەۋ خەلكى خۇشيان ناۋىم ۋەست
دەكمە كەسكى زۇر دۇراۋو روخاۋوم ھەرۋەھا..و.. رووداۋىكى خۇى بە درېژى بۇ
گېرپامەۋە، كە نەپتۋانىۋوۋە پەرە بە تۋاناکانى بداتو تۋشى شىكت بوۋە..

ئەم ھالەتمەش بەلەپەكى گەۋرەيە كە بە سەر زۇرېك لە خەلكىدا ھاتوۋە..

بۇچى دىمىت كەسانىك بەم شېۋەيە سەپرى خۇيان بىكەن ۋە خۇيان لە لا كەم بىت؟!
بۇ دىمىت بە چاۋىك سەپرى ئەۋ كەسانە بىكات، كە لە سەر لوتكەى چىاكان راۋەستاۋون
لە خۇى رانەبىنىت، ۋەكو ئەۋ كەسانە بىگاتە سەر لوتكەى چىا؟! ھىچ نەبىت ئەگەر
نەشتۋانىت بىگاتە لوتكە، با بە سەر چىاكاندا سەرگەۋىت، ھەرۋەك ئەۋ كەسانەى كە
سەرگەۋەتن..

يعيش ابد الدهر بين الحفر..

ومن يتهيب صعود الجبال

به لئی.. نھو کہسہی بترسیٔ سمرکہویت بہ سمر جیاگاندا، دمبیت زبانی لہ چال و شیوگاندا بہ سمر
بہریت..

ئەزانى كى سود لەم پەرتوكە نابىنىت؟! يان كى سودمەند نابىت لە ھەر پەرتوكىك
لە پەرتوكەكانى ھونەرى مامەلەو ھەلسوكەوت كردن؟!
ئەو كەسە سودمەند نابىت، كە ملكەجى ھەلەكانى دەبىت و خۆى دەداتە دەست ئەو ھالەتەى
كە تىبدايەتەى دەلەيت: ھەر لە سەرمەتاو دە مەم شىۋمە گەورە بووم و ناتوانم گۆرانكارى لە
خۆمدا نەنجام بەدم.. خەلكىش ھەر بەم چاومو دەسەرم دەگەن.. زۆر مەھالە ومكو خاليد
بتوانم قسەو گوشتارى جوان دەربەرم.. يان ومكو احمد بەردەوام روخۆش بەم.. يان ومكو زياد لە
لاى خەلكى خۆشەويست بەم..

رۇژىك ئەمگەل پىياۋىكى پىردا دانيشتىبووم، لە شوپۇنكى گىشتىدا، پىاۋە پىرمگە لەمگەل تەنىشتەمگەيدا قەسەى دەكرىدو نامادىبوۋانىش لەبىرتەمەن و پىشە سىپىيەكەى رېزىان دەكرىت، مەنىش چەند كورته ئامۇزگارپەكم پىشكەش كرىد، لە ناۋ قەسەكانمدا، باسى قەتۋايەكى شىخ عبدالعزىز بن بازىم كرىد، كاتىك لە قەسەكانم تەۋاۋ بووم، پىاۋە پىرمگە زۇر بە شانازىمەۋە پىتى وتم: مەن و شىخ عبدالعزىز بن باز چەل سالل لەمەۋبەر ھاۋرپى يەكتر بوۋىن و لە يەككىك لە مزگەۋتەكاندا لە لای شىخ محمد ابراهيم دەمانخوئىند... ئاۋرىم داپەۋەۋ سەپىرىكىم كرىد، بە رۇخسارىمەۋە شادومانىيەك دەپىنرا، لەبەرنەۋەى رۇژىك لە رۇژان ھاۋرپى پىاۋىك بوۋە، كە زۇر سەركەۋتوۋ بوۋە لە ژيانىدا..

له دلى خۇمدا دوبارەم دىكىردەموو دەم وت: ھەزارو داماو، ئەي تۆ بۆ ومكو شىخ عبدالعزىز بن باز سەرکەوتو نمبوويت؟! كە رېگەي سەرکەوتنت دۇزىيەو، ئەي بۆ نەمتوانى بگمىتە مەنزلو بەردەوام بىت؟!

بۆچی کاتیڭ که شیخ عبدالعزیز بن باز کۆچی دواپی کرد، دوانگهو میحرابو
پهرتوکخانه کان هه موو دمستیان کرد به گریان؟!

چەندەن كەس بۇ لە دەستچوونى ئەو زانايە دىيان ئالاندو ئەسرېنيان دەرشت، بەلام
لەوانەيە كاتىك كە تۆ دەمرىت، كەسك مەگەر لەبەر عورفو عادەت، يان بۇ مۇجامەلە
نەبىت، ھرمىسكىكت بۇ نەرىژىت!!

ھەممومان لەوانەمە رۆژنىك لە رۆژان بليين: قىلانە كەسمان دىناسى.. ھاورپى قىلانە

کەس بووین.. لەگەڵ فلانە کەسدا لە فلانە شوێن و جێگەدا دانیشتین.. ئەم قسانە هیچیان جێگەی فەخرو شانازی نین، بەلکو شانازی ئەومێ بەگەی بە لوتکە، وەک ئەو کەسانەی پێی گەشتن..

دە پالەوان و گورج و گۆل بەو هەر لە ئیستاوه، هەموو ئەو کارانە جێبەجێ بکە، کە سود بە تواناکانت دەگەیەنن..

دە سەرکەوتوو بە.. چارەم و پوختی مۆن و گرژت، بگۆرە بە زەردەخەنە و پوختی..

رەزێلی و چروکیت، بگۆرە بە بەخشندەیی..

تورمیت، بە لەسەر خۆیی..

بەلاو نارهەمتیەکان، بگۆرە بە شادمانی و بەختەومری..

چەکی بەهێزیت، یا باومرو ئیمانەگەت بێت..

بەختەومر بژی و چێژ لە ژانەت ببینە، چونکە ژان زۆر کورتەو کاتیکی نیه بۆ

غەم و خەفت.. ئەم جی بکەیت باش؟

ئەم پەرتوگەم بۆ وەلامدانەوهی ئەم پەرسیارە نوسیوو.. لەگەڵم بن و پشتیوان بە

خودای پەروەردگار دەگەین بە مەبەست..

لەگەڵماندا دەمینیتەوه..

پالەوان: ئەو کەسە، کە سۆرە لە سەر ئەوهی

پەرە بە تواناکانی بەدات و سودیان لێ ببینیت..

چى قىردەبىن..؟!

زۆربەى خەلقى ھاۋىيەشەن لە ھۆكارمىكانى خۇشى و ناخۇشى.. ھەموويان كاتىك پارەو سەرومتو سامانىان زۆر دەبىت، دلخۇش دەبىن..

كاتىك لە كارمىكانىاندا سەركەوتوو دەبىن، ھەروھا كاتىك نەخۇشەكانىان چاك دەبىتەو، دلخۇش دەبىن..

كاتىك ژيان بە دەميانەو پىدەكەنىت و ئامانجەكانىان بەدى دىت، خۇشەال دەبىن.. لە ھەمان كاتدا، ھەموويان كاتىك ھەژار دەبىن، دلەنگى روويان تىدەكات و غەمبار دەبىن..

كاتىك نەخۇش دەكەون و كاتىك كە سوكاپەتەيان پىدەكرىت، غەمبار دەبىن.. مادام واپە، دەى وەرە با بگەرپىن بە دواى ئەو رىگەو ھۆكارانەدا، كە دلخۇشمان دەكات و سەركەوين و زال بىن بە سەر ئەو رىگەو ھۆكارانەدا كە دلەنگەمان دەكەن..

بەلى.. رىپرەوى ژيان ھەر واپە، مەوۇف لە نىوان خۇشى و ناخۇشىدا، لە نىوان تالى و شىرىنىدا دىگوزەرىنىت.. مەنىش لەم شتانەدا لەگەلئەدا، بەلام زۆرجار بەلاو نەرەحەتى و غەم و خەفەتەكان، لە قەبارەى خۇيان گەورەتر دەكەين و چەندەن رۇژ بە غەم و پەژارەو ژيان بە سەر دەبەين، لە كاتىكدا وا پىۋىست بوو، كاترۇمىرىك، يان چەند ساتىكى كەمەمان، لەگەل ئەو غەم و پەژارەدا بەسەر بىردىبايا..

دەى بۇچى ئەو كاتە پىرۇزانە لەگەل غەم و پەژارەدا بە سەر بەرىن؟! براو خوشكى نازىز: بزانە كە غەم و پەژارە بە بى پرس و راو بە بى لە دەرگادان، خۇى دەكات بە ناو دل و دەرۋەندا، بەلام چەندەن رىگەو شىۋازىش ھەپە، بۇ داخستنى دەرگادان بە پروى غەم و پەژارەكان..

ۋەرە بچىن بۇ بابەتتىكى تر..

چەندەن كەسى خۇشەۋىست دەبىنىت لە ناو كۆمەلگەدا.. ئەو كەسانەى، كە خەلقى بە بىنىنىان دلخۇش دەبىن.. ئەو كەسانەى كە خەلقى ھەز دەكەن لەگەلىان دانىشەن و ھەلسوكەوتەيان لەگەل بىكەن..

ئاپا رۇژىك بىرت كىرۇتەو كە پەكەك بىت لەو كەسانە؟! بۇچى رازى دەبىت، كە

خەللى كارىگەر بېيان لە سەرت ھەبىت و بېيان سەرسام بېت؟! ئەى تۆ بۆ كارىگەرى لە سەر دەمۇر بەرت دروست ناكەيت و وا لە خۆت ناكەيت، خەللى بېت سەرسام بېن؟! لېرمدا با فېر بېن، چۆن ھەول دەمىن بەو شېۋىيە بېن و كارىگەرى لە سەر كەسانى تر دروست بگەين.. بۆچى ئامۇزايەكت لە كۆرۈ دانىشتىنىكا كاتىك كە قسە دەكات، خەللى ھەموو بېدەنگ دەين و گوپى لېدەگرن، بەلام كاتىك تۆ قسە دەكەيت، خەللى پىشت ھەلدەكەن و بېزار دەين و بە قسەى ئەملاولا نارەھەتت دەكەن؟! بۆچى؟! لەوانەيە تۆ زياتر شارمزاو خاۋەن زانىارى تىرىش بېت.. بېرونامەكەشت بەرزتر بېت.. خاۋەن پەلو پايمەكى بەرزىش بېت.. ئەى بۆچى ئەو تۈنۈيۈەتى سەرنجى خەللى بۆ خۆى رابكىشىت؟! ئەى بۆ تۆ ناتۈانى؟! بۆچى باوكى وا ھەيە، مەندالەكانى زۆريان خۆش دەۋىت و ھەز دەكەن ھەمىشە لە خەمەتيدابن، بەلام باوكى واش ھەيە، مەندالەكانى بە چەندەن بېانوو خۆيان لە باوكيان دەشارنەۋەو ھەز ناكەن لەگەلېدا كاتەكانيان بەسەربەرن؟! بۆچى ھەردووكيان ھەر باوك نېن..؟! ئەى بۆچى..؟! ئەى بۆچى..؟! لېرمدا ھەول دەمىن كە فېر بېن، بەختەمۇر بېژىن و چېژ لە خۆشەيەكانى ژيان بېينىن.. فېرى رېگەو ھۆكارەكانى راكېشانى سەرنجى خەللى بۆ لاي خۆمان بېين.. فېر بېن كارىگەر بېيان لە سەر دروست بگەين.. فېر بېن لە سەر كەم و كۆرپەكانى خەللى ئارامگر بېن و بېتۈنن لەگەل ئەو كەسانەدا بېژىن، كەبە ھەلسۈكەوتيان دەمۇر بەريان ئازار ئەدەن..و.. ھەرومھا.. دەى سلاۋت لېبېت و بەخېرەتەنت لېدەكەم بۆ ئەم بۈرە..

تەپىرەك..

سەركەۋتەن: بىرىتە لە ئەنجامدانى چەند شارمزاىيەك، كە بە ھۆيانەۋە خۆشەۋىستى خەللى بە دەست بېيىت، نەك دۆزىنەۋى ئەو شتەنى كە خەللى خۆشيان دەۋى..

بۇچى بەدۋاسى شامزايىيەكاندا دەگەپچىيىن..؟!

سەردانى يەككىك لە ناوچە ھەژارنشىنەكانم كىرد، بۇ ئەۋەدى وتەۋ نامۇژگار يەك
بېشكەش بىكەم.. لە دۋاى وتەكانم يەككىك لە مامۇستاكەن ھات بۇ لامو بېى وتەم؛ بېيمان
خۇشەۋ ھەز دەكەين يارمەتىۋ ھاۋكارى ھەندېك لە قوتابىيەكان بىكەيت..

مىنىش بە سەرسۈرمانەۋە وتەم؛ ئايا قوتابخانەۋ خويىندىنگەكانى دەۋلەت بە خۇرايى
نېن؟!

وتى؛ بەللىۋايە، بەللام يارمەتيان بىدە بۇ ئەۋەدى خويىندى زانكۇ تەۋاۋ بىكەن..
وتەم؛ ھەرومھا زانكۇش، ئايا زانكۇكانىش حكومى نېن؟! بەلكو حكومت پارمىشان
دەداتى!!

وتى؛ چىرۆكۈۋ بەسەرھاتەكەت بۇ دەگىر مەۋە..
وتەم؛ دەى..

وتى؛ ھەندېك لە قوتابىيەكانمان بە نەرمىيەك دۋانۋەندى تەۋاۋ دەكەن، كە كەمىر
نەبىت لە ۹۹%، ئەۋەندە خاۋەن زانىيارىۋ زاناۋ بە تۋانان، بەشى نەتەۋەيەك دەكەن..
كاتىك دۋانۋەندى تەۋاۋ دەكەنۋ دەپانەۋىت بىرۇن بۇ شارىكى تر، بۇ ئەۋەدى دىرېژە
بە خويىندى بىدەن، لە بۋارمەكانى ئەندازىيارى، يان شەرىيە، يان كۇمبىيوتەر، باۋكى
ھەندېكىان رېگىريان لىدەكەنۋ بە مىندالەكانيان دەلېن؛ ئەۋەندە فىرېۋىت بەسەۋ
دانىشەۋ لەگەلما خىرىكى بەخىۋكردنۋ لەۋەپاندىنى مەرومالات بە..

مىنىش ئاكام لە خۇم نەماۋ بە دەنگى بەرز ھاۋارم كىردو وتەم؛ بەخىۋكردىنى
مەرومالات؟!

وتى؛ بەللىۋ.. بەخىۋكردنۋ بۋون بە شۋانى مەرومالات..
بەللىۋ.. ئەۋ ھەژارە لە لاي باۋكى دەمىنىيەتەۋە دەبىت بە شۋانى مەرو بىزن.. ھەموۋ
تۋانۋ بەھرمەكانى دەچنە ژېر گل.. چەند سالىك بە سەرتەمەنىدا تىدەمپەرىتۋ

شۋانى بىزىن مەر دىمىت، لەوانەشە ژيانى ھاسىر دارىش پىك بەيىت و مىندالىشىان بىيت و بە ھەمان شىۋى باۋكى ھەلسۈكەوت لەگەل مىندالەكانىدا بىكات و مەر و بىزىيان پى بىلەمۇ پىيت و بىيانكات بە شۋان!!

وتم: ئەى چارسەر چىيە؟!

وتى: چارسەر ئەمۇيە كە باۋكىيان رازى بىگىن بەۋى كە كەسىك بە كرى بىگىن، بە چەند سەد رىيالىك مەر و مالاكەكانىيان بۇ بە خىو بىكات.. ئەو پارمىش نىمە بىدەين، بۇ ئەۋى مىندالە لىھاتوۋمىكانىيان تۋاناۋ بەھرىمىكانىيان بەرھەم بەيىن، ھەرومىھا ھەۋل بىدەين ئەرك و خىزىمت و بۆيۈۋ قوتابىيەكانىش بىگىنە ئەستۇ، ھەتا خۇيىندىنەكەيان تەۋاۋ دىكەن..

پاشان مامۇستاكە كەمىك سەرى داخست و تى: بە راستى گوناھو تۋانە بەھەر و شارمىزىي و تۋاناکان لە ناخ و دىروۋنى خاۋمەكانىياندا بىخىكىنرىت و لەناۋىبىرىت و بەۋ ھۆيەشەۋ تۋوشى غەم و پەژارمىن..

بىرىم لە و تەكانى مامۇستاكە كىرەۋە بۆم دىركەوت، ناتۋانىن بىگىن بە لۈتكە، تەمىھا بە بەكارھىنانى تۋاناۋ بەھرىمىكان نەبىت..

بە دىلناپىيەۋە ھەمۇۋ ئەۋانەى كە سەركەۋتوۋ بوۋن، بەھۆى ئەمىجامدان و بەكارھىنانى تۋاناۋ بەھرىمىكانىيەۋە بوۋە، جا لە بوارىكى ۋەك زانىست و زانىارىدا بىت، يان لە بوارى بانگەۋاز كىرەندى بىت، يان لە بوارى بازىرگانى، يان لە بوارى ۋتارىبىزىدا، يان لە بوارى پىزىشكىدا، يان لە بوارى ئەمىدازىارىدا، يان لە بەدەست ھىنانى دلى خەلكىدا بوۋ بىت و تۋانىبىيتىيان خۇيان لە لى خەلكى خۇشەۋىست بىكەن.. پاخود ئەۋ كەسانەى سەركەۋتوۋ بوۋن، لە ھەلسۈكەۋتىياندا لەگەل دۆست و ھارپى و دىرو دراۋسىكانىياندا، ھەمۇۋ بە ھۆى بەكارھىنانى تۋاناۋ شارمىزىي و بەھرىمىكانىيەۋە بوۋە..

مەبەستىم لە سەركەۋتۋانىش، ئەۋ كەسانە نىيە كە بە ھۆى كەسانى تىرەۋە بە سەرى شانى خەلكىدا ھەۋل دىمەن سەركەۋن و نامانجەكانىيان بە دەست دىمىن!!

ھەمۇۋ ئەۋ كەسانەى كە لە بوارىمىكانى ژيانىياندا سەركەۋتوۋ بوۋن، بەھۆى بە كەرخستى تۋاناۋ شارمىزىي و بەھرىمىكانىيەۋە بوۋە، جا خۇيان ھەستىيان پىكەرد بىت، يان نا..

ھەندېك كەس ھەر لە خودى خۇياندا كەسانىكى سەرگە وتوون، كەسانى تىرىش ھەن كە ھەولياندا ھە ھەرى بە گەرخستى تۈاناو بە ھەركانىيان بىن و لە پاش جىيەجى كىردى ئەو بىنەمايانە سەرگە وتىنيان بە دەست ھىناوہ..

ئىمە لىرەدا دەربارەى ئەو كەسە سەرگە وتووانە دىمۇيىن و شارمىزى ژيانىان دىمىن و ھەول دىمىن شارمىزى ئەو رېگەو ھۆكارانەيان بىن كە بە كارىان ھىناوہ، بۇ ئەو ھەى بىزانىن چۆن سەرگە وتىنيان بە دەست ھىناوہ؟

نايا گونجاو ھەمان رېگەو شىۋازى ئەو كەسانە بىرىنە بەر، بۇ ئەو ھەى بە ھەمان شىۋەى ئەوان سەرگە وتىن بە دەست بەيىنىن؟

ماومەك لەمەو پېش گۆيم لە چاوپېكە وتىنى يەكك لە دىمۇلەمەندە بە ناوبانگەكانى جىيەن بوو، ئەمەش شىخ سلىمان راجى بوو.. بىنىم ئەم پىاۋە لە ھەلسوكە وتىدا، ھەروەھا لە بىرۈچۈونىدا، ۈمكۈ چىپەكى بەرز وابوو..

پىاۋىك، كە خاۋمى چەندىن مىلارە.. خاۋمى چەندىن بالەخانەو خانوۋە.. سەدان مزگەوتى دروست كىردوۋە.. ھەزارەھا بىپاۋك و بىنەۋاى سەرپەرشتى كىردوۋە بە خىۋى كىردوون..

پىاۋىك لە لوتكەى سەرگە وتىندا، دەربارەى ژيانى خۇى دىمۇۋا باسى پەنجا سالى لەمەۋبەرى خۇى دىمۇد، كە ۈمكۈ ھەر كەسىكى ناساىى ۋا بوۋە.. زۆر كات تەنھا نانى ئەو رۆژەى ھەبوۋە جارى ۋا ھەبوۋە ئەۋەشى دەست نەكە وتوۋە!!

باسى ئەۋەى كىرد كە زۆر چار مال ۋ جىگەو رېگەى خەلكى پاك كىردۆتەۋە، بۇ ئەۋەى خواردىنى رۆژانەى بە دەست بەيىنىت!! جارى ۋاش ھەبوۋە، شەۋى گەياندوۋە بە رۆژۈ لە دوكانىك، يان لە بانكىكا كارى كىردوۋە!!

باسى ئەۋەى كىرد، كە سەرمتا چۆن لە دامىنى چىپاكاندا ژيانى بەسەربردوۋە پاشان بەردىۋام بوۋە لە سەرگە وتىن، ھەتا گەيشتوۋمە سەر لوتكەى چىپا..

لە تۈاناو بە ھەركانى ئەو پىاۋە ۋ رىدبوۋمەۋە بۆم دىمۇكەوت زۆر كەس ھەن، كە دىمۇنجىت بە ھەمان شىۋەى ئەو پىاۋە بىن لە ژيانىانداۋ بە پىشت بەستىن بە پەرومردگار سەرگە وتىن بە دەست بەيىن، بەلام دىمىت فىرى بەگەرخستى تۈاناو بە ھەركانىش بىن و لەگەل ئەمانەشدا بە ئارام ۋ خۇراگر بىن..

شىتېكى تر ھەيە، ئەۋىش ئەۋمىيە كە ھەندېكىمان تواناى داھىنانمان ھەيە، بەلام لە تواناو بەھرمكانمان بېئانگاپن، يان كەسېك نىيە كە يارمەتيدىرمان بېت و ھاۋكارىمان بىكات. ۋەكو ئەۋمىيە كەسېك تواناى دەرپرېنى بەھىزە، يان خاۋەن بۇجۈۋىنىكى بازىرگانىيە، ياخود زانىيارى و زېرىكىيەكى تېدا بەدى دىكرېت. ئەم بەھرەم تواناىانەش، يان بە ھۈى خودى كەسەكەۋە دەرەكەۋىت، يان لە رېگەى مامۇستايەكەۋە، يان لە رېگەى بەرپرېسىكى ئىدارىيەۋە، يان لە رېگەى براپەكى نامۇزگارېكارو دلسۇزەۋە دەرەكەۋىت، ھەر چەندە لەم رۇزگارەدا ئەۋ جۇرە كەسانە زۇر كەمن.

جارى واش ھەيە ئەم تواناو بەھرانە لە ناۋ ناخى ئەۋ كەسانەدا بەند دىكرېن و پېش ئەۋمىيە لە داپك بن دىمىرن و لەناۋدەچن. ئەۋ كاتەش سەركردىيەك، يان وتاربېزىكى بە توانا، يان زانايەك، لە دەست دىمىرن، بەھەمان شېۋە لەۋانەيە ھاۋسەرىك، يان باۋكىكى نامۇزگارېكار لە دەست بىدەين.

لېرەدا باسى ھەندېك لە بەھرەم تواناى ناۋازە دىكەين و بىرت دىخەينەۋە، بەلكو لە تۈى بەرپىزدا ھەبن، ئەگەر لە تۈى ئازىزىشدا بوونيان نەبىت ھەۋل دىمىرن پىرۋەت پېكەين و لە سەريان رات بەينىن. دەى خېرا.

بىرۆكىمىك

ئەگەر بە سەركىيادا سەركەۋىت، بۇ لوتكە بىروانەۋ ئاۋر بە لاي ئەۋ بەردانەدا مەدەمەۋە، كە لە دىۋىيەرتەۋە بەردەبەنەۋە. بە باۋمىر و مەمانەۋە سەركەۋەمۇ باز ھەلمەدە، با قاچت نەخزىتەۋە بەرنەبىتەۋە.

پەرە بە تۈنەكەنت بەدە..

لەگەل ھەندىك كەسى وادا، دادەنىشىت و دىكەۋىتە گەتوگۇ، كە تەمەنى بىست سالىك دىبىت و دىبىت خاۋەن شىۋازىكى دىارىكراۋە، لە ھەلسۈكەۋت و بىر وىچوۋىدە، پاشان لە تەمەنى سى سالىدا لەگەلىدا دادەنىشىت و سەپەر دىكەنت خاۋەن ھەمان تۈنەكەنت بىر وىچوۋىدە زانست و زانىارە ھىچ بەرە پىشچوۋىكى لە ژيانىدا نەنجام نەداۋە.. بەلام بە پىچەۋەنەۋە كەسانىكى تر دىبىت، سودىان لە ژيانى خۇيان بىنىۋە ھەمەو رۇژىكىان لە رۇژىكانى پىشترىان جىۋازىترە و گۇرانكارىيان لە ژيانىدا نەنجامداۋە بەرە پىشچوۋىيان پىۋە دىارە.. بەلكو كاترەمىرەك لە ژيانى تىنەپەرەت، ئەگەر لە روى دىن و دۈنەۋە بەرە پىشچوۋىكى نەنجام نەدەن..

ئەگەر دىكەۋىت ئەو جۈرە كەسانە بناسىت، وەرە با لە ژيانى و رەبىنەۋە.. كەنەلە ئاسمانىەكان ۋەك نەۋە وەردەگرىن..

كەسانىك ھەن كاتەكانى خۇيان لەگەل كەنەلە ئاسمانىە بە سودەكاندا بەسەردىبەن و زانىارى و زىرەكىيان بەرە پىشەۋە دىبەن.. سود لە شارەزىي گەتوگۇ كەسانى بلىمەت وەردەگرىن.. فىرى راگۇرەنەۋە بە ئارامى دەرپرەنى بۇچوۋەكانىان دىبىت.. فىرى شىۋازى دەرپرەنى ھەن و رازى كەندى كەسى بەرامبەر دىبىت، بە شىۋازى زۇر نەرو نىان و ھەن ھەلسۈكەۋت دىكەنت..

بە پىچەۋەنەۋە كەسانىك ھەن كە ناپەلەن زەنجىرە درامەكانىان لە دىست دەرچىت، ئەو درامەكانى كە باس لە چىرۋى خۇشەۋىستىيەكى دۇراۋە شىكست خاۋەدە دىكەن، پان باس لە شانۋىيەكى سۇزدارى دىكەن، پان كاتەكانىان بە دىار فىلەمىكى خەيالاۋى ترسەكەۋە بە سەر دىبەن، كە ھىچ بىنەۋە بىنەرەتتىكى راستى نىە..

توخودا لە دۋاى پىنج سال سەپرى كەسانى بەشى يەكەم و كەسانى بەشى دۋەم بەكە، كامىان تۈنەكەنتىان بەرە پىداۋە بەرە پىشەۋە ھەنگاۋىيان ناۋە؟!

كامىان زانىارەكانىان فراۋەتر بوۋە؟!

كامىان ھەلسۈكەۋتىان لەگەل رۈۋەدەكاندا گۈنجاۋترە؟!

بىگومان كەسانى بەشى يەكەم سەرەكەۋتوتەن، بەلكو لە ھەلسۈكەۋتىشاندا ھەست

بەم جىاوازىانە دىگىرىت..

كەسەنى بەشى يەكەم، لە وتەم گوفتارمەكانىندا پىشت بە بنەما شەرىكەكان و نامارو راستىيەكان دىبەستەن، كەسەنى بەشى دوومەيش لە كاتى ناخاوتنەكانىندا پىشت راستى قەسەكانىيان، بە وتەى بە ناو ھونەر مەندان و گۇرانى بېژان دىكەن..

ئەمۇتا يەكەك لەمۇ كەسانە جارىك لە جاران لە ناو قەسەكانىندا دەلىت، خودا فەرمۇيەتى:

ئەى بەندەكەم ھەول و كۇشش بەكە، مەنىش لەگەلتە ھەول و كۇشش دىكەم!!

ئەو كەسە ئاگادار دىكەنمۇ ھەي دەلىن، ئەمە ئايەت و فەرمۇيەشتى بەرورەردگار

نەي!!

كەسەكە رەنگى تېكەدەجىت و پاشان بىرى كەوتەمۇ، ئەمۇ قەسەمەى لە يەكەك لە

دراماكەندا بېستۇمۇ لە بىر و ھۇشيدا رەنگى داوتەمۇ لە خەيالىدا ماو..

بەلى.. قاپ و مەنچەل، ئەمۇ لىدەردەھىنرىت كە تاپايدەيتى، ياخود جى بېچىنىت،

ھەر ئەمۇش دروئەنە دىكەيت..

با ئەمجارمەيان گۇفارو رۇژنامەكان بە نمونە وەر بىگىرەن..

چەندەن ئەوانەى گىرەنگى بە ھەوال و زانىارى بە سوود دەمدەن.. ھەول دەمدەن بەرە بە

تواناكەكانىيان بەدەن و بە زانىست و زانىارى بە سوود، خۇيان پەر جەك بەكەن!!

ئەى چەندەن ئەوانەى تەمنا سەپىرى لاپەرەكانى بەشى وەر زىش و ھەوالە ھونەرەكان

دىكەن!! ھەتا واى لىھاتوۋە، رۇژنامەكان پىشېركىي ئەمۇ دىكەن، كە لاپەرەى ھونەرى و

وەر زىشەكانىيان زىاتەر بەكەن و لاپەرەكانى تر كەم بەكەنمۇ.. ئەگەر دىتەھىت دوا

نەكەھىت و لە كۇر و دانىشتەنەكاندا، خەلگى سەپىرى تۇ بەكەن و گۇيت لىبىگىرەن و پىشېرە

بىت نەك باشكۇ، ئەمۇ بەرە بە توانا و بەھرە زانىارىەكانت بەدە بە پەرۋەھ و راھىتان،

خۇت بەرە پىشەمۇ بەرە..

عەبدالە پىاۋىكى دىگەرم بوو، بەلام زۇر و رىا و لىزان نەبوو.. رۇژنىك بۇ ئەنجامدانى

نۇپۇز، لە مال دىمەدەجىت و بەرەمۇ مەزگەوت دىكەھىتە رى.. ھەنگاۋەكانى خىراتەر دىكەت،

بۇ ئەمۇ فرىاى قامەتى نۇپۇز بەكەھىت و جەمەتەكەى لە دەست نەجىت.. لە رىگە

بە لاي پىاۋىكدا دىمۇرات، كە لە سەر دارخورمايەك دىبىت و خەرىكى چاككردەن و

خەزەمت كەردنى پاخەكەى دىبىت..

عەبدالە سەرى سور دىمىنى و لە لاي سەپەر، كە چۇن ئەم پىاۋە گىرەنگى بە نۇپۇزەكەى

نادات و ناچىت بۇ مەزگەوت، ھەر وەك ئەمۇ گۇيى لە بانگىش نەبوو بىت!!

ھەر بۇيە بە تورمىيەۋە ھاۋار دەكات و دەلىت: دابەزەو بچۇ بۇ نوپۇز..

كابراى سەر دارخورماكەش زۆر بە ئازامىيەۋە دەلىت: باشە.. باش..

عبداللهش دەلىت: بەلە بەكە ئەى گوپدرىز!

كابرا ھاۋار دەكات و دەلىت: من گوپدرىز! لقيك دارخورما دمپرېت و دادمبەزىت،

بۇ ئەۋەى سەرى پان بكتامەۋە..

عبدالله كە ئەمەى بېنى، سەرى خۇى دادمبۇشېت و بەرمو مزگەوت بۇى دەرچېت..

پياۋمكە بە تورمىيەۋە لە دارخورماكە دابەزى و بەرمو مال كەۋتە رى و نوپۇزى كىردو

كەمىك پشووېدا، پاشان بۇ لاي باخەكەى رۇشەۋە، بۇ ئەۋەى كارمەكەى تەۋاۋ بكتات..

كاتىك نوپۇزى عەسر ھات و عبدالله بەرمو مزگەوت كەۋتە رى.. بە لاي دارخورماكەدا

رۇشەۋە، بېنى پياۋمكە ۋا بە سەر دارمكەۋمىيە، ئەمجارمىيان شىۋازى ھەلسوكەۋتى

خۇى گۆزى و تى: السلام علكىم.. حالت چۇنە؟

كابراش لە ۋەلامدا و تى: سوپاس بۇ خدا باشم..

عبدالله و تى: خۇش موژدە بېت، بەرھەمى ئەمسال چۇنە؟

پياۋمكە دووبارە و تى: سوپاس بۇ خدا باشە..

عبدالله و تى: خدا سەركەۋتوۋت بكتات و رزق و رۇزىت پېيەخشىت و خۇشى بختە

نىۋ مال و حالت..

پياۋمكە بەم دۇعاۋا پارانەۋانە زۆر دلخۇش بوو.. ئا لەم كاتەدا عبدالله و تى: دىبىنىم

بە ھۇى سەرقالى ئىش و كارمكانتەۋە، ئاگات لە بانگى عەسر نىيە!! بانگى ھەرموۋە

نزىكە قامەت بىكرېت، خۇزگە دادمبەزىت و ھىراى نوپۇزەكەت دىمكەۋتېت و پشوپەكىشت

بە خۇت دەدا، لە دۋاى نوپۇزەكەش كارمكەت تەۋاۋ بەكە، خدا لەش ساغ بكتات..

پياۋمكە دابەزى و بەرمو لاي عبدالله كەۋتە رى و زۆر بە گەرمى چاك و چۇنى لەگەل

كىردو و تى: سوپاست دىكەم بۇ ئەۋ رەۋشە ۋەلسوكەۋتە جوانەت، بەلام ئاى خۇزگە

ئەۋ كەسەم دىبىنى كە نىۋەرۇ بە لامدا تىپەرى، ئەۋسا ھىرم دىكەد كى گوپدرىزە؟

تەنجام..

شارمىزايەكانى مامەلە كىردنت لەگەل خەلەكىدا، بناغەى

دىارى كىردنى شىۋازى مامەلە كىردنى خەلەكىيە ئەگەلتەدا..

غەم لە پابردوو مەخۇم مەگىرى بۇ شىيرو دۇس پىزاو..

ھەندىك كەس وا گومان دەپەن، ئەو سىروشتو ھەلسوكەوتەى كە لە سەرى گەورە بوونو لە لاى خەلكىش پىنى ناسراون، شاپەنى گۇران نىھو تازە ھەر بەو شىومىيەش دەپن كە ھەن.. ھەر بۇيە ملەكەچ دەپن و رازى دەپن، ھەر وەك چۇن ملەكەچى ئەوە بوون، كە كورتەن پان درىژ، رەنگى پىستىيان سىپىە پان رەش، چونكە لاپان واپە سىروشتو ھەلسوكەوتى مرۇفەكانىش، وەك كورتو درىژى جەستەى مرۇفو رەنگى پىستى، شاپەنى گۇرانكارى نىھ، لەگەل ئەوەشدا لە لاى مرۇفى زىرەك و وريا، گۇرپەنى سىروشتو ھەلسوكەوت ناسان ترە، لە گۇرپەن و دانانى جلوبەرگ..

سىروشتو ھەلسوكەوتەمان شىرو دۇس پىزاو نىھ، نەتوانىن كۇى بىكەپنەو، بەلكو لە دەستى خۇمانداپەو زۇر ئاسانە و دەتوانىن ھەلسوكەوتو سىروشتى كەسانى تىرىش بىگۇرپەن.. بە ھەمان شىو دەتوانىن ژىرى و عەقلىشىان بىگۇرپەن..
ابن حزم لە كىتبى (طوق الحمامة) دا دەگىرپتەو دەلىت: لە ئەندەلوس بازىرگانىكى بە ناوبانگ ھەبوو.. لە نىوان ئەم بازىرگانەو چوار بازىرگانى ترە، پىشپىركى بازىرگانى ھەبوو، كىشە كەوتە نىوانىيان و چوار بازىرگانەكە رەقيان لىپى ھەلسا و پەيمانىندا بىزارو نارەھەتى بىكەن..
بەپانىيەك بازىرگانە ناودارەكە، لە مائەوە بەرەو شوپىنى كارەكەى كەوتە رى..

كراس و جامانەپەكى سىپى جوانى پۇشى بوو..
بازىرگانى يەكەمى پىگەپىشتو پاش چاك و چۇنى سەپرى جامانەى بازىرگانە بە ناوبانگەكەى كردو وتى: بە راستى ئەو جامانە زەردەت زۇر جوانە..
بازىرگانەكە وەلامى داپەو ووتى: چاوت نابىنىت؟! سىپىە نەك زەرد..
ئەویش وتى: نا.. زەردە، بەلام جوانە..

بازىرگانەكە رۇپىشت، پاش كەمىك بە يەككى تىران گەپىشت، لە دواى چاك و

پى لە دەست بىدەن و شىتى بىكەن!!

ئەى تۇ بۇ ناتوانى گۇرانبكارى ئەنجام بىدەيت، لە كاتىكدا تىوانا و لىياتوو بىيەكى
وات لە بەردەستدايە، كە بە نىگاي خوداي گەورە پىشتىوانى لىكراو و رۇشن
كراو تەو و!! ئەو ھەلىسو كەوت و ھونەرەنەى كە بە ھۆى جىبەجى كىر دىيانەو و،
مىرۇف دىتوانىت رىزامەندى پەرومىردگارى بە دەست بەيىت!!

دەى ھەول بىدە ھەر ھونەر و لىزانىنىك، كە دىبىتە ھۆى بە ختەومىرىت و
كامىرانت دىكات، ئەنجامى بىدە و خۇتى پى دەولەمەند بىكە..

ئەگەر پىم دەلىيت: ناتوانم..!! پىت دەلىم: ھەول بىدە..

ئەگەر دەلىيت: نازانم..!! مىنىش پىت دەلىم: فىر بە..

پىغەمبەرى خوداش ﷺ دىفەر موپت: «إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعْلَمِ، وَإِنَّمَا الْحِلْمُ
بِالتَّحْلَمِ».. واتە: (زانىست بە خۇفىر كىر دىنەو لەسەرخۇيش بە خۇراھىيانە)..
بەختەمۇر بۆلى

تىروانىن..

پالەوان ئەو كەسەيە سەرمپراى تىواناى پەرمىپىدانى شارمىزايىيەكانى خۇى،
تىواناى پەرمىپىدانى شارمىزايىيەكانى خەلكىش، يان گۇرپىنيانى ھەيە..

كەسكى ناۋازەبە..

بۆجى دوو كەس لە كۆرۈ دانىشتىكىدا، گىتوگۇكانيان بە لىك تىنەگىشتىن و ناكۆكى كۆتايى دىت؟! كەچى دوو كەسى تر گىتوگۇكانيان بە لە يەك حالى بوون و رىزامەندى و خوشى كۆتايى پىدىنن؟! بە دلىياپىيەو بە ھۇى شارمزاپىيەنەومىيە، لە ھونەرى گىتوگۇدا..

بۆجى دوو وتارىپىژ ھەمان بابەت باس دىكەن، كەچى گوپىگران و نامادىبووانى يەككىيان باۋىشك دىدەن و خەو دىيانباتەو، يان يارى بە جىگەو بەرمالەكەى ژىريان دىكەن و دىستكارى دىكەن، يان زوو زوو شىۋازى دانىشتەكەيان دىگۇرن؟! بە پىچەوانەشەو گوپىگران و نامادىبووانى وتارىپىژى دوو، زۇر بە تامەزرۇپىيەو

گوۋ دىگرن و زۇر جار چاۋىشىيان ناتروكىنن و بىناگايى روۋيان تىناكات؟! بە دلىياپىيەو ھۇيەكەى برىتيە لە شارمزاپى لە ھونەرى دىرپىندا.. بۆجى فلانە كەس لە كۆرۈ كۆبۇونەومىيەكدا، كاتىك كە قسە دىكات، بىدەنگى بال بە سەر نامادىبوواندا دىگىت و ھەمووان چاۋى تىدەپىرن؟! كە چى كاتىك ھەندىك كەس قسە دىكەن، نامادىبووان خەرىكى قسەو گىتوگۇى لا بەلان، يان خەرىكى خۇيىدەنەو سەپىركردنى نامەى مۇبايلەكانيان؟! ھۇى ئەمەيان برىتيە لە لىھاتوۋى و تواناى قسەبۆجى كاتىك مامۇستايەك كە بە پارەۋى قوتابخانەدا تىپەر دىبىت، قوتابىيەكان چوارەمورى دىدەن.. يەككىك تەۋقەى لەگەل دىكات، ئەۋەى تر كىشەى خۇى لە لا باس دىكات، يەككىكى تىريان پىرس و راى پىدەمكات، خۇ ئەگەر رىگە بە قوتابىيەكان بدات، بىنە ژوورەكەى، ئەۋا پىر دىبىت لە قوتابى، چۈنكە ھەموۋيان خۇشىان دىۋىت و ھەز بە نىزىكى دىكەن..

لە ھەمان كاتدا مامۇستاي وا ھەيە، بە تەنھا ھەنگاۋ دىنىت و يەك قوتابى نىزىكى ناكەۋىت، كەسكىك سلاۋو چاك و چۇنى لەگەل ناكات، خۇ ئەگەر لە بەيانىيەو تا ئىۋارە دىرگاى ژوورەكەى ئاۋەلا بىكات، كەسكىك سەردانى ناكات، چۈنكە ھەز بە دانىشتىنى ناكەن..

بۇچى؟! چونكى ھەموو ئەمانە پەيۋەندىيان بە ھونەرى مامەلە كىرنەۋە ھەيە، لەگەل خەلكىدا..

بۇچى كاتىك كەسىك پۈۋە لە كۆرۈ دانىشتىكى گىشتى دىمكەت، ئامادىمىۋان خۇشحال دىمىن و بە بىنىنى شادىمان و بەختەمۇر دىمىن.. ھەموو ھەز دىمكەن لە لاي ئەو دابىنىشەت، بەلام كەسىكى تىر دىتە ژورمۇدۇ زۆر بە ساردوسىرى چاك و چۆنى و بەخىرھاتنى لەگەل دىمكەن.. سەپىرى ئەملاو ئەولاي دىمكەت، بۇ ئەۋەى شوپىنىكى دەست بىكەۋىت و لىي دانىشەت، كەچى كەسىك جىگەى ناكاتەۋە، يان كەسىك بانگى ناكات بۇ ئەۋەى بىت و لە تەنىشتىۋە دانىشەت..

بۇچى؟! لەبەر ئەۋەى ئەم كارانە پەيۋەندىيان بە كارىگەرى و بە دەست ھىنانى دلى بەرامبەرمۇە ھەيە..

بۇچى باۋكى وا ھەيە كاتىك دىتەۋە بۇ مالمۇە، مىندالەكانى خۇشحال دىمىن و پىشۋازى لىدىمكەن؟! باۋكى واش ھەيە، كاتىك دىتەۋە بۇ مالمۇە، مىندالەكانى ئاورپىشى لىندانەۋە؟! لەبەر ئەۋەى ئەم كارە پەيۋەندى بە ھونەرى مامەلە ھەلسۈكەۋەت كىرنەۋە ھەيە لەگەل مىندالەكانىياندا..

لەم شىۋازو نىمانە، بە ھەمان شىۋە لە مزگەۋەت و ئاھەنگو بۇنەكاندا ھەيە و دىۋارە دىمىنەۋە.. ھەموو ئەمانە پەيۋەندىيان بە ئاست و شارمىزى كەسەكانەۋە ھەيە، لە ھونەرى ھەلسۈكەۋەت كىرنىياندا لەگەل دىمۇرۋىمىرياندا..

بىزانە دروست كىرنى كارىگەرى لە سەر خەلكى و بە دەست ھىنانى خۇشەۋىستىيان، زۆر لەۋە ئاسانترە كە تۇ بىرى لىدىمكەپتەۋە!!

زىادىمىۋى ناكەم زۆر تاقىم كىردۋەۋە.. بە دەست ھىنانى دلى خەلكى بە زۆر رىگە شىۋازى جىۋاز دىمىت، بە مەرجىك كارمەكان لە سەر بىنەماى راستگۈيى بىت و راھىنان و پىرۋەشى لە سەر بىكەين و بە رىك و پىكىش ئەنجامى بىمىن.. ھەلسۈكەۋەتەكانمان كارىگەريان لە سەر خەلكى دىمىت، ئەگەر خۇشمان ھەستى پىنەكەين و ئاكامان لىينەبىت..

ماۋەى سىانزە سال پىش نۆپژ و تارخوئىنى مزگەۋەتى كۆلىژى سەربازى بووم.. بە دىروازمىيەكدا دىرۋىشتەم بۇ مزگەۋەت كە پاسەۋانىكى لىبوو، دىروازمەكى دىمۇردىمۇو

دايدەخستەمۇدە.. ھەمۇو چارىك سور بووم لە سەر ئەمۇى بە گەرم وگۈرپەمۇدە بە ھەر دوو دەستەم سلاوى لىيەكەم.. لە دواى نوپۇش سوارى ئۆتۈمبىلەكەم دەبووم دەگەرەمۇدە بۇ مالمۇدە..

زۆرىبەى كات مۇبايلەكەم پەر دەبوو لەو نامەو پەيۈمىنىيەنەى كە لە كاتى نوپۇدا بۇم دەھاتن.. لە كاتى گەرەنەمۇدا سەرقالى نامەكان دەبووم پاسەوانەكەش دەرگاى دەرۈزەكەى دەرگەمۇدەمۇ منىش چاوم ھەر لە سەر مۇبايلەكەم دەبوو، بىناگا بووم لەمۇى بە پروپەكى خۇشەمۇدە خودا خافىزى لىيەكەم.. ھەتا رۇژىك راپگرتەم پىي وىم؛ يا شىخ لىم زىزى؟

وتم؛ بۇجى؟

وتى؛ لەبەر ئەمۇى كاتىك كە دىيەتە ژوورمۇدە سلاو دىكەيتە دلت خۇشەمۇ روو خۇشەيت، بەلام لە كاتى گەرەنەمۇدا دلخۇش و خۇشەال ديار نىت!!

پاسەوانەكە پىاوپىكى سادەمۇ ناساى بوو، سۆيىندى بۇ خواردم كە خۇشى دەپمۇ بە بىيىنەم خۇشەالە.. پۇزىشەم بۇ ھىناپەمۇدە بۇم روون كەردەمۇ، ھۆكارەكە سەرقالىمە.. پاشان بۇم روون بۇۋە كە ھەلسۈكەوتەكانمان رەنگدانەمۇيان دەپىتە لە كاتى بىناگايشماندا خەلكى تىيىنىيان لە سەرمان دەپىتە سەرنەچمان دەمدەن..

پۇشنايى

بە ھۇى بە دەست ھىنانى مال و سامانەمۇ، خەلكى لە دەست مەدە، لەبەر ئەمۇى بە دەست ھىنانى خەلكى، رىكەمۇ ھۆكارە بۇ بە دەست ھىنانى مال و سامان..

كىت زۇر خۇش دەۋىت..؟!

جارى وا ھەيە، ھەندىك مەۋلى شەرمەزە خاۋەن بەھەرەمە تەۋانا، بە شەۋەيەكى زۇر ناۋازەمە جەۋان ھەلسۇكەمەت لەگەل خەلگىدا دىكەن، بە جۇرىك كەسى بەرامبەرە وا ھەستە دىكەت خۇشەۋىست تەرىن كەس بىت لە لاى..

بە شەۋەيەكى ئەۋەندە جەۋان ھەلسۇكەمەت لەگەل داپكىدا بىكە، تا دىكەتە رادىيەك داپكىت ھەستە بىكەت، تا ئىستە ھىچ كەسىك بەۋ شەۋەيە ھەلسۇكەمەتە جەۋانى لەگەلدا ئەنجام نەداۋە.. بە ھەمان شەۋە ھەلسۇكەمەت لەگەل باۋك.. ھەۋسەر.. مەندالەكانت.. ھەۋرىكانت، ئەنجام بەدە.. لەگەل ئەۋ كەسانەشدا كە تەنھا جارىك دىيان بىنى، ھەۋل بەدە زۇر بە جەۋانى ھەلسۇكەمەتەن لەگەل بىكەت، ۋەك ئەۋەى كاتىك بۇ تەنھا جارىك دىچىتە ھەۋرىكەيەك، يان دىچىتە بەنزىنخانەيەك..

دەتۋانى وا لە ھەمەۋ كەسىك بىكەت، كەۋا ھەستە بىكەت خۇى خۇشەۋىست تەرىن كەسە لە لاى تۇ.. پىغەمبەرى خەۋاش ﷺ لەم بۋارەدا پىشەنگەۋ پىشەۋايە.. بەلى.. ئەۋەى بە دۋاداجۋەنى بۇ زىانى پىغەمبەرى خەۋا ﷺ ھەبۋە بىت، دىبىنىت ئەۋ پىشەۋايە ﷺ خەۋەن ھەلسۇكەمەتە ئاكارو رەفتارىكى زۇر جەۋان بۋە.. لەگەل ھەر كەسىكدا ھەلسۇكەمەتە بىكرەپە، ئەۋ كەسە ۋەدەزەنى پىغەمبەرى خەۋا ﷺ لە ھەمەۋ كەسىك زىاترى خۇش دەۋىت.. ئەۋ كەسەش ۋا لىدەھەت پىغەمبەرى خەۋا ﷺ لە ھەمەۋ كەس خۇشەۋىست، لەبەر ئەۋەى ھەستە بە سۇزە خۇشەۋىستە ئەۋ پىشەۋايە ﷺ دىكرەد..

عەمەرى كۋرى عەۋ ﷺ بلىمەتە لىھەتۋەيەك بۋە، لە ھەرە بلىمەتە لىھەتۋەكەنى عەرمەب.. خەۋەنى دانەۋى ۋەرىۋى ۋەرىمەكى زۇر بۋە.. يەكك بۋە لەۋ جەۋار كەسە، كە بە بلىمەت تەرىن كەسانە عەرمەب ناسرا بۋە.. عەمەر باۋەرى ھىناۋ مۇسلمان بۋە، كەۋەرى ھۇزەمەشى بۋە.. كاتىك بە پىغەمبەرى خەۋا ﷺ دىگەمەشت، پىغەمبەرى خەۋا ﷺ بە رۋەيەكى خۇشەۋە پىشەۋە لى دىكرەدە دىدەۋەند.. كاتىك دىچۋە كۋرە دانىشتىكەۋە، پىغەمبەرى خەۋا ﷺ بە ھەتنە عەمەر ﷺ خۇشەۋەل دىۋەۋ.. كاتىكەش بانكى عەمەرى دىكرەد، بە جەۋەتەرىن ناۋ بانكى دىكرەد..

كاتىك عەمەر ﷺ ھەستە بەم سۇزە خۇشەۋىستىيە پىغەمبەرى خەۋا ﷺ كەرد،

گومانى وا بوو خۇشەويست تىرىن كەسە لە لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ .. ھەر بۆيە
ويستى لە گومانەكەى دۇنيا بېت و بۆى روون بېتەوہ..

رۇژىك دەجېت بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ و لە لاي دادەنىشېت و پاشان دەلېت:
ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ كى خۇشەويستىرىن كەسە لە لات؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: عائىشە..

عەمر ﷺ ھەرمووى: مەبەستەم لە بېاوانە، ئەى پېغەمبەرى خودا، ئەك
كەس و كارەكانت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: باوكى..

عەمر ﷺ ھەرمووى: ئەى دواى ئەو؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: عومەرى كورى خەتتاب..

عەمر ھەرمووى: ئەى پاشان؟ پېغەمبەرى خودا ﷺ كۆمەلە بېاويكى ژمارد.. پاشان
فلانە كەس.. پاشان فلانە كەس.. بە پى زووتر مۇسلمان بوونىان و قوربانىدانىان بۇ

ئىسلام، دىمىژماردن و ناوى دەھىنان..

عەمر ﷺ دەھەرمووت: بېدەنگ بووم، لە ترسى ئەوەى نەوەكو لە كۇتايى ھەمووياندا
ناوم بھىنېت..

سەير بكة چۆن پېغەمبەرى خودا ﷺ بە ھەلسوكەوتى جوان، توانى دلى عەمرى
كورى عاص ﷺ كەمەند كېش بكات..

پېغەمبەرى خودا ﷺ لە بېناوى مۇسلماناندا، وازى لە كارەكانى دەھىناو ئەو
خۇشەويستىەى كە ھەببوو بۇيان، دىرىدەبىرى و رېزى لېدەگرتن..

كاتىك ئاينى ئىسلام بلاوبۇو ھاكى مۇسلمانان ھراوان بوو، پېغەمبەرى خودا
بانگخوازانى دىنارد، بۇ بانگ كىردى تىرەو ھۆزەكان، بۇ ئەوەى مۇسلمان بىن و لە ئاينى

ئىسلام شارمزا بىن.. جارى واش ھەببوو، جەنگ رەویدەداو بېويست بوو سوپا رەوانەى
سەر ئەو ناوچانە بكات..

عەدى كورى حاتەمى طائي پادشاى ھۆزى (طىء) بوو، لە كاتى رەودانى جەنگ
لەگەل مۇسلماناندا، عەدى ھەلەت و پەناى بىرد بۇ رۆمەكان لە شام.. مۇسلمانان گەشتەنە

ناوچەى (طىء)، لەبەر ئەوەى عەدى ھەلەتابوو، سەرگەوتەن بە سەرياندا زۆر ئاسان بوو،
چونكە پادشاىەك نەبوو سەرىشتىيان بكات، سوپايەكى رېك و پىكىشىان نەبوو..

سوپاي مۇسلمانان لە كاتى جەنگدا، لەگەل خەلكىدا زۆر بە چاكى رەھتارىيان دەكردو

سۆزۈ بەزمىيان ھەببو، ھەر چەندە لە كاتى كۈشتارىشدا بوونايە.. مەبەستىش لەم جەنگە پاراستنى موسلمانان بوو لە فېل و تەلەكەي ھۆزمەكى عەدى، ھەروەھا پېشانان و دەرختنى ھىزى موسلمانان بوو، بەو ھۆزە..

موسلمانان ھەندىك كەسيان لە ھۆزمەكى عەدى بە دېل گرتو لە نىوانىشاندا خوشكىكى عەدى ھەببو.. دېلەكانيان بەرمو شارى مەدينە بردو پېغەمبەرى خودايان ﷺ ئاگادار كىردمۇ، كە عەدى ھەلەتووە بۇ شام..

پېغەمبەرى خودا ﷺ سەرسام بوو لە ھەلەتنى عەدى!! چۇن لە ئاينى خودا راپىكردوومو گەل و ھۆزمەكى جى ھىشتووە؟! كاتىك عەدى دەگاتە لاى رۇمەكان، رېزو شكۆيەكى پېويستى لى ناگىر و ھەر بۆيە بە ناچارى دەگىرپتەووە بۇ ناو خاكى عەرمەب..

عەدى چىرۆك و رووداوى چوونى بۇ شارى مەدينەمان بۇ دەگىرپتەوومو دەلىت؛ ھىچ كەسك ئەومەندەى من رەقى لە پېغەمبەرى خودا ﷺ نەبوو.. من گاۋر بووم و پېش ئەوۋى ئاۋام بە سەر بېت پادشاى ھۆزمەكەشم بوو.. ئەومەندە رەقم لە پېغەمبەرى خودا ﷺ بوو، رۇيشتەم بۇ لاى ھەيسەرى رۇم، لەۋى شوپىن و جىگەو ژيانم خوش نەبوو، وەكو پېويست رېزيان نەگرتەم، ھەر بۆيە بېريارمدا بگەرىمەووە بۇ لاى پېغەمبەرى خودا ﷺ و تەم؛ ئەگەر درۇ بكات و پېغەمبەر نەبېت، ئەۋا ھىچ زيانىكم پېناگەيەنېت، خۇ ئەگەر راستگۇش بېت ئەۋا بۇم دەرەمكەۋېت و دىزانم راست دەكات، ھەر بۆيە بەرمو شارى مەدينە كەۋتەمە رى، كاتىكىش چوومە ناو شارى مەدينەووە، خەلكى دىيان و ت؛ ئەۋە عەدى كورى حاتەمە.. ئەۋە عەدى كورى حاتەمە..

ھەر چەندە عەدى دىراپەتى موسلمانانى كىرد بوو، ھەروەھا لە دەستى موسلمانانىش ھەلەت بوو، رەقىكى زۆرىشى لە موسلمانان بوو، كە جى پېغەمبەرى خودا ﷺ بە ھاتنى عەدى خوشحال بوو.. بە روۋيەكى خوشەو پېشۋازى لە عەدى كىردو دەستى خستە نىۋ دەستى و بىردىووە بۇ مالمۇد..

كاتىك عەدى شان بە شانى پېغەمبەرى خودا ﷺ دەرۋېشت، گومانى وابوو ھەردووكيان پەكسان!! وايدەبىنى محمد پادشاۋ ھەرمانىرەۋاى مەدينەو دەۋرۋىرەمتى و خوشى ھەرمانىرەۋا پادشاى شاخەكەنى (طىيە) و دەۋرۋىرەمتى..

محمد خاۋەن ئاپنىكى ئاسمانىيەو ئەمىش لە سەر ئاپنىكى ئاسمانىيە، كە مەسېحىيەتە..

محمد خاۋەن پەرتۇكىكى ئاسمانىيە، كە قورئانەمۇ ئەمىش شۇنكەۋتەي پەرتۇكىكى ئاسمانىيە، كە ئىنجىلە..

عەدى ۋاى ھەست دەكرد لە رووى ھىزو سوپاۋە نەبىت، ھىچ جىاۋازىمكى لەگەل محمددا نىە!! لە رېگەي رۆشتەنەمىيان بۇ مالى پېغەمبەرى خوداﷺ، عەدى سى دىمەنى ناۋازەي لە پېغەمبەرى ئازىزﷺ بىنى..

كاتىك بە رېگەدا دەروېشتەن، ئافرەتلىكىان بىنى بانگى پېغەمبەرى خوداﷺ ى كىردو وتى: ئەي پېغەمبەرى خوداﷺ كارېكم پېت ھەيە.. پېغەمبەرى خوداﷺ دەستى لە دەستى عەدى كىردەموو چوو بۇ لاي ئافرەتەكە و زۆر بە ئارامى گوۋى بۇ وتەكانى ئافرەتەكە شل كىرد..

عەدى ئەم ھەلوپستەي پېغەمبەرى خوداﷺ بەراۋرد كىرد، بەم سەرۋك و فەرمانرەۋاۋ پادشاىانەي كە بىنى بوۋنى، پاشان تاۋىك وردىۋوۋە لە دلى خۇيدا وتى: سوپىند بە خودا ئەم خۇبەكەم زانىن و ھەلسوكەۋتە جوانە، لە ھەلسوكەۋتى فەرمانرەۋا ناچىت.. بە راستى ئەم رەۋشتە رەۋشتى پېغەمبەرانە..

ئافرەتەكە پىۋىستىيەكەي تەۋاۋ بوو، پېغەمبەرى خوداﷺ گەراپەۋە بۇ لاي عەدى و كەۋتەنەۋە رى..

لە رېگە پىۋاۋىك بەرەم رووى پېغەمبەرى خوداﷺ ھات.. پىاۋەكە چى وت؟! ئاىا وتى: پېغەمبەرى خوداﷺ مال و سامانىكى زۆرم ھەيە ھەزارو نەدارم پىشان بەدە، با بىاندىمى؟! يان وتى: زەمىوزارم چاندوۋەم بەرھەمىكى زۆرى بەرھەم ھىناۋە، چى لىيەكەم؟! خۇزگە ۋاى بوتايە، بۇ ئەۋەي عەدى ھەستى بە دەۋلەمەندى و خۇشگوزەرانى مۇسلمانان بىكرداپە..

پىاۋەكە ھاتە پىشەۋەم وتى: ئەي پېغەمبەرى خوداﷺ سىكالاى دەست كورتى و ھەزارىت لە لا دەكەين!! ئەم پىاۋە ئەۋەندەي خواردن نەبوو، كە مىندالەكانى بى تىر بىكات.. مۇسلمانانىش ھەموو ئەۋەندە ھەزار بوون، نەياندەتۋانى پارمەتى ئەم پىاۋە ھەزارە بىدىن.. پىاۋەكە ئەم قىسانەي دەكردو عەدىش گوى بىستى بوو، پېغەمبەرى خوداﷺ بە چەند وشەمەك ۋەلامى داپەۋەم رۆيشتەن..

كەمىكى تر رۆيشتەن، پىاۋىكى تىريان پىگەپشت و تى: ئەي پېغەمبەرى خوداﷺ لە دەست رېگرو جەردە ھاۋار ھاۋارمانەم سىكالاى خۇمان لە لاي تۇ دەكەين!! ئەي پېغەمبەرى ئازىزﷺ بە ھۇى زۆرى دوزمىنانى دەۋرۋىبەرمانەۋە، بە ھۇى زۆرى

ئەزىز پىغمبەر، ئە خۇمان دۇنيا نىن لە شارى مەدىنە بېچىنە دەرەۋە .. پىغمبەرى خۇداش ﷺ بە چەند وشمەك وەلامى ئەمىشى داپمۇ رۆيشتن ..

ئەمدى لە دلى خۇيدا بىرى لەۋە دىمىدە، ئە ناۋ ھۆزىمىدا خاۋىنى رېزى شىۋى بوۋى ھىچ دۈشمىنىكىش مەترىسى لە سىر ژىيانىن ئەبۇ، ئىتېر بۇچى بېتە ناۋ ئاينىكەۋە، كە خەلگەكى لاۋازو ھەزارو ئەدارو ئەبۇۋىن .. ھەرۋەھا لە ترىس و دلى راۋىشىدا بن!!

بەلى .. گەپىشتە مالى پىغمبەرى خۇداش ﷺ و چوۋنە ژوۋرەۋە .. تەنھا راخەرىكى لىبۇ، پىغمبەرى خۇداش ﷺ وەكو رېزىك داي بە ئەمدى بۇ ئەۋى لە سەرى دانىشىت و پىنى فەرمۇ: ۋەرى بىگرو لە سەرى دابنىشە .. ئەدېش داپمۇ بە پىغمبەرى خۇداش ﷺ و تى: تۇ لە سەرى دابنىشە .. پىغمبەرى خۇداش ﷺ دىسانمۇ فەرمۇ: نا تۇ لە سەرى دابنىشە، پاشان ئەمدى لە سەرى دانىشت ..

پىغمبەر خۇداش ﷺ بە ئەمدى فەرمۇ: ئەى ئەمدى مۇسلمان بە، سەلامەت و پارىزاۋ دەپىت ..

ئەدېش و تى: مەن ئاينى خۇم ھەمە ..

پىغمبەرى خۇداش ﷺ فەرمۇ: مەن لە تۇ زىاتىر شارمىزىم لە ئاينەكەتدا ھەمە ..

ئەمدى و تى: تۇ لە مەن شارمىزى بە ئاينەكەم، چۇن؟

پىغمبەرى خۇداش ﷺ فەرمۇ: بەلى، مەن شارمىزىم .. ئاىا تۇ لە پەپىروانى رېچكەى

(رەكۋىسى) نىت؟

(رەكۋىسى) بەشىكە لە ئاينى گاۋرەكان و لە ناگىرەستەكانەۋە نىكە .. ئەمەش تۋاناۋ

زىرەكى پىغمبەرى خۇداش ﷺ دەرەخات لە ھۈنەرى رازى كەردى بەرامبەردا، لەبەر

ئەۋى ئەفەرمۇ: ئاىا تۇ گاۋر نىت؟ بەلكو باسى زانىيارى ۋەردى ئاينەكەى ئەمدى كەرد

لە ناۋ ئاينەكەى ئەمدىدا، ئەۋ رېچكەپەشى دىارى كەرد، كە ئەمدى پەپىروى دىمىد ..

ۋەكو ئەۋى لە ئەۋرۋا كەسىكت پىيگات و پىت بلىت: بۇچى نابىت بە مەسىحى؟

تۇش بلىت: مەن خاۋىنى ئاينى خۇم ..

ئەۋ كەسەش ئەۋەندە شارمىزى ئاينەكەت بىت، پىت ئەلىت: ئاىا تۇ مۇسلمان نىت؟

ھەرۋەھا ئەلىت: ئاىا تۇ سۈننى نىت؟ بەلكو پىت بلىت: ئاىا تۇ شافىعى نىت؟ پان ئاىا

تۇ جەنبەلى نىت؟

پىغمبەرى خۇداش ﷺ بە ئەمدى فەرمۇ: ئاىا تۇ لە (رەكۋىسەكان) نىت؟ ئەدېش

لە ۋەلامدا و تى: بەلى ..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇى: كاتىك لەگەل ھۆزمەتدا بەشدارى جەنگ دەمەيت،
چواریهكى دەستكەوتنى جەنگەكە بۇ خۆت دەمەيت، وا نیه؟!

عەدى وتى: بەلى واىھ..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇى: دەى ئەوہ لە ئاپنەكەى تۆدا حەرام و ڧەدەغە كراوہ..
دووبارە عەدى وتى: بەلى واىھ..

پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇى: مەن دەزانم چى رېگريت لیدمكات لەوہى
موسلمان بیت، بە لاتەوہ نەنگیە كە شوپنكەوتەى كەسانى ھەزارو لاواز بیت!!
نەى عەدى، دەزانى (حیرە) كۆپیه؟!

عەدى وتى: نەم بینووہ، بەلام بیستووہ، ناوچەپەكە لە عیراق..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇى: سوپند بەو خۇدایەى گيانى منى بە دەستە،
پەرومردگار ئەم ئاپنە سەر دەخات و ئافرمتى موسلمان لە حیرەوہ دەجیت بۇ حەج و
تەوافى مالى خۇدا دەكات و غەپرى كەسپكى مەحرەمى خۆى كەسى لەگەلدا نابیت..
(واتە: موسلمانان ئەومەندە لە ئارامى و ئاسايشدا دەبن، ترسیان لە هیچ شتیک نابیت)،
هیچ ھۆزو نەتەوہیەكیش ناتوان دەست درپژى بكەنە سەر موسلمانان و موسلمانان
دەبنە خاومەن ھیزىكى زۆر بەھیزو ڧراوان..

كاتىك عەدى كۆپى لەم ڧسانە بوو، دیمەنى سەرکەوتنى موسلمانانى لە بیرو ھۆشیدا
وینا دەکردو بیری لیدەکردەوہ.. ئافرەتیک بەوپەرى ئارامى و ئاسايشەوہ لە عیراقەوہ
بروات و بگاتە شارى مەككە!! ئەمە واتای ئەوہیە، موسلمانان دەست بە سەر شاخەكانى
(طیە) و شوپنى ھۆزمەكى ئەمیشدا دەگرن.. عەدى سەرى سورماو لە دللى خۆیدا وتى:
نەى چەتەو رېگرمەكانى (طیە) لەو كاتەدا لەكۆى دەبن؟!

پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇى: موسلمانان دەست بە سەر سەرۆت و سامان و
زېرو زیوى كیسرای كۆرى ھورمەتیشدا دەگرن..

عەدى وتى: كیسرای كۆرى ھورمز؟!

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇى: بەلى.. كیسرای كۆرى ھورمز.. ئەو سەرۆت و
سامانەش لە رېگەى خۇادا دەبەخسريت..

پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇى: ئەگەر بەمىنى و تەمەنت درپژ بیت،
ئەوا پیاوى وا دەبینى پەر دەستى زېرو زیو دەبیت و دەلیت: كى ئەم زېرو زیوہم
لێومردەگريت، كەسپك نیه لى وەرېگريت.. (واتە: ئەومەندە سەرۆت و سامان زۆر

دهبیت، دهوله مهندهکان دمهگه پین به دوی همزارهکاندا، بۆ نهوهی لهو سهرومتو سامانه زۆرهی خودا پئی به خشیوون بیاندهنی، کهسیکیان دهست ناکهویت)..

پاشان پیغه مبهری خودا ﷺ نامۆزگاری عهدی کردو رۆژی دواپی بیر خستهوهو فهرمووی: به دنیاییهوه ههموو کهسیک به بی و مرگپرو به تهنها به پهرومر دگاری دمکات، کاتیک سهیری لای راستی دمکات، جگه له دۆزهخ هیچ شتیکی تر نابینیت، به ههمان شیوه کاتیک سهیری لای چهپیشی دمکات، جگه له دۆزهخ هیچ شتیکی تر نابینیت..

عهدی بیری دمکردهوهو بیدهنگی بالی به سهو خهپال و ههست و نهستیدا کیشا بوو.. لهپر پیغه مبهری خودا ﷺ فهرمووی: نهی عهدی بۆچی له وتنی لاله لا اله رادهکهیت و باومر ناهینیت؟ نایا هیچ خودایهکی گهورمتر له (الله) ههیه؟!

عهدی فهرمووی: نهوا موسلمان بوومو باومرم هیئا.. اشهد ان لا اله الا الله، واشهد ان محمداً رسول الله.. روخساری پیرۆزی پیغه مبهری خودا ﷺ گهشایهوهو دلخۆش بوو..

عهدی دهلیت: نهوهتا نیستا نافرمتی موسلمان به بی ترسو به نارامی دهچیت بۆ مالی خودا.. موسلمانان دهستیان به سهو زیرو زیوی کيسراشدا گرت.. سویند به خودا مژدهی سییه میش، که پیغه مبهری خودا ﷺ فهرمووی: سهرومتو سامان زۆر دهبیت، همزاران نامین، دپته دی، له بهر نهوهی پیغه مبهری نازیر ﷺ فهرموویهتی و نهو پهیمانی داوه.. رواه مسلم..

دهی سهیری نهو ههلسوکهوته جوانهی پیغه مبهری خودا ﷺ بکه، که بهرام بهر عهدی نواندی.. چهند به جوانی بانگی کرد، بۆ نهوهی موسلمان بیت.. نهگهر بهو شیوه جوانه رهفتار لهگهڵ خه لکیدا بکهین، به دنیاییهوه دلیان کهمه ندهکیش دهکهین و له لایان خۆشهویست دهبین..

بیرۆکه..

به بهکارهینانی نهمو نیانی و شیوازی جوانی قایل
کردنو شارمزیی له مامه له کردندا، چیمان بویت،
دهتوانین به دهستی بئینین..

چېژ لە بەھرەو تواناكانت وەربگرە..

زیرمکی و بەھرەو تواناكان، خۆشییەکی ھەست پێکراون.. ئەنجامدانی پەفتارو گوشتارو ھەلسوگەوتی جوان، تەنھا بۆ بە دەست ھێنانی پاداشتی دواڕۆژ نیە، بەلکو خۆشی و ئاسودەیی و بەختەمۆرییەکە، لە ژبانی دونیاشدا ھەستی پێدەمکریت.. دەی چېژ لە شارمزاویی و بەھرەو تواناكانت ببینەو لەگەڵ ھەموو خەلکیدا بەکاریان بەھێنە.. لەگەڵ بچوک و گەورەدا.. لەگەڵ ھەزارو دەولەمەنددا.. لەگەڵ دوورو نزیکدا.. لەگەڵ خەزم و بێگانەدا، لەگەڵ ھەموو کەسدا بەکاریان بەھێنەو خۆشەویستیت لە دل و دەرونیاندا پڕوێنەو بەرەو چاکسازی ناراستەیان بکە..

عەلی کۆری جەھەم شاعریکی رەوان بێژو زمان پاراو بوو، بەلام دێھاتی بوو.. ھێجی لە ژبان نەدەزانی، تەنھا ئەو شانە نەبێت کە لە چۆلی و بیاباندا ببینیبوونی.. خەلیفە متوکل، خەلیفەییەکی خاوەن دەسەلات و بە توانا بوو.. بەخشیش و دیاری بەو کەسانە دەدا کە بپایا ھەڵیاندا، ھەر بۆیە کاتیکی عەلی کۆری جەھەم دێتە شاری بەغدا، پێی دەلێن: ئەووی بە خەلیفەدا ھەڵبەت، ئەوا خەلیفە دیاری و بەخشیشی دەدات.. عەلی کۆری جەھەمیش خۆشەحال دەبێت و بەرەو کۆشکی خەلیفە دەکەوێتە رێ.. کاتیکی دەچێتە ژوورمۆ دەبێت و شاعیران، ھۆنراوە دەخوێننەو سەرۆت و سامان بە دەست دێن.. عەلی کۆری جەھەم بەرەو لای خەلیفە دەچێت، خەلیفەش بەو ھەموو سام و ھەببەت و دەسەلاتەپەو.. پاشان بە خەیاڵی خۆی دەست بە پیاھەڵدان و ستایشی خەلیفە دەکات و دەلێت:

انت كالکلب في حفاظك للود   وکالتیس فی قراع الخطوب
انت کالدلو لا عدمتک دلوا   من کبار الدلا کثیر الذنوب..

بەلێ.. خەلیفە بە سەگو بەران و بیرو خۆل و ھۆر وەسف کرد، لە کاتیکیدا لە پێش ئەمدا خەلیفەیان بە خۆرو مانگو شاخەکان وەسف کرد بوو!! خەلیفە زۆر تورە بوو!! پاسەوانەکان و روژان و شمشیرەکانیان راکێشاو خۆیان بۆ کۆشتنی نامادە کرد، بەلام خەلیفە ھەستی بەو کرد کە عەلی کۆری جەھەم لەو سەرۆت و بوونەو مرەدا گەورە بوو و ئەو کاریگەرییە بە سەرەمۆیە، ھەر بۆیە وێستی بپێگۆریت، فەرمانی کرد لە

كۆشكىكى ئايابىدا ئىشتەجىيى بىكەن و با بە خۇشتىن شىۋە ژيان بە سەر بەرىت..
بەلى.. غەلى كۆرى جەھەم تامى خۇشپىيەكانى چەشت.. لە سەر دۇشەك و سەرىنى
بە نرخ شانى دائىمداۋ لەگەل شاعىرە زۆر بە ناوبانگو ناودارمگاندا دادەنىشت.. ماۋەى
خەموت مانگ بەم شىۋەىە ماپەۋە..

شەۋىك خەلىفە كۆرۈ دانىشتىكى ھەبۋو، بىرى غەلى كۆرى جەھەمى كەۋتەۋەو
داۋاى كرد بۆى بانگ بىكەن.. كاتىك غەلى ئامادە بوو، خەلىفە داۋاى لىكرد ھۇنراۋەيان
بۇ بخۋىنىتەۋە، بەلام ئەم جارەيان لە ھۇنراۋەكەيدا وشەى زۆر جوانى بەكارھىناۋ
خەلىفەشى بە خۇرۇ ئەستىرەو شەشىر ۋەسەف كرد!!

سەپىركە خەلىفە چۇن تۋانى سىروشتى غەلى كۆرى جەھەم بگۆرپت؟
زۆر جار سىروشتى ھاۋرپى و مىندالەكانمان بىزارمان دىكەن، ئايا ھىچ ھەۋلىكەمان
داۋە، بۇ ئەۋەى بىيان گۆرپن؟! لە پىش ھەموو ئەمانەشەۋە، پىۋىستە سىروشتى خۇمان
بگۆرپن.. گرژى و مۇنىمان، بگۆرپن بە زەردەخەنەو رووخۇشى.. رىق و كىنەمان، بگۆرپن
بە لەسەرخۇشى و نەرمو نىانى.. چىروكى و رەزىلىمان، بگۆرپن بە بەخشندەمى..
ھىچ شىكىش لەمانە نارەخەت و زەخمەت نىە، بەلام تەنھا پىۋىستىمان بە سوور
بوون و ھەۋلەدان ھەپە، دەى ئازاۋ پالەۋان و دەست بەكار بە..

ئەمگەر سەپىرى ژياننامەى پىغەمبەرى ئازىز ﷺ بىكەن، دەپىنىن بە جوانترىن ھەلىسۈكەۋت،
رەقتارى لەگەل خەلىكى دىكرد و دلى كەمەندىكىش دىكردن و چىرۋى خۇشەۋىستى لە دىروون و
ناخپاندا دەچاند.. ئەم ھەلىسۈكەۋتەشى بۇ مۇجامەلە كىردى خەلىكى نەبۋو، كاتىك دىگەرپاۋە
بۇ مالمەۋە، نەرمو نىانىيەكەى نەدەمگۆرى بۇ تۈرەمى و رىق و كىنە..

نەخىر.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كەسىك نەبۋو، لەگەل خەلىكىدا رووخۇش و نەرمو
نىان بىت و لەگەل مال و مىندالەشىدا، گرژ و مۇن و تۈرە بىت.. نەخىر.. بەو ھەلىسۈكەۋت و
ئاكارو رەقتارو گۇفتارە جوانانەى خۇداپەرسىتى دىكرد، ھەروەك بەھۋى شەۋنۋىژو
رۆژۋوۋە، خۇداپەرسىتى نەنجام دەدا..

زەردەخەنەو رووخۇشى و نەرمو نىانى، بە خۇداپەرسىتى و عىبادەت دىزانى..
لىخۇشبوون و لىبوردەمى بە چاكەو خىرو خىرات دىزانى.. رەۋىشت و ئاكارى جوانى بە
عىبادەت دىزانى و لە ھەموو ھەلىسۈكەۋتىكىدا خۇى پىدەمپرازانەۋە، لە ئاشتى و جەنگدا..
لە بىرسىتى و تىرىدا.. لە ساغى و لە نەخۇشىدا.. لە خۇشى و غەمبارىدا، رەقتارو رەۋىشتى
جوانى بەكاردەمىنا..

بەلى.. زۆرىك لە ئافرىتان دىنگوباس و ھەوالى سنگ ھراوانى و زەردەخەنەو بەخشندەبى ھاوسەرەكەى لە دەرەوى مالمەكەى بىستوۋە، بەلام بە پېچەوانەو، ئەوۋى كە بىنبويەتى لە مالمەو، تەنھا رەموشى ناشىرىن و نىوچاۋ تالى و رەزىلى و چروكى مېردەكەى بوو.

پېغەمبەرى خودا ﷺ دىفەر مويت: «خىركم خىركم لاهلە، وانا خىركم لاهلى». رواه الترمذى. واتە: (باشترىنتان، باشترىنتانە بۇ مال و خىزانى، منىش باشترىن كەسى نىۋەم، بۇ مال و خىزانەم)..

سەپىر بىكە و بزانە رەفتارى پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن بوو لەگەل مال و خىزانەكانىدا.. ئەسۋەدى كورى پەزىد ﷺ دىفەر مويت: پەرسىيارم لە عانىشەى دايكى ئيمانداران كەرد و پېم وت: پېغەمبەرى خودا لە مالمەو چى كارىكى دىكرە؟ عانىشەش (خوداى لى رازى بىت) لە وەلامدا دىفەر مويت: پېغەمبەرى خودا ﷺ نىش و كارەكانى مالمەوۋى دىكرەد و لە نىش و كاردا خۆى لە ئەندامەكانى مالمەكەى جيا نەدىكرەدەو ئەگەر كاتى نوپۇز بەتايە، دىستىنوپۇزى دىكرەت و دىچوۋ بۇ نوپۇز..

بە ھەمان شىۋە لەگەل دايك و باۋكانىشدا.. زۆرن ئەو كەسانەى كە لەگەل خەلكىدا ھەلسۈكەۋتى جوان ئەنجام دىدەن و ھەمىشە لىۋ بە خەندەن، بەلام بە داخەو لەگەل نەزىكىترىن كەسياندا.. لەگەل كەسىكدا كە گەورەترىن ماقى بە سەريانەو ھەيە.. لەگەل باۋك و دايكاندا، ھەست و نەستىكى جياۋاز و توندو تىژيان ھەيە..

بەلى.. باشترىنتان، باشترىنتانە لەگەل كەس و كارىدا.. لەگەل ھاوسەرەكەيدا.. لەگەل باۋك و دايكىدا.. لەگەل مىندالەكانىدا.. لەگەل خەزمەتكارەكانىدا..

ئەوھتا رۇژنىك ھەسەن يان ھوسەين دىچىتە سەر سكى پېغەمبەرى خودا ﷺ و مىز بە سكى پېغەمبەرى خودا ﷺ دىكات، ھەتا مىزەكەى بە سەر سكى پېغەمبەرى خودا ﷺ دىتە خوارى.. ھاۋەلان دىيانەۋىت دوورى بىخەنەو، كە چى پېغەمبەرى خودا ﷺ دىفەر مويت: وازى لى بەينىن و مەپترسىن. رواه ابوداود..

بە راستى جوانە.. بىروانە پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن بەو رەموش و ناكارە ناۋازانە خۆى رازاندۇتەو!! ھەر بۆيە ھىچ سەپىر نىيە، كە دىبىنىن ئا بەو شىۋە دىل و دىروۋنى گەورەو بچۈكى بۇ لاي خۆى راكىشاۋە..

بۆچۈۋن..

لە باتى ئەۋى تارىكى بە نەفرىن بىكەيت، ھەۋلى

چاك كەردنى چراۋ گۆۋەكان بەد..

لەگەل ھەزاراندا..

ھەندىك لە خەلكى بە رەشتىكى بازارگانی ھەلسۆكەوت لەگەل دەورووبەریاندا دەكەن.. كەسانى دەولەمەند، لەبەر ئەوئى خاوەن سەرەوت و سامان، قەمیان خۆشەو ئەگەر قەسكەيان شاپەنى پىكەننىش نەبىت، دەورووبەركەى بۆى پىدەكەنن، كاتىك ھەلەپەكەيش دەكات، لەبەر ئەوئى دەولەمەندە، ھەلەكەى بە بچوك سەپەر دەكرىت و چاپۆشى لىدەكرىت..

بەلام كەسانى ھەزار، ئەگەر قەسەك بەكەن كە شاپەنى پىكەننىش و زەردەخەنەش بىت، گالتەيان پىدەكرىت، كاتىكەيش ھەلەپەكەيان لى رووبەت، گەورەتر لە قەبارەى خۆى سەپىرى دەكرىت..

بەلام پىغەمبەرى خوداﷺ سۆزو بەزمى بۆ ھەزاران و دەولەمەندان، وەكو يەك بوو.. ئەنەسى كۆرى مالىكﷺ دەفەرەمۆت: پىاوئىكى بىبابان نشىن ھەبوو، بە ناوى زاھىرى كۆرى حەرام.. ئەم پىاوە زۆر جار كە بۆ پىوئىستىكەى بەھاتايە بۆ شارى مەدینە، دىارپەكەى بۆ پىغەمبەرى خوداﷺ دەھىنا، پىغەمبەرى خوداﷺ لە كاتى گەرانەوھىدا، ھەندىك خورما، يان ھەر شتىكى ترى ھەبووايە، بەو پىاوەى دەبەخشى..

پىغەمبەرى خوداﷺ ئەم پىاوەى خۆش دەوئىست، ھەر بۆيە دەپقەرەمۆو: ئىن زاھرا بادىتەنا.. وئىن حاضروو.. واتە: زاھىر گوندە بۆ ئىمەو ئىمەش شارىن بۆ ئەو..

ئەم پىاوە لە رووى شىوئە روخسارەو، كەسىكى زۆر ناشىرىن بوو، رۆژىك ئەم پىاوە دىت بۆ شارى مەدینەو دەچىت بۆ مالى پىغەمبەرى خوداﷺ بەلام پىغەمبەرى خوداﷺ نابىنىت، لەبەر ئەوئى ھەندىك كەل و پەل و شەكەى ھىنا بوو بۆ فرۆشتن، پىاوەكە دەچىت بۆ بازار..

كاتىك پىغەمبەرى خوداﷺ بە ھاتنى زاھىرى كۆرى حەرام دەزانىت، دەچىت بۆ بازارو بە دوايدا دەگەرپىت، ھەتا دەبىپىنئەو، كاتىك دەبىپىن، وا خەرىكى كرىن و فرۆشتەو عەرەق بە روخسارىدا دىتە خواری.. جل و بەرگى بىبابان نشىنى لەبەردايەو بۆن و بەرامى دەشت و دەرى لىدىت، لەگەل ھەموو ئەمانەشدا، پىغەمبەرى خوداﷺ لە پشەوئە باوئەشى پىدا دەكات.. پىاوەكەش نازانىت، كىيە باوئەشى پىدا كەردوئەو لە دواوە گرتوويەتى؟! پىاوەكە دەترسىت و دەلىت: بەرم بەدە.. ئەوئە كىيە؟!

پېغەمبەرى خۇداﷺ بېدىمىگ دەپىت و قسە ناكات.. پياومەكش ھەول دىدات خۇى لە دەستى رزگار بىكات.. ھەر بۇيە ئاۋرى داداتەۋە بۇ ئەۋەى بزانىت كىيە؟ كاتىك زانى پېغەمبەرى خۇداﷺ دلى ئارام بۆۈمۈ ترسەكەى رەۋىيەۋە زياتر پىشتى نوساند بە سىگى پېغەمبەرى خۇداﷺ .. ھەر بۇ دلخۇشى زاھىر، پېغەمبەرى خۇداﷺ گالئەى لەگەل كىردو بە دەنگى بەرز بە خەلەكەى وت: كى بەندە دەكرپىت..؟ كى بەندە دەكرپىت..؟

زاھىر سەپىرى ھالى خۇى كىرد، چەند ھەژارو دامامو خاۋمنى ھىچ سەرومت و سامانىكىش نىيە.. ھەرومھا شىۋە روخسارىكى جوانىش نىيە، ھەر بۇيە وتى: پېغەمبەرى خۇداﷺ ئەۋمەت ئەۋمەندە بە رووت و رەجالى و لىقەۋماۋى دەمبىنى، كى منت لىدەكرپىت؟

پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرموۋى: نەخىر.. تۇ لە لای خۇدا رووت و رەجالو لىقەۋماۋ نىت و لە لای خۇدا زۆر بەرزو بە نرختىت..

پېغەمبەرى خۇداﷺ ئاۋا دلى ھەژارانى بۇ لای خۇى كىش دەكرىدو خۇى لە لايان خۇشەۋىست دەكرىد، ھەر بۇيە ئەۋانىش خۇشيان دەۋىست..

زۆرىك لە ھەژاران رەخەى ئەۋە لە دەۋلەمەندەن ناگىر، لەبەر ئەۋەى پارمەتتەيان نادەن و سەرومت و سامانىان نادەنى و رەزىل و چىروكن، بەلام رەخەى ئەۋمىان لىدەكرىد، كە لەگەلىاندە نەرم و نىان نىن و بە ھەلسوكەۋتى جوان رەقتارىان لەگەل ناكەن..

چەندەن ھەژارو نەدار ھەن، كە پىكەنىن و زەردەخەنەت بۇ كىردوون و دلت خۇش كىردوون و ھەست و سۆزىانت راگرتوۋە رېزىت گىرتوون، ئەۋانىش لە تارىكى شەۋدا، دەستى نزاۋ پارانەۋمىان لە پەرومىدگار بۇ بەرز كىردوۋىتەۋە؟ لەۋانەشە بە ھۇى ئەۋ پارانەۋەمۇ نزاپانەۋە، بەزمى پەرومىدگارەت لە ئاسمانەۋە بۇ دابەزىيىت..

كەسانى وا ھەن، تەپ و تۇزاۋى ھەژارو نەدارو رووت و رەجالن، كاتىك لە دەركاى مەۋقەكان دەمەن، دەركاىان لىناكەنەۋە.. بەلام ئەۋ كەسانە لە لای پەرومىدگار ئەۋمەندە بەرپىزو گەۋرەن، ئەگەر داۋى لىكەن وەلامىان دەداتەۋە.. دەى ھەمىشەۋ ھەردەم بەرامبەر ھەژاران رووخۇش و لىۋ بە خەندە بە..

ئامازە..

لەۋانەىە دەمىرىنى زەردەخەنەىەك بە روۋى ھەژارىكەدا،
چەندەن پەلە لە لای پەرومىدگار بەرزىت بىكاتەۋە..

ناھىرەتان..

لە كۆنەمۇ وتراۋە: ھەر بىياۋىك سۆزۈ خۇشەۋىستى بۇ ناھىرەتەكەى دىمىنەپىت، ئەۋا ئەۋ ناھىرەتە بە دۋاى سۆزۈ خۇشەۋىستىدا دىگىپىت..

ناھىرەتان ماقى خۇيانە، لە لايەن ھاۋسەرۈ باۋك و براكانيانەۋە، سۆزۈ خۇشەۋىستىيان بى بىرىت و بە جوانترىن شىۋە ھەلسۈكەۋىتيان لەگەل بىرىت، ئەگەر نا خەلكانى دىروون نەخۇش و لاۋاز، ئەۋ ھەلە دىقۇزىنەۋەۋە لە ناھىرەتەكانىمان نىزىك دىمىنەۋەۋە ئەۋ بۇشاىيە پىر دىگەنەۋەۋە سۆزۈ خۇشەۋىستى دىرۋىنەيان بۇ دىمىنەپىر..

ئەگەر پىرومىردىگار جەستىيەكى بەھىزى بە بىياۋان بەخىشى بىت، ئەۋا بە دىنباىيەۋە سۆزۈ بەزىيەكى گەۋرەى بە ناھىرەتان بەخىشىۋە.. زۆرىك لە بىياۋانى دىمىنەلەتدار و خاۋىن ھىز و تۈنەكان بىنراۋن، لە بەرامبەر ھىزى سۆزدارى ناھىرەتەندا چۆكىان داداۋە..

بىيغەمبىرى خۇدەﷺ ئامۇڭگارىت دىكات، بەۋەى كە ھەلسۈكەۋىتت جوان بىت، لەگەل ھاۋسەرەكتەۋا رىز لە ھەست و سۆزى بىگىت، بۇ ئەۋەى لەگەلىدا بەختەۋەرو ناسۈدە بىرىت..

ھەرومەھا بىيغەمبىرى خۇدەﷺ ئامۇڭگارى باۋكان دىكات، لەگەل كچەكانىاندا چاك بىن و ھەلسۈكەۋىتى جوانىيان لەگەلدا ئەنجام بىدىن، ھەروەك دىفەرەمۋىت: «مىن عال جارىتىن حى تىلغا، جاء يوم القيامة انا وهو، وضىم اصابعه». رواه مسلم. واتە: (ھەر كەسنىك دۈۈ كچ بەخىۋ بىكات ھەتا گەۋرە دىمىن، ئەۋا لە رۆزى دۋاىيدا مىن و ئەۋ كەسە، ۋەكۈ پەنچەكانى دىست لە يەك نىزىك دىمىن)..

ھەرومەھا ئامۇڭگارى كۈرەن و بىياۋان دىكات، كىردار و رەقتارىان بەرامبەر داپكىان جوان بىت.. ئەۋەتا بىياۋىك دىت بۇ لاي بىيغەمبىرى خۇدەﷺ و دىلىت: ئەى بىيغەمبىرى خۇدەﷺ كى شايستەى ئەۋمىيە، زۆر باشىم بۇى ۋە ھەلسۈكەۋىتم لەگەلىدا جوان بىت ؟ بىيغەمبىرى خۇدەﷺ سى جار دىفەرەمۋىت: داپكت.. پاشان داپكت.. پاشان داپكت.. پاشان باۋكت.. متفق عليه..

ھەرۈمھا ئامۇڭگارى پياۋان دىمكات، بەۋبەرى رېزو خۇشەۋىستىيەۋە ھەلسۈكەۋەت لەگەل ئافرىمتاندا بىكەن و لىيان تورە نەين..

پېغەمبەرى خودا ﷺ لە ھەجى مائناۋايدا، لە نىۋان سەد ھەزار مىۋانانى مالى خۋادا، لە نىۋان كەسانى رەش و سېيدا.. لە نىۋان كەسانى گەۋرەو بچوگدا.. لە نىۋان كەسانى دەۋلەمەندو ھەزارد، بە دىنگى بەرز ھاۋار دىمكاتو دىمفەرموئىت: «الا واستوصوا بالنساء خيراً.. الا واستوصوا بالنساء خيراً» . رواه مسلم والترمذى. واتە: (ئاگادار بن و ئامۇڭگارى ئافرىمتان بىكەن و لەگەلىاندا باش بن.. ئاگادار بن و ئامۇڭگارى ئافرىمتان بىكەن و لەگەلىاندا باش بن)..

رۇڭىك كۆمەلىك لە ئافرىمتان لە لاي ھاۋسەرمەكانى پېغەمبەرى خودا ﷺ سىكالى خراپى ھەلسۈكەۋەتى مېردەمگانىان دىمكەن.. كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ بەمەى زانى، ھەستا ئامۇڭگارى خەلكەكەى كردو ھەرموۋى: (ھەندىك لە ئافرىمتان ھاتۋونەتە مائەكەم و سىكالو شىكات لە ھەلسۈكەۋەتى خراپى مېردەمگانىان دىمكەن، ئا نەو پياۋانە كەسانى باش نىن لە ناۋ ئىۋە).. پاشان ھەرموۋى: «خىركم خىركم لاهلە، وانا خىركم لاهلى». رواه الترمذى وابن ماجه. واتە: (باشترىنتان نەو كەسانەن كە لەگەل ھاۋسەرو مال و مىندالىاندا باشن، وە من باشترىنتانم بۇ ھاۋسەرو مال و مىندالم)..

لە پېناۋى رېزو شىكۈمەندى ئافرىمتاندا، چەندان جەنگ و غەزا ھەلگىرساۋە.. كاسەى سەر ھارۋەرو سەر لە لاشە جىياكراۋتەۋە.. ھەموو ئەمانەش لە پېناۋ ئابروۋى تەنھا ئافرىمتىكدا روۋيانداۋە..

.. بەلى.. لە پېناۋ ئابروۋى تەنھا يەك ئافرىمتا.. مۇسلمانان خۇي و جەستەى خۇيان كرد بە قوربانى.. جۈلەكەكان لەگەل مۇسلماناندا لە شارى مەدىنە نىشتەجى بوون.. كاتىك كە ھەرمانى بالاپۇشى لە لايەن پەرومردگارۋە دابەزى بۇ ئافرىمتان.. جۈلەكەكان توۋرە بوون و لەلايان ناخۇش بوو.. ھەزىيان نەكرد ئافرىمتانى مۇسلمان خۇيان داپۇشن.. زۆر ھەۋلىيان دەدا تۆۋى ئاكۇكى و دوۋبەرمىكى لە نىۋان ئافرىمتانى مۇسلماندا بچىيىن، بەلام نەيانتۋانى..

لە يەككىك لە رۇڭمەكاندا ئافرىمتىكى داۋىن پاك، لە ئافرىمتانى مۇسلمان چوو بۇ بازارى جۈلەكەكان و لە دوكانى يەككىك لە زەمىنگەرە جۈلەكەكاندا دانيشت.. زەمىنگەرە جۈلەكەكە بەم بالاپۇشى و داپۇشراۋىيە ئافرىمتە مۇسلمانەكە نارەھەت و توۋرە بوو،

دەيوست سەيرى روخسارى ئافرمەكە بىكات و گالتەي پېبىكات، وەك پېش ھاتنى ئاينى
ئىسلام، ئەم كارانەيان لە دژى ئافرمەتان ئەنجام دەدا..

بەئى.. جولەكەكە داواي لە ئافرمەكە كرد روخسارى دەربىخات.. وىستى بەھۇي
پارەو سامانەوہ لە خستەي بەریت، بەلام ئەم ئافرمەتە باومردارە رازى نەبوو..
زەرمەنگەرمەكە ئافرمەكەي خلافاند.. كاتىك ئافرمەكە دانىشتبوو، لای خوارموى
كراسەكەي بەست بە لای سەرىپۆشەكەيەوہ، كە شۆر بېومەوہ بە سەر پىشتىدا.. كاتىك
ئافرمەكە ھەلسا، كراسەكەي لە دواوہ بەرزىوومەوہ لاشەي دەركەوت و جولەكەكە پىي
پىكەنى.. ئافرمەكە ھاوارى كردو خۆزگەي بە مەرگ دەخواست، نەك دەركەوتنى
جەستەي..

كاتىك پىاوڤىك لە موسلمانان ئافرمەكەي بەم شىومىيە بىنى.. شمشىرەكەي
ھەلەكەشاو زەرمەنگەرە جولەكەكەي كوست.. جولەكەكانىش لە موسلمانەكە كۆبوونەوہو
شەھىدىان كرد..

كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ زانى كە جولەكەكان پەيمانىان شكاندووەو سوكاپەتى
بە ئافرمەتانی موسلمان دەكەن.. گەمارۆي جولەكەكانىاندا وىستىان تۆلەي نەو ئافرمەتە
پاك و بەرەوشتە بىسەننەوہ..

ئا لەم كاتەدا يەككە لە سەربازەكانى شەيتان.. لەو كەسانەي كە گرنگى بە ئابرووي
ئافرمەتانی موسلمان نادەن.. يەككە لەو كەسانەي كە ھەر خەمى تىركردنى داوین و
سكىانن.. سەرۆكى دوورپوومەكان، عىدالەي كورپى ئوبەي كورپى سەلۇل ھەلسا و تى: ئەي
موحەممەد ھەلسوكەوتت لەگەل جولەكەكاندا باش بىت..

لە پېش ھاتنى ئاينى پىروۆزى ئىسلامدا جولەكەكان لایەنگرو پالپىشتى ئەم دوورپووە
بوون.. پىغەمبەرى خودا ﷺ بەرپەچىداپەوہو رازى نەبوو.. چارىكى تر ئەم دوورپووە
قەسەكانى دوبارە كردەوہ.. ھەمدىسان پىغەمبەرى خودا ﷺ پىشتى تىكردو رووي
لێومرگىرا..

داواي لىبوردن و لىخۆشبوون بۆ كۆمەلە كەسەك دەكات، دەيانەوێت خراپە لە
نىوان نىمانداراندا بلاوبكەنەوہ.. ئەم دوورپووە توورە بوو.. دەستى كرد بە پىشتىنى
زىكەي پىغەمبەرى خودا ﷺ و ھەر دوبارەي دەكرەوہو دەيوست: لەگەلياندا باش
بە.. لەگەلياندا باش بە..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لا يكردهوه به لايداو فەرمووی: وازم لیبینه.. بەلام ئەم دوورووه ھەر رازی نەبوو.. داوی لە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ کرد، کە دەست لە کوشتنیان ھەلگرت.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لا يكردهوه به لايداو فەرموی: ئەوانە بۆ تۆ.. وازی لە کوشتنیان ھینا، بەلام لە شاری مەدینە، شار بەدمری کردن..

بە ئی.. ئافەرماتی رەموش بەرزو پاک داوین، شایستە ی زۆر لەوہ زیاترن.. خەولە ی کچی سەعلەبە، یەکیک بوو لە ئافەرمە چاکەکارمکانی سەردەمی پېغەمبەری خۇدا ﷺ، خیزانی ئەوسی کوری صامت بوو، ئەوس پیاویکی پیر بوو، زووش تۆرە دەبوو.. رۆژیک دیتەوہ بۆ مالمەوہ لەگەل خیزانەکەیدا ناگۆکی دەکەویتە نیوانیان، ئەوس تۆرە دەبیت و دەلیت: تۆ وەکو دایکەم وایت و بە تۆرمیەوہ دەچیتە دەرەوہ.. لە سەردەمی نەفامیدا، ئەگەر پیاویک ئەم قەسە ی بە ھاوسەرەکی بووتایە، ئەوا تەلاقی دەکەوت، بەلام خەولە نەیدمزان ی ئەم قەسە ی جیە.. ئەوس ھاوہ بۆ مالمەوہ، خەولە خۆ ی لی دوورخستەوہ و تی: سویند بە خۇدا نابیت لیم نزیك بیتەوہ ھەتا خۇداو پېغەمبەرەکی ﷺ دادۆرمەمان نەکەن، ھەر بۆیە خەولە کەوتە رۆ ی بۆ لای پېغەمبەری خۇدا ﷺ و رووداوەکی بۆ باس کردو سکاالی خراب ھەلسۆکەوتی میردەکی لە لای پېغەمبەری خۇدا ﷺ کرد..

پېغەمبەری خۇدا ﷺ خەولە ی ئارام کردەوہ ی پێی فەرموو: لەگەل کۆرە مامەکەتا باش بە، چونکە پیاویکی بە تەمەنەو لە خۇدا بترسەو چاک بە لەگەلیدا..

خەولەش بە دەم غەم و خەفەتەوہ و تی: ئە ی پېغەمبەری خۇدا ﷺ گەنجی و جوانی خۆم پێشکەش بە میردەکەم کرد.. سکەم بۆ ھەلرشت، ئیستاش پیر بووم و مندالم نابیت، کەچی پیم دەلیت: وەکو دایکەم وایت.. خۇدایە سکاالی خۆم لە لای تۆ دەکەم.. پېغەمبەری خۇدا ﷺ چاومرپی سروش و نیگای پەروەردگاری دەکرد، چونکە ھیشتا لە ئیسلامدا حوکمی ئەم حالەتە دانەبەزی بوو..

ھەر لەو کاتە ی کە خەولە لە خزمەت پېغەمبەری خۇدا ﷺ بوو، جوبرائیل لە ئاسمانەوہ دابەزی بۆ لای پېغەمبەری خۇدا ﷺ و لەگەل خۆیدا یەکلەکردنەوہ ی حالەتەکی خەولەو میردەکی ھینا بوو..

پېغەمبەری خۇدا ﷺ لای کردەوہ بە لای خەولەداو فەرمووی: پەروەردگار لە سەر حالەتەکی نیوان تۆو ھاوسەرەکت قورنانی دابەزاندا، پاشان نایەتەکی بۆ

خویندموهو فهرمووی، ﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ ① الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ② وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ ذَلِكَ تُوعَظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ③ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِطْعَامَ سِتِينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ④﴾ المجادلة. واته، (ئهی محمد ﷺ بیگومان خودا وتویرزی نهو نافرمتهی بیست و وری گرت، که گفتوگویت لهگه لدا دمکات دهر بارهی هاوسهرمهکی، سکالای خویشی بو لای خودا دمبات، خودایش گفتوگو که تانی بیست، به راستی خودا بیسهر و زانیه نهوانه تان به هاوسهرانیان دهلین؛ تو له جیگهی دایکمدایت، هاوسهرمهکیان بهو قسهیه نابنه دایکیان، چونکه دایکیان تهنا نهوانن که نهوانیان لیووه، نهوانه قسهیهکی نابهنجی دمکن و بوختانیکی نابهسند دهلین، بیگومان خودا جاوېوشی دمکات و لییان خوش دمبیت (نمگهر نهوانه پهشیمان بېنهمو داوای لیخوش بوون بکن) نهوانه و به هاوسهرمکانیان دهلین و دواپی پهشیمان دمبنهوه لهوهی که وتووېانه، نهوه دمبیت کویلهیهک نازاد بکن پېش نهوهی نهو ژن و میرده به پهک بگن، نهو برپاره نیوهی پی ناموژگاری دهکریت، خودایش ناگاداره لهو کارو کردموانهی نهنجامی دمدن نینجا نهوهی کویلهی دمست نهکھوت، نهوه دمبیت دوو مانگ له سهر پهک بهرپوژوو بیت، پېش به پهکگهپشتنیان، جا نهوهی ناتوانیت بهرپوژوو بیت، با شهست ههژار تیر بکات له ژمیک خواردن، نهوهی کهباسکرا بو نهوهیه باومرتان پتهو بیت به خودا و پیغهمبرمهکی (چونکه خودا چارهسهر دادمنیت بو گرو گرفتهکان)، نهو برپارانهش سنوری خودان، بو نهوانهش که کافرن (ملکهچی فهرمانی خودا نابن) سزای به نیش و نازار بوپان نامادمه)..

پاشان پیغهمبری خود ﷺ فهرمووی: برؤ به هاوسهرمهکت بلی، له کهفارمتی نهو قسهیهی که کردوویهتی، با بهندمیهک نازاد بکات..

خوله وتی: ئهی پیغهمبری خود ﷺ توانای نهوهی نیه بهندمیهک بکریت و نازادی بکات!!

پیغهمبری خود ﷺ فهرمووی: دهی با دوو مانگی لهسهریهک بهرپوژوو بیت!!

خەۋلەش وتى: سۆيىند بە خۇدا ھاۋسەرمكەم پىياۋىكى بە تەمەنەۋ ناتوانىت بەرۋۇۋو

بىت!!

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: دەى با خواردنى شەست ھەزار لە خورما بدات!!

خەۋلە وتى: ھەزارەو ناتوانىت!!

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: مەن يارمەتى دەدەم بە شىكى خورماكەى بۇ

دەدەم..

خەۋلەش وتى: مەنىش بەشەكەى تىرى بۇ دەدەم..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: چاك دەكەيت، دەى برۇ خورماكەى بدەرىۋو

يارمەتىشى بدەو ھەلسوكەۋتەشت لەگەلىدا باش بىت..

پاك و بېگەردى بۇ ئەو خۇداپەى، كە ئەو ھەموو سۆزو بەزمىيەى خستوۋەتە دلى

پېغەمبەرمكەپەۋە ﷺ، تەنانەت بەشدارى لە چارسەركردنى كىشە تاپبەتەپكەنى

خەلىكىشدا دەكات..

بەلى.. بە دلىياپەۋە مەن خۆم ئەمەم تاقى كىرۋتەۋە، ھەلسوكەۋتى نەرم و نىان و

دەرىپىنى سۆزو خۇشەۋىستى لەگەل ھاۋسەرو كچانماندا، لە پېش ھەموو كەسىكىشدا

لەگەل دايك و خوشكانماندا، كارىگەرىپەكى وا گەۋرەو بەھىز دروست دەكات، كە

ھەرگىز بە خەيالتدا نەھاتبىت.. تەنھا ئەو كەسانەش ھەست بەم كارىگەرىپە بەھىزە

دەكەن، كە خۇيان ئەو جۆرە ھەلسوكەۋتە جۋانانەپان پەپرەو كىرە بىت و تاقىيان

كىرەپىتەۋە..

بە دلىياپەشەۋە دەلىم: كەسانىك رېز لە ئافەرتان دەگەن، كە خۇيان بەرپەرن..

كەسانىكىش بېرپەرنى بەرامبەر ئافەرتان دەكەن، كە خۇيان سوك و بېرپەرن..

ھەر ئۆيىستە..

پەنگە ئافەرت لە سەر ھەزارى و ئاشىرىنى و سەرقالى

ھاۋسەرمكەى ئارام بىگىت، بەلام زۆر بە كەمى دەتوانىت لە

سەر ئاشىرىنى ھەلسوكەۋتى ھاۋسەرمكەى ئارامگەر بىت..

تەمەنى مىندالى..

زۇرۇن ئەمە ھەلۋىستانەي، كە لە تەمەنى مىندالىدا لە ژيانماندا روويانداومو ھەتتا ئىستاش لە يادەمورىيەكانماندا ھەر تۆمارن، جا ئەمە يادەمورىيەنە خۇش بووين، يان ناخۇش.. لە رېگەي يادەمورىيەكانتەمە بگەرپۈۋە بۇ سەردەمى مىنداليت.. ئەمە كاتەت لەمىرناچىت، كە مامۇستاي قوتابخانە دىيارىيەكى بېكەش كىردىت، يان ئەمە كاتەي كەسىك لە كۆرۈكۈبۈۋەنەمەيەكى گىشتىدا، ستايشى كىردۈۋىت.. ئەمە يادگارىيەنە لە يادەمورىيەكانتدا تۆمارمە لەمىرت ناچنەۋە..

بە ھەمان شىۋە، يادەمورىيە ناخۇشەكانىش بە ئاسانى بىرناچنەۋە.. ئەمە كاتەي كە لە تەمەنى مىندالىتدا، مامۇستا لىيىداۋىت، يان ئەمە كاتەي لەگەل ھاورپىكانتدا دەمەقاليپەكت توۋش بوۋە، يان ئەمە كاتەي كە لە مالىۋە سوكاتىيەكمان بېكرا بېت، يان كەسىك لە ئىمە لە لايەن ھاسەرى باۋكەمانەۋە، نارەجەتكرابىن، ئەمانە كۆمەلە ھالەتېكن، لە يادەمورىيەماندا تۆمارن بە ئاسانى ناسرپنەۋە..

چەندەن جارى ۋا ھەبوۋە، كاتىك چاكەيەك لەگەل مىندالىكدا كراۋە، تەنھا كارىگەرى لە سەر مىندالەكە جى نەھىشتۈۋە، بەلكو كارىگەرى لە سەر باۋكى ۋە كەس ۋەكارمەشى جى ھىشتۈۋەمە خۇشەۋىستى ھەموۋان، بە دەست ھاتۈۋە..

كاتىك مامۇستايەك ھەلۋىكەۋىتى جۋان لەگەل قوتابىيەكى سەرمتايدا ئەنجام دەدات، بەھۋى باس كىردىنى ھەلۋىكەۋتە جۋانەكانى مامۇستاكەۋە، لە لايەن قوتابىيەكەۋە، مامۇستاكە لە لايەن باۋكە ۋە كەس ۋەكارى قوتابىيەكە خۇشەۋىست دەبىت..

كەۋاتە ھەرگىز زىردەخەنە ۋە لىۋ بە خەندەبىت، بەرامبەر بە مىندال بە كەم مەزانە ۋە ھەۋل بدە دل ۋە دەروۋنى بە دەست بەھىت ۋە بە جۋانترىن ھۈنەر ۋە لىزانىن ھەلۋىكەۋتى لەگەل ئەنجام بدە..

رۇژىك لە قوتابخانە دىربارى نوپۇز ۋەنەم بە كۆمەلەك قوتابى بچۈك دەۋتەۋە، پىرسىارم لىكىردەن دىربارى ھەرمۇۋەدىيەكى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە سەر گىرگى نوپۇز.. يەكەك لە قوتابىيەكان بە ھەرمۇۋەدىيەك ۋەلامى دامەۋەۋىتى: پېغەمبەرى خۇدا ﷺ

دەھەرمۇيت: «بين الرجل وبين الكفر أو الشرك، ترك الصلاة».. واتە: (جىياۋزى نىۋان مەرۋفى مۇسلمانو بىباۋەر، يان ھاۋەلدانەر، ۋازھىنانە لە نوپۇز)..
 ۋەلامەكەيم زۆر لە لا جوان و سەرنج ۋاگىش بوو، ئەۋەندە كارى تىكردم كاترۇمىرەكەي دەستەم دانائو پىشكەشىم كرد، ھەر چەندە كاترۇمىرەكەشم كاترۇمىرىكى ئاسايى ۋە ھەژارانە بوو..

نەم ھەلۋىستە، بوو بە ھاندەرىك بۇ ئەۋ قوتابىيە ۋانستو زانىارى خۇش ويستو بەرمو ئاراستەي قورئان لەمەرگەردن ھەنگاۋى ناۋ خۇي بۇ ئەۋ بۈارە تەرخان كرد..
 رۇژەكان تىپەرىن.. بەلكو چەندىن سال بە سەر ئەۋ رووداۋەدا رۇيى، پاشان لە يەكەك لە مزگەۋتەكاندا بىنىم پىشۋىزى مزگەۋتەكە، ئەۋ قوتابىيە كە كاترۇمىرەكەم پىشكەش كرد.. ئەۋ مندالە كۆلىزى شەرىعەي تەۋاۋ كرد بوو، لە يەكەك لە دادگاگانىشدا كارى دەكرد.. من ئەۋ رووداۋەم بىر نەمايو، ئەۋ بىرى خستەمەۋە..
 سەير بكة دۋاي چەندىن سال، ئەۋ ھەلۋىستە لە يادەۋرىەكانىدا تۇمارە لە بىرى نەچۋەتەۋە..

جارىكى تر لە كۆرپىكى تردا، گەنجىكى روخسار گەشاۋە جوان، زۆر بە گەرمى چاك ۋە چۈنى لەگەل كەردم ھەلۋىستىكى جوانى بىرخستەمەۋە، كە كاتى خۇي ۋە لە مندالەدا، لە قوتابخانە بەرامبەرى نواند بووم.. جارى ۋا ھەيە، بە ھۋى ئەۋەي كەسانىك ھەلسۈكەۋتىكى جوانيان، لە مزگەۋت لەگەل مندالاندا نواندوۋە، دەمىنىن ئەۋ مندالانە بە دەستە بچۈكەكانيان باوكيان رادەكىشن ۋە دىيانبەن بۇ لاي ئەۋ كەسە رەۋشتو ھەلسۈكەۋت جوانانە، بۇ ئەۋەي چاك ۋە چۈنىيان لەگەل بكەن، باۋاكانيشيان ھەۋالى خۇشەۋىستى مندالەكانيان بەۋ كەسانە رادەگەيەنن..

لەيت ناشارمەۋە جارى ۋا ھەيە لە كۆرپىك يان ئاھەنگىكى قەرمبالغ، كە خەلكىكى زۆر بانگ كرابن، زىادەرۋى دەكەم لە رېزگرتن ۋە دۋاندىنى مندالانداۋ گۈي لە قەسەكانيان دەگرم، ھەر چەندە زۆر چار قەسەكانىشيان زۆر گرنگو بە بايەخ نەبن، ئەمەش ۋەكو رېزگرتنىك بۇ باۋكى مندالەكە، لە ھەمان كاتىشدا بۇ بە دەست ھىنانى خۇشەۋىستى مندالەكەۋ باۋكىشى..

ھاۋرپىەكەم ھەبوو، زۆر چار لەگەل كۆرە بچۈكەكەيدا دەمىنىن.. جارى ۋا ھەبوو مندالەكەيم دەدۋاندو بە نەرم نىانى ھەلسۈكەۋتم لەگەل دەكرد.. رۇژىك لە شۋىنىكى

قەمربالغدا ، ھاۋرىكەم دەستى مىندالەكەي گرت بوو، سلاۋى لىكردىم پاشان وتى؛ چ ھەلسوكەوتىك لەگەل كورمەمدا كىردوۋىم ناۋا تۈۋىۋوتە دلى بۇ لاي خۇت رابكىشيت؟ چەند رۇژىك پېش ئىستا مامۇستا پەكەيان لە فوتابخانە پەرسىارى لىكرد بوون، كە لە پاشەرۇژدا حمز دىكەن بىن بە چى؟

ھەيان بوو وتبوۋى؛ حمز دىكەم بىم بە پەزىشك.. ھەيان بوو وتبوۋى؛ حمز دىكەم بىم بە ئەندازىار.. بەلام ئەم كورەي مىن وتبوۋى؛ حمز دىكەم بىم بە مەمەد ەمىرى؟! دىتۋانى تېپىنى ئەۋە بەكى، كە خەلكى ھەلسوكەوتىيان لەگەل مىندالاندا چىۋازە، كاتىك پىۋاۋىك دىتە كۆرۈ دانىشتىكەۋە چاك و چۆنى و تەۋقە لەگەل نامادىبوۋاندا دىمكات، ئەگەر تەماشى بەكىت، ئەۋ مىندالەي كە لەگەلدايەۋ لە دۋايەۋە دىمروات، ومكو باۋكى دىمكات..

ھەندىك لە خەلكى پىناگان بەرامبەر بىچۈكەكان.. ھەندىكى تىران بە ساردى و بە بەشىكى كەم لە دەستى تەۋقە لەگەل مىندالاندا دىكەن.. كەسى وا ھەيە، زۆر بە گەرمى تەۋقە لەگەل مىندالاندا دىمكات و بە زەردەخەنەۋ بە روۋىەكى خۇشەۋە دەلىت؛ چۆنى پالەۋان؟! حال و ھەۋالت چۆنە زىرەك و ورىا؟! بە دىلىپايەۋە ئەم جۆرە كەسە، لە لاي مىندالەكە خۇشەۋىست دىمىت و دەچىتە دىلەۋە، بەلكو ئەم كەسە لە لاي داپك و باۋكى مىندالەكەش خۇشەۋىست دىمىت..

پەكەمىن مامۇستاۋ پەشەۋاۋ پەروردىكار ﷺ بە جۈانترىن شىۋەۋ، ھەلسوكەۋتى لەگەل مىندالاندا ئەنجامداۋە، ئەۋەتا ئەنەسى كورى مالىك ﷺ بىرايەكى بىچۈكى دىمىت، پەغەمبەرى خۇدا ﷺ يارى لەگەل دىمكات و بە نازناۋ بانگى دىمكات.. ئەم مىندالە كە پەغەمبەرى خۇدا ﷺ بە ابوعمىر بانگى دىمكات، بالندىمەكى دىمىت و پاشماۋەيەك بالندەكەي دىمىت.. پەغەمبەرى خۇدا ﷺ كاتىك مىندالەكە دىمىن، يارى لەگەل دىمكات و پىنى دىمەرمۇت؛ «يا ابا عمير، ما فعل النغير»..؟

ھەر كاتىكىش پەغەمبەرى خۇدا ﷺ بە لاي مىندالاندا پەرىشتاۋە، سلاۋى لىدەكردن و دەستى بە سەرياندا دەھىنا.. كاتىكىش لە غەزاۋ جەنگ دىگەرايەۋە، مىندالان بەرمو پىرى پەغەمبەرى خۇدا ﷺ دىمەت و ئەمىش لەگەل خۇى سۋارى دىكردن..

ھەرۋەھا كاتىك كە لە جەنگى مۇنتە گەرانەۋەۋ گەپشتەۋە شارى مەدىنە، مىندالان بەرمو پىريان ھاتن، پەغەمبەرى خۇدا ﷺ قەرمۇۋى؛ مىندالەكان لەگەل خۇتان سەر

بەختەمۇر كۆرەگەي جەغفەرىش بىدەن بە من..

بەلى.. عبداللەي كۆرى جەغفەرى وىرگىرتو لە پېش خۇيەوۋە سوۋرى ولاخەگەي
كرد.. رۇڭىكى تىريان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەستىنۇيۇرى دەشۇرد، مىندالىكى پېنج سالە
دېت بۇ لاي، پېغەمبەرى خۇداش ﷺ ھەندىك ئاۋ دەكاتە دەمى پېرۇزىەوۋە پاشان
دەكات بە روخسارى مىندالەكەدا. رواه البخارى.

بە شىۋەيەكى گشتى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ رۇۋوخۇش و دەم بە خەندە بوۋە لەگەل
خەلگىداۋ ھەۋلىداۋە خۇشى بخاتە دلىانەوۋە.. روح سوک بوۋە لە لاي خەلگى و ھەرگىز
لىي بىزار نەدەبوۋن..

رۇڭىك پىاۋىك دېت بۇ لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و داۋى ئاۋەلىكى لىدەكات، بۇ
ئەۋە لە غەزاۋ جەنگدا سوۋرى بىت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پىي دەفەرمۇيت، بەچكە
ۋىترىكت دەمەمى سوۋرى بىت.. پىاۋەكە لە لاي سەيىر دەبىت و لە دلى خۇيدا دەلىت،
بەچكە ۋىتر چۇن مىنى بۇ ھەلدەگىرىت؟!

ھەر بۇيە دەلىت: ئەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ چى لە بەچكە ۋىتر بىكەم؟! پېغەمبەرى
ئازىزىش لە ۋەلامدا پىي دەفەرمۇيت: ئەي ھەموو ۋىترىك بەچكەي ۋىترىكى تر نىيە؟!
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ مەبەستى ئەۋە بوو، ۋىترىكى سوۋرى گەۋرەي دەداتى، بەلام
خۇ ھەر بەچكەي ۋىترىكى تر بوۋە..

رۇڭىكى تر پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەر بۇ خۇشى بە ئەنەس دەفەرمۇيت: ئەي خاۋەن
دوۋ گۇيچكە..

جارىكى تر ئافرىتىك دېت بۇ لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و سكالە مېردەگەي
دەكات.. پېغەمبەرى خۇداش ﷺ پىي دەفەرمۇيت: مېردەگەت ئەۋ پىاۋمىيە، كە لە
جاۋىدا سىياپىيەك ھەيە؟ ئافرىتەكە كاتىك گۇيى لەم ھەسەيە دەبىت، دلى رادەچلەكەيت و
ۋا گومان دەبات، كە پىاۋەكەي كۇير بوۋە، ھەروەك پەروەردگار لە باسى يەعقوب ﷺ
دا دەفەرمۇيت: ﴿وَاتَّيَسَّتْ عَيْنَاهُ مِنْ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ﴾ (۸۱) يوسف. واتە:
(جاۋەكەنى سىي ھەلگەراۋ ئاۋى سىي تىزاۋ بىنىنى نەما لە ئاخ و داخ و خەفەت و ئىشدا،
ھەر خەم و پەزىارەي خۇي دەخۋاردەۋە)..

ئافرىتەكە دەگەرىتەۋە بۇ لاي مېردەگەي و سەيىرى جاۋى دەكات و لىي ۋرد دەبىتەۋە
دەلىت: پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرمۇي: لە جاۋى مېردەگەتدا سىياپىيەك ھەيە!!

مېردەكەشى دەلىت: ئىكە، ئايا جاۋى ھەموو كەسىك، سېيەكەى لە رەشەكەى زياتر نىە؟!

بەلى.. پېغەمبەرى خودالىھى كاتىك گالتەو قەسى خۇشى لەگەل كەسىكدا بىردايە، بە تەواۋى تېكەلى دىبوو، ھەروھە لەگەلىدا پېدەكەنى و دلى خۇش دەكرد..
رۇزىك ئىمامى عومەرھى دەجىت بۇ لای پېغەمبەرى خودالىھى و دەبىنىت پېغەمبەرى خودالىھى لە ھاسەرەكانى تۈرە بوو، بە ھۆى ئەوۋى ھاسەرەكانى داۋاى بىرۋى زياتريان لىكرد بوو..

ئىمامى عومەرھى بە پېغەمبەرى خودالىھى دەفەرەمۇت: ئەى پېغەمبەرى خودالىھى كاتىك ئىمە لە ناو قورەشدا بوو، ئەگەر دەتبىنن چۆن بە سەر ئافرەتەندا زال و بە دەسەلات بوو!! چۆن دەيان تۈانى داۋاى بىرۋى زياترمان لىكەن، بەلام كاتىك ھاتىن بۇ شارى مەدەنەو ئافرەتەنمان بىننىيان ئافرەتەنى مەدەنە بە سەر پىاوانىياندا زال و دەسەلاتدار بوو، ھەر بۇيە ئافرەتەنى ئىمەش لەوانەو ھەر بوو و ئىستاش وادەبىنى دەبىنى دەنگەن بە سەردا بەرز دەكەنەو..

پېغەمبەرى خودالىھى كاتىك گۆپى لەم قسانەى ئىمامى عومەرھى بوو، روخسارى گەشاپەوۋو زەردەخەنە كەوتە سەر لىۋە پىرۋەزەكانى، پاشان ئىمامى عومەرھى لە قەسەكانى بەردەوام بوو، پېغەمبەرى خودالىھى زياتر بىزەخەنەى بۇ كەردو ددانە پىرۋەزەكانى دەرەكەوتن، ھەموو ئەمانەشى بۇ دىلخۇشى و خۇشى خستەنە دلى ئىمامى عومەرەوۋە بوو..

ئەگەر بەم شىۋىيە ھەلسۈكەوت لەگەل خەلىكىدا بىكەين، ئەوسا بە راستى چىزى راستەقىنە لە زىان وەردەگىرەن و خۇشمان و خەلىكىش دىلخۇش دەكەين..

بىرۋەك

مەندال وەكو قورەككى نەرمو شل وايە، چۆن ھەلسۈكەوتى لەگەل بىكەين، بەم شىۋىيەى لى دەردەجىت..

لەگەل ژېردەستەو كارگوزاراندا..

پېغەمبەرى خودا ﷺ بە بېنى گونجان لەگەل كەسەكاندا، ھەولنى دەدا بە شىۋەمىكى جوان بېچىتە دلى خەلكىەومو كارىگەرپىيان لە سەر دروست بىكات..
كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ مامى كۆچى دواپى كرد، بېباومپرانى قورمىش زياتر ئازارى پېغەمبەرى خودا ﷺ دەداو ھەوليان دەدا زياتر نارەھەتى بىكەن، ھەر بۆيە پېغەمبەرى خودا ﷺ بەروم شارى تائىف كەوتە رى، سابهلكو ھۆزەكانى دانىشتووى تائىفو لە سەرووى ھەمووشىانەومو، ھۆزى سەقىف پىشتىگىرى بىكەن و باومپرى پى بېينن..
كاتىك گەپىشتە شارى تائىف، چوو بۆ لای سى كەسى ناودارى ھۆزى سەقىف،

كە ھەرسىكىيان برا بوون، بە ناوەكانى (عبدالليل و حبيب و مسعود)..
بەلى.. پېغەمبەرى خودا ﷺ لەگەلپان دانىشت و بانگى كردن بۆ لای يەكتاپەرستى و داواى پىشتىوانى و پىشتىگىرى لىكردن، بەلام ئەوان زۆر بە خراپى و بە ناشىرىنى وەلاميان داپەومو..
يەكىيان وتى: ئەگەر خودا تۆى بە پېغەمبەر پەوانە كرد بى، ئەوا شەرت بىت پەردەى كەعبە بىرپىنم..
دوومىيان وتى: خودا كەسى دەست نەكەوت بىكات بە پېغەمبەر تۆ

نەبىت؟!

سىيەمىيان وتى: ھەرگىز قىسمت لەگەل ناكەم و ناتدوینم، لەبەر ئەومى ئەگەر پەوانەكراوى خودا بىت، ھەر وەك خۆت دەپلپىت، ئەوا تۆ زۆر لەو گەورەترى كە من قىسمت لەگەل بىكەم، خۆ ئەگەر درۆش بە دەم خوداوە بىكەيت، ئەوا دووبارە پىۋىست ناكات قىسمت لەگەل بىكەم!!

كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ گوپى لەم قىسە زىرو رەق و ناخوشانە بوو، لە لاپان ھەستاو لە گەورە پىاوانى سەقىف ناومىدو بېھىوا بوو، دلتەنگىش

بوو بىمۇدى ئەگەر قورمىش بىم ھەۋالە بزانن، ئەۋا زياتر نازارى دىمەن و نازەھەتى دىمەن، ھەر بۇيە داۋاي لىكردن ئەم ھەۋالە با لە لايان بە نەينى بىمىنەتەۋەدە باسى نەكەن، بەلام ئەم داۋاكارىمەشيان بە قەسە نەكردو نەقامو شىت و بەندەمگانىيان لىھانداۋ بە ھاۋار ھاۋارو جىۋو قەسە ناشرىن شوپنى كەۋتن و بەردبارانىيان كىرد، ھەتا ئەم كاتەى خەلگىكى زۆرى لى كۆبۈۋنەۋە، پىغەمبەرى خۇداس چوۋە ژېر سىبەرى دىۋارى باخى عوتبەو شەمبەى كورانى رەببىمەۋەدە ئەم خەلگەكەش كە شوپنى كەۋتبۈۋن گەرانەۋە..

كاتىك كورەكانى رەببىمە پىغەمبەرىيان بىم شىۋمىيە بىنى، بەزمىي و سۆزىيان بۆى جولا، بەندەمەكەيان ھەبۈۋ بە ناۋى عەداس كە مەسىھى بوو، بانگىيان كىردو پىيان وت: ھىشۋىيەك تىرى بۇ ئەم پىاۋە بەرمو پىي بلى، ئەم ھىشۋە تىرىيە بخۇ..

عەداس بە ھىشۋە تىرىكەۋە چوۋ بۇ لاي پىغەمبەرى خۇداس ﷺ و لە بەردەمى دايناۋ پاشان بە پىغەمبەرى خۇداس ﷺ وت: بخۇ.. پىغەمبەرى خۇداس ﷺ دەستى پىرۋزى بۇ دىرېژ كىردو ھەرموۋى: بىسم اللە، پاشان دەستى بە خۇاردنى ھىشۋە تىرىكە كىرد..

عەداس سەرى سورماۋ وتى: سوپىند بە خۇدا خەلگى ئەم ناۋچەيە ئەم قەسەيە ناكەن و نالېن: بىسم اللە!! پىغەمبەرى خۇداس ﷺ ھەرموۋى: عەداس خەلگى كۆپىت؟ ئەى لە سەر ج ئاينىكىت؟

عەداس وتى: خەلگى شارى نەپنەۋام و لە سەر ئاينى مەسىھىشەم.. پىغەمبەرى خۇداس ﷺ ھەرموۋى: خەلگى شارەكەى يونسى كۆرى مەتاي پىاۋچاكىت؟

عەداس لەم قەسەيە پىغەمبەرى خۇداس ﷺ سەرسام بوۋ!! پاشان وتى: تۆ يونسى كۆرى مەتا چۆن دەناسىت؟!

پىغەمبەرى خۇداس ﷺ ھەرموۋى: يونس بىراۋە، ئەم پىغەمبەرى خۇدا بوو، مىنىش پىغەمبەرى خۇدام..

ئا له م ساته دا عه داس خۆی دا به سهر پیغه مبهری خودا ﷺ و سهر و حاجی پیغه مبهری خودا ﷺ ی ماچ کرد.. کورمکانی رهبیعهش سه پریان دمکردو په کیکیان بهوی تریانی وت: نهوا بهنده کهی خراب کردی.. کاتیکیش عه داس گه پراهوه، کاریگه ری بینینی پیغه مبهری خودا ﷺ ی به روخسار موه دیار بوو.. گه وره کهی پیی وت: هاوار بو تو عه داس، نهوه بو دمست و سهر و حاجی نهو پیاو مت ماچ کرد؟!

عه داسیش وتی: گه وره م سهر زموی کهسی باشتی لهو پیاوه تیدا نیه، هه والیکیشی پیدام، جگه له پیغه مبهران کهسی تر نهو هه واله نازانیت؟! پاشان گه وره کهی وتی: عه داس وریابه له ناینه کهت هه لت نه گیریت هه و لات نه دات، ناینه کهی خۆت له ناینی نهو پیاوه باشته..

نایا نه مرؤ نیمه ناتوانین له کۆمه لگه داو له گه ل خه لکید، به جوانترین شیوه هه ل سوکه وت بکه مین؟! با نهو خه لکانهش له ههر ئاست و پله و پایه یه کدا بن، ههر وه ک پیغه مبهری خودا ﷺ له گه ل عه داسی بهنده دا نهو شیوه هه ل سوکه وته ناوازمو جوانه ی به کاره ینا..

سمرنج..

له گه ل مرؤ شه کاندای به شیومیه ک هه ل سوکه وت
بکه که مرؤ هن، نه ک له سمر بنه مای شکل و
شیومو سهرومتو سامانو پله و پایمو و مزیفه یان..

لەگەل بېباومرپان و دوتماندا..

پېغەمبەری خودا ﷺ لەگەل بېباومرپانیشدا، دادپەر و مرانە مامەلەى دەکردو لە سەر نازار و نەرەحەتیه کانیان نارامی دەگرتو هەولێ دەدا چاکسازیان تێدا دروست بکات و بەرمو ئاگەرە جوانەکان ناراستەیان بکات..

ئەى چۆن و نەبیت، لە کاتی کدا پەر و مردگار دەر بارەى دەفەرمویت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (١٧) الانبیاء. واتە: (ئەى محمد ﷺ نێمە تۆمان پەوانە نە کردوو تەنها بۆ ئەو نەبیت کە ببیتە پەحمەت و بەرمەکت، بۆ هەموو جیهانەکان (جیهانی نادەمیزاد و گیاندار و پروەك و پەرى و هتد))..

بۆ کى؟! بۆ نیمانداران؟! نەخیر.. بۆ هەموو جیهان.. بۆ هەموو مروفەکان، تەنانەت بۆ ئازەلان و پروەك و بېگیانەکانیش..

ئەمۆتا جولەکەکان زۆر نازارى پېغەمبەرى خودایان ﷺ دەدا، بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ زۆر نەرم و نیاو بوو لەگەلیان..

عائیشەى دایکى نیمانداران (خودای لى رازی بېت) دەفەرمویت: جولەکەکان بە لای مالى پېغەمبەرى خودا ﷺ دەروپشتن و لە باتى بلین: السلام علیکم، دەیان وت: السام علیکم.. واتە: (لە ناوچون و مردنتان لە سەر بېت)..

پېغەمبەرى خوداش لە وەلامدا دەیفەرموو: هەروەها لە سەر ئیومش.. بەلام عائیشە (خودای لى رازی بېت) لە سەر ئەم قەسە ناشیرنەى جولەکەکان نارام ناگریت و بېیان دەئیت: مردن لە سەر ئیوہ بېت، هەروەها نەفرین و رقی خوداشتان لە سەر بېت.. پېغەمبەرى خوداش ﷺ بە عائیشەى فەرموو: ئەى عائیشە، لە سەر خۆبە.. نەرم و نیاو بەو دوور بکەومرەوہ لە توندو تیژى و قەسەى ناشیرین..

عائیشەش (خودای لى رازی بېت) دەفەرمویت: ئایا گویت لێنەبوو چیان وت: پېغەمبەرى خوداش ﷺ فەرموو: ئایا گویت لە من نەبوو چیم پێووتن؟! وەلام دانەوو پەر و مردگار لێى وەرگرتەو ئەوہى ئەوانى وەرنەگرت..

بەلێ.. پێویست ناکات جنیوو قەسەى ناشیرین، بە جنیوو قەسەى ناشیرین وەلام بەدریتەوہ.. ئایا پەر و مردگار نەیفەرمووہ: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا...﴾ (٨٢) البقرة.

ۋاتە: (بە گۇفتارى چاك و جوان، لەگەل خەلكىدا بدوین)..

جاریك لە جاران پىغەمبەرى خودا ﷺ لەگەل ھاۋەلانىدا، لە پەكك لە غەزاكان دەگەرپنەموو لە ناوچەپەك لادەمدەن بۆ ئەۋەى پشووپەك بەدن، ھاۋەلان ھەرىكەیان دەچنە ژېر دارىكەموو خەویان لیدمەمویت، پىغەمبەرى نازیزىش ﷺ دەچیتە ژېر سىبەرى دارىكەموو شمشىرمەكى بە لقیك، لە لاقەكانى دارمەموو ھەلدەۋاسىت و دەخەۋىت..

پەكك لە بىباۋەران، كاتىك دەبىنىت پىغەمبەرى خودا ﷺ لە ژېر دارىكە بە تەنھا خەۋى لىكەۋتوو، ئەم ھەلە دەقۇزىتەموو زۆر بە نارامى دەمەۋىتە رى و شمشىرمەكى پىغەمبەرى خودا ﷺ لە لقی دارمەكە دەمكەتموو بە دەنگىكى بەرز ھاۋار دەكات و دەلىت: ئەى محمد كى لە دەستى من دەتپارىزىت و رزگارت دەكات؟

پىغەمبەرى خودا ﷺ خەبەرى دەبىتەموو دەبىنىت پىاۋىك بە شمشىرمەكى ھە سەر سەرىھە وەستامو پىغەمبەرى خوداش ﷺ بە تەنھایە ھاۋەلانى بىلاۋمیان لىكردوو، پىاۋەكەش لەۋپەرى بەھىزىداپە ھەر زوو زوو ئەم قەسەپە دوبارە دەكاتەموو دەلىت: كى لە من دەتپارىزىت و رزگارت دەكات؟

پىغەمبەر نازیزىش ﷺ بەۋپەرى تەمانەۋە دەفەرمویت: اللە لە دەستى تۆ رزگارم دەكات و دەمپارىزىت..

پىاۋەكە دەشلەزىت و شمشىرمەكى لە دەست بەردەبىتەۋە.. ئەمجارمیان پىغەمبەرى خودا ﷺ شمشىرمەكى ھەلدەگرىت و دەفەرمویت: ئەى تۆ كى لە دەستى من دەتپارىزىت و رزگارت دەكات؟

پىاۋەكە روخسارى دەركاگىت و دەشلەزىت و داۋای بەزمى لە پىغەمبەرى خودا ﷺ دەكات و دەلىت: ھىچ كەسك لە دەستى تۆ رزگارم ناكات، لەگەلەم باشبە..

پىغەمبەرى خودا ﷺ پىنى دەفەرمویت: مۇسلمان دەبىت؟ پىاۋەكە دەلىت: نەخىر، بەلام لەگەل ھىچ ھۆزو خەلكانىكدا نابم، كە لە دىت بچەنگن.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ لىي خوش بوو..

ئەو پىاۋە گەۋرەى ھۆزمەكى بوو، كاتىك گەراپەۋە بۆ ناو ھۆزمەكى، بانگى كردن بۆ ئەۋەى مۇسلمان بىن، ھەموویان بە دەم داۋاكارىكەپەۋە ھاتن و مۇسلمان بوون..

بەلى.. لەگەل خەلكىدا باش بە، دل و دەرونیان كەمەندكىش دەكەیت، ئەۋەتا پىغەمبەرى خودا ﷺ، بە ھەلسوكەۋتى جوان، رپوۋبەرۋى دۆزمنە سەرسەختەكانىشى بۆۋەو توانى خۆى لە لایان شىرىن و خوشەۋىست بكات و رپگەى ھىداپەتیان پىشان

بدات و لە بېباومېرى رزگارىيان بکات..

کاتیک بانگەوازی پېغمەمبەرى خودا ﷺ لە ناو خەلکیدا بلاویۆوه، قورمېش ھەموو رېگەپەکیان لە دژى گرتە بەر.. ھەموو بەربەستیکیان بۆ بەرپەچدانەوھى بانگەوازی نیسلام بەکارھێنا، بەلام بە پېچەوانەوھ رۆژ بە رۆژ ئاینى نیسلام پەردى دەسەندو ژمارەى مۇسلمانانیش زیادیان دەکرد.. ھەر بۆیە زىرمکترین پیاوی قورمېشیان دیارى کرد بۆ ئەوھى بېنیرن بۆ لای پېغمەمبەرى خودا ﷺ، بۆ ئەوھى قسەى لەگەلدا بکاتو لەگەلیدا رېک بکەون.. بۆ ئەم مەبەستەش عوتبەى گورى رەببەیان دیارى کردو بە نوپنەراپەتەى قورمېش نارديان بۆ لای پېغمەمبەرى خودا ﷺ..

بەلێ.. عوتبە بەرھەو لای پېغمەمبەرى خودا ﷺ کەوتە رۆى گەیشتە لای.. کاتیک گەیشتە لای پېغمەمبەرى خودا ﷺ، بېنى زۆر بە ئارامى دانىشتووھ، پاشان پەرسىارى کردو وتى: محمد تۆ باشترى یان عبداللەى باوکت؟

پېغمەمبەرى خودا ﷺ وەکو رېزیک بۆ باوکى، بېدەنگ بوو..

پاشان وتى: ئەى تۆ باشترى یان عبدالمطلب ی باپىرت؟

بەھەمان شێوھى پېشوو پېغمەمبەرى خودا ﷺ وەکو رېزیک بۆ باپىرەى بېدەنگ بوو.. پاشان عوتبە وتى: ئەگەر خۆت بە باشتر لەوان دىزانیت، قسە بکە با گوپمان لیبیت، ئەگەر ئەوانیش لە خۆت بە باشتر دىزانیت، خۆ ئەوان ئەو خوداپەیان دەپەرست کە تۆ رەخنەى لێدەگرتو بە سوکى باسى دەکەیت؟

پېش ئەوھى پېغمەمبەرى خودا ﷺ وەلام بداتەوھ، عوتبە تورە دەبیت و دەلیت، سوپند بە خودا ھېچ شوومىەک بە وینەى تۆ، تووشى ھۆزەکەمان نەبووھ!!

ناکۆکى و حیاوازیت لە نیوانمان دروست کرد.. کەم و کورى لە ناپنەکەمان دەگرتو بە سوکى باسى خواپەکانمان دەکەیت.. لە ناو ھەرمېدا ئابرووت بردووین، ھەتا وامان لیاھاتووھ بە شێومىەک باس دەکریین و پېمان دەلێن: لە ناو قورمېشدا جادووگەر پەیدا بووھ.. سوپند بە خودا جاومرپى ئەوھ دەکەین، کە ھەننیکمان شمشیر ھەلگرین و دواى یەک بېرپنەوھ..

عوتبە رەنگو روخسارى گۆرا بوو.. زۆر تورە بوو، بەلام پېغمەمبەرى خودا ﷺ بەو پەرى ئارامى رېزموھ گوپى گرتبوو، پاشان عوتبە وېستى بە ھۆى سەرھەتو سامان و پلەو پایموھ، وا لە پېغمەمبەرى خودا ﷺ بکات، واز لە بانگەوازمەکەى بھینیتو پېى وت: ئەى محمد ئەگەر مەبەستت دەستکەوتنى سەرھەتو سامانە، ئەوا ئەومەندەت

مال و سامان بۇ كۆ دىگەينەو، ھەتا دىبىت بە دولەممەندىن پىاوى قورمىش..
ئەگەر مەبەستت بە دىست ھىنانى پلەو پايەو گەورمىيە، ئەوا دىتكەين بە گەورەى
خۇمان..

خۇ ئەگەر ھەزىشت بە ئافرىتى جوانە، ئەوا ھەر ئافرىتىك دىست نىشان دىگەيت،
ئىمە دىيان ئافرىتت لى مارە دىگەين..

ئەگەرىش پەرى و جىۋكە سەريان ئىداوېت و ناتوانىت لە خۇتايان دوور بخەيتەو،
ئەوا داواى باشتىن پزىشك و دانات بۇ دىگەين و ھەرجى سەروەت و سامانىشمان ھەيە،
لەو پىناوودا بۇتى خەرج دىگەين، ھەتا جاك دىبىتەو..

عوتبە بەم شىوہ ناشىرەنە لەسەر قەسەكانى بەردەوام بوو.. كۆمەلىك پەيمانى
تەفرەدەرى دا بە پىغەمبەرى خودا ﷺ، لە بەرامبەرىشدا پىغەمبەرى خودا ﷺ زۆر بە
ئارامى و لە سەرخۇيى، گوپى گرت بوو..

بەلى.. قەسەو پەيمانەكانى عوتبە لە مولك و مال و سەروەت و سامان و ئافرىت و
چارەسەرى نەخۇشى، كۇتايپان ھات..

ئەمجارمىيان عوتبە بىدەنگ بوو.. چاوپرپى وەلامى پىغەمبەرى خودا ﷺ بوو..
پىغەمبەرى خودا ﷺ سەرى بەرز كىردەموو سەپرى عوتبەرى كىردو زۆر بە ئارامى پىي
فەرموو: ئايا تەواو بوويت، ئەى باوكى وەلىد؟

عوتبە چاوپرپى ئەم ئاكارە جوانەى لە پىغەمبەرى خودا ﷺ دىكرد، ھەر بۇيە زۆر
بە كورتى وەلامى داپەو ووتى: بەلى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ فەرموو: دەى گوپم لى بگرە..

عوتبەش ووتى: دەى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ دىستى كىرد بە قورئان خوپىندىن و فەرموو: ﴿حَرَّ (۱)
تَزِيلٌ مِّنَ الرَّحْنِ الرَّحِيمِ (۲) كَتَبُ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ، قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (۳) بَشِيرًا
وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ (۴)﴾ فصلت. واتە: بە ناوى خوداى بەخشنەدى
مىھرىبان (ھەر خودا خۇى زانايە بە نەپنى ئەو پىتانە ئەم قورئانە دابەزىنراوہ لە
لايەن پەروەردگارى خاومەن بەزمىي و مىھرىبانەوہ كىتەپكە، ئايەت و فەرمانەكانى بەش
كراوہو جىاكراوہتەوہ (ئىمان و كوھر، ھەلال و ھەرام، چاكەو خرابە..ھتە)، قورئانكە
بە عەرمەبىەكى رەوان بۇ كەسانىك كە دىپزانو شارەزايپان ھەيە (لە زمانەوانى و
زانستەكان) ھەر ئەم قورئانە مژدە بەخشە بە ئىمانداران، ترسىنەرى كاھرانە، كە چى

زۆرىيەى ھاۋەل دانەرەن پەشتیان تېكردو بەرھەلستیان کردو نابیستن)..

پېغەمبەرى خودا ﷺ لە سەر قورئان خویندەنەكەى بەردەوام بوو، عوتبەش كەوتە لەرزەو مەچرەكە بە لەشیدە دەھات و دەچوو.. ھەر دوو دەستی خستە پەشتیەو دە پالی پێیانەومداو گۆی بیستی نایەتەكانی قورئانی پیرۆز بوو.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەر بەردەوام بوو، ھەتا گەیشتە ئەو نایەتەى كە دەفەرمویت: ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ ﴿١١﴾ فصلت. واتە: (جا ئەگەر لەگەڵ ئەم ھەموو باسی دەسەلات و توانایی و زاناییەى خودای گەورەدا پەشتیان ھەلکردو گۆیان نەگرت، پێیان بڵێ: من ناگادارتان دەكەم ئەوەى كە شریخەو بروسكەو كارساتێكتان بە سەر بێت، وەك ئەوەى بە سەر عاد و سەموود ھات)..

كاتێك عوتبە گۆی لەم ترساندەنە قورئانیە بوو، راپەری و بە پەلە دەستی خستە سەر دەمى پیرۆزى پېغەمبەرى خودا ﷺ بۆ ئەوەى لە قورئان خویندەنەكەى واز بەھێنیت و بوەستیت، بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەر بەردەوام بوو، ھەتا گەیشتە ئەو نایەتە پیرۆزەى كە سوژدەى تێدايە، كە دەفەرمویت: ﴿فَإِنْ أَسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ﴿٣٨﴾ فصلت. واتە: (جا ئەگەر بێ پرواكان خۆیان بە زل و گەورە بزەن، (ئەو وەزایان لى بەھینە) چونكە ئەو ھەشتانەى لە خزمەت پەرورەدگارى تۆدان، شەوو رۆژ سەرگەرمى تەسبیحات و ستایشن، ھەرگیز بێزارى روویان تێناكات و خۆیان بە گەورە نازەن)..

پاشان سوژدەى بردو سەرى بەرز كەردەموو سەپى عوتبەى كەردو فەرمووی: گویت لى بوو، باوكى وەلید؟
عوتبە وتى: بەلى..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووی: ئەو ئەو تۆ ئەویش ئەوەى كە گویت لى بوو..
عوتبە ھەلسا و رۆیشتەو بە لای ھاوەلەكانى، ئەوانیش زۆر بە تامەزرۆییەو ھاوەرپى عوتبەیان دەكرد.. كاتێك گەیشتەو لایان، ھەندىك لە ھاوەلانى سویندیان بۆ ھەندىكیان خوارد، كە ئەو روخسارەى ئیستای عوتبە، زۆر جیاوازە لەو روخسارەى پێش رۆیشتنەكەى!!

كاتێك لە لایان دانیشت، پێیان وت: ھاوال چى، ئەى باوكى وەلید؟
عوتبەش وتى: سویند بە خودا گۆی بیستى و تەپەك بووم، ھەرگیز شتى وام گۆی لى نەبوو!! سویند بە خودا ئەو و تەپەى من گۆی بیستى بووم، نەھۆنراو بوو، نە

جادوو.. ئەي قورەش بە گۈيەم بىكەن واز لەو پياۋمو ئەۋەي پىيەتى بېيەن، سۈيىد بە
خودا لەو وتانەي كە من گۈيە بىستى بووم، ھەۋالىكى زۆر گەۋرە ھەيە، ئەي ھۆزىمكەم،
ئەم وتانەم لە محمد بىست.. ﴿حە ۱﴾ تَزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۲﴾ فصلت ھەتتا
گەيشتە ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ ﴿۱۳﴾ فصلت. نىتر
دەستىم خستە سەر دەمى، بۇ ئەۋەي واز بېيەت.. بە دىلنپايىشمۇ نىۋە ھەمۇتان
دەزان، كاتىك محمد قىسەيەك بىكات درۇ ناكات، بۇيە ترسام سزاو نارەھەتتەن بۇ
دابەزىت، پاشان عوتبە كەمىك بە بىدەنگى مايمۇمۇ بىرى دىمۇدەمۇ، دىمۇرۇبەرمەكەش
ھەمۇ سەپىرىان دىمۇردو جاۋپان تىپىرى بوو، پاشان وتى، سۈيىد بە خودا لە قىسەكانىدا
شېرىنى و خوشىيەك ھەبوو، شېرىنىيەكى لە رادەبەر.. وتە بەرزەكانى ھاۋشۈمى مېۋە
بوون و بە سەر ھەمۇ شىكىشدا بەرز دەبىتەمۇ ھىچ شىكىش ناتوانىت بە سەر ئەو
قورئاندا بەرز بىتەمۇ ھەر شىكىش بەرمەنگارى بىتەمۇ، تىكى دىمۇكىنىت.. قىسەكانى
قىسە مەۋە نەبوو!!

ئەۋانىش وتان، ئەي باۋكى ۋەلىد، ئەۋەي تۇ دىلپىت ھۇنراۋمە، ھۇنراۋ..
عوتبەش وتى، سۈيىد بە خودا ھىچ پياۋيك ھىندەي من شەرمەزى ھۇنراۋ نىە، بە
دىلنپايەمۇ ئەۋە قىسانەي ئەۋە دىمۇرد، ھۇنراۋ نەبوون و لە ھۇنراۋاش ناچوون.. بەردەمۇ
عوتبە ھۆزىمكەي دەۋاند، بۇ ئەۋەي رازىيان بىكات، بەلام بە داخەۋە بە گۈپيان نەمۇرد..
راستە عوتبە مۇسلمان نەبوو، بەلام نەرمۇ نىانى و مەيلى بۇ لاي ئىسلام ھەبوو..
سەپىر بىكە، ھەلسۈكەۋتى جوانى پىغەمبەرى خودا ﷺ چۈن كارى كەردە سەر عوتبە،
ھەر چەندە عوتبە لە گەۋرە بىپاۋەرانى قورەش بوو، بەلام پىغەمبەرى خودا ﷺ
چەند بە جوانى گۈيە لە قىسەكانى گەرت و بۇ تەنھا جارىكىش قىسەكانى پىنەپىرى!!
رۇژىكى تر، بە ھەمان شىۋە قورەش كۆبۈنەمۇ ھىصىنى خوزاعىيان دىارى كەرد، بۇ
ئەۋەي گەتۇگۇ لەگەل پىغەمبەرى خودا ﷺ بىكات و بەر لە بانگەۋازمەكى بىگەرت.. ئەم
پياۋە باۋكى ھاۋەلى بەرپىز عىمرانى كورى ھىصىن ﷺ بوو..

باۋكى عىمران كەۋتەرى و چوۋ بۇ لاي پىغەمبەرى خودا ﷺ، لە كاتىكدا پىغەمبەرى
خودا ﷺ لە ناۋ ھاۋەلاندا دانىشتىبوو.. بە ھەمان شىۋە پىشتىرى نۇپنەرانى قورەش،
دەستى كەرد بە قىسە ناخۇش و وتى، ناكۇكىت لە نىۋانمان دروست كەرد.. دوۋبەرمەكىت
خستە ناۋمان و.. ھەتد..

پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەر بىدەنگ بوو، ھەتتا ھەمۇ قىسەكانى تەۋاۋ كەرد، پاشان

زۆر بە ئارامى و بە جوانى پېي فەرموو: باوكى عىمران تەواو بوويت؟
 ئەويش وتى: بەلى.. پېغەمبەرى خۇداش ﷺ فەرمووى: دەى ھەندىك پەرسىارت
 لىدەكەم وەلامم بەدەردەم.. باوكى عىمران وتى: دەى گويم لىيە..
 پېغەمبەرى خۇداش ﷺ پەرسىارى كەردو فەرمووى: باوكى عىمران، ئەمەز ئىو ھەند
 خۇدا دەپەرستى؟

باوكى عىمرانىش وتى: ھەوت.. شەشيان لە زەمىن و دانەپەكيان لە ئاسمان!!
 پېغەمبەرى خۇداش ﷺ فەرمووى: كاميان جىگەى ھىواو ئومىدو ترسە؟
 باوكى عىمران وتى: ئەمەيان كە لە ئاسمانە..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ زۆر بە ئارامىەو فەرمووى: ئەى باوكى عىمران ئەگەر
 مۇسلمان بىت، دوو و شەت فەردەكەم، كە سەت پېيگەمەن.. باوكى عىمران پەكسەر
 لەوى مۇسلمان دەبىت و پاشان دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خۇدا ئەو دوو و شەپەم فەردە
 بکە، كە پەيمانەت پەدام.. پېغەمبەرى خۇداش ﷺ فەرمووى: بەلى: «اللهم الهمني رشدی،
 واعذني من شر نفسي».. واتە: (پەردەردگار بەرچا و رۇشن و پېشېبىنەم پېيەخسە و لە
 شەرى دەرونىشەم بەپارەزە)..

ئای بۇ ئەو ھەلسوگەوتە بەرزو جوانە!! بە راستى ئەو شىوازە ھەلسوگەوتە زۆر سود
 بەخسە، بۇ بانگەواز كەردنى بېباومەن و راكېشانىيان بەرمو خېرو چاكە..
 گەنجىك بۇ خەيئەندە دەچىت بۇ ولاتى ئەلمانىا و لە شوقەپەكدا نىشەتەجى
 دەبىت.. گەنجىكى ئەلمانى دروسى دەبىت، ھەر چەندە جگە لە دروسىيەتى ھىچ
 پەيەندەپەكەيان پەكەو نەبىت.. گەنجە ئەلمانىەكە گەشتىكى كەتوپەرى بۇ دروست
 دەبىت و دەروەت، ئەم گەنجە بەشدارى كەرنى رۇژنامەپەكى كەردو، ھەر بۇيە ئەو
 فەرمەنەپەرى رۇژنامە دابەش دەكات، ھەموو رۇژنىك رۇژنامەى گەنجەكە لە بەردەم
 دەركاى مالىان دادەنىت.. گەنجە مۇسلمانەكەش ئاگادارى كەلەكە بوونى رۇژنامەكان
 دەبىت، لە بەردەم دەركاى دروسى ئەلمانىەكەى، پەرسىار دەكات و بۇ دەردەكەوت كە
 گەشتى كەردوومو لە مال نى، ھەر بۇيە ھەلدەستىت بە كۆكەردەنەو رۇژنامەكان و لە
 شوپنىكدا بۇ ھەلدەگەرت..

لە دواى دوو، پان سى مانگ، كاتىك دروسى ئەلمانىەكەى دېتەو، بەخېرەتەنەو
 لىدەكات و پاشان رۇژنامەكانى دەداتى و پېي دەلىت: وتم لەوانىە لە رى ئەم رۇژنامەپەو
 بەشدارى پېشەپەكەكت كەرد بىت، پاخود بابەتىكى تاپەتى بخوینىتەو مەبەستەت بىت

لە دەستت دەرەنەچىت، ھەر بۆيە ويستم رۇژنامەكانت نەفەوتىت و بۆم ھەلگرتوووت..
گەنچە ئەلمانىيەكە زۆر بە سەرسامىيەو سەيرى ئەم گەنچە مۇسلمانە دەكات و بېي
دەلىت: لە سەر ئەم كارمەت ھېچ پاداشت و كرپەمەكت ناوېت؟

گەنچە مۇسلمانەكەش دەلىت: نەخىر، بەلكو ئاينەكەمان ھەرمەنمان پېدمەكت،
لەگەل دراوسىدا باش بىن، تۆش دراوسىيت و دەبىت ھەلسوكەوتم لەگەلتدا جوان و باش
بىت..

بەلى.. ئەم گەنچە مۇسلمانە، لە سەر چاكەو ھەلسوكەوتى جوان بەردەوام دەبىت،
لەگەل دراوسى ئەلمانىيەكەيدا، ھەتا ئەو گەنچە مۇسلمان دەبىت..

بە راستى ئەو تەم و چىزى راستەقىنەى ژيانە..
دەى ھەست بىكە، كە ژمارمەكى لە لاى راستەو، ئەك سەرى دواى ھاريزە.. دەى با
چىگەى دەستت ديار بىت لە كۆمەلگەدا.. بە ھەموو شىوازيك بەندايەتى بۆ پەرەردگارت
ئەنجام بەد، تەنەت بە ئاكارو رەفتارمەكانىشت..

چەندەن بېياومر ھەن بە ھۆى ھەلسوكەوتى ھەندىك بە ناو مۇسلمانەو، لە سەر
بېياومرى خۇيان بەردەوام بوون و نەھاتوونەتە ناو ئاينى پىرۇزى ئىسلامەو.. جا بە ھۆى
زولم و ستەمى ئەو بە ناو مۇسلمانەو، بىت، يان بەھۆى غەش و فىل و تەلەكەو، بىت، يان
بە ھۆى ئازاردانى دراوسىيەتيەو، بىت، يان بە ھۆى ھەر ھۆكارىكى تەرەو بوو بىت..

دەى با پەرەمەكى سېى ھەلبەدەينەو، سەر لە نوى ھەول بەدەين، بە ئاكارو رەفتارى
جوان و گوشتارى شىرەنمان بانگەوازي بېياومرەن بىكەين، بەرەو ئاينى پاك و بىگەردى
ئىسلام..

پۇشنايى..

باشترین بانگخواز، ئەو بانگخوازمىيە پىش ئەو
بە گوشتارەكانى بانگى خەلكى بىكات، بە
كردارەكانى بانگيان دەكات..

لەگەل ئاژەلەن و بىن زماناندا..

ھەر كەسنىڭ بەھرىمۇ تواناكانى لە خىرو چاكەدا بەكاربەينىت، ئەوا وای لىدىت ھەلسوگەوتى جوان تىكەل بە سروشت و خويىنى دەبىت و ھەرگىز لىك جىيانابنەومو ھەردەم بە شىۋىمىھىكى نەرمونىان و بەسۆز دەبىينى، تەنانەت لەگەل بالندەم ئاژەلەن و بىن زمانانىشدا..

جارىك پىغەمبەرى خودالىڭ لە گەشتىكدا دەبىت، بۇ پىداۋىستىھىكى خوى كەمىك دوور دەگەۋىتەمە، دەبىينىت ھاۋەلانى ھەندىك بىچوۋە بالندەمىان گرتوۋە.. دايكى بىچوۋە بالندەمىاننىش لەتاو بىچوۋەكانى، ھەر بە دەورىاندا دىت و دەجىت، كاتىك پىغەمبەرى خودالىڭ ئەمە دەبىينىت، ئاۋر بە لای ھاۋەلانىدا دەماتەمۇ دەفەرمۇيت: كى بىچوۋى ئەم بالندەمىھى گرتوۋەمۇ نارەھەتى كىدوۋە؟! دەى با بەرى بدات و بۇى بگىرپتەمە.. رۇژىكى تر، پىغەمبەرى خودالىڭ كاتىك شارە مىرولەمىھىك بە سوتاۋى دەبىينىت، دەفەرمۇيت: كى ئەم شارە مىرولەمىھى سوتاندوۋە؟! ھەندىك لە ھاۋەلەن ھەرموۋىان: ئىمە.. پىغەمبەرى خودالىڭ توۋرە بوو، پاشان ھەرموۋى: كەس بۇى نىھ بە ئاگر سزاۋ نازارى ھىچ شتىك بدات، تەنھا پەرومردگار نەبىت..

پىغەمبەرى خودالىڭ زۆر بە سۆزو مېھرىمانە بوۋە، ئەمەتا رۇژىك خەرىكى دەستىۋىژ شۇرىن دەبىت، پىشەلمەك دىت بۇ لای، پىغەمبەرى خودالىڭ قاپى ئاۋەكەى بۇ نىزىك دەمكاتەمۇ پاشان بە پاشماۋەى ئاۋى دەمى پىشەلمەك، دەستىۋىژكەى دەشۇرىت..

رۇژىكى تر پىاۋىك دەبىينىت، قاجى خىست بوۋە سەر مىلى مەرىك و بە بەرچاۋى مەرمەكەشمەۋە چەقۇكەى تىژ دەكرد، بۇ ئەۋەى پىى سەربىرپت، مەرمەكەش سەپرى دەكرد.. پىغەمبەرى خودالىڭ كاتىك ئەم كارەى پىاۋەكەى بىنى، توۋرە بوو، پاشان ھەرموۋى: ئاىا دەتەۋىت دوۋجار بىكوژىت؟! نەدەكرا پىشتر چەقۇكەى تىژ بىكردايە؟! رۇژىكى تر پىغەمبەرى خودالىڭ دوو پىاۋ دەبىينىت لە سەر و شترەمىان و مستاۋون قسە لەگەل يەكتر دەكەن.. كاتىك و شترەمىان بەم شىۋىمىھى بىنى، سۆزى بۇيان جولاۋ داۋاى لە پىاۋەمىان كىرد، و شترەمىان و مكو كورسى بەكارنەھىنن، چونكە ئاژەل بۇ

ئەو دەروست نەگراو دەروست نىيە سواری ئازەل بىن، تەنھا بۇ كاتى پېۋىستى نەبىت، كاتىكىش پېۋىستىيەكەمان تەواو بىت، دەبىت دابەزىن بۇ ئەۋەى ئەۋانىش پىشۋىيەك بىدەن..

ھەرۋەھا پېغەمبەرى خودىﷺ داۋا لە ئىمانداران دەكات رۇخسارى ئازەلان بە ئاگر داخ نەكەن و ئازارىان نەدەن.. پېغەمبەرى خودىﷺ و شىركى ھەبۋو بە ئاۋى (عضباء)، كۆمەلىك لە بېباۋەرەن ھەندىك لە و شىركى مۇسلمانەكانىيان بىرد، كە لە دەۋرۋەبەرى شارى مەدېنە بوون، و شىركەى پېغەمبەرى خوداشﷺ لە ئاۋ ئەو و شىركەدا بوو، لەگەل و شىركەكاندا ئافرىتىكى مۇسلمانىشان دەستگىر كىردو لەگەل خۇيان بىردىان.. كاتىك لە مەترسى دەۋرگەۋتەنەۋە، و شىركەكانىيان بەرەلا كىرد بۇ ئەۋەى خۋاردن بىخۇن و خۇشان پىشۋىيەك بىدەن و بىخەۋن.. لەم كاتەدا ئافرىتەكە ھەلدەستىت بۇ ئەۋەى را بىكات، بۇ ئەم مەبەستەش دەبەۋىت سواری يەكلىك لە و شىركەكان بىت، لە ھەر يەكلىكان نىزىك دەبىتەۋە، دەنگىكى بەرزى لى بەرز دەبىتەۋە، نەمىش لە ترسى ئەۋەى پىباۋەكان بەخەر نەمەن، وازىيان لى دىنىت، ھەتا دەكاتە لای و شىركەى پېغەمبەرى خودىﷺ، لەبەر ئەۋەى ئەم و شىركەمان زۇر بىدەنگ دەبىت، ئافرىتەكە سواری دەبىت و بەرەو شارى مەدېنە دەكەۋىتە رى..

كاتىك ئافرىتەكە ھەست دەكات، لە مەترسى دەۋرگەۋتەنەۋە رىزگارى بوۋە، دەلىت: خۇداپە نەزىر بىت نەگەر رىزگارم بىت، ئەم و شىركە سەرىپم.. ئافرىتەكە گەبىشتەۋە مەدېنەۋە خەلگەكە و شىركەى پېغەمبەرى خۇداپان ناسىيەۋە..

بەلى.. ئافرىتەكە بە و شىركەۋە بەرەو لای پېغەمبەرى خودىﷺ كەۋتە رىۋ داۋى لە پېغەمبەرى خودىﷺ كىرد كە و شىركەى بداتى، بۇ ئەۋەى سەرى بىرۋ و نەزىركەى جىبەجى بىكات..

پېغەمبەرى خوداشﷺ ھەرموۋى: بە شىۋىيەكى خراب دەتەۋىت پاداشتى و شىركە بەدەبىتەۋە؟! پەرۋەردگار بەھۋى ئەو و شىركەۋە رىزگارى كىردىت، تۇش دەتەۋىت سەرى بىرۋ؟! پاشان ھەرموۋى: پېۋىست نىيە نەزىرك جىبەجى بىكرىت، كە سەرىپىچى پەرۋەردگارى تىدا بىت، ھەرۋەھا پېۋىست ناكات نەزىر لە سەرى شىك جىبەجى بىكرىت، كە مولى ئەو كەسە نەبىت..

دەى بۇچى ھەلسۈكەۋت و ئاكار و رەفتارەكانت ئاگۇرىت، بۇ كۆمەلە ھەلسۈكەۋت و

ناکارو رښتارېکی زور جوان؟! به شیومیهک نهو هه لسوکهوته جوانانه به ته وای له گهڼ
سروشت و ناخ و دمر و نندا تیکه ل بن و هر گیز لیت جیا نه بنه و مو له گهڼ خه لکی و ته نمانه
له گهڼ نارزه لان و بی زمانان و دارو دره ختیشدا همول بدمیت به کاریان بهینیت؟!
پیغه مبهری خود ﷺ رڼانی ههینی کاتیک وتاری دندا، پالی به کوله کمیه کی
دار خورمای مزگه و ته کمیه و دندا.. نافرمتیکی خه لکی شاری مه دینه به پیغه مبهری
خود ﷺ ده لیت؛ نهی پیغه مبهری خود ﷺ کورپکم هیه دارتاشه، بوی پی نه لیم؛
شتیکت له شیوهی دوانگه کهدا بوی دروست بکات، بوی نهوهی له کاتی وتاری ههینیدا
له سهری بومستیت؟ پیغه مبهری خود ﷺ فهرمووی؛ دهی نه گهر حمز دمکهیت، با
دروستی بکات..

به لی.. دوانگه کهپان بوی دروست کردو رڼی ههینی پیغه مبهری خود ﷺ سهرکه و ته
سهر دوانگه که بوی نهوهی وتاری ههینی پېشکesh بکات.. کاتیک پیغه مبهری خود ﷺ
چووه سهر دوانگه که، کوله کهی دار خورماکه هاوارېکی له شیوهی دمنگی جوانه گایه کدا
لیمر زیو و مو دهستی کرد به ناله نال و ته نمانه مزگه و ته کمesh که و ته لمرزه!!
پیغه مبهری خود ﷺ کاتیک گوئی له دمنگی کوله کهی دار خورماکه بوو، دابه زی و
باوهشی پیداکردو به خویه ووه گوش و بهرمبه ره وکو مندالیک چون ژیر دهمیته ووه، ناوا
نال ناله کهی بیدمنگ بوو، پاشان پیغه مبهری خود ﷺ فهرمووی؛ «اما والذي نفس
محمد بيده، لو لم التزمه لما زال هكذا الى يوم القيامة». رواه مسلم واحمد. واته؛ (سوپند
بهو خودایه گیانی منی به دهسته، نه گهر باوهشم پیدا نه کردایه، ههتا رڼی دواپی
له ناله نال ندمکه و ته و بیدمنگ نه دمبوو)..

ثامازمیرک..

پهرومردگار پژی له مرؤف گرتووه، به لام نه مه دمرکای
نموه به رووی مرؤفه کاندا والا ناکات، که سوکایمتی
به دروست کراوه کانی تر بکمنو بیان چهوسیننموه..

۱۰۰ پېگە بۇ بەدەست ھېنانى دىل و دەروونى خەللىسى..

ھەممۇ كەسپك بۇ بە دەست ھېنانى ئەو شتانەى كە دەپەوېت، ھونەرو لېزانىنى تاپبەت بە خۇى ھەپە.. ئەو كەسەى عاشق و شەپداى بە دەست ھېنانى سەرەمت و سامانە، ھونەرو زىرەكى بەكار دەھىنېت، بۇ كۆكردنەووم بەگەر خىستەن و زىاد كەردنى سەرەمت و سامانەكەى، ھەرەھا ھەول دەمات زىاتەر پېگەو ھۆكارەكانى شارمزا بوونى ھازانچ و بازىرگانی ھېر بېت..

بە ھەمان شېو ھەنالە ئاسمانىەكان، چەندەن پېگە بەكار دەھىن بۇ راكېشانى بېنەران، ئەمەش بە بەكار ھېنانى بەرنامەى ھەمە چەشەو پېگەو شېوازى جۇراو جۇر، ھەرەھا لە پېگەى راھىنانى پېشكەشكارانى بەرنامەكانەو، بۇ ئەوەى بىتوان زىاتەر سەرنجى بېنەران راكېشەن..

بە ھەمان شېو ھەرەكانى تىرى راگەپاندەن نوسراو بېستراوكانى تىرىش، ھەول دەمدەن سەرنجى زۆرتىرىن خۇپنەرو بېسەر بە لای خۇپاندا راكېشەن.. ھەرەھا فرۇشپارەكانىش، ھەول دەمدەن گەرم و گورىپەك بە بازارى شت و مەكەكانىان بىدەن، جا لە پېگەى ھەلەل و پېگەپېدراوكانەو بېت، پان لە پېگە ھەرەم و ھەدەغە كراوكانەو..

ھەممۇ ئەمانەى باسەمان كەردەن، بۇ بەدى ھېنانى ئاواتەكانىان، ھەول دەمدەن ھونەرو لېزانىنى بەھىزو كارىگەرتر بەكار بېنەن..

بە دەست ھېنانى دىل و دەروونى خەللىش ھونەرپېگە، ھۆكارو پېگەى تاپبەت بە خۇى ھەپە.. دەچىنە كۆر و دانىشتىكەو، كە نىزىكەى چەل كەسى تېداپەو لېيان دەچىتە پېشەووم چاك و چۇنى و تەوھەپان لەگەل دەكەپت.. كاتىك تەوھە لەگەل كەسى پەكەمدا دەكەپت، بەشپىك لە دەستىت بۇ دىرېژ دەكات و زۆر بە ساردىپەو چاك و چۇنىت لەگەل دەكات..

كەسى دووم كاتىك دەستى بۇ دىرېژ دەكەپت، بۇ ئەوەى تەوھەى لەگەل بىكەپت، سەرھالى قسەو باسى لا بە لاپەو ئەمىش زۆر بە ساردىپەو چاك و چۇنىت لەگەل دەكات و بە بى ئەوەى سەرنجىكەت بىداتى و سەپرىكەت بىكات، تەوھەت لەگەل دەكات..

بەلام كەسى جوارەم، كاتىك دەتېنىت ھەلدەستىت و بەرمو پىرىت دىت و ئامادەى
بەخىرھاتنت دەبىت، كاتىك چاوت بە چاوى دەكەوېت روخسارى دەگەشىتەومو
زەردەخەنە دەكەوېتە سەر لىوى و بە بىنىت زۆر خۇشحال دەبىت و زۆر بە گەرمو
گورىپەو ھاك و جۇنىت لەگەل دەكات و لە كاتى تەوھە كەرنىشدا دەستت دەگوشىت..
ئەمە لە كاتىكدا نەدەنىسەت و نەدەتەنىسەت!!

بەلئى.. بە دۇنيايىمۇ، ئەمەسە ئە دىل ۋە دەرۋىندى جىگەي خۇي كىرۋىتەمۇ، بە بى
 ئەمەي بىناسى ۋە نازىرانى ناۋى چىمە ۋە پەمە پايەمەكى كۆمەلەيتىشى ھەيە!! لەگەل
 ئەمەشدا ئە يەكەم يەكتەر بىنىندا، تۈنى دىلت كەمەندىگىش بىكات.. ئەمەش نە بە ھۇي
 مال ۋە سامانەكەيەمۇ نە بە ھۇي پەمە پايەمە نە بە ھۇي ناۋى ناۋىبانگەكەيەمۇ بۈۈ،
 بەلكۈ بە ھۇي ھۈنەرى ھەلسۈكەۋتە جۈانەكانىيەمۇ، تۈنى سەرنجى تۇ بۇ لاي خۇي
 رايكىشەت..

لە بیرمە یەکیک لە قوتابییه کانم، که له کۆلیژ دمیخویند، توشی نه خۆشییهکی دمروونی هاتبوو.. باوکی ئەم قوتابییه ئەفسەرو پایەدار بوو.. چەند جاریک هات بۆ لام بۆ کۆلیژ، بۆ ئەوەی له چارەسەری کۆرەمەیدا هاوکاری بکەم..

منیش چووم بۇ مالىيان، بينيم خاومن كۆشك و تەلار يىكى ناوازه بوون.. كۆپرو دانىشتى باوكيشى، ليوان ليو بوو له ميوان، جىگەيهكى چۆلت نەدەبىنى.. بە راستى سەرسام بووم يەھوى، كە خەلكى تا ئەو ئەندازمىيە ئەم پىاومىيان خۆش دەپت و رېزى دەگرن!!

چەند سالىك تېپەرى و باوكى قوتابىيەگەم خانەنشىن كرا.. جاريكى تر سەردانم كردن و چوومە ژوورەود، بۇ ناو كۆشك و تەلارمەكەيان، بينيم ديوەخانەگەيان زياتر له يەنجا كورسى تېدايە، بەلام بە داخەود تەنھا كەسپكى ليپوو، ئەويش سەپرى

بەرنامەيەكى تەلەپزىۋىنى دىمىرد، لەگەن خىزمەتگوزارىك كە چاۋ قاۋى دەمىنا..
كەمىك دانىشتىم ۋە ھەستام رۇيشتىم..

بىر ۋە كاتەى دىمىردىم، كە خانەنشىن نەكرا بوو.. ئەو كاتەى كە خاۋەن پەلو
پايمەيەكى بەرز بوو.. ئىستاش دىمىنم دىۋەخانەكەى چۆن ۋە ھۆلە!! لە رابوردودا جى
ئەو خەلەكەى لەو مەلەدا كۆكردىۋە!! ھەستىم بەۋە كىرد، ئەو پىاۋە بە ھۆى رەۋىشت ۋە
ھەلەسۈكەۋىتى جۋانىيەۋە، نەيتۋانىيۋو خەلەكى لە دىمورى ھۆى كۆكردىۋە، كاتىكىش خانەنشىن
خەلەكەى بە ھۆى پەلو پايمەكەيەۋە، لە دىمورى ھۆى كۆكردىۋە، كاتىكىش خانەنشىن
كراۋ پەلو پايمەكەى نەما، خۇشەۋىستى ۋە ھەرمبالقىەكەش نەما!!

دەى تۆى بەرپىز، پەندو نامۇزگارى لە ژيانى ئەو پىاۋە ۋە رىگىرە بە شىۋىيەك
لەگەن خەلەكىدا ھەلەسۈكەۋىتى بىكە، كە خەلەكى لە بەر كەسايەمىت خۇشيان بويىت ۋە
ھەز بىكەن گۈپيان لە ۋە بە نىرخەكانت بىت، ھەز بىكەن ھەردەم رۇخسارە پاكەكەت
بىيىن ۋە نامادەى كۆرۈ كۆبۈۋەنەۋە دانىشتەكانت بىن.. ھەز بىكەن ھەلەكانيان بۇ راست
بىكەيتەۋە بەشدارى غەم ۋە نارەھەتەكانيان بىت..

نەكەى ۋە لە خۇت بىكەيت، خەلەكى بە ھۆى گىرەۋە ۋە كورسىيەكەتەۋە خۇشيان بويىت،
نەكەى ۋە پىان لىبىكەيت دىيان ۋە بەستەى گىرەۋە ۋە كورسىيەكەت بىن، چۈنكە كورسى
ۋە گىرەۋە ھەتا سەر بەردەۋام نابىن..

ئەو كەسەى ھەمۋە پىداۋىستىيەكانى خۋاردىن ۋە خۋاردىنەۋە بۇ ژن ۋە مىندالەكانى
دابىن دىكات، بەلام ناتۋانىت دىل ۋە ھەست ۋە سۆزىان بۇ لاي ھۆى رابىكىشىت، بە داخەۋە
ئەۋا تەنھا تۋانىۋىيەۋە سىكان بە دەست بەيىنىت!! ئەو كەسەى كە پارە ۋە پۇل بۇ
مال ۋە مىندالى ھەلەمىرپىزىت، بەلام ھەلەسۈكەۋىتى لەگەلىان خراپە، ئەۋا تەنھا دىتۋانىت
ھەست ۋە سۆزىان بۇلاى گىرەۋەكانى رابىكىشىت، نەك بۇ لاي دىل ۋە دىروۋى..

لەبەر ئەۋە بە لاتەۋە سەير نەبىت، كاتىك گەنجىك دىمىنىت سىكالو كىشەى ھۆى
لە لاي ھاورپىيەكى، پان لە لاي مامۇستاكەى، پان لە لاي پىشۋىزى مەگەتەكەيان باس
دىكات ۋە لە لاي باۋكى ھەسا ناكات ۋە دىشارپىتەۋە، بۇجى!!

لەبەر ئەۋەى باۋكى نەيتۋانىۋە دىل كورەكەى بە دەست بەيىنىت ۋە دىۋارەكانى نىۋان
ھۆى ۋە كورەكەى بىرۋىخىنىت.. بەلام ئەۋان تۋانىۋىيەۋە دىرگاي دىل ئەۋ گەنجە بە
روۋى خۇياندا ئاۋەلا بىكەن، بەلەك جارى ۋە ھەيە دۋرمنىكى سەرسەخت، دىتۋانىت دىل
بەرامبەرەكەى بە دەست بەيىنىت ۋە سەرنجى بۇ لاي ھۆى رابىكىشىت!!

ئاي تېبىنى نەۋىت نەكرىدوۋە، جارى ۋا ھەيە كەسك دېتە كۆرۈ دانىشتىكى قەرمبالغەمۇ سەپرى ئەملا ۋەلەي دىكات، بۇ ئەۋەى جىگەيەكى دىست بىكەۋىت ۋ لى دابنىشېت، كاتىك ئامادىبۇۋان دىبىنن ھەمۇۋىان پېشېركى دىكەن بۇ ئەۋەى لە تەنىشت خۇيانەۋە، جىگەى بۇ بىكەنەۋە لە لايانەۋە دانىشېت!! بۇجى؟!

ئاي ھەرگىز بۇ ئىۋارە خوانىك بانگ نەكرەۋىت، كە شىۋازى ئىۋارە خوانەكە بە شىۋەى بۇھىيەى كراۋە بوۋ بېت، بە شىۋەىكە كە ھەر كەسەۋ خۇى خواردنى خۇى تىدىمكات ۋ جىگەيەك بۇ خۇى دىدۇزىتەۋەۋ دىدنىشېت.. ئاي نەت بىنىۋەۋە كەسانىك، كاتىك خواردنەكەيان تىدىمكەن ۋ ئاۋر دىدەنەۋە، چەندەن كەس بانگيان دىكەن ۋ بە دىستەكانيان ئامارمىان بۇ دىكەن، كە جىگەى بەتالىان لە تەنىشتەۋەى، بۇ ئەۋەى بىن ۋ لەگەلىان دابنىش.. لە ھەمان كاتدا كەسانىك دىبىنىت، خواردنەكەيان بە دىستەۋەى سەپرى ئەملا ۋەلەي خۇيان دىكەن، كەجى كەسك بانگيان ناكات، بۇ ئەۋەى جىگەيەكى جۇلىان نىشان بىدەن!!

بۇجى خەلەكەكە تامەزرۇن بۇ كەسانى يەكەم، ۋەك لە كەسانى دوۋەم؟! ئاي ھەست ناكەىت كەسانىك ھەن لە ھەر كۆى بن، ۋەكو ئەۋەى مۇگناتىسىيان بە دىستەۋەى بېت، دىلەكان بىرەۋە لى خۇيان بە كىش دىكەن؟! سەپىرە!! ئەۋەى كەسانە چۇن دىتۋانن دلى ئەۋەى ھەمۇۋە كەسە بە لى خۇياندا بەلگىش بىكەن!؟

بە دلىياپىيەۋە كۇمەلىك رېگەۋ ھۇكارى زىرەكانە ھەيە، كە دىتۋانرېت دلى ۋ دىروۋنى خەلەكى بى راۋ بىكرېت..

بىرپار..

تۋانكانمان بۇ بىندىكرەننى دلى ۋ دىروۋنى خەلەكى بە دىست ھىنانى خۇشەۋىستىيان، بۋارىكى گەۋرەمان پىدىبەخشن، بۇ ئەۋەى زىاتىر ھەست بە خۇشەيەكانى زىان بىكەىن..

نېھت تەنھا بۇ خۇدای پەرۋەردگار بىت..

بىرم لە ھەلسۈكەۋتى ھەندىك لە خەلكى دەرگەۋە، كە چەندان سال ژيانم لەگەل بەسەر بردېوون، لەو ماۋىيەدا بۇ تەنھا جارىكېش زەردەخەنەيەگم بە روخسارىانەۋە نەبىنى، جارىك نەمبىنن پېيكەنن و تېكەلېيەك لەگەل ئەو كەسانەدا دروست بىكەن، كە قەسيان بۇ دەرگەن..

گومانم وا بوو ئەم جۆرە كەسانە بەو شېۋە گەۋرە بوون و ناگۆرېن.. بەلام لە پەر بە شېۋەيەكى زۆر جىاواز لە ھەندىك شوپىنى ديارى كراوو تايبەت دەمبىنن، لەگەل كەسانىكى دەۋلەمەندو خاۋەن پلەو پايەدا، زۆر بە باشى پىدەكەنن و رووشيان خۆش بوو!! ھەستەم گەردو بۇم دەرگەۋە ئەم كارانەيان تەنھا بۇ مەبەستى بەرژوۋەندى تايبەتى خۇيانە، بەمەش خېرو پاداشتىكى زۆر گەۋرەيان لە دەست خۇيان دەدا!!

لەبەر ئەۋەى مۇسلمانى راستەقىنە بە كەردارو ھەلسۈكەۋتى جوانى خوداپەرستى ئەنجام دەدات و كارەكانىشى تەنھا لەبەر خاترى پەرۋەردگار يەتى، نەك لە پىناۋى بە دەست ھىنانى مال و سەرۋەت و سامان و پلەو پايە و لەبەر ئەۋەى خەلكى ستايش و سوپاسى بىكەن، ھەرۋەھا بە شېۋەيەك ھەلسۈكەۋەت ناكات، لەبەر ئەۋەى ناھەرمىتىكى پېيدەن، پان لەبەر ئەۋەى قازانچىكى دونياىى بە دەست بەيىنىت..

نەخېر.. مۇسلمانى راستەقىنە، كارەكانى لە پىناۋى ئەۋەدا ئەنجام دەدات، كە لە لاى پەرۋەردگارى خۆشەۋىست بىت و پاشان پەرۋەردگار لە لاى دروست كراۋەكانىشى خۆشەۋىستى بىكات..

بەلى.. ھەر كەسېك ھەلسۈكەۋتى جوان، بە خوداپەرستى بزانىت، ئەۋا بە جوانترىن شېۋە ھەلسۈكەۋەت لەگەل ھەژارو دەۋلەمەند.. ھەرۋەھا لەگەل كارگوزارو بەرپۆۋەبەردا ئەنجام دەدات..

ئايا كاتېك بە كارگوزارىك دىگەيت، كە خەرىكى گەسكەنى شەقامەكانەۋ

دەستى درېژ دەكات، بۇ ئەۋەدى تەۋقەت ئەگەل بكات، لە لاي تۆ ومكو ئەۋە
وايە كە رۆژىكى تر بەرپرسىكى گەۋرە دەستى درېژ بكات، بۇ ئەۋەدى تەۋقەت
لەگەل بكات؟! ئايا ھەردووكيان لە لاي تۆ يەكسان؟! بە ھەمان شىۋە پوخسار،
پووبەروويان دەمىتەۋە؟! ئايا خەندەو پووخۇشيت، بۇ ھەردووكيان ۋەك
يەكە؟!

نازانم، وايت يان نا!! بەلام پېغەمبەرى خوداﷺ ھەر دوو جۆرە كەسەكەى لە
لا يەكسان بوو.. كاتىك نامۇژگارى خەلكى بگردايە، كاتىك سۆزو خۇشەۋىستى
دەربېرايە، خەلكى لەلا يەكسان بوو.. كى دەزانى، لەۋانەيە ئەۋ كەسەى كە
كەشخەيى بە سەردا دەكەيت و لە بەرامبەريدا خۆت بە گەۋرە دەزانى، لە لاي
بەرومردگار گەۋرەترو بەرپىزتر بېت، لە پراۋېرى زەۋى لەۋ كەسەى كە تۆ
رېزى دەگريت و گرنكى پېدەدەيت؟!

پېغەمبەرى خوداﷺ دەفەرموئيت: «ان من احبكم الي واقربكم مني مجلساً
يوم القيامة، احاسنكم اخلاقاً». رواه الترمذي. واتە: (خۇشەۋىست ترين كەستان
لە لاي من و نزيكترينتان لە منەۋە لە رۆژى دواييدا، رەۋشت بەرزترينتانە)..
ھەروەھا بە ئەشجەى كورى عبدقيس دەفەرموئيت: «ان فيك لخصلتين،
يحبهما الله ورسوله». واتە: (دوۋ رەۋشت لە تۆدا ھەيە خوداۋ پېغەمبەر، ئەۋ
دوۋ رەۋشتەيان خۇش دەۋيت)..

دەبىت ئەۋ دوۋ رەۋشتە چى بن؟! دەبىت شەۋنۋېژو رۆژۋو بن؟! ئەشجە
دلى خۇش بوو، پوخسارى گەشايەۋەۋ ھەرموۋى: ئەى پېغەمبەرى خودا، ئەۋ
دوۋ رەۋشتە چىن؟! پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرموۋى: «الحلم والناة». رواه احمد
ومسلم. واتە: (ھېمنى و لەسەرخۇيى)..

ھەروەھا پرسىيار لە پېغەمبەرى خوداﷺ كرا چ كارىك زۆر چاك و جوانە؟
پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرموۋى: «البر حسن الخلق». رواه مسلم. واتە: (كارى
زۆر چاك و جوان، بىرىتيە لە رەۋشت و ھەلسوگەۋتى جوان)..

ھەروەھا پرسىيارى لىكرا، دەربارەى زۆرتىنى ئەۋ كەسانەى كە دەچنە
بەھەشت؟ پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرموۋى: «تقوى الله وحسن الخلق». رواه
الترمذي. واتە: (زۆرتىنى ئەۋ كەسانەى كە دەچنە بەھەشت، بىرىتىن لەۋ

که سانهی زور پاریزکارن و له پهر و مردگار دمترسن و نهو که سانهی که رهوشت و رهفتاریان جوانه) ..

ههرومه پښه مبهري خودا ﷺ دمه رمویت: «اکمل المؤمنین ایماناً احاسنهم اخلاقاً الموطؤون اکنافاً الذين يألفون ويؤلفون، ولاخير فيمن لا يألّف ولا يؤلّف». رواه الترمذي. واته: (تهواوترینی باومرداران، نهو باومردارانهن که هه لسوکهوت و رهفتاریان زور جوانه، نهو که سانهی که خه لکیان خوش دمویت و خه لکیش نه مانی خوش دمویت، نهو که سانه بی خیرن که خه لکیان خوش ناویت و خه لکیش نهوانی خوش ناویت و له گه ل خه لکیدا هه لئا کهن) ..

ههرومه دمه رمویت: «ماشيء اثقل في الميزان من حسن الخلق». رواه ابوداود. واته: (هیچ شتیک له تهرزووی پهر و مردگارد، به هاوشیوهی رهوشت جوانی، هورسو سهنگین نیه) ..

ههرومه دمه رمویت: «ان الرجل لیبليغ بحسن الخلق درجة قائم الليل وصائم النهار». رواه الترمذي. واته: (مروّف به هوّی هه لسوکهوتی جوان و رهوشتی بهرزهوه، پلهی دمکات به پلهی که سیك که به شهو، شهونویژ بکات و به رهژیش به رهژوو بیت) ..

هر که سیك خاومنی هه لسوکهوتی جوان و رهوشتی بهرزه بیت، دونیاو دواپوژ به دمست دمه نییت و براوه دمبیت .. نه گهر دمه تهویت به تهواوی بوژ پروون بیت هوه، نهوا سهیری نوم سه له مهی دایکی نیمانداران (خودای لی رازی بیت) بکه، کاتیک له گه ل پښه مبهري خودا ﷺ دانیشتهوهو بیري رهژو دواپی دمکاتهوهو پرسیار له پښه مبهري خودا ﷺ دمکات و دمه رمویت: نهی پښه مبهري خودا ﷺ نه گهر نافرمتیک له دونیادا دوو شووی کرد بیت و دوو هاوسه ری هه بوو بیت، پاشان ژنه کهش و هر دوو هاوسه ره کهشی بمرن و ههرسیکیشیان پهر و مردگار به ههشتیان پیببه خشیّت، نایا نهو نافرمته بو کام هاوسه ریان دمبیت؟

پښه مبهري خودا ﷺ هه رمووی: بو نهو میان دمبیت، که بالای بهرزه تره؟ یان هه رمووی: بو نهو میان دمبیت، که زیاتر به رهژوو بووه؟ یان هه رمووی: بو نهو میان دمبیت، که زیره ک و زانتره؟

نه خیر .. به لکو هه رمووی: دمبیت به هاوسه ری نهو میان، که رهوشت و

هه لسوکهوتی جوانتر بووه.. نوم سه له مه سه ری سورما کاتیک گوئی له م سه مه یی
پنجه مبهری خودا ﷺ بوو، هر بویه کاتیک پنجه مبهری خودا ﷺ نوم سه له مه یی
به م شیومیه بینی، فهرمووی: نه ی نوم سه له مه، که سی رهوش بهرز، خیر و
چاکه و پاداشتی دنیاو دواړوژیشی بۆ خوی بردوو..

به ئی.. که سی رهوش بهرز، خیر و خوشی دنیاو دواړوژی دمستگیر دهبیټ..
له دنیا دا له لای خه لکی خوشه ویست دهبیټ، له رۆژی دواپیشدا پاداشتیکی زور
که وړه به دمست دهینټ..
مروف هر چه نديک کاری خیر و چاکه نه نجام بدات، نه گهر رهوش و رهفتاری

خراب و ناشیرین بیټ، نه واکره چاکه کانیشی خراب و بی خیر دهبیټ..
به پنجه مبهری خودایان ﷺ فهرموو: فلانه نافرمت نویره کانی به باشی

نه نجام دمدات و به رۆزوو دهبیټ و خیر و خیراتیش دمکات، به لام به سه و باس
دراوسیکانی نازار دمدات و هه لسوکهوتی له گه لیاندا باش نیه..
پنجه مبهری خودا ﷺ فهرمووی: نه و نافرمته دۆزه خیه..

پنجه مبهری پېشه واک ﷺ له هه موو کردموهیه کی چاکدا پېش رهو بووه..
به ریزترین و نازاترین و له سه رخوترین مروف بووه.. له که چه عازمبیک به ریز و
به چه یاو شهرمنتر بووه.. راستگوو دمستپاک بووه.. بیباومرمان و خرابه کاران، له
پیش باومرداران و چاکه کارانه وه، شایه دییان بۆ رهوشته جوانه کانی داوه..
نه و متا خه دیچه ی دایکی نیمانداران (خودای لی رازی بیټ) له سه رمتای

دابه زینی سروددا، کاتیک دهبینټ پنجه مبهری خودا ﷺ رهنکی گوراهه،
دمه رمویت: سویند به خودا هر گیز په رومردگار سه رشوړو سوک و ریسوات
ناکات.. بۆچی؟!

پاشان فهرمووی: له بهر نه وه ی تو ماف خزمایه تی دمدیت و سه ردانیان
دمکه بیت و ریز له میوان دهگریټ و یارمه تی لیقه و ماوو بینه وایان دمدیت،
هه روه ها یارمه تی هه موو نه و که سانه دمدیت، که نوینه رایه تی حق و راستی
دمکه ن و راستگویت و سپارده ده باریزی..

ته نانه ت په رومردگار و مسفو سه نای پنجه مبهری نازیزی ﷺ له قورنانه که یدا
تۆمار کردوو و هه تا رۆژی دواپیش ده خویندریته وه، هه روه ک دمه رمویت:

﴿وَإِنَّكَ لَمَلِكٌ خُلِّيَ عَظِيمٌ﴾ (١) القلم. واته: (به راستی تو له سهر ږموشت و خوویه کی زور جوان و په سهندو بڼی وینه و مهزیت) ..

پهغه مبهري نازیز ﷺ ږموشت و ناکاره کانی قورنای بوون. کاتیک هم نایه ته ی دمخویند ﴿وَاحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (١٩٥) البقرة. واته: (همیشه خیر و چاکه نه نجام بدمن و چاکه خواز بن و (مال و سامانتان له پیناوی خواوا ببه خشن) چونکه به راستی خودا نه و چاکه کارانه ی خوش دمویت) .. چاکه ی دمکردو چاکتر دمیوو ..

به لئ، له گهل گهورمو بچوکدا، له گهل دموله مهندو همژاردا، له گهل به هیزو لاوازا چاکه ی دمکرد .. کاتیک گوئی له م نایه ته دمیوو، که دمه رمویت: ﴿فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا.....﴾ (١٩٩) البقرة. واته: (نیوه هر لیان ببورن و لیان مه گرن و چاوپویشیان لی بکن) .. لیبوردمو لیخوشبوو دمیوو .. همروها کاتیک هم نایه ته ی دمخویندموه، که دمه رمویت: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا.....﴾ (٨٢) البقرة. واته: (گوفتاری چاک و جوان به خه لکی بلین) .. نهوا به جوانترین شیوه قسه ی له گهل خه لکیدا دمکردو دمیدواندن ..

دهی مادام نه و پهغه مبهره نازیز ﷺ پیسه و امانه و په یام و بهرنامه کeshی په یام و بهرنامه مانه، له ژیان و هه لسوکه و ته کانی وردبه رومو بزانه له گهل خه لکیدا هه لسوکه وتی چوڼ بووه .. چوڼ چارمه ر ی هه له و که م و کورتیه کانی خه لکی کردووه؟! چوڼ له سمر نازار و ناره حه تیه کانیان نارامی گرتووه؟! چوڼ توانیوویه تی له پینا و ناسودمهی خه لکیدا، شه که ت و ماندویتی بچیژیت؟! چوڼ توانیوویه تی له بانگه واز کردنیاندا، خوراکر بیت؟!

ږوژیک هه ولیداوو په یوستی همژاریک جبهه جی بکات .. ږوژیک ناکوکی نیوان نیماندارانی چارمه سر کردووه .. ږوژیک بانگه وازی بیباومرانی کردووه، بو نه وهی له تاریکی نه قامیه وه، بهرمو روناکی نیمان رپنمایان بکات، هه تا نه و کاته ی چوو ته مه نه وه و نیسقانه کانی لاواز بوون، هر وه عایشی دایکی نیمانداران (خودای لی رازی بیت) دمه رمویت: کاتیک پهغه مبهري خود ﷺ چوو ته مه نه وه، زوربه ی نویژه کانی به دانیشتنه وه نه نجام دما .. بوچی؟! له بهر نه وهی خه لکی ماندوویان کردو نازاریانداو تیکیان شکاند .. به لئ، تیکیان

شكند!!

وإذا كانت النفوس كباراً تعبت في مرادها الأجسادُ

بەلى.. ئەگەر كەسنىڭ ھىۋاۋ ئاۋاتى بەرزى ھەبىت، دەبىت جەستەى ئامادە بىت، بۇ ھەلگرتنى ئىش و ئازارو ئارحەتەكان..

پېغەمبەرى خوداﷺ ئەۋەندە سور بو، لە سەر رەۋشت و ئاكارى جوان، لە پەرۋەردگار دەپاراپەۋە دەمىفەرموو: «اللهم كما احسنت خلقي، فأحسن خلقي». رواه احمد. واتە: (پەرۋەردگار ھەر ۋەك چۆن بە جوانى دروستت كىردووم، ئاۋاش رەۋشت و رەفتارم جوان بكە)..

ھەرۋەھا دەمىفەرموو: «اللهم اهدني لأحسن الأخلاق، لا يهدي لأحسنها إلا أنت، واصرف عني سيئها، لا يصرف عني سيئها إلا أنت». رواه مسلم. واتە: (پەرۋەردگار رېنمايىم بكە بۇ جوانترىن رەۋشت و رەفتار، ھىچ رېنمايىكارىكىش نىە بۇ رەۋشتە جوانەكان تۆ نەبىت، لە رەۋشتە خرابەكانىش دوورم بىخەرمەۋە لام بدە، كەسش ناتوانىت لە رەۋشتە خرابەكان لام بدات، تۆ نەبىت)..

بەلى.. نىمە ھەموومان زۆر پىۋىستمان بەۋە ھەيە، شوپن پىي ئەۋ پېغەمبەرە خۆشەۋىستەمﷺ بكەۋىن، بۇ ئەۋەى بەھۋى شوپن كەۋتنى ھەلئسوكەۋتەكانىەۋە دلى مۇسلمانان بۇ لاي خۇمان راپىكىشىن و بانگيان بكەين بۇ لاي ئاكارە جوانەكان، ھەرۋەھا بۇ ئەۋەى راستى ئەم ئىسلامە نىشانى بىباۋەران بدەين و واپان لىبەكەين بەرمە روناكى باۋەر ھەنگاۋ بنىن..

ئامازە..

با نىمەت پاك و چاك بىت، بۇ ئەۋەى تواناكانى
ھەلئسوكەۋت ئەگەل خەلئىدا، بىتتە مايەى
خوداپەرستى و نرىك بوۋتەۋت ئە پەرۋەردگار..

وتەو ھەلسۆكەوتى گونجاو بەكاربەينە!!

سروشتى خەلكى بە شيۆمىيەكە، ھاۋران لەۋى ھەموۋيان، ھەندىك شتيان خۇش دەۋىت و پىي دلخۇش دەبن.. ھەروھە ھاۋران لەۋى ھەموۋيان رقيان لە ھەندىك شتەو پىي دلتنەنگ دەبن.. بەلام لە ھەندىك شتەو راجياۋازن، كەسانىك ھەن، ھەندىك شتيان خۇش دەۋىت و كەسانىكى تر ھەن رقيان لە ھەمان ئەو شتانىيە..

خەلكى بە شيۆمىيەكى گشتى رووخۇشى و زمردەخەنەيان خۇش دەۋىت و رقيان لە گرژى و دلتنەنگى و غەمبارىيە، لە لايەكى ترمە ھەندىك كەس ھەن ھەزىيان لە كەمەو گالتەو گەپ و قسەى خۇشە، بە پىچەوانەو ھەندىك كەس ھەزى پىناكەن.. كەسانىك ھەن ھەزىيان لەۋىيە خەلك سەردانىيان بكات و ئەمىش بچىت بۇ لاي خەلك و كەسانىكىش ھەن بە پىچەوانەو.. كەسانىكى تر ھەن ھەزىيان لە گەتوگۇ و قسەى زۆرە، ھەشيانە زۆر كەم ھەز بە قسە دەكەن.. ھەر پەكىكىش لەمانەى باسمان كرد، ئاسودمىيە بەو كەسانەى كە سروشتيان وەك ھاوشىۋەى ئەم وايە..

دەلەن پياۋىك ھەلۋىيەك دەبىنىت، لەگەل قەلەرەشيكدا بەيەكەو بە ئاسماندا دەفرن..

پياۋەكە سەرسام دەبىت!! چۇن دەبىت پادشاى بالندەكان لەگەل قەلەرەشدا بفرىت؟! ھەر بۇيە گومانى وابوو، كە دەبىت خالىكى ھاۋبەش لە نيوانياندا ھەبىت، بە چاۋەكانى چاۋدېرى دەكردن، ھەتا ماندوو بوون و نىشتەنەو، بىنى ھەردووكيان قاجيان شەلە!! كاتىك كورپىك ھەست دەكات باۋكى ھەزى بە پىدەنگىيە و رقى لە قسەكردنى زۆرە، با بەو شيۆمىيە ھەلسۆكەوتى لەگەل بكات، كە پىي خۇشە، بۇ ئەۋەى لە لاي باۋكى خۇشەويست بىت و ھەز بكات ھەموو كات كورمەكى لىي نزيك بىت..

ھەروھە كاتىك ئافرمەتىك ھەست دەكات، ھاۋسەرمەكى ھەزى بە گالتەو گەپە، با گالتەو گەپى لەگەل بكات و دلى خۇش بكات، ئەگەر زانى پىچەوانەى ئەم ھالەتەى پىخۇشەو رقى لە گالتەو پارىيە، دەى با دووربەكەۋىتەو ئەو كارانەو كىشە دروست نەكات..

بە ھەمان شيۆە ھەلسۆكەوت لەگەل دۇست و برادەران و دراۋسيكانتدا بكة، ھەرگىز

ۋا ھەست ناكەيت، خەلكى ھەموو خاۋەن يەك جۆرە ھەست و سۆزن.. نەخىر، خەلكى ھەموو ۋەك يەك نىن و بەيەك جۆرىش بىرناكەنەۋە..

دايىكى يەككەك لە ھاۋرپىكانىم، كە ئافرىتىكى چاكەخۋازى بە تەمەنە، زۆر ستايىشى يەككەك لە كۆرەكانى دىمىردو كاتىك ئەو كۆرە سەردانى دىمىرد، زۆر ئاسودەو خۇشحال دىمىو، لەگەل ئەۋەشدا كۆرۈ كچەكانى تىرى زۆر لەگەلدا باش بوون، كە چى ھەر دلى بەو كۆرە دىمىرپەۋەو بە بىنىنى دىگەشايمەۋە..

بە دۋاى ئەم نەپنىيەدا گەرام و ىستەم بزانم بۆچى ئەم كۆرەيانى زۆر خۇش دىمىت، ھەتا ئەۋە بوو رۆژنىك لەگەل ئەو بىرادرەمدا دانىشتەم و دىمىرپەۋە ئەو باسە پىرسىارم لىكىرد.. ھاۋرپىكەم لە ۋەلامدا پىنى و تەم: كىشەكە ئەۋەپە بىراكانم نازانن دايىكەم چ جۆرە ھەلسۈكەۋەت و قسەو باسكى پىخۇشە، ھەر بۆيە كۆرۈ دانىشتىنى ئەۋەپە پىخۇش نىيەو بەزوۋىي لىيان بىزار دىمىت..

بە پىكەننىيەۋە پىم و تە: ئەى تۆ بۆت دىمىرپەۋە زانىت، كە دايىكەم چ جۆرە قسەو دىمىگ و باسكى پىخۇشە؟

بە پىكەننىيەۋە و تە: لە نەپنىيەكە ئاگادارت دىمىكەم، دايىكەم وىكو ھەر پىرپىزنىكى تىر، ھەزى بە قسەو گەتوگۇزى بابەتتى ئافرىتانە، ۋەك ئەۋەپە كى شوى كىرەو كى تەلاھىراۋ ھەتتە ئافرىتە چەند مىندالى ھەپەو گەۋرەكەيان كامەپەۋە كەى ھەتتە كەس ھەتتە كەس مەرە دىمىكات و ئەى ھەتتە كەس يەكەم مىندالى ناۋى چىيەو... ھەتتە... مىن دىمىزانم ئەم ھەتتە بى سوۋىن، بەلام دىمىرپەۋە ئەم ھەتتە، ئاسودەپەۋە خۇشى بە دايىكەم دىمىپەخىش.. دايىكەم ھەست بە گىرنگى ئەو بابەتتە دىمىكات، كە خۇى باسپان لىۋە دىمىكات، لەمىر ئەۋەپە نىيە ئەو بابەتتە مان بەر چاۋ ناكەۋىت و لە ھىچ پەراۋىكىدا ناپان خۇپنىيەۋە لە ھىچ كاسىتەكىشىدا، گۆى بىستى ناپىن و بە ھىچ شىۋەپەكىش لە تۆرى ئىنتەرنىتەشىدا بەر چاۋمان ناكەۋن!!

ھەر بۆيە كاتىك لەگەل دايىكىدا دىمىشتەم و ئەو باس و خواسانە دىمىشتەم، دايىكەم خۇشحال دىمىت، بەلام بىراكانم ھەسەلەى گۆپىگىرتىنى ئەو جۆرە قسەو باسەپەۋە نىيەو سەرقالى ھەتتە ھەۋال و قسەو گەتوگۇن، كە بە لاي دايىكەۋە بى بايەخىن، ھەر لەمىر ئەۋەپە دايىكەم ھەز بە دانىشتىن ناكات و بە مىن دىخۇشە!! ئەمە ھەموو ئەو نەپنىيە بوو كە دىمىپەست لە بارەى دايىكەۋە بىزانىت..

بەلى.. كاتىك لە سىرۋىتى كەسەك شەرمەز دىمىت و دىمىت چى پىخۇشەو چى

پینا خوښه، دمتوانیت بهو شیومیه هه لښوکه وتی له گهڼ بکهیت، که پیی دلخوښ
دمیټ..

نەوما پېغمبەرى خودا ﷺ بە ھېي سۈشتى كەسەكان ھەلسۈكەوتى دىمكىد، لەگەل ھاوسەرىكىدا بە شۆمەك ھەلسۈكەوتى دىمكىد، كە لەگەل سۈشتى نەو ھاوسەرىدا گونجاو و لەبار بووايە..

عائیشه دایکی نیمانداران (خودای لی رازی بیټ) ئافرهټیکې کراوه بوو، همر بویه پیغمبهري خودای ﷺ پاری و گالتهی له گهل کردوو، جاريك بهمه کموه له گهل کاروانی موسلماناندا له گه شتي کدا دمبن، کاتيک کاروانه که له شاری مهدينه نزيك دمبيتوه، پیغمبهري خودای ﷺ به خه لکه که دمفرمويټ: نيوه له پيشمانه وه برؤن. کاتيک خه لکه که دمړؤن، پیغمبهري خودای ﷺ له گهل عائیشه دا (خودای لی رازی بیټ) به تمنا دممينه وه. عائیشه ش (خودای لی رازی بیټ) له وکاته دا گنج بووو له شيشی سووک بووه. پیغمبهري خودای ﷺ بانگی دمکات و پيی دمفرمويټ: وهره با پيشپرکيت له گهل بکه م. پيشپرکي دمکه ن و پيش پیغمبهري خودای ﷺ دمداته وه.

پاش ماومیهکی تر، له گهشتیکې تردا بهیه کهوه دمېن و عانیشهش (خودای لئ پازي بیت) ته مهنی زیا دی کرد بوو، هر ودها هله ویش ببوو. پیغه مبهري خودا ﷻ به هه مان شیوهی پیشو، به خه لکه کهی همرموو: نیوه پیش بکه ون و برؤن، پاشان به عانیشهی همرموو: و مره با پیش برکیت له گه ل بکه م. نه مجارمیان پیغه مبهري خودا ﷻ پیشکه موت، کاتیک پیغه مبهري خودا ﷻ نه مهنی بیني، دمستیدا به نیوان هر دوو شانیدا و همرمووی: نه مهنیان له باتی جارمکهی پیشو، وهک نه وهی به همرمویت: نه م بردنهمویه، له بری دؤران دنه کهی پیشو..

به لّام هه لّسوکه وتی له گه لّ خه دیجه ی دایکی ئیعمانداراندا به شیوازکی تر بوو، له مەر ئه وه ی خه دیجه (خودای لی رازی بیّت) بیست و پینج سال له پیغه مبهری خودای ﷻ به ته مه نتر بوو..

به هه‌مان شیوه ره‌چاوێ حاله‌تی هاوه‌له‌کانیشی دم‌کرد، به هه‌مان شیوه‌ی نی‌مامی نه‌بویه‌کره‌ی هه‌له‌سوکه‌وتی له‌گه‌ڵ ته‌له‌فوندا ﷺ نه‌دم‌کرد، هه‌روه‌ها هه‌له‌سوکه‌وتی تابه‌ته‌تی له‌گه‌ڵ نی‌مامی عوممه‌ردا ﷺ دم‌کردو هه‌مه‌یه‌ک کاری ده‌دا به‌ پالو له هه‌مه‌یه‌ک شتدا به‌شتی پێ‌ده‌به‌ست، که له‌گه‌ڵ که‌سی ته‌ردا وای نه‌دم‌کرد..

پیغمبر مہدی علیہ السلام لہ جنگی بہ دردا، کاتیک ہہ والی پیگہ پشت بیباوہرانی

قورغىش، بە زۆر ھەندىك لە خەلىپىيان ھىناۋە بۇ جەنگ لە دژى مۇسلمانان، ھەرموۋى؛ بە دۇنيايىيە ھەمەن دىزانم ھەندىك لە پىاۋانى بەنى ھاشىم ۋە كەسانىكى تىرىش بە زۆر ھىنراۋن بۇ جەنگ ۋە ھىچ پىۋىستىشىيان بە كۈشتارى ئىيە نىيە، ھەر كەسىك لە ئىۋە بە كەسىك لە بەنى ھاشىم گەشىت، با نەپكوژىت.. ھەر كەسىكىش بە عەباسى مامى پىغەمبەرى ﷺ خۇدا ﷻ گەشىت، با نەپكوژىت، لەبەر ئەۋەى بە زۆر ھىناۋىيە..

ۋەتراۋىشە عەباس ﷺ مۇسلمان بىۋو، بەلام ئاشكراى نەكرد بوو، ھەر بۇيە پىغەمبەرى خۇدا ﷻ ھەزى نەدەكرد مۇسلمانان بىكوژن ۋە ھەزىشى نەدەكرد مۇسلمان بوۋنەكەى ئاشكرا بىكات، جەنگەكەش يەكەم جەنگى نىۋان مۇسلمانان ۋە بىباۋمىران بوو، لەمەدوۋا مۇسلمانان دىۋوۋايە كەسانى نىك ۋە باۋك ۋەلەى خۇيان بىكۈشتايە، بەلام پىغەمبەرى خۇدا ﷻ رېگىرى دىمكات لەۋەى كە ھەندىك كەس كۈشتارىيان بىكرىت ۋە بىكوژىن..

عوتبەى كۈرى رەمبىيە، يەكەك بوو لە گەۋرە بىباۋمىران ۋە سەركردەكانى جەنگ، ئەبو ھوزەيفەى كۈرىشى لە رېزى مۇسلماناندا بوو، ھەر بۇيە ئەم ھاۋەلە نارامى نەگرت ۋە ۋتى؛ ئايا كۈشتارى باۋك ۋەلەۋ براكانى خۇمان بىكەين ۋە ۋاز لە عەباس بەھىنن؟ سۈپند بە خۇدا، ئەگەر پىي بگەم بە شمشىر داپدەگرمەۋە..

ئەم قەسەبە گەشىتەۋە بە پىغەمبەرى خۇدا ﷻ.. پىغەمبەرى خۇدا ﷻ ئاۋرى بە دەۋرۋەرى خۇيدا داپەۋە، بىنى زىاد لە سى سەد پالەۋان بە دەۋرىۋەن.. يەكسەر رۋوى كىردە ئىمامى عومەر ﷺ ۋە ھەرموۋى؛ ئەى باۋكى ھىفص، ئايا دەبىت بە شمشىر لە رۋخسارى مامەى پىغەمبەرى خۇدا ﷻ بىدرىت؟

ئىمامى عومەر ﷻ دەفەرمۇيت؛ سۈپند بە خۇدا ئەۋە يەكەم جارى بوو، پىغەمبەرى خۇدا ﷻ بە نازناۋى باۋكى ھىفص بانگم بىكات.. ئىمامى عومەر ﷻ دەمىزانى لە گۆرەپانى جەنگدا، ھىچ بۋارىك نىيە بۇ ئەۋەى ئاسانكارى لەگەل كەسىكدا بىكرىت، كە لە ھەرمانى ھەرماندە لاپدات ۋە بىمۇيت ھەرماندەكانى جەنگ بىكىنن، ھەر بۇيە ھەرموۋى؛ ئەى پىغەمبەرى خۇدا ﷻ رېگەم پىدەۋ ۋەزم لىيىنە، بۇ ئەۋەى بە شمشىر لە گەردنى بىدەم.. پىغەمبەرى خۇدا ﷻ رېگىرى كىردو نەپھىشت ئىمامى عومەر ﷻ كارى ۋە بىكات، ھەرومە ھەستى كىرد، ئەۋ ھەرمەشەيە ئىمامى عومەر ﷻ بەسە بۇ ئاساپى كىردنەۋەى ئەۋ ھالەتە..

ئەبو ھوزەيفە ﷻ پىاۋىكى چاكەكار بوو، لە دۋاى ئەۋ رۋوداۋە دەفەرمۇيت؛ ھەرگىز لەۋ قەسەبەم دۇنيا نىم، كە لەۋ رۋۇدە كىردم ۋە بىردەۋام دىترىسم، مەگەر پەروەردگار

بە ھۆى شەھىدىيەۋە لىم خۇش بىتو ئەو گوناھەم بىسپىتەۋە، ئەۋە بوو لە پۇژى يەمامەدا، پەرۋەردگار پەلى بەرزى شەھىدى پېبەخسى..

ئەۋە نىمامى عومەر ﷺ بوو، پېغەمبەرى خودا ﷺ دىمىزانى، چ كاریكى بى ئەۋە نىمامى عومەر ﷺ پىسپىرىت.. ئەو كارەى پىسپىرىت سىپاردو پەرسى پىكرد، بىرىتى نەبوو لە كاروبارى تاپبەت بە كۆكرەنەۋەى زمكاتو خىرو خىرات.. ھەرومھا كارەكە تاپبەت نەبوو بە رېكخستەۋەى دوو كەسى ناكۆك و ناتەبا، پاخود راپنەسپارد بۇ ئەۋەى نەزانىك فېر بكات، بەلكو كارەكە پەيۋەندى ھەبوو بە گۆرەپانى جەنگەۋەو ھەلۋىستى پىاۋىكى نازاۋ بە جەرگى دەۋىست، ھەر بۇيە پېغەمبەرى خودا ﷺ نىمامى عومەر ﷺ ھەلۋاردو پەرسى پىكردو فەرموۋى: ئايا دەبىت بە شمشىر لە روخسارى مامى پېغەمبەرى خودا بىرىت؟!

كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ نەخۇش كەۋتو كۆچى دۋاى نەزىك بۇۋەو نازارەكانى زىادىيان كەرد، نىتر نەمىدەتۋانى پېشۋىژى بۇ موسلمانان بكات، لە سەر جىگەكەپەۋە فەرموۋى: بە نەبۋەكر بلىن: با پېشۋىژى بۇ خەلكى بكات..

ئەبۋەكر ﷺ پىاۋىكى دل ناسك بوو.. لە ژيانى دونىاو لە دۋاى كۆچى دۋاى پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەر ھاۋەلى پېغەمبەرى خودا ﷺ بوو.. ھەرومھا لە پېش ھاتنى ئىسلامو لە دۋاى ھاتنى ئىسلامىش، ھەر ھاۋەلو خۇشەۋىستى يەكتر بوون.. ھەرومھا ئەبۋەكر ﷺ باۋكى عائىشەى خىزانى پېغەمبەرى خودا ﷺ بوو.. لەبەر ئەم ھۆكارانە، كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ نەخۇشەكەى تىنى بۇ ھىنا، نىمامى ئەبۋەكر ﷺ ھىندەى كىۋىك غەم و خەفەت روۋيان تىكردو دل و دىروونىيان داگىر كەرد..

كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمانىدا بەۋەى، كە با ئەبۋەكر ﷺ پېشۋىژى بۇ خەلكى بكات، ھەندىك لە ئامادىبوۋان، بە پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرموۋى: ئەبۋەكر ﷺ پىاۋىكى دل نەرمو دل ناسكەو لەبەر گریان ناتوانىت لە جىگەى تۇ، پېشۋىژى بۇ خەلكى بكات، بە تاپبەت لەم كاتەدا كە نەخۇشەىت!!

پېغەمبەرى نازىر ﷺ دىۋىست ئامازە بەۋە بكات، كە دۋاى خۇى، ئەبۋەكر ﷺ شاپستەپە كە بىت بە جىنشىنى، دوبارە فەرموۋى: بىرۇن بە ئەبۋەكر بلىن: با پېشۋىژى بۇ خەلكەكە بكات..

ئەبۋەكر ھەر جەندە خاۋەن ھەست و سۆزىكى ناسك بوو، بەلام بەھىزو بە تواناش بوو، كاتىك ھاۋەلان دىمانۋىست جىنشىنىك بۇ پېغەمبەرى خودا ﷺ دابىن، نىمامى

عومەر ﷺ دىھەرمۇيت: چووين بۇ سەھىفەنى بەنى ساعىدە، بۇ ئەۋەدى لە سەر جېنشېنىك رېك بىكەوين.. ھاۋەلەن لە كۆچكەران و پىشتىوانان، ھەموو كۆبۈنەۋە.. كاتىك دانىشتىن يەككە لە پىشتىوانان وتارىكى خۇيىندەۋە، سوپاس و ستايشى پەرۋەردگارى كردو پاشان وتى: ئىمە پىشتىوانانى خوداين.. ھەروەھا سوپاى ئىسلامين.. ئىۋەش ئەى كۆچكەران بەشىكەن لە ئىمە دەتەنەۋىت ئەو كارى جېنشېنەمان لى قۇرخ و زەۋت بىكەن؟

كاتىك قەسكەرى پىشتىوانان بېدەنگ بوو، وىستەم قەسە بىكەم و ھەندىك قەسەم لە دلى خۇمدا رېك خست، كە جىگەى سەرسورمانى خۇم بوو، دەمۇيست لەبەردەم ئىمامى ئەبۇبەكرىد ﷺ قەسەكانم پېشكەش بىكەم.. لە قەسەكانىشدا رەچاۋى ھەندىك قەسە توندو تىزۇم كرد بوو.. ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ ھەرموۋى: عومەر لە سەرخۇبە.. مەنىش پىم ناخۇش بوو لى تۈرە بىم و ۋەلامى بىدەمەۋە..

بەلى.. ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ دەستى بە وتارەكى كىردو زۇر لە مەن زاناو بە تەۋانتر بوو.. سوپىند بە خۇدا ھەر وشەيەكم ئامادە كرد بوو، ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ ھاۋشۋەى ئەۋەدى مەن، پان جۋانتر لە وشەكانى مەنى باس كرد، پاشان ھەرموۋى: ئەى پىشتىوانان ئەۋەدى باستان كرد لە خىرو چاكە مافى خۇتەنە، بەلام كارى جېنشېنى بۇ قورمىش دەبىت، مەن لەم دوو پىاۋە رازىم و كامىانتان دەۋىت، بەيەمت بەۋمىيان بەدەن..

ئىمامى عومەر ﷺ دىھەرمۇيت: دەستى مەن و دەستى ئەبۇ عوبەيدەى كورى جەراخى گىرت.. ھىچ قەسەيەكىم پىناخۇش نەبوو، تەنھا ئەم قەسەيەى نەبىت كە مەنى دىپارى كرد، بۇ ئەۋەدى لەگەل ئەبۇ عوبەيدەدا، يەككىكەمان بىبىن بە جېنشېنى پىغەمبەرى خودا ﷺ.. سوپىند بە خۇدا ھەز دەكەم لە گەردنم بەدرىت، بەلام نەبىم بە جېنشېن و ھەرمەنرەۋى كەسانىك كە ئىمامى ئەبۇبەكرىيان لە ناۋدا بىت..

خەلكەكە ھەموو بېدەنگ بوون، پاشان يەككىكە لە پىشتىوانان وتى: با ئەمىرىك لە ئىمە ئەمىرىك لە قورمىش ھەلبىزىرىن.. ئىمامى عومەر ﷺ دىھەرمۇيت: دەنگە دەنگ و ژاۋەژاۋ دروست بوو، ھەتا ۋاى لىپات خەرىك بوو ناكۆكى دروست بىت، ھەر بۇيە وتە: ئەبۇبەكر دەستەم بەدرى، دەستى بۇ درىزۇ كردم بەيەمت پىدا، پاشان كۆچكەران بەيەمت و پەيمانىيان پىدا، پاشان پىشتىوانانىش بەيەمتىيان پىدا..

بەلى.. ھەموو كەسىك كىلىكى ھەيە، دەتۋانىت بەو كىلىلە دەرگاكانى دلى بىكەيتەۋەمۇ خۇتى لە لا خۇشەۋىست بىكەيت و دل و دەروۋنى بە دەست بەيىنىت.. ئايا ھىچ رۇژىك كۆپت لە ھاۋكارەكانى كارت نەبوۋە، بلىن: ھالەنە كەس كىلىلى بەرپۇمبەرمە نەگەر

كارىكتان بە بەرپۆمبەر ھەبوو، بە ھالانە كەس بلىن، با پىي بلىت، چونكە دىتوانىت رازى پكات؟!

دەى بۆجى بە ھەرو تۈناناكانت ناكەيت بە كۆمەلە كىلىك، بۆ كىرنەھەى دەرگاگانى دلى خەلكى؟! دەى پىشەرە بە، نەك پاشكۆ.. ھەول بدە كەسىكى ناوازە بىت و بگەرپ بە دواى كىلەكانى دلى دايك و باوك و ھاوسەرو مىندالەكانتدا.. ھەول بدە بە دواى كىلى كىرنەھەى دلى بەرپۆمبەرى كارەكەت و ھاورپكانتدا بگەرپىت.. ناسىن و دۆزىنەھەى نەو كىلانى، سود بەخش دەبن بۆ ئەھەى بىتوانىن نامۆزگارى خەلكى بگەين و گويمان لىبگىرن، لەبەر ئەھەى نەو كەسانە ھەموويان، ھاوشىھەى يەك نىن لە وەرگىرنى نامۆزگارپەكانمان..

سەپرى پىغەمبەرى خوداﷺ بگە، كاتىك لە ناو مزگەوتدا، لەگەل ھاۋەلانىدا دانىشتوۋە پىاۋىك دىتە ناو مزگەوتەكەھەو سەپرى لاي راست و چەپى خۇى دىكات، لە باتى ئەھەى بچىت بۆ لاي پىغەمبەرى خوداﷺ ھاۋەلانى دابىنىشىت، دەچىتە كۆشەپەك لە كۆشەكانى مزگەوتەكەو دەست دىكات بە مىز كىرن!!

ھاۋەلانى سەرسام و تۈرە بوۋن!! مىز كىرن لە مزگەوتدا؟! چۆن دەبىت؟! خەرىك بوۋ بە باز ھەلەدان بەرەو روۋى بچن!! بەلام پىغەمبەرى خوداﷺ ھاۋەلانى ئارام كىردەھو ھەرموۋى: پەلەى لى مەكەن و مىزەكەى پى مەبىرن.. ھاۋەلانى ھەموو روۋيان تىكىردو پىاۋەكەش بەردەوام خەرىكى مىز كىرن بوۋ!!

پىغەمبەرى خوداﷺ سەپرى ئەم دىمەنەى دىكەرد.. لە مزگەوتە پىرۆزەكەيدا مىز دىكرىت، كە چى ھاۋەلەكانى ھىمىن دىكاتەھە!! ئاى لەو نەرم و نىانىە!!

بەلى.. پىاۋەكە لە مىز كىرن بۆۋەو پىغەمبەرى خوداﷺ زۆر بە نەرمى بانگى كىردو كاتىك پىاۋەكە ھاتە بەردەم پىغەمبەرى خوداﷺ پىي ھەرموۋى: ئىرە مزگەوتەو مزگەوتىش بۆ ئەھە دروست نەكراۋە، بەلكو بۆ ئەھە دروست كراۋە، كە نوپىزى تىدا بىكرىت و ھورئانى تىدا بىخوئىرئىت..

كىشەكە كۆتايى ھاتو زۆر بە كورتى نامۆزگارى كىرد، پاشان پىغەمبەرى خوداﷺ نوپىزى دابەست و پىشنىۋىزى بۆ مۇسلمانان كىرد، دەستى بە ھورئان خوئىندىن كىردو پاشان كىرنوشى بىرد، كاتىك لە كىرنوش بەرز بۆۋە، ھەرموۋى: سىم اللە لىن ھىمدە.. نوپىز خوئىنەكانىش و تىان: ربنا ولك الحمد، تەنھا پىاۋەكە نەبىت لە دواى ئەھەى وتى: ربنا ولك الحمد، وتى: خوداپە تەنھا رەھىم بە مىن و مىھىم بگەيت و بەس!! پىغەمبەرى

خوداﷻ گویى لەم پارانەموو دوعاىە بوو، کاتیک لە نوێژەکەى سلاوى داپەوه، ھەرمووی: ئەو ھە کى بوو ئەو ھەسەپەى کرد؟

ھاوھەلانیش نامازەیان بۆ پیاوھە کرد.. پێغەمبەرى خوداﷻ بانگی کردو بىنى ھەمان ئەو ئەو پیاوھ دەستەکیەى پێشوو، کە مێزەکەى کرد، ئەوھەندە خوێشەوێستى پێغەمبەرى خوداﷻ چوو بووھە دلیوھ، ھەزى دەکرد ھەم ھەزمى خودای گەورە، تەنھا ھەردووکیان بگرتەوھ.. کاتیک ھاتە بەردەم پێغەمبەرى خوداﷻ، پێغەمبەرى خوداﷻ پێى ھەرموو: فراوانیەکی گەورەت تەسک کردوھ! ھەم ھەزمى پەرورەدگار ئەوھەندە فراوانە، ھەموومان دەگرتەوھ، بەلکو ھەموو خەلکی دەگرتەوھ، تەنھا لە سەر خۆم و خۆت کورت و تەسکی مەگەرھوھ..

سەپەر بکە پێغەمبەرى خوداﷻ چۆن دلی ئەو پیاوھى بە دەست ھینا؟! لەبەر ئەوھى دەیزانی بە چ شیوھیک ھەلسوکەوتی لەگەڵ بکات.. ئەو پیاوھ، کەسیکی دەستەکی بوو، وھکو ئەبویەکرو عومەر (خودایان لی رازی بیئت) زانست و زانیاری نەبوو..

معاویەى کورى ھەکەمﷺ ھاوھەلانیکی دەستەکی بوو.. ھەرگیز لە شاری مەدینەو لە کۆر و دانیشتنی پێغەمبەرى خوداﷻ دانەنیشتبوو، بەلکو لە بیاباندا خەریکی بەخێوکردنی مەرۆمالات بوو..

رؤژیک معاویەﷺ دیت بۆ شاری مەدینەو دەچیتە ژوورھوھى مەزگەوتەکەى پێغەمبەرى خوداﷻ و لە لای پێغەمبەرى خوداﷻ و ھاوھەلانی دادەنیشیت، گویى لە پیاویک دەبیئت دەپژمێت و دەلیت: الحمدلله، ئەوانیش پێى دەلیت: یرحمک الله.. معاویەﷺ ئەم قسانە لەبەر دەکات و پاشان دەروا، پاش چەند رؤژیک بۆ پێوێستییەکی خۆى دیت بۆ شاری مەدینەو دەچیتە ژوورھوھى بۆ مەزگەوت و دەبیئت پێغەمبەرى خوداﷻ لە نوێژداپەو پێشنوێژى بۆ موسلمانان دەکات، ئەمیش دەچیتە ریزی نوێژ خوێنەوھ، لە کاتی نوێژەکەدا گویى لە پێژمەى یەکیک لە نوێژخوێنان دەبیئت.. معاویە بیری دەکەوێتەوھ، کە ئەگەر کەسیک بپژمێت دواى ئەوھى کە دەلیت: الحمدلله، دەبیئت پێى بلیت: یرحمک الله.. ھەر بۆیە معاویەﷺ زۆر بە پەلەو بى ئەوھى گویى لە الحمدللهى ئەو کەسە بیئت کە دەپژمێت، یەکسەر بە دەنگیکى بەرز ھاوار دەکات و دەلیت: یرحمک الله.. نوێژ خوێنان شەڕانیکیان تێدەکەوێت و بە سەرسۆرمانەوھ ئاوری بۆ دەدەنەوھ.. (ئەم رۆوداوھ لە کاتیکدا بوو، کە ئاوردانەوھ لە نوێژدا رێگە پێدراو بوو).. کاتیک معاویەﷺ نوێژخوێنان بەم شیوھ سەرسامیە دەبیئت، ئەمجارەشیان

قەسە دىمكەت و دەلىت: دايكتان رۆلە رۇتان بۇ بىكات، ئەمە بۇ بەم شىۋىيە سەيرىم دىمكەن؟! نوپۇز خوپىنانىش بە دەستەكانىيان بە ئەرنۇياندا دىكىشا، بۇ ئەمە بىدەنگ بىت و قەسى تر نەكات، كاتىك بىنى خەلەكەكە ھەموو بىدەنگن، ئەمەش بىدەنگ بوو.. (دىارە ئەم بىاۋە كاتىك فىرى نوپۇز كىردن بوۋە، ھىشتا قەسە كىردن لە نوپۇزدا قەدەغە نەكراۋە)..

كاتىك نوپۇز كۆتايى ھات، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ئاۋرى بە لاي خەلەكەكەدا دايەمە، دىمكى ئەمە كەسەى كە لە نوپۇزەكەدا قەسى كىرد، لە لا نامۇ بوو، ھەر بۇيە پىرسىارى كىردو قەرموۋى: ئەمە كى بوو قەسى كىرد؟!

نامازمىيان كىرد بۇ معاۋىە ﷺ، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بانكى معاۋىەى كىرد، معاۋىەش بە ترسو لەرزەمە ھاتە پىشەمەمە نەيدەمزانى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ چۆن پىشۋازى لىدەمكاتو جى لەگەل دىمكات؟! لەمەر ئەمەى ئەم بوۋە ھۇى ئەمەى نوپۇز خوپىنەكان سەرھال بىكات..

معاۋىە ﷺ دەقەرموۋىت: بە دايك و باۋكەمەۋە بە قوربانى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بىم، سوۋىند بە خۇدا نە لەۋمە پىش و نە دواتر، ھەرگىز ھىچ مامۇستايەكى باشتىم لە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ نەبىنىۋە، كە ئەۋەندە بە جوانى خەلەكى فىر بىكات.. سوۋىند بە خۇدا نە لىيىدام و نە توۋرەى كىردم و نە قەسەمەكى ناخۇششى پى و تىم، بەلكو قەرموۋى: ئەمە معاۋىە: ئەمە نوپۇزەم نوپۇزىش نابىت قەسى تىكەل بىكرىت، بەلكو نوپۇز بىرەتتە لە خوپىندىنى قورئان و وتنى سبحان اللە و اللە اكبر..

كىشەكە كۆتايى ھات و پىغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر بە كورتى نامۇزگارى معاۋىەى كىرد..

بەلى.. معاۋىە لە نوپۇز تىگەمىشت و دل و دىروۋنى ئاسودە بوو، پاشان دەستى كىرد بە پىرسىار كىردن لە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ و وتى: پىاۋانىك لە ئاۋماندا ھەن، بانگەشەى ئەمە دىمكەن كە غەمىپ و نادىارمەكان دىمزان.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ قەرموۋى: مەچۇ بۇ لايان، تۇ موسلمانىت.. تەنھا خۇداى پەرمەردگار غەمىپ و نادىارمەكان دىمزانىت..

پاشان معاۋىە ﷺ پىرسىارى كىرد و وتى: پىاۋانىكى تىرمان لە ئاۋدا ھەن، بانگەشەى ئەمە دىمكەن كە بە ھۇى بالەندەمە، شومى و روۋداۋە خراپەكان دىارى دىمكەن.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ قەرموۋى: ئەمەى ئەۋان دىملىن: ھىچ كارىگەرەكى خراپ و باشى نابىت..

ئەمە ھەلسوگەۋتى پىغەمبەرى نازىرە ﷺ لەگەل پىاۋىكەدا كە لە مەگەۋتەكەمەدا مىز دىمكات! ئەۋەش ھەلسوگەۋتتەى لەگەل پىاۋىكەدا كە لە نوپۇزدا قەسە دىمكات! پىغەمبەرى

خودا ﷻ ره جاوی حالمتی ئەم دوو پیاوێ دیگرد و دمیزانی پیوسته چۆن هەلسوکەوتیان
لەگەڵدا بکڕیت، بەلام بە شیوازێکی زۆر جیاواز هەلسوکەوتی لەگەڵ هەلەی مەعازی
کورپی جەبەلدا کرد، لەگەڵ ئەوەشدا کە لە هاوێ نزیکهکانی پیغمبەری خودا ﷻ
بوو، همروهەتا لە بە دەست هیئانی زانیاریشدا زۆر سوور بوو.

ئەم ھادىئە خۇشەويستەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، لە خىزمەت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ
 نوپۇزى عىشا دىمكەت و پاشان دىمگەر تەمەھ بۇ ناو ھۆزىمكەي و لە مزگەوتە كەياندە
 پېشىنوپۇزى عىشايان بۇ دىمكەت، كە ئەم نوپۇزە بۇ ئەم سوننەت بوو، بەلام بۇ ھۆزىمكەي
 فەرزى نوپۇزى عىشا بوو..

شەھىڭ مەغازىڭ دىگەن پەتەمۇ بۇ ناۋ ھۆزمەكى ۋە پېشىنۇپۇر ئايان بۇ دىمكات.. گەنجىكىش
لە ھۆزمەكى دېتە رېزى نوپۇز خۇپنەنەمۇ، مەغازىڭ لە دۋاى سورمىتى (الفاتحة) دىمىت
دىمكات بە خۇپىندىنى سورمىتى (البقرة).. خەلىكىش لەمۇ كاتەدا بە ھۋى ئىش ۋە كارمەكانىيەنەمۇ
ھىلاك ۋە مەندۇۋ بوون، ھەزىيان دىمكرد زوۋ نوپۇز مەكەيان بىكەن ۋە بىجەنەمۇ بۇ مەلۇمۇ، بۇ
نەمۇ پىشۋىيەك بىدەن..

گەنجهکه له نوێژمکه بهردموام دمیبت و معازیش ﷺ درێژه به خورنان خوێندنهکهی
 دمدات.. کاتیک معاز ﷺ همر بهردموام دمیبت، گەنجهکه به تهنا نوێژمکهی تهواو
 دمکات و له مرگهوتەوه بهرمو مالهوه دهگهڕیتەوه.. معاز ﷺ له دواى ئەوهی نوێژمکه
 تهواو دمکات، ههندیك له خهڵکهکه پێی دهلین: ئەى معاز قالا نه کەس له گهڵمان
 دمیستی به نوێژکردن کرد، بهلام کاتیک نوێژمکەت درێژ کردموه، رۆی..
 کاتیک معاز گوێی لهم قەسمیه بوو، وتی: ئەوه کاریکی خراپ و دوورویییه و دمیبت
 پێغه مبهری خودا ﷺ لى ناگادار بکه..

گەنجهگە قەسەگەى مەغازىﷺ دەبىستىتەو، ھەر بۆلە ئەمىش دەلىت: مەنىش پېغەمبەرى خۇداﷺ لە درىژ كرنەو، نويزمەگەى ناگادار دەگەمەو. گەنجهگە دەچىتە خزمەتى پېغەمبەرى خۇداﷺ و پېنى دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ مەغاز لە لای تۆ ماومەگەى زۆر دەمىنىتەو، پاشان كە دەشگەرىتەو، نويزىكى زۆر درىژمان بۆ دەكات و بە تەواوى نويزى عىشاگەمان دوا دەخات و درەنگمان بە سەر دىنىت.

پيغمبهرى خوداش ﷺ به معاز دمهرمويٲ: له نوٲږمهكندا چ سورميٲك دهخوٲنى؟ معاز له وهلامدا دمهرمويٲ: سورمى البقرة و.. و.. چهند سورميٲك له سورمه درٲږمكاني ژمارد.. پيغمبهرى خوداش ﷺ كاتيٲ زانى خه لكهكه به هوٲ درٲږى

نوپۇزىمى مەغازمۇ، نوپۇزى عىشايلان دوا دىمىگەن، توۋرە بوو، پاشان فەرمۇي: ئەي مەغاز ئايا دىمەن، كېشە بىنئىتەۋە نارەھەتتى بۇ خەللىكى دروست بىكەتتە نوپۇزىيان لە لا قورس و گران بىكەتتە؟! كاتىك پېشەنۇزى دىمەت، سورىمەكانى ﴿وَالسَّمَاءِ وَالْطَّارِقِ﴾ و ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ و ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾ بخويىنە..

گەنجەكە لە سەردى ناخۇش بوو، گە مەغاز ﷺ پېي وتىبوو، ئەو كارەى گەنجەكە كىردى، بىر تىپتە لە دوۋرۇۋىي، ھەر بۆيە وتى: لەمەۋدوا بۇ مەغاز دىمەن، گە مەن ئىماندارم يان دوۋرۇۋىي..

چەند رۇزىكى كەم تىپەرى، جەنگىك لە نىۋان مۇسلمانان و بىباۋىراندە روۋىداۋ گەنجەكە بە پەلى بەرزى شەھىدى گەپت.. كاتىك پېشەمبەرى خۇدا ﷺ ھەۋالى شەھىد بوۋى گەنجەكە پېگەپت، بە مەغازى فەرمۇ: ئەو گەنجە چى بەسەرھات، ئەي مەغاز؟! مەغازىش ﷺ فەرمۇي: ئەي پېشەمبەرى خۇدا، پەرومىدگار راستى كىردى مەن ئىش ناپاست، ئەو گەنجە شەھىد بوو..

سەير بىكەۋ ورد بەرمۇە لە جىۋاۋى ھەلسۇگەۋى پېشەمبەرى خۇدا ﷺ لە نىۋان كەسەگاندا.. سەير بىكە بزانە پېشەمبەرى خۇدا ﷺ چۈن ھەلسۇگەۋت لەگەل ئوسامەى كۆرى زىمىدا دىمەت، لە كاتىكدا ئوسامە ﷺ بە خۇشەۋىستى كۆرى خۇشەۋىست ناسرا بوو، لە مالى پېشەمبەرى خۇدا ﷺ پەرومىدە گەۋرە كرا بوو..

پېشەمبەرى خۇدا ﷺ ھەندىك لە ھاۋەلانى دىمىرەت بۇ غەزەپك، كە ئوسامەشيان لە ناۋادا بوو.. كاتىك جەنگەكە دىمىت پېكىرد، مۇسلمانان سەركەۋتەن و بىباۋىرانىش توشى شىكست بوۋى ھەلەتەن و راپان كىرد.. پەكەك لە شەركەرانى بىباۋىرەن، كاتىك بىنى ھاۋەلەكانى شىكەۋى و شىكەستان ھىناۋە، شەشپەركەى ھەلگەرتە ئەمىش راي كىرد.. ئوسامەى كۆرى زىمىد و پىۋىكى تە لە مۇسلمانان شۇنەى كەۋتەن، ھەتە گەپتەنە پىۋەكەۋ شەشپەريان لى راكىشا..

پىۋەكە كاتىك ئەم دوو كەسەى بىنى، ۋا شەشپەريان بە دىمىتەۋىيەۋ بە تەمەى كوشتەن، بە ترس و لەرزىكى زۆرمۇە وتى: شەھىدەن لا ئىلە لا ئىلە، ۋاشەدەن مۇھەمەدە عىبەدە ورسۇلە.. ئوسامەۋ پىۋە مۇسلمانەكەى تە، جەپەسان و نەمەن دىمەن، ئايا ئەم پىۋە بە راستى مۇسلمان بوۋە باۋىرى ھىناۋە، يان مەبەستى لەم كارەى ھىل و تەلەكەپە؟! شۇنەكە گۆرەپەنەى جەنگەۋ ھالەتەكەش ناسكەۋ سەپىرى دىمۇرەپەرى خۇيان دىمەت، جەكە لە لاشەۋ جەستەى پارچە پارچە كراۋ دىمىتەۋ ھاجى پەرىۋە، ھىچى تەريان

نەدمىنى.. جەستەمۇ لاشەكان تېكەل يەكتەر بېون و خوین جۇگەلەى بەستېبو، پیاوۋەكە
لە نىۋانىندا بوو، ھەردووكيان ھەر سەپىريان دىگەرد، پېش ئەۋەى بەر تىرى بېياۋەران
بەكون، پېۋىست بوو بېرىپكى خېرا بىدن.. كاتى ئەۋەمىيان نەبوو، بېرىكى لى بەكنەۋەو
پەرس و رايەك لەگەل يەكتەر بەكن..

پیاۋە مۇسلمانەكەى كە لەگەل ئوسامەدا بوو، شەمشېرەكەى كەردەۋە بە كېلانەكەيدا
دەستى لە كۈشتى ھەلگەرت، بەلام ئوسامە ﷺ ئەم كاردى كاپراى بە فېل و تەلەكە زانى و
بە شەمشېرەكەى كۈشتى!! مۇسلمانەكان بە ھەست و جۆش و خرۆشى سەرگەۋتەۋە،
بەرەو شارى مەدىنە گەرەنەۋە..

ئوسامە ﷺ لە بەردەمى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ باسى جەنگەكەى كەرد و ھەۋالى
كابراكەشى بۇ گېراپەۋە.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە تامەزۇرۇپپەۋە، گوۋى بۇ ھەۋالى
سەرگەۋتەنى مۇسلمانان شل كەرد بوو، بەلام كاتېك ئوسامە ﷺ فەرموۋى: پیاۋەكەم
كۈشت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ رەنگى گۇراۋ فەرموۋى: ئەۋ پیاۋە ۋتى: لاإله إلا الله، پاشان
كۈشت؟! ئوسامە ﷺ فەرموۋى: پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ترسدا شايدەدومانى ھېنا..
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دوبارە فەرموۋى: ۋتى: لاإله إلا الله، پاشان كۈشت؟! نایا دلت شەق
كەرد، تا بزانى لە ترسدا شايدەدومانى ھېناۋە؟! لە رۇژى دواپیدا، كاتېك ئەۋ پیاۋە ئەۋ
شايدەدومانى دىكەت بە بەلگە بە سەرۋەۋە، جى دىكەپت؟!

بەردەۋام ئەم ۋتانەى بەرامبەر ئوسامە دوبارە دىگەردەۋە، ئوسامە ﷺ دىفەرموۋىت:
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئەۋەندە ئەم ھسانەى دوبارە كەردەۋە، ھەتا خۆزگەم دىخواست و
ھەزم دىگەرد ئەۋ رۇژە مۇسلمان بوۋماپەۋە باۋەرم بەھىناپە..

بۆچۈۋن

خەلكى يەك جۆر نىن، سىروشتىيان جىاۋامو ۋەك
رەنگەكان نىن، بە ئاسانى بىيان ژمىرەت..

ۋتەنى گونجاۋ ھەلىپتەرى..

بەردەمۇم دەمىن لە سەر شىۋازمىكانى قىسە كىردىن ۋ بەكارھىنانى ۋشەمۇ ۋتەنى گونجاۋ، لەگەل رەچاۋ كىردىنى ھالەت ۋ تەمەنى كەسانى بەرامبەر.. ئەمۇ شىۋازى قىسەنى لەگەل گەنجىكىدا پىدەمەن، جىياۋزە لەمۇ شىۋازە قىسە كىردەنى كە لەگەل پىياۋىكى بە تەمەندە، پان لەگەل زانايەگدا، پان لەگەل نەخوڭدەمۇۋىكىدا قىسەنى پىدەمەن.. قىسە كىردەنمان لەگەل ھاۋسەرەنماندا جىياۋزە، لە قىسە كىردەنمان لەگەل خوشكەكانمان.. مەبەستەمان لەۋە نىيە بە تەۋاۋى قىسەكانمان لە كەسىكەۋە بۇ كەسىكى تر جىياۋزە بىت..

نەخىر.. بەلكۇ مەبەستەمان لەۋمىيە ئەمۇ چىرۇك ۋ قىسانەنى كە بۇ خوشكەكەتنى دەگىرپتەۋە، گونجاۋ نىيە بۇ خىزانەكەشت ھەمان چىرۇك ۋ روۋداۋ بگىرپتەۋە!! ئەمۇ قىسەنى لەگەل گەنجىكىدا دەمىكەيت، گونجاۋ نىيە پىياۋىكى بە تەمەن گۆى بىستى بىت!!

بە نەمۇنەيەك روۋنى دەمەينەۋە.. كۆمەلىك پىياۋى بە تەمەن مىۋانى باپىرەتنى ۋ ھاتوۋن سەردانى بىكەن ۋ تۇش لە لايان دانىشتوۋىت، ئايا بە گونجاۋى دەزانىت بە پىكەنەنەۋە باسى گەشتى خۇت ۋ ھاورپىكانت بۇ ئەمۇ پىياۋە بە تەمەنەنە بىكەيت ۋ بىلىت: ھالانە ھاورپىم گۆلىكى زۆر جۋانى كىرد، زۆر بە لىھاتوۋىي بە سەر تۆپەكەى گىرت ۋ پاشان بە ئەرنۇ داپبەزاندىۋ بە ھاجى گۆلەكەى تۆمار كىرد!!

بىگومان ئەمۇ بابەتە بۇئەمۇ شوپنە گونجاۋ لەبار نىيە.. ھەروەھا كاتىك قىسە لەگەل كۆمەلە مەندال ۋ مېردەنداللىكىدا دەمەيت، گونجاۋ نىيە باسى چىرۇكىكىيان بۇ بىكەيت، كە پەيۋەندىدار بىت بە چۆنىيەتنى ھەلسۈكەۋەت كىردىنى نىۋان ھاۋسەرەن.. بە دىنبايەۋە تۇش لەگەل مەندا ھاورپەت ۋ گىرەنەۋەى ئەمۇ بابەتە بۇ ئەمۇ مەندالانە بە گونجاۋ نازانىت..

كەۋاتە لە ھۆكارمىكانى سەرنىچ رەكشەنى خەلىكى، بەكارھىنان ۋ گىرەنەۋەى ئەمۇ چىرۇك ۋ روۋداۋ قىسانەيە، كە ھەزى پىدەمەن ۋ پىي دىلخۇش دەمىن، ۋەك ئەۋەى باۋكىك كورپىكى زىرەك ۋ بە تۋاناي ھەبىت، بىگومان پىي خۇشە دەربارەى كورەكەى

پرسیاری لیبکھیت، له بهر نهووی شانازی پیوه دمکات و حمز دمکات هممیشه باسی بکات.. به ههمان شیوه کابرایهکی دوکاندارو بازرگانی ناو بازار، حمز دمکات پرسیار دمبرارهی نیش و کارمکهی بکهیت، له بهر نهووی نهم بابهمته دلخووشی دمکات، نهو کاته له لای خوشه و پست دمبیت و حمز به هاوړپیمهتی و کۆړو دانیشتنه کانت دمکات.. پیغه مبهری خوداش علیه السلام ره چاوی نهم حالتهی کردووهو شیوازی هسه کردنی له گهل گهنجیکدا جیاواز بووه له شیوازی هسه کردنی له گهل به تهمه نیکدا، یان له گهل نافرمتیکدا، یان له گهل مندالیکدا..

جابری کوری عبدالله علیه السلام هاوه لیکي بهرپړو خوشه و پستی پیغه مبهری خود علیه السلام بوو، باوکی جابر علیه السلام له جهنگی نوخوددا شهید بوو، نو کچیشی له پاش به جیما بوو، جگه له جابر علیه السلام هیچ به خپوکارو سهرپرشتیکاریکیان نه بوو.. ههروها فهرزیکي زوړیشی له دواي خوئی جیهیشتبوو، ههموو نهم کارانهش به سهر شانی جابرموه علیه السلام بوون، که هیشتا له سهرمتای به هاری تهمه نی لایتیدا بوو..

جابر علیه السلام هممیشه له نهنديشه و خمالدا بوو، بیري له ههرزمکانی باوکی دمکردهوه، که نیوارمو به یانی خاومن ههرزمکان داوایان لیدمکردهوه، ههرروها بیري له حال و گوزمرانی نهو نو خوشکهی دمکردهوه، که جگه له م تافه برایه کهسیان نه بوو..

جابر علیه السلام له گهل پیغه مبهری خوداش علیه السلام دمرچوو، بو یه کیك له غهزاگان و نهومنده ههزارو نه دار بوو، وشرتیکی پیبوو بو سوار، ههر نهومنده بوو دمرپوشت، له بهر نهووی نهیدمتوانی وشرتیکی تر بکړیت، ههر بوپه خه لکه که ههموویان پېشکه و تن و نه میس کهوته کوټای کاروانه که وه.. پیغه مبهری خوداش علیه السلام له کوټای سوپا که وه دمرپوشت، ههستی به جابر کرد که وشرمه کی چهند به له سهرخوئی دهروات و خه لکیش ههموو پیشیان کهوتوون، ههر بوپه پیغه مبهری خوداش علیه السلام فهرمووی: نهوه چیه جابر؟!

جابریش علیه السلام له وه لاملدا وتی: نهی پیغه مبهری خودا، وشرمه که م ناوا دواي خستووم..

پیغه مبهری خوداش علیه السلام فهرمووی: یه خی بدمو با له سهر زمویه که دانیشیت.. جابر علیه السلام وشرمه کی یه خداو پیغه مبهری خوداش ههرروها.. پاشان فهرمووی: گوچانه کهی دستت یان پارچه یه ک دارم بدمر.. جابر علیه السلام گوچانه کهی دستي دایه دست پیغه مبهری خوداش علیه السلام و پیغه مبهری خوداش علیه السلام زوړ به هیواشی چهند گوچانیکی به وشرمه که دا کیشا، له کاتیکدا وشرمه که زوړ به لاوازی و بیتوانایی له سهر زمویه که دانیشیت بوو..

هر له دواى پياكيشانهكەى پيغه مبهري خودا ﷻ به گۆچانهكەى جابر ﷺ، و شتر مکه ههستا و گورج و گۆل و بههيزى پيوه ديار بوو..

جابر ﷺ كاتيک و شتر مکهى بهم شيويه بينى، زۆر به دلخوشيهوه سواری بوو، پاشان شان به شانى پيغه مبهري خودا ﷻ كهوته رى.. پيغه مبهري خودا ﷻ ويستی جابر ﷺ بدوينى و قسهى له گهڵ بكات، به لام دمبيت چ بابيه تيكي له گهڵ باس بكات؟

جابر ﷺ له سهرمقاي ته مهنى لاويتيدا بوو، خه مو خه يالى گه نجانيش لهو ته مهنه دا زياتر بابيه ته كانى ژن هينان و مال و منداڵ پيگه و منانه، ههر بۆيه پيغه مبهري خودا ﷻ فهرمووى: جابر خيزانت ههيه؟

جابر ﷺ فهرمووى: به ئى..

پيغه مبهري خودا ﷻ فهرمووى: كچ بوو، يان بيوژن؟

جابر ﷺ فهرمووى: بيوژن.. پيغه مبهري خودا ﷻ سهرسام بوو!! چۆن گهنجيك له

يه كه م هاوسهر گريدا، بيوژنيك ماره دمكات!!

پيغه مبهري خودا ﷻ به نهرميه وه به جابري فهرموو: دهى كچيكت به ينيايه، بۆ نه وهى ياريت له گهڵ بكردايه و يارى له گهڵ بكرديتايه.. جابريش ﷺ فهرمووى: نهى پيغه مبهري خودا، باوكم له جهنگى ئو خوددا شه هيد بووه و نۆ خوشكيشم ههيه، جگه له من كهسيان نيه، ههر بۆيه نه مويست كچيک ماره بكه م، له ترسى نه وهى ناكۆكى له نيوان نه وو خوشكه كانمدا دروست نه بيت، بيوژنيك ماره كرد، ته مهنى له خوشكه كانم گه ورمتره، بۆ نه وهى وهكو دايك هه لسوكه وتيان له گهڵ بكات..

پيغه مبهري خودا ﷻ سهيرى كرد، له بهرام بهريدا گهنجيك و مستاوه، له پيناو خوشكه كانيدا قوربانى داوه به خوشيه كانى ژيانى.. پاشان پيغه مبهري خودا ﷻ ويستی قسهى خوڤ و گاتهى له گهڵ بكات، ههر بۆيه فهرمووى: له وانه يه كاتيک هاوسهر مکهت ههوالى نزيك بوونه وه مان له شارى مه دينه ببيستيت، جيگهت بۆ رابخات و سه رين و پشتيشت بۆ دابنيّت، واته ههر چه نده بيوژنيكت هيناوه، به لام تازه بووكه و به گه رانه وموت دلخۆش دمبيت و جيگه و رپگهت بۆ ناماده دمكات..

ئا له م كاته دا جابر ﷺ بىرى هه ژارى و نه دارى و حالى خوشكه كانى كرده ومه و فهرمووى: سه رين و پشتى؟! سويند به خودا، نهى پيغه مبهري خودا سه رين و پشتيمان نيه!! پيغه مبهري خودا ﷻ فهرمووى: دهى انشا الله دمبن به خاومنى سه رين و پشتى و جيگه و رپگه..

باشان رۆيشتن، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەيويست پارەو سامانيك بە جابر بېەخشيت و
فەرمووي: جابر..

جابریش ﷺ فەرمووي: بەئى.. ئەي پېغەمبەرى خودا گيانم بەقوربانىت بىت، لە
خزمەتتەم..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووي: وشترەكەتم پېدەفرۆشيت؟ جابر بېرى كەردەو،
سەرەوت و سامانەكەي ھەر وشترەكەيەتى و ئەوئەتا گورج و گۆل و بەھيزيش بوو و وەكو
پيشتەر لاواز و بيتوانا نىيە، بەلام خو نابيت داواكەي پېغەمبەرى خودا ﷺ رەت بكتاتەو،
ھەر بۆيە فەرمووي: بە چەند دەيكەرى ئەي پېغەمبەرى خودا؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووي: بە درھەميك!!

جابر ﷺ فەرمووي: بە درھەميك؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووي: دەي بە دوو درھەم..

جابر فەرمووي: نا.. كەمەو زەرەمە!!

پېغەمبەرى خودا ﷺ بەردەوام پارەكەي بۆ زياد دەكرد، ھەتا گەيانديە چل درھەم،
واتە ئۆقيەيەك زېر.. جابر ﷺ فەرمووي: رازيم، بەلام بە مەرجيك ھەتا دەگەينەو
مەدينە وشترەكە لە لاى من بىت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووي: باشە.. كاتيك گەيشتەنەو شارى مەدينە، جابر
بەرەو مائەو رۆيشت و كەل و پەلەكانى لە سەر وشترەكە داگرت و پاشان چوو بۆ
مزگەوت، بۆ ئەوئەي لەگەل پېغەمبەرى خودا ﷺ نوپژمەكەي ئەنجام بەت، وشترەكەشى
لە دەرەوى مزگەوت بەستەو.. كاتيك لە نوپژمەكان تەواو بوون و پېغەمبەرى
خودا ﷺ لە مزگەوت ھاتە دەرەوو بە بىلالى فەرموو: چل درھەم بەدە بە جابرو
بۆشى زياد بكە.. بىلال درھەمەكانى دا بە جابر، جابریش ﷺ درھەمەكانى ھەلگرت و
بە دەستەكانى ئەمدىو ئەودىو دەكرد و بېرى دەكردەو، بەو پارانە چ كارىك بكت؟
نايا وشترى پى بگريتەو، يان كەل و پەلى مال، يان..

لە پەر پېغەمبەرى خودا ﷺ ئاورى بۆ بىلال داپەوو فەرمووي: بىلال وشترەكە
بەرەو بیدەروو بە جابر.. بىلال وشترەكەي بەردەو بۆ جابر، كاتيك جابر وشترەكەي
بينى، سەرى سورماو لە دلى خویدا وتى: دەبيت كرين و فروشتەكە ھەلەو شابيتەو؟
بىلال فەرمووي: جابر وشترەكەت بگرە.. جابریش فەرمووي: دەنگ و باس چيە؟
بىلال فەرمووي: پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمانى پىدام، وشترەكەت بۆ بگيرەو..

جابر كاتىك گەرايەو بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ، پېغەمبەرى خودا ﷺ پىي فەرموو:
من مەبەستم ئەو نەبوو، كە وشترەكت بە ھەرزان لىبكرم، بەلكو مەبەستم ئەو بوو،
بزانم پىيوستىت بە چەندىك پارە ھەبە بۇ پىيوستى و كاروبارەكانت..

ئاي لەو ھەلسوكەوت و رەوشتە ناوازمىە!! قسەو باسك لەگەل ئەو گەنجەدا باس
دەكات، كە لەگەلدا بگونجىت، پاشان كە دەپەوئت يارمەتىەكى پىشكەش بكات، زۆر بە
جوانى و رېزەو پىشكەشى دەكات..

رۆژىكى تر گەنجىك لە گەنجە چاكەكارەكان، بە ناوى جلىبىب لە لاي پېغەمبەرى
خودا ﷺ دانىشتبوو، ئەم گەنجە، گەنجىكى زۆر ھەزار بوو، زۆرىش ناشىرىن بوو..
ئاي پېغەمبەرى خودا ﷺ دەپىت چ بابەتتىكى لەگەلدا باس بكات؟! ئاي دەپىت باسى
پلەو پايەو ھەسەب و نەسەبى لەگەلدا بكات؟! نەخىر، تەمەنى ئەم گەنجە پىيوستى
بە باسى ژن و ژنخووزى و مال و مالدارىە.. ھەر بۆيە پېغەمبەرى خودا ﷺ داواى لىكرد
ژن بەپىنىت.. ئەم ھاوئە بەرپەزەش لە وەلامدا وتى: منى لىقەوماو و رووت و رەجال، كى
ژنم دەداتى؟!

پېغەمبەرى خودا ﷺ پىي فەرموو: بەلام لەلاى خودا رووت و رەجال و لىقەوماو
نەيت.. پېغەمبەرى خودا ﷺ لە ھەلىك دەگەرا بۆنەوئى ژنى بۇ بەپىنىت، ھەتا رۆژىك
پىياوئىكى ئەنصارى كچەكەى خستەروو، بۇ پېغەمبەرى خودا ﷺ، بۆنەوئى بۇ خۆى
مارە بكات.. پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: ئەى فلانە كەس كچەكەتم دەپىتى؟!
پىياومكە وتى: بەلى و بە سەر چاو..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: بۇ جلىبىب..
پىياومكە وتى: بۇ جلىبىب!! دەى با پەرسىك بە دايكى بكم و رايەكى ئەوئش
ومرگرم..

پىياومكە چوو بۇ لاي خىزانەكەى و وتى: پېغەمبەرى خودا ﷺ داواى كچەكەى
كردووئىن..

خىزانەكەشى وتى: بەلى و بە سەر چاو..

پىياومكە وتى: ئاخىر بۇ خۆى نىە..

خىزانەكەى وتى: ئەى بۇ كى؟!

پىياومكەى وتى: بۇ جلىبىب..

خىزانەكەى وتى: نا.. سوئند بە خودا نايدەم بە جلىبىب.. ئىمە بە فلان و فلانمان

نەدا، چۇن بېدەين بە جىلىبىب!!

بىاومكە ھەستا بچىت بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ .. لەم كاتەدا كچەكەيان ھاۋارى
كردو وتى: كى داخۋازى منى لىكردوون؟!

وتيان: پېغەمبەرى خوداﷺ ..

كچەكە وتى: ناياداواكارى و فەرمانى پېغەمبەرى خوداﷺ رەد دىمكەنەۋە؟! بىدەنە
دەست پېغەمبەرى خوداﷺ، بە دۇنياپىيەۋە خەسارم ناكات و بە زايەم نادات ..

بىاومكە چوۋمەۋە بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ و وتى: ئەي پېغەمبەرى خوداﷺ
كەيىقى خۇتە ..

پېغەمبەرى خوداﷺ ئافرىتەكەي لە جىلىبىب مارە كردو دۇعاي خېرى بۇ كردن و
لە خودا پاراپەۋە، كە خېرىيان بە سەردا بېرژىت و ژيانيان دوور خات لە نارەھەتى و
زەھمەت ..

چەند پۇژىكى كەم بە سەر ھاۋسەرگىرەكەياندا تىنەبەرپىۋو، پېغەمبەرى
خوداﷺ لەگەل ھاۋەلانيدا بۇ يەكك لە غەزاكان كەوتەرى .. جىلىبىبى تازە زاۋاش
لەگەلئان كەوتەرى، كاتىك جەنگ كۇتايى ھات و خەلكى بە دۋاي يەكتەدا دىگەرەن، بۇ
نەۋەي بزانن كى ماۋە كى شەھىد بوۋە، پېغەمبەرى خوداﷺ پەرسىارى لىدەمكرن و
دىمىفەرموۋ: ناياد كەسىكتان لى وون بوۋە؟! يان كەسىكتان لە دەست داۋە؟!
وتيان: بەلى .. فلان و فلان شەھىد بوون ..

پېغەمبەرى خوداﷺ تا سى چار ئەم پەرسىارە دووبارە كەردەۋە ھاۋەلانئىش
ۋەلاميان دىداپەۋە دىيان فەرموۋ: بەلى ئەم كەسانەمان لى شەھىد بوۋە .. ئەمجارمىيان
پېغەمبەرى خوداﷺ فەرموۋى: بەلام جىلىبىب دىار نىە!!

ھاۋەلان ھەستان و بەدۋايدا گەرەن .. زۆر گەرەن، لە مەيدانى جەنگىشدا نەميان
بىنىيەۋە، پاشان لە شۈبىنىكى نىزىكدا بىنىيانەۋە لە تەنىشتىيەۋە لاشەي ھەوت بىباۋەر
كەۋتەبوو ..

بەلى .. ھەوت كەسى لە بىباۋەرەن كۈشتىبوو، پاشان شەھىد كرا بوو .. پېغەمبەرى
خوداﷺ سەپرى لاشەكەي جىلىبىبى دىمكرە، پاشان فەرموۋى: ھەوت كەسى كۈشتوۋە
پاشان شەھىدىيان كەردوۋە، جىلىبىب خۇشەۋىستى مەۋە لە مەۋە مەنىش لە ئەۋم، پاشان
پېغەمبەرى خوداﷺ لە سەر دەستەكانى ھەلىگرت و فەرمانى دا، گۆرى بۇ ھەلەكەنن ..
ئەنەس رضى الله عنه دەلىت: ھەتا گۆرەكەمان ھەلەكەندو تەۋاۋ بوۋىن، دەستە پىرۋەزەكانى

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ژېر سەرى جلیبیب دا بوو.. پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە دەستە پیرۆزەکانی لە ناو گۆرمەکیدا داینا..

ئەنەس ﷺ دەفەرمویت: سوپند بە خۇدا لە ناو شاری مەدینەدا هیچ ئافرمتیکم نەبینیوه، ئەومندە داخوازی بکریت، وەك هاوسەرمگەى جلیبیب، لەدوای شەهید بوونی جلیبیب خەلکی پېشەرگییان دەکرد، بۆئەوێ داخوازی بکەن..

خۇدای پەرورەدگاریش دەفەرمویت: ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحْسِ اللَّهُ رِزْقَهُ فَاُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ (النور. واتە: (جا ئەوێ فەرمانبەرداری خۇدا و پېغەمبەرمگەى بکات و لە خۇدا بترسێت و لە سەرپېچى و ئاھەرمانى خۆى بپارێزێت، ئا ئەوانە سەرفراز و بە ئاوات گەشتوون)..

رۆژیکى تر پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل عائیشەى دایکى نیمانداراندا (خۇدای لى رازى بێت) دانیشتیوو، ئایا باسى جەنگى رۆمەکانى بۆ کرد؟ ئایا باسى ئەو جەگانەى بۆ دەکرد، کە لە جەنگدا بەکاریان دەھێنا؟

نەخیر، خۆ لەم کاتەدا گەتوگۆی لەگەل ئیمامى ئەبوبەکر ﷺ نەدەکرد..

ئایا باسى ھەژاری و نەداری موسلمانانى بۆ کرد؟

نەخیر، خۆ لەگەل ئیمامى عوسمان ﷺ قەسەى نەدەکرد، بەلکو بە سۆزیکى ژن و مێردایەتیەو قەسەى لەگەل کردو ھەرمووی: من دەزانم تۆ چ کاتیک لیم رازیت و چ کاتیکیش نارازیت!!

عائیشە (خۇدای لى رازى بێت) ھەرمووی: چۆن دەزانیت؟

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرمووی: کاتیک لیم رازى بیت، دەلییت: سوپند بە خۇدای محمد ﷺ، بەلام کاتیک لیم تورەو نارازى بیت، دەلییت: سوپند بە خۇدای ئیبراھیم ﷺ..

عائیشەش (خۇدای لى رازى بێت) ھەرمووی: بەلێ وایە..

ئایا ئیمە ئەمرو بەم شیوہ، رەجاوی گوشتارو کردارمان دەکەین؟

تێروانین..

بەو جۆرە لەگەل خەلکیدا بدوئ، کە ھەزى لێدەکەن..

نەك بەو جۆرەى، کە خۆت دلت پێى خۆشە..

لە يەكەم بە يەكتر گەيشتندا، نەرمو نىان بە..

لە دېر زەماندا، لە مىسر وا باوبوو لە شەوى بووك و زاوايەتيدا، پشيلەيەكيان لە ژوورمەكەدا دىشاردەمە، كاتىك زاوا دەچووە ژوورەمە بۆ لاى بووك، بۆ ئەوەى ھىز و تواناى خۆى پيشانى بووك بدات، پشيلەكەى دەگرت و بە ھەر دوو دەستى دەيخكاندا!!

دەزانی بۆچى ئەم كارەى دەگرد؟! لەبەر ئەوەى ھەر لە يەكەم بە يەكگەيشتن و يەكتر بينيندا، ترس لە خەيالى ھاوسەرمەكەيدا وینە بکات و ئيتەر بەردەوام لىي بترسیت!!

لە بىرم دېت، كاتىك زانكۆم تەواو کردو وەكو يارىدەدمەرى مامۇستا لە يەكىك لە كۆلىژەكاندا دامەزرام، يەكىك لە مامۇستا كۆنەكان، ئامۇژگارى كردم و پىي وتم: لە يەكەم وانەت لەگەل قوتابىيەكانندا، زۆر توندو تىژبەو بە چاويكى سورمە سەپريان بکە، بۆ ئەوەى لىت بترسن و ھەر لە سەرمەتاو بە كەسايەتيەكى بەھىز دەريکەويت..

بە دۇنياييەو، لە لاى زۆربەى خەلکى، يەكەم بينين و بە يەكتر گەيشتن لە ۷۰% كەسايەتيت لە خەيالى بەرامبەردا تۆمارو جيگير دەكات..

كۆمەلىك ئەفسەر بۆ خولىكى مەشق و راھىنان چوون بۆ ئەمريکا، لە يەكەم رۆژى خولەكەدا، ئەفسەرەكان لە ھۆلىكدا ئامادە بوون و خۆيان بە يەكتر دىناساندو گفتوگۆيان دەگرد، لەپر مامۇستا، يان راھينەرەكە ھاتە ژوورەمەو چاوى كەوتە سەر يەكىك لە ئەفسەرە قوتابىيەكان، كە ھىشتا زەردەخەنە بە روخساريەو ديار بوو.. مامۇستاكە ھاوارى کردو وتى: بۆچى پىدەكەنيت؟!

قوتابىيەكەش وتى: بېورە.. پىنەكەنيووم!!

مامۇستاكەش دەلييت: بەلى، پىكەنيت، پاشان سەرزەنشتى دەكات و پىي دەلييت: تۆ مروفيكى لاموبالاتى و پىويستە بە يەكەم گەشتى فرۆكە بگەرپىتەو بۆ لاى كەس و كارت، ھىچ خۆشحال نيم وانە بە كەسانى ھاوشىووى وەك تۆ بلىمەو..

قوتابىيە ھەزارەكەش، رەنگى تىكچوو، سەپرى مامۇستاكەى دەگرد و بە لاى ھاوئەلەكانيدا لاى دەگردەمەو دىپويست كەمىك لە شەرمەزارىيەكەى بشارىتەو..

پاشان مامۇستاكە بە گىزى و توورەپپەو، ئامازى بۇ دىرگى زوورەكە كىردى
وتى: بىرۇ دىرەو.. قوتابىيەكە بە شەلەزەپپەو رۇيشتە دىرەو، پاشان مامۇستاكە
سەپىرى سەرجەم قوتابىيەكانى كىردى وتى: مەن دىكتۇر ھەلەم.. ھەلەنە بابەتەشتەن
پەيدەلەيم، بەلەم پەيش ئەوۋى دەست بە وانەكەمان بىكەين، دەمەۋىت ئەم ھۆرمە
پە بىكەنەو، بە بى ئەوۋى ناۋى خۇتەن بىنوسەن.. ھۆرمەكانى دابەش كىردى، كە
بىرىتى بوون لە ھەلەنگەندى مامۇستەو ئەم پەرسىيارەنى تەيدا نوسە بوو:

۱- بۇچوونت چىيە دىرەپەرى رەۋىشتى مامۇستاكەت؟

۲- بۇچوونت دىرەپەرى شەۋەزى وانە وتەنەو؟

۳- ئايا بۇچوونى كەسانى تە ھەلەل دەكەت؟

۴- ئايا لە دىرەۋى چەۋەپپەۋى وانە وتەنەو، ھەز بە بىنەن و گەتەگۈزەندى

دەكەيت؟

۵- ئايا ئامادەپىت ھەيە، چەپكى تە وانە لە لا بىخوینى؟

لە بەرامبەر ھەر پەرسىيارەكە چەند ھەلەلەردەن كە ھەبوو: ئايب.. زۇر باشە..

باشە.. پەسەند.. لاۋاز..

قوتابىيەكان ھۆرمەكانىيان پە كىردەو گەپپەپپەۋە بۇ مامۇستاكەو ئەۋىش لە
تەنەشت خۇى داينا.. پاشان دەستى كىردى بە باس كىردى بابەتەكەى، كە بىرىتى
بوو لە كەپكەرى ھەنەرى مامەلە كىردى لە بوۋى وەزىفەدا، لە پە وتى: ئۇھا!
بۇچى ھەۋەلەكەتەن لەم بابەتە بىيەش بىكەين؟! ھەر بۇيە چوۋە دىرەو بۇ لاى و
تەۋەقەى لەگەل كىردى بە رەۋىيەكى خۇشەۋە ھەنەپپەۋە زوورەو، پاشان وتى: پەيش
كەمەك بە بى ھۆيەكى گەنچەۋە رەستەفەينە، مەن لە تە توورە بووم، بەلەم مە
گەپكەى تەپپەتەم ھەبوو، كە بوو بە ھۆى ئەۋى چەمى توورەپپەۋە خۇم بە سە
تۇدا بىرەم، ھەر بۇيە داۋى لىيەردەن تەدەكەم، تە قوتابىيەكى خۇتە يەكەلاى
كىرەتەۋە بۇ ھەپىر بوونى زەنستە زەنپەرى، بەلگەش بۇ ئەمە جەپپەشتەن مەل و
مەندەل و كەسەۋەكەتە، ئامادەپپەۋەنىشت لەم شەپپە جەگەى سەپاس و پەزەنەنە،
ھەروەھە سەپاسى ھەمەۋەتەن دەكەم و مەيە شەنەزەمە كە وانە بە كەسانى ۋەك
ئەۋە دەلەيم..

پاشان كەمەك پەكەنى و ھەندەك ھۆرمە تەزە ھەنە وتى: لەبەر ئەۋى

ھاورپىكەتان لە پەر كىرەنەھەى ھۆرمەكاندا بەشدار نەبوو، بە لاتانەھە چۆنە ھەمووتان دوپارە ھۆرمەكان پەر بىكەنەھە؟ ھۆرمەكانى بە سەردا دابەش كىردن، پەريان كىرەنەھەمو بۆيان گىراپەھە، پاشان ھەستا بە بەراورد كىردنى ھۆرمەكانى يەكەم چارو دووھەم چار.. ھۆرمەكانى يەكەم چار لىوان لىو بوو، لە ھەلبىزاردن و پەر كىرەنەھەى خانەى لاواز، بەلام ھۆرمەكانى دووھەم چار، لاواز، تەنانەت پەسەندىشى تىدا نەبوو!!

مامۇستاگە دەستى كىرد بە پىكەنىن و پاشان وتى: ئەمەى كە بىنىتان بەلگەيەكى كىردارى بوو، لە سەر كارىگەرى خراپى ھەلسوكەوت كىردنى ژىنگەى كارى نىوان بەرپۆمبەر و كارمەندەكەى، ھەروھەا نىوان مامۇستا و قوتابىيەكەى.. ئەمەش كە بەرامبەر ھاورپىكەتان ئەنجامدا، تەنھا بۆ نواندن بوو، وىستم لە بەر چاوى نىوھدا بە جىي بەينىم و ئەو قوتابىيە ھەزارە بوو بە قوربانى..

بەروان چۆن تىپروانىنى نىوھ بەرامبەر بە من گۆزا، ئەمەش تەنھا بە گۆزىنى ھەلسوكەوتى من بوو لەگەل نىوھ، سىروشتى مەروۇف بەم شىومبەيەو دەبىت چاودىرى ئەم سىروشتەى مەروۇف بىكرىت و ناورى لىبەمىنەھەو رىزى بگىرىن، بە تايبەت لەگەل ئەو كەسانەدا، كە تەنھا بۆ چارىك دەيان بىنىن و رووبەر و ويان دەبىنەھە..

يەكەم مامۇستاي مەروفايەتى ﷺ لە يەكەم دىدارو بە يەكگەيشتەندا، دلى مەروۇفەكانى بە دەست دەھىنا و دىلو كەمەندكىشى دەكرىن.. لە دواى رىزگار كىردنى شارى مەككە، مۇسلمانان بەھىزو بە توانا بوون و نوپىنەرانى ناوچەكان، پىشبرىكىيان دەكرىد بۆ ئەھەى بىنە شارى مەدىنەو بە خىزمەت پىغەمبەرى خودا ﷺ بگەن.. نوپىنەرانى ھۆزى عبدالقىس، يەككىك بوون لەو نوپىنەرانەى كە ھاتنە خىزمەت پىغەمبەرى خودا ﷺ..

كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ بىنىانى، پىش ئەھەى لە سەر و لاخەكانيان دابەزن، دەست پىشخەرى كىردو پىي فەرموون: زۆر بەخىرھاتەنتان دەكەين و بەخىربىن، كارىكتان بۆ دەكەين كە سەرشۆرو پەشىمان نەبن.. ئەوانىش بەم بەخىرھاتەنە زۆر خۇشحال بوون و پەلەيان دەكرىد، بۆ ئەھەى سلاو لەپىغەمبەرى خودا ﷺ بگەن، پاشان وتيان: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ لە نىوان بە يەكگەيشتەنى نىمەو بەرپىزتاندا كۆمەلىك لە بىباومەرانى ھۆزى (مىزر) ھەپەو جگە لە مانگە

حمرامهكان ناتوانين بېينه خزمهت، بویه داوات لیدمکهین به جوانترین کردار
ناموژگاریمان بکهیت، بؤ نهووی به جیبه جی کردنی بچینه بههشت و بانگهوازی
نهو کهسانهشی پېیکهین، که جیمان هیشتون..

پېغمه مبهری خوداش ﷺ فهرمووی: فهرمانتان پیدمکه، بهووی باومر به
خودا بهینن، نایا دمرانن باومر هینان به خودا جیه؟
نهوانیش وتیان: پهرومر دگارو پېغمه مبهرمکهی ﷺ دمرانن..

پېغمه مبهری خوداش ﷺ فهرمووی: بریتیه له شایهتیدان، بهووی که جگه له الله
هیچ خودایهکی راست و دروست نیه، ههروها نه نجامدانی نوپژمهكان، دمرکردنی
زمکات له مال و سهرومت و سامان، بهخشینی پینج پهکی نهو دستکهوتانهی
که له جهنگدا دمستان دمکهویت.. ریگریستان لیدمکه که سرکه بکهنه ناو
کولهکهوه، له بهر نهووی دمبیت به عارهق..

جاریکی تریان پېغمه مبهری خوداش ﷺ له گهل هاوه لانیدا، له گهشتیکدا دمبن و
رېگهپهکی دوورو دریژ دمبن، ههتا له کوتایی شهودا لادمندن بؤ نهووی بخهون..
کاتیک دهخهون، ههتا رپوژ دمبیتهوه خه بهریان نابیتهوه، پهکهم کهسیش نیمامی
نه بوبه کر ﷺ به خه بهر دیت، پاشان نیمامی عومره ﷺ به خه بهر دیت..

نیمامی نه بوبه کر ﷺ له لای سهری پېغمه مبهری خوداومر ﷺ دادمنیشیت و
به دمنگیکی که میك بهرز دمست دمکات به وتنی: الله اکبر، ههتا پېغمه مبهری
خوداش ﷺ به خه بهر دیت و نوپژمی به یانیان بؤ نه نجام دمدات، کاتیک پېغمه مبهری
خوداش ﷺ له نوپژمهکی دمبیتهوه، ناوړ دمداته ووهو پیاوړیک دمبینیت که نامادهی
نوپژ نه بوبه له گهلان، ههر بویه پئی دمفه رمویت: چی ریگری لیگردی له گهلان
نوپژ نه کهی؟

پیاوهمکهش دهلیت: تووشی لهش گرانی بووم و ناویشم دمست نه کهوت..
پېغمه مبهری خوداش ﷺ فهرمانی پیدمکات به خوّل تهپه موم بکات و پاشان نوپژمهکی
نه نجام بدات، دواتر فهرمان به هاوه له کانی دمکات بکهونه ری.. هاوه لانیش به
هووی نه بوبونی ناووه، زور له نارحه تی و تینوویه تیدا دمبن و ههر جهندیك
دمروڼ، تووشی هیچ بیریک یان ناوړیک نابن.. هاوه لان سکاالی تینوویه تییان بؤ
لای پېغمه مبهری خوداش ﷺ هینا، بؤ نهووی چارمه ریکیان بؤ بدوژیتهوه..

پېغەمبەرى خودا ﷺ بانگى ئىمامى عەلى و پىياۋىكى تىرى كىردو داۋاى لىكىردن
بىچن بە داۋاى ئاۋدا بگەرپن..

ئىمامى عەلى ﷺ لەگەل پىياۋەكەى تىردا رۇيشتن و بە داۋاى ئاۋدا دەگەرپان، لەم
كاتەدا ئاھرمەتلىكىان بىنى، لە سەر و شىرمەكەى لە نىۋان دوو مەرگانە ئاۋدا بوو..
پىيان وت: ئەو ئاۋمت لە كۆى دەستكە وتوۋە..

ئاھرمەتكەش وتى: نىۋانى ئىۋەو ئاۋەكە شەو و رۇژىك دوورە.. پاشان پىيان
وت: كەۋاتە بابىرۋىن..

ئاھرمەتكە وتى: بۇ كۆى؟!

وتيان: بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ ..

ئاھرمەتكە وتى: بۇ لاي ئەو پىياۋەى كە ئاينەكەى خۇى گۇرپوۋە؟!
دوۋ ھاۋەلەكە لەگەل ئاھرمەتكەدا دىرپىزەيان بە قەسە نەداۋ كەۋتنە رى..
ئاھرمەتكە بە سەر و شىرمەكەى ھەۋە لەگەلىاندا كەۋتە رى و گەپشتەنە لاي پېغەمبەرى
خودا ﷺ و پىرسىياري ئاۋى لىكىرد، ئاھرمەتكەش وتى: ئاۋەكە لىرەۋە زۇر دوورە و
راشىگەياندا كە ئاھرمەتلىكى لاۋازەو داىكى كۆمەلىك مىندالى بىباۋك و ھەتىۋە..
پېغەمبەرى خودا ﷺ دەستى بە سەر ھەر دوو مەرگانە ئاۋەكەدا ھىناۋ پاشان
داۋاى جامىكى گەۋرەى كىردو ئاۋى ھەر دوو مەرگانەكەى تىكىرد.. پاشان بانگى
ھاۋەلەكانى كىرد بۇ ئەۋەى بىن ئاۋ بىخۆنەۋە.. ھەيان بوو ئاۋى دەخۋاردەۋە و
ھەيان بوو دەفرو كەلۋەلەكانى پىر لە ئاۋ دەكىردو ئاھرمەتكەش سەپىرى
ئاۋەكەى دەكىرد، كە چى لىدەكەن..

ھاۋەلان ئاۋيان خۋاردەۋە دەفرو كەلۋەلەكانىان لى پىر كىرد، ئاۋەكە ھىچ
كەمى نەكىرد، بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ وىستى چاكەپەك لەگەل ئاھرمەتكەدا
بكات، بۆپە داۋاى لە ھاۋەلانى كىرد كە خۋاردنى بۇ كۆ بىكەنەۋە.. ھاۋەلان خۋرمای
عەجۋەو ئاردى جۇيان بۇ كۆ كىردەۋەو كىردىانە پىراسكەپەكەۋەو بۇيان خىستە
سەر پىشتى و شىرمەكەى، پاشان پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: خۇ دەزانى كە
لە ئاۋەكەتەمان كەم نەكىردەۋە، چۈنكە پەرومىردگار تىر ئاۋى كىردىن و تىنۋوپەتى
رەۋاندىنەۋە..

ئاھرمەتكە بۇ لاي كەسۋىكارى گەراپەۋە، كاتىك گەراپەۋە پىيان وت: بۇچى

دواگەوتىت؟! ئافرىتىگە وتى: تووشى دوو پىاۋ بوومو بىردىمىيان بۇ لاي ئەو پىاۋەى كە دەلئىن ئاينەگەى خۇى گۆرپوۋە، پاشان رووداۋى ئاۋەگەى بۇ باس كىردن وتى: سوپىند بە خۇدا يان گەورمىرىن و بە تواناتىرىن جادوۋگەرە لە نىۋان ئاسمان و زەۋىدا، يان پىغەمبەرو رەۋانەكراۋى خۇدايە.. پاشان لە دواى ئەو رووداۋەۋە ئافرىتىگەۋە ھۆزمەكەشى مۇسلىمان بوون و باۋمىريان بە پىغەمبەرايەتى مۇھەممەد ﷺ ھىنا.. رواه البخاري ومسلم..

بەلئى.. ئەو ئافرىتىگە لە يەكەم دىدارىدا، كەۋتە ژېر كارىگەرى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋەۋە مۇسلىمان بوونى خۇى راگەياندا، بەلكو ھەلسۈكەۋتى جوانى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بوو بە ھۇى ئەۋەى ھۆزمەكەشى مۇسلىمان بن.. لە رۇژىكى تردا پىاۋىك دىت بۇ لاي پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋە داۋاى مالى و سامانى ئىدەكات، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ رانە مەرىكى زۆر گەۋرەى پىدەمبەخشىت.. كاتىك پىاۋەگە بە خۇى و رانە مەرىكەيەۋە دەگەرپتەۋە بۇ ناۋ ھۆزمەكى، پىيان دەلئىت: ئەى گەل و ھۆز، مۇسلىمان بن و باۋمىر بەيىن، بە دىنبايىيەۋە مۇھەممەد ئەۋەندە بەخشندەيەۋە بە شىۋەيەك مالى و سامان دەمبەخشىت، ھەركىز لە نەبوونى و نەدارى ناتىسىت!!

ئەنەس رەزىيە اللە تەيىنە دەفەرمۇيىت: كاتىك ئەۋە پىاۋە ھات، تەنھا سەرومت و سامانى لە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دەۋىست، بەلام ئەۋەندەى پىنەچۈۋ، دىنى خۇداى لە ھەموو سەرومت و سامانى دۇنيا لە لا خۇشەۋىستىرو بەرپىزىر بوو.. رواه مسلم..

پىشنىار..

يەكەم بە يەكتر گەمىشتىت ئەگەل خەلىكىدا، لە ۷۰% يەنەى تۆيان لە خەيالىدا تۆمار دەمىت، دەى ئەگەل ھەر مەۋقەلىكدا بە شىۋەيەك ھەلسۈكەۋت ئەنجام بەد، ۋەك ئەۋەى يەكەمۇ كۆتا بە يەكتر گەمىشتىتان بىت..

خەلكى ھاۋشىۋەسى كانزاكانى زەۋىن..

ئەگەر لە خەلكى ورد بېتەۋە، دىبىنىت مەۋقەكان بە ھاۋشىۋەى زەۋى، خاۋەن سەۋىتى جىياۋەن.. ھەندىك لە مەۋقەكان خاۋەن سەۋىتىكى نەرمو نىانن.. ھەيانە رەقۇ تەۋەن.. ھەيانە ۋەكو زەۋىيەكى بەپىت، بەخەندەۋ مېھەمەنن.. ھەيانە ۋەك زەۋىيەكى ۋەك ۋى پىت وان، كە نە ناۋ دەرگىتە خۇى ۋە ھىچ رەۋەكىكىشى لى سەۋز دىبىت..

كەۋاتە مەۋقەكان جۇراۋ جۇرن.. ئەگەر ورد بېتەۋە دىبىنىت كاتىك لەگەل چەند جۇرىك لە زەۋىدا ھەۋسەۋەت دىكەيت، رەچاۋو چاۋدېرى جۇرى زەۋىيەكان دىكەيت، كاتىك بە سەز زەۋىيەكى ۋەك رەقۇدا ھەنگاۋ دىنىت، زىاتەر بەنگاۋ لەسەرخۇيەۋە دەرۋىت، ۋەك ھەنگاۋەنانت بە سەز زەۋىيەكى نەرمو نىاندا.. لە ھەنگاۋەنانت بە سەز زەۋى يەكەمدا زۇر ناگادارى خۇت دىكەيت، بەلام لە دۋەمىياندا بە ئاسۋەدەۋى دىئارامىيەۋە ھەنگاۋ دىنىت..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ دىمەرمەۋىت: «إن الله تعالى خلق آدم من قبضة قبضها من جميع الأرض، فجاء بنو آدم على قدر الأرض، فجاء منهم: الأحمر، والأبيض، والأسود، وبين ذلك، والسهل، والحزن، والخبث، والطيب». رواه الترمذي وأبو داود. واته: (بەرمەردگار باۋكە ئادەمى لە چىنگىك خۇل دروست كرد، چىنگە خۇلەكەش لە ھەمۋو بەشەكانى زەۋى پىك ھاتبەۋ، ھەر بۇيە مەۋقەكان ھەيانە سەۋەن، ھەيانە سەپىن ۋە ھەيانە رەش پىستەن، لە نىۋان ئەۋانەشدا ھەيانە مەۋقە ئاسانكارن، ھەشيانە غەمبارن، ھەيانە پىس ۋە دىكارن، ھەشيانە پاك ۋە چاكەكارن)..

دەى كاتىك مامەلەۋ ھەۋسەۋەت لەگەل خەلكىدا دىكەيت، ناگادارىبە، جا مامەلەۋ ھەۋسەۋەتەكت لەگەل كەسە نەزىكەكانتدا بىت، ۋەك باۋك ۋەك ھاۋسەرو مەندالەكانت، پان لەگەل كەسانى تەرى ۋەك دراۋىۋ ھاۋرى ۋە رەۋىيارمەكاندا بىت.. تەبىئىنى ئەۋەكە سەۋىتى كەسەكان، كارىگەرى دىبىت لە سەز بىرەمەكانىشيان، بۇ نەمۋە: ئەگەر لە نىۋان تەۋ ھاۋسەرمەكتەدا كىشەمەك رەۋىيات ۋە تۇش رەۋىزۇ پەرس ۋە را، بە يەكەك لە ھاۋرىكانت بىكەيت ۋە بىزانىت، كە ئەۋ ھاۋرىيەت، سەۋىتىكى رەقۇ

توندى ھەيە، كاتىكىش باسى كىشەكەتان دەكەيت، بلىيت، بە راستى ھاوسەرەكەم
كىشەى زۆرى ھەيە لەگەلمداو رېزم ناگرېت، راوېژو پرسو را بە جەنابتان دەكەم،
چى بىكەم باشە؟

بە دۇنيايىمۇ دەلىت: ھىچ شتىك لەگەل ئاۋرەتاند سۈدى نىە، چاۋسور
كردنەمۇ توندو تىزى نەبىت.. ھىزو تواناى خۇتى پىشان بدە، خۇ تۇ لاى خۇى
پياۋى!! ئەمە دەبىتە ھۇى ئەۋەى گروكولىك لە ناخى تۇ بەربىداتو لەۋانەيە بە ھۇى
ئەۋ ھسانەۋە، مالۋ ھالۋ ژيانى خۇت تىك بدەمىت..

بە ھەمان شىۋە، بىرۇ بۇ لاى ھاورپىيەكت، كە دىزانىت ئەۋ ھاورپىيەت كەسايەتىۋ
سروشتىكى نەرمو نىانى ھەيە، چىت بۇ ھاورپىيەكەمت باس كىرد، بە ھەمان شىۋە
بۇ ھاورپىيە دوۋەمىشتى باس بىكەۋ داۋاى راوېژو پرسو راى لىبىكە، بە دۇنيايىمۇ
پىت دەلىت: براكەم ئەۋ ئاۋرەتە داىكى مىندالەكانتە.. ژيانى خىزانىش بى كىشەۋ
گىرەت نابىتۋ ئارام بىگىرەۋ ھەرچىەك بىت خۇ ھاۋسەرۋ ھابەشى ژىانتە..

سەير بىكە.. چۇن سىروشى كەسەكان كارىگەرى لە سەر بىرپارەكانيان دروست
كرد!! ھەر بۇيە پىغەمبەرى خودا ﷺ رېگىرى كىردوۋە، لەۋەى دادومرىك لە نىۋان دوۋ
كەسدا دادىبىنى بىكات، لە كاتىكدا دادومرەكە بىرسى، يان تىنۋى بىت، يان پىۋىستى بە
سەرئاۋ ھەبىت، لەبەر ئەۋەى ئەم ھۇكارانە گۇرپانكارى لە دىروۋندا دروست دىكەنۋ
پاشانىش كار دىكەنە سەر چۇنىەتى بىرپاردان لە دادىبىنەكەداۋ گۇرپانكارى دروست
دەمىت..

لە نەتەۋەۋ گەلانى پىشۋودا، پىۋىكى خۇن رېژ ھەبۋو!! خۇن رېژ!! بەلى..
خۇن رېژ!! بىكۋى پىۋىك، يان دوۋان، يان دە نەبۋو!! بەلكۋ بىكۋى نەۋەدو نۇ
كەس بوۋ.. ئاشزانم چۇن لە تۇلەى خەلىكى رىزگارى بىۋو، لەۋانەشە ئەۋەندە ترىسناك
بوۋ بىت، كەس نەى وېرا بىت نىزىكى بىكەۋىت!! بە ھەر ھال ئەم كابىزايە نەۋەدو نۇ
كەسى كۈشتىۋو..

باش ئەم ھەمۇۋ گۇناھۋ تاۋانە، رۇژىك ئەم پىۋە بىر لەۋە دىكەتەۋە، كە بىگەرتەۋە
بۇ لاى پەرومىدگارۋ داۋاى لىخۇشۋونى لى بىكات.. بۇ ئەم مەبەستەش پىرسىارى
دىربارەى زىرەكتىن كەسى سەر زەۋى كىرد، پىۋىكىيان نىشاندا، كە بەردەۋام خەرىكى
نۇيژو خۇداپەرسى بوۋ.. كاتەكانى بە گىرپانۋ پارانەۋە بە سەر دىبىردو كەسىكى زۇر
دل نەرم بوۋ.. پىۋاكۋژەكە دەچىتە لاى پىۋاچاكەكەۋ لە بەردەمىدا دەۋستىت، پاشان

دەلىت: مەن بىكۆرى نەۋەدو نۆ كەسم، ئايا بۆم ھەيە پەشىمان بېمەۋەدو بىگەرېمەۋەدو تەۋبە بىكەم؟!

گومانى پىياۋچاكەكە بە شىۋەيەك بوو، ئەگەر بە نەزائىش مېروولەيەكى بىكۆشتايە، دىۋوۋايە رۇژمەكانى بە گىرانو پەشىمانى بە سەر بېردايە، ئەى دەبىت ئېستا ۋەلامى كەسىك چۆن بداتەۋە، كە بە دەستى خۆى نەۋەدو نۆ كەسى كۆشت بېت؟!

پىياۋچاكەكە شەلەۋا بە دەنگىكى بەرز ھاۋارى كىرد: نەخىر تۆ مافى پەشىمانى ۋ تەۋبە كىردىت نىە!! مافى پەشىمانى ۋ تەۋبە كىردىن ۋ گەرەنەۋەت بۆ لای پەرۋەردگار نىە!! ئەم ۋەلامەش ۋەلامىكى چاۋمىران كراۋە، بۆ كەسىك كە زۆر سۆزدارو نەرمو نىان بېت، ھەر بۆيە كاتىك كابرەى پىياۋكۆژ، گۆپى لەم ۋەلامە دەبىت، توۋرە دەبىت ۋ چاۋى سوۋر ھەلدەگەرېت ۋ ھەر لەۋىدا پىياۋچاكەكەش دىكۆژىت ۋ ژمارەى كۆژراۋەكانى دىمكات بە سەد كۆژراۋو دىمىرات.. رۇژمەكان تىپەرېن ۋ بۆ چارېكى تر پىياۋكۆژەكە لەگەل خۆيدا كەۋتەۋە رازو نىازو دىبارە ۋىستى تەۋبە بىكات ۋ بىگەرېتەۋە بۆ لای پەرۋەردگار، ئەمجارەشيان پىرسىارى دىمبارەى زىرەكترىن كەسى سەر زەمى كىرد، پىياۋىكى ترى زىرەك ۋ شارمزاىان نىشاندا ۋ ئەمىش بەرمو لای كەۋتە رې، كاتىك گەپشە لای پىياۋچاكەكەۋ لە بەردەمىدا ۋەستا، پاشان پىرسىارى لىكردو زۆر بۆپرانە ۋتى: مەن سەد كەسم كۆشتوۋە، ئايا دەتۋانم تەۋبە بىكەم ۋ بىگەرېمەۋەدو بۆ لای پەرۋەردگار؟!

پىياۋچاكە زاناكەش لە ۋەلامدا دەلىت: پاك ۋ بىگەردى بۆ پەرۋەردگار، چ شتىك دەتۋانىت رېگرى تەۋبە ۋ پەشىمانىت لىبكات؟! ئەى بۆ ناتۋانىت؟!

بە راستى ۋەلامىكى دلخۆشكەرى داپەۋە!! زۆر راستە، ئەى بۆ ناتۋانىت پەشىمانى دىمىرېت ۋ ۋو بىكاتەۋە پەرۋەردگار ۋ بە دل ۋ بە كۆل داۋاى لىخۆشبوۋن لە خودا بىكات؟! ئەو پەرۋەردگارەى لە ناسمانە، ھىچ ھىزو تۋانايەك ناتۋانىت رېگرىت لى بىكات ۋ نەپەلىت، بىگەرېتەۋە بۆ لای ۋ پەشىمانى خۆتى بۆ دىمىرېت!! ئەم پىياۋچاكە زانايە، لە سەر بىنەماى شەرع ۋ زانىست ۋ زانىارى ئەم ۋەلامەى داپەۋە، نەك لە سەر بىنەماى ھەست ۋ سۆز.. پاشان بە پىياۋكۆژەكەى ۋت: بەلام تۆ لە ناۋچەيەكى خراپادىت!

سەپەر!! چۆن زانى، ئەو ناۋچەيە ناۋچەيەكى خراپە؟! لە سەر ئەو بىنەمايە، ئەم زانىارىيەى زانى، كە كۆشتار لەو ناۋچەيەدا زۆر بلاۋ بوۋە، ھەتا گەپشەۋەتە ناستىك

كەسكىن نەبوۋە، پەشتىگىرى لە لاوازو سىتەم لىكراۋان بىكات..

بەلى.. وتى: تۆ لە زموى ناۋچەيەكى خراپىدايت، بىرۇ بۇ ڧالانە ناۋچە، چۈنكە لەۋى كۆمەلە كەسكىن لىيە، پەرومردگار دەپەرستىن، تۆش لەگەلىاندا خوداپەرستى بىكە..

پىاۋە تۆبەكارمەكە بە دلىكى گەراۋە بۇ لاي پەرومردگارمۇ كەۋتە رى، بەلام پىش ئەۋى بىكاتە ئەۋ ناۋچەيەكى كە دەپۋىست بۆى بچىت، گىانى سىپارد.. ھەر دوو ڧرىشتە رەھمەت ڧرىشتە سزا دابەزىن بۇ لاي.. ڧرىشتە رەھمەت ۋە بەزىمى وتى: ئەم پىاۋە، پىاۋىكى گەراۋە تۆبەكار.. ڧرىشتە سزاش دەلىت: بەلام ئەم پىاۋە ھەرگىز ھىچ كارىكى باشى ئەنجام نەداۋە!!

خوداي پەرومردگار لە شىۋە پىاۋىكىدا ڧرىشتەيەكى بۇ ناردن، بۇ ئەۋى دادومريان لە نىۋاندا بىكات، دادبىنەكەشى بىرىتى بوو لە پىۋانە كىردنى نىۋان ھەر دوو ناۋچەكە، ناۋچە خراپەكەكى كە لىۋە ھاتبوو، لەگەل ئەۋ ناۋچە چاكەكى كە دەپۋىست بۆى بچىت ۋە كۆچى بۇ بىكات، بۇ ئەۋى بىزانن لە كام ناۋچەيانەۋە نىزىكتە.. پەرومردگار نىگاۋ سىروشتى بۇ زموى ناۋچە باشەكە كىرد، كە بىنەۋە يەك لىك نىزىك بىنەۋە، ھەرومما بۇ زموى ناۋچە خراپەكەش، لىك دوور بىكەۋنەۋە..

كاتىك زموى ھەر دوو ناۋچەكەيان پىۋا، بىنىيان لە ناۋچە باشەكەۋە زىاتىر نىزىكە، ھەر بۆيە ڧرىشتە رەھمەت ۋە بەزىمى، لەگەل خۆى بىردى..

بە داخەۋە دەبىنىن ئەۋ كەسانەش كە زاناۋ شارمزاۋ موفتىن، زۆر چار دىكەۋنە رىر كارىگەرى ھەست ۋە سۆزۈ بەزىمىيانەۋە..

لە بىرم دىت، دراۋسىيەكەمان ھەبوو، لەگەل ھاۋسەرمەكەيدا زۆر ناكۆك بوو.. كىشەۋ گىروگرفتەيان ئەۋەندە زۆر بوو، كار گەپشە ئەۋە رۆژىك تەلاڧىكى ھاۋسەرمەكەيدا، پاشان گىراپەۋەۋە بۇ چارى دوۋە تەلاڧىكى تىرى ھاۋسەرمەكەيداۋ ئەمجارەش گىراپەۋەۋە ھىناپەۋە بۇ مالىۋە.. ھەر چارىك ئەۋ دراۋسىيەمانەم بىنىياپە، ئاگادارم دىكەدەۋە ئامۇزگارەم دىكەدەۋە پىم دىۋە: مەندالەكانت وىردن، مال ۋە ھال لە خۆت تىك مەدە، تەنھا يەك تەلاڧت ماۋە، ئەگەر ئەۋ تەلاڧەش بەكاربەنىت، ئەمجارەيان ناتۋانى ھاۋسەرمەكە بگىرپتەۋە، مەگەر شوو بە پىاۋىكى تىر بىكاتەۋەۋە پاشان بە ئارمىۋى خۆى تەلاڧى بدات ۋە ئىنجا تۆ مارە بىكەپتەۋە، لە خودا بىرسەۋ ئاگادارى خۆت بە!! رۆژىك بە روخسارىكى شەمزاۋەۋە ھات بۇ لام وتى: يا شىخ، ناكۆكى ۋە ئازاۋە كەۋتە

نيوانمانەھومو تەلاھى سۈيەمىشدا.. ئەم ھەسەيەم بە لاوھ سەپرو چاۋمروان نەكراۋ نەبوۋ، بەلكو ئەۋەم بە لاوھ زۆر سەپر بوۋ، كە وتى: مامۇستايەكى خۇشەۋىست و بەرپۇز ناناسى، بۇ ئەۋەى ھتۈام بۇ بىدات و ھاۋسەرگەم بگىر مەۋە؟!

سەرسام بوۋم بە ھەسەكى، پاشان بىرم كىرەمومو لە ھالى كەسانىك ورد بوۋمەۋە، كە پىش كەمىك باسمان كىرەن، كە ھەندىك كەس لە كاتى بىرپاردان و ھتۈاكانياندا، دىكەۋنە ژىر كارىگەرى ھەست و سۆزبانەۋە..

كاتىك شارمەزى سىروشتى ھەندىك كەس دىبىت و دىزانىت زۆر ھەزى بە كۆكىرەنەۋەى سەرومت و سامان و پارەو پۈۋە، تەنەنەت لە پىناۋ پىكەۋمەننى پارەو پۈۋە مالا و مەندالەكانىشى پىشتىگۈى دىخات، لەبەر ئەۋە كاتىك بىرپارىك دىدات، لە لات سەپر نەبىت، كە بگەۋىتە ژىر كارىگەرى ئەۋ سىروشتەى خۇيەۋە، كە بىرپىتە لە ھەزى زۆرى بۇ سەرومت و سامان.. ھەر بۇيە كاتىك داۋى شتىكى لىدەكەيت، پىش ئەۋەى داۋاكارىيەكەتى پى بلىت، دىبىت ئەۋە بىخەپتە خەپالى خۇتەۋە، كە ئەۋ كەسە زۆر سەرومت و سامانى خۇشەۋىت، ھەر بۇيە ھەۋلىدە بەرمەنگارى ئەۋ سىروشتەى مەبەرمومو دىرى مەۋىستە، ھەتا ئەۋەى دىتەۋىت بە دىستى بەيىنىت و داۋاكارىيەكەت جىبەجى بىكات..

بۇ نەۋە: گىرمان دىبىت بۇ نەخۇشخانەيەك لە پىر ھاۋرپىيەكى سەردەمى زانكۆت دىبىنىت و مىۋاندارى لىدەكەيت، بۇ ئەۋەى بىت بۇ مالتان و مىۋانتان بىت، ئەۋىش رازى دىبىت، پاشان دىبىت بۇ بازارو شەك و پىداۋىستىيەكانى مىۋاندارىيەكە دىكرىت و دىگەرىپىتەۋە بۇ مالاھومو خۇت نامادە دىكەيت و پەيۋەندى بە چەند ھاۋرپىيەكى تىرتەۋە دىكەيت، بۇ ئەۋەى ئەۋانىش نامادەن و ھاۋرپىيەكى سەردەمى زانكۆشيان بىبىن، لە نيۋان ئەۋ كەسانەشدا، يەكىكىيان كەسىكى رەزىلە و پارەو پۈۋەى زۆر خۇشەۋىت، پەيۋەندى پىۋە دىكەيت، يەكسەر دىلەت: ناھا! خۇزگە دىمەتۈانى نامادە بىم و ھالانە ھاۋرى بىبىن، بەلام بە داخەۋە كارىكى زۆر گىرگەم ھەيە، سلاۋى مەنى پى بگەيەنەۋە لەۋانەيە لە كاتىكى تىردا بىبىنم!!

كاتىك گۈيت لەم ھەسانەى دىبىت، تىدەكەيت لەبەر ئەۋە نامادە نىە بىت بۇ مىۋاندارىيەكە، چۈنكە دىترسىت ناچار بىت ئەۋىش تۇۋ مىۋانەكانت بانگەيشت بىكات و پارەو پۈۋەلىكى زۆر خەرج بىكات.. ھەر بۇيە تۇش پىي دىلەت: مىۋانەكان ھەر ئەمەشەۋ دىمەننەۋە بەپانى زوۋ دىرۇن بۇ دىرەۋەى ۋلات.. ئەۋىش دىلەت:

ئۇھ! كەۋاتە كارمگانم دوا دەخەم دېم بۇ ئەۋەى بيان بېنىم!!

ھەندېك كەس زۆر كۆمەلەيتىن و باپەندىن بە مال و مندال و خېزانىانەۋە ناتوانن
لە دوورېيان بژىن.. داۋاى ھەموو شتىكىيان لېيكە، بەلام داۋاى ئەۋمېيان لى مەكە، كە
لەمال و مندالىيان دوور بىكەۋنەۋە.. كەۋاتە داۋاى شتىك لە كەسىك مەكە، كە تواناى
جىبەجى گەردنى ئەۋ شتەى نەبىت..

ھەندېك كەس جىگەى سەرسورمانن، كاتىك دىمانبىنىت لە راكېشان و بە
دەست ھېنانى ھەموو جۆرە دل و دىروونىكدا، زۆر لىزان و شارمزان.. كاتىك لەگەل
كەسانىكى رەزىل و چىروكدا دەبن، نايان شكىنن و نارەھەتەيان ناكەن، ئەۋ كاتەش لە
لاى ئەۋ كەسانە خۇشەۋىست دەبن.. كاتىك لەگەل كەسانىكدا دەبن، كە زۆر سۆزدەرن،
ئەمانىش بەۋ شىۋە سۆزدەرىيە ھەلسوكەۋت دەكەن.. كاتىك لەگەل كەسانىكدا دەبن،
كە ھەزىيان لە گالئەۋگەپ و قەسەى خۇشە، ئەمانىش دلىان ناشكىنن و لە دۋايشدا
دەتوانن دل و دىروونى ئەۋ كەسانە بە دەست بەپنن و لە لايان خۇشەۋىست بىن..

بە بىر و نەندىشەت، كەمىك لەگەلدە بىمىنەرەۋە سەپىرى ھەلسوكەۋتى پىغەمبەرى
خوداﷺ بىكە، كاتىك سوپاى مۇسلمانانى بەرەۋ رەزگارگەردنى شارى مەككە بە رى
دەكرد..

پېش ئەۋەى پىغەمبەرى خوداﷺ بە خۇى و سوپاكەپەۋە بىچىتە شارى مەككەۋە،
ئەبوسوفىيان چۈۋ بۇ لاى پىغەمبەرى خوداﷺ و مۇسلمان بوۋنى خۇى راگەيانند..
كاتىك مۇسلمان بوۋ، عەباسى مامەى پىغەمبەرى خوداﷺ بە پىغەمبەرى خوداﷺ
ى ھەرمۇۋ: ئەى پىغەمبەرى خوداﷺ ئەبوسوفىيان، پىاۋىكە ھەزى بەۋە ھەپە رىزى
لى بگىرىت و پەۋە پاپەپەكى پىبىرىت، بۇ ئەۋەى شانازى پىۋە بىكات، كارىكى بۇ
ئەنجام بەدە..

پىغەمبەرى خوداﷺ ھەرمۇۋى: زۆر باشە، ھەر كەسىك بىچىتە مالى
ئەبوسوفىيانەۋە، ئەۋا پارىزراۋ دەبىت.. ھەر كەسىكىش دەرگەى مالەكەى لە سەر
خۇى پىۋە بەدات، ئەۋا پارىزراۋ دەبىت.. ھەر كەسىكىش بىچىتە ناۋكەعەبى پىرۋزەۋە،
ئەۋا پارىزراۋ دەبىت..

كاتىك ئەبوسوفىيان وىستى بگەرىتەۋە بۇ شارى مەككە، پىغەمبەرى خوداﷺ
سەپىرىكى ئەبوسوفىيانى كەرد، ئەۋ ئەبوسوفىيانەى پىباۋەرەنى ھاندا بۇ ئەنجامدانى
شەرى بەدرو ئۇخودو خەندەق.. ئەۋ ئەبوسوفىيانەى لە ناۋ جەنگدا گەۋرە بېۋو..

ئىستاش تازە مۇسلمان بوۋە باۋەرى ھىناۋە، لەبەر ئەۋە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋېستى ھىزو تواناي سوپاي مۇسلمانان، نىشانى ئەبوسوفيان بىدات.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بانگى عەباسى مامەى كىردو قەرموۋى: ئەى عەباس، ئەبوسوفيان لە بەرزايپەكدا رابگرە، بۇ ئەۋەى كاتىك سوپاي مۇسلمانان تىدەپەرن، بە چاۋى خۇى ھىزو تواناي مۇسلمانان بىبىنىت.. ھەر لەشكرىك لە لەشكرى سوپاي مۇسلمانان بە بەيداخو ئالاي تاپىت بە خۇيانەۋە دەھاتن..

كاتىك لەشكرىك تىدەپەرى، ئەبوسوفيان دەيووت: عەباس ئەمانە كىن؟
عەباسىش ﷺ دەپقەرموۋ: ئەمە لەشكرى قىلانە..

ئەبوسوفيان دەيووت: ئەى ئەمەيان؟

عەباسىش ﷺ دەپقەرموۋ: ئەمەش لەشكرى قىلانە.. يەك يەك لەشكرەكان تىپەرىن ۋە ھەموو چارىكىش ئەبوسوفيان پىرسىارى لە عەباس ﷺ دەگرد، پاشان پىغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل لەشكرى سەوز پۇشەكاندا ھات، كە پىكھاتبوۋ لە كۆچكەران ۋە پىشتىوانان، جەستەيان بە زى داپۇشى بوو، جگە لە چاۋەكانيان ھىچ شوپىنىكان نەدەبىنرا..

ئەبوسوفيان كاتىك ئەم لەشكرە گەۋرەپەى بىنى، وتى: پاك ۋە بىگەردى بۇ خۇدا، ئەى عەباس ئەمانە كىن؟ عەباسىش ﷺ قەرموۋى: ئەۋە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ناۋ كۆچكەران ۋە پىشتىواناندا.. پاشان ئەبوسوفيان وتى: سوپىند بە خۇدا ھىچ كەسىك ناتوانىت بەرمەنگارى ئەمانە بىپىتەۋە، ھەروەھا دەلىت: ئەى عەباس بە راستى ھىزو سوپاي برازاكەت گەۋرە بەھىزە!! عەباسىش ﷺ دەپقەرموۋىت: ئەى ئەبوسوفيان ئەۋە ھىزو تواناي پىغەمبەراپەتى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ.. ئەبوسوفيانىش دەلىت: بەلىۋا يە.. پاشان عەباس ﷺ ھاۋار دەكات ۋە دەپقەرموۋىت: ئەبوسوفيان پەلە بگەۋ ھىراى ھۆزەكەت بگەۋە!!

ئەبوسوفيانىش زۆر بە پەلە، بەرەۋ شارى مەككە دەگەرپىتەۋە بە دەنگى بەرز دەلىت: ئەى قورمىش، ئەۋە محمد ھات ۋە ھىچ چارىكىستان نىە، ھەر كەسىكتان بىتە مائەكەى مەۋە، پارىزراۋ دەبىت.. ئەۋانىش دەلىن: خۇدا بىكۆرۋىت، ھەموومان لە مالى تۇدا چۆن جىگەمان دەبىتەۋە؟ ئەبوسوفيان ئەمجارەيان دەلىت: ھەر كەسىكىش دەرگاي مائەكەى لە سەر خۇى دابخات، پارىزراۋ دەبىت، ھەر كەسىكىش بچىتە كەعبەى پىرۋزەۋە، پارىزراۋ دەبىت.. خەلكەكەش بەرەۋ مائەكانيان ۋە بەرەۋ

كەعبەى پېرۇزى بىلەن ئۆگەن..

بەرزى و پېرۇزى بۇ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ چۈن كارى كرده سەر ئەبوسوفيان و بەو شېۋمىيە ھەلسوكەوتى لەگەل كىرد، كە لەگەلدا گونجاو بوو..

لېرىدا دەمەۋىت ئەۋە بلىم: پېش ئەۋەى كەسك بدوینىت، پېۋىستە كەسايەتى و سىروشتى ئەۋە كەسە بناسىت، لەبەر ئەۋەى ئەگەر زانىارىت دەربارەى كەسايەتى و سىروشتى ئەۋە كەسە ھەبېت، ئەۋە كاتە يارمەتیت دەدات بۇ ئەۋەى بىتوانىت باشىرو جۋانتر گىفت وگۇۋ ھەلسوكەوتى لەگەل بىكەپت..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە مەبەستى ئەنجامدانى عومرە، لەگەل ھەزار و چۋار سەد مۇسلماندا بەرەو شارى مەككە كەۋتنە رى، بۇ ئەۋەى خەلىكش بزانن، بۇ سەردان و بە گەۋرە زانىنى مالى خۇدا دەرۋن، ھەفتا و شىريان بۇ سەربېرىن لەگەل خۇيان بىرد.. مۇسلمانان گەشستە نىزىك شارى مەككە، بەلام قورمىش رېگىرىيان لە چۋونە ژۋورەۋەى مۇسلمانان كىرد، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و ھاۋەلانى لە ناۋچەمەك لاياندا، كە بە ناۋچەى (خودمىبىيە) ناسرا بوو.. قورمىش چەند پىاۋىكىيان نارد بۇ ئەۋەى لەگەل پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دانۇستان بىكەن..

يەكەم كەس كە قورمىش ناردى، مكرزى كورى ھىفص بوو.. ئەم پىاۋە قورمىشى بوو، بەلام پابەندى پەيمان و رېكەۋتننامە نەدەبوو، بەلكو كابرەيكى خراپەكار و بەدخو بوو.. كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئەم پىاۋەى بىنى، ھەرموۋى: ئەۋە پىاۋە، پىاۋىكى خراپ و خىانەتكارە.. كاتىك دەستيان بە گىفت وگۇۋ كىرد، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە شېۋمەك قەسە لەگەل دەكرد، كە لەگەلدا گونجاو بوۋاپە و ئاگادارىشى كىرد، كە بۇ ئەنجامدانى عومرە ھاتوون، نەك بۇ جەنگ، ھىچ پەيمانىكىشى لەگەل نەبەست، لەبەر ئەۋەى دەيزانى ئەم پىاۋە، شىاۋى ئەۋە كارە نىە.. مكرز چۈن ھاتبوو، بەۋە شېۋمەۋە بە بى ئەنجام گەراپەۋە..

پاشان قورمىش ھەلىسى كورى ھەلقەمەيان نارد.. كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئەم پىاۋەى بىنى، ھەرموۋى: ئەم پىاۋە لە ھۆزىكىداپە، كە زۇر خۇداپەرستى دەكەن، دەۋى ئەۋە و شىرو مەرۇمالاتەى نىشان بىدن، كە بۇ سەربېرىن ھىناۋمانن، بۇ ئەۋەى بىيان بىنىت.. كاتىك و شىرو مەرۇمالاتەكانى بىنى، شەمرا! چۈن دىبىت رېگىرى لە كەسانىك بىكرىت، كە دىمانەۋىت بە مەبەستى عومرە سەردانى كەعبەى پېرۇز بىكەن؟! ھەلىس گەراپەۋەۋە قورمىشى لەۋە ئاگادار كىرد، كە بەلى محمدو ھاۋەلانى

مەبەستىيان ئەنجامدانى عومرىيە، نەك شەپرو كۈشتار.. ئەوانىش پېيان وت: دانىشە، تۆكەسىكى دېھاتىتو ھىچ نازانىت.. ھەلىس كاتىك گۆپى لەم قەسەيە بوو، توورە بوو، پاشان وتى: ئەي قورمىش، سوپىند بە خودا لە سەر ئەم كارانە پەيمانمان لەگەلدا نەبەستوون، ئايا رېگىرى لە كارىك دىمەن، كە بە گەوردانان و رېزو شىكۆى كەعبەى پىرۆزى تېدا بىت؟!

سوپىند بە خودا، يان دىمىت واز لە محمدو ھەموو ئەو كەسانە بھىنن، كە بە مەبەستى ئەنجامدانى عومرە، دىمانەوېت بېن بۆ مەككە، يان ھەموو پىاوانى ھۆزمەكەم دىگىر مەھو.. بېپاومرەنى قورمىش پېيان وت: بىدەنگ بەم وازمان لى بھىنە، ھەتا شىك دىمەن، كە پېى رازى بىن..

پاشان وىستىيان عورودى كۆرى مەسعودى سەھەفى بىنېرن، عوروش بە قورمىشەكانى وت: ئەي قورمىش بىننىتان ئەو كەسانەى كە بە نوپنەرى خۇتان ناردتانن، جگە لە قەسەى رەق و توندو تىژ، ھىچى تىران بۆ نەھىنانەھو، دىشانن ئىوھ وەك باوك وان بۆ من و منىش وەك كۆر وام بۆ ئىوھ.. ئەوانىش وتىان: راست دىمەكەيتو ھىچ جىگەى گومان نىت، بەم شىوھ ئەمجارەيان عورودەيان بە نوپنەرى قورمىش نارد..

عورودە گەوردەى ھۆزمەكەى بوو، خاومن رېزو پەلو پاھە بوو، كاتىك گەمىشتە لای پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، لە بەردەمىدا دانىشتو پاشان وتى: ئەي محمد گەنج و لاوھەگانت كۆكردۇتەھو ھىناوتن بۆ سەر قورمىش، قورمىشەكانىش پېستى پەلنگيان لەبەر كىردوومو پەيمانىيان داوھ بە زۆرو بەھىز ناپەلن بچىتە مەككەھو لە بەر چاوپىشمە بەيانى چىت بە سەر دېتو چۆن ھاوھەلەنت بە تەنھا جىت دىھىلن!!

ئىمامى ئەبۇبەكر ﷺ، لەم كاتەدا لە پىشت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ وىستا بوو، قەرمووى: ئىمە پىشت لە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دىمەن و جىي دىھىلن!! عورودە زۆرى لەلا سەپىر بوو كەسىك بىتوانىت ئاوا وەلامى بىداتەھو، ھەر بۆيە وتى: ئەي محمد ئەمە كىيە؟!

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ قەرمووى: ئەوھ ئەبۇبەكرە، ئەبۇبەكر!! لە دواى ئەمەھو عورودە، بە نەرمو نىانى لەگەل پېغەمبەرى خۇدا ﷺ قەسەى دىكردو دىستى بۆ رېشى پىرۆزى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دىبىرد.. موغىرەى كۆرى شوەبەى سەھەفى بىرازاشى لە پىشت سەرى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ وىستا بوو، بە پارچەيەك ئاسنو زىرى پوخسارى داپۆشى بوو، ھەر كاتىك عورودە دىستى لە رېشى

پىرۋى پېغەمبەرى ﷺ نىڭ دىگەندە، مۇغىرە بە شىمشىرەگەي لە دەستى
 عوروى دەداو دوورى دەخستەوۋە.. جارى دووۋەمىش عورۋە دەستى لە رېشى پىرۋى
 پېغەمبەرى ﷺ نىڭ كىردەوۋە.. ئەمجارمىش مۇغىرە بە شىمشىر دەستى عورۋى
 دوورخستەوۋە.. كاتىڭ بۇ جارى سىيەم عورۋە دەستى بۇ رېشى پېغەمبەرى ﷺ
 دىرۋى كىردەوۋە، مۇغىرە وتى: بە شىمشىر دەستت بىرىم، يان دەستەكانت لە رۇخسارى
 پېغەمبەرى ﷺ دوور دەخەيتەوۋە؟ عورۋىش دەلىت: ھاوار بۇ من، بۇ ناوا
 توورمىيە؟ ئەي محمد ئەمەيان كىيە؟

پېغەمبەرى ﷺ بە زىمەدخەنەوۋە پىي دەفەرمۇيت: ئەوۋە برازاكەتە،
 مۇغىرەي كورى شوعبەي سەھەقى.. عورۋىش دەلىت: ئەي ستەمكار، دۇيتى نەبوو
 تۇ باومىت ھىناو مۇسلمان بوويت؟ پاشان عورۋە ھەلدەستىت دىگەرپەتەوۋە بۇ لاي
 قورمىش دەلىت: ئەي قورمىش.. ئەي گەل ھۇز.. سۇيىند بە خدا، بە نۇپنەرايەتى
 چوۋمەتە لاي پادشاكان.. بۇ لاي قەيسەرى پۇم.. بۇ لاي نەجاشى.. كەسيانم نەبىنيوۋە،
 بە ھاوشىۋەي محمد لە ناو دۇست ھاۋەلانىدا گەورە بەرپىز ۋە خوشەويست بوو بىت!
 بەم قسانەي عورۋە، ترسىكى گەورە كەوتە دل ۋە دىروۋى قورمىشەوۋە ئەمجارمىان
 سوھەيلى كورى عەمىريان نارد بۇ لاي پېغەمبەرى ﷺ ..

سوھەيلى كەوتە رى ۋە كاتىڭ پېغەمبەرى ﷺ لە دوورمە بىنى، قەرمۇي:
 كارەكەتان ئاسان بوو، پاشان رېكەوتنىنامەي خۇدەبىيە لە نىۋانىندا نوسراو مۇر
 كرا..

ئەمە بەشىك بوو لە زانىارى پېغەمبەرى ﷺ لە بارەي جۇراۋجۇرى ۋە
 جىاۋازى دىربارەي خەلىكو بەكارھىنانى شىۋازو رېگەي گونجاو، بۇ ھەلسوكەوت
 كىردن لەگەل ھەر تاكىكىدا.. ئەمەش بە پىي سىروشتى كەسەكان دىگۇرپەت ۋە دىتوانىت
 ھەستى پى بىكەي لە كاتى قەسە كىردىدا، ھەرومەھە لە كاتى مامەلەو ھەلسوكەوتدا..

لە بىرىم دىت، لە بەشىكى وتارى ھەينىدا باسى شەھىد كىردى ئىمامى عومەرم ﷺ
 كىرد.. كاتىڭ گەپشەمە باسى چۇنىەتى لىدانى خەنجەرەكانى ئەبولۇۋەي ناگرپەرسىت
 لە جەستەي ئىمامى عومەرم ﷺ، بەدىنىكى بەرز ھاۋارم كىردو وتەم: لە پىر ئەبولۇۋە
 لە ناو مىجرابەكەدا، ھىرشى كىردە سىر ئىمامى عومەرم ﷺ، پاشان سى خەنجەرى لىدا..
 خەنجەرپىكىنى دا لە سىڭى ۋە دوۋەمىيان لە سىكى.. پاشان ھەموو ھىزى كۆكىردەوۋە
 زۇر بە توندى خەنجەرى سىيەمى جەھاند بە ژىر ناۋكىدا ھەندىك لە رىخۇلەكانى

ھاتنە دىرمۇدە..

سەيرى ئامادىمىيوانم دىمىردى تېيىنى ئەۋەم كىرد، كاريگەرى قىسەكانم لە سەريان لە كەسىكەۋە بۇ كەسىكى تىريان جىياۋازە.. ھەيان بوو بە شىۋەيەك چاۋمەكانيان ئەبلەق بىۋو، ۋەك ئەۋەى بە چاۋمەكانى خۇى سەيرى ئەنجامدانى ئەۋ تاۋانە گەۋرەيە بىكات.. ھەيان بوو دىمىريا.. ھەيان بوو ھىچ كاريگەرىەكى ئەۋتۇى پىۋە دىار نەبوو، ۋەكو ئەۋە ۋا بوو، گوى بىستى چىرۇكى پىش خەۋتن بىت!!

بە ھەمان شىۋەى پىشۋو، دىتوانىت رۇوداۋى شەھىد كىردنى ھەمىزە ﷺ بە نەۋنە بەننىنەۋە، كاتىك لە جەنگى ئوۋوددا شەھىدى دىمەن ۋ سكى لەت دىمەن ۋ جگەرى دىمەن ۋ پاشان گوىچكە ۋ لوتى دىمەن، لە كاتىكدا ھەمىزە ﷺ گەۋرەى شەھىدانى بەھەشتە شىرى خۇداۋ پىغەمبەرەكى پەتى ﷺ..

بە شىۋەيەكى گشتى ژيان فىرى كىردم، خەلىكى ۋا ھەيە زۇر نەزان ۋ نەقامەۋ ناتوانىت كۇنترۇلى قىسە ھەلىسۇكەۋتەكانى بىكات..

پىۋايىك لەۋ جۇرە كەسانە، رۇژىك لە كۇرۇ دانىشتىكى گشتىدا دادەنىشپىت ۋ باسى رۇوداۋىكى خۇى لەگەل دۇكاندارىكدا دىمەن، لە نىۋان قىسەكانىدا دىلەت: كابىراى دۇكاندار، ئەۋەندە گەۋرە بوو، ھەر ۋەك گوىدىرژىك، پاشان ۋتى: ۋەكو خالىد ۋابوۋ!! نامازى بۇ پىۋايىك كىرد، كە لە تەنىشتىەۋە دانىشتىۋو!! ھەستى بەۋە نەكىرد چۇن خالىدى بە دۇكاندارەكە چۈند، لە كاتىكدا پىشتىر ۋتبۋى: دۇكاندارەكە ۋەكو گوىدىرژى گەۋرەۋ زىل بوۋ!!

پىسارىك دىتە ئاراۋە، كە بىرىتە لەۋەى: ئايا دىتوانىت گۇرانكارى لە سىرۋشت ۋ ھەلىسۇكەۋتى خۇتدا بىكەيت، بۇ ئەۋەى بىتوانىت بە شىۋەيەكى ئاساىى تىكەلى خەلىكى بىكەيت ۋ ھەلىسۇكەۋتىان لەگەل بىكەيت؟!

ئىمامى عومەر ﷺ، بە بەھىزى ۋ بە تۋانايى ناسرا بوو.. رۇژىك پىۋايىك لەگەل ھاسەرەكەيدا كىشەۋ دىمەۋالە دىمەۋىتە نىۋانايان، ھەر بۇيە دىچىت بۇ لاي ئىمامى عومەر ﷺ، بۇ ئەۋەى سىكالاي ھاسەرەكەى لە لا بىكات، كاتىك لە بەردەم دىرگى مالى ئىمامى عومەر ﷺ دىۋەستىت ۋ دىستى دىرژى دىمەن بۇ ئەۋەى لە دىرگا بدات، گوىى لە دىنگە دىنگى ھاسەرەكەى ئىمامى عومەر ﷺ دىبىت، كە بە سەر ئىمامى عومەردا ﷺ ھاۋار دىمەن ۋ ئەۋىش بىدىنگەۋ نە لىى دىمەن ۋ نە ھاۋارىشى بە سەردا دىمەن!! پىۋامەكەش پىشت ھەلىدەكەت ۋ دىۋەىت بىرۋات، ئىمامى عومەرىش ﷺ ھەست

دىمكەت كەسپىك ئە پىشت دەرگاگەۋە بوۋە، ھەر بۆيە دېتە دىرمۇۋە بانگى پىاۋمگە دىمكەت دەلىت: ئەۋە بۇ گەراپتەۋە؟

پىاۋمگەش دەلىت: ئەى ئەمىرى ئىمانداران، ھاتم بۇ ئەۋەى سىكالاى ھاسەر مەكىمەت ئە لاپكەم، كەچى گۈيىم لىيۋو ھاسەر مەكى تۆ لەۋەى مەن خراپەر ھاۋار ھاۋار دىمكەت ۋە دىمگەت بە سەردا بەرز دىمكەتەۋە!!

ئىمامى عومەر رضي الله عنه ئە ۋەلامدا دىمەر مۇيىت: كاكى برا، ئەۋە ھاسەرى ژيانمە.. خوارىنم بۇ ئامادە دىمكەت ۋە جەل ۋە بەرگم بۇ دىمىۋات، ئايا ناپىت ئە سەر ھەندىك ئە كەم ۋە كۈرپەكانى ئارام بىگرم؟

بەشپۈمىيەكى گىشتى، ھەندىك كەس ھەن، چارمەرىيان نىمە دىمىت ئەگەلىيان بىگۈز مەرىنىت ۋە ئارامگر بىت.. ھەندىك كەس سىكالاى ئەۋە ئە باۋكىيان دىمكەن، كە زۆر زۆر توۋرپمە.. يان مەردەكەى زۆر مەزىلە.. يان.. ھتد.. زۆر پىگەۋ ھۆكارم گرتە بەر، سوۋدى ئەۋەم لىيان بىنى، كە ھەمۋو پىگەۋ ھۆكارمەكانم تاقى كىرمەۋە، بەلام بى سوۋد بوۋن!!

ئەى چارمەسەر چىيە؟ چارمەسەر ئەۋمىيە، ئە سەر ھەلىسۈكەۋت ۋە گۇفتار ۋە مەقتارىيان ئارامگر بىن ۋە خراپەكانىيان ئە دەرپاى چاكەكانىياندا نوقم بىكەين ۋە ئە بەر چاۋى خۇمان ۋە نىيان بىكەين ۋە چاكەكانىيان بىننىنە پىش چاۋمان ۋە بە پىي تۋانا ئەگەلىياندا خۇمان بىگۈنچىننن، ئەبەر ئەۋەى ھەندىك كىشەۋ گىرفت، چارمەسەرىيان نىيە..

ئەنچام..

ھەبۋونى زانىيارى ئە بارى سىرۋىت ۋە ئىسۈكەۋتى ئەۋە كەسانەى كە تىكەلىيان دەكەيت، بە تۋانات دەكەن، بۇ ئەۋەى خۇشەۋىستىيان بە دىست بەيتىت..

تالە موۋەككەسى معاۋىيە...!!

ۋانەى بىرگارى بە قوتابيانى كۇتا سالى دواناۋەندى دىموتەۋە.. ھەستى بەۋە كىرد، كە ھەندىك لە قوتابىيەكان گوى بە ۋانەكانيان نادەن ۋە نەركەكانيان پىشتىگوى دىمەن، ھەر بۆيە ۋىستى بيان ھىننەتەۋە سەر پىگەۋ ئامۇزگار يان بىكات..

رۇژىك چوۋە پۇلموۋە لە دىۋاى دانىشتىنى لە سەر كورسىيەكەى بە ۋەتەپەك توۋوشى شۇك ۋە سەرسورمانى كىردن ۋەتى: ھەر يەكەكتان، پەرتوكەكەى لە تەنىشتىيەۋە دابىت ۋە قەلەم ۋە كاغەز دەرپەننەت!!

ھەموو ۋەتيان: لەبەر چى مامۇستا!!

مامۇستاكەش دەلىت: تاقىكىردنەۋمىيە.. تاقىكىردنەۋمىيەكى كىتوپر.. قوتابىيەكان بە ئارمۇزايپەۋە، دىۋاى مامۇستاكەيان جىيەجى كىرد.. لە نىۋان قوتابىيەكاندا قوتابىيەكى بە جەستە گەۋرەۋ بە ەمەق ۋە ژىرى بچوك ھەبۋو، كەسىكى بە كىشە بوو، زوۋوش توۋرە دىبۋو، بە دىنگى بەرز ھاۋارى كىرد ۋەتى: مامۇستا.. ئامانەۋىت تاقىكىردنەۋە نەنجام بىدەين.. قوتابىيەكە نەم قىسانەى زۇر بە توۋرەمى ۋە بە دىنگىكى بەرز دەرپىر.. ھەر بۆيە مامۇستاكە ۋەروژاۋ توۋرە بوو، پاشان ۋەتى: خۇ بە ئارمۇزۋى تۇ نابىت، بە زۇر دىبىت تاقىكىردنەۋە نەنجام بىدەيت، تىگەيشىت!! رازىت باشە، ئەگەر نا بچۇرە دىرمۇە!!

قوتابىيەكەش توۋرە بوو، بە دىنگى بەرز ھاۋارى كىرد ۋەتى: تۇ بچۇرە دىرمۇە!! مامۇستاكە بەرمۇ روۋى قوتابىيەكە رۇيشتو دىستى كىرد بەم قىسانە، ئەى كەم رەۋىشت.. ئەى پەرمۇردە نەكراۋ.. ئەى!! بەردىۋامىش لىيى نىزىك دىبۇۋە.. قوتابىيەكەش راپەرى ۋە بەرامبەرى ۋەستا، پاشان ئەۋە روۋىدا كە روۋىداۋ مەپرسە چى لە مامۇستاكە كىرد!!

نەم روۋىداۋو كىشەپە گەپشە بەرپۇمبەراپەتى دواناۋەندىكەۋ سزاي قوتابىيەكەش درا، بە لىشكانلىنى دوو نەمە، لە نەمەى خۇۋ رەۋىشت ۋە پەيمان لىۋەرگرتنى بە چاككىرنى رەۋىشت ۋە ھەلسۇكەۋتى..

مامۇستاكەش بوو بە قەسى سەر زمانى كەسانى باش ۋە خرابو بە نەمۇنە دىيان

ھېنايەۋەمۇ بېۋو بە قىسەمۇ باسى ھەمۇمۇ قۇتايىنى دۈناۋەندىيەكە، كاتىك بە پارەۋى دۈناۋەندىيەكەدا دەرۋى، بە گۈپى خۇي گۈپى لەۋە دىۋو، كە چۇن قۇتايىيەكان گالتەيان پىدەمگىرد، ھەتا ۋاي لىھات چارى نەماۋ گۈستىيەۋە بۇ دۈناۋەندىيەكى تر...

ھەمان كېشەمۇ رۇدداۋ، بە سەر مامۇستايەكى تر دا ھات، بەلام تۈانى زۇر بە باشى ھەلسۈكەۋەت لەگەل كېشەمۇ رۇدداۋەكەدا بىكات... كاتىك چۈۋە پۇلەۋە بە ھەمان شىۋەي مامۇستاكەي پېشۋو، وتى: قەلەمۇ كاغەز دەرەكەن، تاقىكردنەۋەي كىت وپەرە... لىرەش قۇتايىيەكى ھاۋشىۋەي قۇتايىيەكەي پېشۋو ھەبۋو، ھاۋارى كىردو وتى: مامۇستا بۇ تاقىكردنەۋە بە ئارمۇزۋى تۆيە؟!

بەلام مامۇستاكە زۇر ژىرو تىگەشتۈۋ بۈۋ، دىۋىزىنى تۈۋرۈمىيۈ تۈندۈ تىۋى، بە تۈۋرۈمىيۈ تۈندۈ تىۋى چارەسەر ناكىت، بە زەردەخەنەيەكەۋە رۈۋى كىردە قۇتايىيەكەۋە وتى: خالىد تۇ ناتەۋىت، تاقىكردنەۋە ئەنجام بەدەيت؟!

خالىدېش بە دەنگىكى بەرز ھاۋارى كىرد، نەخىر نامەۋىت، تاقىكردنەۋە ئەنجام بەدەم...

مامۇستاكەش زۇر بە ئارامى وتى: زۇر باشە... ئەۋەي نايەۋىت تاقىكردنەۋە ئەنجام بەدەت، بە پىي ياساۋ رېسا ھەلسۈكەۋەت لەگەل دەكەين... دەي بىۋوسىن، پىرسىيەيەكەم: ئەنجامە نەزانراۋەمكىنى ئەم ھاۋكېشەيە بىۋۇزەرمۇ: س+م+ع=۱۵، پاشان پىرسىيەمكىنى تىرىشى بۇ خۇيىندەۋە...

قۇتايىيەكە ئارامى نەماۋ ھاۋارى كىردەۋە وتى: دەلىم نامەۋىت تاقىكردنەۋە ئەنجام بەدەم...

مامۇستاكەش بە رۈۋىيەكى خۇشەۋە سەپىرى كىردەۋە زۇر بە ئارامى وتى: كەس ناچارى كىردۈۋىت، تاقىكردنەۋە ئەنجام بەدەيت؟! تۇ پىۋاۋىت، ھەر خۇشت بەرپىرى كىرەمكىنى خۇتى... قۇتايىيەكە بىۋانۋىيەكى دەست نەكەۋەت، بۇ ئەۋەي زىاتىر تۈۋرە بىت، كەمىك ئارام بۇۋە قەلەمۇ كاغەزى دەرەيىناۋ دەستى كىرد بە نوسىنەۋەي پىرسىيەمكىن، پاشان لە سەر جۈۋان ھەلسۈكەۋەت نەكىردن لەگەل مامۇستاكەيدا، لە لايەن بەرپۈۋەبەرەيەتى دۈناۋەندىيەكەيەۋە لىپىرسىنەۋە لەگەل قۇتايىيەكەدا ئەنجام درا... بىرم لەم دۈۋ رۇدداۋە كىردەۋە، پاشان بىرم لە جىۋاۋى تۈۋانى ھەلسۈكەۋەتى ئەۋ دۈۋ مامۇستايە كىردەۋە، كە

چۆن مامۇستاي دووم تۈنى گرو بلىسى نەو ناگرو كىشە دابىر كىنىتەو!!

توورمىي بە توورمىي وەلامدانەو، نەنجامەكەي بىرىتى دەبىت لە گەورە بوون و تەقىنەو كىشەو گرەتەكان.. ناگر بە ناگر زياتر بلىسەو گر دەسىنىت و تەشەنە دمكات.. بە ھەمان شىو، لە بەرامبەر نەرمى و لە سەرخۇشدا، نابىت ھەموو كاتىك نەرمى و لە سەرخۇي بەكاربەئىرىت، بەلكو دەبىت پەيۈمىندىت لەگەل خەلكىدا، بە پىي تالە موومەكەي معاويە بىت!!

پرسىارىان لە معاويە ﷺ كىردو وتيان: چۆن توانىت ماوۋى بىست سال ئەمىرى ئىمانداران بىت، پاشان چۆن توانىت بىست سالى دىكە ببى بە پىشەواو خەلىفەيان؟! معاويەش ﷺ قەرموۋى: تالە موومەكەي لە نىۋان ھەر دوولاماندا داناوو، كە سەرىكى تالە موومەكەي بە دەستى مەوۋە بوو، سەرمەكەي تىرىشى بە دەست ئەوانەو بوو.. كاتىك ئەوان سەرى تالە موومەكەي لاي خۇيان رادەكىشا، مەن لە لاي خۇمەوۋە تالە موومەكەي شەل دىمكردەو، بۇ ئەوۋى نەپچىرىت، كاتىكىش ئەوان سەرى تالە موومەكەيان لە لاي خۇيانەوۋە شەل دىمكرد، مەن لە لاي خۇمەوۋە توندىم دىمكردو رام دىكىشا.. خودا لە معاويە رازى بىت، بە راستى دانا بوو!!

باومر واپە ھىچ دوو ھاسەرىك، لە ژياناندا ناتوانن بەختەومر بىرىن، ئەگەر بىتوو ھەردووكيان توندو تىرۇ توورە بن، ھەر وەك ھىچ دوو ھاورپىيەكىش ناتوانن دىرۋە بە ھاورپىيەتەكەيان بىمەن، ئەگەر ھەردووكيان لەگەل يەكتىدا توورە بن و چاۋپۇشى لە كەم و كورى يەكتە نەكەن..

بىرم دىت لە يەككە لە بەندىخانەكاندا وتارىكەم پىشكەش كىرد، ئەو بەشەي كە مەن وتارەكەم تىادا پىشكەش كىرد، تاپەت بوو بەو كەسانەي كە تاۋانى كۈشتىيان نەنجام دابوو.. كاتىك كۇتايىم بە وتارەكەم ھىناو تەواو بووم، بەندىمەكان بەرمە جىگەو رىگەكانى خۇيان بىلەمىان لىكرد، پىاۋىك ھات بۇ لامو سوپاسى كىردم و خۇي پىناساندىم و تى: بەرپىرسى چالاكىە رۆشنىرىمەكانى بەشىكى بەندىخانەكەپە..

پرسىارم لىكردو بىمە وت: ئەو ھۇكارانە جىن، كە بوونەتە ھۇي نەنجامدانى تاۋانى كۈشتىن لە لايەن ئەم بەندىانەو؟! ئەۋىش وتى: توورمىي.. توورمىي.. سۆيىد بە خودا، يا شىخ ھەندىك لەم بەندىانە لە سەر چەند رىپالىكى زۆر كەم، تاۋانى كۈشتىن

ئەنجامداۋە، لەگەل فرۇشيارىك، يان لە بەنزىنخانەيەك، لەگەل كرىكارىكدا دىمەقالەي
 بوومو پاشان دەستى چوۋمىتە خويىنى مروۋىك و ئەمۇ تاۋانە گەورمەيە ئەنجامداۋە..
 نا لەم كاتەدا ئەم فەرموودمەيە پېغەمبەرى خودام ﷺ بىر ھاتەمۇ، كە دەفەرموۋىت:
 «ليس الشديد بالصرعة، إنما الشديد الذي يملك نفسه عند الغضب». متفق عليه. واتە:
 (بەھىزو تۋانا ئەمۇ كەسە نىيە، كە پالەوان و زۆرانباز بىت، بەلكو بە دىنبايەمۇ بەھىزو
 بە تۋانا پالەوان ئەمۇ كەسەيە، كە لە كاتى توورمەيدا، دان بە خۇيدا دىگىت و ھەلە
 ناكات)..

بەلى.. پالەوان ئەمۇ كەسە نىيە، كە ھەركەس زۆرانبازى لەگەلدا بىكات، بىخات بە
 زەويدا!!

نەخىر.. ئەگەر بەۋە بوۋايە، ئەمۇ دىبوۋايە ئاژەل و دىندىكان لە ھەممو مروۋەكان
 زىاتەر جىگەي شانازى بوۋنايە.. پالەوان ئەمۇ كەسە ژىرمە، كە دىزانىت چۆن ھەلسۈكەوت
 لەگەل ھەلوۋىستەكاندا بىكات.. دىزانىت چۆن ھەلسۈكەوت لەگەل ھاۋسەرەكەيدا، لەگەل
 بەرپۈمبەرەكەيدا، لەگەل ھاۋەلەكانىدا، بىكات و ناشيان رەنجىنىت و ھەركىزىش نايان
 تۆرىنىت..

پېغەمبەرى خودام ﷺ لە فەرموودمەيەكى تردا دەفەرموۋىت: «لايقضي القاضي وهو
 غضبان». رواه أبو داود والترمذي. واتە: (نابىت دادومرىك، دادومرى بىكات، لە كاتىكدا كە
 توورە بىت)..!!

ھەروھە فەرمانمان پىدەكات، دىروونمان رابەينىن و پىرۋە بە خۇمان بىكەين لە
 سەر ئارامى و خۇگرى، ھەروھە دەفەرموۋىت: «إنما الحلم بالتحلم». رواه دار القطنى.
 واتە: (لەسەر خۇيى و ئارامى بە خۇ راھىنان دەبىت)..

بەلى.. بە خۇ راھىنان دەبىت.. كاتىك بۇ يەكەمجار دىتەۋىت توورمەي خۇت لە دل و
 دىروونتدا خامۇش بىكەيت و رەقى خۇت بىخۇيتەمۇ ۱۰۰% ماندو دەبىت، بەلام لە جارى
 دوۋەمدا ۹۰% ماندو دەبىت، لە جارى سىيەمدا ۸۰% و، ھەروھە بە شىۋمە خۇت
 رابەينە، ھەتا ئارامى و ھىمنى و لە سەر خۇيى، دەبىتە سىروشت و ئاكارو رەقتارت..

چىرۋىكى خۇشتان دىربارى توورمەي بۇ دىگىرەمۇ، پۇشك بۇ پىشكەش
 كىرنى وتارىك رۇيشتەم بۇ شارى (املىج) كە ۲۰۰گە لە باشورى جەدەمۇ دوورە.. لە

نېۋان نامادىمىۋىۋاندا گەنجىك ھەبىۋو، كە زۇر زوو توۋرە دىمىۋو.. ئەم گەنجە رۇڭىك لە گەشتىكىدا دىمىت و زۇر بە ھىۋاشى ئۇتۇمبىلەكەى لىدەخوپىت.. ئۇتۇمبىلەكىش لە دوايەۋە دىمىۋات، زۇر پەلەى دىمىت و دىمەۋىت پىگەى بۇ چۇل بىكات، ئەمىش نامازمىان بۇ دىمىكات، بۇ ئەۋەى پەلە نەكەن.. ئۇتۇمبىلەكەى دواۋە ھەلىكى بۇ دىمەۋىت و زۇر بە خىرايى بە لاي ئۇتۇمبىلى گەنجەكەدا دىست دىشكىنپىتەۋە، بەلام بە بى ئەۋەى بەر يەك بىكەۋن و ھىچ زىيانىك لە كەسىان بىكەۋىت، تىدەپەپىت و دىمىۋات..

گەنجەكە بەم پەقتارە زۇر توۋرە دىمىت، لە كاتىكىدا بەشتى زۇر لەمە كەمىتىش توۋرە دىمىۋو، خىرايى ئۇتۇمبىلەكەى زىاد كىردو كەۋتە ھاۋارو ھاۋارو بە گۇپەكانى ئۇتۇمبىلەكەى نامازمى بۇ كىردن، بۇ ئەۋەى بومىستىن، كاتىك و مىستان، جامانەكەى سەرى دانائو پارچە ئاسنىكىشى بە دە ستمەۋە گىرت، كە بۇ كىردنەۋەى بىرغۇۋ بەكار دىمەت، پاشان بەرمو روۋىان ھەنگاۋى نا، لە كاتىكىدا زۇر توۋرە دىمىۋو، پارچە ئاسنەكەشى بە دىستەۋە بوو.. ئۇتۇمبىلەكەى بەرامبەر و مىستاۋ، سى گەنجى بەھىزى لى دابەزى، كە لە بەر ھىزى و توندو تۇلىيان، جىلو بەرگەكانىان لەمىرپاندا توند دىمىۋو، ھەرومەھا لەمىر جۋار شانەپىيان، دىستەكانىان لە شانپان دوور كەۋتەۋىۋە.. ھەر بە راكىردن ھەرسىكىان بەرمو لاي گەنجەكە ھاتىن، لە كاتىكىدا تىپىنى ئەۋمىيان كىردو گەنجەكەپان بىنى، كە بە تەماى شەپەرە.. گەنجەكەش كاتىك ئەۋ سى كەسە دىمىنپىت، دىشلەۋى و قورگى وشك دىمىت و دىمىان بىنپىت سەپىرى ئاسنەكەى دىستى دىكەن، نا لەم كاتەدا ھىراى خۇى دىكەۋىت و زۇر بە نەرمو نىانى و لە سەرخۇى دىلپىت: بىۋورن.. وىستەم ناگادارتان بىكەۋ پىتان بىلپىم: ئەم ئاسنەتان لىكەۋتە خۋارى..!!

يەككىيان بە توۋرەپىيەۋە، ئاسنەكەى لە دىست و مىردەگىت و بەرمو ئۇتۇمبىلەكەپان دىمىۋون و ئەمىش بە دىستەكانى مالىئاۋى لىكەردن..!!

ھاۋىكىشىم..

توۋرەپىيە + توۋرەپىيە = تەقىنەۋە..

كۈيلى دۆلەكان..

ھەر دەرگاھكە كۈيلى تاپىمەت بە خۇي ھەيە.. ئەو كۈيلەشكە بۇ كۈرۈنەھەي
دۆلەكان گۈنجاۋو لەبارە، بېرىتە لە ناسىن و بوۋنى زانىيارى دەربارەي سۈرۈشت و
ھەلسۈكەۋتى كەسەكان.. گۈرۈشت و كۈشەي خەلگى.. چاكانسازى و چاكاندەنەھەي
نىۋانىيان.. خۇپاراستن لە شەپرو زەمررو زىانىيان، ھەموو ئەمانە ناسانن، ئەگەر
زانىيارىت دەربارەي سۈرۈشت و ھەلسۈكەۋتى كەسەكان ھەيىت..

گۈرۈمان گەنجىك لەگەل باۋكىدا كۈشەيەكى بۇ پېش دېت، ھەتا ۋاي لېدېت
كۈشەو گۈرۈتەكەيان پەرە دەسەنىت و باۋكەكە، كۈرەكەي لە مال و دەمەردەنىت،
چەند جارېك گەنجەكە ھەلۋى ئەۋە دەدات، كە بگەرپتەۋە بۇ مالاۋە، بەلام
باۋكەكە رازى نابېت..

بە ھىۋاي چاكانسازى نىۋانىيان، دەچىت بۇ لاي باۋكى و بە ھەندېك دەقى شەرى
باۋكەكە دەدۈننىت و باسى گەۋرەيى گۈناھى پېچرانى پەيۋەندى نىۋان خۇي و
كۈرەكەي دەكەيت، بەلام ھىچ كارىگەرىيەكى نابېت و ھەر ئاۋرىشت لىناداتەۋە،
لەبەر ئەۋەي زۇر توۋرە بوۋە.. پاشان دەتەۋىت رېگەي تر بەكاربەيىنىت.. كاتېك
دەزانىت باۋكەكە، كەسېكى زۇر بە بەزمىي و سۆزدارە، ئەمجارەيان دەچىت
بۇ لايى و پېي دەللىت: فلانە كەس، ئايا بەزمىيىت بە كۈرەكەتدا نايەتەۋە؟
زەۋى راخستوۋە، لە سەرى دەخەۋىت و ئاسمانىشى داۋە بە خۇيد!! تۇش بۇ
خۇت دەخۇيىت و دەخۇيتەۋە.. كۈرەكەشت شەۋ بە سەرماۋ رۇژ بە بىرسىتى
دەكاتەۋە.. كاتېك پاروۋىيەك نان لە دەمت نىزىك دەكەيتەۋە، ئايا بىرى كۈرەكەت
ناكەيت؟

كاتېك لە بەر گەرما كاتەكانى بە سەردەبات، يادى ناكەيت؟
ئايا بىرت نايەت، كاتېك بېچۈك بوۋ، لە باۋمشت دەگرت و دەتتوۋساند بە
سەنگتەۋە؟

ئايا بىرت ناپەت، كاتىك ماچت دەگردو بۇنت پېۋە دەگرد؟ ئايا رازى دەبىت،
تۆ لە ژياندا بىتو كورەكەشت پېۋىستىيەكانى خۇى بەرپتە لاي خەلكى؟
دەبىنىت باوكەكە بەم قسانە ھەست و سۆزى دەوروژىت و لە خالى بە
يەككەشتن نزيك دەبىتەوہ..

ئەگەر باوكەكەش كەسىك بىت، كە زۆر سەرۋەت و سامانى خۇش بوۋىت،
دەتوانىت پىي بلىيت؛ فلانە كەس ئاگاداربەو خۇت توۋشى گىروگرفت مەكە،
لەگەل كورەكەتدا ناشت بەرمەو بېگىپرەوہ بۇ مالەوہ، با لە ژېر چاۋدىرى
خۇتدا بىت.. دەترسم توۋشى كاريكى خراب بىت، يان دزىيەك ئەنجام بدات،
ئەوسا دادگاش تۆ ناچار دەكات، زەرمر و زىانەكانى كورەكەت بېژىرىت.. بە ھەر
حال ھەر چۇنىك بىت تۆ باوكى ئەۋىت!!

ئەمجارەيان تىبىنى ئەۋە دەكەيت، باوكە چاۋچنۇك و رەزىلەكە، بەرمە ئەۋە
دەچىت كەمىك بە خۇيدا بچىتەوہ..

ئەگەر لەگەل كورەكەشدا بتەۋىت قەسە بكەيت و بزانىت كە كورەكەش
كەسىكە، لەو كەسانەى مال و سامانىان زۆر خۇش دەۋىت، ئەۋا دەتوانىت پىي
بلىيت؛ فلانە كەس، تەنھا باوكت بە كەلكت دىت، سبەينى كاتىك دەتەۋىت مال
پىكەوہ بىنىت و ھاسەرىك بۇ خۇت مارە بكەيت، جگە لە باوكت كى خەمت
لىدەخوات و پېۋىستىيەكانت بۇ دابىن دەكات؟

ئەى كى مارمىيەكەت بۇ دەكات؟ ئەگەر ئۇتۇمبىلەكەت تىك بچىت، كى بۇت
چاك دەكاتەوہ؟

كاتىك نەخۇش دەكەۋىت، كى خەرجى نەخۇشخانەت بۇ دەكات؟
براكانت چۇنىان بوۋىت، ئاۋا لە پارەو مالى باوكت سوۋدەمەند دەبن..
خەرجىيەكانىان.. ديارى و گەشت و گوزارىان.. تۇش ئاۋا بۇ خۇت دانىشتوۋىت و
لە دوۋرەوہ سەپريان دەكەيت!! چ زەرمرىك دەكەيت، ئەگەر بچىت ناۋچەۋانى
باوكت ماچ بكەيت و دەست بكەيتە مى و ناشتى بكەيتەوہ بە ھىۋاشى وشەى
ببوۋرەو بە داخەوہ، بە گوۋى باوكتدا بچىپىنى؟

ھەرۋەھا ئەگەر ويستت ژن و مىردىك ناشت بكەيتەوہ، بە ھەمان شىۋەى

پېشوو، ھەولېدەمۇ بە دۋاي ئەو كىلەدا بگەرې، كە دىتۋانېت دەرگاي دلى ھەر يەككىيانى پى ئاۋەلا بگەيت، بۇ ئەۋەى بىتۋانېت كېشەكەيان چارەسەر بگەيت لە يەكيان نىزىك بگەيتەمۇ..

نەمەنى ھاۋشېۋەى ئەمانە زۇرن، ۋەك ئەۋەى دىتەۋېت مۇلەت لە بەرپۇمبەرەمگەت ۋەرېگرىت، دىشزانېت بەرپۇمبەرەمگەت بە ھىچ شېۋىيەك بە لاي پەيۋەندىيە كۆمەلەيتى ۋە سۇزدارىيەكاندا ناچىت ۋە ئەۋەى مەبەستىيەتى تەنھا كارگرەنەمۇ بەس!! لەم كاتە پىۋىستە پىيى بلىيت: پىۋىستەم بە مۇلەتى سى رۇژ ھەيە، بۇ ئەۋەى تازە گەرىيەك بە كارو چالاكەكانەم بېەخشم، ھەست دىكەم بە ھۇى زۇرى كارمەكانەمۇ، بەرھەمى كارم سات لە دۋاي سات بەرەمۇ كەمبۈنەمۇ دىچىت، ھەلېكم پىيىبەخشم بۇ ئەۋەى پىۋىيەك بەدەم.. تەنھا سى رۇژ مۇلەت ۋەس، بۇ ئەۋەى چالاكى ۋە ھىزو تۋانام بۇ بگەرپتەمۇ بىتۋانەم بە شېۋىيەكى باش كارمەكانەم ئەنچام بەدەم..

بەلام ئەگەر كەسېكى كۆمەلەيتى بوو، كەسېك بوو، كە زۇر بايەخى بە خىزان دەدا، ئەۋا ۋا باشە پىيى بلىيت: پىۋىستەم بە مۇلەت ھەيە، بۇ ئەۋەى باۋكەم، يان دايكەم، يان مىندالەكانەم بېينەم، لەبەر ئەۋەى دىمېكە نەم بېنيۋون، ۋا ھەست دىكەم مىن لە شىۋو دۇلېكدام ۋە ھەۋانىش لە شىۋو دۇلېكى تەردان.. كەۋاتە بە باشى شارمزاىيەكانت بەكار بھىنە، ئەۋسا سبەينى گۈيت لە خەلكى دىبىت ۋە دىلېن: بە راستى ھىچ كەسېكەمان نەبىنيۋو ۋەكو ھالانە كەس، لە رازى كەردنى خەلكىدا شارمزا ۋە لىھاتوۋ بىت..!!

ئەنچام..

ھەمۇ مۇۋەتەك كىلى تايىت بە خۇى ھەيە.. ھەمۇنى زانىيارى ۋە ناسىنى سۈشتى مۇۋەكەنىش، پىگەت نىشان دەمدەن، بۇ دۇزىنەمۇ ناسىنى كىلى گۈنجاۋى ھەر مۇۋەتەك..

پەچاۋى كىردىس ھەستە سۆزەكان..

ژيانى خەللى تىكەلە لە خۇشى و ناخۇشى.. ساغى و نەخۇشى.. دەۋلە مەندى و ھەژارى.. بە ھەمان شىۋە بە پىنى جۇراو جۇرى ژيان و پروداۋەكانيان، ھەلسۈكەۋتەكانيان جىياۋزەۋ لە ساتىكەۋە بۇ ساتىكى تر لە گۇرانكاريدان.. كاتىك كەسىك لە حالەتتىكى جېگىرو خۇشدا بېت، نامادىيە گۈي لە قسە خۇشەكانت بىگىرىت، ھەروھە نامادىيە گالتەۋگەپەت لەگەل بىكات، بەلام لە كاتى نارەھەتى و دلئەنگىدا، بەم كارانە رازى نابېت..

پىكەنىن و قسەى خۇش لە پەرسەى ماتەمىنى و غەمبارىدا گونجاۋ نىيە!! بەلام دىتوانىت لەم كاتانەشدا، بە نامازمەۋە قسەيەكى خۇش تىكەلە بە گەت و گۆكانى كۆرۈ دانىشتەكان بىكەيت.. لىرەدا مەبەستمان ئەۋەيە كاتىك ھەلسۈكەۋت لەگەل خەللىدا دىكەين، ناگامان لە سىروشت و دل و دىروونيان بېت..

گىرمان ئافرىتىك لە لاپەن ھاۋسەرمەكەيەۋە تەلاق دىدرىت، نە داپكىشى ھەيەۋ نە باۋك، شەمەك و كەلۈپەلەكانى كۆ دىمكەتەۋە بۇ ئەۋەى بىچىت بۇ لاي براكەى و لە لاي ئەۋ بىزىت.. ئافرىتە تەلاقىدراۋەكە، لەم بارودۇخەدا دىمىت، ئافرىتىكى دراۋسىيان دىت بۇ لاي.. ئافرىتە تەلاقىدراۋەكە بە گەرمى بەخىرەتەنى دىمكات و چاۋ ھاۋەى بۇ دىمىنىت.. ئافرىتە مىۋانەكە بۇ ئەۋەى كەمىك دلى ئافرىتە دلىكاۋەكە بىداتەۋە، دىمىۋىنىت و قسەى لەگەل دىمكات.. لە نىۋان قسەكانىدا ئافرىتە تەلاقىدراۋەكە بە ئافرىتە مىۋانەكە دىللىت: دىۋىنى لە دىرەۋەى مال بەرپىزتانم بىنى، خىر بوو؟!

ئافرىتە مىۋانەكەش دىللىت: ئا.. راست دىكەيت باۋكى مىندالەكانم زۇر داۋاى لىكرىم، بۇ ئەۋەى لە دىرەۋە نانى ئىۋارە بىخۋىن، لە داۋاى نان خۋاردىنىش، چۈۋىن بۇ بازار و جىۋبەرىگىكى جۋانم بۇ بوۋكىنى خوشكەكەم كرى، پاشان چۈۋىن بۇ زىمىنگەرىك و بازىنەيەكى جۋانىشى بۇ كرىم، كاتىكىش ھاتىنەۋە بۇ مالەۋە، مىندالەكانم بىنى كەمىك بىتاقەت بوون، ھەر بۆيە پەيمانى ئەۋەى

پەيدان، لە كۆتايى ھەفتەدا گەشت و سەيرانىيەكان بۇ ساز بىكات..

ئافىرتمە دىشكاو و غەمبارەكەش كاتىك گۆپى لەم قىسانە دەبىت، بىرى ئەو دەكاتەو، كە پاش كەمىكى تر دەبىت لە مالى براكەيدا، درىژە بە ژيانى بدات و نازىزانىت پاشەرۆژى چۆن دەبىت!!

پرسىيارىك لىرەدا دىتە پىشەو، ئەو پىش ئەوئە: باس كىردى ئەو بابەتەنە، بۇ ئافىرتمىك كە لە پىرۆسەى ھاوسەرگىرىدا، شىكىستى ھىنا بىت، دروست و گونجاو؟ ئايا گومانىت وايە، ئافىرتمە دراوسىكە، لە لاي ئەم ئافىرتمە دىشكاو و غەمبارە، خۆشەوئىست بىت؟ ئايا گومانىت وايە، ئەم ئافىرتمە ھەز بە دانىشتىن و گەفت و گۆي ئەو دراوسىيەى بىكات!!

ھەموومان ھاوپاين لە يەك وەلامداد دەلىين: نەخىر.. دلى ئەم ئافىرتمە پىر دەبىت لە رىق و قىنە، بەرامبەر بەو دراوسىيەى..

كەواتە: چارەسەر چىە؟ ئايا درۆى لەگەل بىكات و پىي نەلىت، بۆچى لە دەرەوئى مالى بوو؟ نەخىر.. بەلكو دەتوانىت زۆر بە كورتى وەلامى پرسىيارمەكى بداتەو، وەك ئەوئى پىي بلىت: بە راستى بۇ ھەندىك ئىش و كارو پىداوئىستى چوومە دەرەو، پاشان دەيتوانى بابەتەكە بەرەو ئاراستەيەكى تر بەرىت و باسى ئارامگىرتن لە سەر ئارەھەتەكانى بۇ بىكات..

يان گىرىمان دوو ھاوپى، كە ھەردووكان لە كۆتا بۆلى دواناومنىدا دەبن، يەككىكان نەرمىيەكى باش بە دەست دەھىنىت، بەلام ئەوئى تىريان دەرناچىت و لە چەند وانەيەكدا شىكىست دەھىنىت، يان دەرەچىت، بەلام نەرمەكانى ئەوئەندە نەزم دەبىت، لە ھىچ زانكۆيەك ئەگەرى وەرگىرتنى نابىت..

ئايا بە دروست و گونجاو دەزانىت، كاتىك قوتابىيە سەرەكەوتووكە، قوتابىيەكەى ھاوپى دەبىنىت، لە باسى وەرگىرتنى قوتابىيانى زانكۆدا رۆبچىت و باسى خۆشەيەكانى ژيانى زانكۆى بۇ بىكات!!

بە ھەموو شىوئەيەك وەلامەكەمان بىرىتە: نەخىر..

كەواتە: چارەسەر چىە؟ چارەسەر ئەوئە باسى قەرمبالغى و جەنجالى ژيانى زانكۆى بۇ بىكات.. باسى ئەوئى بۇ بىكات، زۆرىك لەوانەش كە قۇرمىان پىر كىردۆتەو تىرسى ئەومىيان ھەيە وەرنەگىرىن، ھەتا وا لە ھاوپىكەى دەكات،

غەم و خەفەتەكانى كەم دەمبەتتەمۇمۇ ھەز بە دانىشتن و گەفت و گۆى دەكات و ھەست دەكات ئەم ھاورپپەى لە دل و دەروونى ئەمەو زۆر نەزىكە..

ھەروەھا كاتىك بە دوو ھاورپت دەگەيت، كە يەككىيان خاومنى باوكىكى بەخشدەمىو پارو ھوولكى زۆرى بە سەردا دەمژنەيت، بەلام ئەوئى ترىان خاومنى باوكىكى چروك و ھەزىل بىت، دروست و گونجاو نىە لە بەر چاوى ئەمیان باسى بەخشدەمىو چاكى، باوكى ئەوئى ترىان بكەيت، لەبەر ئەوئى باس كردنى ئەم بابەتە، دلئى ئەمیان تەنگ دەكات و كىشەكانى لەگەل باوكىدا بىر دەھىنەتتەو، لە ھەمان كاتىشدا واى لىدەيت ھەز بە دانىشتن و كۆر و كۆبۆنەوت ناكات و ھەولئى ئەو دەكات، لىت دوور بكەوتتەو.. ھەر بۆيە پىغەمبەرى خودا ﷺ دلئى خەلكانى رادەگرت و رەچاوى سەروشت و دەروونىيانى دەكرد، ھەر وەك دەفەرموئەيت: «لاتطيلوا النظر إلى المجزوم». رواه ابن ماجه. واتە: (لە سەيركردنى كەسانى گەر، يان بەلەكدا رۆمەجن و زۆر سەيريان مەكەن)..

ئەو كەسانەى تووشى ئەم جۆرە نەخۆشە دەبن، پىستى جەستەيان تىك دەجىت و ناشىرەن دەبن، لەبەر ئەوئە شتىكى گونجاو جوان نىە، كاتىك بە لاى كەسىكدا تىدەپەرىت، كە تووشى ئەم نەخۆشە بوو بىت، زۆر سەيرى بكەيت و لىئى رابمىنى، چونكە ئەو كەسە ھەست بە غەمبارى و دلئەنگى دەكات..

پىغەمبەرى خودا ﷺ لەو پەرى سەرھالیدا، كەسى پەشتگوى نەخستوو دل و دەروونى راگرتوون.. كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ و ھاوئەلانى دەگەنە شارى مەككە، ئىمامى ئەبوبەكر ﷺ دەستى باوكى دەگرت و دەھىنەيت بۆ خەزمەتى پىغەمبەرى خودا ﷺ.. باوكى ئىمامى ئەبوبەكر ﷺ پىاوئىكى بە سالاجووى نابىنا بوو.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ئەم پىرەمىردە دەمبەيت، جەستەى تەواو لاواز بوو.. ئىسقانەكانىشى بى ھىز بوون.. سەيرى ئەبوبەكرىشى ﷺ دەكرد، كە چۆن لە باوكى دەروانىت، ئەو باوكەى كە بە ھۆى ئىسلامەو، جەندىن سەلە لىئى دووركەوتتەو لىئى دابراو.. پاشان ئاوپرى بۆ لاى ئەبوبەكر ﷺ دایەو دە پىئى ھەرموو: بۆچى باوكت لە مەلەكەيدا بەجئى نەھىشت، بۆ ئەوئى من بچەم بۆ لاى و سەردانى بكەم؟!

ئىمامى ئەبۇبەكرى ر.ئ.ا. دەيزانى كە پېغەمبەرى خوداﷺ لەم كاتەدا لە جەنگدايەو سەرکردايەتى سوپاى مۇسلمانان دىمكات و زۆر سەرقالەو ئەومەندە كاتى نىيە، تا بتوانىت سەردانى پىرەمىردىك بىكات، بۇ ئەومى بانگى بىكات بۇ ئىسلام و ئاينى پەرەردىگارى بۇ پروون بىكاتەو، ھەر بۆيە فەرمووى: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ پىويستە باوكم بىت بۇ خزمەتت، نەك تۇ بچىت بۇ لاي ئەو..

پاشان پېغەمبەرى خوداﷺ زۆر بە نەرم و نىيانىيەو ئەبۇفوحافەى باوگى ئىمامى ئەبۇبەكرى ر.ئ.ا. دانىشانو دەستى پىروۆزى بە سەر سىنگىدا ھىئا، پاشان فەرمووى: مۇسلمان بەو باومر بەيئە.. روخسارى ئەبۇفوحافە گەشاپەو پاشان وتى: اشەد أن لا إله إلا الله.. واشەد أن محمداً عبده ورسوله.. ئەبۇبەكرى ر.ئ.ا. زۆر خۇشحال بوو.. بە ئەندازەى فراوانى ھەموو دونىا، خۇشى داىگرت..

دووبارە پېغەمبەرى خوداﷺ لە روخسارى ئەم پىرەمىردە ووردىبۆو، كە پىرى ھەموو موومەكانى سېى كىرد بوو، پاشان فەرمووى: رەنگى موومەكانى ئەم پىاوە بگۆرن، بەلام نىزىكى رەش مەكەون و موومەكانى رەش مەكەن..

بەئى.. پېغەمبەرى خوداﷺ زۆر ئاگاى لە دل و دەروونى خەلگى بوو.. ئەومتا كاتىك سوپاى مۇسلمانان بۇ ئازاد كىردنى شارى مەككە دىمكەونە رى، پېغەمبەرى خوداﷺ سوپاى بە سەر چەند بەشىكدا دابەش كىرد بوو، ئالاي ھەر بەشىكىشى دابوو، بە دەستى كەسىكەو، يەككىك لە ئالاکانى دابوو دەستى ھاوئى بەرپىزو پالەوان، سەعدى كورى عوبادە ر.ئ.ا. ھەلگرتنى ئالاش، ماپەى سەربەرزى و شانازى بوو، بۇ ئەو كەسەى كە ئالاکەى ھەلگەرت، بەلكو سەربەرزى و شانازى بوو، بۇ ھۆرمەكەشى..

سەعدى كورى عوبادە، كاتىك دەچىتە شارى مەككەو سەپىرى شارەكەو دانىشتووانەكەشى دىمكات، ئەو شارەى كە دژايەتى پېغەمبەرى خوداﷺ كىرد!! ئەو خەلگەى كە بكوۆى پاسرو سومەپىيە بوون!! ئەوانەى زۆر دىرندەنە، ئازارى بىلال و خەبابيان دا!! ئا لەم كاتەدا پىرى دىمكەو، بە راستى ئەم خەلگە شاپەنى ئەومەن كە تەمى بگىرن، ھەر بۆيە سەعدى ر.ئ.ا. ئالاکەى دەستى شەكەندەو بە دىنگىكى بەرز ھاوارى كىردو وتى:

اليوم يوم المحمة.. اليوم تستحل الحرمة..

واتە: ئەمىرۇ رۇژى جەنگو كوشتارە.. ھەرومھا رۇژى ھەلال بوونى
قەدەمگە كراومكانە..

كاتىك قورمىش گويىيان لەم ھەسەيە دەبىت، نارەھەت دەبن و لە سەر
دلىان گران دەبىت و دەترسن كوشتاريان بکەن.. ئافرمىتىكى قورمىش خۇي
دەگەيەننیتە لای پىغەمبەرى خودا ﷺ و ترسو دلهراوكىي خۇيانى لە سەعد،
پىرادەگەيەنیت..

كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ گويى لە سكالای ئافرمەتەكە دەبىت، سۆزو
بەزمى دەجولیت و نایەویت، كەسەك بى ھىوا بکات، كە سكالای خۇي بۆ لای
ھىنا بىت، لە ھەمان كاتىشدا نەيدەويست، بە لىسەندەنەوى ئالاکە، سەعد
توورە بکات، ھەر بۆيە ھەرمانى بە سەعد كرد، ئالاکە بدات بە دەستى ھەيسى
كورى.. ھەيس بە ئالاکە دەستى ھە، جووھ شارى مەككەوھو سەعدى باوكىشى
لە تەنىشتى ھە دەمۇي.. بەم شىۋىيە قورمىش و ئافرمەتەكەشى لە خۇي رازى
كردو سەعدىشى توورە نەكرد، لەبەر نەوى سەعد ﷺ ھەر بە سەرگەردىي
مايەو، تەنھا ئالاکە دەستيان دا بە كورمەكەي..

بە راستى جوانە!! چەند خۇشە بە بەردىك چەند پاسارىيەك راو بکەين؟!
ھەول بدە كەس لە خۇت مەتۇرىنە.. سەرکەوتووبەو سەرنجى خەلكى بۆ لای
خۇت رابكىشە، ئەگەر داواكارىيەكانىشيان پىچەوانەى سروشتى تۆ بوو..

پىكموتن..

پىويستە ھەئسوكەوت لەگەل دلهكان

بکەين، نەك لەگەل جەستەو لاشەكان..

بايەخو گىرنگىيان پېئىدە..

خەلقى بە شېۋىمىيەكى گىشتى، ھەز بەۋە دەكەن بايەخو گىرنگىيان پېئىدە.. ھەر بۆيە ھەندىك چار دەبىنىت، ھەندىك ھەلسوكەوت ئەنجام دەمدەن، بۇ ئەۋەى لايەكىيان لېكرىتەۋە ھەست بە بوونيان بىكرىت.. جارى واش ھەيە داستان و پالەۋانىتى تۆمار دەكەن، بۇ ئەۋەى گىرنگىيان پېئىدە بىنە مايەى سەرسامى كەسانى تر..

بۇ نەۋە: كاتىك پىۋاپىك بە ماندوۋىتى، لە كارمەكى دەگەرپتەۋە بۇ مالىۋە ھەر چوار كورمەكى دەبىنىت، كە ھەريەكەيان سەرقالى كارپىن، كەۋرەكەيان كە تەمەنى يانزە سالى، سەرقالى سەير كىردى بەرنامەيەكى تەلەۋىۋىنىيە.. دوۋەمىيان خەرىكى خواردنە.. سىيەمىيان خەرىكى يارى كىردنە.. چوارەمىشيان سەرقالى نوسىنەۋەى وانەكانى قوتابخانەى دەبىت..

باۋكەكە بە دەنگىكى بېستراۋ سلاۋيان لىدەكات، بەلام ۋەكو پېۋىست بە دەمىيەۋە ناچن و پېشۋازى لىناكەن.. يەككىيان خەرىكى خواردن و ئەۋى ترپان خەرىكى سەيركىردى تەلەۋىۋىنىيە ئەۋەى تىرشيان خەرىكى يارى كىردنە، تەنھا چوارەمىيان نەبىت، كاتىك باۋكى دەبىنىت، لە شوپنى خۇى ھەلدەستىت و دەست لە نوسىنەۋەى وانەكانى ھەلدەگرىت و بەرەۋ روۋى باۋكى ھەنگاۋ دەنىت و زۆر بە گەرمى پېشۋازى لىدەكات و دەستى باۋكىشى ماچ دەكات، پاشان دەگەرپتەۋە بۇ لاي نوسىنەۋەى وانەكانى قوتابخانەى..

ئايا كام لە چوار مىندالە خۇشەۋىستى باۋكى بە دەست دەبىنىت؟! دىنىام ھەموۋمان دەلىين: مىندالى چوارەمىيان.. لەبەر ئەۋە نا، كە لە ھەموۋيان جوانزە، يان لەۋانى تر زىرەك و ورياترە..

نەخىر.. لەبەر ئەۋەى بەۋە ھەلسوكەۋتەى دەرىخت، كە باۋكى لە لا، كەسىكى پىر بە بايەخو گىرنگە.. لەبەر ئەۋە، چەندىك زياتر بايەخ بە خەلقى بىدەيت، ئەۋەندە لە لايان خۇشەۋىست و گەۋرە دەبىت..

پېغەمبەرى ئازىز ﷺ لە ھەموو كەس زياتر بايەخو گىرنگى بە مەۋفەكان دەدا.. كېشەۋ گىرەكەنىيانى بە كېشەۋ گىرەكى خۇى دەزانى.. ھەروەھا غەم و نارەحەتى ھەر مۇسلماننىكى بە غەم و نارەحەتى خۇدى خۇى دەزانى.. ئەۋەتا رۆژىك پېغەمبەرى

خوداﷻ له سهر دوانگه وتاری دمد، پیاویک دپته ژوورموه، پاشان سه پیری پیغه مبهری خوداﷻ دمکات و دهلیت: نهی پیغه مبهری خوداﷻ، پیاویک هاتووو بۆ لات و پرسپارت له باره ناینه که مبهوه لیدهکات، له مبهر نهوهی هیچ شارمزاییهکی دهربارهی ناینه که ی نهی.. پیغه مبهری خوداﷻ ناوړ دمداتهوه، پیاویکی دمهشتهکی دمبینیت، نهومنده نامادیمی تیادا نیه چاو مروان بیټ، ههتا وتارمه که کۆتایی پیدیت، ههر بۆیه پیغه مبهری خوداﷻ وازی له وتارمه که هیناو له گهډ پیاوه دمهشته که مکه دا، دمستی به هسه کردن کرد، چونکه له وانه یه تا کۆتایی هاتنی وتارمه که، پیاومه رانهومستیت و پروات و جاریکی تریش نه گهر پتهوه بۆ لای پیغه مبهری خوداﷻ ..

نهو پیاوه نهومنده پرسپارمکانی له لا گرنه بوو، وتارمه که پیغه مبهری خوداﷻ بری.. به لئ.. پیغه مبهری خوداﷻ له سهر دوانگه که دابهزی و له بهرام مبهر پیاومه دانیش و بنه ماکانی ناینی نیسلامی تیگه یاند، پاشان ههستا و گهرایهوه سهر دوانگه که ی و پاشماوهی وتارمه که تهواو کرد..

نای له گهرمی و بهر پزی نهو پیغه مبهره نازدارم دپته ۱۱

بهم رموشته جوانانه هاوه لانی بهرومرده کرد، ههر بۆیه نهوانیش زۆر گرنگیان به یه مکت دمداو له خویشی و ناخو شیه کانیاندا، به شداری یه کتریان دمکرد، ههر وهک طلحهﷺ به شداری ناره حهتیه کانی که عبیﷺ کرد..

که عبی کوری مالکﷺ پیاویکی به سالاچوو بوو.. له دواي نهوهی پیری رووی تیکردو ئیسقانه کانی لاواز بوون و چاو مکانی له دمستدا، یادگار یه کانی ته مهنی لاویتی دمگیر پتهوه، کاتیک له جهنگی ته بوکدا دواکهوت و به شداری نهو جهنگه ی نه کرد.. جهنگی ته بوک، کۆتا جهنگ بوو، که پیغه مبهری خوداﷻ به شداری تیدا کرد.. پیغه مبهری خوداﷻ بانگی ناماده کاری نهو جهنگه ی به گوپی خه لکیدا دا، ههر و مه ها داوای به خشینی سهرومت و سامانی له موسلمانان کرد، بۆ نهوهی به شداری له به ریکردن و پر چهک کردن سوپای موسلماناندا بکه ن.. بهم شیوه یه سوپای موسلمانان ناماده بوو، ژماره شیان گه یه شته سی ههزار جهنگاو مر.. ناماد مکاریه کانی جهنگه کهش، له کاتیکدا بوو، که ناوو ههوا گهرم بوو.. سیبه ریش زۆر خو ش بوو. ریکه که زۆر دوورو درپژ بوو.. دوژمنه کهش زۆر به هیزو به توانا بوو.. ژماره ی موسلمانانیش نهومنده زۆر بوو، نه دموتوانرا له نوسراو یکدا تۆمار بکری ن..

که عبیﷺ دمهرمویت: به شداری کردنم لهو جهنگه دا زۆر ناسان بوو.. له باتی

ۋلاخىك، دوۋانم ھەبۈۋ.. كاتىك پېغەمبەرى خۇداﷻ بانگەۋازى بەشدارى كىردى ئەۋ جەنگە دا بە گۈپى مۇسلماناندا، لە دلى خۇمدا وتم: بەيانى دەچم بۇ بازارو ھەموو پىداۋىستەكانم دىكرىم پاشان پىيان دىگەمەۋە پەيۋەندىيان پىۋە دىگەم..

بەيانى چوۋم بۇ بازارو گەرامەۋە بۇ مالەۋە بە ھەمان شىۋە وتم: بەيانى دىمۇۋم پىيان دىگەم.. بەم شىۋە، چەند رۇڭىك تىپەرى و لە جەنگەكە دۈاگەۋتم.. بە شارى مەدىنەدا دىگەرام، جگە لە كەسانىكى دۈۋرۈۋ، يان كەسانىك، كە خۇداى گەۋرە مۇلەتى دابوۋن، كەسىكى ترم نەدەبىنى..

بەلى.. كەعبەﷺ دۈاگەۋتو پېغەمبەرى خۇداﷻ، خۇبى و سى ھەزار مۇسلمان بە رىگەۋە بوۋن، ھەتا گەشتنە تەبوك.. پېغەمبەرى خۇداﷻ سەپىرى رۇخسارى ھاۋەلانى كىرد، يەككىك لە ھاۋەلە چاكەكانى، كە بەشدارى لە پەيمانى عەقەبەشدا كىرد بوۋ، دىار نەبوۋ، ھەر بۇيە ھەرموۋى: كۈا كەعبى كورى مالك، ياخۇد كەعبى كورى مالك چى بەسەرھاتوۋە چى كىردوۋە؟! پىاۋىك ۋەلامى داپەۋەۋە وتى: بە ھۈى باخو باخاتو شوپن و جىگەى خۇش و خىزانەكانىيەۋە دۈاگەۋت..

مەغازى كورى جەبەلىشﷺ دىھەرمۇپت: بە راستى قەسەمەكى خىراپت كىرد، ئەۋ پېغەمبەرى خۇداﷻ، سۈپىند بە خۇدا جگە لە چاكە ھىچى تىرمان لە كەعب نەبىنىۋەۋە.. پېغەمبەرى خۇداﷻ بىدەنگ بوۋ..

كەعبەﷺ دىھەرمۇپت: كاتىك جەنگەكە كۇتايى ھاتو پېغەمبەرى خۇداﷻ ۋ ھاۋەلانى گەرانەۋە بۇ شارى مەدىنە، بىرم دىكرەۋە چۇن لە رەق پېغەمبەرى خۇداﷻ خۇم رىزگار بىكەم، پاشان ھاتمە سەر ئەۋەى بە راستگۈبى نەبىت، بە ھىچ شتىك لەم رۈوداۋە رىزگار نابم..

بەلى.. پېغەمبەرى خۇداﷻ گەپشەۋە شارى مەدىنەۋە سەرھتاش چوۋ بۇ مىزگەۋتە پىرۈزمەكى و دۈۋ ركات نۇپۇرى ئەنجامدا، پاشان لەگەل خەلگەكە دانىشت، پاشان ئەۋانەى لە جەنگەكە دۈاگەۋتەبوۋن، ھاتن و ھەرىكەمىيان بىانوۋى خۇى دىھىنايەۋە، كە ژمارمىيان لە ھەشتا كەس زىاتر بوۋ.. پېغەمبەرى خۇداﷻ پاساۋو بىانوۋى ئاشكرى ھەموۋىيانى ۋ مىرگرتو داۋاى لىخۇشبوۋنىشى لە پەرومىردگار بۇ كىردن و نەپنى پاساۋو بىانوۋەكانىشى گەرانەۋە بۇ لى پەرومىردگار..

پاشان كەعبى كورى مالكﷺ ھات، كاتىك سلاۋى كىرد، پېغەمبەر خۇداﷻ بە تۈۋرىمىيەۋە زەردەخەنەيەكى بۇ كىرد.. كەعب بەرمە لى پېغەمبەرى خۇداﷻ رۇپشت و

لە بەردەمىدا دانىشت.. كاتىك دانىشت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پېنى قەرمۇ: بۆچى دواكەوتىت؟! ئايا ولاخت نەكرى، بۇ ئەمەلى بەشدارى جەنگەكە بىكەيت؟!

كەعب لە ۋەلامدا دەفەرمۇيت، ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سۆيىد بە خۇدا، ئەگەر لە دونىادا لە لاي ھەر كەسكى تر جگە لە تۇ دابنىشتمايە، دەمتوانى بە پاساۋو بىيانوو، خۇم لە توورمىيى رزگار بىكەم و چەندو چوونى لەگەل بىكەم، بەلام بە دىنبايىيە ۋە دەزانىت، ئەگەر ئەمىرۇ درۇت لەگەل بىكەم و بە ھۆى درۋوۋە رازىت بىكەم و لىم رازى بىت، ئەوا پەرومردگار لىم توورە دەبىت، ئەگەر بە راستىت لەگەل بىدویم، ئەوا ھىوام ۋايە پەرومردگار لىم ببورىت و لىم رازى بىت.. ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سۆيىد بە خۇدا ھىچ ھۆكارىك نىيە، كە بىيانوۋى پېى بېئىنمەۋە.. سۆيىد بە خۇدا ھىچ كاتىك ۋەكو ئەو كاتە بەھىزو ھەبوو نەبووم، كە لەو جەنگەمۇ لە تۇ دواكەوتەم..

پاشان كەعب ﷺ بېدەنگ دەبىت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ روو دەكاتە ھاۋەلانى ۋە دەفەرمۇيت، ئەمىيان بە راستى قەسەى بۇ كردن، دەى ھەستە، ھەتا پەرومردگار بىرپارى خۇى دەمات.. كەعب ھەستا ۋاچەكانى بە دواى خۇيدا پەلكىش دەكرد..

بەلى.. بە غەمبارى لە مزگەوت ھاتە دەرمەۋە نەپەدەزانى پەرومردگار چ بىرپارىك دەمات.. كاتىك ھۆزەكەى بەمەمىيان زانى، ھەندىك لە پىاۋە نىزىكەكانى، شوپنى كەوتن و دەستىيان كەرد بە سەرزەنشت كەردنى و پىيان ۋەت: سۆيىد بە خۇدا، ۋا ھەست دەكەمىن لەمەۋ پېش تۇ ھىچ گۇناھو تاۋانىكت ئەنجام نەدەبىت، تۇ پىياۋىكى شارمزاۋ شاعىرو رەمان بېزى، نەدەمتوانى ۋەكو دواكەۋتوۋەكانى تر، لە بەردەم پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بىيانوۋىيەك بېئىتەۋەمۇ خۇت رزگار بىكەيت؟! بىيانوۋىيەكت باس بىكرەدە، ھەتا پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لىت رازى دەبوو، پاشان پەشىمانىت دەرىپ پىايەۋ دواۋى لىخۇشبوونت لە خۇدا بىكرەدە، خۇداش لىت خۇش دەبوو!!

كەعب ﷺ دەفەرمۇيت: ئەۋەندە سەرزەنشتىيان كەردم، ھەتا ۋام لىھات خەرىك بوو بىگەرپمەۋەمۇ خۇم بە درۋ بىخەمەۋەمۇ بىيانوۋىيەك دروست بىكەم، پاشان پېم ۋەتن: ئايا كەسى تر ھەيە ۋەك مەن ۋابىت؟!

ۋەتىان: بەلى.. مورارەى كورى رەبىعو ھىلالى كورى ئومەپىيەش ھەن.. ئەو دوو پىاۋە، دوو ھاۋەلى بەرپىز بوون و پەكىكىش بوون لە بەشداربوۋانى جەنگى بەدر.. پاشان ۋەتم: سۆيىد بە خۇدا ناگەرپمەۋەمۇ خۇشەم بە درۋ ناخەمەۋە..

كەعب ﷺ بە دلشكاۋى و غەمبارىيەۋە، گەرپاۋە بۇ مالاۋەۋە.. زۆرى پېنەجوو، پېغەمبەرى

خوداﷻ ھەرمۇنى دا، كەس قەس لەگەل كەعب و دوو ھاۋەلەكەيدا نەكات و نەپان دۇنئەت..
 كەعبﷻ دەفەرمۇيت: وامن لىھات، خەلكى لىمان دوور دەكەۋتەنەۋە لەگەلماندا
 گۇرۇنكارپان بە سەردا ھات و لىمان دوورە پەرىز بوون.. دەچووم بۇ بازارو تەنھا كەسك
 قەسە لەگەل نەدەمكردم، ۋەك ئەۋەى نەپان ناسىيىتەم.. دوو ھاۋەلەكەشەم، كە ھەمان
 كىشەى منيان ھەبۇو، لە مائەكانياندا، ھەر خەرىكى گریان بوون و شەۋو رۇژ ھەر
 دەگریان و سەریان لە سەر ئەرتۇكانیان بەرز نەدەمكردەۋە، بەلام من لەبەر ئەۋەى گەنج
 بووم، دەردەچووم بۇ بازارو لەگەل مۇسلماناندا نامادەى نوپۇزەكانى مزگەوت دەبووم،
 لەگەل ئەۋەشدا ھىچ كەسك قەسە لەگەل نەدەمكردم..

كاتىك دەچووم بۇ مزگەوت و سلاۋم لە پىغەمبەرى خوداﷻ دەكرد، لە دلى
 خۇمدا دەمووت: ناپا دەبىت ۋەلامى سلاۋمكەمبەتەۋە؟ دەبىت پىغەمبەرى خوداﷻ
 لىۋە پىرۇزەكانى جولاند بىت، پان نا؟! پاشان لە نزىكى پىغەمبەرى خوداﷻ نوپۇز
 دەكردو بە تىلەى چاۋ سەپىرم دەكرد، كاتىكىش نوپۇز تەۋاۋ دەبوو، رۇوم تىدەكرد، بەلام
 پىغەمبەرى خوداﷻ پىشتى تىدەكردم رۇوى لى ۋەردەگىپرام..

رۇژەكان تىپەپەرىن و نازارەكان، نازارى ترىان بە دواى خۇياندا دەھىنا.. غەم و خەفەت
 بالى بە سەر پىاۋىكدا كىشا بوو، كە گەۋرەۋە بەرىزى ھۇزەكەى بوو.. شاعىرىكى زۇر لىھاتوو
 بوو.. لە لای كاربەدەست و پادشاگان ناسراۋ بوو.. ھۇنراۋەكانى ئەۋەندە بە ناۋبانگ
 بوون، ھەر كەسك بەر گوپى بكەۋتايە، ناۋاتى بە بىنىنى خاۋەنەكەى دەخواست..

كەعبﷻ ھەرچەندە لە شارى مەدەنەۋە لە ناۋ كەس و كارمەكەيدا بوو، بەلام ھىچ كەسك
 قەسە لەگەل نەدەكرد، تەننەت كەس سەپرىشى نەدەكرد، نامۇپى و نارەجەتەى و غەم و
 نازارەكان لە پەرسەندەن دا بوون، كەچى تافىكرەنەۋەۋە بەلەپەكى تر، رۇوى لە كەعبﷻ
 كەرد.. ئەمەش لە كاتىكدا بوو، لە بازاردا دەسۋاپەۋەۋە پىاۋىكى گاۋرى خەلكى شامىش
 ھاۋارى دەكردو دەمووت: كى كەعبى كورى مالكم نىشان دەدات؟ خەلكىش نامازمىان بۇ
 كەعب كەردو نىشانىاندا، كابرا ھات و نامەپەكى لە پادشاى غەسانەۋە بۇ ھىنا بوو..

سەپەر!! نامە لە پادشاى غەسانەۋە؟!

بەلى.. لەبەر ئەۋەى دەنگۋىباسى ئەم رۇوداۋەى كەعب گەپشەتۋەۋە شام و پادشاى

گەنگى بەم رۇوداۋە دابوو..

دەبىت ئەم پادشاىە چى بوۋىت و داۋاى چى لە كەعب بكات؟! كەعبﷻ نامەكەى
 كەردەۋە تىايدا نوسرا بوو: ئەى كەعبى كورى مالک، پىم گەپشەتۋەۋە كە ھاۋەلەت

ھەلسۆكەوتى زېرو ناخۇشت لەگەل دمكات و دوورى خستوو پتەتەوھ.. تۆ كەسك نیت، شایەنى سوكایەتى پیکردن بیت، پەیومندیمان پیوھ بکەو چاومرپت دمکەین..

كاتیک كەعب ﷺ نامەكەى خویندەوھ، ھەرمووی: بیباومرەن چاویان تیپریووم و تەماعیان تیکردووم، ئەمەش بەلاو نەرەحەتیهكى ترە!! پاشان بە خیرایی نامەكەى خستە تەنووڕەوھو سوتاندی و بە هیچ شیومیهك ناوری بە لای بەلین و پەیمانەكانی پادشای غەساندا نەداپەوھو پشگویی خست..

بەلئ.. دەرگای كۆشك و تەلاری پادشاكانی بە روودا ئاوەلا كرا.. داوی میوانداری و ھاوہلییان لیکرد.. لە كاتیکدا خەلكانی شاری مەدینە روویان لئ و مەردەگیپرا و ەلامی سلاوھەشیان نەدەداپەوھ.. پرسیاری لیدەكردن و گوپی لە ەلامیان نەدمبوو.. روخسارەكان ھەموو توورەمیان پیوھ دیار بوو.. بەلام لای نەكردەوھ بە لای بەلین و خوشیەكانی بیباومرەندا.. شەیتانی نەفرین لیکراویش، نەیتوانی ختووگەى دلە پاكەكەى بدات و بیکات بە بەندەى ھەواو ئارموزوھەكانی.. بەلئ.. نامەكەى ھەرداپە ناو تەنووڕو سوتاندی!!

نازارو تافیکردنەوھەكان.. غەم و نەرەحەتیهەكان.. نامۆیی و دوورەپەرێزی خەلكی، ھەتا دەرھات زیاتر دەرھات.. مانگیك بە سەر ئەم رووداوەدا تیپەری، كەعبیش ﷺ بەم ھەموو نەرەحەتى و نازارەوھ ژێانی دەرگوزمەندا.. لە ھەموو لایەكەوھ غەم گەمارۆی دابوو.. سەروو و نیگای پەرومەردگار، ھێج بێریاریكى نەدابوو.. پیغەمبەرى خوداش ﷺ ھێج کاریكى نەنجام نەدا.. كاتیک رۆژەكان بوون بە چل رۆژ، پیغەمبەرى خود ﷺ بیاویكى نارد بۆ لای كەعب، بیاوھەكە لە دەرگای داو كەعبیش ﷺ ھاتە دەرەوھ.. بەلكو مەزەمبەكى خوشی ھینا بیت!!

بیاوھەكە بە كەعبى وت: پیغەمبەرى خود ﷺ ھەرمەنت پیدەكات، لە ھاوسەرەكەت دوور بکەو پتەوھ.. كەعب ﷺ دەلیت: تەلاقى بدم؟! بیاوھەكە دەلیت: نەخیر، بەلام نزیكى مەكەومرەوھ.. كەعب ﷺ دەچیتە ژوورەوھو بە ھاوسەرەكەى دەلیت: بچۆرەوھ بۆ مالى باوكت، ھەتا پەرومەردگار بێریارى خۆى دەدات.. پیغەمبەرى خود ﷺ ھەمان ھەرمەنى بە دوو ھاوہلەكەى كەعب راگەیاندا..

ھاوسەرى ھیلالی كۆرى ئومەیبیە، دیت بۆ لای پیغەمبەرى خود ﷺ و دەلیت: ئەى پیغەمبەرى خود ﷺ ھیلالی مێردم، بیاویكى بە سالاچووی بیری لاوازە، ئایا مۆلەتم دەمدیت، خزمەتى بکەم؟

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دىھىرمۇيىت: بەلى، بەلام يا نىزىكت نەكەويىت..

ئافرىتەكەش دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خۇداش ﷺ سۆيىند بە خۇدا بەردىوامو بە شەوو

رۇژ خەرىكى گىرمانەو ھىچ جۇلەو ئارمۇزويەكى تىدا نىە..

رۇژانىكى ناردەھىتو گىران بە سىر كەعبدا ﷻ تىپەرى، ھەتا وای لىھات بە خۇيدا

دەجۇوہو لە باومرو نىمانەكەى ورد دەبۇوہو! لەگەل مۇسلماناندا ھسە دەكات، بەلام

نەوان ھىچ وەلامىكى نادەنەوہو! سلاو لە پېغەمبەر خۇداش ﷺ دەكات، بەلام گوى بىستى

وہلامەكەى نىە! ئەى بۇ كوى بچىت و سەرى خۇى بۇ كوى ھەلبىگىت؟ ئەى راويژو

پەرسو را بە كى بكات؟!

كەعب ﷻ دىھىرمۇيىت: كاتىك ئەم بارودۇخە درىژەى كىشا، چووم بۇ لای

ئەبۇقەتادەى نامۇزام.. ئەم نامۇزايەم، خۇشەويستىن كەسم بوو.. كاتىك چووم بۇ

لاى، لە ناو رەزو باخەكەيدا بوو، بە سىر دىوارى باخەكەدا سەركەوتەم و چوومە ناو

باخەكەوہو سلاوم لىكرد، سۆيىند بە خۇدا وەلامى سلاومەكەى نەدامەوہو!?

وتم: ئەبو قەتادە، ئايا نازانى كە من، خۇداو پېغەمبەرەكەيم خۇش دەويىت؟!

بىدىنگ بوو، ھىچ وەلامىكى نەدامەوہو.. دۇبارە وتم: ئايا من، خۇداو پېغەمبەرەكەيم

خۇشناويىت؟! دۇبارە بىدىنگ بوو.. بۇ جارى سىيەم وتم: ئەى ئەبو قەتادە، سۆيىنت

دەمدەم بە خۇدا، ئايا نازانى من، خۇداو پېغەمبەرەكەيم خۇش دەويىت؟!

ئەمجارمىيان وەلامى دامەوو وتى: خۇداو پېغەمبەرەكەى دەزان.. كاتىك كەعب ﷻ

ئەم وەلامەى لە نامۇزاو خۇشەويستىن كەسى بىست، كە نازانىت، ئايا نىماندارە، يان نا؟!

چاومكانى پەر بوون لە ھرمىسكو لەوہ زياتر خۇى بۇ نەگىراو گەراپەوہ بۇمالەوہ..

بەلى.. بە تەنھا لە مالىوہ دانىشت و چاومكانى بە چوار دىوارى مالىكەيدا دەگىرا..

ھاوسەرەكەى لەوى نەبوو، ھەتا كەمىك پىكەوہ دابنىشن و رازو نىيازىك بىكەن.. خىزم و

كەس و كارمەكانىشى ھەموو لىى دوورن و سەردانى ناكەن.. بە ھىچ جۇرىك تەنھا

قەسەپەكىشى لەگەل ناكەن.. وا پەنجا شەوو خەلكى وەلامى سلاومەكەى نادەنەوو

نايدويىن.. بەلام لە شەوى پەنجاپەمىنداو لە سى يەكى كۇتا شەودا، لىخۇشبوونى

پەرورەدگار بۇ كەعب و دوو ھاوہلەكەى دابەزى..

ئوم سەلەمەى دايكى نىمانداران (خۇداى لى رازى بىت) ھەرمووى: ئەى پېغەمبەرى

خۇدا، ئايا مۇژدە بە كەعبى كورى مالك نەدمىن؟!

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دىھىرمۇيىت: بەمشەوہ ھەرمبالغى دروست دەبىت و خەومان

لېناكەۋىت.. كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ نوپۇزى بەيانى بۇ مۇسلمانان ئەنجام دەدات،
ئى خۇشبوۋنى سى ھاۋەلەكە بە مۇسلمانان رادەگەيەنىت، خەلكىش بە پەلە دەرۇن، بۇ
ئەۋەى ئەو مۇژدە خۇشەيان پى رابگەيەنن..

كەعبە ﷺ دەفەرمۇيت: لە سەربانى مەلەكەم خەرىكى ئەنجامدانى نوپۇزى بەيانى
بووم، پاشان دانىشتەم زىكرو يادى پەرومردگارم دەکرد.. زۆر غەمبار بووم.. فراۋانى
زەۋىم لە لا تەسك ببوو.. ئەۋەى بە لامەۋە زۆر سەخت و گران بوو، ئەۋە بوو، بەرم و
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ نوپۇزىم لە سەر نەكات..

من لەم خەيالا ئەدا بووم، كەسەك بە دىنگىكى بەرز ھاۋارى دەکردو دەپوت: ئەى
كەعبى كۆرى مالك، مۇژدە بىت! يەكسەر سەرم خستە سەر زەۋى و زانىم كە لە
لايەن پەرومردگارمە رزگاريم بۇ ھاتوۋە دەرۋى ئى كىرەۋەتەۋە.. پىاۋىك بە سەر
ئەسپەكەيەۋە، بە خىرايى دەھات بۇ لام، بۇ ئەۋەى مۇژدەم پى بدات، بە لام پىاۋىكى
تر لە سەر جىيايەكەۋە بە دىنگى بەرز، مۇژدەكەى پىپراگەياندم، لەبەر ئەۋەى دىنگى
پىاۋەكەى سەر چىاكە، لە ئەسپى پىاۋەكەى تر خىراتر بوو..

كاتىك ئەو پىاۋەى ھاۋارى بۇ كىردم مۇژدەكەى پىدام، گەيشتە لام و دوو دەستە
بەرگم ھەبوو، پىشكەشم كىرد، سۆيىد بە خۇدا لەو دوو دەستە جىۋبەرگە زىاتىرم
نەبوو.. جىۋبەرگىكم لە كەسەك خۇستە بە پەلە بەرمە لاى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ
كەۋتمە رى.. خەلكى دەستە دەستە دەھاتنە پىشۋازيم و پىرۋزبايىان لىكردم و پىيان
دەۋتم: لىخۇشبوۋنى پەرومردگارت لى پىرۋز بىت.. پاشان چوۋمە مەزگەۋت و پېغەمبەرى
خۇدا ﷺ لە ناۋ ھاۋەلانىدا دانىشتەبوو.. كاتىك بىنىمىيان، كەسيان ھەلەنەستان و نەھاتن
بۇ لام، تەنھا طلەھى كۆرى عەبىداللە نەبىت، ھەستاۋ ھات بۇ لام و باۋەشى پىداكردم و
پىرۋزبايى لىكردم، پاشان گەرايەۋە بۇ جىگەكەى خۇى.. سۆيىد بە خۇدا ھەرگىز ئەو
ھەلسۈكەۋتەى طلەھم لە ياد ناچىت..

بەرمە پىشەۋە رۋىشتەم، ھەتا چوۋمە بەردەم پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و سلاۋم لىكرد،
روخسارى پىرۋزى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە خۇشىدا، وەكو پارچەيەك لە مانگ
دەمەروشايمەۋە.. كاتىك بىنىمى، فەرمۇۋى: مۇژدەم لى بىت، ئەمەۋە لە رۋىكدايت، لە كاتى
لە دايك بوۋنتەۋە تا نىستا، بە رۋىكى ئاۋا پىر لە خىرو خۇشىدا تى نەپەريۋىت..
كەعبە ﷺ دەفەرمۇيت، منىش ۋەتەم: ئەو مۇژدە خۇشە لە لايەن تۆۋەيە ئەى
پېغەمبەرى خۇدا، يان لە لايەن پەرومردگارمەيە؟

پیغمبر مبری خودا ﷺ فہرمووی: نہ خیر.. لہ لایہن پەرورمردگار مویہ، پاشان نایہ تہ پیرۆزہکانی خویندہوہ، کہ دمہرموویت: ﴿لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ١١٧﴾ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ١١٨﴾ التوبة. واتہ: (سویند به خودا به راستی خودا تہوبہی قبول کرد لہ پیغمبر مبرو کوچہرانو پشتیانان، نہوای کہ شوینی پیغمبر مبر کہوتن لہ کاتی سہ غلمتی و تہنگانہدا، دوی نہوای کہ خمریک بوو دلی دمستہہکیان لہ خستہ بجیت و (بیزاری دمرپریت)، لہووہ دوا تہوبہ و ہشیمانی نہوانیشی قبول کرد، چونکہ بہ راستی نہو پەرورمردگارہ، بہ سۆزو میہرمبانہ لہگہلیاندا* ہمروہا تہوبہی نہو سی کہسہشی و مرگرت کہ (لہ غمزای تہبووک) دواکہوتن، دوی نہوای کہ زہوی چہندہ فراوانہ لییان تہنگ بووہ، خویشیان لہ خویمان بیزار بوون، دلنیش بوون کہ هیچ پەنایەک نیہ (لہ خەشم و ھینی خودا بیانپاریزیت) جگہ لہوای خویمان بدمنہ پەنای نہو زاتہ، پاشان تہوبہی لی و مرگرتن، تا تہوبہ بکہن، بہ راستی ہمر خودا تہوبہ و مرگرو میہرمبانہ)..

لہ خویشی نہو موزدہ خویشو نہو لیخویشبوونہ مہزنہ، وتم: نہی پیغمبر مبری خودا ﷺ ہموو مالہکمہ پیشکەش بہ خودا و پیغمبر مبرمکہی بیت.. پیغمبر مبری خودا ﷺ فہرمووی: ہەندیک لہ سەرۆت و سامانەکەت بۆ خۆت بہیلەرہوہ..

منیش وتم: نہی پیغمبر مبری خودا ﷺ بہ دلنیاپیہوہ، پەرورمردگارم بہ ہوی راستگوپیہوہ، رزگاری کردم و لیم خویشبووہ، گہرانہووہ پەشیمانیکەشم نہوہیہ، ہەرگیز جگہ لہ راستگوپی هیچ قسہیەک نہکەم..

بہ لی.. پەرورمردگار لہ کەعب و دوو ھاوہلەکەی خویشبوو.. نہوای نیہہ لیہردا وەکو بہلگەيەک پیویستمانہ، نہوہیہ: کاتیک کہ طلحہ ﷻ، کەعبی بینی، ہەستاو لہ باوہشی گرت و بہ گہرمی پیرۆزیابی لیکرد، ئەم ھەلسوکەوتەش، بوو بہ ہوی نہوای، طلحہ ﷻ زیاتر لہ دلی کەعبدا، جیگہی خوئی بکاتہووہ خویشوہیست بیت.. لہ دوی کوچی دوی طلحہ ﷻ و تیپەر بوونی چەندین سال، کەعب ﷻ دہیفہرموو: سویند بہ خودا ہەرگیز طلحہ لہ یاد ناکەم..

طلحە ﷺ چى كىرد، وا دلى كەعبى بۇ خۇى دەستەبەر كىرد؟! تەنھا ھەلسوكەوتىكى جوانى ئەنجامدا.. دەرىخست كە كەعب ﷺ لە لای گىرنگى و بايەخى تاببەتى ھەيە.. كاتىك كەعب خۇشحال بوو، طلحە ﷺ بەشدارى خۇشپەكەى كىردو خۇشى ئەوى بە خۇشى خۇى زانى..

گىرنگىدان بە خەلكى و بەشداربوون لە خۇشى و ناخۇشپەكانيان، دەبىتە ھۆى ئەوى لە لاىان خۇشەوېست بىت.. كاتىك تۆ سەرگەرمى تاقىكىردنەوەكانتى و نامەپەك بۇ مۇبايلەكەت دىت و تيايدا نوسراو: مۆژدەم پېئىدە لە تاقىكىردنەوەكانتدا چۆن بووى؟ بىروا بكە خەيالىم لە لاتەو زۆرىش لە پەرورمىدگار پاراومەتەو، كە سەرگەوتوتوت بىكات.. ھاورپى خۆت: ابراهيم..

ئايا خۇشەوېستىت بۇ ئەو ھاورپىيەت زياتر نابىت؟! بە دىنپايەو زياتر دەبىت.. يان كاتىك باوكت لە نەخۇشخانە نەخۇشەو تۆش بە ھۆپەو زۆر سەرقالىت.. ھاورپىيەكت پەيوەندىت پېو دەكات و پىت دەلىت: پېوېستىتان بە ھىچ شتىك نىە؟! بە ھەموو شېوۋەپەك لە خىزمەتتاندەم.. تۆش سوپاسى دەكەيت و پاشان دوپارە ئىوارە پەيوەندىت پېو دەكات و دەلىت: نەخۇشەكەتان پېوېستى بە چى ھەيە، بۇ ئەوى بۆى بھىنم؟ دوپارە سوپاسى دەكەيت و پىت دەلىت: جگە لە دۆعاى خىر، پېوېستىمان بە ھىچ شتىك نىە.. ئەو ھاورپىيەت زياتر لە لات خۇشەوېست نابىت؟! بىگومان خۇشەوېست تر دەبىت..

بەلام نەگەر ھاورپىيەكى تىرت پەيوەندىت پېو بىكات و پىت بلىت: ھالانە كەس ئىمە وا دەرۆين بۇ قەراغ دەرپا بۇ گەشتوگوزار، لەگەلمان ناپەيت؟!

لە وەلامدا تۆش دەلىت: بىروا بكەن باوكم نەخۇشەو ناتوانم.. ئەمىش لە باتى ئەوى داواى لىبوردن بىكات و پۆزش بھىنپەتەو، بۇ ئەوى ھەوالى نەپرسىو، بلىت: دىزانم باوكت نەخۇشە، بەلام ئەو لە نەخۇشخانەپەو پەرسىتارى لىپە، بۇ ئەوى خىزمەتى بكەن و بوونى تۆ لەوى، ھىچ سوودىكى پى ناگەپەنىت، وەرە با بىروين، خۇشى بىپىنەو مەلە بكە.. ئەم ھسانەشى بە شىوازيكى پىكەنىناوى و گالتمەئامىزەو كىرد، وەك ئەوى نەخۇشى باوكت، ھىچ گىرنگىەكى نەبىت.. ئايا بۆچوونت بەرامبەر ئەو كەسە چۆن دەبىت؟! بە دىنپايەو رېزو خۇشەوېستى ئەو كەسە لە لات كەم دەكات، لەبەر ئەوى غەم و سەرقالىپەكانى تۆى بە كىشەى خۇى نەزانى..

جارىكىان تووشى ھەلوېست و ھالەتتىكى زۆر ناخۇش بووم.. ھالەتەكەش بەم شېوۋەپە بوو: بۇ گەشتىكى چەند رۆژە چووم بۇ شارى جەدەم زۆرىش سەرقال بووم.. كاتىك

لەۋى بۇوم، لە لايەن سەۋدى بىرامەۋە نامەيەك بۇ مۇبايلەكەم ھاتبۇ، تىايدا نۇسى بۇۋى ھالەنە ئامۇزامان لە ئەلمانىا كۆچى دۋاىى كىردۈۋە.. پەيۋىندىم بە براكەمەۋە كىردۈ ھەۋالى پېدام، ھالەنە ئامۇزامان، كە پىۋاۋىكى بە سالاچۇۋ بۇ، دۇو رۇژ لەمەۋبەر بۇ چارسەرى دلى جۇۋبۇۋ بۇ ئەلمانىاۋ لە كاتى نەشتەرگەرىدا كۆچى دۋاىى كىردۈۋەۋ بىم زۇۋانەش تەرمەكەى دەھىننەۋە بۇ ھىۋكەخانەى رىاز.. منىش لە پەرومىر دىگار بۇى پارامەۋەۋ پاشان كۇتايىمان بە پەيۋىندىيەكەمان ھىنا..

دۋاى دۇو رۇژ كۇتايىم بە كارەكانىم ھىناۋ جۇۋم بەرەۋ ھىۋكەخانەۋ چاۋمىرى بەرزىۋونەۋەى ھىۋكەم دىكىر، بۇ ئەۋەى بەرەۋ رىاز بىكەۋمە رى.. لەم كاتەدا ھەندىك گەنجىم بىنى، ناسىمىيان ۋ ھاتن بۇ لام ۋ چاكى ۋ چۇنىيان لەگەل كىردم.. ئەۋ گەنجانە بە شىۋازىكى سەپىرو جۇراۋجۇر سەرو قۇيان چاكىرد بۇ، منىش لە خۇشەۋىستىدا قەسى خۇش ۋ گالتم لەگەل دىكىرەن ۋ باسى سەرو قۇيانم دىكىر.. بە ھۇى پەيۋىندىيەكى تەلەفۇنىيەۋە كەمىك سەرقال بۇوم، كاتىك پەيۋىندىيەكەم كۇتايى ھات، گەنجىك كە پانتۇل ۋ كراسىكى لەبەردا بۇ، بىنىمى ۋ ھات بۇ لام بە گەرمى چاكى ۋ چۇنى لەگەل كىردم.. منىش سلاۋم لىكىردۈ بە گالتمەۋە پىم وت؛ ئەۋ قىت ۋ قۇزى ۋ جۋانىيە چىيە؟! دەلىى تازە زاۋاى!!

ئەم ھسانەۋ ھەندىك قەسى تىرى لەم جۇرەم لەگەل كىرد.. گەنجەكە كەمىك بىدىنگ بۇ، پاشان وتى؛ نامناسى؟! مەن ھالەنە كەسم، ئىستا لەگەل تەرمى باۋكىدا لە ئەلمانىا ھاتۋومەتەۋەۋ دىمەۋىت لە نىكىترىن گەشتى ھىۋكەدا بەرەۋ رىاز بىچم.. لە راستىدا ۋەكو ئەۋەۋ ۋابۇۋ بەرمىلىك ئاۋى سارد بىكەن بە سەرمدا!! زۇر شەرمەزار ۋ نارەھىت بۇوم.. باۋكى مىردۈۋەۋ تەرمەكەى ۋا لە ھىۋكەدايەۋ منىش بەم شىۋمىيە گالتم لەگەل كىردۈ پىدەكەنىم!! بە راستى شتىكى سەپىر بۇۋ!! كەمىك بىدىنگ بۇوم پاشان وتى؛ بە داخەۋە، بىروا بىكە ئاگادارى بارودۇخت نەبۇوم، چەند زۇژىكىشە لىرە چاۋمىرىم، خۇدا لە باۋكت خۇش بىت ۋ پاداشتى ئىۋوش بىداتەۋە..

لە راستىشدا مەن گۇناھبار نەبۇوم، كە ئاگام لە بارودۇختى ئەۋ گەنجە نەبۇۋ.. لە رىيانمدا كەمىك نەبىت، نەم بىنى بۇ، كاتىكىش كە بىنى بۇوم، بە پانتۇل ۋ كراسەۋە نەمىنى بۇ.. لە جەددەش كاتىك بەۋ جىۋبەرگەۋەۋ لە ناۋ ئەۋ قەربالغىيەدا ھات بۇ لام، بە خەپالەمدا نەدەھات كە ئەۋە ھالەنە كەس بىت.. كەۋاتە كاتىك كە دەتەۋىت گىرگى بە خەلكى بىدىت، دىبىت غەم ۋ ناخۇشەكانىيان، بە غەم ۋ ناخۇشى خۇت

بزانىتو ھەردەم خىرو خۇشيت بۇيان بوۋىت..

ھەر لەم روانگەمەو، ھەندىك كۆمپانىيى بېشكەوتوو دەبىنىت، كە بەرپومبەراپەتەمكىن ھەم، بۇ پەيۋەندىيە گىشتەكان، كە كارەكانى برىتىيە لە ناردنى نامەى پېرۇزبايى و بېشكەش كردنى ديارى لە بۆنەكاندا.. بەم شىۋەمەش ئەو كۆمپانىيە لە لاى خەلكى خۇشەويست دەبىتو ژمارەى ئەندامەكانى زۆرتەر دەبن..

كاتىك كەسىك دېتە شوپىنىكى قەرمبالغەوومو شوپىنىكى چۆل نابىنىت، بۇ ئەوۋى دابنىشىت، تۆش لە تەنىشت خۇتەو جېگەمەكى بۇ دەكەيتەوومو بانكى دەكەيت و پىي دەلىيت: ھالانە كەس قەرموو ومەرە لېرە دابنىشە.. دىلنابە ھەست بەو دەكات كە تۆ باپەخت پىداووم ئەوساش خۇشى دەوۋىت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ زۆر گرنگى بە خەلكى و بە موسلمانان دەدا، ھەر وەك پېشتەر باسمان كەرد، چۆن وازى لە وتارى ھەينى ھىناو لە سەر دوانگەكەى ھاتە خوارەو، بۇ ئەوۋى نامۇزگارى كەسىك بىكات، لەبەر ئەوۋى ئەگەر پىشتگويى بخىستايە، لەوانەمە ھەتا مردن لە سەر ئەو ئەزانىيەى بىماپاتەوومو لە ئاينەكەى شارمزا نەبووايە..

ھەرومەھا كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ تەوھەى لەگەل كەسىكدا بىكرادىيە، ھەتا ئەو كەسە دەستى پېغەمبەرى خودا ﷺ بەرنەدايە، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەستى بەرنەدەدا.. كاتىكىش قەسەى لەگەل كەسىكدا بىكرادىيە، بە تەواۋى روۋى تېدەكردو زۆر بە وردى گويى لېدەگرت و بېدەنگ دەبوو..

ئىزمۇون..

كاتىك خەلكى ھەست بەو دەكەن، كە نىرخيان بۇ دادەنىتو گىرنگيان پىدەمدىت، خۇشيان دەوۋىتو دلو دەروونيان بە دەست دەھىنىت..

با ھەست بىكەن، خېرو خۇشى ئەوانت دەۋىت..

ھەر چەندە دىل ۋە دىروونت پىر بېت لە خۇشەۋىستى.. ھەر چەندە لە ھەلسوگەۋىت ۋە بەكارھىيائى شارمىزايىيەكانتدا، زياتر راستگۇ بېت.. ھەر چەندە خەلىكى زياتر ھەست بەۋە بىكەن، كە تۇ ئەۋانت خۇش دەۋىت ۋە خېرو خۇشەۋىت بۇيان دەۋىت.. ئەۋا زياتر لە لاى خەلىكى خۇشەۋىست تر دەبىت ۋە دىروونىيان داگىر دەكەيت..

پىزىشكىكى ئافرىت ھەۋو، بەردەۋام عىادەكەى پىر ۋو لە نەخۇش.. نەخۇشەكان ھەزىيان دەكر، بۇ چارمەرى نەخۇشەكانىيان سەردانى بىكەن ۋە ھەردەم پىزىشكە ئافرىتەكەيان بە دۇست ۋە ھاورپىيەكى خۇيان دەزانى.. ھەموۋنەمانەش بە ھۇى بەكارھىيائى چەندان ھۇكار ۋە شارمىزايىيەۋە ۋو، كە پىزىشكەكە تۋانى ۋوۋى بە ھۇيانەۋە دىل ۋە دىروونى ئەۋ نەخۇشانە، بۇ لاى خۇى رابكىشەيت..

يەكەك لەۋ ھۇكار ۋە شارمىزايىيەنى كە پىزىشكەكە بەكارى دەھىنا، بىرىتى ۋو لەۋەى: لەگەل سىكرىتېرەكەيدا لە سەر ئەۋە رېككەۋىتۋون، كاتېك نەخۇشېك دەھات بۇ عىادەكە، سىكرىتېرەكە دىر بارەى ناۋى نەخۇشەكەۋە ھەندېك شتى تايبەت، پىرسىارى لە نەخۇشەكە دەكر، پاشان لە دۋاى پېنج خولەك، بانگى نەخۇشەكەى دەكر، بۇ ئەۋەى بىچىتە ژۋورەۋە بۇ لاى پىزىشكەكە.. سىكرىتېرەكەش زانىيارىيەكانى لە شىۋەى ۋۇرپىمىكدا دەدا بە پىزىشكەكە، كاتېك پىزىشكەكە زانىيارىيەكانى نەخۇشەكەى دەخۇپىندەۋە، پىرسىار ۋە ھەۋال پىرسىنى دىر بارەى نەخۇشەكەى ۋە مىندالە بىچۈكەكەى ۋە ۋەزىفە ۋە كارەكەى لىدەكر.. نەخۇشەكەش ھەستى بەۋە دەكر، كە بە راستى ئەم پىزىشكە گىرنگى پىدەمدات ۋە خۇشى دەۋىت.. ئەۋەتا ناۋى خۇپى ۋە مىندالەكەى ۋە جۇرى نەخۇشەكەى ھىشتا لەبىرماۋە، لەبەر ئەۋە نەخۇشەكە ھەز دەكات سەردانى ئەم پىزىشكە بىكاتەۋە..

ئايا بىنىت پىزىشكەكە چەند بە ئاسانى دىل ۋە دىروونى نەخۇشەكانى بە دەست ھىنا؟! دەشتۋانى زۇر بە راشكۋانەۋە بە ئاشكرا خۇشەۋىستى خۇت، بۇ كەسانى تر دىر بىرپىت، جا ئەۋ كەسانە باۋىكت، يان دايكت، يان ھاسەرەكەت، يان مىندالەكانت، يان دراۋسى ۋە ھۋەلەكانت بىن.. ھەست ۋە سۆزى خۇت مەشارەۋە پىيان بلى: خۇشم دەۋىت، دەتۋانىت

بېتى بلىيت: تۆ لام خۇشەويست ترى، لە زۆرىك لە خەللى.. ئەم ھەسەپەش نابىت بە درۆ، لەبەر ئەۋەى ئەم كەسەت خۇشتر دەۋىت، لە مىليۇنەھا كەسى جولەكە.. ئايا وانىە؟! دەى كەسىكى زىرەك و شارمزاو وريابە..

جاريكيان چووم بۆ عومرە، لە كاتى تەۋافو سەفاو مەرودەدا، دۇعام بۆ ھەموو موسلمانان كرد، كە پەرورەدگار دامەزراو سەرکەوتوويان بكات.. پاشان چووم بۆ ئوتىلىك، بۆ ئەۋەى تيايدا بىنەمەۋە، كاتىك سەرم خستە سەر سەرىنەكەم، نامەپەكى مۇبايلىم نارد بۆ ھەموو ئەو ژمارانەى لە مۇبايلىكەمدا بوون، كە ژمارەيان نىزىكەى پېنج سەد ژمارە دەبوو، تيايدا نوسى بووم (ئىستا لە ئەنجامدانى عومرە تەۋاو بوومو خۇشەويستانم وە بىرھاتەۋە، كە تۆش يەككىكى لەو خۇشەويستانەو لە بىرم نەكرەۋوى دۇعاى خىرم بۆ كەردووى)..

بە راستى كاريگەرىيەكى زۆر زۆرى ھەبوو، ھەيان بوو بەم شىۋە ۋەلامى دامەۋەو نوسى بووى: سۆيىند بە خۇدا كاتىك كورتە نامەكەتم خويىندەۋە، دەستم كرد بە گريان.. سوپاست دەكەم كە منت لە ياد بوۋە.. يەككىكى تريان نوسى بووى: سۆيىند بە خۇدا نازانم چۆن ۋەلامەت بدەمەۋە، بەلام ھەر ئەۋەندە دەلىم: خۇداى گەۋرە پاداشتى بەخىرت بداتەۋە.. كەسىكى تريان نوسى بووى: داۋاكارم خۇداى پەرورەدگار دۇعاو پارانەۋەكانت وەرىگىرت.. سۆيىند بە خۇدا ئىمەش ھەرگىز لە يادت ناكەين..

بە راستى ئىمە پىۋىستان بەۋە ھەپە، كە يادى خەللى بىنەنەۋە، كە خۇشمان دەۋىن و سەرقالىيەكانى دونيا، ئەۋانمان لەياد ناكەن.. بە ھەمان شىۋە نامەكەى پىشوو، دىتوانى لە نيۋان بانگو قامەتدا، يان لە كۇتا كاترۇمىرى رۆژى ھەپنىدا، كە دۇعاو پارانەۋەميان تيايدا وەرگىراۋە، بە دۇستو خۇشەويستان بلىيت: ئىۋەم لە يادبوۋەو دۇعام بۆ كەردوون.. خۇ ئەگەر لەم كارەشتدا نىەتت باش بىت، ئەۋا نابىتە ھۆى روۋپامايى، بەلكو دەبىتە ھۆى زىاد كەردنى سۆزو خۇشەويستى لە نيۋان تۆۋ ئەو كەسانەدا..

لە يادەم، جاريكيان لە خىۋەتگەپەكى ھاۋىنەدا، لە شارى تائىف و تارىكم پىشكەشى كۆمەلىك گەنج كرد، كە چاكەو دىسۆزى لە روخسارياندا ديار بوو، تەنھا ھەندىك گەنج نەبىت، لە دەۋرى خىۋەتگەكە خەرىكى يارى و گالتەۋگەپ بوون.. و تارەكەم پىشكەش كرد، پاشان گەنجەكان لە دەۋرم كۆۋونەۋەو چاك و چۆنىيان لەگەل دەكردم، لە نيۋانياندا گەنجىك ھەبوو، پانتۇلىكى تەسكى لە پىدا بوو، سەرو ھۆى بە شىۋەپەكى

سەير چاك كىرد بوو.. ھاتە پېشەۋەو سلاۋى كىردو سوپاسى كىردم، منىش زۆر بە گەرم وگۈرى ۋەلامى سلاۋەكەيم داپەۋەو بە توندى دەستىم گۈشى ۋە پېم وت: روخسارت لە كەسىكى بانگخواز دەچىت، گەنجەكەش زەردەخەنەپەكى كىردو رۆيشت..

دوۋى دوو ھەفتە لەپەر پەيۋەندىكەم پېۋە كىرا، كەسىك بوو دەيۋوت: نامناسىت؟! پاشىخ من ئەو كەسەم كە پېت وتەم: روخسارت لە كەسىكى بانگخواز دەچىت، سۈيىند بە خودا بە وېستى پەرۋەردگار دەبەم بە بانگخواز.. پاشان باسى ئەۋەى بۇ كىردم، لە دوۋى ئەۋەى ئەو قەسەپەى ئەو رۆژە، كە پېم وتبوو، روخسارت لە كەسىكى بانگخواز دەچىت، چ ھەستو سۆزىكى بۇ دروست بوۋە!!

ئايا نابىنىت دەربرېنى ھەستو سۆزو خۇشەۋىستى راستەقىنە، چ كاريگەرپەكى ھەپە؟! پېغەمبەرى ئازىز ﷺ بە رەۋىشتو ئاكارە ناۋازەكانى دلو دەروۋنى خەلكى بە دەست ھېنا..

ئىمامى ئەبۇبەكرو عومەر (خودايان لى رازى بېت) دوو ھاۋەلى گەۋرەو بە ناۋابانگو بەرپىز بوون، ئەم دوو ھاۋەلە لە ئەنجامدانى خېرو چاكەدا، پېشپىرگىيان دەكرد.. ئەلام زۆربەى كات ئىمامى ئەبۇبەكرو ﷺ پېش ئىمامى عومەر ﷺ دەكەوت.. كاتىك ئىمامى عومەر ﷺ دەيۋىست زوو بېچىت بۇ مەزگەوت، سەيرى دەكرد ئىمامى ئەبۇبەكرو ﷺ پېش ئەم لە مەزگەوت نامادە بوۋە.. كاتىك دەيۋىست ھەزرايك تېر بىكات، يان شەۋنۈيژ بىكات، دەيۋىنى ئىمامى ئەبۇبەكرو ﷺ لە مېژە ئەم كارانەى ئەنجام داۋەو پېشى كەۋتوۋە..

رۆژىك پېغەمبەرى خودا ﷺ داۋى لە مۇسلمانان كىرد، خېرو خېرات بىكەنو بىبەخشن، بۇ ئەۋەى پېۋىستى مۇسلمانان پەر بىكەنەۋەو بىرسى ۋە ھەزراەكان تېر بن.. لەم كاتەدا ئىمامى عومەر ﷺ بىرياردا نىۋەى مالاكەى بىكات بە خېرو پېشكەشى مۇسلمانانى بىكات، ھەر بۇيە لە دلى خۇيدا وتى: ئەمرو پېش ئەبۇبەكرو دەدەمەۋەو پېشى دەكەوم..

ئىمامى عومەر ﷺ بە نىۋەى مالاكەپەۋە ھات بۇ خىزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەپزانى ئىمامى عومەر ﷺ لەم كاتەدا چ پىرسىيىكى پېنخۇشە، ھەر بۇيە پىرسىيىرى لىكردو فەرموۋى: عومەر جىت بۇ مالو مندالەكانت جېھېشتوۋە؟

ئىمامى عومەر ﷺ بە ۋەلامدا فەرموۋى: ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ چەندەم

ھىناۋە، ئەمەندەم بۇ جېھىشتوون.. نىمامى عومەر ﷺ لە لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دانىشتو چاۋمۇپى نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ دىكرىد..

بەلى.. نىمامى ئەبۇبەكرىش ﷺ ھات، مال و سامانىكى زۆر گەۋرەى لەگەل خۇيدا ھىناۋ لە بەردەم پېغەمبەرى خۇدا ﷺ داپنا.. نىمامى عومەر ﷺ لە جىگەكەى خۇى ھىستاۋ سەپىرى بەخشىنەگانى نىمامى ئەبۇبەكرى دىكرىد گۇپىشى لە وتوۋىژى نىۋان ئەۋو پېغەمبەرى خۇدا ﷺ گرت، كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پىرسىارى كىردو ھەرموۋى، ئەبۇبەكر چىت بۇ مال و مىندالەكانت جېھىشتوۋە؟! نىمامى ئەبۇبەكرىش ﷺ لە ۋەلامدا ھەرموۋى: ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ خۇداۋ پېغەمبەركەيم بۇ جېھىشتوون، بەلام مال و سامانەكەم ھەمو ھىناۋە..

بەلى.. چۈر يەكى يان نىۋەى يان سى يەكى مالەكەى نەھىنا، بەلكو ھەموۋى ھىنا.. نىمامى عومەر ﷺ ھىچى پى نەۋترا، جگە لەۋەى ھەرموۋى: ھەرگىز ناتوانم پېش ئەبۇبەكر بىكەوم..

رۇژىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پېشۋىژى بۇ مۇسلمانان دىكرىد، نۇپۇزەكەى شىۋمىيەك لە پەلە كىردنى پىۋە دىار بوو.. كاتىك نۇپۇزەكە كۇتايى ھات، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سەرسامىيەكى بە رۇخسارى مۇسلمانانەۋە بىنى، بۇيە پىرسىارى كىردو ھەرموۋى: ۋا دىزانم سەرسامىيەكتان پىۋە دىار بىت، لەۋەى كە نۇپۇزەكەم كورت كىردەۋەو دىرۇژەم پېنەدا..

ھاۋەلان ھەرموۋىيان: بەلى، ئەى پېغەمبەرى خۇدا..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرموۋى: كاتىك گۇپم لە گىرئانى مىندالىك بوو، بەزەمىم بە داپكىدا ھاتەۋەو نۇپۇزەكەم كورت كىردەۋەو..

ئايا بىنىت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ چۇن خۇشەۋىستى خەلكى بە دەست دەھىنىت؟! ئايا بىنىت نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ و نىمامى عومەر ﷺ بە ھۇى داۋايەكى پېغەمبەرى خۇداۋ ﷺ چۇن مال و سەرومت و سامانەكەيان پېشكەشى مۇسلمانان كىرد؟!

تۆبە تىمنا نىت..

ھەستو سۇزت پىشان بىدەم بە راشكاۋانە بلىن: خۇشم دەۋىتو خۇشچالەم بە دىدارتو تۆ كەسىكى زۆر بە نرخی لە لام..

ناوھەكان لەبەر بکە..

لەبەرکردنی ناوی خەلکی، شیوازیکە لە گەرنگی پێدانیان.. چەند جوانە، کاتیەک لە شوپنیکێ وەک بانک، یان فرۆکە، یان میواندارپەکی گشتیدا، بە کەسێک دەرگەیت و سەرھتای پەکتر ناسینیک لە نیوانتاندا دروست دەبێت، پاشان دواي ماومەیک لە شوپنیکێ تردا دەپینیتەوێو سلاوی لێدەرگەیت و پێی دەلێیت: سلاوت لێ بێت فلانە کەس.. بێگومان خۆشەویستیت لە دلیدا چەکەرە دەرگەیت، لەبەر ئەوەی بە ناوھەکی خۆپەوێو سلاوت لێکرد..

کاتیەک لەگەڵ کەسێکدا بە پەک دەرگەیت و بە ناوھەکی خۆپەوێو بانگی دەرگەیت، ئەو کەسە ھەست بەوێو دەرگەیت، کە گەرنگیت پێداوێو لە یادت نەکردووە.. حیاوازی بکە لە نیوان ئەو ماومستایەکی کە ناوی قوتابییەکانی لەبەر دەرگەیت، لەگەڵ ئەو ماومستایەکی کە گەرنگی بە ناوی قوتابییەکانی نادات و لەبەر یان ناکات.. کاتیەک ماومستایەک بە ناوی خۆپەوێو بانگی قوتابییەکی دەرگەیت و دەلێت: ئادەي فلان ھەستە، زۆر حیاوازی لەوێ کە تەنھا بێت: ئادەي ھەستە..

لە وەلامدانەوێو مۆبایل و تەلەفۆنیشدا، ئەو کەسە کە پەيوەندی پێو دەرگەیت، پێت خۆشە بە ئەو یان بە بەلێ وەلام بداتەوێو، یان ناوت بەپینیت و بێت: سلاو محمد..؟! بێگومان کاتیەک ناوت دەپینیت، پێش گوێت، دلت دەپینیت..

زۆر جار کاتیەک لە وانە و تەنھەوێو تەواو دەبێ، زۆریک لە قوتابییەکانم قەرەباڵغی دروست دەرگەیت و تەوھەوێو سلاو لێدەرگەیت.. منیش زۆر گەرنگی بە ناوھەکانیان دەدەم و پێیان دەلێم: ناوی بەرپێرت؟ خودا پارێزراوت بکات، بەرپێرت..؟ پرسیاری ناوی ھەموویانم دەرگەیت، بۆ ئەوێو بزانیت کە گەرنگی پێدەدەم، ئەوانیش بە روویەکی خۆشەوێو وەلامیان دەدامەوێو دەیان وت: بۆ خۆت زیاد.. گوری خۆت یاسر..

لە یادەم رۆژێک لە دواي چاکی و چۆنی، قوتابییەکانم رۆشتن، پاشان پەکیکیان بە ھۆی پرسیاریکەوێو گەراپەوێو، کاتیەک گەشتە لام، پەکسەر وتم: سلاو خالد.. روخساری گەشاپەوێو وتی: ماشاءالله، چۆن ناوم دەرگەیت؟!

ھەر بۆیە خەلکی بە شیومەکی گشتی، ھەموو ھەز دەرگەیت بە ناوی خۆپەوێو بانگ بکەرن.. ئاشکرایە ئەو کەسانە لە بواری سەربازیدا کار دەرگەیت، زۆر جار ناویان لە سەر پارچە کانزایەک دەنوسرێت و لە سەر سنگیان ھەلەدواسرێت.. جارێکیان لە سەربازگەکاندا وتاریکم پێشکەش

كرد.. لە دواى وتارمكە، كەسانىكى زۆر ھاتن بۇ ئەمەى سلاو و چاك و چۆنەم لەگەل بكەن، بەلام كەسىك لىم نەزىك دەبۆمەو شەرمى دەكردو دوور دەمكەوتەو.. ئاۋرەم بۇ دايمەو سەپىرى ناومكەم كرد، كە بە سەر سەنگىمەو بوو، پاشان دەستم بۇ درېژ كردو بە ناومكەى خۇپەو بەنكەم كردو سلاو لىكرد.. روخسارى گۆراو سەرسام بوو.. زەردەخەنە كەوتە سەر لىۋى و دەستى درېژ كردو وتى: ھا!! چۆن ناومكەم زانى؟!

منىش وتم: بىرام.. ئەو كەسانەى خۇشمان دەۋىن، پىۋىستە ناومگانىشىان بزانين.. ئەم قسانە كارىگەرىيەكى زۆرىيان لە سەر دروست كرد..

زۆرىك لە خەلگى ھەز دەمكەن ناۋى كەسانىكى زۆر لەبەر بكەن.. ھۆكارمەكانى لە بىر چوونەمەى ناومگانىش، يان ئەتوانىنى لەبەر كەردنەيان زۆرن، لەوانەش: گەنگى ئەدان بە كەسانى بەرامبەر، لە كاتى يەكتەر بېنىندا.. ھەروەھا سەرھال بوون، لە كاتى يەكتەر ناسىندا، يان گۆى ئەدان بە ناۋى كەسى بەرامبەر.. ھەروەھا بۇچوونى ھىياواز دەربارەى كەسى بەرامبەر، وەك ئەمەى باومەرت وا بىت، جارىكى تر ئەو كەسە نابىنىتەو بە خۇت بلىت: نىتر چ پىۋىستە ناومكەى لەبەر بكەم؟! يان كەسى بەرامبەر كەسىكى ئاساى بىت و گەنگى پىنەدمەيت و باومەرت وا بىت، ھەرگىز كارىكت پىى نابىت، ھەتا ناومكەى لەبەر بكەيت..

چارەسەرىش بۇ لەبەر نەچوونەمەى ناومەكان، بە چەند رىگەپەك دەبىت، لەوانە: گەنگى زۆر بە ناومەكان بەدمەيت و باومەرت وا بىت، پاش چەند خولەكىكى تر پەرسىارت دەربارەى ئەو ناومەو لىدەمەن.. ھەروەھا كاتىك ناۋى كەسى بەرامبەرت گۆى لىدەمەيت، ھەول بەدمەيت بە وردى دىقەمتى شىۋە روخسارى بەدمەيت.. ھەروەھا سەپىرى شىۋازى گەشت و گۆى كەردنى بكەپت و سەروشتى كەسەكە لە خەپالەتدا تۆمار بكەيت.. ھەروەھا لە كاتى گەشت و گۆى كەردندا، ھەول بەدە چەند جارىك ناومكەى دوبارە بكەمەو، وەك ئەمەى پىى بلىت: واپە ئەمەد..؟ گۆيت لىمە ئەمەد..؟ لەگەلمەداى ئەمەد..؟ ئەم دوبارە كەردنەمەى ناو، شتىكى زۆر گەنگە.. ھەر بۆپە ئەگەر لە ئاپەتە پەرزەمەكانى قورئان ورد بىتەو، دەبىنىت پەرومەدگار لە چەندان شوپىندا پىنەمەبەران بە ناومەكانى خۇپانەو بەنگ دەكات، بۇ نەمە: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَعْرَضُوا عَنْ هَذَا...﴾ ﴿٧﴾... ﴿قَالَ يَنْفُخُ فِيهِ، لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ...﴾ ﴿٨﴾... ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ...﴾ ﴿٩﴾

بە كورتى..

بە لەبەر كەردنى ناومەكەم بەنگ كەردنەم بە ناۋى خۇمەو، وام لىكە ھەست بكەم گەنگەم پىنەدمەيت، بۇ ئەمەى منىش خۇش بوۋىت..

مۆژدەدەرو پوۋخۇش بە..

زۆرىك لەو ھەلسۈكەوت و كارانەى كە رۆژانە نەنجاميان دەمدىن، لە پىناۋى خەلكىدايە، نەك لەبەر خۇمان.. كاتىك بانگ دەكرىت يۇ مىوانداريەك، جوانترىن جل و بەرگ لەبەر دەكەيت، نەمەش لەبەر ئەومىيە كە سەرنجى خەلكى بە لاي خۇتدا رابكىشىت، نەك لەبەر رازى كردن و سەرنج راكىشانى خۇت بۇ خۇت..

كاتىك خۇت ئامادە دەكەيت بۇ ئەومى مىواندارى كەسانىك بىكەيت، زۆر ھەولنى جوان كردنى بەرپومبىردنى مىوانداريەكە دەمدىت، نەمەش بۇ راكىشانى سەرنجى خەلكىيە، نەك لەبەر خۇت، بەلگەشمان ئەومىيە، ئەومىندەى گىرنگى بە ژوورى مىوان دەمدىت، ئەومىندە گىرنگى بە ژوورەكانى ناومومو ژوورى مىندالەكانت نادەمدىت!!

كاتىك مىواندارى كەسىك دەكەن، خۇت و ھاسەرەكەشت زۆر گىرنگى بە خواردن و رازاندنەھەى خوانەكەتان دەمدن!! ھەتا مىوانەكانىشتان زياتر جىگەى بايەخ و گىرنگى بن، زياتر ئىومش خۇتان بۇ ئەو پىشوازى و مىوانداريە ئامادە دەكەن.. كاتىكىش كەسانىك باسى جوانى جل و بەرگەكانمان، يان رازاومى مالاكانمان، يان بەلەزمتى خواردنەكانمان دەكەن، زۆر دلخۇش و ئاسودە دەبين..

پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرمۇيت: «وليات الناس الذي يحب أن يأتوا إليه».. واتە: (بەو شىومىيە ھەلسۈكەوت و مامەلە لەگەل خەلكىدا بىكە، كە ھەز دەكەيت مامەلە ھەلسۈكەوت لەگەل بىكەن)..

چۈن؟! كاتىك ھاورپىيەكت دەبىنى، جل و بەرگىكى جوانى لەبەردايە، پىي بلى: ماشاءالله!! ئەمىرۇ چەند جوانىت!! دەلىلى تازە زاوايت!!

كاتىك كەسىك سەردانت دەكات و بۇنىكى خۇشى لە خۇى داۋە، دەستخۇشى لى بىكە بلى: چەند بۇنىكى خۇشە!! چۈنكە بە دلنبايەھە، بۇ تۇ خۇى بۇنخۇش كىردوۋە.. كاتىك كەسىك بانگت دەكات بۇ مىوانداريەك، سوپاسى بىكە، چۈنكە بە دلنبايەھە دايكى يان خوشكى يان ھاسەرى ئەو كەسە، بە ئامادەكردنى ئەو خواردن و مىوانداريەھە ماندوو بوون و چەندان كاتژمىريان لە چىشتخانە بەسەربىردوۋە، بۇ ئەھەى خواردننىكى باش بۇ تۇ دروست بىكەن..

كاتىك سەردانى مالى يەككە لە ھاورپىكانت دىمكەيت و دىمىنىت بە شىۋازىكى جوان كەلۈپەلەكانى مالىھوميان رېك خستوو، سەرسامى خۇت دەرپرەو پېيان بلى؛ بە راستى بە شىۋازىكى جوان مالىكەتان رېك وپېك كىردوو، بەلام ناگاداربەو لە سنورى خۇى زياتر، زىادەروى مەكە لە دەرپرېنى سەرسامى خۇت، چونكە زىادەروى كىردن لە پىياھەلداندا، ومكو گالته جارىيەكى لىدىت و كەسى بەرامبەر وا دىزانىت گالته پىدىمكەيت..

كاتىك لە دانىشتىكى گشتىدا نامادە دىمىت و كەسىك لە نامادىبووان دىمىنىت، كە زۆر بە لىھاتووى و شارمزاىيەو، سەرنجى نامادىبووانى بە لاي خۇيدا راکىشاو و دانىشتنەكەى گەرم وگورو خۇش كىردوو بوومتە ھۇى دلخۇشى نامادىبووان، ئەوا لە كاتى ھەستان و مالىئاۋاپىدا دەستى بگرو بلى؛ ماشاءالله..! بە راستى لىھاتوۋىت..!! دانىشتنەكەت خۇش كىرد..!! ئەم قىسمو ھەلسوكەوتانە تاقى بگەرو، بزانە چۇن خۇشەۋىست دىمىت..

كاتىك ھەلۋىستىكى جوان دىمىنىت، ۋەك دەست ماچ كىردى باۋكېك لە لايەن كورەكەپەو، يان كاتىك كورېك دىمىنىت، نەمل يان پىلاو بۇ باۋكى دادىنىت، ستايشى بگەو پىايدا ھەلبدە ئافەرىنى بگە.. ھەرومھا كاتىك ھاورپىيەكت دىمىنى، زۆر گرنگى بە مىندالەكانى دىمات، يان زۆر بايەخ بە مىوانەكانى دىمات، ئافەرىنى بگەو زياتر ھانى بدە.. ھەول بدە ئەۋەى لە دىروونتدا ھەيە، كاتىك كە دىمەۋىت ستايشى كەسىك بگەيت، دىرى بېرەو شەرم مەكە.. كاتىك سۈارى ئۆتۈمبىلى ھاورپىيەكت، يان سۈارى تەكسىيەك دىمىت و تىيىنى ئەۋە دىمكەيت كە زۆر بە باشى ئۆتۈمبىلەكەى بە پاك و خاۋىنى راگرتوو، يان شۇفىرىيەكەى زۆر سەركەوتوو، دىستخۇشى لىبگەو زياتر ھانى بدە..

لەۋانەيە پىم بلىيت؛ ئەم شتانە زۆر ئاسايىن! راست دىمكەيت، بەلام زۆر كارىگەرىيان ھەيە، لەبەر ئەۋەى زۆر جار خۇم ئەم ھەلسوكەوت و شارمزاىيانەم لەگەل كەسانىكى زۇردا تاقى كىردۈتەو، لەگەل گەۋرەو بچوكدا.. لەگەل كىركارو مامۇستادا.. بەلكو لەگەل كەسانىكىشدا، كە خاۋىنى پلەۋپايەى گەۋرەش بوون، پاشان بىنىم كارىگەرى سەرسۈرھىنەريان لە سەر دروست كىردوون، بە تايىمەت لە ھەندىك كاروباردا، كە خەلكى چاۋمىرپىن پىرۋزبايىان لىبگەيت..

تازە زاۋايەك، چەند رۇژىكە ھاۋسەرى گۈستۈتەو، يان كەسىك بىروانامەيەكى بەرز بە دەست دىمىنىت، يان خانۋىيەكى تازە دروست دىمكەت، ھەموو ئەمانە چاۋمىرپىن بە چەند ۋشەيەكى جوان، پىرۋزبايىان لىبگەيت.. دەى ئەۋان چاۋمىرپى جى لە تۇ دىمكەن،

ئەمەيىيان بۇ ئەنجام بىدەمۇ بەمۇ زمانە بىدەمۇ كە پەيىيان خۇشە..

ئامۇزايەكى گەنجەم ھەببۇ، بە ناۋى عبدالمجىد، داۋى تەۋاۋىگەردنى قۇناغى ئامادەمى،
داۋى لىكەردم لەگەلىدا بېچەم بۇ زانكۇ، بۇ ئەۋەمى ناۋى تۆمار بىكات.. بەيەنيەكەيان پەيۋەندىم
پەيۋە كەردو بە ئۆتۈمبىلەكەم چوۋم بۇ مالىيان، بۇ ئەۋەمى لەگەل خۇم بىبەم بۇ زانكۇ..

ئامۇزايەكەم ھەستىكى تايىبەتى ھەببۇ، لەبەر ئەۋەمى بەرەمۇ قۇناغىكى تازەمى ژيانى
دەچوۋ.. بىرى لەمۇ كۆلىزە دىمەردەۋە، كە ۋەمى دىمەرىت.. كاتىك سەركەۋتە ناۋ
ئۆتۈمبىلەكەمەۋە، يەكسەر بۇنىكى زۇر قورس، بىلاۋبۇۋە.. ۋا دىار بوۋ شۇشە بۇنەكەمى
بە تەۋاۋى بە سەر جىلۋبەرگەكانىدا رۇئەند بوۋ!! بە راستى خەرىك بوۋ بەمۇ بۇنە
بىخىكىم!! جامەكانى ئۆتۈمبىلەكەم كەردەۋە، بۇ ئەۋەمى كەمىك ھەناسە بىدەم!! ھەستەم

كەرد ئەمۇ ھەژارە لە خۇگۇرپەن ۋ خۇبۇنخۇش كەردنىدا، زىادەمەۋى كەرد بوۋ..

بە ھەر حال ئاۋرەم بۇ دايەۋەمۇ بە زەردەخەنەيەكەۋە پەيمۇت: ماشاءاللە!! ئەم بۇنە
خۇشە چىيە!! دىمەرسەم كاتىك رەگىر كۆلىز، بۇنى ئەم بۇنە خۇشە بىكات، يەكسەرۋ بە
خىرايىۋ بە دىمەنگىكى بەرز ھاۋار بىكاتۋ پەيت بىلىت: ئەۋا ۋەمەگىرايەت..

بەم قەسانەمى مەن زۇر خۇشەحال بوۋ.. رەنگ ۋ رۇخسارى گەشايەۋەمۇ زۇر بە دىخۇشەۋە
ۋتى: سۇپاست دىمەم.. بىرۋا بىكە ئەم بۇنە، بۇنىكى زۇر گران بەھايەۋ زۇر بەكارى
دەھىنەم، بەلام خەلگى ھەستى پەيناكەن، پاشان بۇنى جىلۋبەرگەكانى كەردو ۋتى: تۇخۋا
بە راست، بۇنىكى خۇشەم ھەلپەردەۋەمۇ ھەستىكى جۋانەم ھەيە!!

لە داۋى تەپەربىۋونى يانزە سال بە سەر ئەم رۇدەۋەداۋ داۋى ئەۋەمى ئامۇزايەكەم كۆلىزى تەۋاۋ
كەردو دامەزرا، ھەلۋىستەكەمى ھەر لە ياد مابوۋ، زۇر جارىش بە گالەۋە بىرى دەخستەۋە..
بەللى.. بە دەست ھەينانى خۇشەۋىستى خەلگىۋ جۋلەندى ھەست ۋ سۆزىيان كارىكى
زۇر ئاسانە.. بە دىنەيەشەۋە پەيغەمبەرى خۇداﷺ لە بەكار ھەينانى شارەزايەكەكان ۋ بە
دەست ھەينانى خۇشەۋىستى خەلگىدا، لە ھەمۇۋ گەس شارەزاترو بە تۋانتر بوۋە..

كاتىك ئازارۋ نارەخەتەكەكانى مۇسلمانان، لە مەككە زىادىيان كەرد، مۇسلمانان بەرەمۇ
شارى مەدەنە كۆچپان كەردو مالۋ ھالىيان ھەمۇۋ جەيەشت، يەكەكىش لەمۇ مۇسلمانە
كۆچكەرەنە، عبدالرحمانى كۆرى عەۋف بوۋ..

عبدالرحمنﷺ بازەرگانىكى گەۋرەمى شارى مەككە بوۋ، بەلام زۇر بە ھەژارۋى
نەدارى ھات بۇ شارى مەدەنە.. ۋەك چارەسەرىكى خىراي كەشەمى ھەژارۋى مۇسلمانە
كۆچكەرەكان، پەيغەمبەرى خۇداﷺ ھەستا بە دروست كەردنى بىرايەتى، لە نىۋان ھەر

موسلمانیکى كۆچكەرو موسلمانىكى پشتيوانانى شارى مەدېنە..

عبدالرحمنو سەدى كۆرى رەببىي نەنصارىش، بوون بە براى يەكتەر.. ئەو موسلمانانە بە راستى براى راستەقىنەي يەكتەر بوون، دل و دەررونيان پاك و خاوين بوو، ھەر بۆيە سەدى ﷺ بە عبدالرحمانى ھەرموو: براكەم، من دەولەمەندترین كەسى شارى مەدېنەم، مال و سەرۈمتو سامانەكەم دىكەم بە دوو بەشەو، بەشەيكىان بۇ تۆو بەشەيكىان بۇ خۇم.. دوو ھاوسەرىشم ھەيە، كامىانت دەۋىت، تەلاقى دىدەم و پاشان لىتى مارە دىكەم.. عبدالرحمن ﷺ لە ۋەلامدا ھەرموو: خوداى پەرۈمردگار خىروبوبرى خۇى بە سەر مال و خىزان و سەرۈمتو سامانتدا بېرىڭى، تەنھا داۋاى نەۋىت لىدەكەم رېنمايىم بىكەيت و بازارم نىشان بدە..

راستە عبدالرحمن ﷺ مال و سەرۈمتو سامانەكەي جېھىشتوۋە ھەزەر كەۋتوۋە، بەلام خاۋەن ژىرى و شارمزاپىەكى بازارگانى فراۋان بوو..

بەلى.. عبدالرحمن ﷺ رېگەي بازارى گرتە بەرو دەستى بە كېرەن و فرۇشتەن كرد.. بەرە بەرە ھەندىك سەرۈمتو سامانى كۆكردەمو ھاوسەرى مارە كرد، پاشان سەردانى پېغەمبەرى خوداى ﷺ كرد، لەم كاتەدا عبدالرحمن ﷺ لەبەر نەۋى تازە زاۋا بوو، بۇنى زەمفەرانى لىدەھات، كە بۇنىكى ئافرىتانەيەو كەسانى تازە زاۋا، ئەو بۇنەي تازە بووكيان لىدەت..

پېغەمبەرى خوداى ﷺ لە ھەلىك دىگەرە بۇ نەۋى دلەكان كەمەندىكش بىكات و خۆشەۋستيان بە دەست بېيىت، كاتىك ھەندىك گۆرانكارى بە عبدالرحمانەۋە بىنى، ھەرموو: ھەۋال و دىنگ و ياس چىە؟!

عبدالرحمانىش ﷺ بە روخسارىكى گەشاۋەۋە ۋەلامى داپەۋە ھەرموو: ئەى پېغەمبەرى خوداى ﷺ ئافرىتىكى خەلىكى شارى مەدېنەم مارە كردوۋە.. پېغەمبەرى خوداى ﷺ سەرى سورماۋ لە دلى خۇيدا دەۋىت: چۆن توانىۋىۋەتى ژن مارە بىكات، لە كاتىكدا ماۋەيەكى كەمە كۆچيان كردوۋە بۇ مەدېنە!! پاشان پېى ھەرموو: ئەى جىت بۇ كرد بە مارمى؟

عبدالرحمن ﷺ ھەرموو: بە ئەندازەى ناۋكى خورمايەك ئالتونم بۇ كرد بە مارمى.. پېغەمبەر خوداى ﷺ ۋىستى زىاتر دلخۇش و كامەرانى بىكات، ھەر بۆيە پېى ھەرموو: بەو بۇنەيەۋە مىۋاندارىيەك پىك بېنەۋ خواردن بدە بە مىۋانەكان.. پاشان پېغەمبەرى خوداى ﷺ لە پەرۈمردگار بۇى پاراپەۋە داۋاى كرد خىرو بەرمەكت بە سەر مال و بازارگانىەكەيدا بېرىڭىت..

عبدالرحمن ﷺ دىفەرموئىت: سوپاس بۇ خۇدا خىروپىرىكى زۇرم بە سەردا رزا،
ھەتا وام لىھات ئەگەر دەستەم بېردايە بۇ بەردىك و بەرزەم بېردايەتەو، ھىواو گومانەم
وابوو، زىرو زىوى لە ژىردا بىت.

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دلى ھەژاران و بېنەوايانىشى خۇش دەکردو گىرنگى پىدەدان و
واى لىدەکردن، كە ھەست بە بوونى خۇيان بگەن. كاتىك يەككى ھەژار ديار نەبووايە،
بە چاكە باسى دەکردو كىردەو باشەكانى بىرى ئامادەبووان دەھىنايەموو ھانى دەدان،
ھەمان كارى ئەو كەسە ئەنجام بەدن.

لە شارى مەدىنە، ئافرىتىكى رەش پىستى چاكەكار ھەبوو. ئەم ئافرىتە مزگەوتە
پىرۋزەكەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ گىسك دەدا. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر جار كارى
ئەم ئافرىتەي دەمىنى، چەند رۆژىك ئەم ئافرىتە ديار نەما، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ
پىرسىارى ئافرىتەكەي كىرد.

ھاوەلان ھەرموويان: ئەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئەو ئافرىتە كۆچى دوايى كىرد.
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرمووى: ئەي بۇ پىتان نەوتەم؟
ھاوەلان ھەرموويان: ئەو ئافرىتە لە شەودا كۆچى دوايى كىرد، ھەزەمان نەكرد بە
خەبەرت بەيىن.

كارى ئەو ئافرىتە ھەر چەندە بچوك بوو، بەلام لە لاي پەرومردگار گەورەو مەزەن
بوو، ھەر بۇيە ھەرچەندە تازە ئافرىتەكە نىژرابوو، بەلام پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سور
بوو لە سەر ئەوئى نوپۇزى لە سەر بىكات، ھەر بۇيە ھەرمووى: گۆرەكەيم نىشان بەدن،
ھاوەلان لەگەلىدا رۆيشتەن، ھەتا بىردىيانە ديار گۆرەكەو پېغەمبەرى خۇدا ﷺ نوپۇزى
لە سەر كىرد، پاشان ھەرمووى: ئەم گۆرە زۆر تارىكە، بەلام پەرومردگار بە ھۇي ئەم
نوپۇزەي مەنەو روناكى دەكاتەو.

توخۇدا پىرسىارىكت لىدەكەم، ئەوانەي ئامادەي ئەم نوپۇزە بوون لە خەزمەتى
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، دەبىت ج ھەست و سۆزىكىيان لەلا دروست بوو بىت؟ دەبىت
چۇن ھەوليان دابىت، ھەمان كارى ئەو ئافرىتە، يان كارى گەورەترىش ئەنجام بەدن؟
دەمەوئىت بە گۆپچەكتەدا بچەپىنەم و پىت بلىم: ئاگاداربەو گرو كلىپەي ئەو شارمەزايى و
لىھاتوويپەي كە ھەتە، نەمەلى كەسانىكى رۆخىنەر خامۇشى بگەن! كەسانىك كە
ھەر چەندە پىياندا ھەلبەدەت و گىرنگيان پىبەدەت و ھانىيان بەدەت، كە چى ھىج
كارىگەرپەكەيان لە سەر دروست نابىت، يان كەسانىك ھەن وەلامى و تە جوان و ناسكەكانت

بە قىسەى رەقۇ ناخۇش دەمەنەۋە، بە ھەندىك قىسەۋ گۇقتارىش دەدۇيىن، نە بۇنىيان ھەيمو نە تامو نە رەنگ!!

گەنجىك دىناسىم بانگ كرا بوو بۇ مىواندارىيەكى زۇر گەۋرە.. گەنجەكە دەچىت بۇ بازارو لە رېگە دەچىتە دوكانىكى بۇن فرۇشەۋەۋە ۋا خۇى دىمردەخات، كە دىمىھەۋىت بۇن بىكرېت، دوكاندارمەكەش زۇر بە دەۋرىدا دىتە دەچىتە ۋە چەندىن بۇنى گران بەھاي پىشان دەداتو لەگەل پىشاندا نەكانىشدا، بۇنىش لە چىلۋىبەرگى گەنجەكە دەدات، بۇ نەۋەى ھەزى بە كامىيان بىت، نەۋىيان ھەلبىزىرېتە بىكرېت..

كاتىك چىلۋىبەرگى گەنجەكە بە چەندىن بۇنى گران بەھا بە تەۋاۋى بۇنخۇش دىمىت، بە دوكاندارمەكە دەلىت، سوپاست دەكەم، ئەگەر ھەزىم بە يەككىيان كىرد، دۋاۋى دەگەرپىمەۋە.. گەنجەكەش بە پەلە بىرەۋە مىواندارىيەكە دەكەۋىتە رى، لە ترسى نەۋەى نەۋەكو بۇنە خۇشەكەى نەمىنىت.. بۇنىش، چ بۇنىك؟! رۇژە رېيەك دىمىرۇش، گەنجەكە دەگاتە شۇيى مىواندارىيەكەۋە لە تەنىشت كەسىكەۋە دادەنىشىت.. كەسەكەى تەنىشتى ھىچ ھەستىك دىمىرنا بىرېت دىمىرنا رەى نەۋە ھەمۋو بۇنە خۇشەى كە لىى دىت، بە يەك وتەش نايدۇيىنىت!!

گەنجەكە خۇى بۇ ناگىرېتە بەۋەى تەنىشتى دەلىت: ھەست بە ھىچ بۇنىكى خۇش ناكەيت؟!

نەۋىش دەلىت: نەخىر..

گەنجەكەش دەلىت: كەۋاتە بە دىنبايىمەۋە لوتت گىراۋ..!!

كەسەكەش زۇر بە رەقۇ زىرى ۋەلامى دەداتەۋەۋە دەلىت: ئەگەر لوتىم بىگىرايە، بۇنى ەمەقەكەتم نەدەكرد..!!

دوبارە بىت دەلىم: قىسەى رەقۇ ناخۇشى ھەندىك كەس كارت تىنەكاتو نەت رۇخىنىتەۋە كارت بە كارىانەۋە نەبىت..

دان پىدانا..

مىرۇف، ھەر چەندە بىگاتە ئىۋىپەرى پەلەى بىمىزى سىمىكەۋىن، بەلام ھەر بە مىرۇفى دەمىنىتەۋەۋە پىۋىستى بە ئافەرىنو ھاندان ھەيە..

ئاگاداربە: تەنھا ناماز بە شتە جوانەكان بگە..

لە مېژەۋە وتراۋە: ھەر شتېك لە سنورى خۆى زىادەمەۋى تىادا كرا، بېچەۋانە دەمبېتەۋە.. ۋە ھەر كەسېك پەلە لە ھاتنى شتېك بگات، بېش ئەۋەى كاتى خۆى بېت، سزاكەى برىتى دەمبېت، لە بېبەش كردنى..

ھەمۇو كات ناماز بە شتى جوان بگە.. ناماز بە كەسېك بگە، كە چاۋمەپپە سوپاس بگرېت.. لە ھەمان كاتدا چاۋ لە ھەندېك شت دابخە، كە جېگەى شەرمە، بۇ نمونە: دەچىت بۇ مالى ھاورپپەكتە دەمبىنىت كورسپەكانيان زۆر كۆنە، ئاگاداربە پېشنيارىك پېشكەش مەكە، كە چارەت تال بگات ۋوگېت لى نەگىرېت.. مەلى: بۇچى ئەم كورسيانە ئاگۇرن؟ ئەۋە بۇ نىۋەى گۇپەكانتان لەكار كەۋتون ۋ كار ئاكەن؟ بۇچى ئاپان گۇرن؟ بۇيەى دىۋارەكانتان گۇن بوون، بۇچى بۇيەيەكى تازەى ئاكەن؟

براگەم، كەس داۋى بۇچوون ۋ پېشنيارى لە تۇ نەكردوۋە!! بېدەنگ بە باشترە!! لەۋانەيە نەتۋانن دىۋارەكانيان بۇيە بگەن ۋ دەست كورت بن!! خۇ تۇ ئەندازياري دىكۇرات نىت؟ كاتېك كەسېك دەمبىنىت جل ۋەبەرگەكانى كۆنە.. پان ساردكەرەۋەى ئۇتۇمبىلەكەى كار ئاكات، ئەگەر قەسەى باش ئاكەيت، باشترە بېدەنگ بېت..

دەگېرنەۋە پياۋېك دەمبېتە مېۋانى پياۋېكى تر، مالى خانەخۆى تەنھا نان ۋ زەمپتان دەمبېت، بۇ ئەۋەى بۇ مېۋانەكەى دابنېن، كاتېك مېۋانەكە نان ۋ زەمپتەكە دەمبىنىت، دەلېت: خۇزگە لەگەل نان ۋ زەمپتەكەدا، جاترەش ھەبۋاۋە.. خاۋەن مال داۋى لە خېزانەكەى دەكات، بەلام دەستيان ئاكەۋېت.. خاۋەن مالاكە دەچېت بۇ بازار، بۇ ئەۋەى پەيداي بگات ۋ پارەشى پېنابېت، لەبەر ئەۋە خاۋەن دوكانەكە داۋى شتېكى لېدەكات، بە بارمە لاي بېت، بۇ ئەۋەى بە قەرزىر پېى بىرۇشېت.. ھەر بۇيە دەگەرپتەۋە بۇ مالاۋەۋە ئەۋە قاپەى دەستىۋېزى تىدا دەگرېت، لەگەل خۆى دەپبات، بۇ ئەۋەى بە بارمە بېدات بە ھرۇشيارەكە..

خاۋەن مال جاترەكە ۋەردەگرېت ۋ دەمبېتەۋە بۇ مالاۋە، بۇ ئەۋەى دەرخواردى مېۋانەكەى بدات.. كاتېك مېۋانەكە لە نان خواردن دەمبېتەۋە، دەلېت: سوپاس بۇ ئەۋە خۇدايەى خواردن ۋ خواردنەۋەى پېبەخىشىن ۋ رەزامەندىشى كرەۋوېن، لە سەر ئەۋەى كە پېى داۋېن..

خاۋمن مالىش بە غەمبارىمۇ دەلىت: ئەگەر رازى بوويتايە بەۋەى پەرۋەردگار بېي بەخشيۋويت، قاپى دەستىۋېژدەكەم لە بارتەدا نەدەبوو!!
 ھەرومھا كاتىك سەردانى نەخۇشېك دەكەيت، بېۋىست ناكات زوو زوو دوپارەى بەكەيتەۋە دەلىت: ئۆۋ۰ رەنگەت چەند زەرد بوۋە!! چاۋت زۆر سوور بوۋە!! بېستىشت بە تەۋاۋى وشك بۆتەۋە!!

كاكى برا خۇ تۇ پزىشك نىت؟! ئەگەر قسەى باش ناكەيت، بېدەنگ بېت باشتە!!
 ھەرومھا دەگېرنەۋە، پىاۋىك سەردانى نەخۇشېك دەكات، پاشان پىرسىارى جۆرى نەخۇشەكە لە نەخۇشەكە دەكات، نەخۇشەكەش جۆرى نەخۇشەكەى بېدەلىت، كە نەخۇشەكەى ترسناك دەبىت.. پىاۋەكە كە گوۋى لەو نەخۇشە ترسناك دەبىت، ھاۋار دەكات و دەلىت: ھاۋرپىيەكە ھەمان نەخۇشى تۆى گرت و مرد!! ھاۋرپىيەكى براكەشم بە ھەمان شېۋە!! دراۋسپىيەكى خوشەكەشم، بە ھەمان نەخۇشى كۆچى دۋاۋى كرد!!
 نەخۇشەكەش لە داخدا خەرىك بوو شىت دەبوو.. كاتىك مېۋانەكە ھەلدەستىت بىروات، بە نەخۇشەكە دەلىت: پېۋىستىك، دۋاكارپىكەت نىه؟

نەخۇشەكەش لە ۋەلامدا دەلىت: داۋاكارپەم ئەۋمىيە كە رۆىشتى، نەگەرپىتەۋە بۆ لامو كاتىكىش چوۋى بۆ لاي نەخۇشېكى تر، زۆر باسى مردنى لەلا مەكەو مەپىرسىنە..
 پىرېرنىكىش دەجىت بۆ لاي پىرېرنىكى نەخۇشى ناسىاۋى، كاتىك كچەكانى پىرېرنە نەخۇشەكە دەبىنىت، پىيان دەلىت: ۋا دپارە دايكتان دەمرىت و لە ئىستاۋە سەرەخۇشىتان لىدەكەم پىتان دەلىم: خۇتان خۇش بن..!!

خوشك و براى ژىرو وريا: ئاگاداربە ھەردەم ھەۋل بدە ئامازە بە خۇشى و جوانىيەكان بدمىت و دەستىان بەخىتە سەر، ھەۋل بدە چاۋت لە ئاست ناشىرىنىيەكاندا دابخە..
 خەلكىش بەختەمۇرو ناسۋە بەكە، نەك دلئەنگو غەمبار..

كىشىۋ گەرت..

ئەگەر ناچار بوويت، ئامازە بە ناشىرىنىۋ ناخۇشەك بەكەيت،
 ۋەك بوۋنى پەئەۋ پىسىيەك بە جلىۋىمەركى كەسپىكەۋە، يان
 بوۋنى بۆنىكى ناخۇش، ئەۋا بە باشتىرنىۋ جوانترىن شېۋە
 ئاگادارى بەكەۋ لە دەمرېنىشىدا نەرمو نىانو زىرەئەۋ وريابە..

واز لە کارپان، بەینە، کە پەيوەندى بە تۆۋە نەبىت..

لە جوانى مروڧى موسلمان ئەومىيە، واز لە شتىك بەينىت، كە پەيوەندى بەوموۋە نەبىت..

ئەم دەستەوازمىيە چەندە جوانە؟! ئەم وتە جوانە كى فەرموويەتى؟! پىغەمبەرى خودى ﷺ فەرموويەتى..

بەلى.. واز لە كارىك بەينە كە پەيوەندى بە تۆۋە نىيە.. قەسەيك مەكە كە پىويست ناكات بىكەيت.. كەسى وا ھەيە بە پرسىارى ناپىويست بىزارت دمكات!! كاتىك كاترمىرىك لە دەستىدا دەبىنىت، پرسىار دمكات و دەلىت: چەندىت پىداۋە؟ تۆش لە ۋەلامدا دەلىت: دىارىيە..

دوبارە پرسىار دمكات و دەلىت: لە لايمەن كىيەۋە؟!

لە ۋەلامدا دەلىت: لە لايمەن يەكەك لە ھاۋرىكانمەۋە..

پرسىار دمكاتەۋە دەلىت: ھاۋرى زانكۆتە، يان..؟!

تۆش پى دەلىت: ئاھ.. بەلى ھاۋرى زانكۆمە..

پرسىار دمكاتەۋە دەلىت: باشە.. بە چ بۆنەيەكەۋە؟!

ئەمانە و چەندەن پرسىارى تى ناپىويست، كە پىويست ناكات ئەومەندە بچىتە ۋەردمكارىيەۋە!! سۈپەندى دىمەم بە پەروەردگار لەم كاتەندا حمز ناكەيت، بە دەنگى بەرز

ھاۋار بکەيت و بلىت: مەچۆرە ناۋ باس و خواسىكەۋە، كە پەيوەندىيان بە تۆۋە نىيە؟!

لە بىرم دىت، جارىكيان لەگەل ھەندىك لە ھاۋرىكانمەدا، لە دۋاى نوپىزى شىۋان لە

مىزگەۋت مابووينەۋە.. لەپىر مۇيايلى يەكىكىمان زەنگى لىداۋ ھاۋسەرمەكى بوو، وتى:

ئەلو.. ئەۋە لە كوڧى گوڧىرىز؟! (ئەومەندە بە دەنگى بەرز دىمدا، ئەۋانەى دەۋرۋەرىشى

ھەموو گوڧىيان لىيىۋو چى دەلىت)!!

ھاۋرىكەشمان وتى: خودا پارىزراۋت بگات.. (ۋا دىار بوو، گەفتى ئەۋەى بە ھاۋسەرمەكى

دابوو، كە بىيات بۇ مالى باۋكى)..

ھاۋسەرمەكى توۋرە دەبىت و دەلىت: خودا پارىزراۋت نەكات!! تۆ لەگەل ھاۋرىكانتەدا

دانىشتوۋى و منىش وا چاۋمۇرېت دىمەك؟ سوېند بە خۇدا تۆۋمگە گا وايت!!
 ھاۋرېكەشمان بۆ ئەۋەى بە سەر خۇى نەھىيىت لى ۋەلامدا ۋتى: خۇدا لىت رازى
 بىت، لى دۋاى نوپۇزى عىشا دىتەم.. تىبىنى ئەۋەم كىرد، ۋەلامى ھاۋرېكەمان ھىج
 پەيۋىندىيەكى بە قىسەكانى ھاۋسەرەكەپەۋە نەبۋو، دىۋىيىست بە سەر خۇى نەھىيىۋ
 ئابروۋى نەچىت، ھەر بۆپە زوۋ پەيۋىندىيەكەى كۆتايى پېھىنا.. ئاۋرەم بە لاي
 ئامادىۋاندا دايەۋەم گومانەم ۋابوۋ، يەككىيان پىرسىار بىكات ۋ بلىت: ئەۋە كى بوۋ؟
 چى دەۋىست؟ ئەۋە بۆ ۋا رەنگە ۋوخسارت كۆرا؟ بەلام خۇداى گەۋرە پاراستى ۋ باش
 بوۋكەس پىرسىارى لىنەكرد..

ھەرۋەھا كاتىك سەردانى نەخۇشېك دىمەكەيت ۋ پىرسىارى دىمبارەى نەخۇشېكەى
 لىدەكەيت، ئەۋىش بە چەند ۋشەپەكى گشتى ۋەلام دەداتەۋەم دەلىت: سوپاس بۆ خۇدا،
 شتىكى ئاساپىيە، نەخۇشېكەى ئاسانە ۋ كۆتايى دىت.. دەى تۆش تەنگى پېھەلمەچنەۋ
 داۋاى ۋردەكارى لىمەكە ۋ مەلى: بېۋرە.. بە شىۋىيەكى دىيارىكراۋ، نەخۇشېكەى چىيە؟
 زىاتىر بۆم ۋوون بىكەرەۋە..

سەپىرە!! بۆچى ئاۋا نارەحەتى دىمەكەيت؟ لەۋانەپە ھىز نەكات ۋ شەرم بىكات جۆرى
 نەخۇشېكەى ئاشكرا بىكات.. ئەى نازانى لە جوانى مەۋقى مۇسلمان ئەۋمىيە، كە ۋاز
 لە كارىك بەيىت، كە پەيۋىندى بەۋمەۋە نەبىت.. مادام بەۋ شىۋىيە ۋەلامى داپتەۋە،
 پىۋىست بەۋە ناكات دىرېژى پىبىدەيت.. مەبەستمان ئەۋە نىيە، كە بە ھىج شىۋىيەك
 پىرسىار لە نەخۇش نەكەيت!! نەخىر.. مەبەستمان ئەۋمىيە، نەچىتە ۋردەكارىيەۋە..

ھەرۋەھا كاتىك كەسېك لە بەر چاۋى خەلىكى ھاۋار لە ۋوتابىيەك دىمەكەيت ۋ دەلىت:
 ھا.. نەھمەد، دىرچوۋىت؟ ئەۋىش دەلىت: بەلى.. ئەمىش پىرسىار دىمەكەۋەم دەلىت:
 نەرمەكە چەندە؟ ئەى لە رېزبەندىيەكەدا، ژمارە چەندى؟ ئەگەر ئەۋ كەسە بە راستى
 خەمى ھاۋرېكەپەتى، دىتۋانىت بە تەنھا پىرسىارى لىبىكات ۋ پىۋىستىش ناكات بچىتە
 ۋردەكارىيەۋە بلى: ئەۋە بۆ لە زانكۆ ۋەرنەگىرايت؟

نەخىر.. لەبەر چاۋى خەلىكى ئەم قىسانە مەكەۋ دۋو بە دۋو ھەۋالى بېرسە، بەلام
 ئاگاداربە، ھىج شتىك لە قەبارەى خۇى گەۋرەتر مەكە..

پىش ماۋمىيەك لەمەۋ بەر، بۆ پىشكەش كىردنى چەند ۋتارىك، چوۋم بۆ شارى
 مەدىنە.. لەگەل گەنجىكدا رېكەۋىتىن لە سەر ئەۋەى كە ھەمۋو رۆژىك دۋاى عەسر،

ھەر دوو كۆرەكەم، عبدالرحمن و إبراهيم بەرپىت بۇ خولى قورئان لەبەرگەردن و لە دوای نوپۇزى عىشاش بیان ھىنپىتەوھ..

عبدالرحمن تەمەنى دە سالىك بوو، ترسام ئەو گەنجە ھەندىك پىرسىارى ناپىويستى لى بکات، وەك ئەوھى بلىت: دايکت ناوى چىيە؟ چەند برات ھەيە؟ باوكت رۇزانە چەندت دەداتى؟ ھەر بۇيە عبدالرحمانم ناگادار كىردەوھو پىم وت: ئەگەر پىرسارىكى نەگونجاوى لىكردى بلى: پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر مویت: لە جوانى موسلمانى مرؤف ئەومىيە، واز لە شتىك بەيىت، كە پەيۋەندى بەمەوھە نەبىت.. چەند جارىكىش فەرموودەكەم بۇ دوبارە كىردەوھ، ھەتا لەبەرى كىرد..

كاتىك ھەر دوو كۆرەكەم لەگەل گەنجەكەدا سەردەكەون و گەنجەكەش لە دوای سلاو كىردن، بۇ ئەوھى كەمىك بیان دىيىت و كەمىك قەسەى خۇشيان لەگەل بکات، پىرسار دەكات و دەلىت: باوكت ئەمىر و تارى ھەيە؟ عبدالرحمانىش زۆر ھەول دەدات، فەرموودە پىرۇزمەكى بىر بکەویتەوھ، بەلام بە بىرى نايەتەوھو بە دەنگى بەرز ھاوار دەكات و دەلىت: مەچۆرە ناو بابەتیکەوھ كە پەيۋەندى بە تۆۋە نەبىت!!

گەنجەكەش دەلىت: ھىچ مەبەستىكم نىيە، بەلكو دەمەویت نامادەى وتارمەكى بىم و سودمەند بىم!! عبدالرحمن دوبارە ھەمان وەلامى دەداتەوھ، كاتىكىش گەرەنەوھ، عبدالرحمن بە شانازىيەوھ روداومەكى بۇ گىرەمەوھ، منىش دەستەم كىرد بە پىكەنىن و بۆم روون كىردەوھو تىم گەياند كە جارىكى تر دەبىت جى بکات و جى بلىت؟!

شۈپتى كار..

ھەولدان بۇ نازادبەونى دىروونو بۇ ئەوھى نەچىتە

ناو وردەكارى و پىرسارى ناپىويستى زىانى

خەلكى، لە سەرمەتادا زۆر نارەھەت و ناخۆشە،

بەلام لە كۆتايىدا مايەى خۆشى و ئاسودەيىيە..

چۇن ھەلسۆكەوت لەگەل ئەو كەسانەدا دەكەيت..؟!

جارى وا ھەيە ھەندىك كەس، بە بى پەرس و را دەست دەبات بۇ مۇبەيلەكەت و دەست دەمات بە خۇيىندەنمەي كورته نامەكانى، يان سەپىر كەردنى ويىنەكانى!!

چارىكان ھاورپىيەكەم لە ميوانداريەك دەبىيت، لە لاى يەككە لە دادومەركان، نامادەمبوانىش ھەموو پياوى بە ناوبانگ و ناودار دەبن.. ھاورپىيەكەم لە نيوان دوو كەسدا دادەنەشيت، لەبەر ئەوئە شويى دانىشتەكەي تەنگ دەبىيت و ميوانەكانىش زۆر دەبن، مۇبەيلەكەي لە گىرھانى دەردەھيىت و لە سەر تەپلەكەكەي بەردەمى دايدەنيت، كەسەكەي تەنەشيتىش، كە بەيەكەو لە گەشت و گۆدا بوون، مۇبەيلەكەي ھەلدەگىرت و كاتىك سەپرى شاشەي مۇبەيلەكە دەمات، روخسارى تىكەدەھيىت و بە خىرايى مۇبەيلەكە لە شويىنەكەي خۇي دادەنيتەو!!

كاتىك ھەستايىن و سوارى ئۆتۆمبىلەكەي بووم، مۇبەيلەكەي لە تەنەشيتەو دانابوو، بە ھەمان شيوەي ميوانەكە، دەستەم بەرد بۇ مۇبەيلەكەو سەپرى شاشەكەيم كەرد، دەستەم كەرد بە پىكەنەين!! بەلكو ھەر زۆر پىكەنەيم!!

دەزمانى بۇ؟! زۆر بەي خەلكى ويىنەي نوسراويك دەخەنە سەر شاشەي مۇبەيلەكەيان، وەك ناوى خودا، يان ناوى خۇيان، يان ھەر شتىكى تر، بەلام ھاورپىيەكەي مەن نوسى بووى: مۇبەيلەكەت بگىرەو شويى خۇي، ھەي فزولى!!

كەسانىكى زۆر ھەن، دەچنە ناو ژيانى تايىبەتى خەلكىەو پەرسىار لە وردەكارى كاروبارەكانيان دەكەن.. ئايا شتىكى ئاسايىيە، كەسيك سوارى ئۆتۆمبىلەكەت بىت و پاشان چەكەجەي ئۆتۆمبىلەكەت بكانەو سەپرى شتەكانى ناوئەو بكات؟! يان شتىكى جوانە، ئاھرمەتان جانئاي يەكترى بكەنەو كەل وپەلەكانى ناوئەو بەكاربەھيىن!!

بىگومان نەخىر!! ئەي چۇن ھەلسۆكەوت لەگەل ئەم كەسانەدا بكەين؟! گەنگەرتەين كارىك، ئەومەيە، ئەو كەسانە لە دەست نەدەين.. ھەول بەدەين لەگەلئاندا تىنەكەوين.. ھەول بەدەين زۆر بە وريايى و زىرمكى لىيان دەرباز بىن، بە بى ئەوئە ھىچ كىشەو گەرتىك لە نيوانماندا دروست بىت.. ھەرگىز ھەول مەدە، دوزمەنت زۆر بكەيت و ھاوئلەنت لە دەست بەدەيت..

باشترین پېگەش بۇ رزگار بوون لەو كەسانە، بریتىيە لە وەلامدانەوئى پرسیارمگانیان بە پرسیاریكى تر، یان بابەتەكە بەرمو بواریكى تر ئاراستە بكەیت، بۇ ئەوئى پرسیارمكەى بیر بچیتەوئو رزگارت بېت لە دەستى..

بۇ نمونە: كاتیک كەسیك پرسیارت لیدمكاتو دەلیت: مانگانهكەت چەندە؟ بە زەردەخەنەوئو وەلامى بدمرمو بلی: بۆجی؟ وا دزمانیت وەزىفەیهكى زۆر بەرزم ھەمە؟! دویارە پرسیار دمكاتەوئو دەلیت: نا.. بەلام دەمەوئیت بزەنم.. تۆش بلی: مۆچەى ئەم رۆزگارە ھەمووى كیشمە، ھەموو كیشەكانیش بە ھۆى بەرزبوونەوئى نرخی نەوتەومیە؟! ئەویش دەلیت: بە ھۆى نەوتەوئو؟!

تۆش بلی: ئەى چۆن؟! نەوت نرخەكان دیاری دمكات، ئەى نابینی لە پیناو بە دەست ھینانی نەوتدا، شەرو چەنگەكان روو دەمدن؟! ئەویش دەلیت: نا.. وا نیە.. ھۆكارمگانى چەنگ زۆرن و نەمرو دۇنيا ھەمووى لە شەرو چەنگدايە.. بەم شیومە پرسیارمكەى یەكەمى بیر دەجیتەوئو.. تۆ دەلیى چی؟ ئایا بەم شیومە زۆر بە زیرەكى لە پرسیارمكەى دەرناچیت؟! بە ھەمان شیو ئەگەر پرسیارى كردو وتی: بۆ كۆى دەجیت؟ بلی: بۆ؟ ئایا لەگەلم دییت؟!

ئەویش ئەگەر وتی: نازانم!! بەلام كەرۆیشتی ئاگادارم بكە، تۆش بلی: بەلام ئەگەر ھاتی، دەبیت تۆ پارەى ھاتوچۆ بدمیت.. كاتیک باسى پارەى ھاتوچۆ دیتە پینى، ئەوا باسە سەرمكەكەى لە بیر دەجیت، كە بریتى بوو لە پرسیار كردن دەربارەى ئەو شۆینەى كە بۆى دەجیت.. بەم شیومە بە بى ئەوئى ھىچ كیشەو گەفتیک روو بدات، دەتوانى خۆت رزگار بكەیت..

ھەرئۆستىرىك..

ئەگەر تۆشى كەسیك بوویت، كە زۆر دەجوو ھەمە تەبەئەتەكانتەوئو، تۆ لەو باشترىمەو بە شیومەكیش خۆتى ئى رزگار بكە، كە دلى نەمەنجیتو ھەستى بریندار نەكەیت..

پەنخەگر مەيە..!!

كەسپك سوارى ئۆتۈمبىلى ھاورپىيەكى دەبىت، يەكەم وشە كە دەرى دەبىت، دەلىت: ئاھ.. ئۆتۈمبىلەكەت چەندە كۆنە؟

كاتىكىش رۇشتەنەو بۇ مالى ھاورپىيەكى و كەلۈپەلى مالىەومىيانى بىنى، وتى: ئۆھ.. ئەو كەلۈپەلەكانت ھەر نەگۈرپوۋە؟

كاتىكىش مىندالەكانى ھاورپىيەكى دەبىنىت، دەلىت: ماشاءالله!! چەندە جوانن؟ بەلام بۇچى جەلۈبەرگى باشتان لەبەر نەكردوون؟

ھاسەرى ھاورپىيەكى، لە دواى ئەوۋى كاتىكى زۆرى لە چىشتخانە بەسەربردوۋە ھەۋلىكى زۇرىداۋە، بۇ ئەوۋى خوارنىكى خۇش دروست بىكات، بەلام ئەم كەسە لە باتى دەستخۇشى دەلىت: ئەو بۇ بىرنىجان لىناۋە؟ خۇ بى خويشە!! مەن ھەزم بەم خوارنە نىە!!

كەسى وا ھەيە، دەچىتە دوكانى ميوە فرۇشكەۋە چەندان جۇر ميوە جوان دەبىنىت، بەلام دەلىت: مانجۇ ھەيە؟ دوكاندارەكەش دەلىت: نەخىر.. مانجۇ تەنھا لە ھاۋىندا ھەيە.. ئەۋىش دەلىت: ئەى شوتى؟ دوكاندارەكەش دەلىت: نەخىر.. نىمانە.. كابرا رۇخسارى دەگۈرپىت و چارەى خۇى تال دەكات و دەلىت: تۇ ھىچت لەلا نىە!! ئەى بۇ دوكانەكەت داناخەيت؟ ئەم ھسە ناخۇشانە دەكات و دەروات و بىرى دەچىت، ئەو دوكانە چەندان جۇر ميوە خۇش و جوانى تىدا بوۋ!!

بەلى.. ھەندىك كەس بە رەخنەۋ گەلىۋى و گازندە بىزارت دەكەن و شتە جوانەكان نابىنن.. جاۋيان لە ناست خوارنىكى خۇش و بە تامدا دادەخەن، بەلام ئەگەر تالە موۋىيەكى تىدا بىت، ئەۋا دەبىنن و باسى دەكەن!! كراسى سېۋى و پاك و خاۋىن نابىنن، تەنھا ئەۋ دۇپە مەرەكەبە دەبىنن، كە بى ئەۋى ھەستى پىبىكەيت، لە نوۋكى پىنۋسەكەتەۋە دەرجوۋە خالىكى رەشى لە سەر كراسەكەت دروست كىردوۋە!! لە پەرتوكىكى زۆر بە سوددا، تەنھا ھەلەيەكى چاپ دەبىنن!! كەس رىزگارى نابىت لە رەخنەۋ گازندەيان.. بەردەۋام تىبىنىيان ھەيەۋ لە وردو درشت دەكۈنەۋە..

كەسپك ھەيە، ماۋىيەكى زۆرە ناسياۋو دۇستى يەكىن، لە سەردەمى دواناۋەندى و زانكۇ ھەتا ئىستاش پەيۋەندىمان ھەيە، بەلام ھەرگىز گۈيەم لە ھاندان و ئافەرىنىكى

نەبوو!! لە ھىچ شتىكىش رازى نەدەبوو..

جاريكيان پرسىارم دەربارەى يەكېك لە پەرتوگەگانم لىکرد، كە خۆم نوسى بووم و كەسانىكى زۆرىش بە دليان بوو، سەدەھا ھەزارىشى لى چاپ كرا بوو.. زۆر بە ساردىيەو و دەلامى دامەو و وتى: باشە، بەلام چىرۆكى نەگونجاوى تىدايەو نوسىنەكەشى زۆر گەورمىو شىوازي چاپەكەشى خراپەو ... ھتەد..

جاريكى تريان پرسىارم دەربارەى وتارخوينىك لىکرد، تەنھا روويەكى باش و پرسنگدارى ئەو وتارخوينەى باس نەكرد و وام لىھات نىتر دەربارەى ھىچ شتىك پرس و راي پىنەكەم.. ئەو كەسانەى كە زۆر رەخنە دەرگرن و زۆر دەست لە كاروبارى خەلكى ورمەدەن، ھەروەھا ئەو كەسانەى كە جگە لە رەش سېى نابىنن، ئەوا نازارى دەرروونى خويان دەدەن و كەسە نزىكەگانىشيان حەز بە دوورپان دەكەن و حەز ناكەن لەگەليان دابنىشن..

إذا كنت في كل الأمور معاتباً رفيقك لن تلقى الذي ستعاتبه..

بەلى.. ئەگەر لە ھەموو كارو ھەلسوكەوتىكدا، لۆمەو سەرزمىشتى خەلكى بكەيت، ھىچ دۆست و ھاوەلىكت بە دەورەو نامىنىت، ھەتا لۆمەو سەرزمىشتى بكەيت.. پەرورەدگار دەفەرموئە: ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ...﴾ ﴿١٥٢﴾ الانعام. واتە: (كاتىكىش ھەسو گوڤتارتان كرد، ئەو دەورەو بن و (لايەنى ناحەق مەگرن) ئەگەر خزمى نزىكىش بىت)..

عائىشەى دايكى نىمانداران (خوداى لى رازى بىت) دەفەرموئە: ھەرگىز پىغەمبەرى خودا ﷺ رەخنەى لە ھىچ خواردنىك نەگرتوو، ئەگەر حەزى لىى بووايە دىخوارد و ئەگەر حەزىشى لىى نەبووايە، وازى لىدەھىنا..

بەلى.. لە سەر ھەموو شتىك كىشەو گرفتى دروست نەدەكرد.. ھەروەھا ئەنەس رضى اللہ عنہ دەفەرموئە: سوئند بە خودا نۆ سال خزمەتى پىغەمبەرى خودا ﷺ كرد، پىى نەوتم: بۆچى ئەو ئەو نەوتم كرد و ئەوتم نەكرد؟ ھەرگىز رەخنەى لە ھىچ شتىكىش نەگرتوو.. سوئند بە خودا، ھەرگىز پىى نەوتموم: ئۆف.. ئەو بە وا بووايە ئەوا بە وا نەبووايە.. لىرەدا مەبەستى من ئەو نىە، كە واز لە نامۆزگارى كردن بەھىنىت و لە ھەموو ھەلەپەك بىدەنگ بىت، بەلكو مەبەستم ئەومىە، لە ھەموو شتىكدا رۆلى وردىين مەبىنە، بە تايبەت لە كاروبارى ژيانى دونياىى خەلكىدا..

ئەگەر كەسەك لە دەرگاكت بەدات، بەخىراھاتنى بكەيت و بىھىنىتە ژوورەو لە ژوورى ميوانەكەتان دابنىشنىت، پاشان چاى بۆ بىھىنىت، ئەویش كاتىك چاوى بە چاپەكە

دەمكەۋىت، بلىيت: ئەۋە بۇ پىالەكە پەرنى؟ تۇش يلىت: پەرى دەكەم؟ ئەۋىش بلىت: نا.. نا.. پىۋىست ناكات.. پاشان داۋاي ئاۋ بكات، كاتىك ئاۋەكە دەخواتەۋە، بلىت: ئاۋەكەتان گەرمە!! پاشان سەپىرى سېلىتەكە بكات و بلىت: ھەۋاكەى سارد نىە!! ئايا ئەم كەسە لەلەى تۇ چارەى گران نابىت؟! ئايا ھەز ناكەىت، بروات و جارىكى تر نەگەرپتەۋە..

كەۋاتە خەلكى ھەزىيان بە رەخنەگرتنى زۆر نىە، بەلام دەتۋانى رەخنەكانت بە رەنگىكى جوان پەردەپۇش بكەىت و پاشان پىشكەشى كەسانى تىرى بكەىت، يان دەتۋانى نارمەزىيەكانت بە شىۋەى پىشنىار، يان بە شىۋەى ناراستەۋخۇ دەربىرى.. پىغەمبەرى خوداﷺ كاتىك تىببىنى لە سەر ھەلەى كەسك ھەبۋاىە، راستەۋخۇ پىى نەدەۋت، بەلكو دەپفەرمۇو: كەسانىك ھەن فلانە كارو كەردمەۋ نەنجام دەمدەن..

رۇژىك سى گەنجى خۇيىن گەرم دىن بۇ شارى مەدىنەۋ دەپانەۋىت لە چۇنىەتى نوپۇر و خوداپەرستى پىغەمبەرى خوداﷺ شارمزا بن، ھەر بۇيە پرسىارىيان لە ھاۋسەرەكانى پىغەمبەرى خوداﷺ كەرد و ئەۋانىش لە ۋەلامدا فەرمۇۋىان: پىغەمبەرى خوداﷺ رۇژى وا ھەيە بەرۇرۇۋو دەبىت و رۇژى واش ھەيە بەرۇرۇۋو نابىت.. شەۋنوپۇش دەمكات و بەشىكى شەۋىش دەخەۋىت..

سى گەنجەكە لە نىۋان خۇياندا وتيان: ئەۋە پىغەمبەرى خوداپەرستى و پەرومردگار لە ھەمۇو گوناھەكانى خۇش بوۋە، پاشان ھەر يەكەيان بىرپارى خۇياناندا.. يەككىيان وتى: مەن ھەرگىز ژن ناھىنم و ھەر خەرىكى خوداپەرستى دەبم.. دوۋەمىيان وتى: منىش ھەمۇو رۇژىك بەرۇرۇۋو دەبم.. سىيەمىيان وتى: منىش شەۋان ناخەۋم و ھەر خەرىكى شەۋنوپۇر دەبم..

پىغەمبەرى خوداﷺ كاتىك ئەم قسانەى بىستەۋە، چوۋە سەر دوانگەۋ لە دۋاي سوپاس و ستايشى پەرومردگار فەرمۇۋى: بىستەۋمە ھەندىك كەس (ناۋى كەسەكانى نەھىئا) ئاۋاۋ ئاۋاپان وتوۋە!! بەلام مەن نوپۇش دەكەم و دەشخەۋم، بەرۇرۇۋوش دەبم و بەرۇرۇۋوش نابم، ھەرومەھا ژيانى ھاۋسەردارىش پىك دەھىنم و ژنىش دەھىنم، ھەر كەسك ۋاز لە سۈننەت و رىژىنى مەن بەھىنەت، ئەۋا لە مەن نىە.. متفق علەى..

جارىكى تىريان پىغەمبەرى خوداﷺ سەرنجى ھەندىك لە نوپۇر خۇياناندا، لە نوپۇرەكاناندا لە باتى ئەۋەى سەپىرى شوپىنى سۈجەكەيان بگەن، سەپىرى ئاسمانيان دەكەرد.. پىغەمبەرى خوداﷺ ناۋى كەسى نەھىئاۋ ئامازەى بە كەس نەكەرد، بەلكو فەرمۇۋى: ھەندىك كەس لە نوپۇرەكاناندا سەپىرى ئاسمان دەكەن، با ۋاز لەۋ كارە بەھىنەۋ وانەكەن.. رواه البخارى..

چەند جوانە دلى كەس نازار نەدمىت و راستەوخۇ رەخنەى ناراستە نەكەيت؟! كاتىك دەمبىنىت ھاوسەرمەكت كەمىك ساردوسرى دەكات، لە پاك و خاوين راگرتنى مالمەكەتدا، دەتوانىت پىيى بلىيت: دوينى لەگەل ھاوپىكانمدا، ميوانى ھاوپىكەمان بووين، ھەموو نامادەبووان ستايشى پاك راگرتنى مالمەكەيان دەكرد.. يان كاتىك يەكك لە منداكەانت دەمبىنى، لە كاتى نوپۇدا ساردوسرى دەكات و لە مزگەوت نامادە نابىت، دەتوانىت پىيى بلىيت: بە راستى كورى فلانە دراوسىمان، جىگەى سەرسورمانە، ھەموو نوپۇرەكان لە مزگەوت نامادەمىو نوپۇرەكانى بە جەماعەت ئەنجام دەدات!!

ماق خۇتە پەرسىار بەكەيت و بلىيت: بۇچى خەلكى خۇشيان بە رەخنە نايات؟! منىش لە وەلامدا پىت دەلىم: لەبەر ئەوۋى كاتىك رەخنە دەگرىت، ئەو كەسە ھەست بە ناتەواۋى دەكات و ھەموو كەسىش ھەز لە تەواۋى و بى كەم و كورى دەكات.. دەگىر نەوۋە پىاۋىكى ئاساىى ھەبوو، ھەزى دەكرد كەمىك خۇى دەربىخت و ھەرمەنرەواىى بكات، ئەگەر لە سەر شتىكى بچوكىش بىت.. ئەم پىاۋە ھەستا دوو تەرمۇزەى ھىناۋ پرى كرد لە ئاۋى سارد، تەرمۇزەكانىش يەككىيان سەوزو ئەۋى تریان سور بوو.. پاشان لە رېگەيەكى گشتىدا دانىشت و ھاۋارى دەكردو دەپوت: ئاۋى سارد بە خۇراپى.. ئاۋى سارد بە خۇراپى.. كاتىك كەسىكى تىنوۋ بە رېگەكەدا دەپۇشت و ئاۋە ساردەكەى دەمبىنى، بەرمە تەرمۇزەكان دەھات، ئەگەر لە تەرمۇزە سەوزمەكە نرىك بوۋاپەتەۋە، پىاۋەكە دەپوت: نا.. لە تەرمۇزە سورمەكەيان بىخۇرەۋە.. كاتىك كەسىكى تر دەھات و لە تەرمۇزە سورمەكە نرىك بوۋاپەتەۋە، كاپرا دەپوت: نا.. لە سەوزمەكەيان بىخۇرەۋە.. ئەگەر كەسىكىش بىپوتايە: بۇچى؟! جىاۋازيان چىە؟! كاپراش لە وەلامدا دەپوت: مەن بەرپەرسى ئاۋەكەم و ھەر منىش بىرپار دەدەم.. ئەمە ھەستى مەۋفەۋ ھەز بەۋە دەكات، كە خەلكى گەنگى و بايەخى پىيەدەن و خاۋەن بىرپار بىت..

ھەنگو مىش..!!

ۋەكو ھەنگ واپە، چۈنكە ھەنگ تەنھا لە سەر شتى پاك و خاۋىن و جوان دەنىشپەتەۋە، نەكەى ۋەكو مىش واپىت، كە بەردەۋام بە دۋاى شتى پىسدا وىل و سەرگەردانە..

لە ھەمىو شىڭدا پۇلى مامۇستا مەيىنە..!!

جىياۋزى لە نىۋان سى باۋىدا بىكە، كاتىك ھەر يەككىيان، كورەكانيان دەيىن، لە بەرامبەر تەلەفزيۇن دانىشتوون و تاقىكرەنەموشيان ھەيە..
يەكەميان بە كورەكەي دەلييت: محمد وانەكانت بخويىنە..
دوومەيان دەلييت: ماجد ئەگەر وانەكانت نەخويىنە، سوپىند بە خودا لييت دەدەم و پارمۇ پوولىشت ليدەبىرم..
بەلام سىيەميان دەلييت: ئەحمەد وانەكانت بخويىنە، لە سەپىركردنى تەلەفزيۇن باشترە، وانىە؟

كاميان بە شىۋەيەكى جوان نامۇزگاريان پىشكەشى كورەكەيان كرد؟! بىگومان سىيەميان، لەبەر ئەۋەي نامۇزگاريەكەي بە شىۋەي پىشنيار دەپىرى..
كاتىك كەسيك ھەلەپەك دەكات، بە شىۋازىكى جوان ئاگادارى بىكەرەمۇ.. بۇ نمونە: مندالەكەت لە كاتى نوپۇزەكاندا، لە مزگەوت نامادە نابييت، دمتوانيت پىي بلييت: ئايا دمتەوييت پەرومردگار بەھەشتت پىي بىبەخشيت؟! بىگومان ئەۋيش دەلييت: بەلى.. تۆش بلى: دەي كەۋاتە لە نوپۇزەكاندا، لە مزگەوت دوا مەكەمۇ نامادەبە..

رۇژىك لە رۇژان، ھاسەرى كابرايەكى دىشتەكى، لە خىمەكەيانداۋ لە بىبابانىكى چۇلدا، ژانى منداۋ بوون دەيگىرەيت، پىاۋەكەشى لە سەروۋى ھاسەركەيەۋە، دەۋەستىت و چاۋەرىي ھاتنە دونىاي مندالەكەي دەكات.. بەلام كاتىك مندالەكە لە دايك دەبييت، مندالىكى رەش پىست دەبييت!! پىاۋەكە سەپىرى خۇيى و ھاسەركەي دەكات، دەيىنيت ھەردووكيان سىي پىستن، ئەي دەبييت بۇجى مندالەكەيان رەش پىست بييت؟! شەيتان و مەسۇمەي بۇ دروست دەكات و لە دلى خۇيدا دەلييت: لەۋانەيە ئەم مندالە لە من نەبييت!! لەۋانەيە پىاۋىكى رەش پىست، داۋىن پىسى لەگەل ھاسەركەمدا كرد بييت و ئەم مندالە ھى ئەۋ بييت!!

پىاۋەكە دلەراۋىكى بۇ دروست دەبييت و بەرمۇ شارى مەدينە بە رىدەكەۋىت و دىروات، ھەتا دەگاتە خزمەتى پىغەمبەرى خودا ﷺ و پىي دەلييت: ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ ھاسەركەم مندالىكى رەش پىستى بوۋەمۇ لە ناۋ مال و كەس و كارى نىمەشدا، ھەرگىز

كەسكى رەش پېستمان نەبوو!!

پېغەمبەرى خودا ﷺ سەپىرى پياۋمكەى كىردۇ دەيتۋانى ئامۇڭگارى بىكات، بەۋەى كە گومانى باش بە يەكتىرى بەرنو لە خۆۋە ئافرىتان نابىت تۆمەتبار بىكرىن، بەلام وېستى شىۋازىكى تىرى لەگەل بەكاربەيتىت، بە شىۋمىيەك پياۋمكە خۆى چارەسەرى خۆى بىكاتو بە تەۋاۋى ئەو گومانە لە دلىدا نەھىلىت.. پېغەمبەرى خودا ﷺ سەرمتا لە نمونەپەكەۋە دەستى پىكىرد، كە نىزىك بىت لە ۋەلامى پياۋمكەۋە.. ئەو نمونەپە جى بوو؟ ئاىا نمونەى بە درەختو دارخورما، پان بە فارسو رۆم ھىناپەۋە؟

نەخىر.. پېغەمبەرى خودا ﷺ چارىكى تىر سەپىرى پياۋمكەى كىردۇ شۋىنەۋارى دەشتو دەرى پىۋە بىنى.. ھەروھە ھەستى كىرد، لە دلەراۋكىداپە ۋە خەيالى بەو گومانەۋە سەرقالە، كە دەربارەى ھاۋسەرەكەى ھەپەتى.. پېغەمبەرى خودا ﷺ بە پياۋمكەى ھەرموو: ئاىا ۋشەرت ھەپە؟ پياۋمكە ۋتى: بەلى..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموو: رەنگىيان چۆنە؟ پياۋمكە ۋتى: سورن.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموو: ئاىا رەشيان تىداپە؟ پياۋمكە ۋتى: نەخىر.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموو: ئەى بەچكە ۋشەرى بەلەك پان رەشيان تىداپە؟ پياۋمكە ۋتى: بەلى..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموو: مادام ھەموۋىيان سورنو ھىچ رەنگىكى تىران تىدا نىيە، ئەى بۆجى داىكە ۋشەرە سورەگان، ۋشەرى بەلەك، پان رەشيان دەبىت، لە كاتىكدا ۋشەرە نىرەكانىش ھەموو سورن؟

پياۋمكە كەمىك بىرى كىردەۋەو رام، پاشان ۋتى: لەۋانەپە ئەم باۋكو داىكە ۋشەرانە، پىشتىر باۋكو داىكى جگە لە رەنگى سورىشان ھەبوو بىتو شۋىنەۋارى ئەو رەنگانە، لەمانىشدا مابىتەۋە!!

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموو: دەى لەۋانەپە يەككە لە باپىرەكانت، پان باپىرە گەۋرەكانت رەنگىيان رەش بوو بىتو شۋىنەۋارەكەى لە مىندالەكەتدا دەرگەۋتەبىت!! پياۋمكە كاتىك گۆپى لەم ۋەلامە بوو، كەمىك بىرى كىردەۋەو سەپىرى كىرد ۋەلامەكەى پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەمان شىۋەى ۋەلامەكەى ئەمە، ھەر بۆپە دلى پاك بۆۋەو گومانەكەى رەۋپەۋەو گەراپەۋە بۆ لای ھاۋسەرەكەى..

رۆژىكى تىران پېغەمبەرى خودا ﷺ باسى دەرگاكانى خىرو چاكەى بۆ ھاۋەلانى دەكرد، لە نىۋان ۋتە پىرۋزەكانىدا ھەرموو: كاتىك يەككە لە نىۋە كارى ژنو مىرداپەتى

لەگەل ھاوسەر مەكەيدا ئەنجام دەمات، ئەوا خېرو پاداشتى دەست دەكەوئیت..

ھاوەلان سەریان سورماو وتیان؛ ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ ئېمە ئەو كارە بۆ ئارمزوى خۇمان ئەنجام دەمەين، چۆن خېرو پاداشتمان دەست دەكەوئیت؟!

پېغەمبەرى خودا ﷺ بە ھەمان راو بۆجوونى خۇيان وەلامى دانەو، وەلامىك كە بەخېرايى ھەموويان پېى رازى بوون.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى؛ ئايا ئېو ئەگەر ئارمزوى خۇتان لە ھەرامدا خالى بکەنەو، گوناھتان ناگاتى؟!

ھاوەلان ھەرموويان؛ بەلى.. گوناھمان دەگاتى..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى؛ دەى بە ھەمان شېو، ئەگەر ئارمزوو ھەمگانتان لە ھەلەلدا خالى بکەنەو، ئەوا خېرو پاداشتمان دەستگىر دەبىت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەزارو چوار سەد لە ھاوەلانى، بە مەبەستى ئەنجامدانى عومرە، بەرمو شارى مەككە كەوتنە رى.. كاتىك نىك شارى مەككە بوونەو رووداوە بە ناوبانگەكەى خودەبىيەى لىكەوتەو، كە بە رېكەوتنى مۇسلمانان و بېباومرانی قورمىش كۆتايى ھات.. نوپنەرى قورمىش لەم رېكەوتنەدا، سوھەيلى كورى عەمر بوو، كە لەگەل پېغەمبەرى خودا ﷺ لە سەر چەند خالىك پېكھات، لەوانەش؛

۱. مۇسلمانان بە بى ئەوۋى عومرە ئەنجام بەدن، پېويستە بگەرپنەو بۆ شارى مەدینە..

۲. ئەگەر كەسكى خەلكى شارى مەككە، مۇسلمان بىت و بىھوئەت و كۆچ بكات بۆ شارى مەدینە، ئەوا مۇسلمانانى شارى مەدینە نابىت پەناى بەدن و ھەرى بگرن..

۳. بە پېچەوانەو ئەگەر كەسكى لە ئىسلام پاشگەز بۆوم و ىستى پەپومندى بە بېباومرانی مەككەو بكات، ئەوا بېباومرانی دەتوان ھەرى بگرن و پەناى بەدن..

ئەمانەو چەندان خال و مەرجى تر، كە لە روالەتدا شەكستى مۇسلمانان نیشان دەدا، بەلام لە راستىدا دواتر دەرگەوت، رېكەوتنەكە لە سودى مۇسلمانان بوو، لەبەر ئەوۋى ھەر لەو كاتەشدا بېباومرانی قورمىش ترسىكى زۆريان لەو ژمارە زۆرى مۇسلمانان ھەبوو، دەشيان زانى مۇسلمانان لە تواناينداپەو ئەگەر بيانەوئەت، دەتوانن شارى مەككە ئازاد بکەن، لەبەر ئەوۋى قورمىش نەرم و نىيانان دەنوندو بە چوار يەكى ئەو مەرجانەش رازى بوون، ھەر بۆيە زۆرىك لە ھاوەلان لە مەرج و خالەكانى رېكەوتنەمەكە نەرەھەت و نازارى بوون، بەلام چۆن دەتوانن ئەو نەرمەندىيەيان دەرېرن، لە كاتىكدا رېكەوتنەمەكە، لە لايەن پېغەمبەرىكەو ئەنجامدراو، كە ھىچ ھەسو كردارىك لە خۆو ناكات و نالەت!!

ئىمامى عومەر ر.ھ. بە لاي راست و چەپىدا دەپروانى و ھەزى دەمىر ئەگەر بۆى بىكرايە، كارىكى ئەنجام بەدايە، ھەر بۆيە خۆى بۆ ئەگىر او چوو بۆ لاي ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.، بەلام سەرھتا بە رەخنەگرتن دەستى پېنەكرد، بەلكو بە چەند شتىك دەستى پېكرد، كە ھەردووكيان تيايدا ھاورا بوون و ھەموو وەلامەكانى ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ. برىتى بوون لە: بەلى.. راستە.. وايە..

ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: ئەى ئەبۇبەكر.. ئايا ئەو بە پېغەمبەرى خودا نىيە؟! ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ. فەرمووى: بەلى.. ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: ئايا ئىمە موسلمان و ئەوانىش بېباور نىن؟! ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ. فەرمووى: بەلى.. ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: ئايا ئىمە لە سەر ھەق و راستى نىن و ئەوانىش لە سەر ناحەق؟! ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ. فەرمووى: بەلى..

ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: دەى ئىتر بۆچى بەم سوكاپەتتە رازى بىن؟! ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ. فەرمووى: ئەى عومەر ئايا ئەو بە پېغەمبەرى خودا نىيە؟! ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: بەلى.. ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ. فەرمووى: مەنىش شايدەى دەمدەم كە پېغەمبەرى خودايە ﷺ، دەى شوپىنى بىكەو بە پېچەوانەيەو ھەلسوكەوت مەكەو چۆن تەقەلى دروومان يەك لە دواى يەك بە رېك و پېكى بە شوپن يەكدا دېن، ئاوا شوپن وتەو فەرمانەكانى بىكەو.. ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: دوبارە فەرمووى: مەنىش شايدەى دەمدەم كە پېغەمبەرى خودايە..

ئىمامى عومەر ر.ھ. روپشت و ھەولى دەدا ئارام بىگرىت، بەلام نەيتوانى و خۆى گەياندە پېغەمبەرى خودايە ﷺ و پېنى فەرمو: ئايا تۆ پېغەمبەرى خودايە ﷺ نىت؟! پېغەمبەرى خوداش ﷺ فەرمووى: بەلى..

ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: ئايا ئىمە موسلمان نىن و ئەوانىش بېباور؟! پېغەمبەرى خودايە ﷺ فەرمووى: بەلى..

ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: ئەى بۆچى بەم سوكاپەتتە رازى بىن؟! پېغەمبەرى خودايە ﷺ لە وەلامدا فەرمووى: مەن بەندەم پېغەمبەرى خودام.. ھەرگىز بېفەرمانى بەرور دىگارم ناكەم و ئەوئىش ھەرگىز فەرامۆشم ناكات..

ئىمامى عومەر ر.ھ. بېدەنگ بوو، موسلمانانىش بەرمو شارى مەدەنە گەرانەو.. پاشا مەوئەك، قورمىش رېكەوتن نامەكەيان شكاند، پېغەمبەرى خوداش ﷺ بۆ ئازادكردن و پاكدردنەوئى شارى مەكە لە بت پەرسىتى، كەوتە رى و ئىمامى

ئوممەرىش ﷺ تېگەشتى ۋە بۇي رۈۈن بۇۋە، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھىچ كارىك لە خۇۋە ئەنجام نادات ۋە ئەو رېككەۋتەش بە فەرمانى پەرومردگار بوۋە..

ئىمامى ئوممەرىش ﷺ دەفەرمۇيىت: بەردەوام ۋە تا ئىستا بەرۋژوۋ دەپمە ۋە مال ۋە سامان دەپمە خەشەم نوپۇزى سۈننەت ئەنجام دەدەم بەندە ئازاد دەگەم، سا بەلكو پەرومردگار لەو نارمىزى ۋە قسانەى ئەو كاتەم خۇش بىت.. بە راستى ئىمامى ئوممەرىش ﷺ كەسايەتتەكى بەرزو بى ۋېنە بوۋ!!

كاتىك مىندالەكەت دەپىنى، زۆر بايەخ بە لەبەرگەردى قورئان نادات ۋە تۇش دىتەۋىت ھانى بىدەيت، سەرمەتا بەۋ ۋەتەۋ نامۇژگارىيەنە دەست پېيەكە، كە ھەردوۋەكتان لە سەريان ھاوران، ۋەك ئەۋەى پېي بلى؛ ئايا ناتەۋىت پەرومردگار خۇشتى بوۋىت؟! ئايا ناتەۋىت لە بەھشتدا، پەلمەت بەرز بىت؟! بە دىنپايەۋە بە بەلى ۋەلام دەداتەۋە، ئەۋسا تۇش بە شىۋەى پېشنىار بلى؛ دەى كەۋاتە پېۋىستە پەيۋەندى بە خولى لەبەرگەردى قورئانى پېرۋزۋە بەكەيت..

ھەروەھا كاتىك ھاسەرەكەت دەپىنى، كەمىك لە بالاپۇشەكەيدا ساردوسرى دەنۋىنىت، سەرمەتا بە ھەندىك ۋەتەۋ نامۇژگارى لەگەلىدا بدوۋى، كە ھەردوۋەكتان لە سەرى ھاورا بن، ۋەك ئەۋەى پېي بلى؛ مەن دەزانم كە تۇ ئافەرتىكى مۇسلمان ۋە كەسىكى چاكەخۋازىت، بە دىنپايەۋە ئەۋىش دەلىت؛ بەلى.. سوپاس بۇ خۇدا.. ئەۋ كاتە دىتەۋى نامۇژگارىيەكەت پېشكەش بەكەيت ۋە بلىيت؛ دەى پېۋىستە زىاتەر گەرنىگى بە بالاپۇشى ۋە داپۇشىنى جەستەت بەدەيت..

بەم شىۋەىيە چىمان لە خەلىكى بوۋىت، دىتەۋىن بە دەستى بەيىن، بە بى ئەۋەى ھەستىشمان پېيەكەن ۋە پېمان بزانن..

تروسكەرىك..

دىتەۋىت ھەنگۈين بخۇيت، بە بى ئەۋەى
شانەى ھەنگىش تىك بەشكىنىت..

دارەكە لە ناوہەپاستەوہ بگرەو ھاوسەنگىش رابگرە!!

مايە رېزو سوپاسە كە پېشەى مامۇستايى و وانەبېژىت ھەلبېژاردووہ.. پەرورمردگارىش شىوازىكى جوانى پى بەخشيويوت، بۇ ئەوہى زياتر پەرہ بە پېشەكەت بدمىت.. قوتابىەكانىشت زۇريان خوش دەوييت، بەلام ھيوادارم بەيانيان لە دەوام دوا نەگەويت..

تۆ كەسيكى زۆر قەشەنگو جوانىت.. مالەكەشت زۆر رېك وپېكە.. نكۆلىش لەوہ ناكريت، مىندالەكانت ماندووت دەكەن، بەلام ھيوادارم زياتر گرنگى بە جل و بەرگيان بدمىت..

نەم شىوازي نامۇژگارپە، زۆر گونجاوو چاكە، لەبەر ئەوہى سەرمتا باسى لايەنە باشەكانى ئەو كەسە دەكەيت، كە رەخنەت لىي ھەيە، پاشان لە ھەلەكەى ناگادارى دەكەيتەوہ.. كاتىك دمتەوييت نامۇژگارى ھەر كەسيك بكمەيت، سەرمتا ھەولبەد رەوشت و ھەلسوكەوت و لايەنە باشەكانى باس بكمەيت، پاشان بە شىوازىكى نەرم و نيان و جوان لە ھەلەكەى ناگادارى بكمەوہ، ئەوسا ھەست دەكات بە چاوپكى پرىشنگدار سەيرى دەكەيت و لە ھەلەو كەم و كورپەكانى ناگەپريت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ رۆژىك بە لای ھەندىك لە ھۆزەكاندا تىدەپەپريت و بانگيان دەكات بۇ ئەوہى مۇسلمان بن، بە جوانترين وشەو زاراوش بانگى كردن، بۇ ئەوہى زياتر بە دەم بانگەوازەكەپەوہ بېن و مۇسلمان بوونى خۇيان رابگەيەنن..

كاتىك بە لای يەكك لەو ھۆزانەدا تېپەرى، بە ناوى ھۆزى (بنى عبدالله)، بانگى كردن بۇ ئەوہى مۇسلمان بن و پىي وتن: ئەى ھۆزى (بنى عبدالله)، پەرورمردگار ناوى باوكتانى جوان كردووہ بە باشترين ناو، ناوى ناوہو ھىچ ھاوبەش دانانىك لە ناوى باوكتاندا نيە، دەى ھاوہل بۇ پەرورمردگار بېريار مەدەن و مۇسلمان بن..

خالىدى كورى وەلید، پالەوان بوو.. نەك ھەر پالەوانىكى ناسايى، بەلكو پالەوانىكى بەناو بانگى نيۆ پالەوانان.. دىبووايە ھەزاران حسابى بۇ بگرايە.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەزى دەكرد مۇسلمان بىت، بەلام چۇن؟! خالید لە ھەموو ئەو جەنگانەدا بەشدارى كردبوو، كە لە دژى مۇسلمانان ئەنجام درايوون!! بەلكو لە جەنگى ئوحدودا، ھۆكارىكى ھەرە گەورەى شكانى مۇسلمانانىش بوو..

رۆژىك پېغەمبەرى خودا ﷺ دىفەرەموييت: ئەگەر خالید بىت بۇ لامان، ئەوا رېزى دەگرين.. نەم وتەيەى پېغەمبەرى خودا ﷺ چۇن كارى كردە سەر خالید!؟

با چىرۇك روۋداۋەككە لە سەرمتاۋە باس بىكەين: خالىد يەككىك بوۋ لە گەۋرە سەرگەردمەكانى قورمىش و بىباۋەران.. ھىچ ھەلىكى لە دەست نەدەدا، بۇ ئەۋەى دژايەتى پېغەمبەر و ھاۋەلانى بىكات.. كاتىك پېغەمبەرى خودىﷺ و ھاۋەلانى بۇ ئەنجامدانى عومرە بەرمە مەككە كەۋتنە رى، خالىدو چەند كەسكىش لە بىباۋەران بەرمە پېغەمبەرى خودىﷺ و ھاۋەلانى چوون و لە شۇنىكىدا كە بىي دەۋترا (عسفان)، پېغەمبەرى خودىﷺ و ھاۋەلانىيان بىنى..

خالىد لىيان نىزىك كەۋتەۋەو بۇ ھەلىك دەگەر، تىرىك، يان رىمىك، يان شەمشىرىك بگەيەنىتە پېغەمبەرى خودىﷺ و شەھىدى بىكات.. ھەر بۇيە زۇر جاۋدىرى پېغەمبەرى خودىﷺ كرد، پېغەمبەرى خوداشﷺ لە بەرامبەر بىباۋەرانەۋە، نوپۇزى نىۋەرۇى بۇ مۇسلمانان ئەنجام دەدا، بەلام پېغەمبەرى خودىﷺ ۋەك ئەۋەى ناگاي لە پىلانى بىباۋەران بىت، نوپۇزى عەسرى بە نوپۇزى ترس (صلاة الخوف) بۇ مۇسلمانان ئەنجامدا.. مۇسلمانانى كرد بە دوو بەشەۋە، بەشىكىان لەگەل پېغەمبەرى خودىﷺ نوپۇزىان ئەنجام داۋ بەشەكەى تىريان جاۋدىرى و پاسەۋانى پېغەمبەرى خودىﷺ و ئەۋ مۇسلمانانەيان دىمكرد، كە لە نوپۇزدا بوون.. نا لەم كاتەدا خالىد دەلىت: ناتوانىن ھىچ زەمررو زىيانىكى پېگەيەننى!!

پاشان پېغەمبەرى خودىﷺ و ھاۋەلانى بە لاي راستدا كەۋتنە رى، بۇ ئەۋەى بە لاي خالىدا تېنەپەرن و لىي دوور بن.. بەم شىۋىيە بەردەۋام بوون، ھەتا گەيشتە ناۋچەى خۇدەيىيەو رېكەۋتن، لە سەر ئەۋەى مۇسلمانان ئەمسال عومرە ئەنجام نەدەن و بگەپنەۋە بۇ شارى مەدېنەو سالى داھاتوو بىنەۋە..

خالىد سەپرى كرد، رۇژ بە رۇژ پەلەۋ پاىەى قورمىش لە ناۋ عەرەبدا، لە دابەزىن و كەمبۇنەۋەداپە، ھەر بۇيە لە دلى خۇيدا وتى: چ شتىك ماۋتەۋەو بۇ كۆى بىچم؟! بۇ لاي نەجاشى بىچم؟! نەخىر.. نەجاشى شۇپن محمد كەۋتەۋەو ھاۋەلانى محمدىش لە لاي ئەۋ بە نارامى و ئاسۋەدىي دىژىن.. ئەى بۇ لاي ھەرقل بىچم؟! نا.. ئاپنى خۇم ناگۇرم و نابىم بە گاۋرو جۈلەكە!!

خالىد لەم پىر كەرنەۋەو خەيالا نەدا بوو، بەلام دوۋدل بوو.. بە ھەر حال رۇژمەكان و مانگەكان تىپەرىن، ھەتا بوو بە سالىك و كاتى ئەنجامدانى عومرى مۇسلمانان ھاتە پېشەۋە بەرمە شارى مەككە كەۋتنە رى.. پېغەمبەرى خودىﷺ بۇ ئەنجامدانى عومرى مۇسلمانان بەرمە شارى مەككە كەۋتنە رى.. كاتىك پېغەمبەرى خودىﷺ بۇ ئەنجامدانى عومرە ھاتە شارى مەككەۋە، خالىد نەپتۋانى نارام بگىرىت و بە چاۋى خۇى مۇسلمانان بىيىت، بە جلوبەرگى ئىجرامەۋە بىچنە شارى مەككەۋە، ھەر بۇيە بۇ ماۋەى چۋار رۇژ مەككەى جىيەشت و جۋوۋە

دەرمۇدى شارمگە..

كاتىك پېغمبەرى خۇداﷺ عومرەمگەي نەنجامدا، سەپرىكى رېگەو خانوو مالمەكانى مەككەي كىردو يادگارپەكانى ومبىرھاتەو، پاشان خالىدى كۆرى وەلىدى بىرھاتەو، ھەر بۇيە ئاۋرى بۇ لاي وەلىدى بىرلە خالىدى كۆرى وەلىدى دايەو، كە لەگەل پېغمبەرى خۇداﷺ ھاتىوو، بۇ نەنجامدانى عومرەو پېي فەرموو: نەو خالىد لە كۆپيە؟! نەم پەرسىارە بۇ وەلىد، كىتوپر بوو، لە وەلامدا وتى: نەي پېغمبەرى خۇدا، پەرومردگار دىيەننەتەو بۇ لات، پاشان پېغمبەرى خۇداﷺ فەرموو: «مِثْلُهُ يَجْهَلُ الْإِسْلَامُ!! ولو كان جعل نكايته وَحْدَهُ مع المسلمين، كان خيراً له».. واتە: (چۇن دىيەت كەسكى وەكو خالىد، شارماي ئىسلام نەيىت و ئىسلام نەناسىت و مۇسلمان نەيىت!! نەگەر بىتوو نەو ھىزو توانايە لەگەل مۇسلماناندا يەك بخت و لە خىزمەت ئىسلامدا بەكارى بېيىت، نەو بۇ خالىد باشترو چاكترو بوو)..

پاشان فەرموى: نەگەر بەتايە بۇ لامان رىزمان دىگرت و لە پېش كەسانى تىرەشەو دامان دىنا.. وەلىد بەم ھسانەي پېغمبەرى خۇداﷺ دىخۇش بوو، كەوتە گەران بە شارى مەككەدا، بۇ نەو خالىد بدۆزىتەو، بەلام نەيدۆزىتەو، كاتىك مۇسلمانان وپىستان بگەرپنەو بۇ شارى مەدىنە، وەلىد لە رۇشنايى وتە ناراستەوخۇكەي پېغمبەرى خۇداﷺ نامەيەكى بۇ خالىدى بىرلە ناردو تىيادا نوسى بووى: بە ناۋى خۇداي بەخىشندەي مېھرىبان.. بە راستى شتىكى سەپىر، كە تۇ لە ئىسلام رادەكەيت، لە كاتىكدا كە خاۋمنى نەو ھەموو ژىرپىيەت!! پېغمبەرى خۇداﷺ پەرسىارى لىكردم و فەرموو: خالىد لە كۆپيە؟ مەنىش وتە: نەي پېغمبەرى خۇدا، خۇدا دىيەننەتەو بۇ لات، پاشان پېغمبەرى خۇداﷺ فەرموو: دىيەت كەسكى وەكو خالىد نەشارما بىت بەرامبەر ئىسلام!! خۇ نەگەر خالىد ھىزو تواناي خۇي لەگەل مۇسلماناندا يەك بخت، نەو بۇ خالىد باشترو چاكترو.. نەگەر خالىد بگەرپتەو بۇ لامان، نەو رىزى دىگرىن و لە پېش كەسانى تىرەو، داپەننىن.. بىرام بەلە بگە، چۈنكە چاگەو پاداشتى زۇرت لە دەستچوو..

خالىد دىفەرمۇيت: كاتىك نامەكەم بېگەيشت، ھەزم دىگرت مۇسلمان بەم خۇشخالىش بووم، كە پېغمبەرى خۇداﷺ ھەوالى پەرسى بووم.. لە خەۋىشدا بېنىم، لە زەۋىيەكى تەنگەو تەسك و وشكەو بەرمە زەۋىيەكى سەۋزايى فراۋان رۇپىشتەو لە دلى خۇمدا وتە: بە راستى نەم خەۋە راست و دروستە..

كاتىكىش وپىستەم بىرۇم بۇ لاي پېغمبەرى خۇداﷺ، وتە: كى ھاۋرىيەتى نەو گەشتە بىرۇزەم دىكات؟! سەۋاننى كۆرى ئومەيەم بىنى و بىم وت: ئايا نابىنى ئىمە ھەموومان وەكو

بەرىت..

باشان وتم: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ زۆر بەرمەنگارى راستى بوومەو، داوات لىدەكەم
لە پەروەردگار بېارپىتەو، بۇ ئەوۋى لىم خوش بىت.. پېغەمبەرى خوداﷺ فەرموۋى:
موسلمان بوون، دەبىتە ھۆى سىپىنەوۋى ھەموو گوناھو تاوانەكانى پېشوو.. دوبارە وتم:
دەى پېغەمبەرى خوداﷺ داۋاى لىخۇشبوونم لە پەروەردگار بۇ بکە.. پېغەمبەرى خوداﷺ
فەرموۋى: خودايە لە خالىدى كۆرى وەلىد خوشبە.. لە ھەموو ئەو كارانەشى خوشبە،
كە بوومتە ھۆى رېگرىو بەربەست لە بەردەم ئاينى پەروەردگار.. لە داۋاى ئەو، خالىد
بوو بە يەكك لە سەركردە بە ناوبانگەكانى ئەم ئاينە پىرۋزە.. موسلمان بوونەكەشى بە
ھۆى پەيامىكى ناراستەوخۆى پېغەمبەرى خوداﷺ بوو.. ئاى لە دانايى و مېھرىبانى ئەو
پېغەمبەرە نازدارمﷺ !!

دەى با نىمەش لە بانگەوازکردنى خەلكىدا، لىھاتوۋى و شارمەزايى بەكاربەينىن و ھەول
بەدىن كارىگەرىيان لە سەر دروست بکەين.. كاتىك دوكاندارىك دەبىنىت، جگەرە دەفرۇشېت و
دەتەوېت ئاگادارى بکەپتەوۋە پېى بلىت: جگەرە مەفرۇشەو ھەرامە، سەرمەتا باسى پاك و
خاۋىنى و رېك وپېكى دوكانەكەى بکە، ھەروەھا داۋاى خىرو قازانجى لە پەروەردگار بۇ
بکەو باشان باسى گرنگى پەيداکردنى رۆزى ھەلالى بۇ بکە، بۇ ئەوۋى ئەو ھەستەى بۇ
دروست نەبىت، كە بە چاۋىلكەى رەشەوۋە لىي دەرۋانىت، بەلكو ھەول بەدە دارمەكە، يان
گۆچانەكە، لە ناۋەرەستەوۋە بگرە.. سەرمەتا ھەندىك لە شتە جوانەكانى باس بکە، باشان لە
ھەلەو كەموكۆرىپەكانى ئاگادارى بکەرمەو..

كاتىك بەرمە روۋى كەسېك دەبىتەو، بە چاكەكانى، خراپەكانى و بە جوانىەكانى،
ناشېرپنەكانى داپۇشە.. ھەمىشە گومانى باش بە خەلكى بەرە، بۇ ئەوۋى ھەست بکەن بە
دادپەروەرى ھەلسوكەوتيان لەگەل دەكەپت، ئەوسا ھەموۋان خوشيان دەۋىت..

نىگايىرەك..

كاتىك خەلكى رېنمايى و ئامۇزگارپەكانت و مەردەگرن، كە باۋەر
بەو بەينىن، وەك چۆن سەرنجى كەموكۆرى ھەلەكانيان دەمەيت،
بە ھەمان شېۋە سەرنجى چاكەو جوانىەكانىشيان دەمەيت..

ھەلەكان بە ناسانى چارەسەر بکە..

ئەو ھەلەنەى كە خەلكى ئەنجاميان دىمەن، لە رووى گەورەىى و بچووكيانەو ە جياوازن.. ھەلەش ھەر چەندىك گەورە بىت، شاھەنى چارەسەر كەرنە.. بەلى.. ھەندىك چار ھەر چەندە چارەسەر كەرنى ھەلەپەك بى سودە، كە ۱۰۰% كارمەكى خراب كەرد بىت، بەلام دىتوانرىت زىانەكانى كەم بىكرىتەو.. خەلكانىك كە ژمارەيان كەم نىە، ھەول نادەن چارەسەرى ھەلەكانيان بکەن، لەبەر ئەوئى گومانەيان ھەپە لەوئى كە نایا چارەسەرى ھەلەكانيان پىدەكرىت، يان نا؟! جارى واش ھەپە، ئەو رىگەو ھۆكارەى كە لە چارەسەرى ھەلەكەدا بەكارى دىنەن، خۆى لە خۆيدا ھەلەپە..

كاتىك كەسىك كۆرەكەى دىكەوئە ھەلەپەكەو، سەرزەنشتى دىكاتو ھەلەكەى لە سەر گەورە دىكات، ھەتا كۆرەكەى وا ھەست دىكات، كەوتوومە ناو بىرىكى بى بنى زۆر قۆلەو و دەرچوون و رزگار بوونى مەحالە، ئىتر بى ھىوا دىبىتو لە سەر ھەلەكەى دىمىنئەو و ناتوانىت ھەولى چارەسەر بدات..

پىاوپىك دىت بۆ لای پىغەمبەرى خودا ﷺ و پەيمانى كۆچ كەرنى لەگەل دىمات و دىلەت: مەن ھاتووم بۆ لات، بۆ ئەوئى پەيمانەت لە سەر كۆچ كەرن پىدەم.. كاتىك ھاتم، داپىك و باوكەم بە گرىانەو جىھىشت.. پىغەمبەرى خودا ﷺ سەرزەنشتى نەكردو كارمەكى بە خراب باس نەكرد، لەبەر ئەوئى ئەم پىاوە بە نىەتەكى چاك ھاتبوو.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەستى كەرد، چارەسەرى ھەلەى ئەو پىاوە ئاسانەو ھىچ دىزارىەكى تىدانىە، ھەر بۆپە زۆر بە سادەپىەو و ھەرمووى: بگەرپو ە بۆ لایان و بىانخەرە پىكەنەن، ھەر وەك چۆن خستەن گرىان.. بەم شىوئە پىغەمبەرى خودا ﷺ زۆر بە سادەو ساكارى پەنجەى خستە سەر ھەلەى كابراو چارەسەرەكەشى بۆ خستەروو..

رووداوپىكى پەرغەم و نازارتان بۆ باس دىكەم، كە قورئانى پىرۆز شاھەدى رووداوەكەپەو لىرەدا دوپارەى دىكەمەو ە بۆ ئەوئى سودى لىو ەرىگرەن.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەر كاتىك بچوواپە بۆ گەشتىك، يان جەنگىك، تىروپشكى لە نىوان ھاسەرەكانىدا

دەكرىدو يەككىيانى لەگەل خۇيدا دەبرد.. كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ ۋىستى بېچىت بۇ غەزاي (بنى مصطلق)، تىرۈپشكى لە نىۋان ھاسەرەمگانىدا كىردو تىرۈ بىشكەكەش بۇ عائىشەى دايكى ئىمانداران دەرچوو.. عائىشەى دايكى ئىماندارانىش (خوداى لى رازى بىت) لەگەل پىغەمبەرى خودا ﷺ كەوتە رى، ئەم رۈوداۋمىش لە دواى دابەزىنى نايەتى بالاپۇشى رۈويدا..

بەلى.. دايكى ئىمانداران لە ناۋ كەزاۋمگەيدا بوو، كاتىك كارۋانەكە بۇ پىۋىستىيەك لاي بدايۋ بوەستايە، دايكى ئىماندارانىش دادمەزى و پىۋىستىيەكانى خۇى جىبەجى دەكرىدو پاشان سەردەكەوتەۋمو دەچوۋموە ناۋ كەزاۋمگەى..

كاتىك جەنگەكە كۆتايى ھات، پىغەمبەرى خودا ﷺ بەرمە مەدىنە كەوتە رى و لە نىزىك مەدىنە، لايداۋ بەشيك لە شەو مانەۋە، پاشان قەرمانى بە موسلمانان كىرد، ئامادەى رۇيشتن بن، خەلكەكەش دەستيان كىرد بە خۇ ئامادە كىردن، دايكى ئىماندارانىش بۇ پىۋىستىيەكى، كەمىك دور دەكەۋىتەۋە، كاتىك دەگەرپىتەۋە، دەبىنىت ملوانكەكەى ون بوۋە، ھەر بۇيە دەگەرپىتەۋە بۇ ئەۋەى ملوانكەكەى بدۆزىتەۋە، زۆر دەگەرپىت بەلام بىئاكام دەبىت، سەرمراى ئەۋەش دىرەنگ دەكەۋىت و لە كارۋانەكەى جىدەمىنىت.. كارۋانەكەش كەزاۋمگە رادەكيشن و دەيخەنە سەر وشتەكەى و وادىزان دايكى ئىماندارانى تىدايەۋ دەكەۋە رى..

بە ھەر حال عائىشەى دايكى ئىمانداران لە دواى گەرانىكى زۆر ملوانكەكەى دەدۆزىتەۋە دەگەرپىتەۋە بۇ ئەۋە شۆينەى كارۋانى موسلمانان تىايدا لايان دابوو، بەلام بە داخەۋە دەبىنىت، كەسى لى نەماۋە..

عائىشە (خوداى لى رازى بىت) دەقەرموۋىت، گومانم وابوو موسلمانان دىنەۋە بە شۆينەداۋ لەگەل خۇيان دەمبەن، ھەر بۇيە لە جىگەى خۇم دانىشتەم، بەلام خەو زۆرى بۇ ھىنام و خەوم لىكەۋت.. سوۋىند بە خودا راکشا بووم، سەقۋانى كورى مەغل بە لامدا تىپەرى، كە ئەۋىش بە ھۆى پىداۋىستىيەكى خۇيەۋە، لە كارۋان و سوپاكە دواكەۋتېوو، كاتىك رەشاىى مەرۋشكى بىنى، ھات بۇ لام و ناسىمىيەۋە، لەبەر ئەۋەى لە پىش دابەزىنى نايەتى بالاپۇشىدا مىنى بىنى بوو، كاتىك بىنىمى وتى: **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ**. خىزان و ھاسەرى پىغەمبەرى خودا؟!

خىرا ھەستام و بە سەرىۋشەكەم رۈخسارم داپۇشى.. سوۋىند بە خودا بە تەنھا يەك وشە نەيدۋاندوم و قسەى لەگەل نەكرىدو و شترەكەى دانىشانىدو مىنىش سوارىبووم و

نهویش رېشمه و لغاوی و شترمه‌ک‌ه‌ی به دمستی گرتو به په‌له رېشتین، خه‌لکه‌ک‌ه‌ش نه‌یانزانی که من جی‌ماوم، هه‌تا رۆژ بۆوه، کاتی‌ک له دوورمه‌وه پیاوێکیان بینی، و شترێک به دواى خۆیدا رادەمک‌یشیت و شترمه‌ک‌ه‌ش ئافرم‌تیکی به سه‌رمومه‌یه، ئیتر که‌سانی بوه‌تانکه‌رو پ‌روپاگه‌نده‌چیش دمستیان به وتی وتی کردو نه‌وه‌ی وتیان وتیان!! منیش ناگام له هیچ شتێک له‌و قسه‌و باسانه نه‌بوو..

به‌ئێ.. که‌میشینه‌وه شاری مه‌دینه‌و زۆری پێنه‌جوو، نه‌خۆش که‌وتم و نه‌خۆشیه‌که‌شم زۆر به‌ ئیش و نازار بوو.. نه‌و قسه‌و بوه‌تانانه‌ش که‌ دهرباره‌ی من و‌ترا بوو، به‌ پێغه‌مبه‌ری خودﷺ و باوکم که‌میشنبوو، به‌لام که‌م و زۆر هیچیان به‌ من نه‌دموت، ته‌نها نه‌ومنده نه‌بیّت، هه‌ستم به‌وه کرد بوو، که‌ پێغه‌مبه‌ری خودﷺ سۆزی به‌رامبه‌رم که‌م بۆته‌وه!! چونکه‌ پێشتر کاتی‌ک نه‌خۆش بوومه‌یه، زۆر له‌که‌لم به‌ سۆزو میهره‌بان دمبوو، به‌لام نه‌مجاره‌بان وانه‌بوو!!

پێغه‌مبه‌ری خودﷺ کاتی‌ک دمیبینی دایکم له‌ لایه، دمپوت: نه‌خۆشه‌که‌تان چۆنه؟ له‌مه زیاتر هیچی تری نه‌دموت.. هه‌تا به‌ ته‌واوی هه‌ستم پێکردو وتم: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودﷺ نه‌گه‌ر مۆله‌تم بدمیت، ده‌جم بۆ ماڵی باوکم، بۆ نه‌وه‌ی دایکم خزمه‌تم بکات؟ نه‌ویش مۆله‌تیدام و رۆشتم بۆ لای دایکم و ناگاداری هیچ شتی‌کیش نه‌بووم، هه‌تا بیست رۆژ به‌ سه‌ر نه‌خۆشیه‌که‌مدا تیپه‌ری..

شه‌وی‌ک بۆ هه‌ندی‌ک پێداوێشتی خۆم له‌گه‌ڵ دایکی مه‌سته‌حدا، که‌ کچی پوری باوکم بوو، چووینه‌ دهرمه‌وه له‌ رێگه‌ نه‌و ئافرم‌ته قاجی له‌ شتێک هه‌لکه‌وت و خه‌ریک بوو بکه‌ویّت و وتی: له‌ناوبه‌جێت مه‌سته‌ح.. منیش وتم: شتیکی خراپه‌ت و‌ت!! جنیو به‌ پیاوی‌ک دمدمیت، که‌ به‌شدارى جه‌نگی به‌دری کردوو؟!

نه‌ویش له‌ وه‌لامدا وتی: ئایا نه‌تبیس‌توووه‌ چی وتوو؟! که‌چه‌ک‌ه‌ی نه‌بویه‌کر نه‌و هه‌واله‌ گه‌ورمه‌یت پێنه‌گه‌یشتوووه‌؟!

منیش وتم: کام هه‌وال؟! نه‌وسا نه‌وه‌ی که‌ و‌ترا بوو، بۆی گێڕامه‌ومو بۆی باس کردم.. سویند به‌ خودا نه‌م‌توانی پێداوێستیه‌که‌م جێبه‌جێ بکه‌م و گه‌رامه‌وه، نه‌خۆشیه‌که‌شم نه‌ومنده په‌رمیسه‌ند، گو‌مانم وابوو، گریان جگه‌رم دمپه‌یت.. پاشان به‌ دایکم و‌ت: خودا لێت خۆش بیّت، خه‌لکی ناوا و ناویان و‌توو و تۆش هیچت بۆ باس نه‌کردوو؟! له‌ وه‌لامدا دایکم وتی: که‌چه‌که‌م به‌ لاتمه‌وه ناسایی بیّت و زۆر له‌ سه‌ر خۆتی قورسو گران مه‌که، به‌ خودا زۆر که‌من نه‌و ئافرم‌تانه‌ی که‌ جوان بووبن و له‌

لايەن مېردەكانىشيانەۋە خۇشەۋىست بوۋىن ۋە قسەۋ باسى لەم شىۋەيەيان بۇ دروست نەكرا بېت..

ۋەت: پاك ۋە بېگەردى بۇ خۇدا، خەللى ئەۋ قسەۋ باسانەيان لە بارەى مەۋە ۋەۋە؟! ئەۋ شەۋە ھەتا بەيەنى بەشم ھەر گريان بوۋ.. چاۋم بۇ ساتىكىش لە ھەرمىك ۋەك نەبوۋ، خەۋىش نەچۋە چاۋمەكانە، پاشانىش ھەر دەرگىام ۋە ھەر دەرگىام..

ئەۋە ھاللى عانىشەى دايىكى ئىمانداران بوۋ (خۇداى لى رازى بېت).. تۆمەتبار كرا بە تاۋانىكى زۆر گەۋرە، لە كاتىكىدا تەمەنى لە پانزە سال تىنەپەرى بوۋ! تۆمەتبار كرا بە تاۋانىكى زۆر قىزمەن! بە ئەنجامدانى زىنا تۆمەتبار كرا، لە كاتىكىدا ئاھەرىتىكى زۆر پاك داۋىن ۋە بە ئابروۋ بوۋ! ھەروھە ھاۋسەرى چاكتىن ۋە پاكترىنى مەۋى سەر زەۋى بوۋ، ئىتر چۆن ناپاكى بەرامبەر ھاۋسەرمەكى دىكات، لە كاتىكىدا كە ھاۋسەرمەكى پېغەمبەرى خۇدايەﷺ!! ھەر بۆيە لە مالى باۋكىدا بەشى ھەر گريان بوۋ..

بە ھەمان شىۋە پېغەمبەرى خۇداﷺ زىانى لەگەل غەۋ پەژاردا دەرگوزمەند.. جوبرائىلىش نەدھات بۇ لاي ۋە قورئانىش لەۋ بارمەۋە دانەبەزى.. ھەتا ۋى لىھات پېغەمبەرى خۇداﷺ نەپەدزانى جى بىكات ۋە چۆن لەگەل ئەم رەۋادۋا مامەلە بىكات، دەرۋەۋەكانىش ھەتا دىھاتن زىاتر تۆمەتەكەيان گەۋرەتر دەرگوز ۋە قسەۋ باسى ناراست ۋە نارەۋايان دەربارەى ئابروۋى پېغەمبەرى خۇداﷺ بىلاۋ دەرگوزمەند..

كاتىك ئەم باس ۋە خۇسە بىلاۋبۆۋە دەرژەى كىشا، پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋەتارى بۇ مۇسلمانان داۋ لە دۋى سۇپاس ۋە ستايشى پەرۋەردگار فەرمۋى: خەللىنە كەسانىك بە ھۋى ئەۋ قسەۋ باسە ناراستانەى دەربارەى ھاۋسەرمەكانە دىكەن، ئازارم دىمەن، سۆپەن بە خۇدا لە چاكە زىاترم لە ھاۋسەرمەكانە نەبىنىۋە، دەربارەى پىۋىكىش قسە دىكەن، سۆپەن بە خۇدا لە چاكە زىاترم لى نەبىنىۋە، لەگەل خۇشەدا نەپت، ھەرگىز نەچۆتە ھىچ مالىك لە مالىەكانە..

كاتىك پېغەمبەرى خۇداﷺ ئەم قسانەى فەرمۋى، سەرگەردەى ھۋزى ئەۋس، سەعدى كۆرى موعاز فەرمۋى: ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ ئەۋ كەسانە نەگەر لە ھۋزى ئەۋس، ئەۋا لە دەستىان رزگارت دىكەن ۋە چارىان دىكەن، خۇ ئەگەر لە برايانى ھۋزى خەزەرجىش، ئەۋا فەرمان فەرمانى خۇتە، سۆپەن بە خۇدا ئەۋانە كەسانىك، پىۋىستە لە ملىان بىرەت..

كاتىك سەرگەردەى خەزەرجىەكان، سەعدى كۆرى عوبادە گۆپى لەم قسانە بوۋ،

ھەر چەندە پىلانىڭ زۆر چاڭىش بوو، بەلەم دەمارگىرىيەك بۇ ھۆزمەكى گرتى و وتى؛ سوپىند بە خۇدا درۇ دىمكەيت و لە گەردىيان نادىمىت، ئەو قىسانەشت لەبەر ئەوۋە كرد، چونكە دىزانىت ئەو كەسانە لە ھۆزى خەزىرەجن و ئەگەر لە ھۆزمەكى تۇ بوونايە، ئەو قىسانەت نەدەمكرد!!

پاشان نوسەيدى كۆرى حوزمىرىش فەرموۋى: سوپىند بە خۇدا تۇ درۇ دىمكەيت و دىمىت ئەو كەسانە بىكۆرپىن، بەلەم تۇ دوورۇويت، بۆيە بەرگى لە دوورۇوومكان دىمكەيت.. ئىتر خەلەككە وروژان و خەرىك بوو كۆشت و كۆشتار روو بدات، پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەر لە سەر دوانگە وىستا بوو، ھەتا بېدەنگ بوون، كاتىكىش پېغەمبەرى خۇداﷺ ئەم ھالەتەى بىنى، لە سەر دوانگە دابەزى و رۆيشتەوۋە بۇ مالىھە..

پېغەمبەرى خۇداﷺ سەيرى كرد، ئەم رووداۋەى لە لايەن خەلەككە بۇ چارەسەر ناكىت، ھەربۆيە ھەولیدا لە لايەن كەسە نىزىكەكانى خۆيەۋە، چارەسەرىك بۇ ئەم كېشەيە بدۆزىتەۋە، بۇ ئەم مەبەستەش راو بۇچوۋنى ئىمامى ەلى و نوسامەى كۆرى زەيدى و مرگرت..

نوسامەﷺ زۆر باسى چاكە و رەۋىش بەرزى عانىشەى داپكى ئىماندارانى كرد و فەرموۋى: ئەو قىسمو باسانە ھەموۋى درۆيەۋە لە چاكە زياتر، ھىچم لە ھاۋسەرمكانت نەبىنىۋوۋە..

بەلەم ئىمامى ەلىﷺ فەرموۋى: ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ ئافرىتان زۆرن و دىتوانىت ئافرىتى تر مارە بىكەيت، پەرسىيار لە كەنىزەكەكەشى بىكە، ئەۋا راستىت پىدەلىت..

پېغەمبەرى خۇداﷺ بانگى بورمىرەى كەنىزەكى خاتوو عانىشەى كرد و پىنى فەرموۋ: ھىچ شىتەك لە عانىشە بىنىۋوۋە كە جىگەى گومان بىت؟! ئەۋىش لە ۋەلامدا وتى: نەخىر.. سوپىند بە خۇدا جگە لە خىرو چاكە، ھىچم لى نەبىنىۋوۋە، تەنھا ئەۋمىندە نەبىت ئافرىتىكى كەم تەمەن و بى ئەزمۇنەۋە كاتىك كە ھەۋىر دىشىلم و داۋاى لىدەكەم ئاگاى لى بىت، خەۋى لىدەكەۋىت و مەرو بىزى دىن لە ھەۋىرەكە دىخۇن..

بەلى.. چۆن گومان لە عانىشەى داپكى ئىمانداران دىكرىت.. عانىشە (خۇداى لى رازى بىت) ئەۋ ئافرىتەيە، كە پەرومەدەكراۋى دىستى ئىمامى ئەبۇبەكرﷺ بوو، ھەرومەھا ھاۋسەرى بەرپىزترىن نەۋەى باۋكە ئادەمىش بوو.. چۆن گومان لە ئافرىتىك

دەكرىت، كە خۇشەۋىستىرىن كەسى پېغەمبەرى خۇداﷺ بىت؟! گومانىشى تېدا نىە
پېغەمبەرى خۇداﷺ، كەسىكى خۇش ناۋىت، كە پاك نەبىت!!

بە راستى عانىشە (خوداى لى رازى بىت) بە تاۋانىكى زۇر گەۋرە تۇمەتبار كرا!!
پەرۋەردىگارىش بە تاقىكردنەۋمىيەكى زۇر گران، تاقى كىردەۋە، بۇ ئەۋەدى خېرو
پاداشتو چاكەكانى زىاتىر بىتو ئالتون ناسا زاخاۋ بىرېتو بۇ ھەتتا ھەتايى ناۋبانگى
بىمىنىتەۋەۋە پاكىۋ بىتاۋانىيەكەى باس بىكرىتو نەۋە لە دۋاى نەۋە پەندەۋ نامۇزگارى
لە رۋوداۋەكەى ۋەربىگرن..

رۇزگارمەكان زۇر بە ناپەرحەتى بە سەر داپكى ئىمانداراندا تېدەمپەرىن.. نازارمەكان
ژان ۋ نازارى ترىان بە دۋاى خۇياندا دىھىنا.. بە نەخۇشىۋ لە سەر جىگەكەى ھەر
نەمدىۋو ئەۋدىۋى دەكرىتو بە دەم نازارو غەمۋ پەرۋارەۋە، دىتلاپەۋەۋە نە خەۋى
ھەبۋو نە خۋاردن..

بەلى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋىستى چارسەرى ئەۋ كېشەيە بىكات، ھەر ۋەك
پەناى بىردە بەر دەمراستو پىاۋە ناۋدارمەكان، بەلام لە باتى چارسەر، نىزىك بوۋ
شەرۋ كۈشتار رۋوبىدات، پاشان پەناى بىردە بەر كەسە نىزىكەكانىۋ پىرسىارى لە
ئىمامى عەلىۋ ئوسامە كىرد، لەمانىش چارسەرىكى گونجاۋى دەست نەكەۋت، ھەر
بۇيە ئەمجارمىان ۋىستى لە رېگەى عانىشە خۇيەۋە، كۇتايى بە كېشەكە بىھىنىت..

عانىشە (خوداى لى رازى بىت) دىفەرمۋىت: ئەۋ رۇزۋو رۇزى بېشۋوتىش بە
بەردەۋامى فرمىسكەم دەرشتو خەۋىش نەچۋە چاۋم، داپكۋ باۋكىشەم گومانىان
ۋابوو، گىران جەرگەم دىمىرېت..

پېغەمبەرى خۇداﷺ بەرمەۋ مالى ئىمامى ئەبۇبەكرىﷺ ھات، لە دۋاى مۇلەت
خۋاستن، ھاتە ژۋورمەۋە، مەن ۋ باۋكەم ۋ داپكەم ۋ ئاۋرەتتىكى تىر بوۋىن، لە دۋاى ئەۋ
رۋوداۋەۋە، ئەۋە يەكەمجار بوۋ پېغەمبەرى خۇداﷺ بىت بۇ مالى باۋكەم.. نىزىكەى
مانگىك بوۋ نەمبىنى بوۋوم ھىچ نىگاۋ سىروشىكىش دىمبارەى مەن دانەبەزى بوۋ..

پېغەمبەرى خۇداﷺ دانىشتو لە دۋاى سوپاس ۋ ستايشى پەرۋەردىگار فەرمۋىۋى:
ئەى عانىشە دىمبارەى تۇ، ئەۋەۋە ئەۋەم بېگەپشتۋە، پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ
رۋونى كىردەۋەۋە فەرمۋىۋى: مەرۇف ھەر چەندە بىكەۋىتە ھەلەۋ تاۋانەۋە، بەلام
چارەسەر كىردىنى قورس ۋ مەھال نىە.. ئەگەر تۇ بىتاۋان بىت، ئەۋا پەرۋەردىگار
بىتاۋانىت ئاشكرا دىكات، ئەگەر تاۋانىكىشت ئەنجام داپىت، بىگەرپەرۋەۋە بۇ لاي

پەرومردگار و داوای لیخۆشبوونی لى بکه، چونکه کاتیک بەندمیهک دان بە تاوانهکهیدا
دمنیت و پەشیمان دەبیتهوه، ئەوا پەرومردگار لى خۆش دەبیّت.. بەم شیومیە زۆر بە
کورتى چارەسەر مەکی خستە روو، هیچى تر درێژەى پێنەدا..

عائیشە (خودای لى رازی بیّت) دەفەرمویتی: کاتیک پێغەمبەرى خودا ﷺ لە
وتەکانى بۆوه، فرمیسکەکانى چاوم وشک بوونەوه، هەر وەك ئەوێ هەرگیز نەگريا
بیتم، پاشان سەیری باوکم و دایکم کردو چاوم پیم دمکرد وەلامى پێغەمبەرى
خودا ﷺ بدەنەوه، بەلام هیچیان نەوت، هەر بۆیە رووم کردە باوکم و وتم: لەبرى من
وەلامى پێغەمبەرى خودا ﷺ بدمروە.. باوکیشم وتی: سویند بە خودا نازانم چى بە
پێغەمبەرى خودا ﷺ بلیم!! پاشان بە دایکم وت: لە برى من وەلامى پێغەمبەرى
خودا ﷺ بدمروە.. بە هەمان شیوى باوکم ئەویش وتی: چى وەلامى پێغەمبەرى
خودا ﷺ بدەمەوه!!

بە راستى ئەو نارهەتى و غەم و پەژارمیهى لەو رۆژەدا رووى لە مالى نىمامى
ئەبوبەكر ﷺ کرد بوو، بىروا ناکریت هەرگیز رووى لە هیچ مالىكى تر کرد بیّت!!
عائیشە (خودای لى رازی بیّت) دەفەرمویتی: پاشان دەستم کردەوه بە گریان و وتم: نا..
سویند بە خودا هەرگیز داوای گەرانەموو لیخۆشبوون و پەشیمانى لە خودا ناکەم لە
سەر ئەو کارەى کە تۆ باسى دەکەیت.. سویند بە خودا دەزانم ئەوێ دەربارەى من
وتراوه گویتان لى بووه، لە دەروونتاندا جیگر بووه، خۆ ئەگەر بلیم: بیتاوانم، ئەوا
پەرومردگار دەزانیت کە بیتاوانم و بەلام باوم پیم پیناکەن، خۆ ئەگەر دان بەو تاوانەدا
بنیم کە نەمکردوو بلیم: کردوو مەو پەرومردگارىش دەزانیت کە بیتاوانم، ئەوا
باوم بە قسەم دەکەن!! هەر بۆیە وتەکەى باوکى یوسف ﷺ دوبارە دەکەمەوه و
دەلیم: ﴿فَصَبْرٌ جَبِيلٌ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ﴾ (١٨) یوسف. واتە: (جا چارم تەنها
خۆگرى و نارامگرتنە بە جوانترین شیوه، هەر خوداش داوای کۆمەکی لیدەکریت، لە
سەر ئەو باسەى نێوه دەیکەن)..

پاشان دەفەرمویتی: لە جیگەکەم پال کەوتەموه و دەزانى کە پەرومردگار پاکى و
بیتاوانیهکەم دەرەخات، بەلام سویند بە خودا، گومانم وانهبوو، سروشى خودایى
دابهزیت و لە رپی قورئانى پیرۆزمه بیتاوانیم ناشکرا بکات و بۆ هەتا هەتایە، باسى
من لە قورئاندا بخوینریتەوه، بەلکو هیواخوازبووم پێغەمبەرى خودا ﷺ لە رێگەى
خەموهە لە بیتاوانیم ناگادار بکریتهوه!!

سۆيىند بە خودا، پېغەمبەرى خودا ﷺ لە جېگەكەى ھەنەستا بوو، بەلكو نېمەش ھەموومان لە جېگەى خۆمان بووين، ھەتا پېغەمبەرى خودا ﷺ چوو ھەو ھالەتەو، كە لە كاتى نىگاو سەروى پەرورەدگاردا بە سەرى دەھات... بە خودا من ھىچ ترسم نەبوو، چونكە دەمزانی بېتاوانەم و پەرورەدگارىش ستم لە كەس ناكات، بەلام باوكەم دايكەم لە ترسدا خەرىك بوو گيانيان دەرەجوو، لەو دەترسان راستى ڕووداو كە بۆ پېغەمبەرى خودا ﷺ دابەزىت..

كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ ھاتەو سەر ھالەتى ناساى خۆى، پېدەكەنى، پاشان ھەرقى ناوچەوانى سەرى يەكەم وشەيكە كە وتى ئەو بوو ھەرمووى: عائىشە مۆژدە بېت، پەرورەدگار ئايەتى دەربارەى بېتاوانىت دابەزانە... منىش وتم: سوپاس بۆ خودا... پەرورەدگارىش ئەم ئايەتە پېرۆزانەى لە بارەى مەنەو دابەزانە، كە دەفەرمووت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكَ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا أَكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ١١﴾ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ١٢﴾ لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ فَقَوَّيْتُكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ١٣﴾ النور. واتە: (بېگومان ئەوانەى بوختانەكەيان ھەلبەست دەستەيكە بوون لە خۆتان (ياخود وا خۆيان نیشان دەدا كە لە خۆتانن) وا مەزانن كە ئەو بوختانە شەرو خراب بوو بۆتان، بەلكو خێر بوو بۆتان (تا ئيماندار لە دووروو جىابىتەووە ئيماندارانى دلپاك وريا ببەنەو)، بېگومان تاوانى ھەر كەس لەو بوختانچيانە لە گەردنى خۆيدايتى، ئەو كەسەش سەروك و گەورەو ھەلبەستى بوختانەكەيە، سزايەكى سەخت و گەورە بۆى نامادەيە* دەبووا ھەر كە ئەو بوختانەتان بىست ئيمانداران لە بياوان و ئاھرەتان گومانى چاكيان بە خۆيان ببووايەو دلبابووناپە لە پاكى خۆيان و بيانوتايە ئەمە بوختانىكى ئاشكرايەو (كارى ئاھەوای وا لە دايكى موسلمانان و لە ھاوەلانى پېغەمبەر ﷺ ناوەشيتەو)* دەبووا بوختانچيەكان چوار شايتيان بۆ سەلماندى بوختانەكەيان بەنيانە، كاتىك چوار شايتيان نەھينا، ئەوە ئيتەر ديارە ئەوانە لای خوايش لە ريزى درۆزنەكاندان)..

ھەرەھا پەرورەدگار دەفەرمووت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ١٩﴾ النور. واتە: (بە راستى ئەوانەى ھەز دەكەن زينا و تاوان لە ناو ئەوانەدا، كە باومريان ھيناوە بلباوبيتەو، سزای پەنئيش و ئازار لەم جىهان و لەو جىهان بۆيان نامادەيەو خودا خۆى

چاك دىزانىت (سەرىنچامى زىناو شەرقىيلىرى بىرەمۇ كۆي دەجىت) ئىيە ناپىزانن)..
پاشان پىغەمبەرى خۇداﷺ چۈۋە دەرۋە بۇ لاي خەلىكى و تارى بۇدان و ئەو
ئايەتە پىرۇزانەي بۇ خۇيىندىنەۋە، كە سەبارەت بەو رۇوداۋە ھەلبەستراۋە دابەزى بوون،
پاشان ھەستا بە جىبەجىي كىردى سزا بە سەر ھەموو ئەو كەسانەي كە بوختانەكەيان
ھەلبەستبوو..

كەۋاتە پىيۈستە ۋەگو نەخۇشېك كە چۆن پىيۈستى بە چارسەر ھەيە، ئاۋا
ھەلىسوكەۋت لەگەل كەسكىدا بىكەين، كە ھەلمەيكى نەنجامداۋە ھەلبەكەي لە سەر
كەۋرە نەكەين، بۇ ئەۋەي ئەو ھەست و گومانەي بۇ دروست نەبىت، كە ئىمە بەو
ھەلبەيەي ئەو خۇشحالين.. كەسانى ئامۇژگاركارى دىسۇزىش ئەو كەسانەن، كە لە
بايەخى خۇدى نەخۇشەكان بۇ خۇيان، زياتر بايەخيان پىدەمدەن و ھەلبەكانيان بە
ھەلبەي خۇيان دىزانن..

پىغەمبەرى خۇداﷺ دىفەرەمۇپىت، نەمۇنەي مەن و نەمۇنەي خەلىكى ۋەگو نەمۇنەي
پىاۋىك ۋايە كە لە سەر لىۋارى ئاگرېك ۋەستا بىت، كاتىك ئاگرەكە دەۋرۋەرى خۇي
رۇناك دىكاتەۋەو بەپەلەو زىندەمۇرانىش بىرەمۇ ئاگرەكە دەچن و پىاۋەكەش ھەۋل
دىمات نەپەلىت بچنە ئاگرەكەۋە، بەلام ئەۋان ھەر خۇيانى تىدەكەن، مەنىش دىمەۋىت
ئىيە نەكەۋنە ناۋ ئاگرەۋە، بەلام ئىيە ھەر خۇتانى تىدەكەن..

راۋ بۇچوون..

جارى ۋا ھەيە ئەو پىگەيەي كە دىمانەۋىت ھەلىسوكەۋتى لەگەل
ھەلبەكاندا پىيىكەين، زۇر كەۋرەترو ھەلبەترە ئە خۇدى ھەلبەكە..

پاۋ بۇچوۋنىكى تر..

ھەر ۈك چۆن سىروشتو شىۋازى خەلىكى لەگەن يەكتىدا جىياۋازن، بە ھەمان شىۋە لە پاۋ بۇچوۋنەكانىشىاندا جىياۋازن.. كاتىك كەسىك ھەلەيەك دىمكاتو تۇش نامۇزگارى دىمكەيت، بەلام كاتىك نامۇزگارىيەكانت وىرناگرېت، بە دوزمنى خۇتى مەزانەو بە ناسايى وىرى بگرە.. ھەروھەا كاتىك دىمەتەۋىت نامۇزگارى ھاورپىيەكت بىكەيت، بەلام بە گۆيت ناكات، ھاورپىيەتيەكت مەگۆرە بە دوزمانپەتى، بەلكو بەردىمۋام بە سۆزو مېھرىبان بە لەگەلىدا، چۈنكە ھەر ھىچ نەبىت، نەگەر لە سەر ھەلەكەشى بەردىمۋام بىت، لەوانەيە بە ھۇى تۆۋە ھەلەكەى زىاتىر نەكات.. وتراۋىشە: ھەندىك شەر لە ھەندىكىيان ناسانترى سوكتىر.. نەگەر بە دىروۋنىكى پشوو دىرپۆمە، لەگەن خەلىكىدا ھەلسۈكەوتو مامەلە بىكەيتو لە سەر ھەموو شتىكى گەورمى بچوك توورە نەبىتو ھەلەنەچىت، ئەوا بە بەختەۋىرىو ناسوۋدىمى ژيان بەسەردىمەيت..

عائىشەى دايكى ئىمانداران (خوداى لى رازى بىت) دىمفەر مۆيت: ھەرگىز پىغەمبەرى خوداﷺ لەبەر خاتىرى خۇى، تۆلەى لە ھىچ كەسىك نەسەندۈتەۋە.. ھەرگىزىش بە دىستەكانى لە ھىچ شتىكى نەداۋە، نە لە ئافرىت، نە لە كارگوزار، تەنھا مەگەر تۆلەسەندىنەۋەكە لە پىناۋى خوداى پەرومردگاردا بوو بىت، يان كاتىك كە سوۋكاپەتى بە سنورىك لە سنورىكانى پەرومردگار بىكراپە، ئەوسا ھەۋلى تۆلەسەندىنەۋەى دەدا.. كەۋاتە: پىغەمبەرى خوداﷺ توورە دىبوو، بەلام توورە بوۋنەكەى لە پىناۋى خوداى بوو، نەك لەبەر بەرژمۈمىندى خۇى..

با لە دوو جۆر توورمى تىبگەين.. گرېمان يەككىك لە مىندالەكانت، بىمانىيەك داۋاى دوو سەدو پەنجا، يان پىنج سەد دىنارت لىدەكات، بۇ ئەۋەى لە قوتابخانە خەرجى بىكات، كاتىك جىزدانەكت دىمگەرپىت، جگە لە بىستو پىنج ھەزارى، پارەى تىرت پىناپىت، ھەر بۇيە بىستو پىنج ھەزاريەكى دىمىتىۋو پىنى دەلىپىت: پىنج سەد دىنارى لى خەرج بىكەۋ ئەۋەى تىرىم بۇ بىگىرۋەۋە چەند جارىكىش لىى دوبارە دىمكەيتەۋە.. كاتىكىش نىومرۇ لە قوتابخانە دىمگەرپىتەۋە، بۆت دىمىدەكەۋىت ھەموو پارمەكى خەرج كىردوۋە..

ئايا جى دىمكەيت؟! توورە نابىت؟! بە دىنپايىيەۋە لىى دىمىتو چەند رۆژىكىش خەرجى

نادىمىتى..

بەلام ئەگەر رۇژىك لە دواى نوپىزى عەسر بگەرپىتەۋە بۇ مالدەۋە مىندالەكەت بىينىت، لە جياتى چوونى بۇ مزگەۋەت، يارى بە كۆمپىۋىتەرمەكى دىمكات، يان سەپرى تەلەفۇزىۋن دىمكات، ئايا بە ھەمان شىۋە پىشۋو توۋرە دىمىت و لىي دىمىت؟!

بىگومان نەخىر.. بە دلنىايىمەۋە توۋرە بوۋى يەكەمت، بەھىزىرو توندوتىزىر دىمىت، بەلام پىغەمبەرى خۇداﷺ لە پىناۋى خۇدا توۋرە دىمىت.. زۇر جار نامۇزگارى خەلىكى دىمىت و لىشيان ورنەدىمىت، كارەكەشى بە ئاسايى ورنەدىمىت، لەبەر ئەۋەى دلنىا بوو تەنھا پەرومىدگار رىنمايى بەندەكەنى دىمكات.. ھەر بۇيە مەرج نىيە، نامۇزگارى ھەر كەسك بىكەيت، لىت ورنىگىت و بە گۈپت بىكات..

پىغەمبەرى خۇداﷺ و ھاۋەلانى بۇ جەنگى رۇمەكان، بەرمە تەبوك لە سەر سنورى شام كەۋىتە رى، كاتىك لە ئىمپىراتورىيەتى رۇمەكان نىزىك بوۋنەۋە، پىغەمبەرى خۇداﷺ بە دوحىيە كەلىپىدا نامەيەكى نارد بۇ ھىرقى پادىشاى رۇمەكان.. نوپىنەرمەكى پىغەمبەرى خۇداﷺ گەپشە لاي ھىرقى و نامەكەى پىغەمبەرى خۇداﷺ داپە، كاتىك ھىرقى نامەكەى بىنى و خۇپىندىمەۋە، بانگى قەسىس و بەتىرەكەكانى رۇمى كىرد، پاشان دىمگاى داخست و تى: ئەۋ پىاۋەى نامەكەى ناردوۋە، داۋاى يەكك لەم سى شتەمان لىدەمكات:

- ۱- يان ئەۋەتا شۇپىنى كەۋىن و بىچىنە سەر ئاپىنەكەى..
- ۲- يان پارمە مالىكى بىدەپنى و لە سەر زەۋى و ۋلاتى خۇمان بىژىن..
- ۳- يان ئەۋەتا جەنگى لەگەل بىكەپن..

پاشان ھىرقى تى: سۇپىد بە خۇدا دىست بە سەر ۋلات و زەۋى و زارماندا دىمگىت، دەى با شۇپىن ئاپىنەكەى بىكەۋىن و باۋەرى پى بىپىن، يان پارمە سامانىكى بىدەپنى و لە سەر خاكى خۇمان دىرە بە ژيان بىدەپن..

كاتىك ئامادىۋان گۈپىان لەم قىسانە بوو، كىردىان بە نەپەنەرو ھاۋار ھاۋار و تىيان: داۋامان لىدەمكەيت ۋاز لە ئاپىنەكەمان بىپىن؟! يان دىتەۋىت بىپىن بە بەندەى دىستەكەكى حىجازى؟!

ھىرقى كاتىك زانى بە گۈپى ناكەن و ئەۋ كەسانەش، خەلىكى زۇرىان لە پىشتەۋ ئەگەر لىي ھەلگەپىنەۋە، بارودۇخى ئىمپىراتورىيەتەكەى تىكەدەپىت، ھەر بۇيە ھىۋى كىردەۋەۋە تى: ئەۋ قىسانەم بۇ تافىكىردەۋەى نىۋە كىرد، بۇ ئەۋەى بزانم تا ج رادىمەك پابەندى ئاپىنەكەتانن..

ھىرقى دىمزانى مۇھەممەدﷺ ئەۋ پىغەمبەرمەيە، كە عىساﷺ مۇژدەى ھاتنى داۋە، بەلام بە

داخموه دارودمستهکەى بە گوێيان نەکرد، بۆ ئەوەى موسلمان بوونی خۆى رابگهیهنیت.. هیرقل داواى پیاویکی گاوری عەرمبى کرد، بۆ ئەوەى وەلامى نامەکەى پیغهەمبەرى خوداﷺ پیا بنیڕیتەومو داواى لیکردو وتی: کاتیک گویت لە قەسەى ئەو پیاوه دەبیت و دەبیینیت، رەجاوى ئەم سى خالە بکە:

۱. کاتیک قەسە دەکات، بزانه باسى ئەو نامەیه دەکات، کە بۆ منى نارد بوو؟

۲. کاتیک کە نامەکەم دەخوینیتەوه، بزانه باسى وشەى شەو دەکات؟

۳. سەیری پشتى بکەو بزانه هیچ شتیک بە پشتیهوه هەیه، کە بتخاته گومان و دوودلیهوه؟

(مەبەست لە مۆرى پیغهەمبەرایەتیه)..

نوینەرمەکەى هیرقل لە شامەوه دەکویتە رى، تا دەگاتە تەبوك و هەوالى پیغهەمبەرى خوداﷺ دەرسیت و هاوەلانیش نیشانى دەدەن.. دەجیت بۆ لای پیغهەمبەرى خوداﷺ و نامەکەى دەدات.. پیغهەمبەرى خوداﷺ حمز دەکات ئەم پیاوه موسلمان بێت و باومر بەینیت، بەلام پیاوهکە دەمارگیرى بۆ ناینەکەى خۆى دەبیت و دەلێت: من نوینەرى گەلەکەم، خاوەن ناینیشم، لە ناینەکەشم لاندەم، هەتا نەگەریمەوه بۆ لای گەل و نەتەوهکەم..

کاتیک پیغهەمبەرى خوداﷺ ئەم دەمارگیریهى لەو پیاوه بىنى، هیچ تۆرە نەبوو، هیچ کێشەیهکى دروست نەکرد، بەلکو پێکەنى و ئەم نایەتە پەرۆزەى خویندەوه، کە دەفەر مویت: ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ ﴿٥٨﴾ القصص. واتە: (بە راستى ئەى پیغهەمبەرﷺ تۆ ناتوانیت نیمان و باومر ببەخشیت بەو کەسەى خۆشت دەویت، بەلکو خودا هەر کەسیکی بوویت، دەبخاتە سەر رێگەى راست و نیمانى پێدەبخشیت، خودایش ناگادارە بەوانەى کە رێبازى هیدایەتیان گرتۆتە بەر)..

پاشان فەرمووی: نامەو پەيامم بۆ هەندیک لە پادشاکان ناردوووه دراندووایانە، سویند بە خودا پەروەردگار ئەو پادشایانەو دەسلەتەکشیان پارچە پارچە دەکات، نامەو پەيامیشم نارد بۆ پادشاکەى تۆ، وەرگیرتو نەیدراند، لەبەر ئەوەى نامەکەى نەدراند، هەتا ماوه خەلکی بەرپرۆمە سەیری دەکەن و لە خێرو خوشیشدا دەبیت..

لێردا نوینەرمەکە، راسپاردەکەى هیرقلی بیرکەوتەومو لە دلى خۆیدا وتی: ئەمە یەکیکە لەو سى راسپاردەیه، کە هیرقل پێى وتبوو رەجاوى بکە، لە ترسى ئەوەى نەموکو بیری بجیتەوه، تیریکی دەرھیناو لە تەنیشت شمشیرمەکەى ئەو راسپاردەیهى نوسی..

پاشان پیغهەمبەرى خوداﷺ نامەکەى دا بە دەست پیاویکی دەستە چەپى و نوینەرمەکە وتی: ئەوه کییه نامەکەت بۆ دەخوینیتەوه؟ وتیان: معاویە.. معاویەﷺ دەستى بە خویندەنەوهى

نامەكە كىردۇ ھىرقىل لە نامەكەدا وتبۇۋى؛ تۆ بانگمان دەكەيت بۆ بەھەشتىك، كە فراۋانى ئەو بەھەشتە ھىندى فراۋانى ئاسمانەكان و زەۋى دەمىت و بۆ چاكەكاران و لە خدا ترسانىش نامادەكرادە!! ئەى دۆزەخ و ناگر لە كوۋىن و چىان لىدەت؟! پىغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ۋەلامدا فەرمۇۋى: پاكى و بىگەردى بۆ خۇدا!! كاتىك خۇر ھەلدەت و رۆژ دەمىتەۋە، شەۋو تارىكى چىان لىدەت؟!

نۆپنەرمەكە خالى دوۋەمىشى بۆ دەرگەۋەت، دۇبارە تىرىكى لە تۈرەكەكەى دەرھىناۋ لە سەر بەرگى شەمشىرەكەى نوسى.. كاتىك معاۋىيە ﷺ لە خۇپىندەۋەى نامەكە بۆۋە، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ناۋرى بۆ لاي نۆپنەرمەكە داپەۋە، لە كاتىكدا كە نامۇزگارپەكانى پىغەمبەرىشى ﷺ ۋەرنەگرت و نامادەش نەبۇۋ باۋەر بەھىت، زۆر بە نەرمى فەرمۇۋى: تۆ لەبەر ئەۋەى نۆپنەرىت، ماقت ھەپە، ئەگەر شتىك شك بىرداپە، ۋەكو پاداشتىك پىشكەشم دەرگى، بەلام ئىمە رىپۋارىن و ۋا دەمىنى لە سەر ئەم لى بىبابانە دانىشتۋىن!! ئىمامى عوسمان ﷺ فەرمۇۋى: ئەى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ مەن دىارى پىشكەش دەكەم پاداشتى دەمەمى ۋە ھەندىك جەلۋەرگى دا بە پىاۋەكە..

پاشان پىغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرمۇۋى: كى مىۋاندارى ئەم پىاۋە دەكات؟ گەنجىكى خەلكى شارى مەدەنە ۋەتى: مەن.. گەنجەكەۋ پىاۋەكە ھەستان و كەۋتەنە رى، بەلام پىاۋەكە ھەر خەيالى لە لاي خالى سىيەم بوو، چۈنكە راسپاردەى ھىرقىل بوو، ئەۋىش مۆرى پىغەمبەرايەتى بوو، لە نىۋان شانىدا.. نۆپنەرمەكە چەند ھەنگاۋىك رۆى، لەپەر پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بانگى كىردۇ فەرمۇۋى: ۋەرە!! كاتىك پىاۋەكە بە خىرايى گەراپەۋە لەبەردەم پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋەستا.. ئەو پارچە جەلۋەكەى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دابۋى بە شانىدا بەرىۋەۋە كەۋتە خوارى ۋە پىشتى پىرۋىزى دەرگەۋەت.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كاتىك پىشتى دەرگەۋەت و جەلكانى كەۋتەنە خوارەۋە، فەرمۇۋى: لىرەۋە دەست بەۋ كارە بكە، كە رايان سپاردۋى، نۆپنەرمەكەى ھىرقىل دەلەت: سەپىرى پىشتىم كىرد، لە نىزىك ناۋ شانىيەۋە، مۆرىكەم بە پىشتىيەۋە بىنى، ھەر ۋەك چۈن، كەسىك كەلەشاخىان لە پىشتى بۆ گىرت بىت!!

بۆچۈۋىن..

مەبەست ئەۋمىيە كە خەلكى ھەست بە ھەلەكانىيان بىكەن، بەلام مەرج نىيە لە بەرامبەرى تۆدا ھەلەكانىيان راست بىكەنەۋە.. كەۋاتە: تۈۋرە مەبە..

ۋەللىسى خراپە بە چاكە بدەرەۋە..

زۆر جار كاتىك خەللى ھەلسوكەوتت لەگەل دىمكەن ۋە شىۋىيە مامەلەت لەگەل دىمكەن، كە خۇيان دىمىنەۋىت، نەك بەو شىۋىيەى كە تۆ دىمەۋىت.. كاتىك بە روخسارىكى گەشاۋە لىۋىكى بە خەندەۋە، پىشۋازى لە كەسىك دىمكەيت، مەرج نىيە ئەۋىش بە ھەمان شىۋە پىشۋازى لە تۆ بىكات، بەلكو ھەندىك جار توۋرەش دىمىت ۋە گومانى خراپىشت پىدەبات ۋە دەلىت: بۇچى پىدەكەنىت؟!

كاتىك دىارىيەك پىشكەشى كەسىك دىمكەيت، مەرج نىيە ئەۋىش دىارىت پىشكەش بىكات.. كەسى ۋا ھەيە، كاتىك دىارىيەكى پىشكەش دىمكەيت، لە باتى سوپاس كردن، لە ناۋ خەللىدا بە نەزان ۋە گىل باست دىمكات ۋە دەلىت: چەند نەقامەۋە مال ۋە سامانى خۇى، چۇن ۋە لە چىدا بەفەرۋە دىمات؟! كاتىك سوپاسى كەسىك دىمكەيت، يان ھانى دىمىت، مەرج نىيە ئەۋىش ھەمان مامەلە لەگەل تۇدا بىكات، لەبەر ئەۋەى پەرومردگار چۇن رزق ۋە رۇزى دابەش كردوۋە، ئاۋاش ئاكارو رەۋىشتە جۈانەكانى دابەش كردوۋە.. پەيام ۋە پەيرەۋى پەرومردگارپىش، بىرىتىيە لە: ﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي يَنْكَرُ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ (۳۱) فصلت. ۋاتە: (بىگومان چاكە ۋە خراپە بەك يەك نىن، (تۆ ئەى باۋمردار)

بە جۈانترىن ۋە چاكتىن شىۋە بەرمىنگارى خراپە ۋە نادروستى بىكە، ئەۋە كاتە نىتر دىمىنىت ئەۋەى كە لە نىۋان تۆۋ ئەۋەدا دوزمناپەتى ۋە ساردىيەك ھەيە، دىمىتە دۇستىكى دىسۆزو گىيانى بە گىيانى).. ھەندىك لە خەللى چارمەسەريان ئاسان نىيە ۋە چاكسازىيان تىدا ناكىرىت، كاتىك ھەلسوكەوتىيان لەگەل دىمكەيت، يان دىمىت نارام بىگىرىت، يان دىمىت لىيان دۈۈرگەۋىتەۋە ۋە زىيان لى بىنىت..

دىگىرنەۋە پىاۋىك بە ناۋى ئەشەب، لەگەل بازىرگانىكدا دىمىت بۇ گەشتىك.. بازىرگانەكە ھەمەۋ نىش ۋە كارمەكان ئەنجام دىمات، خۇى ئازەلەكان ناۋ دىمات، ھەر خۇشى كەلۋەلەكان دادەگىرىت، ھەتا ۋى لىدىت بە تەۋاۋى مەندوۋ دىمىت.. كاتىك دىگەرنەۋە، لە رىگە لادىمەن بۇ ئەۋەى نان بىخۇن.. كە دادمەزەن، ئەشەب

يەكسەر لە سەر زمۇيەكە خۇي دىرېژ دىمكات و لىي رادەكشيت، بازىرگانهكەش جىگە رادەخات و كەلۈپەلەكان دادەگىرېت، پاشان روو دەكاته ئەشەب و دەلىت: ھەستە ھەندىك داروچىلكە كۆ بىكەرەمە، منىش گۆشتەكە پارچە پارچە دىمكەم..

ئەشەبىش دەلىت: بە ھۆى دوورو دىرېژى رېگەمە، بە راستى ماندووم!! بازىرگانهكە ھەلدەستىت و داروچىلكەش كۆ دىمكاتەمە دەلىت: ئەى ئەشەب ھەستە ئاگر بىكەرەمە..

ئەشەب لە ۋەلامدا دەلىت: ئەگەر نىزىك ئاگر بىمەمە دوگەل و تەپ و تۆزەكەى نازارم دەمدن!! بازىرگانهكە ئاگرەكەش دىمكاتەمە دەلىت: دەى باشە ومەرە لە وردىردنى گۆشتەكەدا يارمەتىم بىدە..

ئەشەب دەلىت: دىمترىسم چەقۇكە دىستەم بىرېت و نازارم بىدات.. پاشان بازىرگانهكە دەلىت: ئەشەب دەى ھەستە گۆشتەكە بىكەرە مەنچەلەكەمە بىكولىنە..

ئەشەب ئەمجارەشيان بىيانوو دەھىنېتەمە دەلىت: زۆر چاومېرى كردنى خواردنەكە تا دىمكولىت و پېدەگات، نازارو نارەھەتم دىمكات.. بازىرگانهكە ھەلدەستىت فوو لە ئاگرەكە دىمكات و گۆشتەكەش دىمكولىنېت و زۆر زۆر ماندوو دىمېت، پاشان دادەنىشېت و دەلىت: ئەشەب ھەستە سىفرە خوانەكە حازر بىكە..

ئەشەبىش دەلىت: جەستەم زۆر قورسو گرانە و تواناى ئەو كارەم نىيە!! بازىرگانهكە ھەلدەستىت و خواردنەكە ئامادە دىمكات و دەلىت: ئەشەب مادام ھەستە لە خواردنەكەدا ھاوكارىم بىكە..

ئەشەبىش دەلىت: ئەمەندە بىيانووم ھىنايەمە بە گويم نەكردى، شەرم دىمكەم لە خواردنەكەشدا بە گويت نەكەم، ھەر بۆيە ھەستە دىستى كرد بە خواردن.. لە ئىپاندا لەوانەيە تووشى كەسانى ۋەك ئەشەب بىيىت، بەلام دىلتەنگو غەمبار مەبەم بە ھاوشىۋەى چىاو شاخەكان خۇراگرىبە..

پېغەمبەرى خوداﷺ بە ژىرى لەگەل خەلكىدا ھەلسوكەوتى دىمكرد، نەك بە ھۆى بەزمىي و سۆزمە، لە سەر ھەلەى خەلكىش ئارامى دىمگرت و نەرم و نىان دىمبوو لەگەلىان..

پروانە، ئەوا پېغەمبەرى خوداﷺ لە ناو ھاۋەلانىدا دانىشتوومە پىاۋىكى دىشتەكى دىت و داۋاى يارمەتى دىمكات، بۆ ئەۋەى بىدات بە خۇيىنبايى، لەبەر

ئەۋەى ئەم پىاۋە، يان يەككەك لە كەس و كارمەكى كەسكىيان كۈشت بوو.. پېغەمبەرى
خوداﷺ يارمەتى دەدات، پاشان پېى دەفەر موپت: چاكەم لەگەل كەردى؟
پىاۋە دەشتە كىەكەش لە ۋەلامدا دەلېت: نەخېر.. نەخېر.. هېچ چاكەت لەگەل
نەكردم.. ھاۋەلان ھەندىكىيان توۋرە بوون و ويستيان ھەستەن ئازارى بىدن، بەلام
پېغەمبەرى خوداﷺ ئامارەى بۇ كەردن، كە ۋازى لى بھېنن.. پاشان پېغەمبەرى
خوداﷺ ھەستەن رۇيشتەۋە بۇ مالمەۋە پىاۋە دەشتە كىەكەشى لەگەل خۇى بىردو
فەر موۋى: تۇ ھاتىت بۇ لامان، داۋاى يارمەتت كەرد، ئىمەش يارمەتيمان دايت،
كە چى ئەۋەى وتت، كە وتت!! پاشان ھەندىك شتى ترى پىداۋ ئەمجارەشيان
فەر موۋى: چاكەم لەگەل كەردى؟

پىاۋە دەشتە كىەكە، ئەمجارەمىيان وتى: بەلى.. چاكەت لەگەل كەردم و خودا پاداشت
بداتەۋە.. پېغەمبەرى خوداﷺ كاتىك گۈپى لە رەزەمەندى پىاۋەكە دەبىت، سەر سام
دەبىت!! پېغەمبەرى خوداﷺ ھەزى كەرد ئەۋ شتەى لە دلى ھاۋەلانيدا دروست بوو
نەيھىلېت، نەۋەكو يەككىيان لە شوپنىك يان لە رېگەيەك بەۋ پىاۋە بگەن و ئازارى
بىدن، ھەر بۇيە بە پىاۋەكەى فەر موۋى: نەۋەكو لە دلى ھاۋەلانيدا شتىك دروست
بوو بىت، لە لای مەن چىت وت، لە لای ئەۋانىش دۋبارەى بگەرەۋە، بۇ ئەۋەى
ھېچيان لە دلدا نەمىنېت..

پېغەمبەرى خوداﷺ و پىاۋەكە چۈنەۋە بۇ لای ھاۋەلان و پېغەمبەرى خوداﷺ
فەر موۋى: ئەم پىاۋە داۋاى لىكەردىن و بەشماندا، بەلام لىمان رازى نەبوو، ئەۋەشى
وت، كە وتى، جارىكى تىرىش بەشمانداۋ ئىستا ۋا دەرىدەخات، كە رازى بوۋە، پاشان
روۋى كەردە پىاۋەكە فەر موۋى: ۋانىە؟

پىاۋە دەشتە كىەكە وتى: بەلى.. ۋايەۋ خودا پاداشتى خىرت بداتەۋە.. كاتىك
پىاۋەكە رۇى، پېغەمبەرى خوداﷺ ويستى ۋانەيەك لە بە دەست ھىنانى دلى
خەلكى، ھىرى ھاۋەلانى بكات، ھەر بۇيە فەر موۋى: نەۋەى مەن و نەۋەى ئەۋ پىاۋە
دەشتە كىە، ۋەكو پىاۋىك ۋايە، كە ۋىترەكەى بەربوۋ بىت.. خەلكىش بۇ ئەۋەى
بىگەرنەۋە، ھەموۋ شوپنى بگەۋن و ۋىترەكەش زىاتەر را بكات و بىترىت.. خاۋەن
ۋىترەكەش بلىت: ۋاز لە مەن و ۋىترەكەم بەيىن، خۇم دەزانم چۇن ھەلسۈكەۋتى
لەگەل بگەۋ ھەر خۇشەم چاكى دەناسم.. پاشان پىاۋەكە ھەندىك گزۋگيا دەھىنېت و

بهره لای و شتره که می دمروات و بانگی دهکات، ههتا دهیگریت و ریشمه و لغاوم که می دهکاته وه ملی..

خۆ نه گهر له سهر هسه کانی نهو پیاوه به گوپی نیووم بکر دایه و وازم لی بهینایه و دمرم بکر دایه، لهوانیه له ناینی نیسلام ههلبه گه رایه ته وه و به بیباومری بمر دایه و بجو وایه ته دۆزه خه وه..

نهرمو نیانی له ههر شتی کدا هه بیته، به دنیاییه وه جوانی دهکات، ههر شتی کیش نهرمو نیانی تیادا نه ما، به دنیاییه وه ناشیرین و ناحمز ده بیته.. ﴿وَلَا سَتَوِی الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِیْ هِیْ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِیْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ کَاَنَّهُ وَلِیٌّ حَمِیْمٌ﴾ (۲۱) فصلت. واته: (بیگومان چاکه و خراپه وهک یهک نین، (تۆ نهی باومردار) به جوانترین و چاکترین شیوه بهرمنگاری خراپه و نادروستی بکه، نهو کاته ئیتر ده بینیت نه وهی که له نیوان تۆو نه ودا دۆژمنایه تی و ساردیهک ههیه، ده بیته دۆستیکی دلسۆز و گیانی به گیانی)..

کاتی که پیغه مبهری خودا ﷺ شاری مه کهه ی له بته پرستی رزگار کرد، به دموری که عبهی پرۆزدا دمسوراپه وه، پیاو پیکیش به ناوی هوزاله ی کوری عومه پر، که به پروکهش خۆی به موسلمان نیشان دما، له دوا ی پیغه مبهری خودا ﷺ دمسوراپه وه بۆ هه لی که ده گهرا، تا پیغه مبهری خودا ﷺ بکوژیت!! کاتی که نزیک بۆوه، پیغه مبهری خودا ﷺ له مه بهسته که ی تیگه یشت و هه رمووی: تۆ هوزاله ییت؟! نه ویش وتی: به ئی.. پیغه مبهری خودا ﷺ هه رمووی: له دلی خۆتدا چیت دموت؟!

نه ویش ده لیته: هه یج.. به لکو زیکرو یادی خودام ده کرد!! پیغه مبهری خودا ﷺ بی که نهی و هه رمووی: استغفر الله..

هوزاله ده لیته: پاشان پیغه مبهری خودا ﷺ دهستی خسته سهر سنگم و دل و دمروونم ئارام بۆوه، سویند به خودا هیشتا دهستی له سهر سنگم لانه برد بوو، ههتا وام لیها ت پیغه مبهری خودا ﷺ له هه موو دروستکرا ومانی خودا، له لا خوشه و یسترو شیرینتر بوو.. له دوا ی ئهم پرو ودا وه، هوزاله بوو به یه کی که له هه ره پیاو چاکه گان..

پیغه مبهری خودا ﷺ به لیبوردن و لیخۆشبوون، دل و دمروونی خه لکی به دهست

دەھشەت، نەك بە رېقو تۆلەسەندەنەھ.. لە سەر ئازارو ئارەھەتتەكانيان ئارامى دەگرت، بۇ ئەھۋى كارىگەرەكانيان لە سەر دروست بىكاتو بەرمو روناكىو خىرو چاكە رېنەماكانيان بىكات..

ئەبۇتالىبى مامەى پېغەمبەرى خوداﷺ ھەتا لە ژياندا مابوو، زۆر ئازارو ئارەھەتتى لە پېغەمبەرى خوداﷺ دوور دەخستەھ، بەلام كاتىك كۆچى دواىى كرد، بېياومرەنى قورمىش تەنگىيان بە پېغەمبەرى خوداﷺ و ھاۋەلانى ھەلچىو زۆر ئارەھەتكانيان كردن.. ھەر بۇيە پېغەمبەرى خوداﷺ بىرى لە شوپىنىك دەكردەھ، پەناى بۇ بەرپىت، بۇ ئەھۋى ھاۋەلانى كۆچى بۇ بىكەن..

بەللى.. پېغەمبەرى خوداﷺ بۇ ئەھۋى شوپىن و جىگەيەك بۇ موسلمانان بدۆزىتەھ، بەرمو شارى طائف گەوتە رى، نەك ھەر بە دەم يانگەۋازەكەيەھ نەھاتن، بەلكو شىت و مىندالانى ئاۋچەكەكان كۆكردەھو كەوتنە بەردباران كردنى پېغەمبەرى خوداﷺ و قاچە پىرۆزەكانيان بىرىندار كردو زۆر ئازارى چەشت، لە كاتىكدا پېغەمبەرى خوداﷺ تەمەنى لە چل سالى تىپەرى بوو..

پېغەمبەرى خوداﷺ بە ھەر شىۋەيەك بىت دووركەوتەھو رۇپىشت، لە ژىر سىبەرى دارخورمايەكدا دانىشت، بۇ ئەھۋى پشووئەك بدات.. بىرى دەكردەھو لە دلى خۇيدا دىمىقەرموو: قورمىش دىريان كردم، ئىستى چۆن بىجەھو ناويان..؟! چۆن بتوانم بىجەھو بۇ شارى مەككە..؟! ئا لەم كاتەدا سەپىرىكى ئاسمانى كردو بە كۆل و بە دل قەرمووى: اللهم إلك أشكو ضعف قوتي.. وقلة حيلتي.. وهوان على الناس.. يا أرحم الراحمين.. أنت رب المستضعفين.. وأنت ربي.. إلى من تكلني؟! إلى بعيد يتجهمني؟! أم إلى عدو ملكته أمري؟! إن لم يكن بك غضب علي فلا أبالي.. ولكن عافيتك هي أوسع لي.. أعوذ بنور وجهك الذي أشرقت له الظلمات.. وصلح عليه أمر الدنيا والآخرة.. من أن تنزل بأى غضبك.. أو تحل علي سخطك.. لك العتبى حتى ترضى.. ولا حول ولا قوة إلا بك..

واتە: خودايە سكالاي بىيىزى و بىدەسەلەتەم بۇ لاي تۆ دىنەم، خەلكى بە بىتواناۋ بىپەنا سەپىرم دىكەن.. ئەى لە ھەموو خاۋەن سۆزو بەزمىيەكان، بەسۆزو بەبەزمى تىر.. تۆ پەرومردگارى لاۋازو بىنەۋاۋ بىپەنايانى.. پەرومردگارى گەورەم خۇشەۋىستى مىنى.. دەمدەپتە دەستى كى، ئەى پەرومردگار؟! دەمدەپتە دەست دوۋرىك، كە رووم

لېۋم چەرخىنى.. يان دەمدەيتە دەست دوژمنىڭ، كە كارى منى بە دەست بېت؟! نەگەر لېم زىزو تۈرە نەبىت، مەن ھېچ بەلامەۋە گىرەنگ نىيە!! بەلام سۆزۈ بەزەبى تۆ، زۆر ھىراۋانترە بۇ مەن.. بە روناكى تۆ، پەنا دەگىرەم لە ھەموو تارىكىيەكان.. پەنات پىدەگىرەم لە تۈرەبىت، لېت دەپارپىمەۋە سىكالات لەلا دەگەم، ھەتا لېم رازى دەبىت، جەگەلە تۆش ھېچ پەنا ۋە ھىزىك شەك نەبەم، نەي پەرۋەردىگارم..

كاتىك پىغەمبەرى خۇدا ﷺ نەم رازو نىيازى لەگەل پەرۋەردىگارىدا دەگىرە، لەپەر ھەۋرىك ھاتو سىبەرى بۇ پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كىرە، ھەۋرەكە جۈبرائىلىشى لەگەلدا بوو، جۈبرائىل بانگى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كىرە ھەرموۋى: نەي مەھمۇد.. پەرۋەردىگار ۋەلامى نەم ۋەلگەي بىستو ناگاي لېبوو چىيان لېكردى، نەۋا فرىشتەي كىۋەكانى بۇ ناردوۋى، ج ھەرمانىكى پىدەدەي با بۇت جىبەجى بىكات..

پېش نەۋەي پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ھېچ ۋەلامىك بەداتەۋە، فرىشتەي كىۋەكان بانگى كىرە ھەرموۋى: سلاۋى خۇدات لېبىت نەي پىغەمبەرى خۇدا.. سلاۋى خۇدات لېبىت نەي مەھمۇد.. پەرۋەردىگار ۋەلامى گەل ۋە ھۆزەكەتى بىست، مەن فرىشتەي بەرپەرسى ھەموو كىۋەكانم، پەرۋەردىگار مەن بۇ لاي تۆ ناردوۋە ھەرمەنات بە جىيە؟! پاشان فرىشتەكە ھەرموۋى: نەگەر دىتەۋىت ھەموۋىيان دىخەمە نىۋان نەۋ دوو شاخەۋە دىميان ھارم ۋەلەۋىيان دىمەم..؟! فرىشتەكە چاۋمىرى ۋەلام بوو، بەلام پىغەمبەرى خۇدا ﷺ نازمىۋى تۆلەسەندەۋەي نەبوو، بەلگە ھەرموۋى: نەخىر.. ھىۋادارم، پەرۋەردىگار لە نەۋەۋە پىشتى نەم كەسانە، خەلكانىك بىننىتە دۇنيادە، كە خۇدا بىپەرسىتو ھەۋەلى بۇ بىرپار نەدەن..

پەرۋەردىگار دىھەرموۋىت..

﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ ﴿٣١﴾ ﴿فصلت﴾

پازى بگە، بەۋەسى كە ھەلەيە، بۇ نەۋەسى نامۇزگار يەكانت ۋەربىگىرېت..

ھەندىك كەس بەردەۋام خەرىكى دەرېرىنى تېبىنى و رېنمايى و وابكە و وامەرپۇى خەلگىيە،
ھەتا واپان لىدەكات، ھەست بە بېھىۋايى دەكەن، بە تايبەت ئەگەر ئەۋ راۋ بۇچوون و تېبىنيانە،
تەنھا لە سەر بنەماي ويست و ئارەزوۋى تاكەكەسى كەسى نامۇزگار يىكار بىت و بەس..
كاتىك لە ميواندار يىيەكدا، كۆمەلېك ميوان بانگ دەكەيت، خۆت و مال و منداليشت زۇر
ئەرك و ماندوويوون دەكېشن و ھىلاك دەبن، بەلام كەسېك كە خۇى بە نامۇزگار يىكار دەرانيىت،
دەپەۋىت راۋ بۇچوونەكانى خۇى بە سەر ميوانەكاندا بسەپىنىت و بە ناۋى ئەۋانەۋە دەرى
بىرېت، ھەر بۇيە دەلېت: براكەم بە راستى ميواندار يەكەت لە جىگەى خۇيدا نەبوو!!
ماندوويوونەكەت بەفېرۇچوو!! گومانەم دەبرد، زۇر باشترو چاكتر ميواندارى ميوانەكانت
بەكەيت، بەلام بە داخەۋە!! تۇش دەلېت: بۇجى!!

ئەۋىش دەلېت: براكەم گۆشتەكە زۇر برژا بوو، مەن ھەزم لە گۆشتى كولاۋە!! زەلاتەكەش
ئەۋەندەى ناۋى لىمۇ تىكرا بوو، ترش ببوو، ھەر بۇيە مەن ھەزم لىنەبوو!! شىرىنيەكانىش
تاميان خۇش نەبوو!! بە شىۋمىيەكى گشتى ميوانەكانىش پازى نەبوون!! كەمىك خوار دىنيان
خوارد، ئەۋىش تەنھا لەبەر دلى تۇ!!

بە دىلنپايەۋە ئەۋ كەسە لەبەر چاوت، ناخەزو ناشىرىن دەبىت و بە ھىچ شىۋمىيەكىش
نامۇزگار يەكانى ۋەرنانگىرېت، لەبەر ئەۋەى رەخنەۋ تېبىنيەكانى لە سەر بنەماي بىرو بۇچوون و
ھەزى خۇيەتى و ھىچيان لە جىگەى خۇياندا نىن!!

بە ھەمان شىۋە دەبىنى كەسانىك دەپانەۋىت بە ناۋى نامۇزگار يىيەۋە، راۋ بۇچوونى خۇيان
لە بارەى چۇنيەتى پەرۋەردەكردى مىندال و چۇنيەتى ھەلسوكەوت كىردن لەگەل ھاۋسەرو
شىۋازى دروست كىردى خانوو، ھەرۋەھا ھەلبىژاردنى جۇرى ئۇتۇمبىل، بە سەر كەسى
بەرەمبەردا بسەپىنن.. ئەگەر داۋاي راۋ بۇچوونت لىكرىن، ئەۋا باشە، بەلام يا نامۇزگار يىت
نەكەن، ۋەك ئەۋەى نامۇزگار ي كەسېكى ھەلەكارو تاۋانبار دەكەن..

پىاۋىكى دىشتەكى لە ناۋ كۆمەلېك پىاۋچاكا دادەنىشىت و باسەكەش دەربارەى چاكەكرىن
دەبىت لەگەل باۋك و دايكدا.. پىاۋە دىشتەكەكەش گۈيگر دەبىت، لەپەر يەكېك لە دانىشتوۋان

روودەمگاتە پياوۋە دەشتەكەيەكەمۇ دەلىت: فلانە كەس: تۇ چۈن چاكە لەگەل دايكتدا دەمەيت و
 ھەلسوكەت لەگەلدا چۈنە؟

پياوۋە دەشتەكەيەكەش دەلىت: زۇرباشم لەگەل دايكتدا، سوپىند بە خودا ھەرگىز بە قامچى
 لىم نەداۋە!! واتە ئەگەر لىيى بىدەم، بە قامچى لىيى نادەم، بەلكو بە دەستو بە شتى تر لىيى
 دەمەم!! نەمۇ ھەزەرە وا دەزانىت لە سەر رېگەي راستو رەوانەو كارەگانی بى ھەلەو بى پەلەن!!
 دەى نەرمونيان بەو ھەولبىدە وای لىبەكەيتو تىيى بگەپەنە، كە كارمەكى ھەلەو تاوانە..

لە كاتى پىغەمبەرى خۇداﷺ ئافرىتىك ھەبوو لە ھۆزى بەنى مەخزوم، كەل وپەلى
 لە ئافرىتانى تر دەخواستو پاشان نكۆلى دەكرىدو نەمىدەگىراپەو، ھەتا وای لىھات فىرى
 دزىش بوو، كاتىك باسەكەپان بىردە خىزمەت پىغەمبەرى خۇداﷺ، ھەرمانى بىرپەنەو دەستى
 ئافرىتەكەپدا.. بە لای قورمىشەو زۆر ناخۇش بوو، ئافرىتىك لە ھەرە ھۆزە گەورەكانيان لە
 سەر دزى دەستى بىرپەنەو، ھەر بۆيە وىستىيان لەگەل پىغەمبەرى خۇداﷺ وتوو وىژ بكنە،
 بۇ ئەوۋى بىرپارەكەي بگۆرپەت..

ھەر كەسىكىان دەست نىشان دەكرىد، بۇ ئەوۋى بىنپىر بۇ لای پىغەمبەرى خۇداﷺ،
 پەشىمان دەبوونەو، ھەتا راپان ھەتا سەر ئەوۋى، كە باشتىن كەس بۇ ئەم كارە، نارەنى
 ئوسامەى كورى زىدەﷺ، لەبەر ئەوۋى لە لای پىغەمبەرى خۇداﷺ بە خۇشەوېستى كورى
 خۇشەوېست ناسرا بوو..

ئوسامەﷺ خۇيى و باوكى لە مالى پىغەمبەرى خۇداﷺ گەورە بېوون و دەكو كورى مالىكەى
 لىھاتبوو.. ھەر بۆيە دەستى بەقسەكانى كرەو داۋاى كەمكرەنەوۋى بىرپارەكەي لە پىغەمبەرى
 خۇداﷺ كرەو روۋنى كرەوۋە كە ئەمۇ ئافرىتە، لە ئافرىتە ئاۋدارەكانى قورمىشە..

بەلى.. ئوسامەﷺ قەسەى دەكرەو پىغەمبەرى خۇداﷺ گويى دەكرەت.. ئوسامەشﷺ
 بەردەوام ھەولى دەدا پىغەمبەرى خۇداﷺ رازى بىكاتو دەستى ئەمۇ ئافرىتە نەبىرپەت.. لە
 داۋاى تەۋابوۋنى قەسەكانى، پىغەمبەرى خۇداﷺ سەپىرىكى ئوسامەى كرەد.. ئوسامە وتووۋىژى
 دەربارەى كارىك دەكرەد، نەمىدەزانى ئەمۇ كارە ئادروستو ئارەۋايە!!

پىغەمبەرى خۇداﷺ روخسارى گۆراۋ لە يەكەمىن وشەدا، وىستى بۆى روۋن بىكاتەوۋە
 كە لە ھەلەداپەو ھەرموۋى: ئايا تىكاۋ داۋاكارى ئەوۋم لىدەمكەيت، كە دەست لە سنورىك لە
 سنورەكانى پەرومردگار ھەلبىگرم؟!

ئوسامەﷺ تىگەپىشت كە پىغەمبەرى خۇداﷺ بۇچى وا توۋرە بوو.. ھەلەكەى خۇى بۇ
 روۋن بۆۋە، كە نەمىبوو قەسە لە بىرپارىكتا بىكات، كە پەرومردگار بىپارى لە سەر داپىت، ھەر

بۆيە بە خىرايى وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ داۋاي لىخۇشبوونم لە پەروەردگار بۇ بکە...
 كاتىك شەو داھات، پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەستاو لە دۋاي سوپاس و ستايشى پەروەردگار،
 ھەرموۋى: گەل و نەتەۋەمگانی پېش ئىۋە، بەۋە لەناۋچوون و ھەوتان، كاتىك كەسكى خاۋەن
 پەلەۋپايەو ناۋبانگ دزى بىكردايە، ۋازيان لىدەھىناۋ سزايان نەدەدا، بەلام كاتىك كەسكى
 لاۋازو بىدەسەلات دزى بىكردايە، سزايان دەدا... سوپىند بەۋەى گيانى منى بە دەستە، ئەگەر
 فاتمەى كچى محمد دزى بىكات، دەستى دەبېرم.. پاشان ھەرمانى داۋ دەستى ئاھەرتەكەيان
 بېرى.. عائىشەى دايكى ئىمانداران (خوداى لى رازى بىت) دەفەر مۆيت: لە دۋاي ئەم رۋوداۋە،
 ئاھەرتەكە گەرايەۋە ۋازى لەو كارانەى ھىناۋ پەشىمان بۆۋە..

سەيركەو بىر بىكرەۋە، ئەۋەتا پېغەمبەرى خودا ﷺ سەرەتا ھەۋلى ئەۋەى دەدا، بە كەسى
 بەرامبەر بىسەلىنىت كە كارەكەى ھەلەيە، پاشان ئامۇڭگارى دەكرد..

رۇڭىك پېغەمبەرى خودا ﷺ لە ناۋ ھاۋەلانيدا دانىشتبوو.. گەنجىك دېتە ژوورەۋە بەملاۋ
 لايدا دەروانىت، ۋەك ئەۋەى بۇ كەسكى بگەرېت، كاتىك چاۋى بە پېغەمبەرى خودا ﷺ
 دەكەۋېت، بەرەۋ رۋوى دەروات.. ئەۋەى چاۋەرۋانكرەۋ بوو، ئەۋە بوو كە ئەم گەنجە ھاتوۋە
 بۇ ئەۋەى گۆى بېستى وتەۋ ئامۇڭگارايە بە نەرخەگانی پېغەمبەرى خودا ﷺ بىت، بەلام بە
 پېچەۋانەۋە بۇ ئەۋە ھاتبوو مۆلەت لە پېغەمبەرى خودا ﷺ ۋەربىگرت..

مۆلەت بۇ چ كارىك؟! بۇ فېربوۋنى زانست و زانيارى؟! نەخىر.. خۆزگە بۇ ئەۋە بوۋايە!!
 ئەى بۇ تىكۆشان لە پېناۋى خوداۋ ئەنجامدانى كارى چاكە ھاتبوو؟! نەخىر..

دەزانی وتى چى؟! زۆر بە راشكاۋانە وتى: ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ مۆلەتم بەد، بۇ
 ئەۋەى زىنا بکەم.. سەيرە!! ئاۋا بە ئاسانى و بەراشكاۋانە؟!
 بەلى.. دەى مۆلەتم بەد، بۇ ئەۋەى زىنا بکەم..

پېغەمبەرى خودا ﷺ سەيرىكى گەنجەكەى كرد، دەيتوانى بە ئايەتە پېرۋەزەگانی ھورئان،
 ئامۇڭگارى بىكات، ھەروەھا دەيتوانى ۋانەيەكى پى بلىت، باۋەر لە دلىدا دروست بىكات ۋەست و
 نەستى بەلەرزىنىت، بەلام شىۋازىكى ترى بەكارەيىناۋ زۆر بە ھىمنى ھەرموۋى: ئايا رازى
 دەمىت زىنا لەگەل دايكتدا بىكرېت؟! گەنجەكە شەراۋ بىرى كەردەۋە پاشان وتى: نەخىر..
 نەخىر.. پېم خۇش نىەۋ رازى نابم!! پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: دەى خەلكىش پېيان
 خۇش نىە، زىنا لەگەل دايكياندا بىكرېت..

پاشان پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: ئايا ھەز دەكەپت زىنا لەگەل خوشكتدا بىكرېت؟!
 گەنجەكە بىرى لە خوشكە پاك داۋىنەكەى كەردەۋە لە دلى خۇيدا وتى: چۇن رازى دەبم زىنا

لەگەل خوشكەم بکریت، ھەر بۆيە بە خیرایی وەلامی دایەموو وتی: نەخیر.. ھەرگیز رازی نابم!! دوبارە پیغەمبەری خوداﷺ ھەرمووی: دەی خەلکیش پێیان خوش نیە، زینا لەگەل خوشکیاندا بکریت..

پاشان ھەرمووی: ئەی پیت خوشە زینا لەگەل خوشکی دایک و باوکتدا بکریت؟! گەنجهکەش بەردەوام دەیوت: نەخیر.. نەخیر.. پیغەمبەری خوداﷺ ھەرمووی: دەی ئەوەی بۆ خۆت پیت خوشە، بۆ خەلکیش پیت خوش بییت.. ھەروەھا ئەوەی بۆ خۆت پیت ناخۆشە، با بۆ خەلکیش پیت ناخۆش بییت..

گەنجهکە ھەستی بە ھەلەیی خۆی کردو وتی: ئەی پیغەمبەری خوداﷺ داوا لە پەرەردگار بکە، دڵ و دەروونم پاك بکاتەو.. پیغەمبەری خوداﷺ لە خودا دەپاراپەووە گەنجهکەش بەرمبەرە لە پیغەمبەری خوداﷺ نزیك بۆو، ھەتا لەبەردەمیدا دانیشت، پاشان پیغەمبەری خوداﷺ دەستی پیرۆزی خستە سەر سنگی گەنجهکەو ھەرمووی: پەرەردگار پێنمایی دڵ و دەروونی ئەم گەنجه بکەو لە گوناھەکانی خۆشبەو داوینی لە تاوان و خراپە بپاریزە..

گەنجهکە ھاتە دەرمووو وتی: سویند بە خودا کاتیك چوومە لای پیغەمبەری خوداﷺ، ھیچ شتیکم ھیندە زینا لە لا خوش نەبوو، بەلام کاتیك لە لای ھاتمە دەرموو، زینا بوو بە ناشیرینترین و بیزراوترین کار لەبەر چاوم..

سەیری پیغەمبەری خوداﷺ بکەو بزانە چۆن لەگەل ئەو گەنجهدا ھەست و سۆزو خوشەویستی بەکارھینا، سەرمەتا ئامۆژگاری کردو لە پەرەردگار بۆی پاراپەو، پاشان دەستی پیرۆزی خستە سەر سنگی گەنجهکەو دوبارە بۆی پاراپەو.. ھەموو ھۆکاریکی بەکارھینا، بۆ ئەوەی چاکسازی لە بەرامبەرەکەیدا ئەنجام بدات.. دواي ئەوەی گەنجهکە ھەستی بە گەورەیی و ناحەزی ئەو تاوانە کرد، بە یەکجاری وازی ھینا بۆ ھەمیشە پشتی تێکردو رووی لیۆمرگێرا..

بەنەما

کاتیك کەسی ھەلەکار، ھەست بە ناشیرینی و ناحەزی تاوانەکە، دەکاتو باومر بۆ دەینیت، کە پێویستی بە ئامۆژگاری کردن ھەیە، ئەموسا زیاتریش ئامۆژگاریەکان و مەدەگریتو جیەجیان دەکات..

سەرزەنشىم مەكە..!! كارەكە كۆتايى ھات..!!

ھەندىك كەسى واگومان دەپەن، كاتىك كە لۆمەو سەرزەنشى خەلكى دەكەن، دەتوانن زياتر لىيان نزيك بېنەوھو خۆشەويست بىن!! يان وا ھەست دەكەن ئەگەر زۆر پەخنە بىگرنو لۆمەو سەرزەنشى زياترى خەلكى بىكەن، كەسايەتايان بەھىز دەپىت!!

بە داخەوھە جارى واھمىيە كەسانىك بە وردىيىن بە دواى ھەلەو كەم و كورپىيەكانى خەلكىدا دەگەرپىن و دواترىش زۆر بە خراپى لۆمەو سەرزەنشتايان دەكەن..

دەمىرپىنى لۆمەو سەرزەنشت كىردنى خەلكى، بەھىزى و زىرەكى نىيە، بەلكو كەسىك زىرەك و بەتوانايە، ھەول بەدات لە لۆمەو لۆمەكارى خۆى بەدوور بىگرىت و ھەول بەدات كەسى بەرامبەر چاك بىكات، بە بى ئەوھى ھەستى بىرىندارىبكات.. جارى واش ھەيە، پىويستە لە ئاستى ھەندىك كارد، چاومان دابىخەين، بە تايبەت لە كارە دونىايەكاندا..

لۆمەو سەرزەنشتىش، وەكو تىرىكى تىژ وايەو كەسى لۆمەكراو ھەست بە كەم و كورى دەكات، ھەروھە ھەول بەدرىت لە قەرمبالغى و لەبەر چاوى خەلكىدا ئامۇژگارى ھىچ كەسىك نەكرىت، لەبەر ئەوھى ئامۇژگارى كىردن لەبەر چاوى خەلكى، بىرىتيە لە: شكاندن و سوك كىردنى كەسى ئامۇژگارى كراو.. ئەگەر ھەر ناچار بوويت لە ناو كۆمەل و قەرمبالغىدا ئامۇژگارى كەسىك، يان چەند كەسىك بىكەيت، ئەوا دەتوانىت بلىيت: كەسانىك ھەن فلانە رەموشتيان تىدايە، يان فلانە كارى خراپ ئەنجام دەدەن، ئەو كاتە ئەو كەسانەى ئەو رەموشت و كارانەيان تىدايە، ئامۇژگارىيەكانت وەردەمگرن و دلىشيان نارەنجىت..

كەواتە: لۆمەو سەرزەنشت كىردن، وەكو قامچىيەكى بەھىز وايەو ئازارو نارەحەتى لە سەمىر بىشتى كەسى لۆمەكراو، يان سەرزەنشت كراو دروست دەكات..

كەسانىك ھەن خەلكى لە خۇيان دەتۇرىنن، جا بە ھۆى زۆر دەمىرپىنى لۆمەو سەرزەنشتىيەكانىانەوھە بىيت، يان بە ھۆى دەمىرپىنى لۆمەو سەرزەنشتى كارىكەوھە بىيت، لە كاتىكدا كارەكە تازە روويدا بىيت و تىپەرپىيت و ئامۇژگارى و لۆمەو سەرزەنشت، ھىچ كارىگەرپىيەكى نەما بىيت..

بىرم دىت، پىاويكى ھەزار ھەبوو، بە ھۆى نەبوونى و نەدارپىيەوھە، مال و مىندال و كەس و كارى جىھىشت و لە پىناوى دەستكەوتنى كارو بىژويدا، رووى كىردە شارىكى ترو

ئەمۇى بوو بە شۆھىرى شاحىنە.. رۆژىك زۆر ھىلاک و ماندوو دەپىت، بەلام بە ناچارى سوارى شاحىنەكەى دەپىت و دەگەپتە بېرىنى رېگەى نىوان دوو شارى لە يەك دوور.. لە رېگە خەو شالەوى بۇ دېنىت، ئەمىش خىراتر شاحىنەكە لىدەخورپىت و رووبەرپووى ئۆتۆمبىلىكى بچوك دەپىتەو، كە سى سەرنشىنى تىدا دەپىت، زۆر ھەمۇل دەدات خۇى لايدات، بەلام ناتوانىت و بەرىەك دەكەون، تەمومژ بەرز دەپىتەو و ئۆتۆمبىلەكانى رېگە دەوستن و دەگەنە سەر رووداوگە.. پىاوە ھەژارەكە لە شاحىنەكەى دادمبەزىت، سەپىرى ئۆتۆمبىلە تىكشكاوگە دەكات و دەپىنىت سەرنشىنەكانى ھەموو مردوون..

خەلەكەكە مردەمەكان دەردەھىنن و پەيوەندى بە ئۆتۆمبىلى ھىياكەوتنەو دەكەن، پىاوە ھەژارەكەش چاومرپى ھاتنى ئۆتۆمبىلى ھىياكەوتن دەكات و بىرى لە دواى رووداوگە دەگردەو، بىرى لە بەندەردن و بژاردنەو خويىنى مردوومەكان دەگردەو.. بىرى لە مىندالە بچوكە بىنازمەكانى و ھاوسەرە ھەژارەكەى دەگردەو.. غەم و پەژارە ھاوشىوۋەى ھەرس ھىنانى كىيۈكى گەورە بە سەرىدا كەوتىبوو.. نا لەم كاتە ناسكەدا، خەلەكى بە لايدا تىدەپەرىن و سەرزەنشتىان دەگرد..

سەپەر!! كەى ئىستا كاتى سەرزەنشت و لۇمە كەردنە؟! ئاىا ناتوانىت ئەو قەسە ناخۇشانە كەمىك دوابخەپت؟!

يەكەك دەپوت: بۇ بە خىراپى دەپۇى؟ ئەو سزاو سەر ئەنجامى خىراپىيە!! يەكەكى تىران دەپوت: بە دىنپاىيەوۋە خەوالو بوويت و لەگەل ئەومشدا لە سەر رۆيشتەكەت بەردەوام بوويت!! ئەى بۇ ئەومستاپ، كەمىك بىخەپت؟! كەسىكى تىران دەپوت: نەمەنى كەسانى ھاوشىوۋەى تۇ، نابىت مۇلەتى شۆھىرىان بىبەردىت!!

ئەم قسانەو چەندەن قەسو تەوانجى ناخۇشى ترو ھاواركەردن و دىنگ بەرزكەردنەو، رووبەرپووى پىاوە ھەژارەكە كراپەو، پىاوەكەش بە كۆلىك غەم و پەژارەو بە سەرسامى و بە بىدەنگى لە سەر تاشە بەردىك دانىشتىبوو.. پالى دابۇوۋە سەرى خستىبووۋە نىوان ھەر دوو دەستىەوۋە كتوپەر بە لادا ھات و ئەومندىان سەرزەنشت كەرد، گىانى دەرجوو!!

ئەگەر كەمىك ئاراميان بگرتاپە، ئەوا بۇ پىاوە ھەژارەكەش و بۇ ئەوانىش باشتر بوو.. خۇت بىخەرە جىگەى كەسى سەرزەنشت كراو، يان كەسى ھەلەكار، بە دىنپاىيەوۋە ئىگەر تۇ لە جىگەى ئەو بوويتاپە، لەوانەپە لە ھەلەكەى ئەو ھەلەى گەورەتر ئەنجام بىداپە..

بىفەمبەرى خوداﷻ زۆر دلى خەلەكى ھاوۋەلانى رادەگرت، جارىكىان بىفەمبەرى خوداﷻ لەگەل ھاوۋەلانىدا، لە خەپبەر دەگەراپەو، رېگەكە ئەومندە دوورو درىژ

بوو، ماندووی کردبوون. کاتیک شەو داھات، لە ڕێگە لایاندا بۆ ئەوێ کەمێک بخەون، پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمووی: ئەگەر خەبەرمان نەبۆو، کێ بۆ نوێژی بەیانی ھەلمان دەستینیت؟ بیلال ﷺ فەرمووی: من ئەو پێغەمبەری خودا ﷺ.

پێغەمبەری خودا ﷺ ڕاکشاو خەڵکەکەش دابەزین و خەوتن، بیلالیش دەستی کرد بە شەونوێژ، ھەتا بە تەواوی ماندوو بوو، لەبەر ئەوێ ئەمیش ڕێگەپەکی دوورو درێژی بێ بوو، ھەر بۆیە دانیش و پانی دا بە و شترەکەپەو، بۆ ئەوێ پشووێک بدات، بەلام خەوی لێکەوت. خەڵکەکە ھەموویان ھیلاک و ماندوو بوون، ئەوانیش و بیلالیش ﷺ خەویان لێکەوت.

بەلێ.. شەو ڕۆیشت و گزنگی بەیان سەری دەرھێنا.. کەس، کەسی خەبەر نەکردمو، بەلکو تیشک و تینی گەرمای خۆر، خەبەری کردنەمو ھەڵساندن. پێغەمبەری خودا ﷺ بەخەبەرھات، پاشان خەڵکەکەش لە خەو ھەستان، کاتیک خۆریان بینی، زانییان کاتی ئەنجامدانی نوێژی بەیانی تیپەرپووە، شەژان و ژاومژا و دمنگە دمنگ دروست بوو، ھەمووشیان سەیری بیلالیان دەکرد. پێغەمبەری خودا ﷺ ناوێ بۆ بیلال دایەمو فەرمووی: بیلال ئەو چیت لێکردین؟

بیلالیش ﷺ بەروونی وەلامی دایەو، بەلام زۆر بەگورتی، فەرمووی: جی بە سەر ئێوە ھات، ئەوێش بە سەر من ھات، واتە: منیش مەرفەم و ویستیشم نەخەوم، بەلام نەتوانی و ھەروەک چۆن خەو بە سەر ئێوەدا زāl بوو، ئاواش بە سەر مندا زāl بوو. پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمووی: راست دەکەیت، پاشان بێدەنگ بوو.

بەلێ.. لۆمەو سەرزەنشت کردن، لێرەدا چ سودێکی ھەیە؟ پێغەمبەری خودا ﷺ کاتیک خەڵکەکی بەو شیوێە بینی، فەرمووی: ھەست و بکەونە ڕێ.. خەڵکەکە خۆیان ئامادەکرد و کەوتنە ڕێ، کەمێک ڕۆیشتن، پێغەمبەری خودا ﷺ دابەزی و خەڵکەکەش بە دوایدا، پاشان دەست نوێژیان گرت و پێغەمبەری خودا ﷺ نوێژی بۆ خەڵکەکە کرد، کاتیک سلاویان دایەو، خەڵکەکە ھاتنە پێشەو بۆ لای و پرسیاری ئەوھیان لێکرد، ئەگەر بیریان چوو نوێژەکیان بکەن، یان خەبەرمان نەبۆو، جی بکەین؟ پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمووی: کاتیک خەبەرمان بۆو، یان بیریان ھاتەو، نوێژمکانتان ئەنجام بدەن.

ژیری و دانایی پێغەمبەری خودا ﷺ، چەندە بەرز و جوانە؟ بە راستی مامۆستا و قوتابخانەپە بۆ ھەموو سەرکردەپەک.. وەکو ھەندێک بەرپرس و لێپرسراوی ئەمڕۆ نەبوو،

كە ھەمىشە بە گۆچانى ئۆمەو سەرزىشت، لە ژېردەستەكانيان دەدەن! پېغەمبەرى
خودا ﷺ بە پىي ژېرى و تېگەشتى كەسى بەرامبەر قەسى دەكرد، ھەرومھا لەگەل
دەرونياندا دەدوا، نەك لەگەل جەستەو لاشەيان، لەبەر نەوى دەيزانى ئەوانە مەوئەن..
لە سالى ھەشتەمى كۆچىدا، رۆمەكان سوپايەكى گەورمىان كۆكرەمومو بۆ
شەھىدكردنى پېغەمبەرى خودا ﷺ و ھاوئە نازىزەكانى، لە سنورەكانى شامەو كەوتنە
رې.. موسلمانەكانىش بۆ بەرمەنگارىوونەوى ئەو سوپايە كۆبوونەو، ھەتا ژمارمىان
گەپشە سى ھەزار جەنگاومر.. پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: زەيدى كورى حارسە
دەبىت بە ئەمىرو سەركردەتان.. ئەگەر شەھىد بوو، جەعفەرى كورى ئەبوئالىپ، دەبىتە
سەركردەتان، ئەگەر ئەویش شەھىد بوو، ئەبۇاللە كورى رەواحە دەبىتە سەركردەتان..
سوپاي موسلمانان مائىناوایی و خودا حافىزيان كەردو كەوتنەرى، خەلكەكەش دەيان وت:
خوداتان لەگەل.. پەرومردگار بتان پارىزىت و بە چاكەكارى و سەلامەتى بتان گىرەتەو
بۆ لامان..

بەلى.. سوپاي موسلمانان كەوتە رې، ھەتا گەپشەنە جېگەى جەنگى (مۆتە) لە خاكى
شامو ھەمواليان بىست ھەرق لەگەل سوپايەكى سەد ھەزار جەنگاومرىدا كەوتوونەتە رې و
بەرمو روويان دېن، سوپاي رۆمەكان لەگەل سوپاي ھۆزەكانى تەرىشدا، كە ژمارەى ئەوانىش
سەد ھەزار جەنگاومرىك دەبوو، يەكيان گەرتبوو، بېوونە دوو سەد ھەزار سەرباز..
كاتىك موسلمانان راستى ئەم ھەوالەيان بۆ دەرگەوت، لە ناوچەيەك بە ناوى (مەعان)
دوو شەو مانەومو چاومرەيان دەكرد، بۆ نەوى بزانن چى بكەن؟! ھەندىكيان وتیان:
با نوسراوېك بۆ پېغەمبەرى خودا ﷺ بنىرين و لە ژمارەى دوزمەنان ئاگادارى بكەين،
ئەوسا يان جەنگاومرى ترمان بۆ دەنيرىت، يان فەرمانمان بە كارىك پىدەدات و ئىمەش
جېبەجېى دەكەين، زۆربەى جەنگاومرانی موسلمانانىش، راو بۆجوونيان لەگەل ئەم
بۆجوونەدا بوو..

ئەبۇاللە كورى رەواحە ﷺ ھەستاو فەرمووى: ئەى خەلكىنە.. نەوى ئىستا ھەزتان
لېى نىەو لېى رادەكەن، ھەر ئومبە كە لە پىناویدا كەوتنە رې و ھەزتان لېى دەكرد..
ئايا لە شەھىدى رادەكەن؟! لە تىكۆشان لە پىناوى خوادا پەشت ھەلدەكەن؟! ئىمە بە پەشت
بەستەن بە زۆرى و كەمى ژمارەمان، لەگەل خەلكىدا ناچەنگىن، بەلكو بەھوى ئەم ئايەنە
پىرۆزەو دەجەنگىن، كە پەرومردگار بە ھۆيەو رېزى لېناوين.. دەى ھەلمەت بەرن، لە
دوو پاداشت يەكەيكىانتان ھەر دەست دەكەوت، يان شەھىدى، يان سەركەوتن..

موسلمانان كەوتنە رى، ھەتا لە سوپاي بېشومارى رۆمەكان نزيك بوونەو، لە ناوچەى (مۆتە).. ئەبوھورميرە ﷺ كە ئامادەى ئەو جەنگە بوو، دەفەرموئى: كاتىك لە بېباومرمان نزيك بووينەو، ژمارمەك جەنگاومرمان بينى، كە ھەرگىز شتى وامان نەبينى بوو!! ژمارميان زۆر زۆر بوو، چەك و كەل و پەل و ئاورىشم و زېرو زيوئىكى زۆرىشان بېبوو، بە شيوەمەك تووشى سەرسورمان بووم!!

سابتى كورى ئەرھەم ﷺ پىي و تەم: ئەبوھورميرە، دەبينم سەرت سورماو، لە زۆرى ژمارەى سوپاي بېباومرمان؟! منيش و تەم: بەلى.. ئەويش و تى: تۆ لە جەنگى بەرددا لەگەلمان نەبووئى، خۆ ئيمە لەو جەنگەدا بە زۆرى ژمارەمان سەرنەكەوتىن!!

بەلى.. جەنگەكە دەستى پېكرىدو زەيدى كورى حارسە ﷺ شەھيد بوو.. پاشان جەعفەر ﷺ ئالاکەى بە دەستى راستى گرتو سەركردايەتى سوپاي موسلمانانى گرتە دەست.. بېباومرمان بە شەمشىر لە دەستى راستيانداو قرتانديان.. پيش ئەوەى ئالاي موسلمانان بکەوئىتە سەر زەوى، بە دەستى جەپى گرتى.. بېباومرمان دەستى جەپيشيان قرتاند.. ئەمجارميان بە ھەردوو قولى ئالاکەى گرتو نەپهيشت بکەوئىتە سەر زەوى، ھەتا بېباومرمان شەھيديان کرد، لە كاتىكدا تەمەنى سى و سى سال بوو.. عبداللەى كورى عومەر ﷺ دەفەرموئى: ئەو رۆژەدا چوو مە ديار جەعفەر و بە دياربەو و مستام، پەنجا برينى شىرو رەم و تيرم بە جەستەبەو و بينى، ھىچ يەككە لەو بەرکەوتن و برينانە، لە دواو نەبوون، بەلكو ھەمووى لە پيشەو بەرکەوتبوو!! ھەر بۆيە پەرورەدگار پاداشتى دايەو و لە باتى دەستە براوەگانی، لە بەھەشتدا دوو بالى پېبەخشى، بۆ ئەوەى بە ئارموزوى خۆى بۆ کوئى پېخۆشە، پىي بفرئىت و لە شەقەى بال بەدات..

پاشان عبداللەى كورى رەواحە ﷺ ئالاي موسلمانانى گرتە دەست و بە سواری نەسپەكەى بەرمو پيشەو چوو.. بەردەوام بوو لە كوشتارى بېباومرمان، ھەتا ئەميش شەھيد بوو، ئالاکەش كەوتە سەر زەوى و موسلمانان شەژان و بېباومرمانيش دلخۆش بوون.. پاشان سابتى كورى ئەرھەم ﷺ ئالاکەى ھەلگرتەو و ھاواری کردو و تى: ئەى موسلمانان ئەمە ئالاکەبەو بياوئىك بۆ خۇتان دەست نیشان بکەن.. موسلمانانيش، ئەوانەى كە گوئيان لىبوو، ھەموو ھاواريان کردو و تيان: خۆت ئەو گارە بگرە دەست و ببە بە سەركردەى موسلمانان.. بەلام سابىت رەدى کردەو و تى: مەن بەو گارە ھەلناستم..

موسلمانان تىكرا خاليدى كورى وەليديان ديارى کرد، كاتىك خاليد ﷺ ئالاي موسلمانانى گرتە دەست، بە شيوەمەك كەوتە گيان و كوشتارى بېباومرمان، ھەر وەك خۆى دەفەرموئى:

نۆ شمشىر بە دەستەمۇدە شكا.. پاشان خالىد ﷺ سوپاگەي كەمىك لاداو رۆمەكانىش بەرمۇ لاي سەربازگەكانيان كسانەمۇدە.. خالىد ترسا ئەگەر بە شەمۇ سوپاي مۇسلمانان بەرمۇ مەدىنە بگىرپتەمۇدە، رۆمەكان شوپىيان بىكەون، ھەر بۆيە كاتىك رۇژ بۆۈدە، گۇرانكارى لە سوپاي مۇسلماناندا ئەنجامدا، بە شىۋەمىك پىشروانى سوپاگەي ھىنايە داۋامۇ ئەوانەي داۋامىشى بىردە پىشەمۇدە، ھەرومۇدە بەشى لاي راستو جەپىشى ئالوگۇر پىكرد..

كاتىك دوبارە جەنگ دەستى پىكردەمۇدە، رۆمەكان پوخسارى جياوازيان بىنى و شەلزان و گومانى ئەمويان بىرد، شەمۇ جەنگامۇراني پارىدەمۇر، پەيۋەندىيان بە سوپاي مۇسلمانانەمۇدە كىردومۇ سەربازى تازمىيان پىگەپىشتومۇدە، ھەر بۆيە ترسيان لىنىشتو مۇسلمانان كوشتارىكى زۇريان لىكردن، لە كاتىكدا تەمنا دوانزە مۇسلمان لەو رۇژمدا شەھىد بوون.. پاشان لە دەمەمۇ ئىۋارمدا خالىد ﷺ گۇرەمپانى جەنگەمەي جىپىشتو سوپاگەي بە ئاراستەي شارى مەدىنە، بەپىكرد..

كاتىك گەپىشتەمۇدە شارى مەدىنە، ئافرىتان و مىندالانى شارەكە خۇلىيان بەرمۇ پوخسارى جەنگامۇراني سوپاي مۇسلمانان ھەلدەداۋ دەميان وت: ئەي راكردوۋان.. ئەي ھەلەتاتۋان.. بۇ راتان كىردو ھەلەتەن؟

پىغەمبەرى خودا ﷺ دەميانى، مۇسلمانان ئەمۇدى لە تۋاناياندا بوۈدە، لەو جەنگەدا ئەنجامىيان داۋامۇ جگە لە كسانەمۇش، ھىج چارىكى تىريان نەبوۈدە، ھەر بۆيە فەرمۇۋى: ئەوانە راكردوۋ نىن، بەلكو بە وىستى خودا خۇيان نامادە دەكەنەمۇدە دوبارە ھىرش دەبەنەمۇدە بۇ سەر بىپاۋەران..

بەلى.. بە كورتى كۆتايى پىيەنا.. ئەوانە پالەۋان بوون، بەلام لە ھەمان كاتىشدا مۇۋف بوون، كارەكەش لە سەروۋى تۋاناي ئەمانەمۇدە بوو، ئىتر پىۋىست بە لۆمەمۇ سەرزەنشت ناكات؟

پىغەمبەرى خودا ﷺ بەردەۋام بەم شىۋەمىك ھەلسۈكەۋتى دەكردو خۇى لە لۆمەمۇ سەرزەنشت بە دوور دەگرت..

كاتىك بىپاۋەران، ھەۋالى ئەمويان بىست، كە پىغەمبەرى خودا ﷺ خۇى و سوپاگەي بۇ ئازادكىردنى شارى مەككە كەۋتۈنەتە رى، ترسو دىلەۋاۋى داپگرتن.. پىغەمبەرى خودا ﷺ نۆپنەرىكى نارد، كە پىيان بلىت: ھەر كەسىك دەرگاي مالىكەي لە سەر خۇى پىۋە بدات، ئەۋا پارىزراۋ دەبىت.. ھەر كەسىكىش بچىتە كەعبەي پىرۇزەمۇدە، پارىزراۋ دەبىت.. ھەر كەسىكىش بچىتە مالى ئەبوسوفىانەمۇدە، پارىزراۋ دەبىت..

بەلام چەند كەسنىڭ لە بېياۋمۇران، كۆبۈنەۋەمۇ لە شوپىنىڭدا بە ناۋى (خەندەمە) خۇيان بۇ روۋبەرۈۋوۋنەۋەمۇ سوپاى مۇسلمانان نامادە كرد.. ئەو كەسانەش بىرىتى بوون لە: سەفۋانى كۆرى ئومەيپەۋە عىكرىمەۋە كۆرى ئەبۇجەھل و سۈھەيلى كۆرى عەمرو جەماسى كۆرى قەيس و ھەندىك كەسى تر..

كاتىك جەماسى كۆرى قەيس خەرىكى نامادىمۇردى شمشىرو كەرستەكانى دەبىت، خىزانەكەۋە پىي دەلىت: ئەۋە خۇت بۇجى نامادە دىكەپت؟! جەماسى كۆرى قەيسىش دەلىت: بۇ گىيانى مۇمىدو ھاۋەلەكانى.. خىزانەكەشى دىنگوباسى بەھىزى مۇسلمانانى بىست بوو، ھەر بۇيە دەلىت: سوپىد بە خودا، وا نابىنم ھىج ھۇزو كۆمەلىك بتوانىت روۋبەرۈۋى مۇمىدو ھاۋەلانى بىتەۋە!!

جەماسى كۆرى قەيسىش دەلىت: ھىوام وايە، ھەندىكىان لى بە دىل بىگرو بىانكەم بە خزمەتكارى خۇم.. پاشان دىتە دىرمۇمۇ بەرمۇ ئەۋ ناۋچەيەۋە كە پىيان دىموت (خەندەمە) كەۋتە رى.. كاتىك گەپشە ئەۋى، بىنى ھاۋەلەكانى ھەمۇو نامادىن، تەنھا ئەۋمىندە ماۋە، روۋبەرۈۋى مۇسلمانان بىنەۋە..

بەلى.. جەنگ و كۈشتارەكە روۋبەرۈۋى شمشىرى خودا، خالىدى كۆرى ۋەلىد... بوۋەۋەمۇ لە ساتىكى زۇر كەمدا، دۈنەزە يان سىيانزە، لەۋ بېياۋمۇرانە كۆژان.. كاتىك جەماسى كۆرى قەيس ئەمەۋە بىنى، ئاۋرى بۇ لاي سەفۋان و عىكرەمە دايەۋە، بىنى وا بەرمۇ مالاۋە رادىكەن، ھەر بۇيە ئەمىش لەگەلىندا كەۋتە راكردن و ھەلەت و بە پەلە خۇى كرد بە مالداۋ ھاۋارى لە خىزانەكەۋە كرد و تى: دىرگام لە سەر دايخە، چونكە ئەۋان دەلىن: ھەر كەس دىرگاي مالاۋەكەۋە لە سەر خۇى پىۋە بدات، ئەۋا پارىزراۋ دەبىت.. خىزانەكەشى دەلىت: ئەۋى تۇ نەتوت: تىكىان دىشكىنەم ھەندىكىان لىدەكەم بە خزمەتكار؟! جەماسىش لە ۋەلامدا بەم چەند دېرە ھۇنراۋمىيە ۋەلامى دىداتەۋەمۇ دەلىت:

إِنَّكَ لَوْ شِئْتَ يَوْمَ الْخُدْمَةِ	اِنَّ كَ لَو شِئْتَ يَوْمَ عَكْرَمَةِ
وَأَبُو يَزِيدٍ قَائِمٌ كَالْمُؤْتَمَةِ	وَاسْتَقْبَلْتَهُمُ بِالسُّيُوفِ الْمُسْلَمَةِ
يَقْطَعْنَ كُلَّ سَاعِدٍ وَجَمْعَةً	ضَرْباً فَلَا يَسَعُ إِلَّا غَمْفَةً
لَهُمْ نَهْيٌ خَلْفَنَا وَهَمْهَمَةٌ	لَمْ تَنْطَقِي فِي الْيَوْمِ أَدْنَى كَلِمَةٍ..

بەلى.. راستە، ئەگەر ئەۋ ئافرىتە نامادى ئەۋ جەنگە بېۋايەۋە بېيىننايە، چۇن پالەۋانى ۋەك سەفۋان و عىكرەمەش ھەلەت و رايان كرد، ئەۋسا سەرزىشت و گلەيى لە

مېردىمكەي نەمدىگىرد!!

رۇڭنىڭ سوارى ئۇتۇمبىلى گەنجىك بووم، گەنجەكە لە ئىخوپىنى ئۇتۇمبىلىدا زۇر شارمزاو لىھاتوو بوو.. پىرسىارم كىردو وتم: دىمىنىم زۇر شارمزاو لە ئىخوپىنى ئۇتۇمبىلىدا، ئەي بۇچى و چۇن تووشى ئەو رووداوى پىكىدادانە بوويت؟! گەنجەكە وتى: دىمبووايە ئەو رووداوه ھەر رووى بىدايە!!

وتم: سىمىرە!! بۇچى؟! دوپارە وتى: دىمبووايە رووى بىدايە، لەبەر ئەوۋى كاتىك بە سەر پىردىكىدا دىمپۇشتىم و زۇرىش خىرا بووم، رىزىك ئۇتۇمبىل لە بەرامبىرمدى وىستا بوون، نەمدىزانى بۇ وىستا، بە ھۆى روودانى رووداۋىكەو بوو، يان خالى پىشكىنىنى لى بوو، نازانم!! ھەر بۇيە كەوتىمە نىۋان سى ھەلىزاردەنەو، يان دىمبووايە لامبىدايە و لە سەر پىردىمكەو بەكەوتىمەتە خوارمەو، يان بە توندى پىم بە ئىستۇپى ئۇتۇمبىلەكەمدا بىنايە و ئەوساش كۇنتىرۇلى ئۇتۇمبىلەكەم لە دىست دىداو بە ئارمىزووى خۇى يارى دىمىردو لە رىگەكە لاپىدەدا، يان ئەوۋتا ھالەتى سىيەم ھەلىزاردەيە..

وتم: سىيەمىيان جى بوو؟! وتى: ھالەتى سىيەم ئەوۋ بوو لە يەككىك لە ئۇتۇمبىلەكانى بەرامبىرم بىدەم، ھەر بۇيە ئەمىيان لە دوو ھالەتكەي تىر كەم زىانتر بوو، ھەر بۇيە ھالەتى سىيەم ھەلىزاردو پىكىدادانەكە روویدا، بەلام ئۇتۇمبىلەكەم ھىۋاش كىردەمو ھەرزانتىن و كۇنتىرەن ئۇتۇمبىلى بەرامبىرم ھەلىزاردو خۇم پىياكىشا.. پاشان پىكەنى و مەنىشى خىستە پىكەنىن..

بىرم كىردەمو لە دلى خۇمدا وتم: جىگەي گەلىي و سەرزەنشت نىيە، لەبەر ئەوۋى ھەلىزاردەنەكانى بەرامبىرى دىارى كىراو بوون!!

كەۋاتە: ھەندىك كىشەو گىرەت ھەيە، چارمەرى نىيە، ۋەك ئەوۋى كەسىك باۋكىكى تورەي ھەيە، بە جەندەن رىگەو شىۋاز ئامۇزگارى كىردەو، ھىچ سودى نەبوۋە، ئىتر جى بىكات؟!

لاكىردىنەو..

خۇت لە جىگەي ئەو كەسە دابىج، كە لۇمەو سەرزەنشتى دىمەكىتو ۋەكو ئەۋىش بىرىكەرمەو، پاشان بىرپارى بە سەردا بىدەم لۇمەو سەرزەنشتى بىكە..

پېش نامۇزگارى، دۇنيابە لە بوونى ھەلە..

كاتىك پەيوەندى پېو ەردەم، تورمى بە دەنگىەو ەدیار بوو، بەلام ھەولى دەدا بە گویرەى توانا تورمىەكەى بشارىتەو ەو دەرىنەخات، ئەم شىوازە ەسەکردنەى ئىستای، زۆر جىاواز بوو، لەو شىوازەى كە لە سەرى راھاتبوو، گومانەم بەرد شتىكى لە لا دروست بوو بېت..

لە سەرمتای ەسەكانىدا باسى كېشەو ناكۆكى و دووبەرەكى كەرد، لە نىوان خەلكىدا.. پاشان بە دەنگىكى زىرو بەرز، چەند جارېك ئەم وشانەى دوبارە كەردەو: تۆ لاى خۆى بانگخوازېت!! ھەرومەھا فېرخوازى زانست و زانىارىت!! كەردەو ھەلسوكەوت و گوڤتارت، جىگەى سەرنجى خەلكىە!!

كاتىك گويم لەم وشانە بوو، وتم: خۆزگە راسەوخۆ بچووېتايەتە ناو بابەتەكەو، لە مەبەستەت تىناگەم!! لە وەلامدا وتى: مەبەستم لەو وتارمە كە لە پۆزى...و لە فلانە جىگە پېشكەشت كەرد..

سەرم سورماو سەرسام بووم و وتم: ئەمە كەى؟! وتى: سى ھەفتە لەمەو پېش..

وتم: سالىك زياترە نەچووم بۆ ئەو جىگەىەى كە باسى دەكەيت!! وتى: با چوويت و دەربارەى ئەو بابەتانەش وتارت دابوو..

پاشان بۆم پوون بۆو، ئەم دۆستەم ھەندىك پەروپاگەندەى دەربارەى مەن بېستوومە پەكسەر بە راستى زانىوومە لە سەر ئەو بئەمايە، نامۇزگارى مەنى كەردو بەو شىوەمەش ەسەى لەگەل كەردم.. راستە مەن ئىستاش خۆشەم دەوېت، بەلام لە جاران كەمترو لەبەر چاويشم كەمىك گۆراو، لەبەر ئەوەى بۆم دەركەوت، بە خىرايى بېرىار دەدات و لە ئەنجامدانى ھەلە، دۇنيا نىەو نامۇزگارى خەلكىش دەكات، لە كاتىكدا كەسى نامۇزگارى كراو ناگای لەو ھەلەيە ھەر نىە!!

چەندەن ئەو كەسانەى بە ھۆى بلا و بوونەو ەى پەروپاگەندەو ھەوالى ناراستەو ە

ھەلوپىست و مردەگىرنو لە سەر بىنەماي ئەو ھەلە ناراستانە نامۆڭگارى خەلكى دىمەن، پاشان بۆيان پروون دەبىتەو، دواي گومانو كۆمەلە ھەوالىكى ناراست كەوتوون.. بە داخەو جارى وا ھەيە ئەو گومانو پروپاگەندەلە دل و دەروندا جىگىر دەبن، لە كاتىكدا ھىچ بىنەمايەكى راستى و دروستيان نىە..

جارى وا ھەيە بلاو دەبىتەو، كە فلانەكەس ئەو دەو ئەو دەي ئەنجامدا، دەي پىش ئەو دەي لەو بارمىەو ھەسە بەكەيت، لە راست و دروستى ھەوالەكە دلنەيە.. ئەم پىرموش، پىرموى پىشەوای مروفايەتەيە..

پياوئىكى شىوہ ئالۆزو سەرو ھۆ ئالۆسكاو، دىت بۆ لای پىغەمبەرى خوداﷺ.. پىغەمبەرى خوداﷺ دىمەوئ نامۆڭگارى ئەم پياوہ بىكات، بۆ ئەو دەي دەستىك بە خۆيدا بەئىنئىتو كەمىك شىوہو روخسارى رىك و پىك بىكات، بەلام دلنەيە نەبوو، كە ئەم پياوہ، پياوئىكى ھەژارو نەدار نىەو خاوەنى مال و سەرومتو سامانە، ھەر بۆيە پرسىارى كىردو ھەرمووى: مال و سەرومتو سامانەت ھەيە؟ پياوہكەش دەلئىت: بەلى.. پىغەمبەرى خوداﷺ ھەرمووى: چ جۆرە مال و سامانىك؟ پياوہكە دەلئىت: لە ھەموو جۆرە مال و سامانىك، لە وشتر.. لە ئەسب و مايىن.. لە مەرو بىزن.. پىغەمبەرى خوداﷺ ھەرمووى: دەي ئەگەر خوداي گەورە مال و سەرومتو سامانىكى پىيەخشىت، با شوپنەوارى ئەو بەخشىنەت بە سەرموہ بىيىت..

لە سالى ھاتنى نوپنەرانى گەل و ھۆزەكان، ھەندىك لە خەلكى دەھاتن بۆ لای پىغەمبەرى خوداﷺ و پەيمانىان پىدەدا، ھەندىك بە بىباومى دەھاتن، جا يان موسلمان بوونى خۆيان رادەگەياندا، يان رىكەوتن نامەيان مۆر دەكرد..

رۆژىك پىغەمبەرى خوداﷺ لە ناو ھاوہالانىدا دەبىت و نوپنەرانى ھۆزى سەدەف، دىن بۆ لای پىغەمبەرى خوداﷺ كە ژمارمىان سىانزە بۆ نۆزدە كەسىك بوو، كاتىك دىنە كۆرو دانىشتنەكەي پىغەمبەرى خوداﷺ، بە بى سلاو كىردن دادەنىش، پىغەمبەرى خوداﷺ پرسىارىان لىدەكاتو دەفەرموئىت: ئايا ئىوہ موسلمانن؟ ئەوانىش دەلئىن: بەلى.. پىغەمبەرى خوداﷺ دەفەرموئىت: دەي بۆ سلاوتان نەكرد؟ ئەوانىش ھەلدەستن و پاشان دەلئىن: ئەي پىغەمبەرى خودا

سلاو به زمیی بهروردگارت لی بیت.. پیغمه مبهری خوداش ﷺ دمفرمویت؛
هر وها سلاو به زمیی بهروردگار له نیوش بیت، پاشان فرمووی؛ دانیشن..
دانیشن و پاشان هندیك پرساریان کرد، له وانهش پرساری کاته کانی نوپژیان
له پیغمه مبهری خوداش ﷺ کرد..

له سهردهمی نیمامی عومردا ﷺ کاتیك خاکی موسلمانان فراوان بوو،
نیمامی عومر ﷺ سهعدی کوری نهیی و مقاصی کرد به نه میرو لیپرسراوی
شاری کوفه.. خه لکی نهم شاره خه لکیکی گیره شیوین بوون، همر بویه سکا
نامه به کیان له سهر سهعد ﷺ نوی و ناردیان بۆ لای نیمامی عومر ﷺ، که
پر بوو له گلهیی و گازنده، ههتا وتبوویان؛ نازانیئ به چاکی نوپژمه شمان بۆ
نه نجام بدات..

کاتیك نیمامی عومر ﷺ نامه کهی خویندهوه، له برپارداندا به لهی
نه کرد، نامۆژگاری سهعدیش نه کرد، چونکه له راست و دروستی نهو گلهیی و
گازندانه، دُنیا نه بوو، به لکو ههستا به ناردنی محمدی کوری مهسلمه بۆ
کوفه و نامه به کیشی پیدادا نارد بۆ سهعد و داوایشی کرد له گهژ سهعددا پرسیار
له خه لکه که بکه و له گله به کانیان بکوژنهوه..

محمدی کوری مهسلمه گهیشه شاری کوفه و سهعدی له باس و خواسه که
ناگادار کرد، پاشان له گهژ سهعدا ﷺ، له مزگهوتی شاری کوفه نوپژی کردو
پرساری دهربارهی سهعد، له خه لکه که کرد، خه لکه کهش ههموو جگه له
چا که، ههچیان دهربارهی سهعد نهوت، پاشان چوو، بۆ مزگهوتی (هۆزی عبس)،
محمدی کوری مهسلمه ههستا و دهربارهی سهعد پرساری له خه لکه که کردو
نهوانیش زۆر ستایشی سهعدیان کردو ههچ رهخنه و کهم و کورپیه کیان باس
نه کرد، محمدی کوری مهسلمهش فرمووی؛ جگه له سوپاس و ستایش، ههچ
شتیکی تری له بارهوه نازان؟! نهوانیش وتیان؛ جگه له چا که ههچ تری له
بارهوه نازانین.. محمدی کوری مهسلمه، بهر دهوام پرساری له خه لکه که
ده کرد، ههتا پیاویك له کوژتایی مزگهوته که وه، به ناوی نوسامه ی کوری قهتاده
ههستا و تی؛ سهعد به به کسانێ سهیری خه لکی ناکات و کیشه و گرفته کانییش

بە دادگەرى چارەسەر ناكات..

سەعد سەرى سورماۋ وتى؛ مەن بەۋ شىۋمىيەم؟! پىاۋمگە وتى؛ بەلى.. سەعد ﷺ
فەرماۋى؛ پەرۋەردگار ئەگەر ئەم بەندەمىيەت درۆ دمكات، تەمەنى درېژ بگەيت و
بە ھەزاري ژيان بە سەربەرېت و توشى ناپەرەھەتى و تاقىکردنەۋەى بگەيت،
پاشان سەعد لە مزگەۋتەكە ھاتە دەرۋەزە گەراپەۋە بۆ شارى مەدینەۋە لە پاش
چەند سالىك كۆچى دوايى دمكات..

بەلام پىاۋمگە ماپەۋە ھەتا نزاۋ پارانەۋەمگەنى سەعد ﷺ ھاتنەدى، تەمەنى
زۆر درېژ بوو، ھەتا بە تەۋاۋى پىر بوو، ئىسقانەكانى لاۋاز بوون، پىشتىشى
چەمىيەۋە، ئەۋەندەش ھەزارو نەبوو بوو، ھەتا لە ناۋەرەستى رېگەدا دەمبىنرا،
سۋالى دىمكردو داۋاى يارمەتى لە خەلىكى دىمكرد، ئەۋەندە پىر ببوو برۆكانى
چاۋيان داپۆشى بوو، توشى ناپەرەھەتى و بەلاۋ پاشەرۆژ رەشىش بوو، ئەمەش لە
كاتىكدا بوو، بەۋ تەمەن و شەكل و شىۋمىيەۋە، كە نافرەتەنى دەمبىنى، دەستى بۆ
درېژ دىمكردن، خەلىكىش كە ئەم ھەلسۈكەۋتە ناشىرەنەپان لىدەمبىنى، ھاۋاريان
بە سەردا دىمكردو جىۋيان پىدەدا..

لە كۆتەيشدا خۇى بە خۇى دەۋت؛ ئەى چى بگەم؟! كەسىكى خەلەۋاۋى ۋەك
مەن، توشى گىراۋوونى نزاۋ پارانەۋەى پىاۋچاكىكى ۋەك سەعدى كورى ئەبى
ۋەقەس بوۋوم ئەمە ھاتنەدى پارانەۋەمگەنى ئەۋە لە سەر مەن!!

تەپەسك

ئەۋەندە بەسە بۆ مەۋف بۆ ئەۋەى بە درۆزن بناسرېتو خۇى گوناھبار
بكات، كە ھەرچى بىستى باۋمى پىيكاتو بىگىرېتەۋە..

به نه رهس لیږم بده..!!

مه به ستمان له و قسانه ی که کردممان، نه وه نیه، که هر گیز په خنه و پېشنیاری
گله پیمان نه بیټ!! نه خیر.. به لکو که سانیکی وا هن پېوستان به ومیه، چندان
جار لومه و سهرزمنت بکرین، وه: کورمکت.. هاوسهرمکت.. هاوړپکمت،
به لام دمتوانیت له کاتیکي گونجاودا سهرزمنتیان بکه میت و پېشنیاریمکانی
خوتیان بؤ دمربری، یان دمتوانیت چهند شیوازیک به کار بهینیت، که بریندارو
نارحەتیا نکه میت..

واز له که سی لومه کراو سهرزمنت کراو بهینه و شهرمزاری مه که و نابرووی
مه به!! موسلمانان له دوی رزگارکردنی شاری مه که، له ناو عمرمه کاندایوون
به خاومن هیزو پله وپایه، خه لکانیکي زوریش بهرمو نیسلام دمهاتن و موسلمان
بوونی خویان رادمه گیانند.. پیغه مبهری خودا ﷻ له گهل موسلماناندا به شداری
جهنگی حونه پنیان کردو ژمارمشیان نزیکه ی دوانزه هزار جهنگاومر بوو..
بیباومران له پیش موسلماناندا خویان گه یانندبووه شیوو دۆله کانی حونه پین و
خویان تیایدا شاردبووه..

هر له سهرمتای دمست پیکردنی جهنگه که وه، کاتیک موسلمانان چوونه ناو
شیوو دۆله کانی حونه پینه وه، بیباومران له هه موو لایه که وه بویان دمرپه رین و
هیرشیان هیناو به تیرو رم و بهرد، بهریوونه گیانی سوپای موسلمانان،
موسلمانان شلمژان و زورپکیان هه لاهاتن و بیباومران بالادمستی خویان له گۆرمپانی
جهنگه که دا نیشاندا..

کاتیک پیغه مبهری خودا ﷻ ناوړی دایه وه و بینی، خه لکه که وا رادمه کن و
خوین جوگه له ی به ستووه و موسلمانان شلمژاون، فرمانی به عباسی مامه ی
کردو پئی فهرموو، هاوار بکات و بانگی موسلمانان کؤچکه رماکان و پشتیوانه کان
بکات، نه وانیش به دم بانگه وازه که ی پیغه مبهری خودا و ﷻ هاتن، هه تا هه شتا

كەسك لى دەمۇرى پېغەمبەرى خۇداﷺ كۆپۈنەھەمۇ ھېرشىيان بۇ بېباۋەيران
 بىردۇ پەرومردگار سەرگەۋتنى پېغەمبەرخشىن ۋە جەنگەكە كۆتايى ھات..

كاتىك دەستكەۋتەكان كۆكرانەھەمۇ لەبەر دەستى پېغەمبەرى خۇداﷺ
 دانران، ئەۋانەھى كە ھەر زوۋ رايان كىردۇ لە تىرو شىرو ۋە دەترسان، يەكەمىن
 كەسك بوون، كە ھاتنە پېشەھەمۇ داۋاى دەستكەۋتيان لە پېغەمبەرى خۇداﷺ
 كىردۇ دەپان ۋەت: بەشى خۇمان لە دەستكەۋتەكان بىدمى!!

سەپەر!! ئىۋە بەشتان لە كوۋ بوو، لە كاتىكدا ھەلەتاتن ۋە جەنگان؟! ئەھى
 پېغەمبەرى خۇداﷺ بانگى نەكىردن ۋە ۋەلامتان نەدايەھەمۇ؟! بەلام پېغەمبەرى
 خۇداﷺ بەم شىۋەھى بىرى نەكىردەھەمۇ ئەۋەندە نەچۈۋە ۋەردەكارىيەھەمۇ، لەبەر
 ئەۋەمى مال ۋە سەرۋەت ۋە سامانى دۇنيا، لە لاي ئەۋ ھىچ نىرخ ۋە بايەخىكى ئەۋتۇي
 نەبوو..

بەلى.. ھەمۇ ھاتنە پېشەھەمۇ دەپان ۋەت: بەشى خۇمانمان پېبەدە، ھەتە
 ئەۋەندە زۆر بوون قەرمبالغىيەكى زۆريان دروست كىردۇ رېگەكەيان تەسك ۋە تەنگ
 كىردەھەمۇ، ناچار پېغەمبەرى خۇداﷺ خۇي گەپانندە لاي درەختىك ۋە لە ئەنجامى
 قەرمبالغىيەكەدا، جەل ۋە بەرگى سەرۋەمى پېغەمبەرى خۇداﷺ لە لىقى دارەكە گىر
 بوو، پاشان جەل ۋە بەرگەكەھى كەۋتە خوارەمۇ سەك ۋە پىشتى پىرۋىزى بەدەرگەۋت،
 بەلام تۈرە نەبوو، بەلكو زۆر بە ھىمىنى ۋە لەسەر خۇيى ئاۋرى دايەھەمۇ قەرمۋى:
 خەلكىنە جەل ۋە بەرگەكەم بۇ بگىرەنەھەمۇ، سۈپند بەۋ خۇدايەھى كە گىيانى مەنى بە
 دەستە، ئەگەر بە ئەندازەى دارەكانى (كىۋى تۈھامە) مەرۋەمالات ۋە مال ۋە سامانەم
 لەبەر دەستدا بىت، بە سەرتاندا دابەشى دەكەم، پاشان نە بە چىروكى ۋە نە بە
 ترسۋىكى ۋە نە بە درۋزنى نامبىن ۋە ئەم ئاكارانە، لە ئاكارى مەن نىن ۋە لە مەنەھە
 دۈۋەرن..

بەلى.. ئەگەر چىروك ۋە رەزىل بوۋايە، ئەۋ ئەۋ سەرۋەت ۋە سامانانەھى بۇ خۇي
 ھەلدەگىرت!!

ئەگەر ترسۋىكىش بوۋايە، لەگەل ھەلەتاتۋاندا، ھەلدەھات ۋە راي دەكىرد!!
 ئەگەر درۋزنىش بوۋايە (پەنا بە خۇدا)!! ئەۋ پەرومردگار سەرگەۋتنى

پېنەدمبەخشى!!

رۇڭنىڭ پېڭەمبەرى خۇداﷻ لەگەن ھاۋەلانىدا، بە لاى گۇرستانىكىدا تېدەپەرپىتو ئافرىتىڭ دىمىنىت، لە لاى گۇرڭ دانىشتوۋمو دەگرىت، پېڭەمبەرى خۇداﷻ پېنى دەفرمۇيت؛ لە خۇدا بىرسەو ئارام بگرە.. ئافرىتەكەش بە چاۋى فرمىسكاۋىيەۋە بە بى ئەۋەى پېڭەمبەرى خۇداﷻ بىناسىت، دەلىت؛ وازم لىبەينە، تۆ ئاڭات لە من نىە، چىم بە سەر ھاتوۋە!! پېڭەمبەرى خۇداﷻ بېدەنگ بوو، وازى لە ئافرىتەكە ھىناۋ رۇيشت، لەبەر ئەۋەى ھەستى كرد، ئافرىتەكە لە ھالەتىكى ناسكدايەۋ بە گونچاۋى نەزانى لەۋە زىاتر نامۇڭگارى بكات..

ھەندىڭ لە ھاۋەلەن ئاۋرىيان بۆ لاى ئافرىتەكە دايەۋمو وتيان؛ ئەۋە پېڭەمبەرى خۇدا بوو!!

ئافرىتەكە لە قەسەكانى پەشىمان بۆۋمو كەۋتە شوپن پېڭەمبەرى خۇداﷻ ھەتاگەيشتە مالىيان ھىچ دەرگاۋانىكى لە بەر دەرگا نەبىنى.. كاتىڭ رۇيشتە ژوۋرەۋە، وتى؛ ئەى پېڭەمبەرى خۇداﷻ نەمناسىت، ئىستا ئارام دەگرم.. پېڭەمبەرى خۇداﷻ لە ۋەلامدا ھەرموۋى؛ بە دلنىايەۋە ئارامگرتن، لە سەرمىتاي بەركەۋتنو روۋدانى ئارەھەتتەكەدا دەبىت.. متفق عليه..

بە نەرمى..

بەرۋەردگار لە ھەموو كارىڭدا، ھەرمانى بە چاكە كىردوۋە، كاتىڭ كوشتار ئەنجام دەدىن، بە جوانى ئەنجامى بدن، كاتىڭ ئازەلىك سەردەبىن، بە چاكىۋ بە جوانى سەرى بېرىۋ چەقۇكەى دەستتان تىز بىكەن، بۆ ئەۋەى سەرىپراۋەكە زۆر ئازار نەچىژىت..

لە كېشەو كىرگەن كان، پا بىكە..!!

ۋا گومان دىمەم، ئەگەر بېيىت بۇ نەخۇشخانەو پىشكىنىنى سەرەتايى بۇ جەستەي ئەنجام بىدات، دىيان نەخۇشى لى دىمەكەۋىت، ئاسانترىنىشيان بىرىتى دىبىت، لە نەخۇشپەكانى شەگىرەو قىشارى خۇيىن!!

ئەمە ھەزەرە، زۇر ئازارى دىروونى خۇي دىمەت، لەبەر ئەۋەي بەردەۋام داۋاي ئەمەيىۋ ناۋازە بوون، لە خەلىكى دىمەت!! خۇي لە ھاۋسەرمەكەي تۈرە دىمەت، لەبەر ئەۋەي يەككىك لە قاپە تازەكان بە دەستپەۋە شكا!! ئەۋە لە بىرى چوۋە ھۆلەكە گىسك بىدات!! خۇ لە كاتى ئوتۇرگىندى، كىراسە تازەكەي سوتاندىم!!

بەھەمان شىۋە لەگەل مىندالەكانىشىدا.. چۈن دىبىت خالىد تائىستا خىشتەي لىكىدانى لەبەر نەگىردىبىت!! سەعد نەيتۋانىۋە لە خۇيىندەكەيدا، بىگاتە پەلى ناپاب!! سارەو ھىندىش، ئەۋە ھەر مەپرسە!!

ئەمە ھال ۋ گوزمىرانىيەتى لە مەلەۋە، لە دىمەۋەش ھال ۋ گوزمىرانى زۇر خىراپتەرە ۋ گومانى خىراپ بە ھاۋەلەكانى دىمەت.. عبداللە كاتىك باسى رەزىلى ۋ چىروكى كىرد، مەبەستى مىن بوو!! ئەھمەدى ھاۋرەم كاتىك باسى ئۆتۈمبىلى كۆن ۋ رەزىۋى كىرد، مەبەستى لە ئۆتۈمبىلەكەي مىن بوو!! بەلى.. مەبەستى لە ئۆتۈمبىلەكەي مىن بوو، لەبەر ئەۋەي كاتىك كە قىسە دىمەك، سەپىرى مىنى دىمەك!!

بەلى.. خەيالى ۋ بىرگىرنەۋەي ئەم ھەزەرە، بەم شىۋەيە بوو..

پەندىك ھەيە دەلىت: ئەگەر زىيان ۋ بارودۇخ مىلكەچىت نەبوون، تۇ مىلكەچى بارودۇخ ۋ زىيان بە..

ئاسىۋايىكى گوندىنىشىم ھەبوو، زۇرچار ئەۋە قىسانەي دىمەك، كە لە باپىرەيەۋە قىرى بىۋو، يەككىك لەۋ قىسانەش ئەۋە بوو، كە دىپوت: پاشىخ دەستىك كە نەتدەتۋانى بىچەمىنىيەۋە، تەۋقەۋە چاك ۋ چۈنى لەگەل بىكە.. كاتىك بىرىم لەم قىسەيە كىردەۋە، بۆم دىمەكەۋەت راست دىمەت، ئەگەر بىتۋو ئىمە دىل ۋ دىروونىمان لەسەر لىبوردەيى، پان چاۋ داخىستىن لە سەر ھەندىك كار، پانەھىيىن ۋ لە ھەمۇو رۇوداۋو گۇقتار ۋ كىردارىكدا، گومان ۋ شىكىرنەۋەۋە ۋ رەببۇنەۋە بەكاربەيىن، ئەۋە زۇر ھىلاك ۋ مەندوۋ دىمەكىن ۋ

خۇمان دەفەوتىنىن!

گەنجىك كە لە بەھارى تەمەنىدا دەپىت، دېت بۇ لای مامۇستايەكى ئاينى و داۋى
لېدەكات يارمەتى بدات، بۇ ئەۋەى ھاورپى و ھاوسەرى ژيانى ھەلېژپىت، مامۇستاكەش
دەلېت: پېتخۇشە ھاوسەرى ژيانت چۇن چۇنى بېت؟!

گەنجەكەش دەلېت: دەمەۋېت زۇر شۇخ و شەنگ بېت.. قسەم گوفتار شىرىن بېت..
سەرو قىزى ۋەك ئاورىشم واپېت.. بۇن خۇش بېت و بالابەرز بېت.. خواردنى دەستى
زۇر بەتام بېت.. كاتېك سەپرى بىكەم، دەمەۋېت دلخۇش و شادومانم بىكات.. كاتېك لېى
دوور بىم، پارېزگارى لە مال و پىرۋىزەكانم بىكات.. ھەرگىز سەربېچىم نەكات و ھىچ كات
لە خراپە و شەرى نەترسم.. خاۋەن دىندارى و زانست و زانبارىش بېت!! ئەم گەنجە
دەپوېست خالى بەھىزى چەندەن ئافرىت، لە يەك ئافرىتدا كۇ بىكاتەۋە..

مامۇستاكەش دەلېت: كورم ئەۋەى تۇ داۋى دەكەيت، لە يەك شوپن شك دەبەم..
گەنجەكە دەلېت: لە كوى؟! مامۇستاكە دەلېت: لە بەھەشتدا، بەلام لە دونىادا دەپىت
لېبورەنت ھەبېت و ھەموو چاكى و جوانىەكان لە يەك كەسدا بە ئاسانى كۇنابنەۋە!!
بەئى.. دەپىت دەروونمان لە سەر لېبورەمى رابەينىن و بەرامبەر ھەندىك لە كېشە و
گرفتەكان چاۋپۇشى بىكەين..

نازارى دەروونى خۇت مەدەم بە وردىبىن بە داۋى كېشە و گرفتەكاندا مەگەرى..
زۇر مەچۇرە وردەكارىيەۋەم ناكۇكىيەكان مەۋروۋژىنە.. پۇژىك بە سەر ھاورپىيەكتدا
ھاۋار دەكەيت و دەلېت: ئەم قسانەى دىكەيت، مەبەستت مە!! بە سەر كورەكەكتدا
ھاۋار دەكەيت و دەلېت: دەتەۋېت بە تەمبەلەكەت، نازەھەت و غەمبارم بىكەيت!! بە
ھاۋسەرمەكت دەلېت: بە ئەنقەست مال و مىندالەكەت، پىشتگوى دەخەيت!!

بەلام پىغەمبەرى خۇداﷺ بەردەوام ھەمىشە لېبورە بوۋە ھەۋلى داۋە،
چىژو خۇشى لە ژيانى بېينىت و بە رىق و كىنە، نازارى خۇى نەدات.. جارى وا
ھەبوۋە، پىغەمبەرى خۇداﷺ بە بىرسىيەتى چۆتەۋە بۇ مالەۋەم پىرسىيارى كىردوۋە
فەرموۋىيەتى: ھىچ خواردنىكتان لە لا ھەيە؟! ئەۋانىش ۋەلاميان داۋەتەۋەم و تۈۋىيەنە،
نەخىر.. پىغەمبەرى خۇداﷺ فەرموۋىيەتى: دەى كەۋاتە ئەمىرۇ بە پۇژو دەبىم..
كاتېك و تۈۋىيەنە ھىچمان نىيە، ھىچ كېشە و گرفتىكى دروست نەكردوۋەم نەپوتوۋە:
بۇ خواردنىكتان دروست نەكردوۋە؟! ئەى بۇ ئاگادارتان نەكردىم، بۇ ئەۋەى خواردن
بىكەرم؟!

به ئی.. که واته به رۆژوو دهم.. رواه مسلم..

له گهڵ خه لکیشدا به جوانترین شیوهی دل فراوانی و لیبوردمیی هه لسوکه وتی دمکرد، هاوه ئیکی به ریز به ناوی (کلثومی گوری حصین) دهغه رمویت: شهوێک له خزمهتی پیغه مبهری خودا ﷺ، له جهنگی ته بوگدا، دهرۆیشتهم به هۆی دوورو درێژی رینگه شهوه باویشکم دماو خه ریک بوو خه موم لیده کهوت.. نهو وشتری که له سهری بووم، له وشتره کهی پیغه مبهری خودا ﷺ نزیک دهبۆوه، منیش له ترسی نهوهی نهوهکو نازاری قاچی پیغه مبهری خودا ﷺ بدات، زوو زوو دوورم دهخستهوه، ههتا خه موم لیکهوت و وشتره کهم له وشتره کهی پیغه مبهری خودا ﷺ نزیک بۆوهو قاچی پیرۆزی پیغه مبهری خودا ﷺ نازاردا..

نهو هاوه له به ریزه به په شوکاویهوه، به خه بهردیت و ده لیت: نهی پیغه مبهری خودا ﷺ داوی لیخوشبوونم بۆ بکه.. پیغه مبهری خودا ﷺ وهک نهوهی هه یج رووی نه دابیت، هه رمووی: برۆ.. برۆ.. نه یغه رموو: خو رینگه فراوانه، بۆ شان به شانی من دهرۆیت؟! یان نه یغه رموو: له م رینگه گه وره فراوانه دا، جیگه ت نابیته وه؟! نه خیر.. هه یج شتیک له م هسانه ی نهوت و دهروونی خوشی و نهو هاوه له به ریزه شی نازار نه دا.. رۆژیکێ تریان پیغه مبهری پێشهوا ﷺ له ناو هاوه لانی دا دهبیت و ناهه رتیک، هوماشیکێ به دیاری بۆ دهبیت و ده لیت: نهی پیغه مبهری خودا ﷺ، نه م دیاریه م به دستێ خۆم چنیوهو بۆم هیناوی، بۆ نهوهی له بهری بکه ی..

پیغه مبهری خودا ﷺ له بهر نهوهی زۆر پێویستی پێی بوو، رۆیشته وه بۆ ماله وهو له بهری کردو پاشان گه راپه وه بۆ ناو هاوه لانی.. کاتی که هاته وه، پیاوێک پێی وت: نهی پیغه مبهری خودا ﷺ، نهو جل و به رگه ی به رتم دهمه یی؟! پیغه مبهری خودا ﷺ هه رمووی: به ئی.. پیغه مبهری خودا ﷺ، به به لهو په کسه ر گه راپه وه بۆ ماله وهو جل و به رگه که ی دا ناو هه دی کردو جل و به رگه که ی کۆنه که ی خۆی له بهر کرده وهو ناردی بۆ پیاوه که..

خه لکه که کاتی که نه مه یان پێی، وتیان: به راستی کاری که یاشت نه کرد؟! بۆ داوات لیکرد؟! خو تۆ دهمانی هه ر کهس داوی هه ر شتیکێ لی بکات، دهمدات و ده ست نانی ت به رو په وه؟! پیاوه کهش له وه لاما وتی: سویند به خودا بۆ نه وه داوام لیکرد، بۆ نهوهی کاتی که که مرده م، بیکه ن به کفن بۆم..

به ئی.. کاتی که نهو پیاوه کۆچی دوا یی کرد، کهس و کاره که ی به جل و به رگه که ی

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كىنىيان كىرد.. رىواه البخارى..

شەۋىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پېش نوپۇزى عىشاي بۇ ھاۋەلانى ئەمىنەم دەدا،
 ھەسەن ۋە ھوسەينى كېھزاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھاتنە ژورمىو بۇ ناۋ مەزگەۋتو
 بىرەۋ لاي بابىرىمان ھەنگاۋيان نا، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە نوپۇزدا بوۋ، كاتىك
 دەچۈۋە سۈجىدە، ھەر دوۋ مىندالەكە دەچۈۋە سەرىشتى پېرۋزى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ،
 كاتىكىش پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەۋىست سەرى لە سۈجىدە بەرزى بىكەتەۋە، زۆر بە
 نەرمۈنىيانى ھەردوۋكىيانى لە سەرىشتى دادەگرت ۋە لە تەنىشت خۇپەۋە دايدەمان،
 كاتىكىش دەچۈۋە سۈجىدە، دوپارە دەچۈۋە سەرىشتى، ھەتا نوپۇزكە تەۋاۋ بوۋ،
 بەم شىۋەپەيان دەكرد، پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سلاۋى دايدەۋە ھەردوۋكىيانى لە
 سەرىشتى پېرۋزى دانان..

ئەبۇھورەيرە رەھىمەتۇللىھى ۋەھىمۇۋى، ئەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بىيان بەمەۋە بۇ لاي دايكىيان؟
 پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پەلەۋى نەكرد، پاش كەمىك ئەۋسا پېيانى ھەرمۇۋ: بىرۋەۋە بۇ
 لاي دايكتان، ئەۋانىش ھەستان ۋە گەرانەۋە بۇ مەلەۋە.. رىواه احمد..

رۇزىكى تىريان بە ھەمان شىۋە، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پېش نوپۇزى بۇ مۇسلمانان
 دەكرد، كاتىك دەچىتە سۈجىدە، ھەسەن، پان ھوسەين دەچىتە سەرىشتى پېغەمبەرى
 خۇدا ﷺ، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دلى ناپات دايبەزىنىت، ھەر بۇيە سۈجىدەكەى زۆر
 دىرۇز دەكەتەۋە، كاتىك نوپۇزكە تەۋاۋ دەبىت، ھاۋەلان دەپەرسن ۋە دەللىن: ئەي پېغەمبەرى
 خۇدا ﷺ ئەۋە چى بوۋ، ھەرگىز سۈجىدەكانت بەم شىۋەپە نەبۈۋە؟! ناپا نىگاۋ سىروشتى
 پەرومردگارت بۇ دايبەزى؟! پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرمۇۋ: نەخىر.. ھىچ نەبۈۋ، بەلام
 كۆرەكەم لە سەرىشتى بوۋ، ھەزم نەكرد پەلەۋى لىبەكەۋ دايبەزىنەم.. رىواه ھاكەم..

رۇزىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە بىرسىتى دەچىت بۇ مالى ئوم ھاننى كىچى
 ئەبۇطالب ۋە دەفەرمۇۋىت: خواردنىكت لە لايە، بۇ ئەۋەى بىخۇم؟ ئەۋىش دەللىت:
 تەنھا ھەندىك پارچە ناننى رەق ۋە شەك نەبىت، ھىچم لە لانىۋە شەرمىش دەكەم
 بۇتى بېيەم.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرمۇۋىت: بىچۇ بېيەنە.. كاتىك دەپەيىنىت،
 پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل ناۋدا تىكەلى دەكات ۋە پاشان لە ئوم ھاننى ئامۇزاي
 دەپەرسىت، ناپا ھىچ پىخۇرىكتان نى؟ ئەۋىش دەللىت: تەنھا كەمىك سىركەمان ھەپە..
 پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرمۇۋىت: بېيەنە.. سىركەكە دەپەيىنىت ۋە دىكات بە سەرى
 نان ۋە ئامەكەداۋ دەست دەكات بە خواردنى، پاشان سۇپاسى پەرومردگارى دەكات ۋە

دەلىت: سرکه باشتىن پىخۇر و خواردنە.. رواه الطبرانی..

بەلى.. پىغەمبەرى خوداﷺ ئاۋا بە سادىمى و ساكارى، ژيانى بەسەر دەمىرد..

جارىكى تريان پىغەمبەرى خوداﷺ لەگەل ھاۋەلانيدا، بۇ ئەنجامدانى فەرىزەى
 ھەج دەكمونە رى، كاتىك لە رىگە لادەمدەن، پىغەمبەرى خوداﷺ دەچىت دەست نوپۇز
 دەگرىت و پاشان دەست دەكات بە نوپۇز كردن.. جابرى كورى عبدالله ﷺ دىت و لە لای
 ھەبى پىغەمبەرى خوداۋەﷺ دەست دەكات بە نوپۇز كردن، پىغەمبەرى خوداﷺ
 زۇر بە نارامى و لەسەر خۇبى، بەرمە دەستە راستى خۇى دەپھىنىت و لە تەنىشتەۋە
 دەپوستىنىت و لە سەر نوپۇزەكەيان بەرمەۋام دەين.. پاشان جەبارى كورى صخر ﷺ
 دىت و لە لای ھەبى پىغەمبەرى خوداۋەﷺ دەست دەكات بە نوپۇز كردن، ئەمجارەيان
 پىغەمبەرى خوداﷺ زۇر بە نارامى ھەردووكيان دەگرىت و بە ھىمنى پال بە
 ھەردووكيانەۋە دەنىت و دەيان بات بەرمە دواۋە، بۇ ئەۋەى لە پىشتەۋە بوەستەن و درىزە
 بە نوپۇزەكەيان بەرمە.. رواه مسلم..

رۇژىكى تر، نافرمتىك كۆرپەيەكى تازە لە دايك بوو دەھىنىت بۇ لای پىغەمبەرى
 خوداﷺ، بۇ ئەۋەى دۇعاى بۇ بكات.. كاتىك پىغەمبەرى خوداﷺ مىندالەكە دەكاتە
 باۋەشى، يەكسەر مىز دەكات و جەل و بەرگەكانى پىغەمبەرى خوداﷺ تەر دەكات..
 پىغەمبەرى خوداﷺ داۋاى ئاۋ دەكات و دەيكات بە سەر شوپىنى مىزەكەدا، جگە لەمە
 ھىچ كارىكى تر، يان ھىچ قەسەپەكى نەكرد.. تۈرە نەبوو، ناۋچەۋانى ئەدا بەيەكداۋ
 خۇى گرۇ مۇن نەكرد و كارەكە كۇتايى ھات..

نىتەر بۇچى دل و دەروونمان ئازار بەدەين و كىچىك بەكەين بە گايەك؟! لەبەر ئەۋەى
 مەرج نىيە، ھەموو ئەۋ رېۋداۋانەى لە دەرووبەرت رېۋودەمدەن، لە ۱۰۰% بە دلى تۇ بىت و
 پىيان خۇشحال و ئاسودە بىت!!

وان تجد عيباً فسد الخلا   جل من لاعيب فيه وعلا..

بەلى.. ئەگەر كەم و كۆرپەيەكت بىنى، داپپۇشەۋ گەۋرەى مەكە، لەبەر ئەۋەى تەنھا
 بەرەمردگار، بى ھەلەۋ كەم و كۆرپەيە..

ھەندىك لە خەلكى، ھەندىك باۋك و دايك، ھەندىك لە مامۇستايان، بە ھۆى
 تۈرەپىيانەۋە ئازارى دەروونى خۇيان دەمدەن كىشە بچۈكەكان زۇر گەۋرە دەكەن.. ھەلە
 شارۋەكان، ھەروەھا كەم و كۆرپەيە ناديارەكان، دەرمەخەۋ لېيوردەبەۋ با دل و دەروونت
 فراۋان بىت و پۇزىشى بەرامبەر و مېگرە، بە تايىبەت پۇزىشى ئەۋ كەسانەى ھىچ

بەرژەۋەندىيەكەيەن لەگەلتەدا نىيەۋ تەنھا لەبەر خۆشەۋىستى پۇزشت بۇ دەھىننەۋەۋە داۋاى لىيوردنت لىدەمكەن..

رۇژىك پىغەمبەرى خۇداﷺ لە سەر دوانگە ئامۇژگارى ئىماندارانى دىمكرد، لەپەر بە دىنگىكى زۆر بەرز، كە ئافرىتان لە مائەكەنى خۇيانەۋە گۇپپان لىيۈۋ، ھاۋارى كىردو ھەرموۋى: ئەي ئەۋ كەسانەي بە زمانو سەرزارمكى باۋىرتان ھىناۋە، بەلام باۋىر نەچۈۋەتە دلتانەۋە، غەپبەتى مۇسلمانان مەكەنۈ بە داۋاى غەپبەۋعارو كەمۈكۈرپىيەكانىندا مەگەرپىن، لەبەر ئەۋەي ھەر كەسك شۇپن غەپبەۋعارى براكەيدا بگەرپىت، ئەۋا پەرۋەردگار بە داۋاى غەپبەۋعارو كەمۈكۈرپىيەكانىدا دىمگەرپىت، ھەر كەسش پەرۋەردگار بە داۋاى غەپبەۋعارو كەمۈكۈرپىيەكانىدا بگەرپىت، ئەۋا سوكو رىسۋاى دىمكات، ئەگەر لە ناۋ مائەكەي خۇشىدا بىت.. رواه احمد وابوداود..

بەئى.. مەبە بە راۋچى بۇ ھەلەۋ كەمۈكۈرى خەلكىۋ بە داۋاى غەپبەۋعارىندا مەگەرپىۋ لىيوردەبە.. پىغەمبەرى خۇداﷺ ھەمىشە سوور بوۋ لە سەر ئەۋەي كىشەۋ گىرۈگرفتەكان گەۋرە نەگىرپنۋ نەۋرۈژىنرپن.. ئەۋەتا پىغەمبەرى خۇداﷺ لە ناۋ ھاۋەلە ئازىزەكانىداۋ لە كۆرۈ دانىشتنۋ كەشكىكى ئارامدا دانىشتۈۋەۋ بە ھاۋەلانى دىمقەرمۈيت: كەس لە بارەي ھاۋەلەكانمەۋە قەسەيەكم بۇ نەھىنىت، چۈنكە مەن دەمەۋىت بە سىگىكى پاكەۋە بىمە ناۋتان.. رواه ابوداود..

دىروونت ئازار مەدە..

ئەۋ تەپتۈزەي لە سەر دىۋ دىروونتە، مەيۈرۈژىنە، لەبەر ئەۋەي ئارامو جىگىرە.. ئەگەر وروژا، ئوتت بىگەر، با ئازارت نەداتو جىژو خۇشش لە زىانت بىيەنۋە بەختەمۇر بۆرى..

دان بە ھەلەكانتدا بىنن و خۇ بە گەورەزان مەبە..

چارەسەرى زۆرىك لەو كېشەو گەرت و دوژمانەپەتیاى، كە بە ھۆپەو سالىك،
يان دوو سال، بەلكو جارى واپە لەوانەپە بە درېژايى ھەموو تەمەن درېژە بکېشىت،
برېتپە لەوۋى كە كەسىك، بە بەرامبەرەكەى بلىت، مەن ھەلە بووم و داواى لېبوردنت
لېدەكەم..

كاتىك وشەپەكى دل شكېن بە سەر زارتدا دېت، يان پەيمانىك نابەپتە سەر، پەلە
بکەو پېش ئەوۋى پشكۆى رقى بەرامبەر بگەشىتەو، بە ناوى لېبوردن و پۆزىش
ھېنانەو، رقى كېنەى دەرۋونى بکۆژنەرەوۋە بلى؛ بە داخەو.. حەق بە تۆپە.. جگە
لە چاکە ھېچ شتىكى تەرت لى چاومېرى ناکەم.. بەم قسانەو چەندان قەسى جۋانى تەر،
دەتۋانى رېگە بە تەشەنە کردنى ناکۆكەکان بگېرت و دل و دەرۋونى بەرامبەر، ناشت
بکەپتەو..

چەند جۋانە خەلکى گوپيان لەم وشە جۋانانە بېت و خۇ بە كەمزان بېن و بەرگى
خۇ بە گەورەزانين، لەبەرماندا دامالين!!

ناکۆكەك دەكەوېتە نېوان دوو ھاوۋلى بەرېزى وەك بېلال و ئەبوزەرەو،
ھەردووكېشيان ھاوۋلى نېزىكى پېغەمبەرى خودان ﷺ، بەلام مەوۋن.. ئەبوزەر ﷺ تۆرە
دەبېت و بە بېلال ﷺ دەلېت؛ ئەى كۆرى رەش بېست، يان ئەى كۆرى ژنە رەشەكە..
بېلالېش ﷺ سكالای خۇى دەپاتە لای پېغەمبەرى خودان ﷺ..

پېغەمبەرى خوداش ﷺ بانگى ئەبوزەر دەكات و بېى دەفەرموېت؛ ئایا ئەو قەسەپەت
بە بېلال و تۋو؟ ئەبوزەرېش دەلېت؛ بەلى..

پېغەمبەرى خودان ﷺ دەفەرموېت؛ ئەى بۆ ناوى دايكىت ھېنا؟! ئەبوزەر لە وەلامدا
دەلېت؛ ئەى پېغەمبەرى خودان ﷺ كاتىك كەسىك قەسو جنىو بە كەسىك دەمات، باسى
باوك و دايكىشى دەكات و ئەوانېش دەھېنېتە نېو ناوانەو.. پېغەمبەرى خودان ﷺ بېى
دەفەرموېت؛ تۆ كەسىكى ھېشتا نەرېتى نەقامېت تېدا ماو..

ئەبوزەر ﷺ رەنگى دەرگۆرېت و دەلېت؛ تا ئېستاش خۇ بەگەورەزانينم تىاداپە؟!
پېغەمبەرى خوداش ﷺ فەرەموۋى؛ بەلى.. پاشان پېغەمبەرى خودان ﷺ بەرنامەپەكى

زۆر بە نرخى پېشكەش كردن، بۇ ئەۋى پاپەندىن پېۋىيى و پەيرەۋى بىكەن، ھەر بۆيە ھەرموۋى: بە دىلنپايەمەۋە ئەۋ كەسانەى كە پەرومردگار خستوۋىمەتپە ژېر دەستتەنەۋە، براتانن.. ھەر كەسپك، براپەكى لەژېر دەستدا بوو، لەۋ خواردنەى دەرخوارد بىدات، كە خۆى دەپخوات.. لەۋ جل و بەرگەشى لەبەر بىكات، كە خۆى لەبەرى دەمكات.. با كارپكىشى پېنەمكات، كە لە تۋاناپدا نپە، ئەگەر نا، با خۆشى پارمەتى بىدات..

ئەى ئەبوزەر ﷺ لە دۋاى ئەۋ رووداۋە، چى كرد؟
بەلى.. ئەبوزەر ﷺ كەۋتە رى، ھەتا گەپشت بە بىلال و داۋاى لېبوردنى لېكردو لەبەر دەستى بىلالدا دانىشت، پاشان لە زمۋىەكە نىزىك بۆۋە، ھەتا روومەتى خستە سەر زمۋى و وتى: دەى بىلال قاچت بىخەرە سەر روومەتم.. رواە مسلم..

بەلام بىلالىك لەبەر دەستى پېشەۋاى مروفايەتپدا پەرومردە بوو بىت، چۈن كارى وادەمكات؟ چۈن دەرۋونى خۆپىشى و ئەبوزەرپىش نارەحەت و غەمبار دەمكات؟
نەخىر.. نەخىر.. بە دىلىكى فراۋانەۋە، لېبوردنى ئەبوزەرپى و مەرگرت و گەردنى نازاد كرد.. ھاۋەلان ئاۋا گرو گەرمى كېشەۋ ناكۆكىەكانى نېۋانىان خامۇش دەكردو نەپان دەپىشت تەشەنە بىسەنىت..

لە نېۋان نېمامى ئەبۋبەكرە نېمامى عومەردا (خودايان لى رازى بىت) ناكۆكىەك دروست دەبىت و نېمامى ئەبۋبەكرە ﷺ، نېمامى عومەر ﷺ تۈرە دەمكات.. نېمامى عومەر ﷺ بە تۈرەپىيەۋە ھەلدەستىت و دەرۋات.. كاتىك نېمامى ئەبۋبەكرە ﷺ نەمە دەبىنىت، پەشىمان دەبىتەۋەۋە دەكەۋىتە شوپن نېمامى عومەر ﷺ و داۋاى لېبوردنى لېدەمكات، بەلام نېمامى عومەر ﷺ ئاور ناداتەۋە.. نېمامى ئەبۋبەكرە ﷺ ھەر بە دۋاپدا دەرۋات و بەردەۋام داۋاى لېبوردنى لېدەمكات، ھەتا دەگەنە بەر دەرگاى مالى نېمامى عومەر، نېمامى عومەر ﷺ دەچىتە ژۋورەۋەۋە دەرگاگە بە روۋى نېمامى ئەبۋبەكرە ﷺ دادەخات..

نېمامى ئەبۋبەكرە ﷺ بەرمە لاى پېغەمبەرى خودا ﷺ دەكەۋىتە رى و پاشان بە بېدەنگى دادەنىشىت و پاش كەمىك نېمامى عومەرپىش ﷺ پەشىمان دەبىتەۋەۋە بە دىلىكى سىپى و پاگەۋە، بەرمە كۆرۈ مەنزلى پېغەمبەرى خودا ﷺ دەكەۋىتە رى، كاتىك دەگاتە لاى پېغەمبەرى خودا ﷺ و ھاۋەلانى، سلاۋ دەمكات و لە تەنىشت پېغەمبەرى خودا ﷺ دادەنىشىت و رووداۋەكەى بۇ دەگىرپتەۋەۋە باسى ئەۋەش دەمكات، كە چۈن نېمامى ئەبۋبەكرە ﷺ داۋاى لېبوردن و لىخۇشبوۋنى كردوۋە، بەلام نەم پىشتى تېكردوۋەۋە

رازى نەبىۋە..

پېغمبەرى خۇدا ﷺ كاتىك گۈپى لەم قسانە دەپىت، تورە دەپىت.. نىمامى نەبىۋە كرىش ﷺ كاتىك تورە بوونى پېغمبەرى خۇدا ﷺ دەپىنىت، دەلىت؛ ئەى پېغمبەرى خۇدا ﷺ سوپىند بە خۇدا من ستمەم لەو كىردو خەتاي من بوو، بەردەوام بەرگىر لە نىمامى عومەر ﷺ دىكىردو پۇزىشى دەپىنەپەۋە.. پاشان پېغمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: ئايا واز لە ھاۋەلەكەم ناھىيىن؟! كاتىك بە خەلكىم وت؛ من پېغمبەرو رىمانە كراۋى خۇدام، ھەمووتان، پىتان وتەم؛ دىرۇ دەكەپت، بەلام تەنھا نەبىۋە كرىش ﷺ وتى: راست دەكەپت و باۋەرى پىنەپنام.. رواه البخاري..

ئاگاداربە، لەو كەسانە نەبىت كە ھەۋلى چاكسازى خەلكى دەمدەن، بەلام خۇيان لە دەست دەمدەن، ئەگەر ھاتوو كەسىك بوۋىت، لەو كەسانە كە ئامۇزگارى خەلكى دەكەن، يان خەلكى شوپىن گوشتارو رەفتارمىكانيان دەكەن، ۋەك مامۇستا بۇ قوتابىيەكانى، يان باۋك دايك بۇ مىندالەكانيان، ئەۋا پزانە تۇ لە ژېر چاۋدىرىدايت و خەلكى ھەلسۈكەوت و كىردارو گوشتارمىكانت بەھەند و مىردەگىر، دەى تۇش بە گوپىرى تۈانات، ھەتا پىت دىكىرىت ئاگات لە خۇت و لە ئاكارو گوشتارمىكانت پىت..

نىمامى عومەر ﷺ رۇژىك جىلۋىمىرگى بە سەر خەلكىدا دابەش كىردو ھەر كەسىك يەك پارچەى بەركەوت، پاشان چوۋە سەر دوانگە بۇ ئەۋەى وتارى ھەپنى پىشكەشى مۇسلمانان بىكات و سەرمەتاي وتارمەكى بەۋە دەست پىكىردو فەرموۋى: پەرومىدگار لە سەر پىۋىست كىردوون، كە مىكەجى و گوپىراپەلىم بىكەن.. پىاۋىك لە ئامادىبوۋان ھەستا و تى: نە مىكەچىت دەكەپن و نە گوپىراپەلىشت دەپىن..

نىمامى عومەر ﷺ فەرموۋى: بۇچى؟! پىاۋمەكە وتى: لەبەر ئەۋەى تەنھا يەك پارچە جىلۋىمىرگە دا بە نىمە، كە جى خۇت دوو پارچە جىلۋىمىرگە لەبەرداپە!! نىمامى عومەر ﷺ چاۋى بە ئامادىبوۋاندا كىپرا، ۋەك ئەۋەى بە دۋاى كەسىكىدا بىگەپىت، كاتىك عبداللى كۆرى بىپنى، فەرموۋى: ئايا پارچە جىلۋىمىرگەكەى خۇتت نەدا بە من، بۇ ئەۋەى ئامادەى وتارى ھەپنى بىم پىۋەى؟

عبداللى فەرموۋى: بەلى، بەشە جىلۋىمىرگەكەى خۇم پىدايت..

پىاۋمەكە كاتىك گۈپى لەم قەسەپە بوو، دانىشت و تى: ئا ئىستا مىكەچ و گوپىراپەل دەپىن.. كىشەو گىرفت و گومانەكەش كۇتايى ھات و گەۋرە نەكرا..

خۇشەۋىستەكەم بەلەم لى مەكە، مىنىش لەگەل تۇى بىرپىزدا ھاۋرام لە سەر ئەۋەى

شېۋازى دەرپرېنى نارەزايى ئەۋ پياۋە، بەرامبەر ئىمامى عومەر ﷺ گونچاۋو شياۋ نەبۈۋ، بەلام سىڭ فراۋانى ئىمامى عومەر ﷺ ۋە بە ئاسايى ۋەمرگرتنى ئەۋ ھەلۈپستە جىڭەي سەرسورمان ۋە سەرسامىيە.. بىرۋانە چۈن چۈن ئاۋى بە ئاگرى گوماندا كىردو كۆتايى بە كىشەكە ھىنا!!

ئەگەر دىتەۋىت خەلگى پېشنىارو ئامۇڭگارىيەكانت ۋەمرىگرن، جا ئەۋ كەسانە ھاۋسەر، يان مىندال، يان دۆست ۋە ھاۋرېۋ خوشك ۋە براين، يان ھەر كەسىكى تر بن، دىمىت تۇش ئامۇڭگارى ۋە پېشنىارى خەلگى پەسەند بىكەيت ۋە ھەرگىز خۇت بە گەۋرە نەزائىت..

كاتىك كەسىك زۆر بە ھاۋسەرمەكى دەلىت؛ زىاتىر گىرنگى بە مىندالەكان بىدە.. نان ۋە چىشت ۋە خواردىنت با چاكتىر بىت.. ژوورمىكان رېك ۋەپېك بىكەۋ... ھىتد.. لە بەرامبەرېشدا ھاۋسەرمەكى بەم ۋە جانانە ۋەلام بىداتەۋەۋ بىلىت؛ بە سەر چاۋ.. بە ۋىستى خۇدا.. فەرمان، فەرمانى بەرپىزتەۋ... ھىتد، بەلام ئەمىجارمىيان ۋە لە رۇڭىكى تىردا بە مىردەمەكى بىلىت؛ مىندالەكان كاتى تافىكىردنەۋمىيانەۋ زىاتىر پېۋىستىيان بەۋە ھەمىيە، لە ناۋپاندا ئامادىيىت ھەبىت، ھەۋل بىدە كاتىك لەگەل ھاۋەلانتدا دەجىتە دىمروۋ، زۆر دوانەكەۋىت.. بەلام مىردەمەكى كاتىك گۈپى لەم ئامۇڭگارىيە جانانە دىمىت ھاۋار بىكات ۋە بىلىت؛ دۋا دىمەۋم يان نا، ئەۋە گارى تۇ نىيەۋ خۇت لە ئىشى مىن ھەلمەۋورتىنە..

پىرسىارت لىدەمەۋ پىت دەلىم؛ ئايا ئەۋ ھاۋسەرە بەرپىزە، جارىكى تر بە ھاۋشېۋەى جارەكانى پېشۋو، ئامادىي تىدا دىمىت، ئامۇڭگارى ۋە پېشنىارمەكانى مىردەمەكى ۋەمرىگىرت ۋە جىبەجىيان بىكات؟! بە دىنپايىيەۋە نەخىر..

كەسى ۋەپاۋ زىرەك، ئەۋ كەسەيە كەلېن ۋە كەلەبەر ۋە بۇشايى دىۋارەكانى مالىكانى دىمىگىرت، بۇ ئەۋەى بۋار نەدات، خەلگى شك ۋە گۈمانى بۇ دروست بىكەن ۋە بە كىشەۋ گىرقتەكانى بزان ۋە بۇ ئەۋەى نەبىت بە بىنىشتە خۇشەى سەر زارى خەلگى..

بىرم دىت يەككىك لە رېكخراۋە بانگخۋازىيەكان، بانگپىشتى ھەندىك بانگخۋازى كىرد، بۇ كۆبۈۋنەۋەۋ پېشكەش كىردنى ۋەتار ۋە ئامۇڭگارى لە ۋلاتى ئەلبانىيا.. سەرۋكى رېكخراۋە بانگخۋازىيەكانى ئەلبانىياش ئامادەى كۆبۈۋنەۋەۋەكە بوۋ، كاتىك بىنىيمان سەرمان سورما، لەبەر ئەۋەى تەنھا تالە موۋىيەك بە روخسارىيەۋە نەبۈۋ!! بە سەرسامىيەۋە سەپرى يەكترمان دىمىكرد، لەبەر ئەۋەى ئەۋ كەسانەى كە نوپىنەرايەتى بانگخۋازان دىمەكەن، ۋا باۋە كە رېشيان ھەبىت، لە كاتىكدا كە ئەم سەرۋكى رېكخراۋە بانگخۋازىيەكانىش بوۋ!!

كاتىك كۆيۈنەمۇ كۆنفرانسىگە دەستى بېكىرد، بە بېگەنەنەمۇ وتى: ئامادىمۇ،
من كەسكى كۆسەمۇ بە ھىچ شېمەك رېشەم نى، با ئاگادارىن.. كاتىك كۆيۈمەن لە
وتەكەمۇ بو، بە دەمەمۇ بېگەنەنەمۇ سوپاسمان كىرد، لەبەر ئەمۇ شىك و گومانەكەمۇ لە
دل دەرگىدىن..

بېغەمبەرى خۇداﷻ لە شەمەكانى مانگى رەمەزاند، لە مزگەوتە پىرۈزەمەيدا
دەمەمۇ خۇى بۇ خۇداپەرستى يەككەلەي دەگىدەمۇ، يەككەلە ھاسەرەكانى دېت
بۇ لايى و كەمىك دەمىنەتەمۇ پاشان ھەلدەستىت، بۇ ئەمۇ بگەرپتەمۇ بۇ مەلەمۇ،
بەلام بېغەمبەرى خۇداﷻ بېى خۇش نەبو، بەمۇ شەمۇ تارىكە بە تەنھا بگەرپتەمۇ بۇ
مەلەمۇ، ھەر بۇيە ھەستەمۇ لەگەلەيدا كەوتە رى، بۇ ئەمۇ بىباتەمۇ بۇ مەلەمۇ.. كاتىك
لە رېگە دەرۋىشتىن، دوو پىاو بە لاياند تىبەرەن.. دوو پىاوگەش كاتىك بېغەمبەرى
خۇداپانﷻ بېنى ئاھرىتىكى لەگەلەيدا، رۈپىشتەكەمۇ خىراتر كىرد..

بېغەمبەرى خۇداﷻ بۇ ئەمۇ نەپەلەت، گومان لە دل و دەرۋىنى ئەمۇ دوو پىاودا
دروست بېت، بېى فەمۇون، ئەمۇ ھەلەنە كەسى ھاسەرەمۇ لەگەلەمۇ..
دوو پىاوگەش وتىان: سىبحان اللە!! ئەمۇ بېغەمبەرى خۇداﷻ نايە ئىمە گومان لەمۇ
دەكەن، كە ئاھرىتى نامەھرىمەمۇ لەگەلەيدا بېت؟!

بېغەمبەرى خۇداﷻ ھەرمۇوى: شەپتان بە ھەمۇمۇ ئەمۇ شۇپنەنەمۇ مەروفا
دەرۋات، كە خۇپنەنەنەمۇ تىدا ھاتۇچۇ دەگات و لەمۇ ترسام گومانى خراب بختە دلئەنەمۇ..
مەتقىق ەلەمۇ..

ئازايەتى..

ئازايەتى ئەمۇ نى، لە سەر ھەلەكانت سور بېت،
بەلكو ئازايەتى ئەمۇمە، دان بە ھەلەكانتدا
بىنەيتو ھەمۇل بىدىت دىبارەمۇ نەكەمەتەمۇ..

كۈلىلى ھەلەكان..

ھەلسۈكەوت كىرىن لەگەل ھەلەكاندا پېۋىستى بە ھونەرو لېزانىنە.. ھەموو دەرگاپەكىش، كۈلىلى تاپبەت بە خۇى ھەيە.. بۇ چۈنە ژوورمەۋى دۈلەكانىش، دىمبىت رېگەو دەرۋازەى تاپبەت بە خۇيان بگرېنە بەر..

نەگەر كەسىك كەۋتە ھەلەپەكى گەورمەۋى ھەۋالى نەو ھەلەپەش لە ناو خەلەكيدا بىلاۋبۇۋەو كېشەكە بوو بە ماپەى باس و خۋاسى خەلەكى و چاۋدېرى نەۋەيان لېكردى، بۇ نەۋەى بزانن چى دىكەمىت و ھەلۋېست چۈن دىمبىت، ھەۋلېدە بە شتېكەۋە سەرقاليان بىكە، بۇ نەۋەى كات و ماۋمىيەكت ھەبىت، تا لېكۋلېنەۋە دەرۋازەى كېشەكە نەنجام دىمەمىت و سەرەۋاۋىكت دىمەت دىمەۋىت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ لە كاتى گەرانەۋەى، لە پەكەك لە جەنگەكاندا، لەگەل ھاۋەلانىدا لە شوپنېك لادىمەن، بۇ نەۋەى پشۋوۋەك بىدەن.. مۇسلمانە كۆچكەرمەكان، گەنجېك بە ناۋى جەھجەھى كورى مەسعود دىمىرن، بۇ نەۋەى ناۋيان لە بىرىك بۇ ھەلۋېزىت.. بە ھەمان شېۋە مۇسلمانە پشۋوانەكانىش گەنجېكەيان بە ناۋى سەنانى كورى ۋەبىرى جۈھەپنەۋە بۇ ھەمان كار نارد.. ھەر دوو گەنجەكە لە سەر ناو، كېشە دىكەۋىتە نېۋانىانەۋە، ھەتا گەنجە جۈھەپنەكە ھاۋارى لە پشۋوانەكان كىردو داۋاى پارمەتى لېكرىن، جەھجەھىش بە ھەمان شېۋە ھاۋارى بۇ كۆچكەران كىردو داۋاى پارمەتى بە دىنگەۋە ھاتنى لېكرىن.. ھەر دوۋلا وروژان و ناكۋىكەكە تەشەنەى كىردو گەۋرە بوو، خەلەكەكەش تازە لە جەنگ گەرابۋەۋە ھەموۋان تىرو شىر بە دىمەت بوون..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ۋىستى كېشەكە كپ بىكاتەۋە، بەلام سەرۋكى دوۋروۋەكان، عبداللى كورى سەلۋل، ھەۋلېدا پشكۋى كېشەۋ ناكۋىكەكە، بىگەشېنېتەۋەۋە ۋتى: پەناماندان و خاكى خۇمان بە روۋياندا ناۋەلا كىردو زۇرو بەھىزمان كىردن.. ھەر ۋەك و تراۋىشە: سەگ ھەلەۋ بىكەمىت، دىمخۋات، بەلام بىرسى بىكەمىت، مەكەچىت دىمبىت و شوپنېت دىكەۋىت! پاشان نەۋ ناپاكە ۋتى: سوپنېد بە خودا، كاتېك گەراپنەۋە بۇ مەدىنە، سەردارو رېزدارمەكان (كە مەبەستى خۇيان بوو) سوڭ و رېسۋاكان شار بە دىمەدەكەن (كە مەبەستى لە پېغەمبەرو ھاۋەلە كۆچكەرمەكان بوو).. پاشان روۋى كىردە لايەنگرانى و

ۋتى، خۇتاتان بە دەستى خۇتاتان ۋاتان لە خۇتاتان كىردو مال ۋ خاك ۋ سەرۋەت ۋ سامانتان خىستە بەردەمىيان، ئەگەر ۋاتان نەكرىدايە، دەچوون بۇ شوپىن ۋ جىگە ۋ پىگەمەكى تىرو نەدەھاتن بۇ سەر خاك ۋ ناۋى ئىۋە..

ئەم خىراپەكارە، لە ھەرشەۋ پىلانە شەپتانىيەكانى بەردەوام بوو، لايەنگەرە دووروۋەمكىنىشى پىشتىگىرىيان لىدەكىردو ھانىيان دەدا..

كاتىك پىلانگىرىيان ئەم ھىسانەپان دەكىرد، گەنجىك بە ناۋى زەمىدى كۆرى نەرقەم گوپى لەم ھىسانە دەپىت ۋ ئەم ھەۋالە بە پىغەمبەرى خوداﷺ رادەگەمەنىت، لەم كاتەشدا كە ھەۋالەكە دەپىت، ئىمامى عومەرؓ لە لاي پىغەمبەرى خوداﷺ دەپىت، ھەر بۇيە تورە دەپىت ۋ دەلىت، ئەم دووروۋە چۇن دەتۋانىت ناۋا ۋ ناۋا بلىت ۋ بەم شوۋازە ناشرىنە لە بارى پىغەمبەرى خوداﷺ ۋ ھاۋەلانىيەۋە بدوۋىت؟

ئىمامى عومەرؓ دەپىزانى بە كۈشتى ئەم دووروۋە، ئازۋەكە كۈتاپى دىت، بەلام بە لايەۋە باش بوو، ئەم كەسە بەم كارە ھەلدەستىت، لە پىشتىۋانان بىت، نەك لە كۈچكەران، ھەر بۇيە ھەرموۋى، ئەم پىغەمبەرى خوداﷺ ھەرمەن بە عوبىدادى كۆرى بشىر بەدە، بۇ ئەۋە بىكۈرۋىت..

بەلام پىغەمبەرى خوداﷺ زۆر دانا بوو، دەپىزانى كاتەكە كاتى ئەۋە نىيە خەلكەكە لە جەنگ ھاتۋەنەتەۋە ھىشتا كارىگەرى ۋ گەرمۋەگۈرى كۈشتارو جەنگىيان بە سەرمۋە ماۋمۋە شتىكى باش نىيە زىياتر ئەم كارىگەرىيەپان قول بگاتەۋەمۋە ئازۋەكە گەۋرەتر بىت، ھەر بۇيە ھەرموۋى، عومەر چۇن دەپىت، ئەم نازانى دۋاپى خەلكى دەلىن، مەمەد ھاۋەلانى خۇى دەكۈرۋىت! نەخىر.. بەلكو بە خەلكەكە بلى، با بگەۋە رى..

خەلكەكە بۇ ئەۋە لاپان دابوو، پىشۋەك بەدەن ۋ بە فىنكى بگەۋە رى، لەم كاتى گەرمەۋ خۇرەتاۋەمدا چۇن دەتۋان درىزە بە رۋىشتەن بەدەن؟! لەبەر گەرمەۋ تىشى خۇر رۋىشتەن، ھىچ كاتىك لە رەۋىشتى پىغەمبەرى خوداﷺ نەبوو، بەلام بە ھەر حال خەلكەكە كەۋتە رى ۋ سەرۋىكى دووروۋەمكىنىش، ھەۋالى ئەۋە پىگەمەش، كە زەمىدى كۆرى نەرقەم، ھەسەكانى گەپاندۋە بە پىغەمبەرى خوداﷺ، ھەر بۇيە بەرمە لاي پىغەمبەرى خوداﷺ كەۋتە رى ۋ دەستى كىرد بە پاكەنەۋ سۈپىندى خۋاردو ۋتى، بە ھىچ شىۋەپەك ھەسەۋام نەكرىدۋەمۋە ئەم گەنجەش، كە ئەم ھەسەنى بۇ ھىناۋىت درۋ دەكات..

لەبەر ئەۋە عبداللى كۆرى ئۈبەى سەلۋل گەۋرە ھۆزەكى بوو، ھەندىك لە مۇسلمانە پىشتىۋانەكان بەرگىرىيان لىكىردو ۋتىان، ئەم پىغەمبەرى خوداﷺ لەۋانەيە ئەم

گەنچە بە تەۋاۋى لە قەسكەن تېنەگە پىشتىبىت و عبداللىھى كۆرى ئوبەى واى نەۋتەبىت..
 پېغەمبەرى خۇداﷺ لە رۇپۇشتى خۇى بەردەۋام بوو، ئاورپىشى بۇ كەس
 نەداپەۋە، ھەتا يەككە لە گەۋرە پىۋاۋى پىشتىۋانان بە ناۋى ئوسەيدى كۆرى حوزمىر
 ھات و سلاۋى لە پېغەمبەرى خۇداﷺ كىرد و تى؛ ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ بە راستى
 لە كاتىكى ناخۇش و نارەھەتى ئاۋادا دىكەۋىتە رى؟! ھەرگىز نەمان بىنىۋوۋە لە كاتى
 ئاۋادا بىكەۋىتە رى!!

پېغەمبەرى خۇداﷺ ئاورى داپەۋە ھەرمۇۋى؛ ئايا پىت نەگە پىشتوۋە، ھاۋەلەكەتان
 چى و تۈۋە؟! ئەۋىش و تى؛ كام ھاۋەل؟!!

پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرمۇۋى؛ عبداللىھى كۆرى ئوبەى.. ئوسەيد دەللىت؛ چى و تۈۋە؟!
 پېغەمبەرى خۇداﷺ دىفەرمۇۋىت؛ و تۈپەتى نەگەر بىگەرپىنەۋە بۇ مەدەنە سەردار و
 بەرپىزەكان، سوك و رىسۋاكان شار بەدەر دىكەن..

ئوسەيد تۈرە دىبىت و دەللىت؛ ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ سۈپىد بە خۇدا ئەگەر
 بىتەۋىت تۇ دەتۋانىت ئەۋ شار بەدەر بىكەيت و بە خۇداى گەۋرە ئەۋ سوك و رىسۋاۋە
 تۇ سەردار و بەرپىزىت، پاشان و تى؛ لەگەلدا نەرمۋىيان بە، لەبەر ئەۋەى وا دەزانىت تۇ
 نەتەپىشتوۋە بىپىت بە پادشاۋ گەۋرەى ھۆزەكەى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ ھىچ قەسەپەكى
 تى نەكەرد و دىرپۇزى بە رۇپۇشتەكەى دا..

خەلەكەش مۇقۇۋىيان تىكەۋەت و دىيان و تى؛ بۇچى لەم كاتە گەرم و نارەھەتەدا
 بىكەۋىنە رى؟!!

ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ چى ۋەلامدانەۋە؟! چۇن ھەلسۈكەۋىتى لەگەل ئەۋ
 ھالەتەدا كىرد؟! دىنگ و باسەكە بىلاۋ بوۋوۋە خەلەكەش كەم و زىاد، قەسەيان دەربارەى
 رۈۋادەكە دىكەرد.. سوپاى مۇسلمانان خەرىك بوو بىشلىرىت، بە لای كۆمەلە ھۆزىكىشدا
 دەرپۇشتىن، كە دۈژمىنى سەرسەختى مۇسلمانان بوون..

پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋىستى سوپاى مۇسلمانان خەرىك و سەرقال بىكات، بۇ ئەۋەى
 ئەۋ كىشەپەيان بىر بەرپىنەۋە، ھەر بۇيە بەۋ گەرمایە خەلەكەكەى خىستە رى، بەردەۋام
 بوون لە رۇپۇشتىن، ھەتا خۇرئاۋا بوو.. خەلەكەكە گومانىيان بىرد، پېغەمبەرى خۇداﷺ بۇ
 نۇپۇز و پىشۋودان لىبادات، بەلام تەنھا چەند ساتىكى كەم بۇ نەنجامدانى نۇپۇز لایانداۋ
 دۈبارە كەۋتەۋە رى..

بەللى.. ئەۋ شەۋە، ھەتا بەرمەپەيان بەردەۋام بوون لە رۇپۇشتىن و پاشان نۇپۇزى بەمانىيان

ئەنجامدا دووبارە كەوتنەو رى و زۆر ماندوو بوون و تيشك و گەرمای خۆرىش زۆر نارهەمتى كردن، كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەستى كرد، خەلكەكە تەواو ماندوو بوون و تاقەتى قسەو باسيان نەماو، ھەرمانى پېدان كاروانەكە بخەن و پشوو بدەن، خەلكەكە ئەومندە ھىلاك و ماندوو بوون، كاتىك لە ولاخەكانيان دابەزىن و كەوتنە سەر زەوى، يەكسەر خەويان لىكەوت، ئەمەش بۇ ئەوھى سەرھال بىن و وتە ناشىرەكانى ئەو دوور ووميان بىر بچىتەوھ..

پاشان ھەستان لە خەوو دووبارە كەوتنەو رى، ھەتا گەپشتەوھ شارى مەدينەو ھەر كەسەو پرووى كردە مالى خۆيى و بلاوميان لىكرد.. لە دواى گەرانەوميان بۇ شارى مەدينە، پەرومردگار لەو بارەپەوھ ئەم نايمەتە پىروزانەى دابەزان، كە دەفەر مويىت: ﴿ هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُفِضُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ۚ ﴾ (۷) يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنَّا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۸﴾﴾ (المنافقون. واتە: (ئەوانە كەسانىكىن دەلىن بە خەلكى، مال و سامان مەبەخشن بەو كەسانەى كە لە دەورى پېغەمبەرى خودان، تا بلاوى لى بكەن!! (مەبەستيان ھەزارانى كۆچەرانە، ئەى نازان) ھەرچى گەنجىنەكان ھەيە لە ئاسمانەكان و زەويە ھەر خودا خاومنيانە، بەلام دوور ووميان ئەم راستىە تىناگەن و لە نەينىەكان سەر دەرناكەن* ئەو دوور ووانە دەلىن، سويند بە خودا ئەگەر گەرانەوھ بۇ مەدينە (دیارە كە بەو حالەشەوھ بەشداری غەزايان كردوو، بە ناچارى، يان بۇ تەماع و ناشوب نانەوھ) دەمبەت ئەوھى كە دەسلەتدار و بەرپزو پياوماقوھ، ئەوھ دەر بكات لە شار، كە بى ريزو بى دەسلەتە، ئەو دوور ووانە نازان كە: عىزەت و دەسلەت و پايدارى ھەر شايسەى خودا و پېغەمبەر مەكەى و ئيماندارانە)..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەم نايمەتە پىروزانەى خويندەوھو پاشان گوچكەى زەمىدى كۆرى نەرقەمى گرت و فەر مووى: زەمىد ئەو پەيمان و قەسەمى بىردە سەر كە بە ھەر دوو گوڤى خۆى گوڤى لى بوو..

نيتەر خەلكەكە كەوتنە لۆمەو سەرزەشتى عبداللەى كۆرى ئوبەى.. پېغەمبەرى خودا ﷺ پرووى كردە ئىمامى عومەر و فەر مووى: دەبينى عومەر ئەگەر ئەو رۆژە بتكوشتايە، چەندىن خويندەم، ئەمروش ئەگەر فەرمان بدەم دەتوانى بىكوژى.. پاشان بىدەنگ بوو، ھىچيشى بە سەر خۆى نەھىناو ھىچ كارىكيشى نەكرد، ببىتە ھۆى

خوڭن رشتەن و ناكۆكى..

جارى وا ھەيە، كاتىك كە كەسىك ھەلەمەك ئەنجام دەدا، ئەگەر لەبەر جاوى خەلگىش بىت، پېۋىست دەكات ئامۇزگارى بگەيت و پىي بلىيت: ئەو كارەت ھەلەمە، بەلام بە شىۋازىكى جوان و گونجاو.. ئەي ئەگەر ھەلەكە تەنھا تاپبەت بوو بە كەسى ھەلەكارمۇ، دەبىت چۇن ھەلسوكەوتى لەگەل بگەين؟!

شەۋىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەچىت بۇ مالى خاتوو عائىشە (خوداى لى رازى بىت) بە ھىۋاشى نەملەكانى دادەنىت و دەچىتە ژوورمۇو لە سەر جىگەكەى خۇى كەمىك رادەكشىت و وا گومان دەبات، كە خاتوو عائىشە خەوتوو، زۇر بە نارامى ھەلدەستىت و نەملەكانى لە پى دەكات و دەرگاگە دەكاتەمۇو دەچىتە دەرۇمۇو لە دواى خۇى دەرگاگە پىۋە دەماتەو، كاتىك عائىشە (خوداى لى رازى بىت) ئەمە دەبىنىت، وا دەزانىت دەچىت بۇ لاي يەكك لە خىزانەكانى ترى، ھەر بۇيە خۇى دەپچىتەمۇو بە بى ئەۋەى ھەستى پىبكات، بە شوپىندا دەكەۋىتە رى..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەو تارىكىەى شەودا، بەردەوام دەبىت لە رۇپشتەن، ھەتا دەكاتە گۇرستانى بەقىع.. كاتىك دەكاتە گۇرستانەكە، دەۋستىت و لە گۇرەكان ورد دەبىتەمۇو سەپرىان دەكات.. سەپرى گۇرى ھاۋەلە خۇشەۋىستەكانى دەكات، ئەو ھاۋەلانەى لە سەر خۇداپەرستى و بە تىكۇشەرى ژيان و بەشەھىدىش سەپرىان نايەمۇو ژيانى دونىيان جىيەشت.. ئەو ھاۋەلانەى، كە نىستا وا بە نارامى لە ژىر خۇلى گۇرستانى بەقىعدا راكشاون، ئەو ھاۋەلانەى كە پەرۇمردگار لىيان رازى بوو..

بەلى.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سەپرى گۇرەكانى دەكردو بىرى لىدەكردنەو، پاشان ھەر دوو دەستى بەرز كردەمۇو ماۋىيەكى زۇر بۇيان پاراپەمۇو داۋاى لىخۇشبوۋنى لە پەرۇمردگار بۇ كردن..

دايكى نىماندارانىش لە دوورمۇو سەپرى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەكرد.. كاتىك بىنى وا پېغەمبەرى خۇدا ﷺ خەرىكە دەگەرپتەو، زۇر بەپەلە بۇ ئەۋەى ھەستى پىنەكات، بەرمۇ مالمۇو گەراپەمۇو خۇى كەرد بە جىگەكەيدا و مكو خەوتوو خۇى نىشاندا، بەلام لە ماندوۋىتى رېگەكەدا، دلى زۇر بەپەلە لىيەدەدا دەنگى ھەناسەى دەھات..

كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھاتەو بۇ مالمۇو، گوپى لە دەنگى ھەناسەى عائىشە بوو، فەرۇمۇو: ئەۋە جىيە عائىشە؟! عائىشەش (خوداى لى رازى بىت) فەرۇمۇو: ھىج نىە.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرۇمۇو: پىم دەلىيت، يان پەرۇمردگار پىم بلىت و ناگادارم

بىكەت؟! عائىشە (خوداى ئى رازى بىت) ئاگادارى كىردو پىيى وت: غىرە گىرتوويەتى و
ويستوويەتى بىزانىت بۇ كۆي دەجىت..

پىغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووي: گومان دەمبەيت پەرومىردگارو پىغەمبەرمەكەى
ستەمت لىيىكەن؟! پاشان پىغەمبەرى خودا ﷺ ھۆكارى رۇيشتەنمەكەى بۇ روون كىردەموو
فەرمووي: جوبىرائىل ﷺ ھات بۇ لامو كاتىك تۆى بىنى جىل و بىرگى خەموت لەبەرداپە،
بانگى كىردەمو و منىش وامزانى خەموتوويىت و نەمويست خەبەرت بىكەمەموو ترسام
لەموى بىرسىت، كاتىك جووم بۇ لاي، فەرمانى پىدام بىچەم بۇ گۇرستانى بەقىع و داواى
لىخۇشبوونىيان بۇ بىكەم..

بەئى.. پىغەمبەرى خودا ﷺ كەسىكى زۆر نەرمونىيان و لەسەرخۇ بووومو ھەرىگىز
ھەلەكانى گەورە نەدەكىردو كەسىكى لىپوردەمو لىخۇشبوو بووومو زۆر جار دىبارەى
دەكىردەموو دىمىفەرموو: «لايفىرك مۇمن مۇمنە، ئىن كىرە مەنھا خەلق، رەضى مەنھا آخىر».
رواە مسلم. واتە: (ھىچ مىردىك نەبىت ھاسەرمەكەى لە لا بىرپىزو سوك بىت، لەبەر
ئەموى ئەگەر رەموشتىكى ئاشىرىنى تىادا بىت، ئەوا چەندەن رەموشتى جىوانى تىاداپە كە
جىگەى رەزامەندى مىردەكەى بىت)..

بەئى.. نەبىت لەبەر رەموشتىكى ئاشىرىن، بە تەواوى رەقان لە ھاسەرمەكانمان بىتەمە،
چونكە ئەگەر ھەندىك رەموشتى ئاشىرىنىيان ھەبىت، خاۋەنى چەندەن رەموشتى جىوانىش..
كاتىك ھەلەمەكىيان لىدەمىنىن، با گارە جىوانەكانىيان بەيىنە بەر چاۋمان، ئەو كاتە
ھەرىگىز لىيان بىزار نەبىن و رەقان لىيان نەبىت و ئاگۇكى و دىبەرمەكى دروست نەبىت..

رۇشنايى..

ئەو كەسە جىگەى سەرمەنشت نىيە، كە ئامۇزگارى و مەنناگىرتىتو
پەسەندى ئاكات، بەلكو ئەو كەسە جىگەى سەرمەنشتە، كە
ئامۇزگارىيەكە بە شىۋازىكى جىوانو گونجاۋ پىشكەش ئاكات..

يەنە، يەنە، نامۇزگار يېيان بكە..

ئەمگەر ھەلەمەك لە لايمەن كۆمەلەك كەسمەۋە ئەنجامدرا بوو، ئەمما لە بىنەرمەندا وا بېيۇستە، ھەممۇ يان بېكەمەۋە نامۇزگار بېكەيت و لە ھەلەكەيان ناگاداريان بېكەيتەۋە، بەلام جارى وا ھەمىيە، وا بېيۇست دىمكات ھەر يەكەيان بە تەنھا نامۇزگار بېكەيت و ھەلەۋ كەم و كورپىيەكەيان بۇ روون بېكەيتەۋە..

بۇ نەمۇنە: كاتىك دىمچىتەۋە بۇ مالىۋە، دىمىنى براپەكت لەگەل ھەندىك لە ھاۋەلاندا خەرىكى گىفتوگۇكردنە، دىربارەى گەشت كردنيان بۇ يەكەك لە ولاتان، ئەم ولاتەش يەكەكە لەم ولاتانەى، كەم كەس ھەمىيە گەشتى بۇ بىكات و تووشى خراپەو كارى نارەۋا نەبىت.. تۆش دىمەۋىت نامۇزگار يېيان بېكەيت، بەلام چۆن چۆنى؟!

دىمەۋىت بېجىتە لايان و بە دوو سى وشە نامۇزگار يېيان بېكەيت و بېيىتە دىمەۋە، بەلام زۆر ئەگەرى ئەۋەى نىيە، كە بە گۆيت بىكەن و وز لە گەشتەكەيان بېيىن.. بەلام ئەگەر بېيىتو بە جيا جيا نامۇزگار يېيان بېكەيت، زياتر ئەگەرى ئەۋەى ھەمىيە، نامۇزگار يېيەكانت جىگەى خۇى بگرىت..

كاتىك ھەلەمستەن و لىك جيا دىمەۋە، دىمەۋىت لەگەل ئەم كەسمەياندا قەسە بېكەيت، كە لە ھەممۇ يان بە ژىرترو داناترى دادىمىيىت و بېيى بلىيت؛ فلانە كەس، بىستوۋمە بەتەمان بىچن بۇ فلانە ولات، مەنىش تۆ لە ھەممۇ يان بە ژىرترو دىزانم، خۇشت باش دىمەۋىت ئەم ولاتەى كە نىۋە بەتەمان گەشتى بۇ بىكەن، پەرە لە بەلاۋ تاقىكىردنەۋەمۇ لەۋانەيە نىۋەش تووشى ئەم گىژاۋى خراپەو تاۋانانە بىن، پىت چۆنە تووشى پاداشتىكى گەۋرە بىت، ئەمەش بەۋەى، داۋا لە ھاۋرىكانت بېكەيت و پېشنىارى ئەۋە بېكەيت، كە گەشتەكەتان بگۆرن بۇ ولاتىكى ترو كاتەكانتان لەگەل دىمەۋە روبارمەكاندا بەسەربەرن و بە دوۋرىش بىن لە گوناھو تاۋان و خراپە.. بە دىنبايەۋە و تەكانت تا رادىمەك كارىگەريان لە سەمى دىمەۋىت، پاشان بچۆ بۇ لاى يەكەكى تىران و بە ھەمان شىۋە نامۇزگار بىكە، پاشان بچۆ بۇ لاى كەسى سىيەم و نامۇزگار ئەۋىش بىكە، بە بى ئەۋەى ھەست بە يەكتەر بىكەن.. بەم شىۋەيە كاتىك كۆدەنەۋەمۇ يەكەكىان پېشنىارى ئەۋە دىمكات، كە گەشتەكەيان بگۆرن بۇ ولاتىكى تر، دىمىنىت ھەمۇ ئەۋەنى تىرش پىشتىگىرى دىمكەن و تۆش بە شىۋازىكى گونجاۋ، تەۋىت بە سەم ئەم كېشەيەدا سەركەۋىت و

نامۇزگار يەكەنت جىگەي خۇيان گرت..

ياخود رۇژىك دىمىنىت، مىندالەكەنت ھەموو كۆبۈنەتەو، يان لەگەل چەند ھاورپىيەكەندا سەيرى دىمەنىكى قىدىيۇيى خراپ دەكەن، يان بە مۇبايلەكەن يان سەيرى وپنەي خراپ دەكەن، لەم كاتەدا پىويستە ھەريەكەيان بە جيا جياو بە تەنھا نامۇزگار يەكەنت، لەمەر ئەوۋى ئەو تاوانو خراپەيەيان لە لا ئاسايى نەبىتەو شەرميان لىي نەشكىت..

ئايا ھوشىۋەي ئەم نەموانە لە رىژىنى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بوونيان ھەيە؟ بەلى.. بوونيان ھەيە.. كاتىك ناكۆكىەكانى نىۋان پىغەمبەرى خۇدا ﷺ و قورمىش زىيادى كرد، قورمىشەكان كۆبۈنەتەو بىر يارى دەنگ دابرىنيان لەگەل مۇسلماناندا راگەياندو نوسراۋىكيان نوسى و رايانگەياند، كە نابت كرىن و فروشتن و ژن و ژنخوۋى، لەگەل مۇسلماناندا بىكرىت.. بەلى.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ و ھاوۋەلانى لە دۆلىكى وشك و بىرنگدا، گەمارۇ دران و ئەومندە بىرى و تىنوۋ كران، گەلەي داريان دەخوارد، تەنانەت رۇژىك يەكەل لە ھاوۋەلەن دەجىت دەست بە ئاۋ بگەيەنىت، كاتىك دەست بە ئاۋ دەگەيەنىت، مەزەكەي بەر شتىك دەكەۋىت و دەنگىك دروست دەكات، كاتىك ھەلى دەگىتەو، دىمىنىت پارچەيەك پىستەي وشترە، لەگەل خۇيدا دىمىتەو لە دواي شۇرىن و پاكرەنەۋى، بە ئاگر دىمىرژىنىت، پاشان پارچە پارچە دەكات و دىمىتە ئاۋمەو خواردنى سى رۇژى پى بە رى دەكات!!

مۇسلمانان چەندان مانگ بەو شىۋىيە بە سەر دەبەن و توۋشى نازەھەتەكى زۇر دەبن، ھەتا پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بە مامەي رادەگەيەنىت و دەفەرمۇيت: مۇرانە نوسراۋ پەيماننامەكەي قورمىشى ھەموو خواردوۋە، تەنھا ئەم دىرە نەبىت كە نوسراۋ: بە ئاۋى خۇدا.. ئەبۇطالىبى مامەشى سەرسام دەبىت و دەلىت: ئايا خۇداكەت ئەم ھەۋالەي پىراگەياندو؟ پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرمۇيت: بەلى.. ئەبۇتالىب دەكەۋىتە رى و دەجىت ھەۋالەكە بە بىباۋەرانى قورمىش دەدات و دەلىت: ئەي قورمىش، برازاكەم ھەۋالى پىداۋم كە مۇرانە نوسراۋكەتەنى خواردوۋە، ئەگەر وا بوۋ ئەۋا كۆتايى بە دەنگ دابرىن و گەمارۇكەتان بەينىن، ئەگەر واش نەبوۋ، ئەۋا برازاكەم دەدەمە دەستتان، چى لىدەكەن بىكەن..

بىباۋەرانى قورمىشىش وتيان: ئىمە رازىن.. كاتىك نوسراۋكەيان ھىنا، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ چى فەرمۇۋو، ھەر وا بوۋ، ھەر بۇيە كاتىك ئەۋ ھەۋالە راستەي پىغەمبەرى خۇدايان ﷺ بىست، رىق و كىنەيان زياتر پەرى سەندو توۋرە بوۋن و گرپان تىبەر بوۋ!! بەلى.. پەيمان و بەلىنەكەيان نەبىر دەسەرۋ راستيان نەكردو گەمارۇ سەر مۇسلمانانىش ھەر بەردەۋام بوۋ، ھەتا نىزىك بوۋ ھەموو مۇسلمانەكان تىبابچن..

لە ناو بېياومرانی قورمىشدا، كەسانىكى بە بەزمى ھەبوون، لەوانەش: ھىشامى كۆرى
 ەمەر، كە كەسكى بەرپىزى ھۆزمكەى بوو، ئەم بېاوە بارە وشتى پر لە خواردنى بە شەو
 دەبرد بۆ موسلمانان و كاتىك لە دۆلەكە نزيك دەبوو، رېشمەى وشتىمكەى دەكرەمەو بەرمەو
 رووى دۆلەكە بەرەلەى دەكرەد.

رۆژمەكان تىپەرىن و ھىشام سەبرى كىردو رووانى، ناتوانىت ھەموو شەوێك خواردن بۆ
 موسلمانە گەمارۆدراومەكان بنىرەت، لەبەر ئەوەى موسلمانەكان زۆر بوون، ھەر بۆيە بەرپايدا
 ھەول بەدات، بۆ ئەوەى نوسراوە پر جەورو ستمەكە ھەلەبوشىتەتەو، ھەر چەندە دەيزانى
 نوسراومكە لە لايمەن ھەموو قورمىشەو پەزىمەندى لە سەر دراومە ھەلەبوشاندنەوێ ناسان نى،
 ھەر بۆيە ھەولیدا بە جيا جياو پەك پەك، لەگەل ھەندىك لە گەورە بېياومرانی قورمىشدا
 گەشتوگۆ بكات.

ھىشام ھەستاو چوو بۆ لاى زوھەيرى كۆرى ئەبى ئومەييەو پىي وت: ئەى زوھەير، نايا
 رازى دەبىت، بۆ خۆت خواردنى خۆش بخۆيت و جل و بەرگى جوان لەبەر بکەيت و ئن بەيتىت،
 بەلام خالوانەكانىشت بەو شىوئە بۆين، كە دەيبىيت و دەيزانىت؟! سوپند بە خودا ئەگەر
 خالوانەكانى ئەبوجەھل بەو شىوئە ژيانيان بە سەر بېردايە، ئەوا ئەبوجەھل ھەرگىز بەو
 حالە رازى نەدەبوو.

زوھەير سۆزى جولاو وتى: ئەى ھاوار ھىشام؟! چى بکەم باشە؟! من بە تەنھام و ھەر خۆم،
 سوپند بە خودا ئەگەر بېاويكى ترم لەگەلدا بووايە، ھەولە ھەلەبوشاندنەوئەم دەدا.. ھىشامىش لە
 وەلامدا وتى: دەى منىش دوومە كەسم.. زوھەيرىش دەليت: دەى كەسى سىيەمىش پەيدا بکە..

ھىشام دەليت: دەى با ئەم كارە بە نەينى بىنيتەو، پاشان دەچيت بۆ لاى مۆتەمەى كۆرى
 ەمدى، كە بېاويكى ژيرو دانا بوو.. كاتىك دەچيتە لاى، پىي دەليت: ئەى مۆتەمە، نايا تۆ رازى
 دەبىت پشگىرو پشتيوانى ئەو زولم و ستمەى قورمىش بىت؟!

مۆتەمەمىش دەليت: ئەى ھاوار من ھەر خۆم و بە تەنھا چى بکەم؟! ھىشام دەليت: منىش
 دوومە كەسم.. ئەويش دەليت: دەى كەسى سىيەمىش پەيدا بکە.. ھىشام دەليت: زوھەيرى
 كۆرى ئەبى ئومەييەش كەسى سىيەمە.. ئەمجارە مۆتەمە دەليت: دەى بە دواى كەسى جوارەمدا
 بگەرى.. زوھەيرىش دەليت: دەى با ئەم كارە نەينى بىت و كەس نەزانىت، پاشان دەچيت بۆ لاى
 ئەبو بوختەرى كۆرى ھىشام ئەوەى بە دوو ھاوئەلەكەى پېشوو و، بە وېش دەليت.. ئەويش
 ھەست و سۆزى دەچوليت و دەليت: بۆ ئەم كارە، كەسى تر ھەمە پشگىر پمان بكات؟!

ھىشام دەليت: بەلى.. من و سى كەسى تر ھەمىن و ناوكانيانى پىدەليت.. ئەويش دەليت:

دەي كەسى پېنجه مېش پەيدا بىكە.. ھېشام ئەمجارمىيان دەچىت بۇ لاي زومەي كۆرى ئەسودەو ئەوېش رازى دىكات، پاشان ھەموويان رېدەگەون لە سەر ھەلۇشانندەوې نوسراوگەو زوھەير دەلېت: سەرمتا من قسە دىگەم و نارازى بوونى خۇم دەردەپرم، پاشان ئېۋەش ھەستەن و پەشتىگىرېم بىكەن..

بەللى.. ھەموويان دەچن بۇ كۆرۈ دانىشتىنى بېياۋەران، لە نەزىك كەعبە.. زوھەير دواي ئەوېى جەۋت چار بە دەۋرى كەعبەدا دەسۋرېتەۋە، ھاۋار دىكات و دەلېت: ئەي خەللىك و دانىشتوۋانى شارى مەككە، ئايا دەبېت ئېمە خواردن بىخۇين و جل و بەرگ بېۋەشېن، بەنو ھاشمېش لەناۋېچن و بېرسى و رېۋوت و رەجال بن؟! سۆيىد بە خۇدا دانانىشەم وازناھېنەم، ھەتا ئەو نوسراۋە پەر لە جەۋرو ستەمە پارچە پارچە نەكرىت و نەدرېنرېت..

ئەبۇجەھلى باۋكى ئەزانى و جەۋرو ستەم ھاۋار دىكات و دەلېت: درۇ دىكەيت، سۆيىد بە خۇدا نابېت بىدرېنرېت.. لەم كاتەدا زومەي كۆرى ئەسودە ھەلدەستېت و دەلېت: تۇ درۇ دىكەيت، كاتىكېش كە ئەو نوسراۋەت نوسى، ئېمە ھېچمان رازى نەبوۋېن.. ئەبۇجەھل ئاۋرى دايەۋەو وېستى ۋەللامى بداتەۋە، بەلام لەپەر ئەبۇبوختەرى ھەستايە سەر پېو و تى: زومە راسەت دىكات، ئېمە بە نوسىنى ئەو نوسراۋە رازى نېن و دانىشى پېدا نانېين..

ئەمجارمىيان ئەبۇجەھل وېستى ۋەللامى ئەبۇبوختەرى بداتەۋە، بەلام مەتەمى كۆرى عەدى بوارى نەداۋ ھاۋارى كەردو و تى: تۇ درۇ دىكەيت و ئەمان راسەت دىكەن، ئېمە ھەموو بېبەرىن لەو نوسراۋە، ھېشامى كۆرى عەمەرىش ھەستەو تەكەنى ئەۋانى دۈبارە كەردەۋە.. ئەبۇجەھل سەرسام بوو، كەمىك بېدەنگ بوو، پاشان و تى: ئېۋە ھەموۋتان لە سەر ئەم كارە رېككەۋتوۋون و قسەتان لېۋە كەردەۋە..

پاشان مەتەمى كۆرى عەدى بەرەو كەعبە رۇشەت، بۇ ئەۋەي نوسراۋە بىدرېنرېت، بېنى مۇرانە ھەموو نوسراۋەكەي خواردەۋە، تەنھا ئەم دېرە نەبېت كە نوسرا بوو: بە ناۋى خۇدا..

زىرەكو لېھاتوو بى..

پەزىشكى بە توانا، سەرمتاۋ پېش ئەۋەي دەرزىەكەي دەستى بىجەقېنېت، بە پەنجهكەنى دەستى شوۋىنى گونجاۋى بۇ ھەلدەبىزىرېت..

نازاردانى دۆلۈ دەروون !!

لە پادگار يېكەكانىم: رۇڭنىڭ لەگەل چەند ھاۋەلىكەمدا چوۋىن بۇ گەشت و گەران، كەسكىمان لەگەلدا بوو، بە ناۋى خالىد، ئەم ھاۋەلەمان ئاستى بىنىنى چاۋەكانى زۆر لاواز بوو، ئىمەش ھەموومان خزمەتەمان دەگرد، ئاۋو خورماۋ ھاۋەمان لى نىزىك كرىدبۆۋە، بۇ ئەۋەى بۇ خۇى دانىشىت و پشوو بدات، بەلام ئەو ھەر دۇبارەى دىمكردەموو دىمىوت: ھەر دىبىت يارمەتتەمان بدەمو دىمەۋىت لەگەلتاندا كار بىكەم.. دى كارىك بە منىش بىسپىرن.. ئىمەش دەمان وت: نابىت و ناكىرت، تۆ بۇ خۇت پشوو بدە..

مەرەكەمان سەربرى و گۆشتەكەيمان پارچە پارچە كىردو خىستمانە مەنچەلەۋەو نامادەمان كىرد بۇ ئەۋەى بىكولىنن، بەلام ھىشتا ناگىرمان نەخستبۆۋە ژىرى و سەرقالى دانانى رەشمال و نامادەگردى كەلۈپەلەكان بوۋىن.. لەپر نازايەتى و ھەستى كارگردن، واى لە خالىد كىرد، كارىك بىكات، كە خۆزگە ئەو كارەى ھەر نەكرادىپە!!

بەلى.. خالىد ھەستو بەرمو لاي مەنچەلەكە كەۋتە رى، كاتىك گۆشتەكەى ناۋى بىنى، ۋاپزانى يەكەم كارىك، كە بۇ كۆلەندى گۆشت بىۋىستە برىتتە لەۋەى سەرمتا ناۋى تىبىكەيت، ھەر بۆيە بەرمو لاي كەلۈپەلەكانى ناۋ ئوتومبىلەكە ھەنگاۋى نا.. كەلۈپەلەكانىش برىتى بوون لە: مۆلىدەى كارەبا.. گۆلۈپ.. چوار دىبەى پر لە ناۋ.. چەند دىبەيەكى بەننن و چەندان شتى تر.. خالىد دەست بۇ نىزىكترىن دىبە دىبات و قلى دىكاتە ناۋ مەنچەلەكەۋە، ھەتا يەككى لە ھاۋەلانمان ھىراى دىمەۋىت، نىۋەى دىبەكەى تىدەكات، ئەو ھاۋەلەمان ھاۋارى لىدەكات و دەلىت: نەكەى خالىد.. نەكەى.. خالىدش دەلىت: ۋازم لى بەيىن با منىش كارىك بىكەم.. بە ھەر شىۋەيەك بىت، دىبەكەمان لىسەندو ھەموومان لە پىكەنىنىكى گىراناۋىدا نقوم بوۋىن، لەبەر ئەۋەى ئەو دىبەيەى كە خالىد قلى كىردە ناۋ مەنچەلەكەۋە، بەننن بوو نەك ناۋ!! ھەر بۆيە لە باتى گۆشتى كۆلۈ، نان و چامان خوارد، بەلام گەشتەكەشمان تىك نەچو، بەلكو يەككى بوو لە خۇشترىن گەشتەكانى ژيانمان، بۇچى دەروونى خۇمان بە ھۇى كارىكەۋە نازار بدەين، كە تازە روۋىداۋ تىپەرى..

نەگەر دىمەۋىت چىزۋخۇشى لە ژيانى بىنىت و بەختەمومر بۆيت، ئەۋا كار بەم

بىنەمايە بىكە، كە دەلىت؛ گىرگى بە كاروبارە بچوك و لاوھكىيەكان مەدە.. ئىمە ھەموومان زۆر جار ئازارى دىروونى خۇمان دىمەين و خۇمان تووشى غەم و خەفەت دىمەين، لە كاتىكدا كە ھەموومان دىزانين، غەم و خەفەت ھىچ لە كىشەو گىرغەكان چارسەر ناكەن..

گىرمان رۆژىك دەجىت بۇ ئاھەنگىكى ژن گواستەو، جىل وىبەرگىكى زۆر جوانت لەبەر كىردو، ھەتا وات لە خۆت كىردو، زۆر لە زاواش جوانترو سەرنج راپكىشتىر بىت.. لەپەر مىندالىك لە دواو، جامانەو كىلومكەت رادىكىشىت و بەرى دىماتەو ھەمەنىكى پىكەنىناوېت بۇ دروست دىمىت، ئايا چۇن ھەلسوكەوت لەگەل ئەم رۇدواو دىمەيت؟ زۆربەمان بە شىۋىمەك ھەلسوكەوت دىمەين، كە چارسەرى رۇدواوگە ناكات، ۋەك ئەۋەى شۇنى مىندالەكە بىكەۋىت و بىكەۋىتە ھاۋار ھاۋار و جىنيو ھىسەى ناشىرىن.. سەرنجىمىش ئەۋە رۇدەمات، كە مىندالەكە مەبەستى بو، ئەۋىش بەۋەى دىۋىست بەو كارەى سەرنجى نامادىبوۋان بۇ لاي خۇى راپكىشىت و كىشەو گىرغىك دروست بىكات.. لە راستىدا تۇ بەم كارەت، ئازارى مىندالەكە نادىمىت، بەلكو ئازارى خۆت دىمەيت.. بە ھەمان شىۋە خۆت جوان كىردو ھەمەۋىت بىجىتە داخۋازى ئاھەنگى و كاتىك لە دىرگاي مالىۋەتان دىپتە دىمەو، لەپەر ئۆتۇمبىلەك بە خىرايى دىروات و جىل وىبەرگەكانت پىس دىكات، ئايا كاتىك جىنيو بە شۇفىرى ئۆتۇمبىلەكە دىمەيت و دىست دىمەيت بە ھاۋار ھاۋار، خۆت ئازار نادىمىت؟

ھەروەھا پىۋىست ناكات ھەمىشە يادى ئەۋ ناخۇشى و ئاھەتتەيانە بىكەينەۋە، كە لە ژيانماندا تووشمان ھاتوون..

پىغەمبەرى ئازىز ﷺ لە ژيانىدا تووشى چەندىن رۇدواۋى ناخۇش و پەر ئىش و ئازار بوو، ئەۋەتا رۆژىك لەگەل خاتوۋو عائىشەى ھاۋسەرىدا دادىنىشىت و لە دواى كەمىك بىدەنگى، خاتوۋو عائىشە (خوداى لى رازى بىت) لىي دىمەرسىت و دەلىت؛ ئايا ھىچ رۆژىكى ناخۇشتىر، لە رۆژى جەنگى ئوھود بىنىۋو؟

پىغەمبەرى خودا ﷺ رۇدواۋى جەنگى ئوھودى بىرگەۋتەۋە، ئاى لەۋ رۆژە ئاھەتتە و پەر ئىش و ئازار!!

ئەۋ رۆژەى جەمەزەى مامەو خۇشەۋىستى تىادا شەھىد گرا.. ئەۋ رۆژەى سەمەراى شەھىد كىردى مامەى، بىباۋەران لوت و گۆپچەكەيان بىرى و سىكان ھەلدىرى..

ئەو رۆژەى ددانە پېرۇزمكانى پېغەمبەرى خۇداي ﷺ تىادا شكاو خوين بە روخسارى پېرۇزىدا ھاتە خوارمۇە..

ئەو رۆژەى بە بەرچاوپمۇە، ھاوەلانى شەھىد کران..

ئەو رۆژەى کاتىك گەراپمۇە بۇ شارى مەدینە، ھەفتا لە ھاوەلە خۇشەوېستەكانى لەگەل نەما بوون و شەھىدکرا بوون..

ئەو رۆژەى کاتىك گەراپمۇە بۇ شارى مەدینە، بىنى وا مندا لە بېباوکەکان و ئافرمتە مېرد شەھىدکراوۋەکان، بە دواى خۇشەوېستەکانیاندا دىگەرېن.. بە راستى رۆژىكى زۆر دژوارو نارەحمت بوو..

عائیشە (خۇداى ئى رازى بىت) چاومرېى وەلامى پەرسىارمگەى دىگەرد، پېغەمبەرى خۇداي ﷺ دواى رامانىك، وەلامى داپەمۇە فەرمۇوى، ئەوۋى لە لایەن ھۆزمکەتەوۋە تووشم ھات، لە رۆژى پەيمانى عەقەبە، نارەحمت و ناخۇشتەر بوو لە جەنگى ئوحوو، پاشان باسى رووداوى تائىفى بۇ کرد.. ئەو رووداوى، کاتىك پېغەمبەرى خۇداي ﷺ بەناى بۇ خەلکى تائىف بردو داواى کۆمەكى و پەشتىوانى لېکردن، بەلام ئەوان بە درۇيان خستەمۇە گەوتنە بەردىاران کردى..

پېغەمبەرى خۇداي ﷺ لەگەل ئەوۋى تووشى چەندان رووداوى پەر ئېش و ئازارى تېرىش بېۋوۋە، بەلام لە ھەمان کاتدا چىزو خۇشېشى لە ژيان دەبىنى، لەبەر ئەوۋى ئازارمکانى ئەو رووداوانە رۆبىشتن و بەسەرچوون و خېرو پاداشتەگانىان مایەمۇە..

گەواتە: بە خەم و خەفەت، خۆت مەگۆرە.. چونکە بە دۇنيایىمۇە بە خەم و خەفەتەکانت، ناتوانىت خەلکى ئازار بەدەیت و لەناویان بەریت، سەرنەجامېش تەنھا خۆت زەرەر دىگەمەت و خۆت نارەحمت دەبىت..

ئەحنەقى كۆرى قەیس گەورە ھۆزى بەنى تەمىم بوو، ئەم پیاوۋە بە ھۆى بەھىزى، يان بە ھۆى مال و سامانەمۇە نەبېوۋ بە گەورەى ھۆزمکەى بەلکو بە ھۆى ژېرى و نەرم و نىيانى و لەسەرخۇپىمۇە، بېوۋ بە گەورەى ھۆزمکەى..

ھۆزىك ھەبوو، زۆر رەھمان لېى بوو، ھەر بۇيە كابراپەكى گېل و نەھاميان بە كرى گرت و پېيان وت: ئەمە ھەزار درھەمە، بچۇ بۇ لای گەورەى ھۆزى بەنى تەمىم و بکېشە بە ناو چاويدا..

كابراى نەھام گەوتە رى، ئەحنەفېش لەگەل ھەندېك لە پېاوانى ھۆزمکەىدا دانېشتبوو، پیاوۋەكە لېى نىزىك بۆۋە، ھەتا گەبىشتە بەردەم ئەحنەف، ئەحنەفېش

سەرى لە كابرا نزيك دمكاتەومو وا دىزانىت بە ھەوالىك، پان بە موژدىھەك دلخۇشى دمكات، بەلام كابراى نەقام و نەزان، دەستى بەرز دمكاتەومو ھەتا دىتوانىت زلەيەك بە روخسارى ئەحنەفدا دمكىشىت، زلەيەك كە نزيك بوو روومەتى ئەحنەف بىتەقنىت!! ئەحنەف سەپرىكى كابراى كردو زۆر لەسەرخۆو بە ھىمنى وتى، بۆچى پىياتا كىشام؟!

كابراش لە وەلامدا دەلىت، ھالانە ھۆز، ھەزار درھەمیان پىدام، بۆ ئەودى لە گەورەى ھۆزى بەنى تەمىم بەدەم..

ئەحنەفىش دەلىت: ئاھ.. ئىنجا خۆ من گەورەى ھۆزى بەنى تەمىم نىم!! كابراش وتى: سەپىرە!! ئەى كى گەورەى ئەو ھۆزمە؟!

ئەحنەف بە دەستى ئامازە بۆ پىاوپىكى زۆر توورمە بەھىز دمكات و دەلىت: ئەو پىاوە گەورەى ھۆزى بەنى تەمىمە، پىاومكەش ئەومندە گەسىكى زۆر توورمە نالەبار دەبىت، توورمىي و خرابەكانى بەشى نەتەومىھەكى دەگرد..

كابراى نەقام بەرمە رووى پىاوە توورمەكە دمكەوئە رى، كاتىك لىي نزيك دەبىتەو، زلەيەكى لىدمەت، بەلام پىش ئەودى دەستى بكىشىتە دواو، كابرا توورمەكە شمشىرمەكى ھەلەمكىشىت دەستى دەقرتىنىت!!

لە كۆنىشدا وتراو: سەركەوتوو ئەو كەسەپە، كە لە كۆتاپىدا پىدەكەنىت و دلخۇش دەبىت!!

ئىنجام..

ھەنسوكموت كردنو بەكارھىنانى ھەندىك شىۋازى نەشپا، نەك ھەر چارەسەرى كىشەو گىرەتەكان ناكەن، بەلكو ئازارو ناپەھەتەشت بۆ دروست دەكەن..

ھەندىيان، كېشەۋ گىرەت، چارەسەريان نىيە..

چەندىن كەس دەمىنىن، كاتىك سوارى ئۆتۈمبىلەكەيان دەمىن، توۋرە دەمىن و
جارى واش ھەيە بە ئۆتۈمبىلەكەياندا دەمكىشەن و ناخ و ئۆف ھەلدەمكىشەن و دەللىن؛
بەردەوام شەقامەكان جەنجال و قەربالغە!!

كەسانىك ھەن، كاتىك بە تەنھاش بە رېگەدا دەرپۇن، ئەومندە توۋرەن،
خەرىكە بە گىزى خۇياندا بچەن و نارەزايى دەرەمپەن و دەللىن؛ ئاي لە دەست ئەم
گەرمایە!! جارى وا ھەيە لەگەل ھەرمانبەرىكدا، لە يەك ھەرمانگە كار دەكەن،
ھەموو رۇژىك كاتىك دەمىنىنى دلت دەگىرەت و بە ھەندىك ھەسە لا بە لاو
ناپىۋىست سەرھالەت دەكات، ۋەك ئەۋەدى دەللىت؛ بە راستى ئىش و كارەكانمان زۇر
زۇرۇن!! ئاھ.. تاكەى مۇچەكەمان بۇ زىاد ناكەن؟! ھەندىك كەسى تر بەيانىان بە
پوۋىەكى ترش و تالەۋە دىن بۇ سەر كارەكانىان و بە توۋرەمىشەۋە دەرپۇنەۋە..
بە كورتى؛ دەمىت ھەموومان دان بەۋەدا بىنىن، لە ژيانى رۇژانەماندا ھەر
يەك لە ئىمە توۋشى ھەندىك گىرەت دىپىن، كە چارەسەريان نىيە، لەبەر ئەۋە
دەمىت بە سىگىكى ھراۋانەۋە ھەلسوكەۋتەيان لەگەل بىكەين و خۇمانىيان لەگەل
بگۈنچىنىن و چىژو خۇشى لە ژيانى دۇنيا بىنىن..
بەلى.. پىۋىستە چىژ لە خۇشەكانى دۇنيا بىنىن و ھەۋلى ژيانىكى

بەختەمۇر بەدىمىن..

ئاگادارىەو وريابە بارودۇخى ژيانەت، كارىگەرى لە سەر ھەلسوكەۋتەت، لە
سەر ئىش و كارت، لە سەر ھاورى و ھاۋسەر و مىندالەكانت دروست نەكەن، ئەو
كەسانە چ تاۋانىكىيان ھەيە، تا بە ھۆى كارىكى تۆۋە توۋشى ئازار و نارەحەتى
بىن، كە ھىچ پەيۋەندىەكەيان پىيەۋە نىيە ھۆكارىكى كېشەۋ گىرەتەكەش نىن و
چارەسەرىشيان لە لا نىيە؟!

وا لە خۇت مەكە، كاتىك كە بىتىنن غەم و خەفەتەيان بىرىكەۋىتەۋە، ھەر

بۆيە پېغەمبەرى ئازىز ﷺ پېگىرى كىردۈۋە، لە كاتى مردنى خۇشەۋىستىكىدا،
بە دەنگى بەرز بىگىرىت ۋە ھاۋار بىكەيت، پان يەخەۋ جىلۋبەرگ لەبەر خۇتدا
بىدېنىت ۋە سەرو قىزۇ روخسارت بېرنىتەۋە..

بۆچى؟! لەبەر ئەۋەدى مردوۋ پېۋىستى بەۋمىيە، بشۇردىت ۋە كىنۋ دىن
بىگىرىت ۋە نۆپىزى لە سەربىگىرىت ۋە دۇعاى خېرى بۇ بىگىرىت، نەك گىرىان ۋە ھاۋار
ھاۋارو لەخۇدان.. چۈنكى ئەم كارانە، جگەلە گۆرىنى خۇشەكان بۇ غەم ۋە
خەفەت، ھىچ شىئىكى تىران پېناگىرىت..

پىاۋىك لەگەل ھاۋرىيەكىدا بە پېگەيەكىدا دەۋات، ھاۋرىيەكەى ئاۋر
دەداتەۋە دەلىت: بە راستى ئەمىرۇ زۇر زۇر ساردە!!

پىاۋەكە دەلىت: دەى بەم قىسەيە كىردت، گەرمەت بۆۋە؟!
نەۋىش دەلىت: نەخىر..

پىاۋەكەش دەلىت: دەى چ سودىكت لەۋ قىسەيە بىنى؟! ئەگەر لە باتى ئەۋ
قىسەيە (سبحان الله) يەكت بىكردايە، زۇر باشتىر بوۋ.. بە راستى پىاۋىكى داناۋ
تىگەشتۈۋ بوۋە..

ژىانت بە سىرىمىرە..

بە شۇن گىرىتو كىشەدا مەگەرىۋ لە كارە بچۈكەكان
ۋەد مەبەرمۇ، بەلكو چىزۇ خۇشى لە ژىانت بىينە..

بە ھۆى غەمۇ خەفەتەۋە، خۆت لە ناۋ مەدە..

لە زانكۆ قوتابىيەكم ھەبوو، ناۋى سەعد بوو.. ھەفتەيەكى تەۋاۋ ديار نەماۋ نەھات بۆ زانكۆ.. پاشان كە بېنىمەۋە، پەرسىيەم دەربارەى ديار نەبوونەكەى لىكردو لە ۋەلامدا وتى: ھىچ نەبوو، كەمىك سەرھال بووم..

غەمۇ نارەھەتى بە پوخسارىيەۋە ديار بوو، ھەر بۆيە دوبارە پەرسىيەم لىكردو وتم: چى پوویداۋە چى بوو؟! وتى: كورپەكم ھەيە توۋشى لە نەخۆشى لە دەستدانى جگەر بوۋە چەند رۆژىكىش لەمەۋبەر، خويىنەكەشى توۋشى بېس بوون ھاتو ئەۋ بېس بوونەش، دزەى كرد بۆ ناۋ مىشكى..

منىش لە دۋاى وتنى: لاحول ولا قۋە إلا بالله نامۇزگاريم كردو وتم: نارام بگرەۋ داۋاكارين پەرومردگار شىفای بدات، خۆ ئەگەر شتىكىشى لىھات، إنشاء الله دەبىتە مايەى پاداشتى رۆژى دۋايت..

قوتابىيەكەم وتى: ياشىخ كورپەكم ھەفدە سالە.. منىش وتم: خودا شىفای بدات و براكانى ترى ساغو پارىزراۋ بكات..

كەمىك سەرى داخست و پاشان وتى: ياشىخ تەنھا ئەۋ كورپەم ھەيە ھىچى تر.. خودا جگە لەۋ كورپە مندالى ترى پېنەداۋم، نەۋىش ناۋايە كە دەيزانىت.. بە راستى حالەتەكەى زۆر كارىگەر بوو، بەلام ھەر چۇنىك بىت پىم وت: سەعد زۆر بە كورتى، پىت دەلىم: بە غەمۇ خەفەت خۆت لە ناۋ مەدە، چونكە بە دۇنيايەۋە ھىچ شتىكىمان توۋش نابىت، تەنھا ئەۋ شتانە نەبىت، كە پەرومردگار بېريارى لە سەرداۋە.. پاشان كەمىك غەمى سەر شانى سوك بوو رۆيشت..

بەلى.. پىۋىست ناكات بە ھۆى غەمۇ خەفەتەۋە، خۆت بكوژىت، لەبەر ئەۋەى غەمۇ خەفەت، ناتۋانن كۆتايى بە نازارو نارەھەتەكان بھىنن..

ماۋمىيەك لەمەۋبەر، چووم بۆ شارى مەدىنەۋ لەۋى ھاۋرپىيەكم بىنى بە ناۋى خالىدو پىي وتم: بۆ سەردانىكى دكتور عبدالله نەكەين؟ وتم: بۆچى..

جى پرويداۋە؟! وتى: بۇ ئەۋەدى سەرەخۇشى لىيىكەين، لەبەر ئەۋەدى خۇى بە
 ھۇى كاروبارى زانكۆۋە نەيتۈنۈبوو بېچىت و لە مەدىنە مابۆۋە كۆرە گەۋرەكەى
 ھەموو مال و مندالەكەى بىردىبوو بۇ ناھەنگىكى ھاۋسەرگىرى و لە گەرەنەۋمياندا
 توۋشى پروداۋى ھاتوچۇ بوون و ھەر ھەموۋيان كە يانزە كەس بوون، دەمرن!!
 دىكتۇر عبداللە تەمەنى لە پەنجا سال تىپەرى بوو، بەلام بە ھەر شىۋەمەك
 بىت، مۇۋەھەست و سۆزى ھەيە، بەلكو ۋەكو ھەر پەكىك لە ئىمە، لە سنگىدا
 دىك و دوو چاۋى ھەيە، كە دىتۈن بگىرىن و ھىمىسىك بىرپىزىن.. خاۋمنى
 دىرونىكىشە خۇشى و ناخۇشى پروى تىدەمكات..

كاتىك نەم ھەۋالە دلتەزىنەى پىدەمكات، نوپىزىيان لە سەر دەمكات و بە دەستى
 خۇى دىميان خاتە گۆرمۇو دىميان نىپىت..

يانزە كەسى خانەۋادىمەك!! بە راستى كەم نىە!! ئىستا بە تەنھا لە
 مالەكەيدا دىت و دىچىت.. يارى مندالەكانى دىمىنىت، پەرش و بلاۋبوۋنەتەۋە،
 لەبەر ئەۋەدى دوو كچەكەى نەماون، تا يارىيان پىيىكەن.. كاتىك سەمىرى جىگەى
 خەۋەكەى دىمىر، پىك نەخرا بوون، لەبەر ئەۋەدى ھاۋسەرە بە سۆزەكەى نەما
 بوو، تا پىكىيان بخت.. پاسكىلى كۆرەكەى دىمىنى بى جۈلە ۋەستا بوو، لەبەر
 ئەۋەدى ياسرى كۆرى نەما بوو، تا لىيى بخورىيت و سۈارى بىيىت.. بە ھەمان شىۋە
 سەردانى ژوورى كچ و كۆرە گەۋرەكانى دىمىر و كەلۋەلەكانىيانى بە بىيازى
 دىمىنى..

پاك و بىگەردى بۇ خۇداى تاك و تەنھاۋ بە دەسەلات.. بە راستى پىاۋىكى
 نارامگر بوو!! كاتىك مىۋانان و ئەۋ كەسانەى كە بۇ سەرە خۇشى دىمەتن، وات
 دىزانى ئەمىش پەكىكە لەۋ كەسانەۋ لەۋە دىچو، كە ھىچ نارەجەتەكى بە سەر
 نەھاتىيىت و ھەمىشە ۋەتى سەر زىمانى بىرىتى بوو لە: إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ..

تەمەن و بوون و ژيان و مردن، ھەر لە لاي خۇدايە.. بە راستى كەسىكى زۆر
 ژىر بوو، خۇ ئەگەر بەم شىۋەمە لەگەل ئەۋ كارەساتەدا، ھەلسۈكەۋتى نەكرەدەيە،
 ئەۋا بە غەم و خەفەت خۇى لە ناۋ دىمىرد و نەيدەتۈنى دىرپۇ بە ژيان بدات..
 كەسىك دىناسم، ھەمىشە بە دلخۇشى و كامەرانى دىمىنىم، كاتىكىش لە ژيان و

گوزەرانى وردىبومەو، بېنىم خاومنى كارىكى زۆر ئاسايى بوو، لە خانوويەكى
 بچوگى كرىشدا دىڭياو ئۆتۈمبىلىكى كۆنىشى ھەبوو، خاومنى كۆمەلىك مىندالى
 زۆرىش بوو، لەگەل ھەموو ئەمانەشدا ھەمىشە دەم بە خەندە بوو.. كاتىك
 دەتېنى خۆشت دەويستو بە بەختەومرى دىڭياو خۆشى لە ژيان دەبىنى..
 بەلى.. پېت دەلىم: بە ھۆى غەم و خەفەتەو خۆت مەكۆژە.. زۆر سكاللا
 دىرمەبەرەو خەلىكى تووشى بى ھىوايى و تارمايى مەكە، وەك چۆن پىاويك
 مىندالىكى كەمئەندامى ھەبىت و ھەر كاتىك بىتىنىت، غەمبارت بىكات و بلىت:
 مىندالەكەم ناساغە.. دىم زۆر بۆى تەنگە.. ئاى كە مىندالىكى ھەژارو داماوە!!
 كەسانى وا ھەن ئەوئەندە غەم و نارەھەتەكەنىيان دىبارە دەكەنەو، بە تۆ بىت
 ھەز دەكەيت، ھاوار بىكەيت و بلى: باشە.. باشە.. تىگەپىشتم.. بىرپەو..!!
 يان ئاھرىتى وادەبىنى، بەردەوام سكاللا لە لاي مىردەكەى دىكات و دەلىت:
 خانوومەكەمان زۆر كۆنە.. ئۆتۈمبىلەكەمان كەلىكى نەماوە.. چىل و بىرگەكانمان
 ھەموو كۆن و رىزىوون.. ئەم سكالايانە، جگە لە زىاد كىردى خەم و ئازارەكان، چ
 سودىكى تىريان ھەيە؟
 كەواتە: تەمەنت بە ئاھو ھەسرەت و غەم لە ناو مەبە..

پۇشنايى..

بۇ ئەۋەى بە بەختەومرى بۆلىت، بە ئەندازەى
 بەرەكەى خۆت، پېت پابىكىشە..

بە بەشى خۇدا پازى بە..

لە گەشتىكىدا بۇ يەككە لە ۋلاتەكان، بۇئەۋى جەند وتارو نامۇزگار يەك پېشكەش بىكەم، ئەو ۋلاتەش بەناۋبانگ بوو بەۋەى، كە نەخۇشخانەى زۇر گەۋەرى تىدايە بۇ نەخۇشە دەروونىەكان .. ئەو نەخۇشيانەى كە خەلگى بە شىتى ناۋى دەبەن..
بەيانىەكەى دوو وتارم پېشكەش كىردو ھىشتا كاترۇمىرىكى مابوو بۇ نوپۇزى نىومرۇ..
عبدالەزىزىشەم لەگەل بوو، كە يەككە بوو لە بانگخوازە بەناۋبانگ و دىارەكان..
كاتىك كە لە ئۆتۇمبىلدا بوۋىن.. لام كىردمۇ بە لايدا و تەم؛ مادام كاتمان بە دەستەۋمىيە،
خەز دەكەم بىچەم بۇ شوپىنىك..

وتى؛ بۇ كۆى؟ وتەم؛ نەخۇشخانەى نەخۇشە دەروونىەكان..
پىكەنى و وتى؛ بۇچى؟! دەتەۋىت لە عەقۇل ۋ ئىرىت دۇنيا بىت! وتەم؛ نا، بەلگە
سودى دەبىت بۇمان و پەندو نامۇزگارى لى وەردەگىرىن.. زىاتىر نىعمەتەكانى خوداى
پەروەردگار مان بۇ دەردەكەۋىت.. عبدالەزىز بىدەنگ بوو.. بىرى لە خالى ئەو نەخۇشە
دەردەۋە.. ھەستەم كىرد زۇر غەمبار بوو.. چۈنكە كەسىكى زۇر نەرم و نىيان و بەسۇز
بوو.. زىاد لە پىۋىست كەسىكى سۇزدار بوو..

چۈۋىن بۇ ئەۋى و روۋمان كىردە بىنايەك، كە ۋەك ئەشكەۋەت ۋا بوو.. بە درەخت
چۈۋەردەۋى گىرابوو.. ۋەك شىۋەى تارمايى و شەبەخىك دەردەكەۋەت.. يەككە لە پىزىشكەكان
پىشۋازى لىكىردىن.. بەخىرەتەنى كىردىن و پاشان بە نەخۇشخانەكەدا گىراپىنى..
پىزىشكەكە دەربارى نارەحەتى و ناخۇشى نەخۇشەكان، دەستى بە قەسەردن كىردو
وتى؛ ئەۋەى مەن بۇتەنى باس دەكەم، ۋەك ئەۋە نىيە كە بە چاۋى خۇتان بىبىنن.. پاشان
بەردمانى بۇ يەككى لە پارەۋەكان.. لىرەۋ لەۋى گۆى بىستى جەندەن ھاۋارو دەنگە دەنگ
بوۋىن.. ژوۋرى نەخۇشەكان بەمبەرو ئەۋبەرى پارەۋەكەدا دابەشكرا بوو..

لە لاي راستدا بە لاي ژوۋرىكىدا رۇپىشتىن.. سەپرى ژوۋرەكەم كىردو بىنىم، زىاتىر
لە دە جىگەى چۆلى تىدايە.. تەنەنە جىگەيەك نەبىت، كە بىۋاۋىكى لە سەر راكشا بوو،
پىۋامكە دەست و قاچى دەجولاند.. روۋم كىردە پىزىشكەكەۋ لىم پەرسى؛ ئەمە جىيە؟!
وتى؛ شىتە.. توشى پەركەمىش دىت.. لە ماۋەى پىنج، پان شەش كاترۇمىرىكىدا

بەركەم ئىيى دەدات.. وتم: لاجول ولا قوه إلا بالله.. لەكەيموۋە بەم شىۋىمىيە؟

وتى: دە سال زياتره.. ھەستو سۆزم لە دەروونمدا شاردەموۋە بە بېدەنگى ھەنگاوم ناو رۇيشتەم.. لەدوای چەند ھەنگاۋىك، بە لای ژوورېكى تردا رۇيشتىن، كە دەرگاگەى داخرا بوو.. لە دەرگای ژوورمكەدا، كرانهومېك، يان بەنچەرمېكەى بچوك ھەبوو.. پياۋىك لە ژوورمەو ديار بوو.. ھەندېك نامازەى بۆ كردين، بە لام ئىي تېنەگەيشتىن.. چاوم بە ژوورمكەدا گېرا.. زەوى دىوارمكەنى رەنگىكى كالىان ھەبوو.. پەرسىارم كرد ئەمەيان چيە؟

وتى شىتە.. وتم: دزمانم شىتە.. ئەگەر شىت نەبوايە لېرە نەمان دەبىنى.. چىرۆك و بەسەرھاتى ئەمەيان چيە؟

وتى: ئەم پياۋە كاتېك دىوار دەبىنى، تۈرە دەبىتو بە دەستو قاچى لە دىوارمەكان دەداو جارى واش ھەيە سەرى بە دىوارمەكاندا دەكىشىت.. رۆژېك پەنچەگەنى دەشكىت.. رۆژېك قاچى.. رۆژېك سەرى.. رۆژېك.. و.. نەمانتوانى جارى بگەين.. ھەر بۆيە ھەروەك دەبىنى لەم ژوورمدا بەندەمان كەردوۋە.. زەوى دىوارمەكانىشمان بە ئىسەفەنج داپۆشيوۋە.. چۆن دەيەۋېت، با بە دىوارمەكاندا بگىشىت..

پاشان پەزىشكەكە بە بېدەنگى لە پېشمانەۋە رۇيشت.. منو عبدالعزىزىش، وەستابوۋىن و لەبەرخۇمانەۋە قەسمان دەكردو دەمان وت: (الحمد لله الذي عافانا مما ابتلاك به).. پاشان رۇيشتىن، ھەتا گەيشتىنە ژوورېك، كە زياتر لە سى پياۋى تىدا بوو.. ھەريەكە بە شىۋانېك.. ھەيانبۇۋ بانگى دەدا.. ھەيانبۇۋ گۆرانى دەوت.. ئەوى تريان سەماى دەكرد.. ئەوى تر ھەر ئاۋرى دەدايەۋە..

لە نىۋانىندا سى كەس ھەبوۋ، كە لە سەر كورسى دايان نىشانىدەۋىن دەستو قاچيان بەستراۋونەۋە سەيرى ئەملاۋ ئەۋلايان دەكردو ھەۋلى كەردنەۋەى خۇيان دەداۋ نەيان دەتوانى.. سەرم سورماۋ لە پەزىشكەكەم پەرسى: ئەمانە چىن؟ بۆچى تەنھا ئەم سىانە بەستراۋنەتەۋە؟

وتى: ئەمانە ھەر شىك لە پېشيانەۋە بىت ئىي دەدەن.. پەنچەرو دەرگا دەشكىن.. لەبەرئەۋە، ھەر لە بەيانىيەۋە تا نىۋارە بەم شىۋىمىيە دەيان بەستىنەۋە.. وتم: ماۋەى چەنېكە بەمشىۋىمەن؟

وتى: ئەۋەيان دە سالە.. ئەۋى تر ھەۋت سالە.. ئەۋى تريان تازمىيە، پېنج سالە.. ھەر بىرم دەكردەۋە.. سوپاس بۆ ئەۋ خۇدايەى، كە ئىمەى پاراستوۋە لەۋەى كە ئەۋان

توشى بوون.. پىرسىياردى كىردى وتىم؛ دىرگاي چوونە دىرمەۋى نەخۇشخانىە لە كۆپۈمىيە؟
 وتى؛ ژوورېك ماۋە.. پەندى نامۇزگارى زۆرى تىدايە.. ومىرە.. دىستى گىرتىم بىردىمى..
 سەرتا ئەۋى بىنىم، ھاۋشېۋى ژوورمىكانى تر بوون.. چەند نەخۇشېك، ھەرىيەكەى بە
 شىۋازېك.. بەلام ئەۋى جېگەى سەرسۇرمان بوو.. پىاۋېك بوو، تەمەنى زىياتر لە پەنجا
 سالى دىبوو.. سەرى سېى بېوو.. بە چىچىكانەۋە لە سەرى زىۋى دانىشتىبوو.. خۇى كورژ
 كىرېۋە.. بە تىلەى چاۋ سەپىرى دىكرىدىن.. بە ترس و لەرمەۋە ئاۋرى دىدايەۋە.. ئەمانە
 ھەمەۋى ئاسايى بوون .. بەلام ئەۋى ترساندىمى و بە تەۋاى وروژاندىمى و بەلامەۋە نامۇ
 بوو، ئەۋە بوو كە پىاۋەكە روت ۋەقوت بوو.. ھىچ جىلۋىيەرگىكى لەبەردا نەبوو.. تەنانت
 ەمورىتىشى بە دىرمەۋە بوو.. رەنگىم گۇراۋ پەكسەرى لام كىرمەۋە بە لاي پىزىشكەكەدا..

كاتېك بىنىمى چاۋم سور ھەنگەراۋە، پىتى وتىم؛ ئارام بە.. بۇت باس دىكەم بۇجى
 ئاۋايە.. ئەم پىاۋە ھەركاتېك جىلۋىيەرگىمان لەبەردىكرىد، بە ددانەكانى دىدېراندو
 دىۋىست ۋووتىيان بدات.. رۇژانە زىياتر لە دە دىست جىلۋىيەرگىمان لەبەرى دىكرىد، بەلام
 دىدېراندو بەم شىۋەيە دىمايەۋە كە دىبىنى.. ئىمەش بە ھاۋىن و زىستان، بەم شىۋازە
 وازمان لىيەنناۋە.. ئەۋ كەسانەش كە بەدىمورىيەۋەن شىتن و ەمەلىيان پىناشكىت، كە
 بۇجى ئاۋايە..

ھاتە دىرمەۋە.. نەمتۋانى زىياتر ئارام بىگىم.. بە پىزىشكەكەم وت؛ دىرگاگەم پىشان
 بدە بۇئەۋى بېچە دىرمەۋە..

وتى؛ ھەندېك بەشى تر ماۋە.. وتىم؛ ئەۋى بىنىمان بەسە..
 پىزىشكەكە رۇشت و مىنىش لە تەنىشتىەۋە.. بە بىدەنگى دىرۇشتىن، لەپىر لاي
 كىرمەۋە بە لامدا، ۋەك ئەۋى بىرى شىكى بىكەۋىتەۋە، كە بىرى چوۋ بىت و وتى؛
 پاشىخ لىرە پىاۋېك ھەيە، بازىرگانىكى گەۋرىيە.. سەدان مىلۇن پارەى ھەيە.. توشى
 نەخۇشەكى ەمەلى بوۋە.. ماۋەى دوو سالىە مىندالەكانى ھىناۋايانە بۇ ئىرە.. پىاۋېكى
 ترى لىيە ئەندازپارە لە كۇمپانىيائى ... كەسىكى ترى لىيە كە ...

پىزىشكەكە بە دەم رېگەۋە، ھەرى قەسى بۇ دىكرىدىن.. دىرپارەى ھەندېك كەس بۇمان
 دىمدا، كە زەلىل بوون، لەدۋاى ئەۋى خاۋەن پەلەۋپايە بوون.. ھەندېكى تر لەدۋاى
 دىۋەلمەندى ھەزىر كەۋتېۋون..

دىرۇشتىم و ھەرى بىرىم دىكرىمەۋە.. پاك و بىگەردى بۇ خۇدا، كە رزق و رۇزى لە نىۋان
 بەندەكانىدا دابەش كىردۋە.. بەۋەى كە بىيەۋىت دىبەخىشېت، يان لىي دىكرىتەۋە و پىي

نابەخشیت.. ھەندىك جار خودای گەورە مالى و سەرۆت و سامان و پلەووپاھە و ناوبانگ بە كەسنىك دىمبەخشیت، بەلام ژیری و عقلی لیۆمردمگرتەمۆ.. دىبىنىت لە زۆر بەی كەس دەولەمەندترە.. لە زۆر بەی كەس جەستەى بەھیزترە، بەلام لە نەخۆشخانەى دەروونى، یان لە شیتخانە بەند كراو..

كەسى واش ھەيە پلەووپاھەى بەرزى ھەيە.. مالى و سامانى زۆر.. عقل و ژیریەكى گەورە، بەلام لەشى ساغ نیە و نەخۆشە.. كەسانىك دىبىنى بیست، یان سى سالى، لە سەر جىگە كەوتوون، بەبى ئەوى مالى و سامان و پلەووپاھە، ھىچ سودىكیان پى بگەيەنن..

﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَنَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ القصص. واتە: (ھەر پەرۆمردگارى تۆيە ھەرچىەكى بویت دروستى دەكات و ھەلىدەمژىرت، خەلكى ئەو دەسلەتەيان نیە و سەرپشك نەكران، پاكى و بىگەردى و بلىندى بۆ خودا، لە بەرامبەر ئەو شانەدا كە نەفامان دىكەن بە شەرىك و ھاوئل)..

ھەر بۆيە ئەو كەسانەى كە توشى تافىكرەنەمۆ و بەلایەك ھاتوون، زۆر بە خىرايى پىوێستە بزائن، كە لە لایەن پەرۆمردگارمۆ دىارپىەكیان پىبەخشاو.. ئەگەر مالى و سامانى زۆرى پىنەبەخشیوى، بە دلىنایىپەمۆ لەش ساغى پىبەخشیوى.. ئەگەر لەش ساغى پىنەبەخشیوى، بە دلىنایىپەمۆ ژیری پىبەخشیوى..

لە ھەمۆو نىعمەتەكانیش گەورەتر، ئەمۆيە كە باومۆو نىمانى پىبەخشیوى.. دەى پىرۆزت بىت و خوشى بۆ خۆت، كە لە ژىر ساپەى نىسلامدا دەژىت و لە ژىر ساپەى نىسلامدا دەمىت.. دەى پىر بە دەنگ و بە بەرزى ھاوار بكە و بلى: سوپاس بۆ خودا.. سوپاس بۆ خودا..

پىغەمبەرى خودا ﷺ ەمەرى كۆرى عاصى بە سەرگرداھەتى سوپاھەك نارد، بۆ شام.. كاتىك موسلمانان گەيشتنە شام، بىنیاى ژمارەى سوپاى دوژمنان زۆر زۆرە، ھەر بۆيە داواى كۆمەكى و پشتىوانىيان لە پىغەمبەرى خودا ﷺ كرد، پىغەمبەرى خودا ﷺ ئەبوعوبەيدەى كۆرى جەراھى ﷺ كرد، بە سەرگردەى ئەو جەنگاومرەنەى كە بۆ كۆمەكى و پشتىوانى، ناردنى بۆ شام..

سوپاھەكى ئەبوعوبەيدە ﷺ زۆر بەى ئەو موسلمانە كۆچەرەنە بوون، كە لە سەرەتای ھاتنى نىسلامدا موسلمان ببوون، نىمامى ئەبوعوبەكرو نىمامى عومەرىش (خوداىان لى رازى بىت) لە رەزى ئەو سوپاھەدا بوون.. كاتىك سوپاھەكى ئەبوعوبەيدە ﷺ كەوتە رى، پىغەمبەرى خودا ﷺ روى تىكرد و فەرموى: لەگەل ەمەردا، با ناكۆكى و جىاوازی

نەكەۋىتە نىۋانتانەۋە..

كاتىك ئەبوعوبەيدەﷺ بە خۇيى و سوپاكەيمەۋە گەيشتە شام، عەمرﷺ پىي فەرموو:
تۆ بۇ كۆمەكى و پىشتىۋانى سوپايەك نىردراۋى، كە من سەرگىردەيم.. ئەبوعوبەيدەش
لە ۋەلامدا دەفەرمۇيت: نەخىر.. تۆ سەرگىردەى سوپاي خۆت بەۋ مەنىش سەرگىردەى
سوپاي خۆم دەيم.. ئەبوعوبەيدەﷺ كەسكى نەرم و نىان و لەسەرخۇ بوو، خەزى
نەدەكرد لە پىناۋ ژيانى دونىادا، كىشەۋ گرەت دروست بىكات..

نەمجارەشيان عەمر فەرموۋى: تۆ بۇ كۆمەكى و پىشتىۋانى من نىردراۋىت..
ئەبوعوبەيدەش فەرموۋى: ئەى عەمر، پىغەمبەرى خودﷺ پىي فەرموۋم: لەگەل
عەمردا ناكۆك و جىاۋاز مەبن، نەگەر تۆ بە گويم نەكەيت، ئەۋا من بە گويت دەكەم و
ملكەچى بىرپارەكەت دەيم.. عەمر فەرموۋى: دەى تۆ دەبىت بىيتە ناۋ سوپاكەيمەۋە
من دەيم بە سەرگىردەت.. ئەبوعوبەيدە، بە بىرپارەكەى عەمر رازى بوو.. ھەر بۇيە
عەمرﷺ پىشكەۋت و پىشۋوڭى بۇ سوپاي مۇسلمانان كىرد..

لە دۋاي جەنگەكە، يەكەم كەس كە گەيشتەۋە شارى مەدېنە، عەۋفى كورى مالىك
بوو، كاتىك جوو بۇ خىزمەتى پىغەمبەرى خودﷺ ھەۋالى جەنگەكەى بە پىغەمبەرى
خودﷺ راگەياند، پاشان باسى ۋوداۋەكەى نىۋان عەمرى كورى عاص و ئەبوعوبەيدەى
كورى جەراخى كىرد..

پىغەمبەرى خودﷺ كاتىك ھەۋالى ئەۋ ۋوداۋەى بىست، فەرموۋى: پەرۋەردگار
بەزەمى و سۆزى خۆى بە سەر ئەبوعوبەيدەى كورى جەراخدا بىرپىڭىت..

بىرۆكە..

بۇ ئەۋەى بە بەختەمۇرى و كامەرانى بىت، پىش
ئەۋەى سەيرى تارىكىيەكانى ژيانىت بىكەيت،
سەيرى لايەنە درەشاۋەكانى ژيانىت بىكە..

ۋەكۈ چىپاكان خۇپاگر بە..

لە سەرمەتاي قۇناغى بانگەماز كىردىمدا، رۇژىك چووم بۇ يەككىك لە گۈندەكان بۇ پېشكەش كىردىنى وتارىك.. بەرپىرسى بانگەمازى ئەو ناۋچەيە، پېشۋازى لىكردىم سۋارى ئۆتۈمبىلىكى زۇر كۇن بوۋىن ۋەكەوتىنە رى..

كاتىك لەگەلىدا كەۋتەمە گەتۈگۇ، پېنى راگەپاندىم ئەندازى مەرمىي ھاسەردارى، لە گۈندەكەماندا بە رېژمەكى زۇر بەرزىۋەتە، ھەتا ۋاي لىھاتوۋە، كەسكىك ناتوانىت ئۆتۈمبىلىكى تازە بىكرېت، ئەگەر بۋارت ھەبوو، بەلكو باسكىكى ئەو بابەتەش بىكەيت.. پاشان چۈۋىنە گۈندەكەۋە دەستەم كىرد بە پېشكەش كىردىنى وتارەكەم..

لە كۇتايى وتارەكەمدا، ۋەلامى پەرسىيارە نوسراۋەكانى نامادەبوۋانم دەداپەۋە.. دىلم خۇش بوو، كاتىك بىنىم يەككىك لە پەرسىيارەكان، دەربارى زۇرى مەرمىيە ۋە دىلى خۇمدا وتم: ئەمە ئەو بابەتە بوو، كە مەن دەمەۋىست لە بارەپەۋە بدوۋىم.. ھەر بۇيە دەستەم كىرد، بە باس كىردىنى كارىگەرمىيە خراپەكانى زۇرى مەرمىي، لە سەر كچان ۋە كورانى گەنج ۋە لاو، پاشان وتم: ھىچ كچىكى پىغەمبەرى خودا ﷺ مەرمىيەكە ۋە پېنج سەد دەرەم زىاتەر نەبوۋە، دواتر دەنگەم بەرز كىردەۋە وتم: ئەى ھۆزى ھالان، ئايا كچەكانى ئىۋە باشترو چاكتەن لە كچەكانى پىغەمبەرى خودا ﷺ؟!

لەپەر كابراپەكى پىرى بە سالاجوو، ھۋارى كىردو وتى: بۇ كچەكانى ئىمە غەمبىيان چىە؟! يەككىكى تر وروژاۋ وتى: قەسە بە كچەكانى ئىمە دەلىت؟! يەككىكى تىران ھەستايە سەر ئەرنۆۋ وتى: خۇ ئەمە لە بارەى كچەكانەمانەۋە دەۋىت ۋە قەسە دەكات!

بە راستى كەۋتەمە نىۋ روۋداۋىكى زۇر ناخۇشەۋە، رزگار بوۋن لى ئاسان نەبوو.. مەن لە سەرمەتاي قۇناغى بانگەخۋايمدا بوۋم تازە زانكۇم تەۋاۋ كىرد بوو، نەمەدزانى چى بىكەم، بە بىدەنگى مامەۋە ھىچ قەسەيەكەم نەكرد، تەنھا زەردەخەنەيەكەم بە روۋى ھەرسىكىباند كىرد، سەپىرىكى كۇتايى مەزگەۋتەكەشم كىرد، بىنىم ھەندىك لە گەنجەكان پىدەكەنن، ھەندىكىشىان ھەستا بوۋنە سەر پىۋ سەپىريان دەكردو چاۋمىرى بوۋن، بۇ ئەۋەى بزانن چى روۋەدات ۋە روخسارپاندا ئەۋە دەخوۋىندراپەۋە، كە بلىن: توۋشى گىرمو كىشەيەكى ۋابوۋىت، رزگار بوۋن ئاسان نىە!!

كاتىك منيان بىنى، زۇر ئارامو لەسر خۇم، ئەوانىش كەمىك ئارام بوونەو، پاشان يەككە
 ھەستاو وتى؛ خەلگىنە واز لە مامۇستا بەيىن، با مەبەستەكەي روون بىكاتەو.. ھەموو بىدەنگ
 بوون.. منىش سوپاسى ئەو كەسەم كىرد، پاشان پۇزىش بۇ ھىنانەو سوپاسى ئەوانىش و
 كچەكانىشيانم كىردو دواتر مەبەستەكەم بۇ روون كىردنەو بارودۇخەكەم ئاساى كىردەو..
 دىنبا، رەشەبا ھەر چەندە بەھىز بىت، ناتوانىت درەختە رەگ داکوتاوكان بىجولنىت..
 سەرگەوتنىش لە ئارامگرتن و دان بە خۇگرتنى چەند ساتىكداپە.. ھەر چەنەك زىرى و عەقالت
 زىاد بىكات، ئەومىندە نەزانى و نەقامىت كەم دىمكات.. وەكو زىرىاكان، كە ھىچ شتىك ناتوانىت
 بىان بىجولنىت.. ھەروەھا وەكو شاخەكان كە ھىچ شتىك ناتوانىت بىان لەرزىنىت..

كاتىك كەمىك لە كۆرۈ دانىشتىكىدا، يان لە مالىكىدا، يان لە وتارىكى گىشتىدا، يان لە
 بەرنامەمەكى تەلەفزىۋنىدا، دەپەۋىت توورەت بىكات و تۇش ئەگەر بە ئارامى بىمىنىتەو بە
 سەر خۇتدا زال بىت و توورە نەبىت، ئەوا ھەموو خەلگى دەپن بە دۇست و پىشتىوانى تۆو
 سەنگەر لەو كەسە دىگىر و دۇى دەمەستىن.. ئەوما لە يەككە لە جەنگەكاندا، كاپراپەكى
 كۆپرى دوورۇو، چىگىك خۇل ھەلدەگىرەت و دەلىت؛ ئەى محمد سۆپىند بە خۇدا ئەگەر
 بىزانباپە ئەم خۇلەى دەستەم جەگەلە تۆ بەر ھىچ كەسىكى تر ناكەۋىت، ئەوا تىم دىگىرتى و
 دەمكىرد بە روخسارتدا.. ھاۋەلان وىستىيان بىكۆرۈن و بەرەو رووى چوون، بەلام پىغەمبەرى
 خۇدا ﷺ پىنى فەرموون، مەيكۆن، ئەو پىاۋە نابىناپە.. دلىشى و چاۋمەكانىشى كۆپىن..

بەلى.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ رۆپىشت و ھەر ئاۋرىشى لە كاپراى دوورۇو نەداپەو، لەبەر ئەۋەى
 پىغەمبەرى خۇدا ﷺ خاۋمنى داناپى و زىرى بوو، چۇن دەپىت بە قەسى نەقامىك توورە بىت..
 لو كل كلب عوى القمته حجراً لأصبح الصخر مثقالاً بدينار..

بەلى.. ئەگەر ھەر سەگىك وەرى و نىمە بەردى تىيىگىر، ئەوا نىرخى مىقالتىك بەرد،
 دەپىت بە دىنارىكى ئالتون.. پىشىنانىش و توۋپانە: سەگ دەمەپەت و كارۋانىش لە رۆپىشتن
 ھەر بەردەۋامە..

پىقىك

رەشەبا، ھەر چەندە بەھىز بىت، ناتوانىت شاخەكان
 بىجولنىت، بەلام دەتوانىت بە ئارمىزۋى خۇى يارى بە
 بەردو ئەمەكان بىكاتو چۆنى بوۋىت ئاۋايان لىبىكات..

نەفرىنى لېمەكە.. با شەرابىشى خوار دېيىتەو!!

زۆرىك لەو كەسانەى كە تېكەلېيان دەكەين، ھەر چەندە خراپ و نالەبارىن، خاومنى خېرو چاكەشن، ئەگەر خېرو چاكەكەشيان كەم بېت.. خۇ ئەگەر بتوانىن كلىلى سەرچاۋى خېرو چاكەكانيان بدۆزىنەو، ئەو شتىكى زۆر چاكە.. ھەندىك تاوانبار ناوبانگيان بە دزو جەردە دەرگىر بوو، بە سەر دىۋارى خەلكىدا سەردەكەوتن و دزىيان دەكرد، بەلام ھەندىك لەو سەرومت و سامانەى كە دەستيان دەكەوت، لە رېگەى خېرو چاكەدا بەكارىان دەھىنا، يارمەتى ھەزارو بېومژنەكانيان پېدەداو جارى واش ھەبوو مزگەوتيان پى دروست دەكرد!! يان وەك ئەو ئافرمەتى، كاتىك بېباۋكىكى رووت و برسى دەبىنى، كارى بەدرەشتى و داۋىن پېسى ئەنجام دەدا، بۇ ئەوۋى پارمە پولىكى دەست بەكەۋىت و ئەو بېباۋكەى پى تىر بكات..

تاوانبارى وا ھەيە، خەنجەرو چەقۇى بە دەستەو ەرتوومو دەپەۋىت خۇيىنىك بېرېشېت، بەلام كاتىك ئافرمەتېك يان مىندالىك دەبىنىت، سۆزى دەجوئىت و خەنجەرو چەقۇكەى دەستى ھېرى دەدات و لەو تاوانە دوور دەكەۋىتەو.. كەواتە خەلكى ھەموو كەم و زۆر خېرىان تېداپە، پېش ئەوۋى گومانى خراپىان پېبەرېت، گومانى چاكىان پېبەرە.. ئەمەتا پېغەمبەرى خۇداﷺ پۇزش و بىانوۋى گوناھباران و ئەو كەسانەى وەردەگرت، كە لە جەنگەكاندا دۋادەكەوتن و گومانى باشى پېدەمېردن.. كاتىك كەسېك تاوانىكى ئەنجام دەدا، پېغەمبەرى خۇداﷺ لە پېشدا سەپرى لايەنە ئىمانىەكانى ئەو كەسەى دەكرد، نەك لايەنى گوناھو تاوان و ئارموزوۋەكانى.. گومانى خراپى بە كەس نەدەمېرد، خەلكى بە كورپو براى خۇى دەزانى و بە جۋانترىن شېۋە ھەلسۈكەوتى لەگەل دەكردن..

لە سەردەمى پېغەمبەرى خۇداﷺ بېباۋىك گېرۇدەى خواردەنەوۋى ەەرەق

بېۋو، رۇژىك ھىنايان بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ و پېغەمبەرى خوداشﷺ
 ھەرمانىدا داركارى بىكەن.. پاش چەند رۇژىك، دوبارە ەرمقى خواردەۋە
 دوبارە داركارىيان كەردەۋە.. پاشان چەند جارىكى تر ەرمقى دەخواردو دەيان
 ھىنايەۋە بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ و داركارىيان دەكەردەۋە..

جارىك لەۋ جارائەۋ لە دۋاي داركارى كەردنەكەى، پياۋەكە دەۋات و پاشان
 يەكك لە ھاۋەلان پى دەلىت: نەفرىنى خۇدات لىبىت، چەند زوو زوو بۇ
 داركارى كەردن دەتھىن!!

كاتىك پېغەمبەرى خوداﷺ گۈى بىستى ئەم وتەيە دەبىت، روخسارى
 دەگۈرىت و دەفەرمۈيت: بە نەفرىنى مەكە، سۈپند بە خودا ئەۋ پياۋە خوداۋ
 پېغەمبەرمەكەى خۇش دەۋىت.. متفق عليه..

كاتىك ھەلسۈكەۋت لەگەل خەلكىدا دەكەيت، دادپەرۋەربەۋ چاكەۋ
 جوانىەكانيان بخەرە روۋ.. با ھەست بەۋە بىكەن، بە ھۈى خراپەكانيانەۋە،
 چاكەكانيان لەبىر ناكەيت و ھەر خۇشت دەۋىن، ئەۋسا دەتۋانەيت زياتر لىيان
 نەزىك بىتەۋەۋ بىچىتە دلىانەۋە..

ھۈنەرۋ لىزانىن..

پىش ئەۋەى دەست بىكەيت بە ھەلكىشانى پەگو
 شكاندى درەختى شەرۋ خراپەى خەلكى، بىگەرئ بە دۋاي
 درەختى خىرو چاكەكانيانداۋ تىر ئاۋيان بىكە..

ئەگەر بەو شىۋەيە نەبوون كە دەتەۋىت، تۆ بەو شىۋەيە بە كە دەيانەۋىت..!!

ھەمىشە ژيان بەو شىۋەيە نابىت، كە ئىمە ھەزى لىدەمكەين.. ھەمىشە كاروبارمەكان بەو شىۋەيە نارۋات، كە نارمەزوۋى دەمكەين.. ئۆتۈمبىلەكەت كۆنەو سارد كەرمەكەشى كار ناكاتو ناشتۋانىت بىگۈرپىت.. چارمەسەر چىيە؟! مادام چارت ناچارە، دمتۋانىت خۇراگەر بىتو سود لە ئۆتۈمبىلەكەشتو لە ژيانىشت وىرەگىرپىت..

فۇرمى وىرەگىرتن لە زانكۆت پەر كىرمەو، بەلام لە كۆلىژىك وىرەگىرپىت، كە ھەزەت پىي نىيە، ھەولت زۇردا بۇ ئەۋەي كۆلىژىكەت بىگۈرپىت، بەلام نەمتۋانى و بەردەۋام بوۋى لە زانكۆۋ دوو سى سالىشت تىپەراند، دەي دمتۋانىت سود لە خويىندەكەت بىيىنىت، ھەرومەھا چىژو خۇشيش لە ژيانت وىرەگىرپىت..

چوۋىت بۇ داخۋازى ئافىرمىتىك، بەلام پىيان نەدايتو تۇش ئافىرمىتىكى تىرت مارە كىرد.. وىستت لە شوپىنىك دامەزىپىت، بەلام لە شوپىن و جىگەيەكى تر وىرەگىرپىت، چارمەسەر چىيە؟! بە ئاسايى كارمەكە وىرەگىرپىت دىرپە بە ژيانت بدەو بەختەمۇر بىزى.. زۇرىك لە خەللى كاتىك توشى يەككى لە گىرەتەكانى سەرمەۋە دىمىن، دىمەكەن بە كىشەيەكى زۇر گەۋرەم بەردەۋام بىرى لىدەمكەنەۋە ئاخ و ئۇف، بۇ رابىردو ھەلدەمكىش و لە لاى دۇستو دوزىمن سكاللى خالى خۇيان دەمكەن، ھەموو ئەم نارمەزايانەش، ناتۋانن كارىك بۇ سكالكار بىكەن، يان شتىكى لە دەستچۈۋى بۇ بىگىرەنەۋە.. ئەي چارمەسەر چىيە؟!

چارمەسەر بىرىتەيە لەۋەي: ئەگەر كاروبارمەكان بەو شىۋەيە نەبوون، كە تۆ دمتەۋىتو ھەزى پىدەمكەيت، ئەۋا تۆ دمتۋانىت خۇت بىگونجىنىتو بەو شىۋەيە بىت، كە ژيانت لى تىك نەچىتو ھەول بىدەيت بە بەختەمۇرى بىزىت.. كەسى ژىرو دانا ئەۋ كەسەيە، كاتىك دىزانىت بارودۇخىكى بۇ ناگۇرەدەيت، لەگەلدا ھەلېكاتو خۇي بىگونجىنىت.. ھاورپىيەكەم سەربەرشتى دروست كىردىن مەزگەۋىتىكى دىمەكەن، كاتىك پارمىان لىپرا،

چوون بۇ لاي يەككە لە بازىرگەنەكان، بۇ ئەوۋى لە تەواۋ كىردى مەزگەۋتەكەدا يارمەتپان بىدات.. بازىرگەنەكە دەرگاى لىكىردنەموو كەمىك لە لاي دانىشتىن ۋە چەندىكى لە تۈنۈدا بوو يارمەتپان، پاش كەمىك بازىرگەنەكە ھەبىكى لە گىرھانى دەرھىناۋ خواردى.. يەككە لە نامادىمبوۋان پىي دەلىت: ئەو ھەبىكى بوو؟

ئەۋىش دەلىت: ئەو ھەبىكى ھەبىكى بوو، ماۋى بىست سالا بە ھۇى ئەو ھەبەۋە نەبىت، ھەم لىناكەۋىت.. نامادىمبوۋان دۇعاى خىرو شىفاپان بۇ كىردو مائىناۋاپان لىكىرد، لە دۋاى ھاتنە دەرەمۋىپان لە مالى بازىرگەنەكە، بە لاي كۆمەلىك چالۋ رېگەۋبانا دەرۋىن، كە كارپان تىدا دىبىت ۋە بە ھۇى دىنگى مۆلىدەو زۆرىك گۆۋپ روناكىيەۋە، ژاۋمژاۋىك دروست بىۋو، ئەۋى جىگەى سەرسۈرمان بوو، پاسەۋانى مۆلىدەكەن، كە پىۋاۋىكى ھەژار بوو، چەند لاپەرەمىيەكى رۆژنامەى راخستىۋو، زۆر بە ئارامى ھەۋى لىكەۋتىۋو!!

بەلى.. بە خۇشى ۋە بەختەومرى بۆرى ۋە كاتى غەم ۋە خەفەت نىۋە بە گۆۋرەى ھەبۋىنى ۋە نەبۋىنى خۆت دىرۋە بە ژىانت بىدە ھەۋلىدە ھەمىشە بە كامەرانى بۆرىت ۋە رېگە مەدە ھىچ كات، غەم ۋە خەفەت لە دەرگاى دلو دەرۋىن بىدات..

پىغەمبەرى خودا ﷺ لەگەل ھاۋەلانىدا، لە يەككە لە جەنگەكاندا، خواردىپان زۆر كەم پىدەمىت ۋە زۆرىش ھىلاك ۋە ماندوۋ دىمىن، پىغەمبەرى خودا ﷺ عابەكەى رادەخات ۋە ھەرمان دىكات بەۋەى، كە ھەمۋىپان خواردنەكەپان تىكەل بىكەن.. پىۋاۋى ۋە ھەبۋە تەمنا دىنكىك خورما، پان دوۋ دىنك خورماى دەرھىنا، كەسى ۋە ھەبۋە لەتىك نانى ھەبۋە دەرھىناۋ تىكەلى دىكىرد.. ھەمۋىپان ئەۋە پىپان بوو، لە سەر عابەكەى پىغەمبەرى خودا ﷺ داپاننا، پاشان ھەمۋىپان دىستپان كىرد بە خواردن ۋە زۆرىش چىژو خۇشپان لە خواردنەكەپان بىنى، لەۋانەشە تىرىشپان نەخوارد بىت، بەلام لانى كەم بۇ ساتىكىش بىت، بىستپان بىر چۆۋە..

تروسكىرىك..

ئەم شتانەى خۆزگەى پىدەخۋازىت، مەرج نىۋە ھەمۋىپان بەدى بىن.. شەنەش ھەمۋە جارەك، بە ۋىستو ئارەمۋى كەشتەكان ھەلەكەت..

جىياۋازىشمان ھەبىت، ھەر بىراين..

ئىمامى شافىئى (خودا لىي خوش بىت) لە سەر بابەتتىكى فىقھى لەگەل زانايەكدا دەكەۋىتە گفتوگۇۋ ناگەنە ھىچ ئەنجامىك و جىياۋازى دەكەۋىتە نىۋانىان، ھەتا وايان لىدىت دىنگيان بە سەر يەكدا بەرز دەكەنەۋە ھىچيان ناتوانن، ئەۋى ترىان رازى بىكەن.. كاتىك دانىشتن و گفتوگۇكەيان كۆتايى پىدىت و دىيانەۋىت بېرۇن، ئىمامى شافىئى (خودا لىي خوش بىت) بە زاناكەى ھاورپى دەلىت، ئايا نابىت لە راۋ بۇچوۋندا جىياۋازىمان ھەبىت و براش بىن؟!

ھەندىك زاناي بۋارى ھەرموودە لە لاى يەكىك لە خەلىفەكان دادىنىشن، يەكىك لە ئامادىبۋوان ھەرموودەيەكى پىغەمبەرى خودا ﷺ باس دەكات، يەكىك لە زاناکان سەرسام دىبىت و دەلىت: ئەۋە كەى ھەرموودەى پىغەمبەرى خودايە ﷺ؟ لە كۆپت ھىناۋە؟! درۇ بە دەم پىغەمبەرى خوداۋە دەكەپت؟! پىاۋەكەش دەلىت: بە دلىنپايەۋە ھەرموودەى پىغەمبەرى خودايە ﷺ..

زاناكەش دەلىت: نەخىر.. من ھەرموودەى وام نەبىستۋەۋە لەبەرىشم نىە!! ۋەزىرىكى زۇر ژىر ئامادەى دانىشتەكە دىبىت، روو دەكاتە زاناكەۋ دەلىت: مامۇستا جەنابت ھەموۋ ھەرموودەكانى پىغەمبەرى خودات ﷺ لەبەرە؟! زاناكە دەلىت: نەخىر..

ۋەزىرەكە دەلىت: ئەى نىۋەمىانت لەبەرە؟!

زاناكە دەلىت: لەۋانەيە..

ۋەزىرەكەش دەلىت: دەى واى دابنى ئەۋ ھەرموودەيە، لەۋ نىۋەيەيە كە لەبەرت نىە..

كىشەكە كۆتايى ھاتو بىرايەۋە..

عبداللەى كۆرى موبارەك ۋ فوزەىلى كۆرى عەياز دوو ھاۋەلى گىانى بە گىانى يەكبۋون و ھەرگىز لىك جىيا نەدەبۋونەۋە، ھەردوۋكىشىيان دوو زاناي زۇر

گەورەمۇ خۇداپەرست بوون.. پۇژمەكان تېپەرپەن و عبداللىھى كۆرى موبارەك چوو
بۇ جىھادو تېكشانو فوزمىلى كۆرى عەيازىش لە ھەر دوو ھەرەمى مەككەو
مەدېنە، ھەر خەرىكى نوپۇژو خۇداپەرستى بوو..

پۇژىك فوزمىل لە يەككە لە ھەرەمەكان دادەنىشىتو، دلى زۆر ناسك
دەمىت و فرمىسك بە چاۋەكانىدا دېتە خوارمەو زۆر بېرى عبداللىھى كۆرى
موبارەكى ھاۋەلى دىمەك، ھەر بۇيە نامەيەكى بۇ دەنوسىتو داۋاى لېدەمەكاتو
بانگى دىمەك، بۇ ئەۋەى بگەرپتەۋەو لە ھەرەم دەست بىكەتەۋە بە خۇداپەرستى و
نوپۇژو قورئان خويندن..

كاتىك عبداللىھى كۆرى موبارەك نامەكە دەخوينتەۋە، ئەمىش بە نامەيەك
و دلامى دەداتەۋەو دەلەت:

يا عابد الحرمين لو أبصرتنا	لعلمت أنك في العبادة تلعب
من كان يخضب خده بدموغة	فنجحورنا بدمائنا تتخضب
أو كان يتعب خيله في باطل	فخيولنا يوم الصبيحة تتعب
ريح العبير لكم ونحن عبرنا	رهج السناك والغبار أطيّب
ولقد آتانا من مقال نبينا	قول صحيح صادق لا يكذب
لا يستوي غبار خيل الله في	أنف امرئ ودخان نار تلهب
هذا كتاب الله ينطق بيننا	ليس الشهيد بميت لا يكذب

بەلى.. بە ھۇنراۋەيەك باسى ھەزەل و گەورەمى جىھادو تېكۇشانى كىردو
پەيامىكى جوانىشى ئاراستەى ھاۋەلەكەى كىردو تىايدا نوسى بوۋى، كە ئەۋەى
تۇ دەيەكەت لە چاۋ تېكۇشانى ئىمەۋە، ۋەكو يارى ۋايەو ئەگەر تۇ بە فرمىسك
گۇناكانت تەر دەكەيت، ئەۋا ئىمە گەردنىشمان خوينى لېدەچۆرى.. كاتىكىش
ئەسپو مەينەكەت لە كارى ئاساندا ماندوو دەكەيت، ئەۋا ئىمە ئەسپو
مەينەكانمان لە جىھادو تېكۇشاندا دەپىكرىن و ماندوو دەمىن.. كاتىك خۇت
بۇن خۇش دەكەيت، بە بۇنى خۇش، بۇنى خۇشى ئىمە تۇزو خۇلى رېگەى
تېكۇشانە.. پېغەمبەرى خۇدائى ﷺ لە وتەپەكدا، كە ھىچ گومانىكى تېدانىيە،
دەفەرمۇيت، تۇزو خۇلى جىھادى ھىچ كەسەك، لەگەل دوكەل و بلىسەى ناگرى

دۆزەخدا كۆنابنەھەم پەرۋەردىگار بىش لە قورئانەكەيدا، شەھىدى بە نەمەر ناۋىر دۈۋەم فەزىل و پەلەو پايمى گەۋرەى پېيەخشيۋە..

پاشان فەرموۋى: ھەندىك بەندە پەرۋەردىگار تواناى رۇژۋوگرتنىكى واى پېيەخشيۋە، كە بە كەسىكى ترى نەبەخشيۋە.. ھەرۋەھا دەرگاى قورئانى پېرۋزى لە ھەندىك كەس كىر دۈتەۋە، جىاۋاز لە خەلكانى تر.. زانست و زانىارىشى بەخشيۋە بە كەسانىك و تواناى جىھاد و تىكۈشانىش بە كەسانىكى تر.. كەسانىكىش پەرۋەردىگار فەزىلى شەۋنۋىژى پېيەخشيۋە.. ئەۋەى تۋى لە سەرى، لەۋە باشتر نىيە كە من لە سەرىم، ھەر ۋەك چۈن ئەۋ كەرەى كە من دىكەم، لەۋ كەرە باشتر نىيە كە تۋ دىكەيت.. ھەردۈۋكىشمان لە سەر خىرو چاكەين، بەم شىۋمىيە زۆر بە ئارامى جىاۋازى لە نىۋانىاندا نەما.. پەرۋەردىگار بىش دىمەرمۈيت: ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ...﴾ (١٨) القصص. واتە: (ھەر پەرۋەردىگارى تۋىيە ھەرچىيەكى بوۋىت دروستى دىكات و ھەلى دىمىژىرىت)..

دۋاى ئەۋەى پەرۋەردىگار لە جەنگى خەندەمقدا، بە ھۋى رەشەبايەكى بەھىزەۋە شىكىستى بە بېباۋەردان ھىناۋ بە سەرى شۆرمۈە گەرانەۋەم پەشتيان ھەل كىرد، مۇسلمانانىش گەرانەۋە بۇ مالىەكانيان و شمشىرو كەرسەكانى جەنگيان دانا، پېغەمبەرى خوداش ﷺ گەراپەۋە بۇ مالىەۋەم خۋى شۆرى... كاتىك نىزىك نىۋمىرۇ بۇۋە، جۈبرائىل ﷺ ھات و لە دىمەۋەى مالىەۋە، بانگى پېغەمبەرى خوداى ﷺ كىرد.. پېغەمبەرى خوداى ﷺ ترسى لىدەنىشىت..

جۈبرائىل ﷺ دىمەرمۈيت: ئەى پېغەمبەرى خوداى ﷺ ئەۋە چەكى جەنگتان داناۋە؟! پېغەمبەرى خوداى ﷺ دىمەرمۈيت: بەلى..

جۈبرائىل ﷺ دىمەرمۈيت: دى فرىشتەكان ھىشتا چەكەكانيان داناۋەم تا ئىستاش بە دۋاى بېباۋەردانەۋەن و راۋيان دىنن و خەرىكن لە شارى مەدىنە دۈۋىران دىخەنەۋە، پاشان فەرموۋى: پەرۋەردىگار فەرمانت پىدەكات، بەرمو لاي جۈلەكەكانى بەنو قورمىزە بىكەۋىتە رى..

پېغەمبەرى خوداى ﷺ بانگى خەلەكەكى كىردو پىي فەرموۋن: ھەر كەسىك گۈپراپەل و ملكەچە با نۋىژى عەسر، لە بەنو قورمىزە ئەنجام بدات.. خەلەكەكە

ھەمموو چەكەكانيان ھەلگرت و كەوتنە رى، ھەتا كاتى نوپۇزى عەسر ھاتو ھىشتاش لە رۇپشتن بەردموام بوون.. ھەندىكىان وتيان: تا نەگەينە بەنو قورمىزە نوپۇزى عەسر ناكەين، بەلام ھەندىكى تريان وتيان: نوپۇزەكەى عەسرمان دمكەين، لەبەر ئەمەى پىغەمبەرى خودا ﷺ مەبەستى لەو ھسەپەى ئەوە بوو: كە پەلە بكەين و زوو بكەوينە رى، ھەر بۇيە نوپۇزى عەسريان ئەنجامداو پاشان كەوتنەوە رى، ئەوانى تريان نوپۇزەكەيان دواخست و كاتىك گەپشتنە بەنو قورمىزە نوپۇزەكەيان ئەنجامدا..

كاتىك رووداوەكەيان بۇ پىغەمبەرى خودا ﷺ گىراپەو، پەخنەى لە ھىچ يەكك لەو دوو كۆمەلە نەگرت.. پاشان گەمارۆى جولەكەكانى بەنو قورمىزەيانداو پەرورەدگار سەرگەوتنى بە موسلمانان بەخشى..

سەيركە ئەوانە كاتىك لە راو بۇچووندا جياواز دىبوون، بەلام ھەر برا بوون.. بە ھۆى جياوازی راو بۇچوونىانەو، كىشەو گىر وگرفتيان نەدەسازاند.. بە راستى ئەگەر بەم شىومىيە لەگەل خەلكىدا ھەلسوكەوت بكەيت و لەگەلىاندا ھىمن و لەسەرخۆ بيت و بەرامبەر راو بۇچوونەكانيان سنگ فراوان بيت، بە دلنیاپىيەوە لە لاپان خۆشەويست دىبىت و زۆر بە ناسانى و بە بى لە دەرگادان، دىتوانىت بچىتە دلانەوە.. لە پىش خەلكىشدا، لە لای پەرورەدگار خۆشەويست دىبىت و بىزانە ناكۆكى و دووبەرمكى، جگەلە شەرو خراپە، ھىچ سودىكىان نىە..

تېرۋانىن..

مەبەست ئەو نىە ھەمموو كاتىك رىئىو تەبا بىن،
بەلكو مەبەست ئەومىيە، ناكۆلكو جياواز نەبىن..

نەرمو نىانى مایەى جوانیە..

كاتىك بە يەكك سەرسام دەمین و دەمانەوئیت پیايدا هەلبەدەین، دەلئین: فلانە كەس رېك وپېكە، يان قورس و گرانە، يان مەنگ و بېدەنگە..

كاتىكیش دەمانەوئیت، سەرزەشتى كەسك بکەین، دەلئین: فلانە كەس زۆر سوک و رېسوايە، يان فلانە كەس زۆر چروکە، يان زۆر چەتوونە..

پېغەمبەرى خوداش ﷺ دەفەرموئیت: «ماکان الرفق فی شيء إلا زانە، ومانزع من شيء إلا شانه». رواه مسلم.. واتە: (نەرمو نىانى لە ھەر شتیکدا ھەبیت، جوانى دەکات و دەپرازیئیتەو، ھەر شتیکیش نەرمو نىانى تیادا نەمیئیت، ناشیرین و بېزراو دەبیت)..

ئاپا دەتوانیت تەنیک ناسن بە پەنجەیک بچولئیت؟!

بەئى.. ئەگەر بەرزگەرەومپەکت لە لا بێت، دەتوانیت تەنە ناسنەكە بە جوانى بېەستیتەو و پاشان بە بچوگترین پەنجەت، دەتوانیت پەنجە بە دوگمەکانى بەرزگەرەومەكەدا بنییت و زۆر بە ناسانى بەرزى بکەیتەو..

پېغەمبەرى خوداش ﷺ دەفەرموئیت: «إذا أراد الله بأهل بيت خيراً أدخل عليهم الرفق، وإذا أراد الله بأهل بيت شراً نزع منهم الرفق». رواه احمد.. واتە: (پەرومردگار وىستى خىرو چاكەى بە ھەر كۆمەل و خانەوادەيك ھەبیت، ئەوا نەرمو نىانىان دەكات، ئەگەر پەرومردگار وىستى شەرو نارەحەتیشى بە ھەر كۆمەل و خانەوادەيك ھەبیت، ئەوا نەرمو نىانىيان لە ناودا ناھيئیت)..

نەرمو نىانى رەوشتیکە، خەلكى خۆشيان دەوئیت و دلان پى ئارام و ناسودە دەبیت و ھەر كەسك خاومنى ئەم ئاكارە جوانە بێت، دەبیتە جیگەى مەمانەو باومرى خەلكى..

ئەبو یوسفى ھازى، بە ناوبانگترین ھوتابى ئەبو حەنیفە دەبیت، ئەم ئەبو یوسفە لە مەندالیدا كەسكى زۆر ھەژار و نەدار دەبیت، ھەر بۆیە باوكى رېگرى دەكات، نامادەى وانەكانى ئەبو حەنیفە ببیت و فەرمانى پیدەكات، بچیت بۆ بازار، كار بكات و بژىوى خۆى بە دەست بھيئیت، ئەبو حەنیفەش سور دەبیت لە سەر ئەو دەبیت ئەبو یوسف نامادەى وانەكانى بێت و ئەگەر ديار نەبووايە، سەرزەشتى دەکرد..

رۆژك ئەبو یوسف سكالای باوكى لە لای ئەبو حەنیفە دەكات و حالى خۆى

تېدەگەيەنئىت، ئەبوھەنىفەش (خودا لىي خوش بىت) بانگى باۋكى ئەبو يوسىف دىمىكتە و پىي دەلىت، ئەم كۆرەت رۆژانە چەندىك پەيدا دىمىكتە؟ باۋكىشى دەلىت، دوو درەمە.. ئەبو ھەنىفە پىي دەلىت، مەن رۆژى دوو درەمەت دىمەمى و ۋاز لە كۆرەكتە بەيئە، با خەرىكى فېربوۋنى زانست و زانىارى بىت.. ئىتەر لەو كاتەۋە، تا چەندىن سال ئەبو يوسىف، لە خەزمەتى ئەبو ھەنىفەدا خەرىكى خويندەن دەبىت و زانست و زانىارىيەكى باشى لى وەردەگىرەت..

بەلى.. ئەبو يوسىف دەبىتە گەنجىكى لىھاتوو، زانست و زانىارىيەكى باشىش بە دەست دەمىنئىت، رۆژىك نەخۇش دىمەگەۋىت و لە مەلەۋە دىمەگەۋىت، نەخۇشەكەي تىنى بۆ دەمىنئىت و زۆر كارى تېدەمىكتە، كاتىك ئەبو ھەنىفە سەردانى دىمىكتە، زۆر بۆ دىلگەن دەبىت و دىمىرەت بىرەت، پاشان ئەبو ھەنىفە دىتە دەرەۋە لەبەر خۇيەۋە دەلىت: ئاھ ئەبو يوسىف.. ھىۋاخۋاز بووم لە دۋاى مەن، شوپەن و جىگەم بىگىرەتەۋە!!

ئەبو ھەنىفە، بە كۆمەلىك غەم و خەفەتەۋە، دەچىتەۋە بۆ لاي قوتابىيەكانى و لە دۋاى دوو رۆژ، خوداى گەۋرە شىفا بۆ ئەبو يوسىف دەمىرەت و چاك دەمىتەۋە.. ئەبو يوسىف خۇي دەشۋات و پاشان خۇي دىگۆرەت، بۆ ئەۋەى بىچىت بۆ لاي مامۇستاكەي و دىرەزە بە ۋانەكانى بدات، كاتىك ھەلدەستىت بىرۋات، ئەم گەسانەي لە دەرۋەزى دەپن، پىي دەلىن: ئەۋە بۆ كۆى دەچىت؟! ئەۋىش دەلىت: دەچم بۆ خويندەن ۋانەكانەم..

ئەۋانىش دەلىن: تا ئىستاش ھەر دەچىت بۆ خويندەن؟! بەس نىيە؟! ئەي نازانىت، ئەبو ھەنىفە لە بارەى تۆۋە چى وتوۋە؟! ئەبو يوسىفىش دەلىت: چى وتوۋە؟!

ئەۋانىش دەلىن: وتوۋىيەتى، ھىۋادارم لە دۋاى خۇم لە ناۋ خەلىكىدا جىگەم بىگىرەتەۋە.. دەى كەۋاتە مەبەستى ئەۋەيە، ھەممو زانست و زانىارىيەكانى ئەبو ھەنىفەت بە دەست ھىناۋە ئەگەر مەدەش، دىتۋانىت بىچىتە جىگەكەي و شوپەنەكەي پىر بىكەيتەۋە..

ئەبو يوسىف كاتىك كۆي لەم ھسانە دەبىت، سەرسام دەبىت بە خۇي و كاتىك دەچىت بۆ مەزگەۋەت، دەمىنئىت ئەبو ھەنىفە لەگەل قوتابىيەكانىدا لە سوچىكى مەزگەۋەتەكەدا خەرىكى خويندەن، بەلام ئەم تىكەلىان نابىت و لە سوچىكى تىرى مەزگەۋەتەكەدا دادەنىشىت و دەست دىمىكتە بە ۋانە وتەنەۋە ۋەلامى پىرسىارمەكانى خەلىكىش دىمەتەۋە..

ئەبو ھەنىفە كاتىك كۆمەلىكى تازە دەمىنئىت، لە مەزگەۋەتەكەدا خەرىكى خويندەن دەپن، پىرسىار دىمىكتە دەلىت: ئەۋە كىيە ۋانە دەلىتەۋە؟! قوتابىيەكانىش دەلىن: ئەۋە ئەبو يوسىفە..

ئەبۇ حەنىفە دەلىت: چاك بۆتەۋە؟ دەلىل: بەلى.

ئەبۇ ھەنىفەش دەلىل: ئەي بۇ نايەت بۇ خويۇندى وانه كانى؟! ئەوانىش دەنگ وباس و رووداومكەى بۇى دىگىر نەومو دەللىن: لەمەودوا بىر يارىداو، خۇى وانه بە خەلگى بىلەتەومو بىويستى بە تۇ نەماو.

ئەبۇجەنىفە (خودا لىي خۇش بىت) بىر دەكاتەۋە، چۇن بە نەرم و نىانى ھەلسۇكەۋت
لەگەل ئەم كارەى قۇتابىيەكەيدا بىكات، ئاور بە لاي يەكېك لە قۇتابىيەكانىدا دەداتەۋە و
پىي دەلتىت: بېرۇ بۇ لاي ئەمەي يوسىف و پىي بلى، يا شىخ پەرسىيارىكەم ھەمە، پىياۋىك
جل و بەرگىك دىمات بۇ لاي بەرگىروۋەكە، بۇ ئەۋەى بۇى كورت بىكاتەۋە، دۋاى چەند
رۇژىك كاتىك كابرادە چىتەۋە بۇ لاي بەرگىروۋەكە، بۇ ئەۋەى جل و بەرگەى و مەرىگىتەۋە،
بەرگىروۋەكە نكۇلى لەۋە دەكات، كە ھىچ جل و بەرگىكى لە لا بىت، پىياۋەكەش پەنا
دىماتە بەر پىياۋانى پۇلىس و لە دۋاى گەزان و بەدۋادچوون، جل و بەرگەكە لە دۋاكى
بەرگىروۋەكەدا دەدۇزەۋە.. پەرسىيارەكە لىرمەدايە، ئاىا بەرگىروۋەكە مافى و مەركىتى
كەرىى كورت كەرنەۋەى جل و بەرگەكەى ھەمە، يان نا؟

نہ گھر وہ لای دایہ و مو تی، بہ لئی، نہوا پیی بلی، ہہ لمت کرد.. نہ گھر و تیشی، نہ خیر مافی و مرگرتنی کری کورت کردنہ و می جل و بہرگہ کی نیہ، دوبارہ پیی بلی، ہہ لمت کرد..

فوتابیه‌که بهم پرسیاره ئالۆزه دلخۆش دمبیت و دمچیت بۆ لای ئەبو یوسف و پرسیارمەکی لێدمکات.. ئەبو یوسفیش بە خێرای وەلام دمداته‌وه‌و دەلێت: بەلێ.. مادام کارمەکی خۆی جێبەجێ کردووه، مافی خۆپەتی کرێی وەرگرتنی کاری کورت کردنه‌وه‌ی جل و بەرگه‌که وەرگیرێت.. فوتابیه‌که‌ش دەلێت: وەلامەکت هه‌لێمه‌..

نه‌بو یوسف سه‌رام ده‌بیٚت و زیاتر له پرسیارمکه ورد ده‌بیٚت‌ه‌وو پاشان ده‌لیٚت؛ نه‌خیر مافی و مرگرتنی کریکه‌ی نه‌.. دوباره فوتابیه‌که ده‌لیٚت؛ و ده‌لامه‌کمت هه‌له‌یه‌..

نهبو یوسف بیر له پرسیار که ره مکه دهکاته وهو دملیت: سوینت دهم به خودا، کی نوی ناردوه یو لای من؟! هوتا بیه کهش ناماژه بو نهبو حنیفه دهکات..

ئەبو يوسىف ھەلەستىت و بەرمە لای ئەبو حەنىفە دىگەن پەيغەمبەر، كاتىك دەخىتە بەردەمى دەلت: پەرسىيائىم ھەيە، بەلام ئەبو حەنىفە ھىچ ئاۋرى ئىناداتەو.. ئەمجارمىيان زياتر لە ئەبو حەنىفە نەزىك دەپتەو و زۆر بە شەرمەو دەلت: مامۇستا پەرسىيائىم ھەيە.. ئەبو حەنىفە دەلت: پەرسىيائىم كەت چىە؟

نیت ۱۹

ئەبو يوسفيش دەلىت: نەخىر تۆ مامۇستايىت..

وہرگرتنی کرپی کارمکھی لہ دست دمدات..

خه لکیدا جیگهی ماموستا نازیزمکی پر دهکاته و موو درپژده به ریبازمکی دهدات..

چاره‌سهری نهو کیشیهی کرد!!

د مېن و گوټاپيان پيديت..

بيت.

[illegible]

لەوانىمىيە لەگەل قورئاندا تېكەل بىكرىتو خەلكى سەريان لى تىك بىجىت..

چۆن دەبىت، بە بى پىرسى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئىمامى عومەر ر.ھ. كارى وا بىكات؟! ھەر بۇيە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ توورە بوو، پاشان ھەرمووى؛ ئايا سكالو گلەپپتان لە پەرنامەكەم ھەيە؟! سوپىند بە خوداى پەرۋەردگار ئەگەر موسا ﷺ لە ژياندا بىمايە، شۇنى پەرنامەكەمى مەكەوت..

بەلى.. ئىمە ھەمىشە دەلىلن؛ نەرمو نىانى.. نەرمو نىانى، بەلام بە دلنپايەوھ توورمىي و توندو تىزىش ھەندىك جار بېويستىن، ھەك لەم نمونەيەي ژيانى پېغەمبەرى ئازىزدا ﷺ بە دەردەكەوېت..

لە سەرمەتاي ھاتنى ئاينى پىرۋىزى ئىسلامدا، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دېت بۇ كەعبەى پىرۋىز، بۇ ئەوھى نوپۇز بىكاتو بە دەورى كەعبەى پىرۋىزدا بىسورپتەوھ، بېباۋەرانى قورمىشيش لەو نىزىكە دەبن و كۆرۈ دانىشتىيان گەرم دەبىت.. بېباۋەران بە چەندان شىۋازى جىاۋاز ئازارى پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ دەدا، كە چى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەر ئارامى دەگرت..

بەلى.. پىاۋە بە ئاۋبانگەكانيان لە نىزىك كەعبە كۆبۈنەوھ و تيان؛ بە راستى ئەومەندەى لە سەر محمد ئارامگەر بوۋىن، لە سەر ھىچ كەسبىك ئەومەندە ئارامان نەگرتوۋە.. محمد جىنۋى بە باۋك و باپىرانماندا.. رەخنەو ەمىپ و عارى لە ئاينەكەمان گرت.. ئاكۆكى خستە نىۋانمان.. سوكايەتى بە خوداكانمان كىرد..

لەم قسانەدا بوون، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھات بۇ كەعبەى پىرۋىز دەستى كىرد بە سورانەوھ بە دەورى كەعبەداۋ بېباۋەرانىش دەستيان كىرد بە قەسى ناخۇش و كىرچ و كال.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ رۇخسارى تىكچوۋ، بەلام نەرمو نىان بوو لەگەلىان و بىدەنگى ھەلىزاردو لە سەر كارمەكى بەردەوام بوو.. كاتىك بۇ جارى دوۋەم بە دەورى كەعبەدا سوراپەوھ، دىسانەوھ بېباۋەران دەستيان بە قەسەكانيان كىردەو، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دوبارە بىدەنگ بوو..

جارى سىيەمىش بە ھەمان شىۋەى دوۋجارمەكى تر، بېباۋەران قەسى خۇيان كىردو پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بۆى دەركەوت، بىدەنگى و نەرمو نىانى لەگەل ئەمانەدا ھىچ سودىكى نىيە، ھەر بۇيە لە بەرامبەريان ۋەستاۋ ھەرمووى؛ ئەى خەلكانى قورمىش، ئايا گويان لىمە؟ سوپىند بەمە خودايەى گىيانى مەنى بە دەستە، ھەموۋتان بە كۈشتن و سەربىرېن دەچن.. بېباۋەران كاتىك گويان لەم ھەرمەشەيە بوو، چ ھەرمەشەيەك؟! سەربىرېن!!

ھەوالەكەش كى ھەرموويىتى؟! كەسكى، كە لە ناوياندا بە راستگۇ ناوبانگى دەرکردىبوو!!
ھەموويان شەلۋان ۋە ھەپەسان، ھەتا ماتو مەلۇلو سەرسام بوون، ۋەك ئەۋەدى بالندە
بە سەر سەريانەۋە نىشتىيىتەۋە، پاشان لە ناو خۇياندا وتيان: ۋاز لە محمد بېيىن ۋە
پېغەمبەرى خوداش ﷺ لىيان دوورگەۋتەۋە..

نەرمو نيانى ۋە ئارامگىرىش، كاتو جىگەى خۇى ھەپە، نەرمو نيانى ۋە بىدەنگى ۋە لە
سەرخۇيى، ئەگەر لە غەپىرى كاتو شوپنى خۇيدا، بەكارھىنرا، ئەۋا نىشانەى نەزانى ۋە
ترسۇگىيە.. ئەگەر سەپىرى ژيانى پېغەمبەرى خوداش ﷺ بىكەين، لە ھەموو ھالەتە
پېۋىستەكاندا، نەرمو نيانى بەكارھىناۋە، نەك ترسۇگى ۋە لاۋازى..

نەۋنەپەك لە نەرمو نيانى: دۋاى مانگىك لە روۋدانى جەنگى بەدر، ئەۋەعاصى
ھاۋسەرى زەينەبى كچى پېغەمبەرى خوداش ﷺ ۋىستى زەينەبى خىزانى، بىنرېت بۇ
مەدېنە، بۇ لاي باۋكى.. پېغەمبەرى خوداش ﷺ بۇ ئەم مەبەستە، زەيدى كۆرى خارېسە ۋە
ھاۋەلىكى تىرى نارد بۇ ئەۋەدى لە نەزىك مەككە چاۋمىرى بىكەن ۋە لەگەل خۇيان بېيىن..
ئەۋەعاص ھەرمەن بە زەينەب دەكات، بۇ ئەۋەدى خۇى ئامادە بىكات، كاتىك زەينەب (خودا
لىي رازى بىت) خەرىكى خۇئامادەكردن دەبىت، ھندى كچى عوتبەى خىزانى ئەۋەسوفيان
دەبىنىت ۋە دەلىت: كچەكەى محمد بىستۈۋمە دەتەۋىت بچىت بۇ لاي باۋكت..

زەينەبىش دەترسىت ھند، كىشەپەكى بۇ دروست بىكات، ھەر بۇيە دەلىت: بە
تەماى شتى وانىم.. ھندىش دەلىت: كچى مامەم، ئەگەر بەتەماى رۇپىشتن ھەپت، ھەر
پېۋىستەپەكت ھەپە شەرم مەكە، مەن بۇت جىبەجى دەكەم..

زەينەب (خودا لى رازى بىت) دەلىت: سۈيىند بە خودا بە راستى بوو، بەلام مەن ترسام
بۇيە نكۈلىم لە رۇپىشتەكەم كەرد..

بەلى.. زەينەب (خودا لى رازى بىت) خۇى ئامادە كەرد، مېردەكەى ترسا خۇى لە شارى
مەككە بىباتە دەرۋەۋو لە لاي قورمىش ئاشكرا بىن، ھەر بۇيە ھەرمەنى بە كەنانەى بىرە
كەرد بەرپى بىكات.. كاتىك كەۋتەنە رى، بىباۋمىرەنى قورمىش كەۋتەنە ۋەرتە ۋەرتە دىيان
ۋەت: چۇن رېگە بىدەين كچەكەى محمد بچىت بۇ لاي باۋكى، لە كاتىكدا ئەۋەدى نەدەشپا لە
جەنگى بەدردا پىي كەردىن.. بىباۋمىرەن بەرمو روۋيان چوون ۋە داۋاى گېرەنەۋەدى كچەكەى
پېغەمبەرى خوداىان ﷺ دەرگەۋد ئەمىش جگە لە شوۋبىراكەى كەسى تىرى لەگەل نەبوو،
كاتىك كەنانە گەلە كۆمەكى بىباۋمىرەنى بىنى، خۇيدا بە زەۋىداۋ تىرو كەۋانەكەى
دەرگەۋد ۋەت: سۈيىند بە خودا ھەر كەسكى لىم نەزىك بىتەۋە، تىربارانى دەكەم..

لەبەر ئەۋەدى كەنانە تىر ھاۋپىزىكى بەتۋانا دەبىت، خەلەكەكە كە ئەم ھەلۈستە دەبىن،
بەرە بەرە پاشەكشە دەكەن ۋە دورمۇ سەپىر دەكەن ۋە ناۋپىر نەزىك بەكەنەۋە، ھەتا
ھەۋالەكە دەگات بە ئەبوسوفىيان ۋە پىي دەلن، زەپنەب دەپەۋىت بچىت بۇ لای باۋكى..
ئەبوسوفىيان دەكەۋىتە پىي ۋە دەچىت بۇ لای كەنانە ۋە ھاۋار دەكات ۋە دەلن: كاپرا ۋاز لە
تىر ۋە كەۋانەكەت بەپنە، دەمەۋىت قەست لەگەل بەكەم.. كەنانە دەست لە تىر ۋە كەۋانەكەى
ھەلدەگىر ۋە ئەبوسوفىيانىش لىي نەزىك دەپنەۋە پىي دەلن: كارىكى باشت نەكرد،
ئاۋا بە ئاشكرا دەمەۋىت ئەۋ ئافرىتە لە شار دەربەكەيت، باش دەزانىت لە جەنگى بەدردا
چىپان بە سەرھات ۋە محمد چۆن پىاۋە ئاۋدارەكانى كۈشتىن ۋە ئافرىتەكانەمانى بىۋەژن
خەست.. كاتىك تۆ دەمەۋىت بە ئاشكرا ئەم كارە بەكەيت، خەلەكى گومانى ئەۋە دەبەن، كە
مەبەستت زەلىلى ئەۋانە، سۆپند بە خۇدا ھىچ كارىكەن بە پىگىرى كەردى ئەۋ ئافرىتە
بۇ لای باۋكى نىيە، بەلام بەكەپتە ھەتا كەمىك دەنگ ۋە باسەكە كپ دەپنەۋە ۋە خەلەكىش
ھەست دەكەن ئافرىتەكەپان گىپراۋمەۋە، ئەۋسا رىق ۋە ئوۋرەپىيان دادەمركىتەۋە تۆش بە
نەپنى رەۋانەى لای باۋكى بەكە..

كەنانە كاتىك گۈپى لەم ئامۇزگارپىيە جۋانە بوۋ، رازى بوۋ، گەرەنەۋە جەند
شەۋىك لە مەككە مانەۋە پاشان شەۋىك لە شەۋىكان، زەپنەبى گەپانە لای زەپىدى
كۈرى خارپەسە ۋە ھاۋەلەكەى ۋە ئەۋانىش بىردىيان بۇ شارى مەپنە ۋە گەپانەپانە خەمەتى
پىفەمبەرى خۇدا ﷻ..

سەپىر بەكە ۋە دەرەمۇ، ئەبوسوفىيان جەند بە جۋانى ۋە بە نەرم ۋە نىانى ھەلسۈكەۋى
لەگەل كەنانەدا نەنجامداۋ تۋانى تىر ۋە كەۋانەكەى لىي دورپخاتەۋە پىگىرى بەكات، لەۋەى
جەنگە ۋە كۈشتار پۈۋىدات، ئەگەر جەنگە ۋە كۈشتارىش پۈۋىان بەدایە، لەۋانە بوۋ كەكەى
پىفەمبەرى خۇدا ﷻ تىادا بەكۈژراپە.. ئەۋە ھەلسۈكەۋى ئەبوسوفىيان بوۋ لە كاتىكدا
بىپاۋەر بوۋ، دەى دەبىت كاتىك كە مۇسلمان بوۋ، ھەلسۈكەۋى چۆن بوۋ بىت؟!

نىگا..

نەرم ۋە نىانى لە ھەر شەتەكدا ھەبىت، جۋان ۋە پازاۋەى
دەكات، لە ھەر شەتەكەشدا نەما، ئاشىرىن ۋە ئاخەز دەبىت..

با زىنات شىرىن و پاراۋ بىت..

ژىبانى ھەر يەككىمان خالى نىيە لەۋى، كە نامۇڭگارى و رېنىماي خەلكانى تر بىكەين.. نامۇڭگارى و رېنىماي بۇ مىندالەكانمان، بۇ ھاسەرمەكانمان، بۇ دراوسىكانمان، ھەروھە بۇ باۋك و دايكان.. ئەگەر سەرەتاي دەست پىكرىنى نامۇڭگارىيەكانمان، نەرم و نىان و لەسەرخۇ بوو، ئەۋا بەۋ شىۋازەش كۆتايى بېدىت، بە پىچەۋانەشەۋە ئەگەر سەرەتا بە وشكى و توورەيى دەستمان پىكر، كۆتايەكەشى بەۋ شىۋازە دەبىت..

كاتىك نامۇڭگارى خەلكى دىكەين، دەبىت بزانين ھەلسوكەوت لەگەل دلو دىروونياندا دىكەين، نەك لەگەل جەستەۋ لاشەيان، ھەر بۇيە دەبىنين ھەندىك لە كورو كچەكان نامۇڭگارىيەكانى دايكان و مردەگرن، بەلام نامۇڭگارىيەكانى باۋكيان و مرناگرن و بە پىچەۋانەشەۋە..

بە ھەمان شىۋە قوتايى دەبىنيت، نامۇڭگارى ھەندىك لە مامۇستاكى و مردەگرن و خوشى دەۋين، بەلام نامۇڭگارى ھەندىك لە مامۇستاكى و مرناگرن و بە گويان ناكات.. ئەگەر دىشتەۋىت نامۇڭگارىيەكانەت كارىگەر بىيان ھەبىت، زۇر درىزەي پىمەدەۋ زۇر مەجۇرە و ردەكارىيەۋە باسى ھەموو شتە گەۋرەۋ بچوكەكان مەكە، بۇ ئەۋى كەسى بەرامبەر و ھەست نەكات، كە بە ووردى چاۋدىرى دىكەيت و مىكو سىبەر بە شىۋىۋە..

ئەگەر نامۇڭگارىيەكانىشت بە شىۋە پىشنىار پىشكەش بىكەيت، ئەۋا زۇر چاكتەرە كارىگەرى باشتريش جىدەھىلەيت.. بۇ نەۋنە: خىزانەكەت خواردنىكى بۇ نامادە كردوۋىت، ھەر جەندە زۇر خۇي بە دروست كردنىيەۋە ماندوۋ دىكات، بەلام كەمىك سۇر دەرەجەيت، كاتىك تامى دىكەيت، مەلى: ئاھ.. ئەم خواردنە جىيە؟! بەنا بە خود!!! كىسەيەك خۇيت تىكردوۋە!! نەخىر.. بەلكو دىتوانىت بلىيت: ئەگەر خۇيەكى كەمتر بوۋايە، خواردنەكە خۇسترو باشت دىبوو..

بە ھەمان شىۋە كاتىك مىندالەكەت دەبىنيت، چىل و بەرگىكى چىلنى لەبەردايە، دىتوانىت بە شىۋازى پىشنىار نامۇڭگارى بىكەيت، لەبەر ئەۋى ھىچ كەسنىك پىي خوش نىيە ھەرمانى بە سەردا بىكرىت، ھەر بۇيە دىتوانىت پىي بلىيت: چىل و بەرگى جوانتر لەبەر بىكە.. پان كاتىك يەككىك لە قوتايەكانەت دۋادەكەۋىت، دىتوانىت پىي بلىيت: ھەۋلىدە چارىكى

تر دوا مه که وه... به دنیاییه وه به کارهینانی نهم شیوازانه، کاریگری باش به جیدمهیلن و ناموزگار به کانت زیاتر و مردمگیرین و گویان لیدمگیریت...

ئاگادارىبەو نەكەي ئامۇزگار يىپەكانت بە وتەي نايەجىۋ نەشپاۋ دەر بىر يىت، وەك ئەۋەي بلىيىت: بى رەۋىشت.. چەند جار پىم وتىت وامەكە؟! تۇ بۇ تىناگەيت؟! تاكەي ھەر فىرى رەۋىشت بىكەم؟! ھەر چەندە ھەلەكەي گەۋرە بوو، دەرۋونى بىر يىندار مەكەۋ ھەستى مەرۋىشەنەۋ ناپروۋى مەبە.. دىزانى بۇجى؟! لەبەر ئەۋەي مەبەست چارەسەرى ھەلەكانىيەتى، نەك تۇلە لىكرەنەۋو سوكاپەتى پىكرەنى..

سەيىرى ھەلىسوكەوتى پېغەمبەرى ئازىز ﷺ بگە، چۇن ئامۇڭگار يىەكانى دەخاتە روو..
 پېغەمبەرى خودا ﷺ رۇزىك دىيەوئىت ئامۇڭگارى عبداللى كورى ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. بگات و ھانى بىدات بۇ ئەۋەى شەۋنوپۇڭ بگات، ھاندان و ئامۇڭگار يەكەشى بە شىۋەى پېشنىار
 پېشكەش دىكەت و دىفەر موئىت؛ عبداللى ئەگەر شەۋنوپۇڭى بىكرادىيە بىياۋىكى زۇر باش
 دىيوو.. لە گىرآنە ۋىيەكى تردا ھاتوۋە، پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋىيەتى؛ ئەى عبداللى
 ۋىكو فلانە كەس مەبە، بە شەۋ شەۋنوپۇڭى دىكەرد، پاشان وازى لىيەنا..

ئەگەر دەتوانىت سەرنجى كەسەكە بۇ لاي ھەلەكان رابكىشە، بە بى ئەۋەى بە تەۋاۋى
ھەست بىكەت مەبەستت پېى ئەۋە. پىاۋىك لە لاي عبداللى كورى موبارەك پىشىۋ
نەپۋوت: الحمدلله.. عبداللى كورى موبارەك ھەرموۋى: كەسىك بېشىمىت، دەبىت بلىت
چى؟ كاپراكەش دەلىت: دەبىت بلىت: الحمدلله.. عبداللى كورى موبارەكەش دەفەرموۋىت:
پرھمك الله..

پېغەمبەرى خوداﷺ كاتېك له نوږزى عەسر تەواو دېموو، پەكە پەكە سەرى له
 هاوسەرمكانى دېداو قسەو گەفت وگۆزى له گەل دىكرن، كاتېك چووه لای زەينەبى كچى
 جەحش (خوداى لى رازى بېت) ھەنگوینى بېنى، پېغەمبەرى خوداﷺ ھەزى له ھەنگوین
 بووه، ھەر بۆیە دەست دىگات بە ھەنگوین خواردن و بەم ھۆیە شەوہ زیاتر له لای زەينەب
 دەمىنیتەوہ، ئەمەش دەبیتە ھۆى ئەوہى عائیشە و ھەفصە (خوداى لى رازى بېت)
 غىرمیان بۆ دروست بېیت و كاتېك پېغەمبەرى خوداﷺ دپتە لایان، ھەردووکیان پېى
 دەلین، بۆنى مەغافىرت لیدیت، مەغافىر خواردنەو مېەكى شیرین و خۆشەو وەكو ھەنگوین
 وایە، بەلام بۆنى ناخۆشە.. پېغەمبەرى خوداﷺ زۆر گرنكى بە خۆى دېدا، بۆ ئەوہى
 بۆنى ناخۆش له دەم و له جەستەى نەیات و ھەمیشە ھەولى دېدا بۆنى خۆش بېت، لەبەر
 ئەوہى جوبرا ئیل ﷺ و خەلكیش بېزار نەكات..

كاتىك دەجىتە لاي ھەفصە (خوداي لى رازى بىت) لىيى دەپرسىت و دەلىت: چىت خواردووه؟ پىغەمبەرى خوداﷺ دەفەرموۋىت: لە لاي زمىنەب ھەنگوۋىنم خواردووه.. ھەفصەش دەلىت: بەلام من بۇنى مەغافىرت لىدەكەم..

پىغەمبەرى خوداﷺ دەفەرموۋىت: نا.. ھەنگوۋىنم خواردووه جارېكى تر ھەنگوۋىن ناخۇم.. پاشان ھەلدەستىت و دەجىت بۇ لاي عائىشە و عائىشەش (خوداي لى رازى بىت) ھەمان قسە دىكات، لەبەر ئەۋەى پىشتەر ھەردووكيان لە سەر ئەۋە رېك دىكەون، ئەگەر پىغەمبەرى خوداﷺ بىت بۇ سەردانىيان ئەۋە قسەيەى پى بلىن.. دۋاي چەند رۇژىك پەروەردگار نەينى كارەكەيانى ئاشكرا كەرد و ھەفصەش (خوداي لى رازى بىت) دانى پىدانان..

رۇژىك پىغەمبەرى خوداﷺ سەردانى ھەفصە دىكات و دەبىنىت شىفاى كچى عبداللىھى لە لايە، شىفا ئافەرتىك بوو شارمەزايى لە كارى پەزىشكى و چارەسەر كەردنى خەلكىدا ھەبوو.. پىغەمبەرى خوداﷺ وىستى بە ئامارمەك سەرنجى ھەفصە رابكىشىت و تىي بگەيەنىت كە ئەۋە كارەى ئەۋە رۇژە لەگەل عائىشەدا لەسەرى رېك كەۋتەبون، كارېكى ھەلە بوۋە، بەلام بە شىۋازىك پىي راگەياند كە ھەست و سۆزى بىرىندار نەكات..

پىغەمبەرى خوداﷺ چى ھەرموو؟! ھەرموو: ئەۋە بۇ نزاۋ دۋەى مىروۋلە فىرى ھەفصە ناكەيت، ھەر وەك چۇن فىرى نوسىنت كەرد؟! دۋەى مىروۋلەش چەند و تەۋە قسەيەك بوو، ژنانى ھەربە دىمانوت، ئەۋە و تانەش ھەر چەندە ھىچ زىيان و سودىكەيان نەبوو، بەلام لە كۆتايى و تەكاندا باسى ئەۋەى تىدا بوو، كە ئافەرت گۆپراپەلى ھاسەرەكەى بىكات، ئەمەش ھەندىكە لەۋ و تانە: ئافەرتان ئاھەنگ دىگىرن و بووك دەرەزىننەۋە..

دەستيان لە خەنە دىگەرن و چاۋىشيان دەرەزىن..

ھەموو كارېكىش دىكەن، بەلام لە ھاسەرەكانيان ياخى نابن و گۆپراپەلىيان دىكەن.. پىغەمبەرى خوداﷺ بەم شىۋە جوانە لە رېگەى ئەۋە و تەيەۋە كە دەلىت: (بەلام لە ھاسەرەكانيان ياخى نابن و گۆپراپەلىيان دىكەن) وىستى ئامۇژگارى ھەفصەى خىزانى بىكات.. بە راستى شىۋازىكى جوانى بەكارھىنا، بۇ ئەۋەى وا لە بەرامبەرەكەى بىكات ھەست بە ھەلەكەى بىكات و بە خۇيدا بچىتەۋە!!

پىاۋىك پەرتوۋىكىك لە پىاۋىكى تر دەخوازىت، دۋاي چەند رۇژىك پەرتوۋىكەكە دىگىر تەۋەۋە خاۋىنى پەرتوۋىكەكەش شۈپنەۋارى خواردن بە سەر پەرتوۋىكەكەيەۋە دەبىنىت، بەلام بىدەنگ دەبىت و ھىچ قسەيەك ناكات.. پاش چەند رۇژىك پىاۋەكە دوبارە

دېتەمۇە بۇ ئەۋەدى پەرتوۋىكىكى تر بخوازىت، خاۋەن پەرتوۋىكەكەش پەرتوۋىكەكە دەخاتە سەر سىنىيەك دەمىداتى.. پىاۋەكە سەرسام دەمىت دەلىت: مەن داۋاي پەرتوۋىكەم كەرد، نەك سىنى! خاۋەن پەرتوۋىكەكەش دەلىت: پەرتوۋىكەكە بخۈيەنرەۋە سىنىيەكەش نانى لە سەر بخۇ!! پىاۋەكە پەرتوۋىكەكە ۋەردەمگىرەت ۋە پەيمايى خاۋەن پەرتوۋىكەكەش تىدەمگات..

پىاۋىك ھەبۇ، كاتىك ئىۋاران دەمگەرپەۋە بۇ مالىۋە، لە دۋاي پەشۋودان جىل ۋەبەرگەكانى دادەمنا ۋە ھەلىدەۋاسى دەخەۋەت.. كاتىك پىاۋەكە دەخەۋەت، خىزانەكەي دەچۈۋ پارەكانى لە گىرفانى پىاۋەكەيدا دەردەھىنا.. پىاۋەكەش كاتىك بەيىنى لە خەۋ ھەلدەستىت دەچىت بۇ سەر كارمەكى پىشان پىۋىستى بە پارە دەمىت بۇ كرىنى پىداۋىستىەكانى، دەمىنىت ھىچ پارمەكى پى نىۋە سەرسام دەمىت!! دەمىت كى پارمەكى بىرد بىت؟! ھەر بۇيە چاۋدېرى گىرفان ۋە پارەكانى دەمگات، ھەتا تىدەمگات ۋە بۇيى روۋەن دەمىتەۋە..

رۇژىك كاتىك دەمگەرپەۋە، بۇقەك لەگەل خۇيدا دەماتەۋە دەمىكە گىرفانىيەۋە.. كاتىك دەمگاتە مالىۋە، ۋەكە جاران جىل ۋەبەرگەكانى دادەمىت ۋەكە كەسىكى خەۋتوۋ رادەكشىت، كاتىك چاۋدېرى خىزانەكەي دەمگات، دەمىنىت زۇر بە ھىمىنى بەرەۋ لاي جىل ۋەبەرگەكان دەچىت دەست دەمگات بە گىرفانى جىل ۋەبەرگەكانىدا دەستى بەر بۇقەكە دەمەۋىت ۋە ھاۋار دەمگات دەلىت: ئاي دەست!! پىاۋەكەش چاۋەكانى دەمگاتەۋە دەلىت: ئاي گىرفانم.. خۇزگە ھەمۋەمان بەم شىۋازە جۋانە لەگەل ھەمۋە كەسىكا، ھەلسۈكەۋەتەمان ئەنجام بەدايە، لەگەل مەندالەكانماندا، لەگەل قوتابىيەكانماندا، ھەرۋەھا لەگەل ھاۋەل ۋە دراۋسىكانماندا..

ناپىز پەكەك بوۋ لە ھاۋەلەنم داپكىكى زۇر چاكەكارو ئىماندارى ھەبۇ، ھەرگىز نەپدەھىشت پەكەرۋ ۋەنە لە مالىۋەكەيدا ھەمىت، لەبەر ئەۋەدى فرىشتەكان ناچنە مالىكەۋە، كە سەگ ۋەنەۋ پەكەرى تىدا بىت.. لە مالىۋەكەدا مەندالىكان ھەبۇ، چەندەن جۇر يارى مەندالانى ھەبۇ، تەنھا بوۋكەلەۋ پەكەرى نەبۇ، لەبەر ئەۋەدى داپكى رېگەي نەدەدا بوۋكەلەۋ پەكەرى مەندالان بىرەت..

پورىكى مەندالەكە بوۋكەلەۋەكى بە دىارى بۇ دەمىنىت ۋە پىيى دەلىت: بۇ خۇت لە ژۋورەمەندا يارى پېكەۋ ناگادار بە داپكى نەمىنىت..

پاش يەك دوو رۇژىك، داپكى مەندالەكە بە كارمەكى زانى ۋە پىستى نامۇژگارەكى گونجاۋ پىشكەش بە مەندالەكە بىكات، ھەر بۇيە لە كاتى نان خۋاردندا ۋە: مەندالەكان ئەۋە چىە، يەك دوو رۇژە ھەست دەكەم مالىۋەكەمان فرىشتە تىدا نىۋە، نازانم چى فرىشتەكانى

دمرکردووه!! کچه بچکۆلهکش به بیدنگی گوپی گرتیوو، له دواى نان خواردن دمچیت
بۆ ژوورمکەى و بووکه لهکه دهینیت بۆ لای دایکى و دهلیت؛ دایه گیان نهمه فریشتهکانى
دمرکردووه، فەرموو چى لیدمکهیت لى بکه...

به راستی به شیوازیکي زور جوان ناموزگاري مندالمهکي کردو به هيچ شيوميهک کارمکي له سر قورسو گران نهکردو نهيشکاندو زيزي نهکردو دلي نهړنچاند.. به لي.. دتوانيت همنگوين بخويت و شانهکهشي نهشکينيت.. به شيوازيک ناموزگاري کسي بهرامبر مکه، وک نهري و ابرانييت به هوي نهو هلهيهوه بياومر بوو بيت، به لکو گوماني باشي پيېرمو وای دابني به مېهستو به نهقهست هلهکهکي نهنجام نهداومو نهيزانيوووه..

له سهرمقاي هاتني ئاپني ئيسلامدا عمرهق قەدەمغەو حەرام نەبوو، پاشان بە جەند قۇناغاي قەدەمغە کرا، له قۇناغاي يەكەمدا پەرورەدگار دەربارەي عمرهق قەرمووی:

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ لَكُمْ .....﴾ (٢١٩)

البقرة. واتە: (پەرسىارت ئىدەكەن دەربارەي عمرهق و قومار، پەيان بلى؛ لەو دووانەدا تاوانو گوناھىكى گەورە ھەيە، ھەر جەندە جەند سوودپەكيشان تەيدايە بۆ خەلکانىك)..

پاشان له قۇناغاي دوومەدا قەرمووی: ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَرَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ .....﴾ (٤٣) النساء. واتە: (نزىكى نوپژ مەكەون له كاتىكدا ئىوھ سەرخۆشن، ھەتا ئاسەوارى سەرخۆشى نامىنىت و دەزانن چى دەلێن له نوپژەكەدا)..

پاشان له خوځانغی سینه مډا به ترومردگار به ترواوای عمرهقی حرام و قدمغه کړدو
فهرمووی: ﴿إِنَّمَا أَفْكُرُ وَالْتَبِيرُ وَالْأَصَابُ وَالْأَذَلُّمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
﴿٩٠﴾ المائدة. واته: (دلنایان که عمره و قومار و گوشتی مالاتی سمرېراو بؤ غمېری خودا
لهو شوینانهی که خه لک به پېرؤزی دانوه نهک نیسلام، پورچ و حرام و حلال زانین به
هؤی هه لدانی زاروه، نه مانه همر پېسنو له کارو کړدموهی شه پتانن، که واته نیومش
خوتانی لی دوور بگرن و خوتانی لی بپارېزن، بؤ نهوهی سمر فرازی و به ختمومری به
دمست بهینن له همر دوو جیهاندا) ..

له دواى دابه‌زینی نهم نایمته پیرۆزه موسلمانان به ته‌واوی وازیان له خواردنه‌وه‌ی
عهره‌ق هیڤا، تهنه‌ا نه‌و که‌سانه نه‌بیټ که له دهرمه‌وی شاری مه‌دینه ژانیان به سه‌رده‌بردو
نماینده‌زانی عهره‌ق حه‌رام کراوه...

روژنک عامری کوری ر مبیعه که په کیك بوو له هاوړه بهر پرمکاني پیغه مبهري خودا

لە گەشتىك دىگەن پەتەمۇمۇ لەگەل خۇيدا كۆپەيەك عەرق بە ديارى بۇ پەتەمبەرى خۇدا ﷺ دەھىنەت.. پەتەمبەرى خۇدا ﷺ نە لە پېش ئىسلام و نە لە دواى ئىسلامىش ھەرگىز عەرقى نە خوار دۆتەو، بەلام كاتىك خەلكى شىتېكىان بۇ بەھىنايە، كە خۇى بە كارى نەھىنايە، وەك عەرق، يان ئالتون، يان جلوبەرگى ئاورىشم و ھەرر، دەپەخسى بە مۇسلمانان..

پەتەمبەرى خۇدا ﷺ بە سەرسامىيەو سەپرى عەرقەكەى گردو فەرمووى: ئايا نازانى و ئاگادار نىت بەوۋى كە عەرق ھەرام كراو؟! عامرىش دەلەت: ھەرام كراو؟! ئاگادارنىم ئەى پەتەمبەرى خۇدا ﷺ!! پەتەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرموۋىت: دەى ھەرام كراو..

عامر عەرقەكە ھەلدەگىرت و ھەندىك كەس پېى دەلەن: دەى بچۇ بىفرۇشە، پەتەمبەرى خۇدا ﷺ كاتىك گوىى لەم قەسەپە دەپەت، دەفەرموۋىت: نەخىر مەيفرۇشە، لەبەر ئەوۋى پەرورەدگار كاتىك شىتېك ھەرام دەكات، ئەوا پارەكەشى ھەرام دەپەت.. پاشان عامر عەرقەكە دەپەرتە سەر زەوى.. رواه الطبراني..

ئاگاداربە لە كاتى ئامۇزگارى كەردنى خەلكىدا بە خۇندا ھەلمەدەو شانازى بە خۇتەو مەكە، خۇت بەرزەمەكەرمەو بەرامبەرىش بىخەتە چالېكى قولەو، چۈنكە ھىچ كەسىك بەو كارە رازى ناپەت.. بۇ نەمۇنە: ھەندىك باوك كاتىك ئامۇزگارى كۆرەكەى دەكات، باسى شانازىيەكانى خۇى بۇ دەكات و زۆر بە شان و بالى خۇيدا ھەلدەت و دەلەت: مەن وام كەردو واچووم و وارۇپىشم و..و..

ھەولەدە كاتىك ئامۇزگارى كەسىك دەكەپەت، زۆر باسى خۇت مەكەو نەمۇنە لە سەر خۇت مەھىنەرمەو، بەلكو نەمۇنە لە سەر كەسانى تر بەھىنەرمەو، بۇ ئەوۋى كەسى ئامۇزگارى كراو ھەست بەو نەكات، كە تۆ مەبەستت لە ئامۇزگارەكانت ستاپىش و بەرز كەردنەوۋى خۇت و سوكاپەتى و نەز كەردنەوۋى كەسى بەرامبەرە..

بىر كۆرتى..

پەتەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرموۋىت: تەى جوانو شىرىن، خىرو چاكەبە..

نېۋانى زىندوو، لەگەل مردوو..

لە لاى خەلكى و لە لاى ھاۋالانىشى زۆر خوڭىنى تال بوو، زۆرىش پەزا گران بوو..
لە لاى دراۋسىكانى و براۋ خوشكەكانى تەنانەت لە لاى منداڵەكانىشى خوشەويست
نەبوو..

بەللى.. خوشەويست نەبوو.. زۆر جار پېي دەوترا: برا گيان تۆ ھەست و سۆزت نىيە؟
يەككە لە منداڵەكانى بە دل و دەروونىكى خوشەو، تيانووسى وانەكانى بۆ ھىنا، لەبەر
ئەو ھى مامۇستاكەى ناپاب و زۆرباشەى بۆ نوسى بوو، بەلام ئەم باۋكە بى ھەست و
نەستە ھەر ئاورپىشى بۆ نەدايەو ھەلەكو وتى: ئەگەر بېروانامەى دىكتۇراشت بھىنايە
شتىكى ئاسايى بوو!!

لەگەل قوتابىيەكانىشىدا بە ھەمان شىۋە ھەلەكەتەى دىكرد، كاتىك قوتابىيەكى
پەپولە ئاساي رۇخ سوک، دەپويست قەسەيەكى خۇش بىكات و ھەست و سۆزى مامۇستاكەى
كەمىك بىجولنىيەت، ئەم پياۋە زۆر بە ناخۇشى ۋەلامى دەدايەو ھەلەكەت: دىتەويست بەم
قسانە خوڭىنى خۇت شىرىن بىكەيت و خوشەويست بىت؟!

بە ھەمان شىۋە ئەم كابرايە دەچىت بۆ لاى فرۇشيارىك و فرۇشيارەكەش بە دللىكى
خوشەو دەللىت: سوپاس بۆ خودا نامەيەكم لە كەس و كارمەو بە دەست گەشتوۋە،
كەچى ئەم پياۋە ھىچ بەشداريەكى لە خۇشى ئەم كرېكارە فرۇشيارەدا نەكرد، لە
كاتىكدا فرۇشيارەكە ئەم ھەۋالەى بۆ ئەم پېراگەيان، كە بەشدارى خوشەيەكەى بىكات و
ھەۋالىكىيان بېرسىت، بەلام بە داخەو..

جاربىكى تر سەردانى ھاۋەلىكى دىكات و لە دواى چاۋ قاۋە خواردن، ھاۋەلەكەى تاكە
منداڵە تازە لە دايك بوۋە پېچراۋەكەيان دىكاتە باۋەشى و دىيەلنىيەت بۆ لاى ميانەكە و
دەللىت: رات چىيە بەرەمبەر ئەم پالەۋانە؟! كابراش زۆر بە ساردىيە دەللىت: ماشاءالله.. خودا
بۆتانى بھىلنىت.. باۋكى منداڵەكە چاۋمەرى دىكات زياتر باسى منداڵە تاقانەكەى بىكات و پيايدا
ھەلەبات و لە دەستى وەربىگرىت و لە باۋەشى بىگرىت و ماچى بىكات، بەلام بە داخەو!!

كاتىك ھەلەكەت لەگەل خەلكىدا دىكەيت، بە پېي ئەندازەى گرنكى كەسەكان،

گرىنگى بە كاروبارمىكانيان بىدە، نەك بە ئەندازى گرىنگى دانى خۆت... ناپابو زۆر باشى مىندالەكە، لە لاى خۆى لە بىروانامەى دىكتۇرا گەورە تر بوو... ئەو مىندالە تاقانە تازە لە داپك بوو، لە لاى ھاوۋەلەكىت زۆر گرىنگىرە بە نىرخىرە لە ھەموو دونىياو ھەز دىمىك دىلى لىت بىكات و جىگەرگۆشەكەى تىادا نىشەتەجى بىكات!! دەى كەواپە نابىت كەمىك بەشدارى لە خۇشەىمىكانىندا بىكەيت و بە خۇشى ھاوۋەل و مىندالەكىت خۇشخالىت؟!

جارى وا ھەپە ھەندىك كەس لە كارىكىدا، پان لە شىتىكى دىپارىكرادا، گەرم و گورىپەكىان ھەپە، دەى تۆش گرىنگى بەو شتانە بىدە، كە ئەو كەسانە پىنى خۇشخالىت دەپن و جىگەى گرىنگىانە، ھەروەھا دىليان رابگرەو لەگەلىاندا وشك مەپەو بەشدارى خۇشى و ناخۇشەىمىكانىيان بىكەو وىكو مىردو و مەپە... ھەر بۆپە جارى وا ھەپە ھەندىك كەس سىكالى ئەو دەمكەن، مىندالەكىان خۇشيان ناوین، ئىمەش پىيان دەلىين: كاتىك مىندالەكىانتان قەسەپەكى خۇشتان بۇ دەگىرنەو، بە جۋانى گۈپىيان لىناگىرەو لەگەلىاندا تىكەل بە بابەتەكە نابن و وا ھەست دەمكەن قەسە بۇ دارو دىپوار دەمكەن، ھەر بۆپە ھەز بەو ناكەن لەگەلتاندا دابىنىش و قەستەن بۇ ناكەن و كىشەو گىرەتەكىان ناخەنە روو...

كاتىك كەسىك رووداوپك پان چىرۋىكىت بۇ باس دىمىك، ئەگەر پىشتر ئەو بابەتەشت بىستىبوو، قەسەى پىمەپەرەو گۈپى لىبگرە...

عبداللەى كورى موبارەك دەفەرمۈيت: سۈپىند بە خودا كەسى وا ھەبوو، قەسەپەكى بۇ گىراومەتەو، پىش ئەوۋى ئەو كەسە لە داپك بىت، مىن ئەو بابەتەم بىستوو، بەلام بە شىۋمىەك گۈپم بۇ گىرتوو، وەك ئەوۋى پەكەم جارىم بوو بىت، گۈپم لەو بابەتە بىت...

بە راستى جۋانە!!

پىش روودانى جەنگى خەندەق، مۇسلمانان خەرىكى ھەلەكەندىنى چالەكەى دەورى شارى مەدىنە بوون و ھەموو پىكەوۋە كارىان دەكرىد، كاتىك شەو دادەھات، ناو و ھەوا زۆر سارد دەپو، بەلام ھاوۋەلان لە ھەلەكەندىنى چالەكەدا ھەر بەردەوام دەپوون... شەوپك لە شەوكان پىغەمبەرى خودا ﷺ دېتە دەرمەو دەپىنىت وا ھاوۋەلان زۆر بە شادومانىەو خەرىكى ھەلەكەندىنى چالەكەن... ھاوۋەلان كاتىك پىغەمبەرى خودا پان ﷺ بىنى، ھەموو بە پەك دەنگ و تىان:

نحن الذين بايعوا محمداً على الجهاد ما بقينا أبدأ.

واتە: ئىمە ھەموو پەيمانمان داوۋە بە مىھمدى پىغەمبەرى خودا ﷺ، ھەتا ماوین لە

سەر جىيەھادو تىكۆشان بەردەمۋام دەيىن..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ تىكەل بە ھەستو سۆزىيان بوو، ھەر بۇيە زۆر بە گەرمو
گورپەموھ وەلامى دانەموھو ھەرموۋى:

اللهم إن العيش عيش الآخرة فاغفر للأنصار والمهاجرة..

ۋاتە: پەروەردگار ژيان تەنھا بىرىتىيە لە ژيانى دۋارۋژو خۇدايە لە پەشتىۋانان و
كۆچكەران خۇشە..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ كاتىك لەگەل كەسيكدا گالتەمو قەسى خۇشى بىكردايە، بە
تەۋاۋى تىكەلى دەبوو، ھەروھە زەردەخەنەى بۇ دەكرىدو لەگەلىدا پېدەكەنى..

پۇژىك نىمامى عومەر ﷺ دەجىت بۇ لاي پېغەمبەرى خۇداش ﷺ و دەيىنىت لە
ھاۋسەركانى تۈرپە، لەبەر ئەۋەى داۋى بۇيۋى زىياتىريان لە پېغەمبەرى خۇداش ﷺ كىرد
بوو.. نىمامى عومەرىش لە دلى خۇيدا دەلىت: دەيىت پېغەمبەرى خۇداش ﷺ بىخەمە
پىكەنن، پاشان دەفەرموۋىت: ئەى پېغەمبەرى خۇداش ﷺ خۇزگە نىمەى قورمىشت دەيىنى،
چۈن زال و بە دەسلەت بوۋىن بەرامبەر ئافەرتانمان، خۇ ئەگەر ئافەرتەكانمان داۋى
بۇيۋان لىبەركىنايە، مليانمان لە لاشەيان جىيادەكرىدەمو، بەلام كاتىك ھاتىن بۇ شارى
مەيدىنە، بىنىمان ئافەرتانمان زال و بە دەسلەتن بە سەر پىاۋانىدا، ھەر بۇيە ئافەرتانى
نىمەش لەۋانەموھ فېربوون، بە سەرماندا زال بن و داۋى بۇيۋى زىياتىرمان لىيەكن..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ زەردەخەنە كەۋتە سەر لىۋى پېرۋى.. نىمامى عومەر ﷺ
لە سەر قەسەكانى بەردەمۋام دەيىتو پېغەمبەرى خۇداش ﷺ زەردەخەنەو پىكەنىنەى
زىياتىر دەيىت، ھەتا ددانە پېرۋەكانى بە ديار دەكەون..

چ رەۋشنىك لە رەۋشنى پېغەمبەرى خۇداش ﷺ گەۋرە ترە، لە كاتىكدا پەروەردگار
لە بارمىمەھ ھەرموۋىمەتى: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝١﴾ القلم. ۋاتە: (بە راستى تۆ
لە سەر رەۋشتو خۇۋىيەكى زۆر جوان و پەسەندو بى وىنەو مەزنىت).. ھەروھە بە
نىمانداران و مۇسلمانان دەفەرموۋىت: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ۝١١﴾
الأحزاب. ۋاتە: (سۈيىند بە خۇدا بە راستى لە پېغەمبەرى خۇدا چاكتىرەن نەۋنەى تەۋاۋو
رىك و پىك ھەمىيە، تا چاۋى لى بىكەن و شوۋىنى بىكەن)..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ زۆر جارى ۋا ھەبوۋە، لەگەل كەسانىكى نەشارمزاو
نەزاندا ھەلسۈكەۋتى كىردوۋمو لە سەر ئازارو ئارەخەتىيەكانىشىيان ئارامى گىرتوۋمو

نەپرەنجانددون.. رۇژىك پېغەمبەرى خۇداﷻ لە ناوچەيەكى نىوان مەككەو مەدىنەدا لادىدات، بىلالىشى لەگەل دەبىت، پىاوتكى دەشتەكى دىت بۇ لاى پېغەمبەرى خۇداﷻ و داواى پېوېستىيەكى لىدەكات، پېغەمبەرى خۇداﷻ پەيمانى پىدەدات، پىداوېستىيەكى بۇ جىبەجى بىكات، بەلام ناتوانىت يەكسەر بۇى جىبەجى بىكات، كابراى دەشتەكىش زۆر بەلە دەكات و دەلىت: ئەى محمد ئەو پەيمانەى پىتدام، بۆمى جىبەجى ناكەپت؟! پېغەمبەرى خۇداﷻ زۆر بە نەرم و نىانىيەو دەفەرموېت: موژدە بىت.. بۆتى جىبەجى دەكەم.. موژدە بىت..

ئەم وشەيە چەند جوانە؟! ئايا لەم وشەيە ناسك و جوانتر ھەيە؟! بەلام كابرا دەشتەكىكە زۆر بە ناشىرىنى ھاوار دەكات و دەلىت: زۆر موژدەت پىدام! پېغەمبەرى خۇداﷻ لەم قەسەيى كابرا تورە بوو، بەلام بە سەر خۆى نەھىئاو تورەيەكەى خواردەو، پاشان بە لاى بىلال و ئەبوموساى ئەشعەرېدا لاى كىردەموو فەرموى: كابرا موژدەكەى وەرنەگرت و گىراپەو، ئىو وەرى بگىر.. ئەوانىش فەرموويان: ئەى پېغەمبەرى خۇداﷻ نىمە موژدەكەت وەردەگىر..

پېغەمبەرى خۇداﷻ داواى ھەندىك ناوى كىرد، روخسار و ھەر دوو دەستى پىرۇزى تىادا شۇرى و پاشان فەرمووى: لىى بخۇنەو و بىپىرژىن بە روخسار و جەستەتاندەو موژدەتەن لى بىت ئەم ئاوە ئاوتكى پىرۇزە.. ئەوانىش ئاوەكەيان وەرگرت و بەو شىومەيان كىرد، كە پېغەمبەرى خۇداﷻ فەرمووى: زۇرىش بە موژدەكەى دلخۇش و شادومان بوون..

ئوم سەلەمەش (خۇدا لىى رازى بىت) لە پىشت پەردەيەكەو لە نىزىكىانەو دانىشتبوو، كاتىك گۆى لە فەرمودە پىرۇزمەكانى پېغەمبەرى خۇداﷻ بوو، وېستى لەو خىرو بەرمەكتە بېبەش نەبىت، ھەر بۆيە بانگى كىردن و فەرمووى: ھەندىك لەو ئاوە بە منىش بىدەن، ئەوانىش ھەندىك لە ئاوەكەيان بۇ نارد و ئەوېش بەو شىومەيى كىرد، كە پېغەمبەرى خۇداﷻ فەرمو و بووى.. متفقەلىە..

رۇژىك پېغەمبەرى خۇداﷻ لەگەل خاتوو عانىشەدا (خۇداى لى رازى بىت) دانىشتبوو، خاتوو عانىشەش (خۇداى لى رازى بىت) دەستى كىرد بە گىفت و گۆى ئافرىتان، پېغەمبەرى خۇداﷻ زۆر بە وردى گۆى گرتىبوو، لە كاتىكدا كە خاتوو عانىشە (خۇداى لى رازى بىت) زۆر دىرژەى بە و تەكانىداو پېغەمبەرى خۇداﷻ بەو ھەموو سەرقالىيەو، قەسەكانى پىنەبىرى و تا گۆتەى باسەكە گۆى بۇ گرت..

باسەكەش باسى جى بوو؟!

خاتوو عائىشە (خوداي لى رازى بېت) باسى ئەو يانزە ئافرىتىدىكى، كە لە پېش ئىسلامدا پەيمانىيان بە يەكتەدا، ھەر كەسە بە راستو دروستى باسى ھاوسەرمەكى بىكاتو ھىچ شىتەك نەشارىتەو.

ئافرىتى يەكەمىيان ھاوسەرمەكى بە شاخىكى سەخت چوواند، كە لە سەر شاخەكە گۆشتى وشىرىكى پىرى لى بېت. شاخەكە بەرزەو گۆشتەكەش گۆشتىكى باشو ناسك نىيە ئەو نەھىنىت بۇ ئەو گۆشتە خراپە ماندوو بوونى سەركەوتن بەسەر شاخەكەدا بېجىزىت! مەبەستى ئەو بوو، ھاوسەرمەكى خاۋەن رەموشىكى جوان نىيە خۇشى بە گەورە دەزانىت، لە كاتىكدا كەسىكى نەبوو نەدارىشە.

ئافرىتى دوۋەمىش باسى ھاوسەرمەكى دىكاتو دەلىت: ھاوسەرمەكەم كەم و كورى زۆرەو دىترىسم ئەگەر باسى بىكەم، پىيى بىگاتەو تەلەقم بىدات، چۈنكە مىندالم لىي ھەيە، نامەۋىت لىي جىيا بىمەو.

ئافرىتى سىيەمىيان وتى: ھاوسەرمەكەم دىرىزىكى ئاقۇلايە. خاۋەن رەموشى ئاشىرىنەو ھىچ لىيوردنىكى نىيەو وەكو شىمشىر تىزە! ھەموو ساتو كاتىك بە تەلەقدان دىترىسىنىت و ناتوانم قەسەيەكى لەگەل بىكەم، ھەر سكا لايەكى لە لا بىكەم تەلەقم دىدات و وەكو ھاوسەر ھەلەسۇكەوتەم لەگەل ئاكاتو نە ئەۋەيە خاۋەن ھاوسەر بىم نە ئەۋەشە ئافرىتىكى تەلەقدار بىم.

ئافرىتى چۈرەمىشيان دەلىت: ھاوسەرمەكەم وەكو شىنەباي (توھامە) وايە. نەگەرمەو نەسارد. بە شىۋەيەكى گىشتى شىنەباي توھامە تەپ و تۇزاۋى و گەرمو سارد نىيەو مايەي خۇشەيەكى زۆرە بۇ دانىشتوۋانەكەي. ھەر بۇيە زۆر باسى باشى ھاوسەرمەكى كەردو دىرىپى كە ھاوسەرمەكى خاۋەن رەموشى چۈانەو مايەي ھىچ ئازارو ئارەمەتەيەكىش نىيە بۇي.

ئافرىتى پىنجەمىش دەلىت: مىردەكەم لە مەلەو وەكو پىلنىك گورج و گۆل و چالاكەو لە دىرىشەو وەكو شىر ئازاۋ بەھىزە، ھەروەھا كەسىكى زۆر لىيوردەو بەخشندەيە. ئافرىتى شەشەمىش دەلىت: ھاوسەرمەكەم زۆر زۆر خۇرەو ھىچ شىتەكى لەبەر نامىنىتەو. كاتىكىش دەخەۋىت، ھەموو پىخەفەكە بە خۇيەو دىئالنىت و ھىچ بۇ مىن بەجى نەھىلىت. كاتىكىش دىلەنگ دىبىم، ناملاۋىنىتەو لە ھۇكارى دىلەنگىكەم ئاھرىسىت.

ئافرىتى ھەۋەتەمىش دەلىت: ھاوسەرمەكەم زۆر گىل و نەھامەو ھەرجى كەم و كورى

ھەيە، لە ھاوسەرمەكەمدا ھەيە.. ئەگەر قەسەي لەگەل بىكەيت، جىنۇت پەيدەمات.. ئەگەر گالئەوگەبى لەگەل بىكەيت، بىرىندارت دەكات..

ئافىرتى ھەشتەمەيش دەلەيت: ھاوسەرمەكەم لە كەروپشك نەرم و نىيانتە.. وەكو گۆل بۇنخۇشە.. لەگەلەمدا ئارام و لەسەر خۇبە، بەلام لەگەل كەسانى تىردا، زۆر بەھىزو بە توانايە.. ئافىرتى نۇبەمەيشيان دەلەيت: مالى ھاوسەرمەكەم فراوانەو ھەمەيشە بە پرووى ميواندا كراومەيو بەردەموا مەلەسەي ئاگر دەيت، بۇ ئامادەكردنى خواردنى ميوانو ئەو شوپتەي كە لەگەل ھاوۋەلانىدا لىي دادەنىشىت، لە مەلەكەيەو نەزىكە، ئەمەش وەكو گرنگيدانىك بە مال و خىزان و مەندالەكانى.. كاتىكەيش ھەست بە مەترسەيك بىكات، ناخەووت دەبەيت بە پاسەوان و چاودەپرى دەكات..

ئافىرتى دەيەميان دەلەيت: ھاوسەرمەكەم ناوى مالىكەو ھەر چەندەك ستايشى بىكەم و پايادا ھەلەدەم ھەر كەمە، ھەمەيشە لە وشتەمەكانى نەزىكە، بۇ ئەوۋى ھەمەيشە بۇ دۇشەين و سەربەرىن ئامادەبىن..

ئافىرتى پانزەمەيشيان دەلەيت: ھاوسەرمەكەم ناوى باوكى زەرعە.. چ باوكى زەرعەيك؟! زەيرو زىوى زۆرى پەشكەش كەردەم لە لاي ئەو بە ھۆى خواردنى چاكەوۋە قەلەو بووم.. ئەومەندەي پياھەلەم، ھەتا خۇم بە خۇم سەرسام بووم.. كەس و كارەكەشمى بە خۇمەوۋە دەولەمەند كەردەم كەردنى بە خاومنى ئازەل و مەرومالات و ئەسپ و ماين.. ھەر قەسەيەكەم بىكەدەيە، رەخەنى لىنەدەمگەرتەم.. ئەومەندەي كارگوزار ھەبوو، بە تەواوى تىرخەو دەبوويت..

دايىكى زەرعەيش، چ دايىكى زەرعەيك؟! گۇشتەنىكى شۇخ و شەنگ.. خاومەن مال و خالىكى فراوان، ھەرومەھا خاومنى مەندالى بېدەنگە و سەلار و جوانكىلە.. كارگوزارەكانيان، ھەرگىز نەيىنى مالىيان نەدەمبەردە دەرمەوۋە يلاومەيان پەينەدەمگەرد.. مال و جىگەو رەكەيان زۆر پاك و خاوين بوو.. پاشان وتى: لە رۆژىكى بەھاردا باوكى زەرع دەجەتە دەرمەوۋە دەبەينەيت ئافىرتەيك دانىشتوومە دوو مەندالى زۆر جوانى لە تەنەشتەوۋەيە يارى بە سىنگە مەمكى دايىكيان دەكەن.. كاتىك باوكى زەرع ئەو ئافىرتە دەبەينەيت، پەي سەرسام دەبەيت و مەن تەلاق دەمات و ئەو مارە دەكات..

پاش ئەم رەوداۋە دايىكى زەرعەيش شوو بە پياۋىكى باش و ئازاۋ دەولەمەند دەكات، پياۋەكە زۆر ديارى و بۇنى خۇشى پەشكەش دەكات، پياۋەكە ئەومەندە بەخەندە دەبەيت،

لە ھەموو شتېك جووتىكى پېدەمبەخشىت، جا بۇ خۇي بەكارى بەيىت، يان بە نارمىزوى خۇي بېبەخشىت، ھەرومھا پىاومكە بە دايكى زەرع دەلىت: بەشى كەس و كارىشت لەم مال و سامانە بەدە.. پاشان دايكى زەرع زۆر بە تاسەو دەلىت: ئەگەر ھەموو شتېك بەداتى، ناگاتە بچوكتىن شتى باوكى زەرع!! پاك و بېگەردى بۇ خدا، ھىشتا دلى ئەم ناھرمە وابەستەى مىردى پەكەمىتەى و خۇشى دەوېت!!

وتەكانى خاتوو عائىشە (خوداى لى رازى بېت) تەواو بوو.. بە دلنابىيەو گېرآنەوھى چىرۆك و رووداوى يانزە ناھرمە، كاتىكى زۆرى لە پېغەمبەرى خودا ﷺ گرتووه، لەگەل ئەوھشدا زۆر بە بېدەنگى گوپى گرتىوو، ھىچ بېزارىيەكەش بە روخسارىيەو نہ دەبىنرا، كاتىكەش خاتوو عائىشە (خوداى لى رازى بېت) لە وتەكانى تەواو دەبىت، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەرىدەخات كە بە تەواوى گوپى لە وتەكانى گرتووه تېي گەپشتووه، ھەر بۇيە دەلىت: من بۇ تۆ، ومكو باوكى زەرع وام بۇ دايكى زەرع، بەلام من تۆ تەلاق نادەم..

كەواتە: ھەموومان ھاورپان لە سەر دەرختەن و پېشاندانى نەرم و نىانى و گرنەيدان بە خەلكى.. مندالىك لە مندالەكانت جل و بەرگىكى جوان لەبەردەمكات و پېت دەلىت: باوكە گيان جل و بەرگەكانم جوانە؟ دەى تۆش زۆر بە گەرم و گورى و بە روويەكى خۆشەو بلى، پاك و بېگەردى بۇ خدا، ئەو ھەموو جوانىيە چيە؟! بە ھەمان شيوە لەگەل كچەكەتدا، لەگەل ھاوسەرمەكەتدا، لەگەل ھاورپى و دراوسىكانتدا، بە ھەمان شيوە ھەلسوكەوت بىكەو لەگەليان تىكەل بەو زىندوو بە نەك مردوو..

ئەگەر شتېكت لەبەرچوو بوو، وەك ئەوھى كەسىك پېت بلىت: موژدە بېت باوكم لە نەخۆشەكەى چاك بۆتەو، تۆ مەلى، بۇ نەخۆش بوو؟! بەلكو بلى، سوپاس بۇ خدا، دلخۆشت كردم، خودا دلخۆشت بكات.. يان كەسىك پېت دەلىت: براگەم لە بەندىخانە نازاد كرا، مەلى، ھەر نەشم بېستووه بەند كراو، بەلكو بلى، سوپاس بۇ خدا، بە راستى ھەوائىكى خۆش بوو.. ھەمىشە ھەر لە شادى و خۆشيدا بن..

لە كۆتايى ئەم باسەدا، دەمەوېت پېتان بلىم: ھاندان و تىكەل بوون بەيەكترو قەسى خۆش، كاريگەرى لە سەر ئازەلانىش دروست دمكات، ومكو لەم رووداودا دەردەمكەوېت.. ئەبوبەكرى رەقى دىگىرپتەموه دەلىت: لە بىباباندا رېگەم كەوتە لاى ھۆزىكى عەرمب و پىاويك مېواندارى كردم و چوويەنە رەشمالىكەو، كاتىك چوومە رەشمالەكەو بەندەمەكى رەش پېستى تىادا كۆت و بەندكراوو.. ھەندىك و شترى مردارەومبووشم

بىنى، لە بەرامبەر رەشمالەكەدا.. تەنھا وشترېك مابوو، ئەوېش گيانى دەداو خەرىك بوو مردارمۇ دەبوو.. بەندەكە پىيى وتم: تۆ مېوانى و ماقت لە سەر خاوەن مالى ھەيە و رېزى مېوان دەگرېت..

ئەبۇبەكر دەلېت: منىش بېدەنگ بووم و نەشمەزانی تاوانى ئەم بەندەيە چيە!! كاتېك خواردن نامادە بوو، وتم: نان ناخۆم، ھەتا ئەو بەندەيە نازاد نەكەيت.. خاوەن مالىكەش وتى: ئەو بەندەيە دەيبىنى، مالى ويران كەردووم و ھەژارى خستووم.. منىش وتم: چى كەردوودە؟

خاوەن مالىكەش دەلېت: ئەو بەندەيە دەنگىكى زۆر كاريگەر و خوشى ھەيە، چى كەل و پەل و شەكەم ھەبوون، لە سەر پىشتى وشترەكانم بوون، كاتېك ئەم بەندەيە بە دەنگە خوشەكەى گۆرانى دەلېت، وشترەكان دەكەونە ھەلبەز و دابەز و ھەلبەرىن و بە ھۆى قورسى كۆلەكەى پىشتيانەو، جگە لەم وشترەميان كەوا گيان دەدات، ھەموويان دەمرن و مالى ويران دەبېت، بەلام ھەسەى مېوانىكى وەكو تۆم پىناشكىت و ئەوا دەست و ھاچى دەكەمەو..

مېوانەكە دەلېت: زۆر تامەزرۆى بېستنى دەنگى بەندە رەش پىستەكە بووم.. كاتېك رۆژ بۆو، داوام لىكرد بە وشترەكەم ناو لە بىر ھەلبكىشىت، بەندەكە دەستى كرد بە گۆرانى وتن، كاتېك وشترەكە گويى لەو دەنگە خوشە دەبېت، دەست بە ھەلبەرىن و ھەلبەز و دابەز دەكات، ھەتا گورىسەكەى دەستم دەپستىنېت و بە سەردەمدا كەوتم، بە راستى دەنگى ئەومەندە خوش و بە سۆز بوو، وا گومان دەبەم، ھىشتا گويىم لە دەنگى وا خوش نەبوو بېت..

ئەگەر دەنگى خوش كار بكانتە سەر ئاژەلان، دەى دەبېت وتەو ھەسو نامۆژگارى جوان، چ كاريگەرىيەك لە سەر مەرفەكان دروست بكەن؟!

بە راھىنان و پەرۆم، پەردە بەر خۆت بەدە..

زىندوو بە نەك مردوو.. بە ھۆى روخسار و دەرىپىنە جوانەكانتەو،

كاريگەرى لە سەر خەلەكى دروست بكە، تاوايان لىدېت ھۆگرت دەبن..

نامۇزگار يېكەنت باقورتو پوختى بن..

وتراود: ئەو كەسەى نامۇزگارى خەلكى دىمكات، وەك ئەو كەسە واپە كە بە قامچى لە خەلكى دىمكات، لېدانهكانى كەسى قامچى بە دەستىش، بە ئەندازەى شارمزاى و لېهاتووى خۇى نازار جېدەھىلئىت..

تېيىنى ئەو بەكە ئىمە دەللىن شارمزاى و لېهاتووى كابراى قامچى بە دەست، نەك ھىزو تواناكەى!! لەبەر ئەوەى جارى وا ھەبە قامچى بە دەستىكى بەھىز زۇر بە توندى لە كەسەى دىمكات و نازارېكى زۇرى پېدەگەيەنىت، بەلام پاش كەمەىك نازارمە نامىنىت و ھىج شوپنەوارېكىش جېناھىلئىت، بەلام قامچى بە دەستى شارمزاو لېهاتوو، زۇر بە توندىش قامچىكەى بەكارناھىلئىت، بەلام دىزانىت چۇن بەكارى دەھىلئىت و لە كوئى بدات.. بە ھەمان شىوہ كەسى نامۇزگارېكارىش مەرج نىہ زۇر قەسە بىكات و درېژە بە نامۇزگار يېكەنتى بدات، بەلكو دەتوانىت زۇر بەكورتى نامۇزگارى پېويست بە كەسى نامۇزگارېكارو بگەيەنىت و نامانجەكەى بېيىكىت..

ھەتا دەتوانىت بەكورتى نامۇزگارى خەلكى بەكە.. كاتىك دەتەوئىت نامۇزگار يېكەنت پېشكەش بەكەيت، بە ئەندازەى وتارىك درېژەى پېمەدە، بە تايىبەت ئەگەر نامۇزگار يېكەنت لە بابەتىكدا بوو، كە ھەردووكتان ھاورا بوون، وەك نامۇزگارى كردنى خەلكى دەربارەى زىانەكانى تورمى، يان ھەرامى ھەرقى، يان ترسناكى وازھىنان لە نوپىژ، يان نازاردانى دلى داپك و باوك..

ئەگەر سەيرى پېغەمبەرى خودا ﷺ بەكەين دەبىنىن، بە دېرېك يان دوو دېر نامۇزگار يېكەنتى پېشكەش كردوو، وەك ئەم نەمانە،

پېغەمبەرى خودا ﷺ بە ئىمامى ھەلى ﷺ دەفەرموئىت: ئەى ھەلى كاتىك لە جارى يەكەمدا ئافرىتىكت دىمەكەوئىتە پېش چاو، جارى دووہ سەيرى مەكەرەو، لەبەر ئەوەى لە يەكەم جارىدا گوناھبار نابىت، بەلام بۇ دووہ جارى نا..

نامۇزگارىيەكەي پېغەمبەرى خودا ﷺ زۆر بەكورتى كۆتايى ھات..

ھەروھە بە عبداللىھى كۆرى عومەر (خودايان لى رازى بىت) دىمفەرموئىت؛ لە
ژيانى دونيادا ۈك نامۇيەك، يان ۈمكو پېبوارىك وابە..

ھەروھە بە مەغازى كۆرى جەبەل ﷺ دىمفەرموئىت؛ ئەي مەغاز سۆيىند بە
خودا خۆشم دىمۆيىت.. لە دۋاي ھەموو نوپۇزىك واز لەم ھەرموودمىيە مەھىنە و
بلى؛ (اللهم اعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك).. واتە؛ (ئەي پەرۋەردگار
پارمەتتىم بىدە لە سەر يادكرن و سوپاس كردنت، ھەروھە بۇ ئەۋەي بە چاكي و بە
جۋانى بىتپەرستىم)..

ھەروھە بە نىمامى عومەر ﷺ دىمفەرموئىت؛ ئەي عومەر تۆ پياۋىكى بەھىزىت،
لە لاي بەردە رەشەكەي كەعبە، ھەرمبالقى و پالەپەستۆ دروست مەكە..
كاتىك نىمامى عومەر ﷺ لە سەرمەرگدا دىمبىت، خەلكى پۇل پۇل و دەستە
دەستە دېنە سەردانى و مالتاۋايى لىدەكەن، گەنجىك دېتە ژوورمەو دەلىت؛
ئەي ئەمىرى نىمانداران موزدە بىت، پەرۋەردگار ھاۋەلى پېغەمبەرى خودا ﷺ
پېبەخشىت.. ئەۋەي زانىت و لە تواناندا بوو، پېشكەشى نىسلام و مۇسلمانان
كرد.. پاشان كە بوويت بە كاربەدەست، دادپەرۋەر بوويت، پاشان پەرۋەردگار
ۋا پەلى بەرزى شەھىدىت پىدەبەخشىت.. نىمامى عومەرىش ﷺ دىمفەرموئىت؛
خۆزگە سەر بە سەر دەرچوۋمايە..

پاشان گەنجەكە رۇيشت و نىمامى عومەر ﷺ بىنى، جلوبەرگەكەي لە
زەۋىيەكە دىمخشاۋ دىمكەۋتە ژېر قاچەكانىيەۋە، نىمامى عومەر ﷺ لەۋ كاتەدا
ۋىستى نامۇزگارىيەكى ئەۋ گەنجە بىكات و ھەرموۋى؛ بانكى ئەۋ گەنجەم بۇ
بىكەن.. كاتىك گەنجەكە گەراپەۋەۋە لە بەردەستى نىمامى عومەردا ﷺ ۋەستە،
نىمامى عومەر ﷺ ھەرموۋ؛ ئەي برازاي شىرىنەم، جلوبەرگەكەت بەرزىكەرەۋە،
لەبەر ئەۋەي دىمبىتە ھۇي پاك و خاۋىنى بۇ جلوبەرگەكانت، ھەروھە مايەي
رەزماەندى پەرۋەردگار و دىمبىتە ھۇي ئەۋەي زياتر لىي بىرسىت..

بەلى.. زۆر بەكورتى پەيامى نامۇزگارى گەيانە بە گەنجەكەۋە درېژەي پېنەداۋ
چەند و چوۋنى لەگەل نەكرد.. چەند و چوۋن و درېژمەدان بە بابەت و كېشەكان

كارىڭكى خراپ و ناپەسەندە.. پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دىمفەرمۇيت: (من گرمىتى خانوويەك لە بەھەشتدا بۇ ئەو كەسە دىمكەم، كە واز لە چەندو چوون و دىمەقالتى بەيىنىت، ئەگەر لە سەر حەقىش بىت)..

جارى وا ھەيە كەسىڭ باومر بە راستى بۇچوونىڭ، پان كارىڭ دىمكات، بەلام بە ھۆى خۇ بە گەورمزانىنەو دىمى نابىرىت و دانى پىدانانىت، ھەر وىكو پەرورمىدگار لە بارەى فىرەھون و دارودىستەگەيەو دىمفەرمۇيت: ﴿وَجَمَدًا بِهَا وَأَسْتَقْنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُظُمًا.....﴾ ﴿١٤﴾ النمل. واتە: (جا ئەوانە ھەر رىق ئەستورىيان كىردو باومىريان پىي نەبوو، بە زۆردارى و خۇبەزلزانى، لە كاتىڭدا لە ناخى دىمروونىانەو ھەستىيان دىمكرد حەقىقەتە و راستە)..

بەلى.. فىرەھون و دارودىستەگەى راستىەكانىيان ناسى و لە دل و دىمروونىاندا دانىيان پىدانا، بەلام بە ھۆى خۇ بە گەورمزانىنەو شوينى موسا ﷺ نەكەوتن.. بەلى.. گىرنگ نەوئەيە كەسى ئامۇڭگارىكراو ، واز لە ھەلەكەى بەيىنىت و نەگەرىتەو سەرى، نەك ئەوئەى كە بە سەرىدا سەركەوئەىت و بىبەزىنىت، چۈنكە خۇ ئىوئە لە گۆرمپانى زۆرانبازىدا نىن!!

جارى وا ھەيە كەسى ئامۇڭگارىكراو بە چەند وشەو وتەيەكى كىرچ و كال، پۇزىش دىمەيىنەو، كە جىگەى سەلاندن و رىزامەندى نىن، بەلام تۇ لىبوردەبەو پۇزىش و بىانووكانى وىرگىرەو لەگەلىدا توندو تىژ مەيەو دىمىرگاكانى پەشىمانى بە رىودا دامەخەو دىمىرگاكانى ئامۇڭگارى بە رىودا ئاوەلا بىكەو لە ئامۇڭگارى كىردىنى بەردىماو بەو كۆل مەدە..

تېروانىن..

زۆر بەكورتى لە ھەلەكانىيان ئاگادارىيان
بىكەو دىرژەى پىمەدمو و تارىيان بۇ مەخوئەرمەو..

گوہن به قسه‌ی خه لکی مه ده..

كهسانى نامۆزگاركارى وا هه‌ن، شارمزاپيه‌كى ته‌واويان له هونه‌رى نامۆزگارى كردندا نيه، جارى وا هه‌يه به نامۆزگارپيه‌كانيان له جياتى ئه‌وه‌ى ناسوده‌و دلخۆشت بكه‌ن، زياتر دلته‌نگو غه‌مبارت ده‌كه‌ن و كيشه‌كانت له سه‌ر گران ده‌كه‌ن.. كهسانى وا هه‌ن زۆر ئيرمبيت پي‌دمبه‌ن و مه‌به‌ستيانه غه‌مبارت بكه‌ن.. هه‌يانه ئه‌ومنده بى نه‌زموونه، نه‌گه‌ر پي‌دمه‌نگ بيت زۆر باستره له‌وه‌ى كه نامۆزگارى خه‌لكى بكات.. كهسانى هه‌ن هه‌ميشه به چاويلكه‌ى ره‌شه‌وه، سه‌يرى ژيان ده‌كه‌ن..

ده‌گيرنه‌وه پياويك به سوارى گويدريژمه‌كى ده‌كه‌ويته‌ رى و كورمه‌كه‌شى له ته‌نيشتيه‌وه پي‌دمه‌كات، له پيگه به هه‌نديك له خه‌لكى ده‌گه‌ن و ده‌لين: سه‌يرى ئه‌و پياوه دلره‌فه بكه‌ن، خۆى سوارى پشتى گويدريژمه‌كى بووه‌و كورمه‌كه‌شى به پى دمروات!! پياوه‌كه كاتيك گوپى له‌م قسه‌يه ده‌بيت، خۆى دادمه‌به‌زيت و كورمه‌كه‌ى سوار ده‌كات..

پاش كه‌مپكى تر به كۆمه‌له كه‌سيكى تر ده‌گه‌ن و ئه‌مانيش ده‌لين: سه‌يرى ئه‌و كورمه بكه‌ن چه‌نده بپريزه، خۆى سوارى گويدريژ بووه‌و باوكيشى به پى دمروات.. پياوه‌كه كاتيك گوپى له‌م قسه‌يه ده‌بيت، خۆى له‌گه‌ل كورمه‌كه‌يدا سوارى گويدريژمه‌كه ده‌بيت..

له رويشتن به‌رده‌وام ده‌بن و ده‌گه‌ن به كه‌سانىكى ترو ئه‌مانيش ده‌لين: سه‌يرى ئه‌و دوو مرؤفه دلره‌فه بكه‌ن، هه‌يچ به‌زمپيه‌كيان به‌و ئاژه‌له‌دا ناياته‌وه.. پياوه‌كه كاتيك گوپى له‌م قسه‌يه ده‌بيت، دادمه‌به‌زيت و به كورمه‌كه‌شى ده‌ليت: تۆش دابه‌زه.. كورمه‌كه‌شى دادمه‌به‌زيت و دوو به دوو دمروان و گوپى دريژمه‌كه‌ش هه‌يچ شتيكى له سه‌ر پشت نابيت..

پاشان به كۆمه‌له كه‌سيك ده‌گه‌ن و پييان ده‌لين: سه‌يرى ئه‌و دوو كه‌سه

گۈلۈ نەقامە بىكەن، گۈپدېرېژىكىيان پېيەو كەچى خۇيان بە پى دەرۋن، باشە
گۈپدېرېژ بۇ سواربۈون دروست نەكراۋە؟!

پىاۋمكە ئىتر خۇى بۇ نەگىراۋ ھاۋارى كىردو كۈرەكەى راکىشاۋ بە جوۋتە
چوۋنە ژېر سكى گۈپدېرېژەكەۋەو نەمجارمىيان نەمان گۈپدېرېژەكە ھەلدەمگرن!!
نەگەر لەو كاتەدا من لەۋى بوۋمايە، بەو پىاۋەم دەۋت: چىت پىخۇشە وابكەو
گۈى لە قسەو قسەلۇكى خەلكى مەگرە، چونكە رازى كىردنى ھەموو خەلكى،
كارىكى بەدى نەھاتوۋەو مەرۇف ناتوانىت پىى بگات..

كەسى ۋا ھەيە كاتىك پىشنىارېك دىردەبېرېت، لەخۇۋە دەست بە قسەكردن
دەكاتو بىرى لىناكاتەۋە، ۋەكو ئەۋەى كەسېك بىت بۇ لاتو پىت بلىت: ئەۋە
بۇچى داخۋازى ھالانە ناھىرەتت كىرد؟! ئەى بۇچى مارت كىرد؟!

كاكى برا كارەكە تەۋاۋ بوۋەو تازە مەرەى كىردو كۇتايى پىھات!!
يان برادەرىك دىت بۇ لاتو دەلىت: ئەۋە ئۇتۇمبىلەكەت فرۇشت؟! ئەى بۇ
ناگادارت نەكردم؟! ھالانە كەس پارەى زىاتىرى پىدەدا..

براكەم بىپرەۋەو بەسە.. كابرا ئۇتۇمبىلەكەى فرۇشتو كۇتايى پىھات..
كەۋاتە: نازارى دىروونت مەدەو گۈى لە ھەموو قسەپەكى خەلكى مەگرە..

ئەزىمۇن..

رازى كىردنى ھەموو خەلكى، كارىكى
بەدى نەھاتوۋەو مەرۇف ناتوانىت پىى بگات..

با ھەمىشە زەردەخەنەت لە سەر لىۋو بىت..

ماۋەى چەندىن سائە دەيناسمۇ ھاورپى كارمە، بە ھەر ھال ئەۋەى دەمەۋىت
باۋمۇ بىكەم يان نا ئەۋەى، تا ئىستا نازانم ئەۋ ھاورپىيەم دانى لىپراۋە يان نا، چونكە
زەردەخەنەم پىۋە نەبىنىۋە، ھەتا دانەكانى بىينم!! ھەمىشە گىرۇ مۇنە، وا دەزانىت
نەگەر كەمىك رووخۇش و لىۋو بە خەندە بىت، تەمەنى كەم دەكات، يان مال و سەرۋەت و
سامانەكەى لە دەست دەچىت!!

ھەرپىرى كورى عبداللاھ ﷺ دەفەرمۇيت: ھەر كاتىك پىغەمبەرى خودام ﷺ بىنى
بىت، زەردەخەنەى لە سەر لىۋو بوۋە..

كەسانىك ھەن ھەمىشە رووخۇش و لىۋو بە خەندەن..

كاتىك مامۇستاپت و دەچىتە ژورمۇە بۇ لاي قوتابىيەكانت، با رووت خۇش بىت..
كاتىك سۋارى فرۇكە دەبىت و خەلكى سەپىرت دەكەن، بە رووياندا پىبىكەنەۋ با
زەردەخەنەت لە سەر لىۋوت بىت..

كاتىك دەچىتە دوكانىكەۋە يان دەچىت بۇ بەنزىنخانەيەك، يان فەرمانگەيەك،
لىۋو بە خەندەيە..

كاتىك چاك و چۈنى لەگەل خەلكىدا دەكەيت، با زەردەخەنەت لە سەر لىۋو بىت و بە
رووياندا پىبىكەنە..

بە شىۋەيەكى گشتى زەردەخەنەۋ رووخۇشى، كارىگەرپىيەكى بەھىزى ھەيە بۇ
نەھىشتىنى تورمىي و گومان و راپاى.. پالەۋان ئەۋ كەسەيە بە سەر ھەست و سۆزىدا زال
بىت و زەردەخەنەى لە سەر لىۋو بىت..

ئەنەسى كورى مالىك ﷺ رۇزىك لەگەل پىغەمبەرى خودا ﷺ بە رىگەيەكدا دەرۋن و
پىغەمبەرى خودا ﷺ پارچە پەرۋەيەكى زىرى بە سەر شانەۋە دەبىت.. كابرايەكى
دەشتەككىيان پىدەكات و پارچە پەرۋەكە لە قورگى پىرۋزى پىغەمبەرى خودا ﷺ توند
دەكات!! ئەنەس ﷺ دەفەرمۇيت: شۈپنەۋازى زىرى پەرۋەكە لە سەر جەستەى پىرۋزى
پىغەمبەرى خودا ﷺ دەرگەۋت..

دەبىت ئەۋ پىاۋە جى وىستىت؟! كى دەلىت مالەكەى نەسۋتاۋمۇ بۇ يارمەتى نەھاتۋە؟!

گوی بگره بزانه چی دمویٲ و داوای چی دمکات.. دهلیٲ: نهی محمد.. تیٲینی نه وه بکه نهیوت: نهی پیغمبرهی خودا ﷺ.. نهی محمد: لهو مال و سامانهی خودا، که له لاته بهشم بده..

پیغمبرهی خودا ﷺ ناوړ دمداٲه وهو پاشان پیډمهکنیٲ و فهران دمکات و دمفهرموٲٲ: بهشی بدمن..

بهلی.. پیغمبرهی خودا ﷺ نهو منده نارامگر بوو، نهو شیوه هه لسوکه وٲانه، نهیاند متوانی توروی بکهن.. پیغمبرهی خودا ﷺ زوړ له وه سنگ فراوانترو گهورمتر بوو، له سهر شتانیکی بی نرخ له خه لکی توره بیٲ و سزایان بدات.. پیٲش نهووی بیر له تورمبوون و سزادان بکاته وه، بیر له نه نجامه کهی دمکردموه..

چ سووٲیکی دمبوو، نه گهر به سهر کابرا دهشته کیه کهدا هاواری بگردایه و دمری بگردایه؟! ئایا برینه کانی گهرنی سارپٲډ دمبوو؟! نهی کابرا رهوشی جوان دمبوو؟! نه خیر.. دهی که واته باشتړین چارمه سهر نارامگرتنه..

بهلی.. هه ندیک هه لسوکه وٲ تورمان دمکهن، به لام چارمه سریان بریتی نیه له تورمیی و هه له شهیی، به لکو چارمه سریان بریتیه له نه رم و نیانی.. زمرده خه نه.. گومانی باش.. خواردنه وهو شاردنه وهی تورمیی.. نارامگرتن و په له نه کردن..

بهراستی پیغمبرهی خودا ﷺ جوانی فهرمووه که دمفهرموٲٲ: (لیس الشدید بالصرعة، إنما الشدید الذی یمک نفسه عند الغضب).. واته: (نازاو پاله وان بریتی نیه لهو کهسهی که زوړان بازو به هیزه، به لکو نازا بریتیه لهو کهسهی له کاتی تورمپیدا به سهر خویدا زال دهبیٲ)..

له کوٲاپیدا پیٲ دهلیٲ: رووخوٲی و دمرپرینی زمرده خه نه به رووی براکه تدا مایهی خیر و پاداشت و چاکمیه..

پیښنگ..

هر کاتیک پیغمبرهی خودا ﷺ بینرا بیٲ،
رووخوٲو لٲو به خه نده بووه..

ھېلە سورەكان..

قوتابىم بوو لە زانكۆ.. خاومن رۆشنىرىيەكى فراوان بوو.. سوور بوو لە سەر دروست كردنى پەيموندى كۆمەلەيەتى لەگەل خەلكىدا، بەلام زۆر خوڤن تال و رەزاگران بوو، رۆژىك ھات بۆ لام و وتى: مامۇستا.. ھەمىشە ھاوړپكانم لىم تورە دمىن و لە سەر گالتە و قسە خۆشەكانم نارام ناگرن!!

لە دللى خۆمدا وتم: من لە بىدەنگىت بىزارم، چ جاي ئەوھى قسە و گالتە بكەيت؟! بە تاپبەت كاتىك كە دمتەوئەت خۆت رووخۆش و گالتەنامىز نىشان بدەيت!! لىم پرسى و وتم: بۆچى لە گالتە و قسە خۆشەكانت بىزارن؟! نمونەيەكم لە قسە خۆشەكانت بى بلى.. وتى: يەكك پشمى و منىش وتم: نەفرىنى خودات لى بىت.. كاتىك تورە بوو، قسەكانم تەواو كردو پىم وت: ئەى شەپتان، خودا رحمت لى بكات!!

ناھ.. بە راستى قسەيەكى زۆر ناخۆشى كرد!! داماوە واپەدەزانى بەو قسە بىزاروانە خۆشەويست دەبىت!!

خەلكى ھەر چەندە رازى بن گالتە و گەپت لەگەل بكەن و گوئى لە قسە خۆشەكانت بگرن، بەلام رازى نابن ھەندىك قسە و گالتەيان لەگەل بكەيت و ھېلە سورەكانى ژيانيان بىەزىنەت، بە تاپبەت لەبەر چاوى خەلكى و بە ناشكرا..

ھەندىك لە خەلكى، بە بيانووى لى رابىننەو، گوئى نادەنى و ھەندىك ھەلسوكەوت دىمكەن، يان ھەندىك داواكارى نەشپا و دىمكەن، وەك ئەوھى مۇبايلەكەت ھەلدەگرن و بە ئارمەزووى خۆيان تەلەفۇنى پىدەمكەن، يان بە مۇبايلەكەت كورتەنامە بۆ كەسانىك دەننن، كە ھەز ناكەيت ئەو كەسانە ژمارەى مۇبايلەكەت بزانن، يان بە بى پرس ئۆتۆمبىلەكەت دىمەن، ياخود ئەومەندە داوا دىمكەن، ھەتا لە روو دادەمەنى و ناچار دەبىت بيان دەيتى..

يان جارى وا ھەيە چەند قوتابىەك لە بەشى ناوخۆى بەيەكەوھە نىشتەجى دەبن، كاتىك يەككىيان بەيانى بەخەبەر دىت و دىمەوئەت بچىت بۆ زانكۆ، دەبىنەت يەكك لە قوتابىە ھاوړپكانى چاكەتەكەى بردووه، يەككى تريان پىلاوكانى لە بى كردووه و رۆشتووه.. جارى وا ھەيە كەسانىك بە بيانووى قسەى خۆشەو، لە كۆرو دانىشتنە گىتەكاندا،

ھاۋرىكانيان بىزارو نارەھەت دەمكەن.. پېۋىستە بىزارىت كەسانىك ھەر چەندە خۇشيان بوۋىت، مەۋقەن شاپەنى بىزاربوون و تورەبوون و پېۋىستە ئاگادارى ھەست و سۆزىيان بىت و دىيان نەرمەنجىنىت..

كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ لە جەنگى تەبوك گەراپەۋە بۇ شارى مەدېنە، عوروى كورى مەسعودى سەھەفى ھات بۇ خەزەمەتى، عورۋە گەۋرە ھۆزەكەى دەبىت و زۇر پىزى دىگەن.. عورۋە مۇسلمان دەبىت و دىمەۋىت بىچىت بانگى ھۆزەكەى بىكات، بۇ ئەۋەى باۋەر بېيەن و مۇسلمان بىن، بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ دىتەرسىت ھۆزەكەى ئازارى بىدەن و بەۋ ئاسانىە دىستەبەردارى ئاپنەكەى خۇيان نەبىن، ھەر بۇيە ھەرمۇۋى: ئەۋانە دىتەكۇن!!

پېغەمبەرى خودا دىمىزانى ھۆزى سەھىف لە ھەلسوكەۋتە توندوتىژ و رەھن، ئەگەر لەگەل گەۋرەكەشياندا بىت..

عورۋەش دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ ھىندەى چاۋيان خۇشيان دەۋىم و پىزىم دىگەن..

بەلى.. عورۋە دىمەۋىتە رى بۇ لى ھۆزەكەى، بۇ ئەۋەى بە دەم بانگەۋازەكەپەۋە بىن و باۋەر بېيەن، كاتىك گەمىشتە لى ھۆزەكەى، سەركەۋتە سەر بەرزىەك و بە دىنگى بەرزى بانگى كەردن و ھەموو كۆۋۋونەۋە، پاشان بانگى كەردن بۇ ئەۋەى مۇسلمان بىن و پىشى راگەيانەن كە خۇى مۇسلمان بوۋە دىۋارە لە بەرامبەريان باۋەرەكەى ئاشكرا كەرد و تى: اشەد ان لا الە الا اللە واشەد ان محمداً رسول اللە..

كاتىك گۇپيان لەم و تانە بوۋ، دىستىان كەرد بە ھاۋار ھاۋار و تورەبوون و پازى نەبوون، ۋاز لە خوداكانيان بېيەن، ھەر بۇيە لە ھەموو لايەكەۋە بە رىم ھىرشىيان كەردە سەرى، ھەتا بوراپەۋە لە ھۇش جوۋ.. كاتىك خەرىك بوۋ گىيان بىسپىرىت، ئامۇزاگانى ھاتن بۇ لى و وتيان: ئەى عورۋە لە باتى كۈشتىنى تۆ، كۈشتار نەكەپن؟! عورۋەش دەلىت: نەخىر لە باتى مەن كەس مەكۇنەۋە و تۆلە لە كەس مەسەننەۋە، پەرۋەردگار بە شەھىدى پىزى لىنام..

كاتىك ھەۋالەكە گەمىشتەۋە بە پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمۇۋى: نەۋنەى عورۋە، ۋەكو نەۋنەى ئەۋ پىاۋە ۋايە كە پەرۋەردگار لە سورەتى ياسىندا باسى دىكات، كاتىك بە ھۆزەكەى وت: شۈپنى پېغەمبەران بىكەون و باۋەر بېيەن، بەلام ئەۋان شەھىدىان كەرد.. دەى ئاگاداربە: خەلىكى ھەر چەندە لىت نىزىك بىن، ھەرۋەھا ھەر چەندە ھاۋرىۋ خۇشەۋىست بىن، ھەست و سۆزىيان ھەپەۋ نابىت لە كاتى ھەلسوكەۋتە، يان لە كاتى

ئەنجامدانى گالتەمۇ قەسەي خۇشدا، دەرۋون ۋە ھەستىيان بېرىندار بىكەيت.. وريابە ھىلە سورەمكىنى ژيانيان نەيمىزىنەيت ۋە سنورى خۇت بزانە.. ھەر بۇيە پېغەمبەرى خۇداﷺ داوامان لېدەمكات مۇسلمانان نەترسىننن..

رۇڭىك پېغەمبەرى خۇداﷺ لەگەل چەند ھاۋەلېكىدا لە گەشتىكىدا دىمىن ۋە ھەر كەسە ۋە كەلۈپەلەكانى بە خۇي دىمىت، يەككى لە ھاۋەلەن خەۋى لېدەمكەۋىت ۋە يەككى لە ھاۋرېكانى شتىكى لى دىشارىتەۋە، كاتىك پياۋمكە خەبەرى دىمىتەۋە دىمىنەيت شتىك لە كەلۈپەلەكانى ديار نىيە، ترسى لېدەمىشەيت ۋە دىست دىمكات بە گەران بە دۋاى شتەكەيدا، پېغەمبەرى خۇداﷺ لە كاتى ئەم رۈۋادەدا، دىفەرەمۋىت: (لايحل المسلم ان يروع مسلماً). رواه احمد وابوداود. واتە: (بۇ ھىچ مۇسلماننىك دروست نىيە، مۇسلماننىكى تر بترسىنەيت)..

جارى ۋا ھەيە كەسەك بەم ھەلسۈكەۋتەي كە دىمكات، بە گومانى خۇي دىلخۇشت دىمكات، بەلام بە داخەۋە زۇر جار زىانت پېدەمگەيەنەيت ۋە دىلەنگە ۋە غەمبارت دىمكات، بەلكۈ توشى دىلەراۋكىشت دىمكات ۋە لەۋانەيە تا ماۋەيەكىش توشى شۇك بىيت.. بۇ نەمۇنە: بە بى ئەۋەي ئۇتۇمبىلەكەت بىكۈرۈنەيتەۋە، لەمىرەدەم دۈكاننىك دىمەستىت ۋە دىمبەزىت، بۇ ئەۋەي پېداۋىستىيەك بىكرىت، لەپەر يەككى لە ھاۋرېكانت دىت ۋە سۋارى ئۇتۇمبىلەكەت دىمىت ۋە دۈۋر دىمكەۋىتەۋە، تۇش ۋا دىزانىت ئۇتۇمبىلەكەيان فراندۋىت، يان دىزىۋىيەنە.. ئەمەش بۇ گالتەمۇ پېكەننن!! ھاۋرېكەت بۇيە ئەم كارەي كىرد، بۇ ئەۋەي كەمىك پېكەنەيت، يان گالتەمەكى ترس ئامىز دروست بىكات، بەلام بە دىلنەيەيەۋە ئەم جۇرە ھەلسۈكەۋتەنە ناخۇش ۋە بە نازارن..

تېپروانىن

ھەر شتىك لە سنورى خۇي دىمچۈۋ، پېچەۋانە دىمىتەۋە دىمگۈرېت بۇ دىزەكەي.. زۇر گالتەمۇگەپىش ھەبۋە، بە شەرو ناخۇشى كۇتاييان پېھاتۋە!!

پاراستىنى نەيىنى..

لە كۆنمە وتراۋە: ھەر نەيىنىك لە دوو تىپەرى، ئەۋا بىلە دەپتەۋە.. پەرسىيارىش
 كراۋە مەبەست لە دوو جىيە؟! وتراۋە مەبەست لە دوو، ھەر دوو لىۋە!!
 لە ماۋى سىۋ پىنج سال تەمەنى راپوردوۋمدا، بىر ناپات نەيىنىك بە گۈچكە
 كەسكىدا چىرپاند بىت و لىۋ دىلنى بوۋىتەم، مەگەر سۈپىدى بۇ خوار دىتەم، كە
 نەيىنىكەم دىشارىتەۋە دەپخاتە بىرىكى قولى بىيەنەۋە.. بىرىش ناپات، كەسكى لە
 دۋاى بىستى نەيىنىكەم، راشكاۋانە وتىيىتى: فلانە كەس ناتوانم نەيىنىكەم بىشارمەۋە،
 بەلكو ھەمۇ كەسكى لە سەرمەۋە دەستى دەكىشى بە سەر سىگىداۋ دەلىت: سۈپىد بە
 خۇدا، ئەگەر خۇر بىخەنە سەر شانى راستم مانگىش لە سەر شانى چەپم، يان ئەگەر
 چەپۇ بىخەنە سەر گەردنم، نەيىنىكەم ئاشكرا ناكەم!! بەلام پاشان ئەگەر زۇر خۇى بۇ
 بگىرىت، دوو يان سى مانگ، دىتوانىت خۇى بگىرىت و نەيىنىكەم بىلە دەمكەۋە دەم
 بە دەم دەمكەۋە بە خۇت..

لەم كاتەدا، پىت دەلىم: ھەر لە سەرمەۋە ھەلە بوۋىت، چۈنكە پىۋىستە نەيىنىكەم،
 سۈرى ھەر دوو لىۋت نەمىزىن، ھەرۋە پىۋىستە داۋاى كارىك لە خەلكى نەكەم،
 كە لە توانايدا نەبىت، ھەر ۋەك وتراۋىش:

إذا ضاق صدر المرء عن نفسه فصدر الذي يستودع السر أضيق..

بەلى.. ئەگەر سىگى كەسكى تەسك و بچوك بىت بۇ پاراستى نەيىنىكەم،
 ئەۋا بە دىلنەيىۋە سىگى ئەۋ كەسەى كە نەيىنىكەم لا دادەنى، تەسك و بچوكترە..
 كىشەكە لەۋە داپە جارى ۋا ھەپە باسەكە لە لای كەسكى باس دەكەم، بۇ ئەۋەى
 راپۇزى پىكەمەت و پىگەۋ چارەسەرىكت نىشان بدات، كەچى دواتر نەيىنىكەم بىلە
 دەمكەۋە، تۇش لەمەر چاۋت دەمەۋىت و زۇرىش رەت لىدەبىتەۋە..

نەۋەمەكى سەپەر لە مېرۋودا بەم شىۋەپە روۋىداۋە: پىش روۋدانى جەنگى بەدر،
 كاتىك پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەۋالى كارۋانىكى بازارگانى قورمىشى بىست، خۇى و
 ھاۋەلانى بەرمە كارۋانەكە كەۋتە رى.. سەردەستەى كارۋانەكە، ئەۋسۈفیان بوۋ،

كاتىك ھەستى بە مەترسى كرد، پياۋيىكى بە كرى گرت، بۇ ئەۋەى ھەۋالى مەترسى كارۋانەكە بگەيەننەتە قورمىش.. كابرا كەۋتە رى بەرمە مەككە، رېگەى مەككەش چەند رۆژىكى دەۋىست، خەلىكى مەككەش ھىچ ھەۋالىكىان لەۋ بارمەۋە نەدەزانى..

شەۋىك عاتىكەى كچى عبدالمطلبى پورى بېغەمبەرى خوداﷺ خەۋىكى ترسناك دەبىننەت.. كاتىك رۆژ بۆۋە ناردى بە شوپن عەباسى برايدا پىي وت؛ بىرام، سوپند بە خودا ئەمشەۋ خەۋىكەم بىنى ترساندىمى و دىترسم بەلاۋ ناردەجەتەك بە سەر ھۆزەكەتدا بىت، ئەۋەى بۆت باس دىكەم، بىشارەۋە لە لاى كەس مەيدىركىنە.. عەباسىش ﷺ دەلەت؛ باشە.. چىت بىنى؟

عاتىكە دەلەت؛ سوارىكەم بىنى بە سەر وشترەكەيەۋە، ھاتە بېشەۋە، ھەتا گەيشتە دۆلى (ابطىح) و پاشان ۋەستاۋ بە دىنگى بەرز ھاۋارى كردو وتى؛ ئەى ستەمكاران بېرۇن بۇ ئەۋە شوپنەى كە لە ماۋەى سى رۆژدا تىايدا دىمرن!! پاشان وتى؛ خەلەكەم بىنى لە دەۋرى كۆبۈۋنەۋە، پاشان رۆپىشتو چوۋە مزگەۋتەكەۋەۋە خەلەكەش بە شوپنەۋە بۈۋن، پاشان بە وشترەكەيەۋە سەرگەۋتە سەر كەعبەۋ بە ھەمان شىۋەى پېشو ھاۋارى كردو وتى؛ ئەى ستەمكاران بېرۇن بۇ ئەۋە شوپنەى كە لە ماۋەى سى رۆژدا تىايدا دىمرن!!

پاشان كەۋتە سەر شاخى ئەبى قەيس و ھەمان ھاۋارى پېشوۋى دووبارە كىردەۋە، پاشان لە سەر لوتكەى شاخەكەۋە، تاشە بەردىكى ھىرپدا، تا گەيشتە خوارەۋە، پارچە پارچە بوو.. ھىچ مالىكى مەككە نەما پارچەيەك لەۋ بەردانەى تىنەچىت..

عەباس ﷺ كاتىك كۆپى لەم قسانە بوو، شەمزاۋ وتى؛ سوپند بە خودا ئەمە خەۋىكى راستو پرونە!! پاشان وتى؛ دەى تۆش ئەم خەۋە باس مەكەۋ بۇ كەسى مەگىرەۋە..

عەباس ﷺ رۆپىشتو ھەر خەيالى لە لاى خەۋەكەى خوشكەكەى بوو، لە رېگە ۋەلىدى كۆرى عوتبە دەبىننەت، كە يەككە بوو لە ھاۋەلەكانى و خەۋەكەى بۇ دىگىرپىتەۋە پىي دەلەت؛ بۇ كەسى مەگىرەۋە.. پاشان ۋەلىد دىرواتو عوتبەى كۆرى دەبىننەتو خەۋەكەى بۇ دىگىرپىتەۋە، عوتبەش بۇ ھەندىك لە ھاۋەلەكانى دىگىرپىتەۋە، ھەتا ۋاى لىدەت زۆربەى خەلەكە دەبىيستن و خەۋەكە دەبىتە باسو خواسى خەلىكى شارى مەككەۋ كۆرو دانىشتەنەكانيان..

دەمە و نىۋەرۇ، عەباس ﷺ دەچىت بۇ ئەۋەى بە دەۋرى كەعبەى پىرۇزدا بسورپىتەۋە،

ئەبۇجەھلىش لەگەن ھەندىك كەسدا لە سىبەرى كەعبەدا دانىشتىبوون و باسى خەۋەكەى
عاتىكەيان دەكرد.. كاتىك ئەبۇجەھل عباس ﷺ دىمىنىت، دەلىت: كە تەۋاۋ بوۋىت،
ۋەرە بۇ لامان..

عباس ﷺ سەرى سورماۋ لە دلى خۇيدا دەلىت: دىبىت ئەبۇجەھل چ كارىكى بە
من ھەبىت، بەلام بە ھىچ شىۋەكە بىرى بۇ خەۋەكەى عاتىكەى خوشكى ناچىت..
كاتىك عباس ﷺ تەۋاۋ بوو، چوۋ بۇ لاى ئەبۇجەھل و ھاۋەلەكانى.. كاتىك عباس ﷺ
داندەنىشىت، ئەبۇجەھل دەلىت: ئەى نەۋەى عبدالمطلب لە كەپەۋە فىرى ئەۋمىبوون قەسە
لە نادىارمگان بكەن؟!

عباسىش ﷺ دەلىت: ۋەكو چى؟! ئەبۇجەھل دەلىت: ۋەك ئەۋ خەۋەى عاتىكە
بىنىۋوۋىەتى..

عباس ﷺ ترسى لىدەنىشىت و دەلىت: چى بىنىۋوۋە؟!

ئەبۇجەھل دەلىت: ئەى نەۋەى عبدالمطلب، ئايا رازى بوون پىاۋانتان بىت بە
پىغەمبەر، ھەتا رازى بن ئافرماتانتان بىت بە پىغەمبەر و ھەۋال ھىنەر؟! ئىمە لە
سەر قەسەى عاتىكە سى رۇژ چاۋەرى دىكەين، ئەگەر ۋەكەكانى بە راست دەرچوون باشە،
ئەگەر نا نوسراۋىك دىنوسىن، كە ئىۋە درۇزىن ترىن كەسى عەرەبن..

عباس ﷺ دىشلەزى و نكۆلى لە خەۋەكەى خوشكەكەى دىكات و ھىچ قەسەكەشى
بى نابت، ھەتا ۋەلامى ئەبۇجەھلى پىداتەۋە.. كاتىك عباس دىگەرپتەۋە مالىۋە،
ھەموو ئافرماتانى نەۋەى عبدالمطلب لى تۈرە دىبن و پى دىلەن: ئىۋە رازى بوون،
ئەۋ پىس و چەپەلە قەسەى ناشىرىن بە پىاۋانتان بلىت، ئەى چۇن رازى دىبن، قەسەى
ناشىرىن بە ئافرماتانتان بلىت و ئىۋەش گوى بىستى بن، ئايا غىرمتتان نىە؟!

عباس ﷺ كاتىك گوى لەم قسانە دىبىت، رىقو تۈرەى بىرەز دىبىتەۋە دەلىت:
سۈپىد بە خۇدا ئەگەر ئەمجارە ئەبۇجەھل قەسەى ۋا بىكات، ئاۋاۋ ئاۋاى لىدەكەم..

سى رۇژ دۋاى خەۋەكەى عاتىكە، عباس دىچىت بۇ كەعبە و زۇرىش تۈرە دىبىت..
كاتىك دىچىت بۇ كەعبە، ئەبۇجەھل دىمىنىت و بەرمو رۋى دىچىت، بەلام ئەبۇجەھل
زۇر بە پەلە پىشت ھەلدەكات و دىروات.. عباس لە پەلە رۇشىتنى ئەبۇجەھل سەرسام
دىبىت و لە دلى خۇيدا دەلىت: نەفرىنى خۇدات لى بىت، ھەموو ئەۋ پەلە پەلەت لە
ترسى ئەۋە بوو، قەسەكە پى بلىم؟!

بەلام لە راستىدا ئەبوجەھل كاتىك گوڭى لە نىردراوئەكەى ئەبوسوفيان دەمىت، وا
 ھاوار دەمكات و داواى كۆمەكى دەمكات، بۇ رزگار كەردنى كاروانە بازىرگانىيەكەى قورمىش، بە
 پەلە دەموات بەرمو لای دەنگەكە.. كاتىك دەمكاتە لای نىردراوئەكەى ئەبوسوفيان، دەمىنيت
 لوتى و شترەكەى بىراوئە خوڭىن بە روخسارى و شترەكەيدا دىتە خوارمومو نوڭنەرمەكەش،
 كراسەكەى بەرى دادىرپوومو ھاوارى بە دەمەوئەچوونى كاروانەكەى قورمىش دەمكات..
 قورمىشيش زۆر بە پەلە سوپا نامادە دەكەن و دەكەنە رى بەرمو بەدرو ئەو
 روويدا، كە روويدا و بىباومرانی قورمىش توشى بەلاو سەرشۆرىيەكى زۆر گەورە بوون و
 ژمارمەكى زۆر لە سەركردەو گەورەكانيان كوژران، لەوانەش ئەبوجەھل..

بزانە لە چاوتروكانىكدا، ئەو خەوە چۆن بىلاو بوو؟

ئىمامى عومەر رضي الله عنه كاتىك باومرى هينا و موسلمان بوو، وىستى ھەوالى موسلمان
 بوونەكەى بىلاو بىتەوئەو بىباومرانی بىبىستن، ھەر بۆيە ھەوالەكەى بە كەسكى زۆر دەم
 شرو ھەسەگىرەرموئە راگەيانندو پىي و ت: ھلەنە كەس ھەسەپەكت بۇ دەكەم، بەلام با نەينى
 بىت لە لات!! كابرەكەش دەلەيت: نەينىيەكەت چيە؟

ئىمامى عومەر رضي الله عنه دەفەر مويت: مەن موسلمان بووم، بەلام ناگاداربە لە لای كەس ئەم

نەينىيە نەدرەكەينى!!

ھەر ئەمەندەى ئىمامى عومەر رضي الله عنه ديار نەما و رۆيشت، كابرە دەگەرپا و ھەر كەسكى
 بەر چا و بکەوتايە پىي دەوت: دەزانى عومەر موسلمان بوو؟ ئەو نەمتزانیوو عومەر
 باومرى هيناو؟

بە راستى سەيرە!! دەلىلى بىركارى بىلاو كەردنەوئەى ھەوال و دەنگوباسە!!

رۆژنىك لە رۆژان، پىغەمبەرى خودا ﷺ، ئەنەس رضي الله عنه، دەنیرىت بۇ كارىك، كاتىك
 دەموات توشى دايكى دەمىت، دايكى پەرسىارى لیدەمكات و دەلەيت: پىغەمبەرى خودا ﷺ بۇ
 چ كارىكى ناردووى؟ ئەنەس رضي الله عنه پىغەمبەرى ﷺ لە وەلامدا دەلەيت: سوڭند بە خودا نەينى پىغەمبەرى
 خودا ﷺ نادرەكەينم..

پىغەمبەرى خودا ﷺ ھاوئەلانى لە سەر پاراستن و نەدرەكاندى نەينىيەكان پەرورە
 دەگرد، ئەمەتا ئەنەس رضي الله عنه لە كاتىكدا مەندال بوو، بەلام نامادە نەبوو نەينى پىغەمبەرى
 خودا ﷺ لە لای دايكىشى بىدرەكەينىت..

عائىشەى دايكى ئىمانداران (خوداى لى رازى بىت) دەفەر مويت: فاطمەى كچى پىغەمبەرى

خوداﷻ ھات بۇ لامان، رۇيشتى فاطمەش زۇر لە رۇيشتى باۋكى دەچوو.. كاتىك ھات بۇ لامان، پېغەمبەرى خوداﷻ ھەرموۋى: بەخىربىي كچە شىرىنەكەم، پاشان لە لاى راستى، يان لە لاى چەپى داينىشانىد، پاشان چەپەككى چىرپاند بە گوپىداۋ فاطمە دەستى كرد بە گريان، پاشان چەپەككى ترى چەپاند بە گوپىدا، دەستى كرد بە پىكەننىن..

منىش وتەم: تا ئەمرو نەم بىنىوۋە خۇشى و غەمبارى ئەومندە لە يەك نىزىك بىن!! پەرسىيارم لە فاطمە كرد دەربارى قەسەكانى پېغەمبەرى خوداﷻ، لە ۋەلامدا وتى: نەينى پېغەمبەرى خوداﷻ نادرگىنەم..

كاتىك پېغەمبەرى خوداﷻ كۆچى دوايى كرد، دوبارە دەربارى قەسەكانى ئەو رۆژە پەرسىيارم لە فاطمە كردمۇ.. ئەۋىش ۋەلامى دامەۋە وتى: جوبرائىل ﷺ ھەموو سالىك جارىك قورئانى بى دەۋردەكردمەۋە، بەلام ئەمسال دوۋجار بى دەۋركردمەۋە، ۋا دەبىنەم مردنەم نىزىك بوۋبىتەۋە، تۆش يەكەم كەسى لە كەسە نىزىكەكانەم، كە بىم دەمگەيت.. كاتىك گويم لەم قسانە بوو، دەستەم كرد بە گريان، پاشان ھەرموۋى: نايا رازى نابىت گەۋرەى ئافەرتانى بەھەشت، يان گەۋرەى ئافەرتانى ئىماندار بىت؟! ئەمجارمىيان لە خۇشىدا دەستەم كرد بە پىكەننىن..

دەى دىنبايە، بە ئەندازەى پاراستى نەينىيەكانىيان، خەلكى مەمانەت پىدەكەن ۋا دەرگاكانى دلىان بە روۋتدا ۋالا دىكەن ۋا نەينىيەكانىيان، بە خەزىنەى تۆ دەسپىرن، بۇ ئەۋەى بە مەمانەۋە بۇيان بپارىزىت ۋا بۇيان ھەلبىگرىت.. دەى ھەۋل بدە نەينىيەكانى خۇت مەدرگىنە ۋا نەينى خەلكىش بپارىزەۋ باسپان مەكە..

ۋەتراۋە..

دەبىت بە دىلو بەندىكراۋى ئەۋ كەسانەى
كە نەينىيەكانت لە لا دركاندوۋن..

جېيەجىن كىردى پېداۋىستىيەكان..

كاتىك خەرىكى خويىندى ماحىستىر بووم، زۇرىك لە پەرتوكى رېچكە و رېبازەكانەم خويىندەو، لە ناو ئەو رېچكە و رېبازانەشدا، رېچكەى (البرامجاتي) ھەبوو، واتە: رېچكەى بەرژمەندى، يا سودمەندبوون.. كاتىك ئەم رېچكەيەم خويىندەو، ئەوسا زانىم بۇجى لە ئەوروپا و ئەمريكا گويمان لە ھەندىك باسو خواسى وەك ئەو دەبىت، كە كاتىك كورپك لە باوكى جىادەبىتەو و جىي دەبىت، ئەگەر لە دواى ئەو لە چىستخانەيەكدا يەگىر بىيىن، ھەر كەسەيان پارەى خواردى خوى دەدات!!

لەبەر ئەوئى ئەوان بۇجوونىان واپە و دەلىن، ئەگەر لىت سودمەند نەبىن، ئىتر بۇجى خزمەتلىشت بىكەين؟!

بۇجى سەرەمەت و سامانى خۇمان لە خزمەتى تۇدا خەرج بىكەين؟!
بۇجى كاتى خۇم لە خزمەتى تۇدا بەفېرۇ بدەم؟! بە بى ئەوئى ھىج سودىكى ماددىت بۇم ھەبىت!!

بەلام ئاينى پىرۇزى ئىسلام ئەم كىشانە و پىوانەيەى ھەلگىرپايەو، ئەوئەتا پەرومردگار دەفەرموئى: ﴿وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (البقرة. واتە: (ھەمىشە خىرو چاكە ئەنجام بدەن و چاكەخواز بن و (مال و سامانتان لە پىناوى خوادا ببەخشن) چونكە بە راستى خودا ئەو چاكەكارانەى خۇشەوئى)..

ھەروەھا پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموئى: (ئەگەر بۇ پېداۋىستىيەك لەگەل براپەكەدا بېرۇم، ھەتا بۇى جېيەجى دەكەم، لە لام خۇشترو چاكترە لەوئى مانگىك لە مزگەوتەكەمدا خەرىكى خودا پەرسىتى بىم).. ھەر كەسەيك بە دەم پېداۋىستى براپەكەيەو بەجىت، ئەوا خوداى پەرومردگار دىت بە دەم پېداۋىستىيەكانىەو و بۇى جېيەجى دەكات..

پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەمىشە بە دەم پېداۋىستى موسلمانانەو چوو، جارى وا ھەبوو پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك بە رېگەدا رۇيشتوو، ئافەرتىك پان پىرژنىك

بىيى وتووۋە كارىكم بېت ھەيە، پېغەمبەرى خۇداش ﷺ ومستاۋو گۈپى لىگرتووۋە، جارى واش ھەبوۋە لەگەلىدا رۇيشتووۋە، بۇ ئەۋەى كارەكەى بۇ ئەنجام بدات..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ تىكەلى خەلكى دمكردو لە سەر ئازارو نارەھەتتەكانىشىان نارامى دمگرت.. بە دمروونىكى بەسۆزو بە چاۋپكى فرمىسكاۋى و بە دلىكى مېھربانەۋە، ھەلسوكەۋتى لەگەل خەلكىدا دمكرد.. لەگەلىاندا خۇى بە جەستەيەك دمزانى.. ھەستى بە ھەزارى ھەزەركان و غەمى غەمبارەكان و نەخۇشى نەخۇشەكان دمكرد..

نەۋەتا پېغەمبەرى خۇداش ﷺ رۇژىك لە مزگەۋتەكەيدا دادەنىشىت و لەگەل ھاۋەلەكانىدا خەرىكى گەتوگۇ دمبىت، لەپەر دمبىنىت وا گۆمەلە كەسىكى زۇر رووتو رەجال و ھەزەر لە ھۆزى نەجد بەرمو لايان دېن.. ئەۋ كەسانەش ئەۋەندە ھەزەر بوون، تواناى دوورىنى جلوبەرگەكانىان نەبوو، بەلكو لە ناۋەراستەۋە قوماش و پەرۋكانىان دراند بوو، پاشان سەريان پىداكرد بوو، ئىنجا ئەملاۋلاى پەرۋكانىان بە خۇياندا دابوو، بە بى ئەۋەى ھىچىشىان شەروالىان لە پىدا بىت، يان جامانەيان لە سەردا بىت..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ كاتىك ھەزەرى و برسېتى بە روخسارىانەۋە بىنى، رەنگو روۋى گۇرا، پاشان ھەستاۋ چوو بۇ يەكىك لە مالىەكانى، ھىچ شتىكى شك نەبرد بە كەلكى بەخشىن بىت، پاشان مال بە مال، ھەموو مالىەكانى گەرا، بەلام ھىچ شتىكى دمست نەكەۋت.. پاشان ھاتەۋە بۇ مزگەۋتو نوپۇزى نىۋەرۋى ئەنجامداۋ سەرگەۋتە سەر دوانگە، سوپاس و ستايشى خۇداى كردو چەند ئايەتتىكى قورئانى پىروۋزى خويىندو پاشان فەرموۋى: بىبەخشن، پىش ئەۋەى تواناى بەخشىنتان نەمىنىت.. ھەر كەسىك لە ئىۋە با لە دىنارەكەى، لە درەھەمەكەى، لە گەنم و جۈيەكەى بىبەخشىت و ھىچ شتىكىش لە بەخشىندا بە كەم مەزانن..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ باسى زۇرىك لە بەخشىنەكانى كرد، ھەتا فەرموۋى: ئەگەر بە لەتىك خورماش بىت..

بىياۋىك لە پىشتىوانان لە چىنگىدا ھەندىك شتى ھىنا، پېغەمبەرى خۇداش ﷺ بە روۋىيەكى خۇشەۋە لىي وەرگرت، لە كاتىكدا، لە سەر دوانگەكەش بوو.. پاشان فەرموۋى: ھەر كەسىك كارىكى باش بىكات، يان كارىكى باش پىشانى خەلكى بدات، خىرو پاداشتى ئەۋ كەسەى ھەيە كە كارەكە ئەنجام دەدات و پاداشتى ئەنجامدەرەكەش ھىچ كەم

ناكات.. ھەر كەسپىش كاريكى خراپ نىشانى خەلگى بدات، بە ئەندازى خراپەكارمە
 گوناھى دەگات، بە بىن ئەۋەى لە گوناھى ئەنجامدەرمەكەش كەم بىكات..

خەلگەكە ھەموو بەرمە مائەكانيان رۇپىشتىن بە دىنارو درەمە خورماو گەنمە
 جۇو جلوبەرگەۋە گەرەنەۋە دوو كۆمەل و گىردۆلكەيان كۆكرەۋە، گىردۆلكەيەك
 لە خواردن و ئەۋى ترىان لە جلوبەرگ.. كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەم ھەموو
 بەخشىنەى بېنى، روخسارى ۋەكو بەشىك لە مانگ درەۋشاۋە، پاشان بە سەرياندا
 دابەشى كىرد.. رواھ مسلم..

بەلى.. پېغەمبەرى خودا ﷺ بە جىبەجى كىردى پىداۋىستىەكانيان، دەچوۋە دلى
 مۇسلمانانەۋە لە پىناۋياندا جاۋپۇشى لە كات و سەروەت و سامانى خۆى دىمكىد..
 كەسەك پىۋىستى بە نەخۇشخانەيە، ھەۋل بدە بىگەيەنە.. كەسەك كېشەيەكى ھەيە،
 لە چارەسەرى كېشەكەيدا يارمەتى بدە.. لە كەم كىردنەۋەى نازارو نارەحەتىەكانى
 خەلگىدا بەشدارى بىكە، كاتىك دەزانن مەبەستى تۆ لەم كارانە، سوپاس و پىياھەلدان
 نىيە، ئەۋا خۇشيان دەۋىت و لە پەرومىرگار بۆت دەپارنەۋە نزاى خىرت بۆ دىمكىن و
 ئەۋانىش ھەمىشە لە ئامادەباشىدا دىمىن، بۆ ئەۋەى لە كاتى پىۋىستىدا، بە دەم
 كېشەكانتەۋە بىن..

أحسن إلى الناس تستعبد قلوبهم فطالما استعبد الإنسان إحسان..

بەلى.. بە چاكەكىردن لەگەل خەلىكىدا، دلىان بە دەست دەھىنەت، زۆر جارەش مەۋف
 ۋەكو بەندەى لىدىت بەرامبەر بەمە كەسانەى كە چاكەيان لەگەل كىردوۋە..

تېروانىن..

ھەر كەسەك بۆ غەيرى خۆى بۆت، ھىلالئەۋ ماندوۋ
 دىمىت، بەلام بە كەۋرىمى دىۋى بە كەۋرىمىش دەمىت..

پەيمانچا، مەدە، كە بۆت جىبەجىن نەكرىت..!!

ھاۋەلىكم كەسكى زۆرباش بوو.. خاۋەن ژېرى و رەۋشتىكى جوان بوو.. كەسكى دېندار بوو.. لە تەنىشت مالى خۇيان، پېشنوڭى مەزگەۋتىك بوو، بەلام زۆرىك لە خەلكى باسيان دەكرىدو سەرزەنشتو گەمپيان لېدەكرىد.. كاتىك گۆپم لەم قسانەى خەلكى دىبوو، سەرسام دىبوومو ھىچ ۋەلامىكىشم پېنەبوو بۇيان..

رۇژىك دراۋسىيەكەيان ھات بۇ لامو وتى؛ يا شېخ ھاۋرىكەت، نە پېشنوڭىرمان بۇ دەكاتو نە لەگەلىشماندا نوڭ دەكات!! ھەندىك پۇزشم بۇ ھىنايەۋەو وتى؛ لەۋانەيە سەرقالى كارىكى گىرنگ بېت، يان لە مال نەبېت.. دراۋسىكەيان وتى؛ يا شېخ ئۇتۇمبىلەكەى لەمبەر دەرگا راگرتوومو دلنىام لە مالەۋىيە، كەچى ئامادەى نوڭى جەماعەت نابېت، لە كاتىكدا پېشنوڭى مەزگەۋتەكەشمانە!!

بە ھەر حال ھۆكارى دواگەۋتىنى ھاۋرىكەم لە مەزگەۋت دۇزىيەۋە.. ئەو ھاۋەلەم بە ھۆى ئەۋەى پېشنوڭى مەزگەۋت بوو، خەلكى بۇ كېشەو پېداۋىستىيەكانيان روۋيان لېدەنا.. يەكلىك بە ھۆى قەرزازىيەۋە روۋى تېدەكرىد، بەلكو كەسكى بىناسىت، بۇ ئەۋەى لە دانەۋەى قەرزەكەيدا پارمەتى بىدات..

كەسكى تر ئامادەى تەۋاۋ كىردوۋەو دىيەۋىت مامۇستا تىكەكى بۇ بىكات، بۇ ئەۋەى لە زانكۇ ۋەربىگىرېت.. كەسكى نەخۇشەو دىيەۋىت مامۇستا پارمەتى بىدات، بۇ ئەۋەى سەردانى نەخۇشەخانە بىكات..

كەسكى تر چەند كىچىكى قەيرەى ھەيەو دىيەۋىت مامۇستا بە شوۋيان بىدات.. كەسكى كىرېچىيەو تۋاناي دانى كىرېكەى نىيە..

ئەمانەو چەندان كەسى تر سەردانىان دەكرىد، لە كاتىكدا مامۇستا كەسكى ئاسايى بوو، خاۋەن تۋانايەكى گەۋرەش نەبوو.. پەيۋەندىيەكى پتەۋىشى لەگەل كارىيەدەستو دەسلەتدارانىشدا نەبوو، بەلام شەرمى دەكرىد دلى كەسى پېنەدەشكاۋ ھەر كەس دەھات، پەيمانى جىبەجى كىردىنى كارەكەى پېدەدا.. بەمىيانى دەۋت لە دانەۋەى قەرزەكەيدا پارمەت دەدەم.. ژمارەى تەلەۋۇنى ئەۋەى تىرەنى ۋەردەكرىتو پەيمانى ۋەركىرتى لە

زانكۆ پېدەداو بۇ ئەوانى تېرىش ھەرومھا..

خەلەكەش لە كاتى خۇيدا دەھاتنەو ھەم مامۇستاش پۇزشو بېانووى دەھىنايەو ھەم دو بارە پەيمانى پېدەدانەو، ھەتا واى لېھاتېوو، لە دەست خەلەكەش راي دەگردو خۇى لى دەشاردەمو ۋەلامى تەلەفۇنى نەدەدانەو، جارى واش ھەبوو لە مالەو ھەم خۇى دەشاردەمو نەدەھاتە دەرەو..

ھەندىك جارى ئەگەر يەكك لە ھەم كەسانەى كە پەيمانى پېدەبوون، بېبىنايە جىئوى پېدەداو بە سەرىدا ھاوارى دەگردو پېى دەوت؛ باشە ئەى بۇچى پەيمانە پېدەم؟! بۇچى دەستخەرتۇت كەردم؟! بۇچى بەتەمات كەردم؟!

كەسكى تەرىپى دەوت؛ وازم لە ھەموو كەس ھىناو ئەم كارەم تەنھا بە تۇ سېارد، بۇچى پەيمانە پېدەم؟! كاتىك ئاگادارى ھالى بووم، زانىم چاڭكى قولى بۇ خۇى ھەلەكەندەو.. جارىكەن گويىم لېوو پۇزشى بۇ يەكك دەھىنايەو ھەم دەوت؛ بە داخەو نەمتوانى كارېكت بۇ بەكم.. ئەویش زۆر بە توندى وتى؛ باشە كە ھىچت بۇ ناكەرىت، پېشتەر ئاگادارت بىكرەمايەتەو..

زاناپەك دەلىت؛ لە سەرمەتادا داواى لېبوردن كەردن پۇزش ھىنانەو، زۆر باشتەو چاكزە لە داواى لېبوردن پۇزش ھىنانەو كۆتايى.. پېويستە مەرف ئەندازەى تۈناناكانى خۇى بزانىت، بەرومەدگارېش دەفەرمۇيت؛ ﴿لَا يَكْفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا .....﴾ البقرة. واتە؛ (خوداى گەورە ئەرك ناخاتە سەر ھىچ كەسكى مەگەر بە قەدەر تۈناى خۇى نەبېت)..

ھەرومھا دەفەرمۇيت؛ ﴿لَا يَكْفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَنَهَا .....﴾ الطلاق. واتە؛ (خودا بە گويىرى دارايى ھەر كەسكى داواى بەخشىن دەكات).. پېغەمبەرى خوداش ﷺ داوامان لېدەكات، خۇمان نەخەپنە ژېر كارېكەو، كە لە تۈناناماندا نەبېت..

لە بېرم دېت رۇژىك لە كۆمەلگەيەكى سەربازى لە رېاز وتارىكم پېشكەش كەرد، داواى وتارەكم كەسكى ھات بۇ لامو وتى؛ ياشىخ كارېكى گەنگەم پېتە..

وتەم؛ ھەرومو.. كارەكتە چىيە؟! وتى؛ ئېستە بە گونجاوى نازانم پېتى بېلىم، پېويستە لە كاتىكى تردا بېتىنەم.. زۆر بە نەرمى گويىم بۇ كابرا گەرتېوو، بەلام ئەو پياو ھەم تەكەى زۆر گەورە كەرد بوو.. مەنىش ژيان فېرى كەردبووم، كە زۇرىك لە خەللى كېشەو كاروبارەكان لە قەبارەى خۇيان گەورەتر دەكەن..

پاشان پېى وتەم؛ وابزانم سەپىنى لە ھالانە شار وتارت ھەيە.. ئەو شارەش ۲۰۰ كەم لە رېازمە دوور بوو..

ۋەتەن: بەلى..

ۋەتەن: دەي دېم بۇ ئەۋىۋ دۋاى تەۋاۋبۋونى ۋەتەرگە دەتتېنم.. سەرسام بۋوم، لەبەر ئەۋەى زۆر سور بۋو لە سەر ئەۋەى بە تاپبەتى بەمېنېت!

بەلى.. بۇ رۆزى دۋاىى راستەۋخۇ لە دۋاى پېشكەش كەردنى ۋەتەرگەم، پېۋاۋىك بە پەلەۋ بە پېى پەتى بەرەۋ رۋوم ھات، كاغەزىكى بچۈكىشى بە دەستەۋە بۋو، لە تەنېشتەۋەۋە شان بە شانم ۋەستاۋ مەنېش ۋەتەن: ھەرمۋو.. پېۋىستېيەكەت چېە؟

ۋەتەن: ياشېخ بىرايەك ھەيە، پىروانامەى سەرەتايى ھەيە، داۋات لېدەكەم داىبەمەزىنېت..

ۋەتەن: ھەر ئەۋەندە؟

ۋەتەن: ھەر ئەۋەندە..

پېۋامەكە زۆر سور بۋو لە سەر داۋاكارىيەكەى ۋە سۆزۋ بەزەيى بۇ بىراكەى، بە رۋخسارىيەۋە دىار بۋو، ۋا دەردەكەۋت بىراكەى پارۋدۇخېكى دژۋارى ھەبېت.. دۇنباۋوم ئەگەر پەيمانى پېيىدەم، لەۋانەيە نەتۋانم پەيمانىكەم بەرمە سەر، لەبەر ئەۋەى ئېستا ھەلگىرى پىروانامەى زانكۇش بە ئاسانى دانامەزىت، نەك خاۋەن پىروانامەى سەرەتايى، مەنېش شارمەزى تۋانكانى خۇم بۋوم نەمەدەتۋانى پەيمانىكى پېيىدەم، كە نەتۋانم بۇى جېبەجى بىكەم..

بە راستى بۇ مەن ساتىكى زۆر ناخۇش بۋو، خۇزگەم دەخۋاست كارېك بۇ بىرايەۋە بەتۋانايە پارمەتەكى بىدەم، بەلام دەسەلاتەم نەبۋو.. ۋېستەم بە شېۋازىكى جۋان داۋاى لېۋوردنى لېكەم ۋە پۇزىشى بۇ بەيئەمەۋە، ھەر بۇيە پېم ۋەتەن: بىراكەم سۋېند بە خۇدا، ناۋاتەخۋازبۋوم بەتۋانايە پارمەتەى بىدەم.. بىراى تۇيە، بىراى مەنېشە.. مەنېش ۋەكۋ تۇ دلم بۇى بە نازارە، بەلام نەتۋانم كارېك پېنكارىت ۋە ھىۋادارم بەمەخشېت..

ۋەتەن: ياشېخ ھەۋل بىدە.. ۋەتەن: نەتۋانم..

ۋەتەن: باشە، بەلام ئەم كاغەزەم لېۋەرگەر، ژمارەى تەلەفۋنى ئېمەى تېدايە، ھەر كاتېك ۋەزىفەيەكەت دۇزىيەۋە، پەيۋەندىمان پېۋە بىكە.. ھەستەم كەرد دەيەۋىت ھىۋابراۋ نەبېت ۋە بە پەتى پەيمانىكەۋە پابەندەم بىكات ۋە ھەمېشە چاۋمېرى تەلەفۋنى مەن بېت..

ۋەتەن: با كاغەزەكە بە خۇت بېت، تۇ ژمارە تەلەفۋنى مەن ۋەزىرگەر ۋە ئەگەر ۋەزىفەيەكەت دۇزىيەۋە، پەيۋەندىم پېۋە بىكە، بەلكۋ پەيامېكەت بۇ بىنوسم، بۇ ئەۋ بەرپەرسەى ۋەزىفەكەى بە دەستە، بەلكۋ رازى بېت ۋە داىبەمەزىنېت..

پېۋامەكە كەمېك بېدەنگ بۋو، چاۋمېرى بۋوم مەلئۋاۋېم لى بىكات، بەلام لەپەر ۋەتەن:

خودا رپوت سېى بىكتا! ياشىخ سويند به خودا سالىك لەمەمۇبەر لەگەل فلانە بەرپرسدا لەم بارمىهوه قسەم كرد، ناونیشان و ژمارە تەلەفۇنى لىۋىمىرگىرەم، بەلام نەگىرنگى پىدامو نەپەيۈمەندىشى پىۋىمىرگىرەم.. جارىكى تر لەم بارمىهوه لەگەل فلانە لىۋىرسراودا قسەم كرد، بەلام تا ئىستاش وەلامى نەداۋىمەتەۋە.. ئەو كەسانە گىرنگى بە ھەژاران نادەن.. خودا تۆلەيمان لى بىكتامەۋە دەستى كرد بە دۇعا كىردن لەو جۆرە كەسانە..

لە دلى خۇمدا وتم: سوپاس بۇ خودا، خۇ ئەگەر پەيمانم پىدايە، يان كاغەزەكەم لى ۋىرگىرتايە، ئىستا من دەۋوم بە سىيەم كەس، لەو كەسانەى كە پەيمانەكەيان بۇ نەبىردۇتە سەر..

بەلى.. لە سەرمەتاۋە داۋاى لىۋىوردن بىكەيت، زۆر باشترە لەۋەى مەمانەت لە دەست بەدەيت و پەيمانەكانت نەبەيتە سەر.. چەند جوانە لەگەل يەكدا راستگۇ بىن و بە راشكاۋى لەگەل يەكدا بدۋىين و تواناكانى خۇمان بناسىن و بزائىن چىمان بۇ دەكرىت و چىمان بۇ ناكىرىت.. نەك تەنھا لەگەل خەلكىدا، بەلكو لەگەل پىۋىستىيە بچۈكەكانى ھاۋسەرو مىندالەكانىشماندا، ئەگەر زانىمان ناتوانىن بۇيان جىبەجى بىكەين، پەيمانىان پىنەدەين.. جارى ۋا ھەيە كاتىك لە مال دەردەجەيت، ھاۋسەرمەكت پىت دەلىت: شىرو شەكرو سەۋزەو مىۋەو.. ۋ.. لەگەل خۇتدا بەپىنەرەۋە..

ئاگادار بە نەلىي: باشە.. باشە.. كاتىك دەزانى كاتت نىيە، يان ناتوانى ھەموو ئەو شتانە بىكرىت، بلى: ناتوانم..

سەرمەتا بلى ناتوانم باشترە، لەۋەى لە كاتى گەپرانەۋەدا بلىي: كاتم نەبۋو.. يان دوكانەكان داخراۋون.. يان بىرم چوو..

ھەرۋەھا لەگەل ھاۋرىۋ خوشك و براكانىشتدا، بەم شىۋىيە ھەلسۈكەۋت بىكەۋ ئەگەر تواناى ئەنجامدانى كارىكت نەبۋو، زۆر بە راشكاۋى بلى: ناتوانم..

ئىزمۇون..

داۋاى لىۋىوردن كىردن پۇزش ھىنانەۋە لە سەرمەتادا، چاكىترو باشترە لە داۋاى لىۋىوردن كىردن پۇزش ھىنانەۋەى كۆتايى..

خۇ بە كەم زانین..

جارېكيان لە شوپېنېك دانىشتىبووم، كە چەند كەسېكى لېبوو.. يەكېك لەو كەسانە، كەسېكى دەرلەمەند بوو، لە كاتى قەسەردىنيدا وتى: كاتېك بە لای كرىكارېكدا رۆيشتەم، دەستى درېژ كەرد بۇ ئەوھى تەوھەم لەگەل بىكات، دوودل بووم لە سەر ئەوھى تەوھەى لەگەل بىكەم يان نا، پاشان دەستەم درېژ كەردو تەوھەم لەگەل كەرد.. پاشان بە لە خۇبايى بوونېكەوھ وتى: لەگەل ئەوھىدا كە مەن دەستەم بۇ ھىچ كەسېك درېژ ناكەم، بۇ ئەوھى تەوھەى لەگەل بىكەم!!

بەروانە دەلېت، دەستەم بۇ ھىچ كەسېك درېژ ناكەم، بۇ ئەوھى تەوھەى لەگەل بىكەم!! بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ ئافەرتېكى بەندەى لاواز، لە ئاومەراستى رېگەدا دەپوئەستېنېتو سىكالاى ئەوھى لەلا دەكات، كە زۆر كارى پېدەكەن و ماندووى دەكەن، پېغەمبەرى خودا ﷺ لەگەلېدا دەكەوېتە رېو تىكاي بۇ دەكات، بۇ ئەوھى ئازارى نەدەن و كارى زۆرى پېنەكەن..

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەربارەى كەسانى خۇبەگەورەزان دەفەرەمويت: ھەر كەسېك لە دېدا ئەندازەبەكى زۆر كەمىش خۇبەگەورەزانىن ھەبېت، ئاچېتە بەھەشت.. چەندېن جار گويمان لېدەبېت خەلكى دەلېن: فلائە كەس زۆر لوتى بەرزە.. فلائە كەس تەنھا خۇى دەبېنېت.. خۇى زۆر بە گەورە دەزانېت.. بە ھۇى ئەم رەموشتانەشەوھ، خەلكى رەھيان لېى دەبېت و خۇشيان ناوېت..

جارى وا ھەبە بە كەسېك دەلېت: بۇچى بە ھاناى فلائە دراوسېتەوھ ئاچېت و يارمەتى نادەبېت؟ ئەوېش لە وەلامدا دەلېت: فلائەكەس زۆر خۇى بە گەورە دەزانېت و بە ھىچ شېوھەك رەوى لېمان نېو خۇى بە ھاوشانى ئېمە نازانېت!!

ئاھ.. ئەو كەسانە چەندە قېزەمون و ئاشېرىن، ئەو كەسانەى زۆر بە كەشخە و فېزەوھ بە سەر زەمۇيدا دەپۇن.. ئەو كەسانەى رەو لە خەلكى وەردەگېرپ.. چەندە بېزراون، ئەو كەسانەى بەرامبەر كرىكارو كارگوزارو ھەزاران، خۇيان بە گەورە دەزانن..

كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ بە سەربەرزى چوۋە شارى مەككەموم پەرۋەردگار نازا كىردى شارمەكى پېغەمبەرى، بە رېگەۋ كوچەۋ كۆلەنەكانى شارمەدا دەرۋى، ئەۋ رېگەۋ كوچەۋ كۆلەنەنى كە پېرۋون لە يادگارى تالۋ پېر ئىش و نازار، چەندىن جار كاتىك لەۋ رېگەۋ كۆلەنەۋە تېدەپەرى، پېيان دىموت: شىت.. درۋىز.. جادوگەر، بەلام ئەمەۋ وا بە سەربەرزىۋە دەچىتە ئەۋ شارمەۋ.. ئەمەۋ پەرۋەردگار دىمەلەت و ھىزى بە پېغەمبەرى ﷺ بە خىيۋەۋ ئەۋ كەسانەشى زەلىل كىردوۋ، كە تا دۈپىن نازارى پېغەمبەرى ﷺ و ھاۋەلەكانىيان دەدا..

دەۋ دىمىت بە چ شىۋىمەك بېچىتە ناۋ شارى مەككەموم؟! دىمى تۆلەيان لىبكاتەۋەۋ سزايان بدات؟!

نەخىر.. كارى وا لە پېغەمبەرى خودا ﷺ ناۋمىشەۋە، بەلكو بە شىۋىمەك چوۋە شارى مەككەموم، ئەۋەندە سەرى پېرۋىزى داخستېۋو، خەرىك بوۋ رېشى بەر پىشتى ولاخەكەۋ دىمەۋ، ئەمەش ۋەكو دەرۋىزىنى سوپاسگوزارى بۇ خودا پەرۋەردگار..
 عبداللىھى كورى مەسعود ﷺ دىمەرمۇت، پىاۋىك ھات بۇ لاى پېغەمبەرى خودا ﷺ و لە بارەۋ شىتەكەۋ ھىسە لەگەل پېغەمبەرى خودا ﷺ كىرد، پىاۋەكە كاتىك ھىسە دىمەۋ، دەرۋىزى، پېغەمبەرى خودا ﷺ پى ھەرموۋ: نارام و لەسەر خۇبە، مەن كورى ژىنىكى ھورمىشىم، كە گۆشتى ۋەكەۋمەۋەۋ دىمەۋ..

بەلى.. خۇ بە كەم زانىن و خاكى بوۋن، ۋەكو تىشك و پوۋناكى ئەستېرە ۋاىە لە سەر ناۋ، بەلام ئەستېرەكە خۇ ھەر بەرزو بىلەندە.. خۇ بە گەۋرە زانىنىش ۋەكو دوۋكەل ۋاىە، ئەگەر بە ھۇ ھەۋاشەۋە بەرز بېتەۋە، بەلام خۇ ھەر لە سەر زەۋىپەۋ نەمە..

بە كورتى..

ھەر كەسىك لەمەر خاترى خودا خۇ بە كەم بزانىت،
 خودا پەرۋەردگار بەرزى دىمەۋموم بەرزى دىمەۋ..

خودا پەرىستى نەيىنى و شاراۋە..

دە سالىك لەمەوبەرۈ لە رۇژىكى بەھارۈ شەۋىكى سارددا، لەگەل ھەندىك لە ھاۋەلانمدا، لە گەشتىكدا بوۋىن.. يەككىك لە ئۆتۈمبىلەكانمان لەكارگەوت و ناچاربوۋىن لەو شۈپنەدا بىيىننەۋە.. ئاگرمان كىرەمەۋە بە دەۋرىدا دانىشتىن..

چەند جوان و خۇشە، لە شەۋىكى سارددا، لە دەۋرى ئاگر گۈي بىستى قىسەى خۇش بىن!! دانىشتنەكەمان دىرژەى كىشا.. تىببىنى ئەۋەم كىر يەككىك لە ھاۋەلانمان، كە كەسىكى زۇر چاك و بۇ خودا گونجاۋ بوو، لە نىۋانماندا ھەستاۋ دەۋرگەۋتەۋە!! ئەو ھاۋەلەمان زۇر جار خوداپەرستى بە نەيىنى ئەنجام دەدا.. رۇژانى ھەيىنى دەمبىنى زۇر بە زوۋىي، دەچۈۋ بۇ مزگەۋت، بەلكو جارى وا ھەبۈۋ ھىشتا دەرگای مزگەۋت نەكرابوۋە، دەچۈۋ بۇ مزگەۋت..

بەلى.. لە ناۋماندا ھەستاۋ ھەندىك ئاۋى لەگەل خۇي بىر، گومانم وا بوو دەچىت بۇ ئەۋەى دەست بە ئاۋ بگەيەنىت.. كاتىكى زۇرى پىچۈۋ، مەنىش كەۋتمە چاۋدېرى كىردى.. كاتىك بىيىنم، لىمان دەۋرگەۋتەۋە لەتاۋ سەرما پەشتە مالىكى لە خۇي پىچاۋو، سەرى خىستەۋە سەر زەۋى و لەو تارىكىەداۋ بە تەنھا خەرىكى نوپز كىردن بوو.. بە ئاشكرا پىۋەى دىار بوو، كە پەرۈمىر دىگارى خۇشەۋىت، وا گومانم دەمىر، پەرۈمىر دىگارىش ئەۋى خۇش بوۋىت..

دۇنيا بووم، ئەو جۆرە چاكەۋ خوداپەرستى نەيىنە، مايمى سەربەرزى دۇنياۋ دۈۋرژە.. چەندىن سالى تىپەرى.. ئەمىرۈ ئەۋ پىاۋە بوۋە بە كەسىكى بانگخۈازو خۇشەۋىستى خەلكى ۋەكار بوۋە بۇ رېنمايى كىردى چەندىن كەس.. كاتىك لە مزگەۋت پان لە بازار دەمبىرەت، مىندال و بچۈكەكان پىش گەۋرەكان پىشپىكى دەكەن، بۇ ئەۋەى چاك و چۆنى لەگەل بىكەن.. زۇرىك لە بازىرگان و پىاۋە ناۋدارو دەسەلاتدارەكان، خۇزگە دەخۈازن، ۋەكو ئەۋ ھاۋەلەمان لە دلى خەلكىدا خۇشەۋىست بىن، بەلام ئەۋە زۇر دەۋرە!!

كەسىك شەۋنخۈنى بىكات و كەسىكىش شەۋان دەست لە ملانى خەۋ بىت، نايە كەسى دەۋم دەتۈۋانىت بە كەسى يەكەم بگات!؟

بېگومان نەخىر.. پەرۇمردگارېش دىفەرمۇيت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾ (۱۱) مريم. واتە: (بە راستى ئەوانەى كە باومېريان ھىناومو كارو كىردموە چاكەكانيان ئەنجامداو، لە ئايندەدا خوداى مېھرىبان سۆزو خۆشەويستى و رېزى تايبەتايان بۇ نامادە دىمكات، (ھەروەھا لە لايمەن فرىشتەكان و ئيمانداران و نىشتەجىكانى بەھەشتەو) خۆشەويست و رېزدارن)..

بەئى.. كاتىك پەرۇمردگار خۆشى بوويت، خەلكى سەرزەپىش خۆشيان دەويت.. پېغەمبەرى خودا ﷺ دىفەرمۇيت: پەرۇمردگار كاتىك كەسكى خۆش بوويت، بانگى جوبرائىل دىمكات و دىفەرمۇيت: پەرۇمردگار بە دۇنيابىھەو مەن ھالانە كەسەم خۆش دەويت، تۆش خۆشت بوويت.. جوبرائىلىش ئەو كەسەى خۆش دەويت و پاشان بانگى فرىشتەكانى ئاسمان دىمكات و دىفەرمۇيت: پەرۇمردگار ھالانە كەسەى خۆش دەويت و ئىومەش خۆشتان بوويت، فرىشتەكانىش ھەموويان ئەو كەسەيان خۆشدەويت، پاشان دانىشتوانى سەرزەپىش خۆشيان دەويت..

بە ھەمان شېوہ ئەگەر پەرۇمردگار رەقى لە كەسەىك بىت، بانگى جوبرائىل دىمكات و پېى دىفەرمۇيت: رەقم لە ھالانە كەسەو تۆش رەقت لىي بىت، جوبرائىلىش رەقى لەو كەسە دىمبىت و پاشان بانگى فرىشتەكانى ئاسمان دىمكات و دىفەرمۇيت: پەرۇمردگار رەقى لە ھالانە كەسەو ئىومەش رەقتان لىي بىت.. فرىشتەكانىش ھەموو رەقيان لىي دىمبىت، پاشان دانىشتوانى زەپىش رەقيان لىي دىمبىت.. رواہ البخاري ومسلم..

ئاي چەندە خۆشە، كەسەىك لە سەرزەپىش بە سەربەرىت و بىخەيت و بىخوات و بىخواتەو، پەرۇمردگارېش لە ئاسمانەو بە ناوكمەى خۆپەو بانگى بىكات و بىفەرمۇيت: مەن ھالانە كەسەم خۆش دەويت، ئىومەش خۆشتان بوويت!!

زوبېرى كورى عەوام ﷺ دىفەرمۇيت: ھەر كەسەىك دىتوانىت بە نەينى كىردارى چاك ئەنجام بىدات، با بىكات..

كىردارى چاكەو پەرسەشە نادىاركانىش جۇراو جۇرن، لەوانە:

* ئەنجامدانى شەونوپۇر، ئەگەر تەنھا رەكاتىكى وەترىش بىت، جا راستەوخۇ لە دواى نوپۇزى خەوتنان بىت، يان پېش خەوتن، يان پېش نوپۇزى بەيانى، بۇ ئەوہى لە لاي خوداى پەرۇمردگار لە رېزى ئەو كەسانەدا ناوت تۆمار بىكرىت، كە شەونوپۇر ئەنجام دەمدەن.. پېغەمبەرى خودا ﷺ دىفەرمۇيت: (إِنَّ اللَّهَ وَتَرِ يَحِبُّ الْوَتَرَ، فَأُوتِرُوا يَا أَهْلَ

القرآن).. واتە: (پەرومردگار تاكەو تاكى خوش دەمویت، ئەى دۆستانى قورئان نوپۆزى
و متر ئەنجام بدمن)..

* ھەروھە ھەولەدان بۆ يەكخستن و ناشت كردنەوھى نىوان خەلكى.. نەھىشتنى
ناكۆكى لە نىوان دراوسىكاندا، ھەروھە لە نىوان ھاوسەرو خوشك و براكاندا.. پېغەمبەرى
خودا ﷺ دەفەرمویت: (الا اخبركم بأفضل من درجة الصلاة والصيام والصدقة؟ قالوا:
بلى.. قال: إصلاح ذات البين). رواه احمد. واتە: (ئایا لە كارىك ئاگادارتان بكەم، كە پەلە
لە نوپۆز و رۆژوو خىرو خىرات چاكتر بىت؟ ھاوھەلان فەرموويان: بەلى.. پېغەمبەرى
خودا ﷺ فەرمووى: يەكخستن و رېكخستن نىوان خەلكى)..

* ھەروھە زۆر يادى خودا كردن، لەبەر ئەوھى ھەموو كەسىك كىي زۆر خوش بوویت،
زۆر باسى دمكات.. پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرمویت: ئایا ئاگادارتان بكەم بە باشتەرىن و
پاكترىن و چاكترىن و بەرزترىن كردارمەكانتان لە لای پەرومردگار و باشتەرىن بۆتان لە
بەخشىنى زېرو پارە، لەوش چاكتر بىت، كە بە دۆژمنەكانتان بكەن و لە گەردنىان بدمن و
ئەوانىش لە گەردنتان بدمن؟ ھاوھەلان فەرموويان: بەلى ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ..
پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: زىكرو يادى پەرومردگار.. رواه احمد والترمذى..

زۆر يادكردنى پەرومردگار ھۆكارىكە بۆ گىرابوونى نزاو پارانەومكان، وەك لەم
رەووداوە راستەقىنەمەدا دەردمەكەویت:

ئىمامى ئەحمەد (رەحمەتى خوداى ئى بىت) جارىك لە جاران رېي دەكەویتە
ناوچەپەك، دواى نوپۆزى خەوتنان، ئىمامى ئەحمەد دەپەویت لە مزگەوتەكەدا
بەمىنىتەو، لەبەر ئەوھى خانەخوپیەكى ناسىاوى نابىت و ھەزىش ناكات خۆى بە
خەلكەكە بناسىنىت، لەبەر ئەوھى خەلكەكەش بە كارگوزارى مزگەوتەكەشەو ناپناسن،
ھەر بۆیە كارگوزارەكە مزگەوتەكە دادەخات و ئىمامى ئەحمەد دمكاتە دەرمەو..

ئىمامى ئەحمەدەش ھەر چۆنىك بىت تا نزیك بەرمەبەیان لە كوچەو كۆلانەكاندا
دەمگوزمىنىت، نزیك بەرمەبەیان كابرایەكى نانەواچى دېت و نانەواخانەكەى دمكاتەو،
كاتىك رېبوارىك دەبىنىت، بە تەمنا لە كۆلاندايە، بانگى دمكات و پىي دەلێت: وەرە
ژوورەو كەمىك خۆت گەرم بكەرمەو..

ئىمامى ئەحمەد دەچیتە ژوورەو دادەنىشت، ماومەك دەمىنىتەو دەمىنىت
ئەم پیاو بەردەوام يادى پەرومردگار دمكات و ھەمىشە زمانى دەجولیت و خەرىكى

وتنى: سبحان الله و استغفرالله و الحمدلله و الله اكبره..

ئىمامى ئەحمەد سەرسام دەبىت، چونكە كەسكى نەبىنىووه ئاوا بەم شىومىه بەردەوام يادى پەرەردگارى بىكات، ھەر بۆيە پەرسىارى لىدەمكاتو پىي دەلەت: لە كەيەو بەم شىومىه ئاوا بەردەوام يادى پەرەردگارت دەكەيت؟
پىاو مەكەش دەلەت: ماومىهكى زۆرە ئەومندەى پىم كرا بىت، زمانى خۆم بە يادى پەرەردگارمەو خەرىك كەردەو..

ئىمامى ئەحمەد دەفەر مۆيت: لە ئەنجامى ئەم كارتدا چىت بە دەست ھىناو و چ سوودىكت لە ژيانى دونىادا لەم كارت بىنىووه؟
پىاو مەكەش دەلەت: ھەرچىم لە خوداى پەرەردگار داوا كەردىت، پىي بەخشىووم، تەنھا يەك شت نەبىت!!

ئىمامى ئەحمەد دەفەر مۆيت: ئەو شتە چىه؟
پىاو مەكە دەلەت: داوام لە پەرەردگار كەردو، بە چاوى خۆم ئىمامى ئەحمەد بىنىم بە خەزەمتى بگەم.. ئىمامى ئەحمەدىش دەفەر مۆيت: دەى مۆژدە بىت من ئىمامى ئەحمەدم بە ھاچەكانى خۆم ھاتووم بۆ لات.. سبحان الله!!
* يەككى تر لە كارە نەبىنىيەكان بىرىتە لە: چاكە كەردن بە خەشىن بە نەبىنى، چونكە بە خەشىن بە نەبىنى، دەبىتە ھۆى كۆژاندنەو ھۆى رۆق و توورەى پەرەردگار..
ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه لە دواى ئەنجامدانى نوێژى بەيانى، دەچوو بۆ دەرەو ھۆى شارى مەدینەو كەمىك دەمايەو مە پاشان دەگەرايەو..

ئىمامى عومەر رضي الله عنه لەم كارەى ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه سەرى سوپما بوو، ھەر بۆيە رۆژىك لە دواى نوێژى بەيانى دەكەوێتە شوپى، ھەتا ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه بىنى، خۆى بە رەشمالىكى كۆن و رزىودا كەرد..

ئىمامى عومەر رضي الله عنه لە پەناى گاشە بەردىكدا خۆى ھەشاردو پاش كەمىك ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه لە رەشمالەكە ھاتە دەرەو رۆى.. راستەوخۆ ئىمامى عومەر رضي الله عنه خۆى كەرد بە رەشمالەكەداو بىنى تەنھا ئافەرمىكى لاوازی نابىناى تىدايە، لەگەڵ چەند كچۆلەيەكى بچووك.. ئىمامى عومەر رضي الله عنه پەرسى: ئەو كى بوو ھات بۆ لاتان؟
ئافەرمەكەش دەلەت: نايناسم، بەلام دەزانم پىاو پەكە لە موسلمانان و ماومىهكى زۆرە ھەموو بەيانىك سەرمان لىدەدات..

ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. قەھرىمۇۋى: كە دېت جى دمكات؟! ئاھرىتەكە دەلئىت: مائەكەمان بۇ گىسك دمكات و ھەۋىرمان بۇ دەشئىلئىت و شىرمان بۇ دەدۇشئىت و ھەر پىۋىستىيەكى ترمان ھەبئىت، بۇمان ئەنجام دمكات و پاشان دەروات..

ئىمامى عومەر دېتە دەرمۇدە ئاھىك ھەلدەكئىشئىت و لەبەر خۇيەۋە دەلئىت: بە راستى ئەى ئەبۇبەكر بەم كارائەت جىئىشئىنەكانى دواى خۇت ھىلاك و ماندوو كردا!!

ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. لەم كارانەدا زۇر دوور نەبوو، لە ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ. ئەۋماتا تەلجەى كورى عوبەيدۇللا ر.ھ.ھ. دەگىرپتەۋە دەلئىت: جارئىكان لە تارىكى شەۋدا ئىمامى عومەرم بىنى خۇى كر بە مائىكدا، پاشان ھاتە دەرمۇدە خۇى كر بە مائىكى تردا.. منىش سەرم سورما و لە دەروونى خۇمدا وتم: دەبئىت ئىمامى عومەر لەو مائەدا جى بكات؟! كاتىك رۇژ بوۋەدە، چووم بۇ مائى يەكەمىيان.. كاتىك چوومە ژوورەدە، پىرئىئىكى نابىنا دانىشتىبوو.. وتم: ئەو پىاۋەى شەو بۇجى ھات بۇ لاتان؟!

پىرئەنكەش لە ۋەلامدا وتى: ماۋىيەكى زۇر زۇرە، پەيمانى پىداۋم دېت و پىداۋىستىيەكانم بۇ جىبەجى بكات و پاشان دەروات..

تەلجە كاتىك گوىى لەم قەسەيە دەبئىت، بە خۇى دەلئىت: داىكت رۇلە رۇت بۇ بكات ئەى تەلجە، چاۋدېرى عومەر دەكەيت و بە دواى عەيب و عارىدا دەگەرپئىت؟!

شەۋىكى ترىان ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. دەجئىت بۇ دەرمۇەى شارى مەدئىنە و پىاۋىكى رېبۋار دەبئىت، لە نزىك رېگەكە رەشمالئىكى ھەلدەۋە زۇر بە شىرزمىى لە بەردەم دەركاى رەشمالەكە دانىشتوۋە.. ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. كاتىك ئەم پىاۋە بەم شىۋە دەبئىت، لىى دەپرسئىت و دەلئىت: تۇ كئىت؟! پىاۋەكەش دەلئىت: رېبۋارىكەم ھاتووم بۇ لاي ئەمىرى ئىمانداران بۇ ئەۋەى يارمەتئەكەم بدات..

ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. لەم كاتەدا، لە ناو رەشمالەكەدا گوىى لە نالە نالى ئاھرىتەك دەبئىت، پىرسىار دمكات و دەلئىت: ئەۋە جىيە؟!

پىاۋەكە دەلئىت: رەحمەتى خودات لى بئىت، بىرۇ بە دەم كار و پىداۋىستىيەۋە وازمان لى بەئىنە..

ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. دەفەر مۇيىت: ئەمە كارى مەنە و پىم بلى.. پىاۋەكە دەلئىت: ئەۋە خىزانەكەمە و خەرىكە مندالى دەبئىت، كەسئىكى لايە و ھىج خواردن و خواردنەۋىيەكىشمان پى نىيە..

نیامی عومەر ۞ زۆر به پهله دمگه پتهوه بۆ مالهوهو خیزانه کهی، که کچی نیامی علیه ۞، له پروداوکه ناگادار دمکات.. هر شتیك پپووست بیت، نامادهی دمکهو ههردووکیان بهرمو دهرهوی شاری مه دینهو بهرمو رهشمالی ژنو پیاوکه دمکهونه ری.. کاتیك دمکهنه رهشماله که، خیزانه کهی نیامی عومەر ۞ دهجیته ژوورمهو بۆ لای ئافهرته کهو نیامی عومهریش ۞ له دهرهوه له گهل پیاوکهدا خهریکی ناگرکردنهوهو خواردن دروست کردن دمبیت..

نیامی عومەر ۞ کاتیك فووی له ناگرکه دمکرد، دووکهل و تهپ وتوژی دارو ناگرکه تیکهل به ریشی پروژی ببوون، پیاوکهش دانیشتبوو سهیری دمکرد، لهم کاتهدا خیزانه کهی نیامی عومەر ۞ هاواری دمکاتو به دمنگی بهرز دهلیت: ئهی نه میری نیامندانان موژدهی نهوه بده به هاوهله کهت، که کورپکیان بوو.. کاتیك پیاوکه گوپی له وشه ی نه میری نیامندانان دمبیت، دمرسیتو دهلیت: تۆ عومهری کوری خهتتابیت؟! نهویش فهرمووی: بهلێ.. پیاوکه ترساو ویستی دووربکهو پتهوه، بهلام نیامی عومەر ۞ فهرمووی: له شوینی خۆت بمینهومو دوور مه کهومرهموه.. پاشان نیامی عومەر ۞ مه نجه له خواردنه کهی هه لگرتو له رهشماله ی نزیک کردهوهو به خیزانه کهی وت: خواردن بده بهو ئافهرته.. ئافهرته کهش له خواردنه کهی خوارد، پاشان نیامی عومەر ۞ خواردنی برد بۆ پیاوکهو فهرمووی: بخۆ تۆ ماندوویتو نه مشهو نه خهوتوویت..

پاشان نیامی عومەر ۞ بانگی خیزانه کهی کرد، بۆ نهوهی برۆن و به پیاوکهشی فهرموو: سهینه ی وهره، بۆ لام بۆ نهوهی شتیك بۆ بکهین.. رهحهتو سۆزو بهزمی پهرومردگار له نیامی عومەر ۞ بیت.. چهنده خۆ به کهم زان بوو؟! چۆن به نهینی خودای له خۆی رازی دمکرد؟! هه موو ئهم کارانهشی به مه بهستی نهوه بوو، خۆشه ویستی خودا به دست بهینی..

عهلی کوری حوسهینی کوری نیامی عهلی ۞ به شهوان توورمه که ئاردی به هشتی هه لدهگرتو دمیرد بۆ ماله هه ژارمهکان، کاتیك کۆچی دواپی کرد، بینیان هشتی رهش بووتهوهو شین هه لکه راوه.. وتیان: ئهم هشته، به هشتی بارهه لگرو کۆل کیش دهجیت، واش نازانین رۆژیک کاری بارهه لگری و کۆل کیشی کرد بیت؟! بهلام کاتیك نانی سه د ماله بیومژن و هه تیوی شاری مه دینه برا، نهوسا زانییان که ئهمه عهلی کوری حوسهین

بوو، شەوانە ئاردى بۇ بردوون و ماله ھىژارمگانى بە سەر گردۆتەو!!

پىاو چاكىك بىست سال بە نەينى پۇژ نا پۇژىك بە پۇژوو دىبوو، بە بى ئەوۋى
مالى خۇشيان بەم كارمى بزانن.. ئەم پىاۋە كارى دوكاندارى دىمىرد، بەميانيان كاتىك
دىمپۇى بۇ سەر كارمەكى خواردنى بەيانيو نىومپۇى لەگەل خۇى دىمىرد، ئەو پۇژى
بە پۇژوو بوۋايە، خواردنەكەى دىبەخىشى، ئەو پۇژى بە پۇژووش نەبوۋايە خۇى
دىمىخوارد، ئىۋارانىش كاتىك دىمگەراپەو، لەگەل خىزان و مىندالەكانىدا خواردنى
ئىۋارى دىمخوارد..

بەلى.. بە راستى ئەو جۇرە كەسانە ھەست بە خۇشەۋىستى پەرومردگارىان دىمكەن و
مەبەستىيانە رەزامەندى خودا بە دەست بەينن.. ئەو كەسانە، كەسانى ئىماندار و
پارىزكارن، ئەو كەسانەن كە پەرومردگار لە بارمىانەو دىمفەرمۇيت: ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا
(۳۱) حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا (۳۲) وَكَوَاعِبَ أَزْوَاجًا (۳۳) وَكَسَادِهَاقًا (۳۴) لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا (۳۵) جَزَاءً مِّنْ
رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا (۳۶)﴾ النبأ. واتە: (بە راستى بۇ خوداناس و پارىزكاران سەرفرازى و
خۇشى و شادى و كامەرانى فراوان نامادىيە* چەندەھا باخچەى جوان و جۇرى ترى*
(لەو جىگە و رىگە خۇشانەدا ھاۋسەرو ھاۋدەمى) ناھرىتانى سىنە جوان و (دىمەن جوان)
ھاۋتەمەن نامادىيە* لەگەل كاسەى پەر لە شەرابى تاپىبەتىدا* لەو بەھەشتەدا ھىچ
جۇرە قەسەپەكى پەروپوۋچ و درۆۋ دەلەسەپەك نابىستىن* ئەمەش ھەموۋى پاداشتىكە
(ئەى ئىماندار)، بەخشىكە بە حسابىكى ورد دىبەخشىت بە بەختەمۇران)..
دەى داۋى خۇشەۋىستى پەرومردگارت بىكە، يارمەتى ئەم داۋاپەشت بەو دىبىت، كە
خۇشەۋىستى خۇت، لە دلى دروست كراۋمگانى پەرومردگارتدا بىچىنىت..

پۇشنايى..

مەبەست ئەو نىە كە خەلكى تەنھا بە پوۋكەش
خۇشيان بوۋىت، بەلكو مەبەستى سەرەكى
ئەۋمىيە، كە لە ناخىشەۋە خۇشيان بوۋىت..

كىن لە پىشلىكەيدى!؟

پېش ئەۋەدى ۋەلامى پىرسىيارمەكە بىدەيتەۋە، گۈى لەم چىرۈكە بگرە..
كەسەك سىكرىتىرى بەرپۆمبەرىكى رەۋىت خراپ ۋە دەيت، بەرپۆمبەرمەكە
خاۋەنى ھىچ جۈرە شارمىزايىھىكى جوان نابىت، بۇ ئەۋەدى ھەلسۈكەۋەتى لەگەل خەلگىدا
پېيىكات ۋە لە كارمەكشىدا لېھاتۋى شارمىزايىھىكى ئەۋەتى نابىت، ھەر بۇيە زۆرىك لە
ئەرك ۋە كارمەكانى لە سەر كەلەكە ببوو.. رۆژىك بە سەر سىكرىتىرمەكەيدا ھاۋار دەكات ۋە
بانگى دەكات.. سىكرىتىرمەكە نامادە دەيت ۋە دەيت، ھەرموو..

بەرپۆمبەرمەكە ھاۋاردەكات ۋە دەيت: پەيۋەندىم بە نوسىنگەكەتەۋە كرد، ۋەلامەت
نەداپەۋە.. سىكرىتىرمەكەش دەيت: ببورە، لە نوسىنگەكەى تەنىشتم ببوم..

بەرپۆمبەرمەكە بە توۋرەمىيەۋە، ھاۋارى كرد بە سەرىداۋ ۋەتى: ھەموو جارىك ببورە..
ببورە.. پرۇ ئەم كاغەزانە بەرە بۇ سەرۋكى بەشى چاككردن ۋە بە پەلە بىيان ھىنەرمەۋە..
سىكرىتىرمەكە رۆيشت ۋە كاغەزمەكانى برد بۇ سەرۋكى بەشى چاككردن ۋە بە توۋرەمىيەۋە
ۋەتى: بە پەلە تەۋاۋيان بگەۋ دۋايان مەخە..

سەرۋكى بەشى چاككردن ھەلسۈكەۋەتى سىكرىتىرمەكەى بە دل نابىت، ھەر بۇيە دەيت:
باشە.. بەلام بە شىۋەمىيەكى جوان ۋە گونجاۋ كاغەزمەكان دابىتى!!

سىكرىتىرمەكەش لە ۋەلامدا دەيت: گونجاۋ يان نەگونجاۋ، گرنگ ئەۋەدى زوۋ تەۋاۋيان
بگەيت..

بەم شىۋەمىيە قەسەپەك لەم ۋە قەسەپەك لەم، دەيت بە دەنگە دەنگىان، پاشان
سىكرىتىرمەكە دەگەرپەتەۋە بۇ نوسىنگەكەى.. دۋاى دوو كاترۇمىر پەكەك لە فەرمانبەرە
ناسايىيەكانى بەشى چاككردنەۋە، دەجىت بۇ لاي سەرۋكى بەشەكەى ۋە دەيت: مۇلەتم
بدە، بۇ ئەۋەدى بچەم مىندالەكانەم لە قوتابخانە بەيىنەۋە پاشان دەگەرپەتەۋە.. سەرۋكى
بەشى چاككردنەۋەش، بە ھۈى ئەۋەدى لەگەل سىكرىتىرمەكەدا، توۋشى دەمەقالتى ببوو، بە
سەر فەرمانبەرەكەدا ھاۋار دەكات ۋە دەيت: تۇ ھەموو رۆژىك ھەر دەپۇيت!!

فەرمانبەرەكەش دەيت: ماۋەى دە سالە من ھەموو رۆژىك ئەمە ئىشمەۋ ھەر

رۇيشتووم، يەكەمجارو لە سەرمتاۋە رازى نەبوۋىتايە..

سەرۋكى بەشەكەش دەلىت: ھىچ شتېك لەگەل تۇدا سوۋدى نىيە، چاۋسوور كىرەنەۋە نەبىت.. دەى بگەرپرەۋە بۇ نوسىنگەكەت..

فەرمانبەرە ھەژارمەكە دىگەرپىتەۋە بۇ نوسىنگەكەى و لە ھەلسۈكەۋتى سەرۋكى بەشەكەشى سەرسام دەبىت و بەردەۋامىش لە پەيۋەندى كىرەندا دەبىت، بۇ ئەۋەى كەسىك بىدۇزپىتەۋە، تا مىندالەكانى لە قوتابخانەۋە بەرپىتەۋە بۇ مالىەۋە.. مىندالەكانىشى كاتىكى زۆر لە بەر گەرماۋ تىشكى خۆر لە چاۋمىروانى باۋكىاندا دەبن، ھەتا يەكەك لە مامۇستاكەن دەيان گەيەنپىتەۋە مالىەۋە..

بە ھەر حال فەرمانبەرەكە دىگەرپىتەۋە بۇ مالىەۋە زۆرىش توۋرە دەبىت.. يەكەك لە مىندالە بچۈۋەكانى، يارىيەكى بە دەستەۋە دەبىت و بەرەۋ روۋى باۋكى دىت و دەلىت: باۋكە.. باۋكە.. مامۇستا ئەم شتەى داپىم لەبەر ئەۋەى...

باۋكەكە ناپەلىت مىندالەكەى قەسەكى تەۋاۋ بىكات و ھاۋار دىكات و دەلىت: بىرۇ بۇ لاي دايكت و دوۋرەكەۋەۋە، پالىكىشى پىۋە دەنپت.. مىندالەكە دەست دىكات بە گىران و دەۋرات..

كاتىك مىندالەكە دوۋر دىگەرپىتەۋە، پىشەلە جوانەكەى بەرەۋ روۋى دىت و خۇى لە قاچى مىندالەكە دەخىشىنى و بە دەۋرىدا دىت و دەچىت، مىندالەكەش لە داخا شەقىكى تىيەلەمەتات و دىكىشىت بە دىۋارەكەدا..

پىرسىارەكە ئەۋەى: كى شەقى لە پىشەلەكەدا؟!

ۋا گومان دەبەم، بە زەردەخەنەۋە بلىت: بەرپۈمبەرەكە..

ۋەلامەكەت راستە، لەبەر ئەۋەى بەرپۈمبەرەكە بوۋ بە ھۇى ئەۋەى سىكرتېرەكە، پاشان سەرۋكى بىشى چاكرەن و پاشان فەرمانبەرەكە پاشان مىندالەكە توۋرە بىن.. بەرپۈمبەرەكە كۆمەلىك كارى لە سەر خۇى كۆكرەۋەۋە، ھەتا ۋاى لىيات، پىانەدەگەپىشت و ھىشارى دەروۋنى بۇ دروست بوۋ، پاشان خۇى بۇ كۆنترۆل نەكرەۋ بە روۋى سىكرتېرەكەدا تەقىيەۋە..

سەپىرە!! بۇ فىرى ئەۋە نەبىن كارەكانمان دابەش بىكەن؟! بۇ فىرى ئەۋە نەبىن، كاتىك كارىكەمان پىناكرىت، زۆر بە راشكاۋى بلىن: ئەۋە لە دەستى ئىمەدا نىيەۋ ناتوانىن، لەبەر ئەۋەى زۆر جار كارىگەرى خراب ھەلسۈكەۋەت كىرەنمان، زەمرەۋ زىيان بە

خەلكانىڭ دىگەن، كە لايەنىڭ نىن لە كىشەكەدا.. ئاگادارىش بەو لە روودا مەمىنەو ناچار مەبە كە پەيمانىڭ بىدەيتو بۇت جىبەجى نەكرىت..

لەگەلما وىرە بۇ ئەۋەى بچىن بۇ شارى مەدىنەو سەپرى پىغەمبەرى خۇداﷺ بىكەن.. رۇژىڭ پىغەمبەرى خۇداﷺ قەسى بۇ مۇسلمانان دىكرىدو باسى رۇژى دواىى بۇ دىكرىد، پاشان لە ناو وتارمەكەيدا دىنگى بەرز كىردەۋەو قەرموۋى: ئەى قاتمەى كچى مەمەد، داۋاى ھەر شىتىكم لىدەكەيت، لە سەروەتو سامانم داۋا بىكە، بەلام لە لاي پەرومىرەگار ھىچ كارىكم لە دەست ناپات، بۇتى بىكەم..

لە كۇتايى ئەم بابەتەدا، دىمەۋىت ئەۋەت پى بلىم: كاتىڭ تۈناى جىبەجى كىردى كارىكت نىەو پەيمانى جىبەجىكرىدنىش نادەيتبۇ ئەۋەى داۋاى لىبوردن لە كەسى بەرامبەر بىكەيت، شىۋازىكى نەرومىنيان و جوان بەكاربەينەو بلى: تۈناى ئەنجامدانى ئەو كارەم نىە كە داۋام لىدەكەيت..

بۇ نەۋە: كەسىڭ دىت بۇ لات، بۇ ئەۋەى لە دامەزاندنى براكەيدا يازمەتى بىدەيت، لەبەر ئەۋەى باۋەت پان براپەكت، پان خۇت بەرپەرسىكى گەورەن، دىشزانى تۈناى دامەزاندنى براكەيت نىە، ھەر بۇيە بە شىۋازىكى جوان دىتۈنايت پى بلىيت: ھالانە كەس.. من ھەست بە نارەھەتى تۇ دىكەم.. براى تۇيە براى مەنىشە.. ئەگەر پىنج براى ھەبىت، براكەى تۇ شەشەمىيانە، بەلام بىروا بىكە ھىچم لە دەست ناپەت بۇتى ئەنجام بىدەم، زۇر داۋاى لىبوردن دىكەم و داۋاى سەرفرازىش بۇ براكەت لە پەرومىرەگار دىخۋازم..

ئاگاداربە ئەم قەسانەشى بە روۋبەكى خۇشەۋە پى بلى.. ۋەلام دانەۋەت بەم شىۋازە جوانە، ۋەكو ئەۋە واپە كارمەكت بۇ ئەنجامدا بىت، ئايا وانىە؟

تېروانىن..

لەگەل خۇتو خەلكىشدا پاشكاۋو بوۋىرە.. تۈناكانى

خۇت بزانەو پەيمانى كارىك مەدە، كە لە تۈنااتادا نەبىت..

لە چالەكە دەريان بەينەو پزگاریان بكە..!!

ئایا جارېك لە جاران كەسېك لە شوپنېكى گشتیدا، یان لە بەر چاوی خەلکی، بە وشەو قەسە برینداركەر سەرمەنشتیان نەكردوویت؟! یان گالتەیان پېنەكردوویت؟! گالتە بە جل و بەرگت، یان بە شیوازی قەسەكردنت، یان بە ھەر شتېكى تەرت؟! بە دلتیاییمو، لەو کاتەدا رەنگی روخسارت گۆراو و ناردەھمت بوویت.. کاتیکیش بەكېك لە نامادەبوان بەرگری لیکردوویت و دەلامی قەسە ئەو کەسانەى داوئەو، ھەستت بە پشتیوانی و پشتگیری کردو، لەبەر ئەوێ وەکو ئەو و ابوو، کەسانیک پالت پیو بنین بۆ ئەوێ بێخەنە چالیکەو، بەلام ئەو کەسە جل و بەرگە کانت بگریت و رایکیشیت، بۆ ئەوێ نەپەلێت بکەوێتە چالەکەو..

دەى تۆش ئەو شیوازی بەرگری کردنە لەگەڵ کەسانى تردا بەکاربەینەو تاقى بکەرو، بزانە چ شوپنەوارېكى کارىگەر بەجیدەھێتیت..

کاتیک دەجیت بۆ مالېك و مندالېكى مالمە بە سینىەك خواردنەو بەرمو رووت دیت، بەلام لەبەر پەلەپەل، زۆرى نامینیت سینىە خواردنەكە بخت.. باوکی مندالەكەش کاتیک پەلە پەلى كۆرەكەى دەبینیت، بە توورەییەو بەرمو رووی دەجیت و ھاواری بە سەردا دمكات و دەلێت؛ بۆ ئەوێ پەلە پەل دمکەیت؟! چەند جار فێرم کردیت، وا نەگەیت؟! مندالەكە رەنگى سور ھەلەمگەرت.. تۆش بەرگری لە مندالەكە دمکەیت و دەلێت؛ نا.. نا.. ئەم كۆرە جوانە پالەوانە.. پیاو.. ماشاءالله بە تەنھا ئەو ھەموو شتەى ھەلگرتوو، بۆیە پەلە پەل دمكات، لەبەر ئەوێ شتانى تریش ماوہ بیان ھینیت.. دەزانى لەم کاتەدا مندالەكە ھەست بە چ پشتگیری و خوشیەك دمكات؟! دەزانى چەندېك لە لای بە نرخ دەبیت؟! ئەمە لەگەڵ مندالېكدا، ئەى ئەگەر بەرگری لە کەسە گەورو بەتەمەنەگان بکەیت، دەبیت چ ھەستېکیان بەرامبەرت بۆ دروست بێت؟! کاتیک گەنجېك لە ناو کۆمەلە خەلکېدا بە پرسىاریكى نەشیوا شەرمەزار دمکرت و پێى دموترت؛ مۆژدەمان پێیدە فلانە کەس، لە زانکۆ پەلەكەت جى بوو؟ ئایا کەسانى ژیر لە ناو خەلکیدا ئەم پرسىارە دەکەن؟! گەنچەكەش سور ھەلەمگەرت.. تۆش فریای دمکەویت و زۆر بە نەرمى دەلێت؛ فلانە کەس بۆجى پرسىارى نەرمکانى

زانكۇ لەو گەنجە دىمكەيت؟! ئايا ژنى بۇ دىنىت؟! يان بە تەماي دايىمەزىنى؟!
بەم ھىسانە نامادىمبىوان ھەمۇو دەخەيتە پىكەنىن و پىرسىارمەكەي سەرمەتايان بىر
دەچىتەمۇو.. يان كاتىك سەركۈنەو سەرزەنشتى كەسىك دىمكەيت، لە سەرمۇھى
تېكرى نەمەي سالانەي نەمە، تۆش دىلىت: بىرام سەرزەنشتى مەكە.. پىسپۇرى بىوارى
خوپىندەكەي قورس و گرانەو انشاءاللە سالى داھاتوو باشتر دىمىت..
بە دەست ھىنان و راكىشانى دلى خەلكى بە لاي خۇتدا، ھەلىكەو كەسانى زىرەك و
ورىا لە دەستى نادەن و ژمارەي دۇست و خۇشەمىستانى خۇيانى پى زىاد دىمەن..
عبداللهى كورى مەسعود ﷺ لەگەل پىغەمبەرى خودا ﷺ بە رىگەپەكدا دىرۇشت،
پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمانى پىدا، سەربىكەو پىتە سەرم دار سىواكىك بۇ ئەمەي پارچە
سىواكىكى بۇ لى بىكاتەمۇو.. عبدالله ﷺ كەسىكى لاوازو سوكەلە بوو، كاتىك سەركەوتە
سەرم دارمەكە، شەمبايەك ھەلىكردو جىل و بەرگەكانى جولاندو لاقەكانى دىمكەوتن..
كەسانىكى نامادىمبىو، كە لەمۇى بوون، كاتىك لاقى لاوازى عبدالله ﷺ دىمىن، دەست
دىمەن بە پىكەنىن..

پىغەمبەرى خودا ﷺ دىمەرمۇپت: ئەمە بۇچى پىدىمكەن؟! وتيان: بە ھاقچو لاقە
لاوازەكانى عبدالله پىدەكەنىن؟!
پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمۇوى: سۆپىند بەو خودايەي گيانى منى بە دەستە،
ھاقچەكانى عبدالله لە تەرازوودا لە شاخى ئوھود قورس و گرانترن.. رواد أحمد..
كاتىك خەلكەكە پىكەنىن، دىمىت ھەستى عبدالله ﷺ چۇن بوو بىت؟! ئەي كاتىك
كە پىغەمبەرى خودا ﷺ بەرگىرى كردو ھاتە وەلام، دىمىت ھەستى چۇن بوو بىت و
چەندىك خۇشەال بوو بىت؟!

تېپروانىن..

بە دەست ھىنانى خۇشەمىستى خەلكى، ھەلىكەو
كەسانى زىرەنەو وريا دىمىقۇزەمۇو لە دەستى نادەن..

گرنگيدان بە پوۋكەش..

ئەبۇجەنىفە (رەخمەتى خۇداى لى بىت) رۇژىك لە ناو قۇتابىيەكانىداو لە مرگەوت دانىشتىبوو، وانەى پىدەوتن، لەبەر ئەۋدى قاچەكانى نازارى ھەبوو، درېژى كردىبوون و پالى بە دىۋارىكىشەۋە دابوو.. لەم كاتەدا پىاۋىك بە جل و بەرگىكى جوانەۋە دىتە ژوورمۇە..

پىاۋەكە جامانەيەكى گەۋرەمۇ جوانى لە سەردا بوو، جل و بەرگەكەى شىۋازىكى بە وىقارى پىبەخىشى بوو.. قۇتابىيەكان جىگەيان بۇ كەردەۋە لە تەنىشت ئەبۇجەنىفەۋە دانىشت.. كاتىك ئەبۇجەنىفە بەۋ شىۋازە ناۋازمىيە پىاۋەكەى بىنى، شەرمى لىكردو سەرمۇراى نازارەكانى، قاچەكانى ھىنايەۋەپەك و خۇى كۆكردەۋەمۇ جوان دانىشت.. ئەبۇجەنىفە لە وانە و تەنەۋەمۇ بەردەۋام بوو، پىاۋەكەش گۈپى دىگرت.. كاتىك وانەكە تەۋاۋ بوو، قۇتابىيەكان دەستيان كەرد بە پەرسىياركەردن، پىاۋەكەش دەستى بەرزكەردەۋە، بۇ ئەۋدى پەرسىيارىك بىكات، ئەبۇجەنىفە فەرمۇۋى: فەرمۇۋە پەرسىيارمەكتە چىيە؟ پىاۋەكەش وتى: ياشىخ كەى كاتى نوپۇژى ئىۋارە دىت؟ ئەبۇجەنىفەش فەرمۇۋى: كاتىك خۇرئاۋا دەبىت..!!

پىاۋەكە دەلىت: ئەى ئەگەر شەۋ ھات و خۇر ھەر ئاۋا نەبوو، چى بىكەين؟! ئەبۇجەنىفە كاتىك گۈپى لەم ئەگەر پەرسىيارە نەشپاۋە دەبىت، دەفەرمۇپت: ئىستا كاتى نەۋمىيە ئەبۇجەنىفە قاچەكانى درېژ بىكات.. ھەر بۇيە ۋەكو پىش ھاتنى پىاۋەكە، قاچەكانى درېژ كەردەۋەمۇ بۇ ۋەلامى پەرسىيارە نەشپاۋەكەى كابرەش، بىدەنگى ھەلپۇزارد.. چۇن دەبىت شەۋ دابىت و خۇرىش ئاۋا نەبىت؟!

وتراۋە: بىنىنى جارى يەكەم لە ۷۰% كەسايەتى تۇ لە ھەزرى بەرامبەردا وىنا دەكات.. ئەگەر پىش ئەۋدى فەسە ۋە لىسوكەۋتەش بىكەيت، لىت ورد بىنەۋەمۇ لىت رابىمىن، ئەۋا لە ۹۵% كەسايەتى تۇ لە ھەزرى خەپالىياندە وىنا دەبىت، پاشان لە دۋاى فەسەكەردن و تىكەل بوون، ئەۋ پىژمىيە، يان زىياتر دەبىت، يان كەمەت..

كاتىك بە رېرەمى نەخۇشخانەيەك، يان كۆمپانىيايەكدا، شان بە شانى كەسك دەرپۇت، كە جلوبەرگىكى جوانى ئەبەردا بېت و بە رېك وپېكى ھەنگاۋ بىت و بە رېگەدا بېرات، كاتىك دىگەنە دەرگى چوۋنە دەرەمى رېرەمەك، لەوانەيە بە دەست خۇت نەبىت و ەمكو رېزىك لەو شىك و شىۋىمەي كە ھەيەتى، ھەرمەمى لىيەكەيت و بېش خۇتى بىخەيت..

يان كاتىك سوارى ئۇتۇمبىلى ھاورپىيەكت دەبىت و دەبىنىت ناۋمەمى ئۇتۇمبىلەكەي زۆر شېرزو نارېك وپېكەو كاسىتەكانى ھەمەو پىرژو بىلەۋبەۋنەتەۋە، راستەۋخۇ بىرو ھىزىت بۇ ئەۋە دەچىت، كە ئەم ھاورپىيەت كەسكى شېرزىمەو گىرگى بە رېك وپېكى و جوانى رېكخستى كەل وپەلەكانى نادات..

دەمەۋىت ئەۋە بىلىم؛ مەبەستەمان لە گىرگىدان بە شىۋازو پوخسارو جلوبەرگ، ئەۋە نىە كە زىادەمەۋىان تىدا بىكەين و لە ئەندازەي خۇيان زىاتىر گىرگىان بېيەدەين..

پىغەمبەرى خۇداﷺ زۆر گىرگى بە پوخسارو شىۋازو جلوبەرگى دەدا.. جلوبەرگى ھەبەۋ، لە پۇژانى ھەينى و جەئەنەكاندا لەبەرى دەكرد.. جلوبەرگى ھەبەۋ، لە كاتى ھاتنى نۆپەرى ھۆزەكاندا لەبەرى دەكرد.. ھەروەھا پىغەمبەرى خۇداﷺ زۆر ھەزى بە بۇنى خۇش بوۋە ھەمىشە گىرگى بە بۇن و شىۋازو پوخسارى خۇى داۋە..

ئەنەس رەھمەت، ەرمەق پىغەمبەرى خۇداﷺ ەمكو گەۋھەرو مروارى ۋابوۋ.. دەستە پىرۋەزەكانىشى لە ئاورىشە نەرم و شىل تر بوۋن و ئەۋەندەش بۇنىان خۇش بوۋ، ەك ئەۋە ۋا بوۋ، تازە لە ناۋ توۋرەكەيەك بۇنى خۇش دەرى ھىنابن.. كاتىك دەھات بۇ لامان و دەردەكەۋت، بە بۇنە خۇشەكەيدا دەمان ناسىيەۋە..

ھەروەھا ئەنەس رەھمەت، دەفەرمەۋىت؛ پىغەمبەرى خۇداﷺ ھەرگىز بۇنى خۇشى رەد نەدەكردەۋە.. پوخسارى پىرۋى پىغەمبەرى خۇداﷺ ەمكو خۇر دەرەشاۋە بوۋ.. كاتىك دىخۇش بوۋايە، پوخسارى ەمكو مانگى لىدەھات..

جابرى كورى سەمورە رەھمەت، دەفەرمەۋىت؛ لە شەۋىكى مانگە شەۋدا، پىغەمبەرى خۇداﷺ بىنى، سەيرى پىغەمبەرى خۇداﷺ و مانگەكەم كىرد، پىغەمبەرى

خوداﷻ لەبەر چاوم لە مانگەكە جوانتر و درەوشاوە تر بوو..

پێغه‌مبەری خوداﷻ پیاویك دەبینیت، جل و بەرگیكى شەرو خراپى لەبەردا دەبیت و پێى دەفەرمویت: مالى و سەرومت و سامانت هەيه؟ پیاوێكە دەلێت: بەلى.. و شەرو مانگا و مەرو ئەسپ و بەندەم هەيه..

پێغه‌مبەری خوداﷻ فەرمووی: كاتێك پەرەمردگار سەرومت و سامانیك پێدەبەخشیت، با شوێنەوارى ئەو ناز و نەعمەت و سەرومت و سامانت پێوە دیار بێت.. هەروەها دەفەرمویت: هە كەسێك خودا ناز و نەعمەتێكى پێبەخشى، ئەوا خوداى گەورە پێى خۆشە شوێنەوارى ئەو ناز و نەعمەتە بە بەندەكەیه‌وه ببینیت..

جابرى كورى عبداللهﷺ دەفەرمویت: پێغه‌مبەرى خوداﷻ سەردانى كردین بۆ ماله‌وه، پیاویكى سەرو قژ نارێك و ئالۆزكاوى بینى، فەرمووی: ئایا شتیكى دەست ناكەویت سەرو قژى پێى رێك بخات؟! هەروەها پیاویكى ترى بینى جل و بەرگەكەى پێسو پۆخل بوو، فەرمووی: ئایا ئاوى دەست ناكەویت، بۆ ئەوهى جل و بەرگەكانى پێى بشوات؟! هەر كەسێك قژى هەيه، با خزمەتى بكات..

پێغه‌مبەرى خوداﷻ سوور بوو لە سەر گرنگیدان بە شیوه‌و روخسارى، هەروەها بە جل و بەرگ و بۆنى خۆش، زۆریش ئەم فەرموودەیهى دوبارە دەكرده‌وه دەیفەرموو: (إن الله جميل يحب الجمال). رواه مسلم. واتە: (خوداى پەرەمردگار جوانە و جوانیشى خۆش دەوێت)..

ئەزموون..

یه‌كەمین تیپوانین، ئە ٧٠٪ى كەسایەتى
تۆ ئە هەرزو خەیاڵى بەرامبەردا دروست دەكات..

پاستىگۇيىسى..

بىرىم دېت رۇژىك لە ھۆلى تافىكىردنەۋمدا، چاۋدېرى قوتابىيەكانم دىمىرد، تافىكىردنەۋمەكەش لە رۇژى پېنچ شەممەدا بوو، ھەر جەندە رۇژى پېنچ شەممە مۆلەتۈ پشوو بوو، بەلام لە بەر زۇرى وانەكان ناچار بووين تافىكىردنەۋى تىدا ئەنجام بىدىمىن.. لە داۋى دەست پىكىردىنى تافىكىردنەۋمەكە بە جەند خولەكىك، قوتابىيەك ھات، كە دواكەۋتېوو، ئەو ھەژارە زۇر شەمزا بوو، پېم وت: بېورە درىنگ ھاتىت، رېگەت نادەم تافىكىردنەۋە ئەنجام بىدىمىت.. داۋى كىرد رېگەى بىدەم..

ۋتەم: جى داۋى خستى؟

ۋتى: بېروا بىكە خەۋم لىكەۋتېوو..

بە راستگۇيىيەكەى سەرسام بووم، ھەر بۇيە ۋتەم: فەرموو.. داۋى جەند خولەكىكى تر، قوتابىيەكى تر ھات.. ۋتەم: جى بوۋە ھۆى ئەۋەى دوا

بىكەۋىت؟

ۋتى: سۈيىند بە خودا رېگە زۇر قەرمبالغ بوو، خۆت دىزانى بەيانىان خەلكى دەجن بۇ سەر كارمەكانىان، يەكىك بۇ زانكۇ.. يەكىك بۇ كۆمىانيا.. يەكىك بۇ شوپىنىكى تر.. زۇرېك قەسەى كىرد، بۇ ئەۋەى پېم بىسەلىنىت كە رېگە قەرمبالغ بوۋە.. ئەو داماوە بىرى چوۋ بوو، ئەمىرۇ پشووۋى فەرمىيە.. لەۋانەيە شەقامەكان تەنھا قوتابىيەكانى ئىيمەى لىيۋوبىن!!

ۋتەم: شەقامەكان قەرمبالغ بوون ھا؟! ئۆتۈمبىلەكانىش زۇر بوون؟!

ۋتى: بەلى.. سۈيىند بە خودا ھەر دەلىلى لەگەلمدا بوۋى!!

ۋتەم: ئەگەر درۇ دىمەكەيت، بزانە چۇن دىمىكەيت.. براى خۇم، ئەمىرۇ پېنچ شەممەيەۋ

پشووۋە!! كام شەقام قەرمبالغ بوو؟!

ۋتى: ئاھا! بە راستى بىرىم چوۋ پىت بلىم: يەكىك لە تايەكانى ئۆتۈمبىلەكەم پەنچەر

بوو، ۋەستام بۇ ئەۋەى چاكى بىكەمەۋە!!

داماوە زۇر تىكچوۋ بوو، پىكەنىم ۋ پاشان رېگەمداۋ چوۋە ژوورمەۋ بۇ ئەۋەى

تاقىكرىدەنەمكەي نەنجام بدات..

ئاي چەندە ناشىرىنە، كاتىك بۇ خەلقى روون دەپتەو، كە درۆت لەگەل كىردوون!!
درۆ خەلكىت لى دەرەپىننەو، باورپان پىت نامىننەت و متانەت پىناگەن.. وات
لىدېت، كە دۆستەكانت كىشەيەكيان بۇ درۆست دەپت، داواي يارمەتت لىناگەن،
هەرودەها كاتىك قسە دەكەپت، گوپت لىناگرن.. ئاي درۆ چەندە ناشىرىن و بىزراو؟
پرسىار كرا لە پىغەمبەرى خوداﷺ و وتيان: موسلمان ترسنۆك دەپت؟ فەرمووى:
بەلى.. وتيان: ئەي چروك و رەزىل دەپت فەرمووى: بەلى.. وتيان: ئەي موسلمان
درۆزن دەپت: فەرمووى: نەخىر.. رواه مالك..

عبداللهى كورى عامرﷺ دەرەرمووت: رۆژىك پىغەمبەرى خوداﷺ لە مالمان
دانىشتبوو، دايكەم بانگى كىردم و تى: وەرە شتىكت بدەمى.. پىغەمبەرى خوداﷺ
فەرمووى: دەرەووت چى بدەيتى؟ دايكىشەم و تى: خورماي دەدەمى.. پىغەمبەرى خوداﷺ
فەرمووى: ئەگەر پىت نەدايە، ئەوا درۆيەكت لە سەر دەنوسرا.. رواه أبوداود..

كەسانى درۆزن، زۆر پەيمان دەدەن و ناشى بەنە سەر و پۆزش و بيانوى جۇراو
جۆرىش دەپنەنەو، بۇ ئەمەي رازىت بىكەن، زۆر زووش درۆكەيان دەرەمكەووت
ناشكرا دەبن..

ئىمامى زوهرى لە لاي كاربەدەستىك شاپەدەيەك دەدات.. كاربەدەست و
دەسەلاتدارەكەش دەلېت: درۆ دەكەپت..

ئىمامى زوهرى ھاوار دەكات و دەلېت: پەنا بە خودا.. من درۆ دەكەم؟! سوپىند بە
خودا ئەگەر بانگەدەرىك لە ئاسمانەو بەنگ بىكات و بلىت: خودا درۆى خەلال كىردووه
رېگەيداوه درۆ بىكەن، ئىنجا درۆ ناكەم، ئەي چۆن درۆ دەكەم لە كاتىكدا كە خەرام و
قەدەمغەكراو بىت؟!

راستى..

هەلىان خەلەتاندىووت، كاتىك پىت دەلېن:
درۆى سىبى، ئەمەر ئەمەي درۆ رەنگى رەشە..

نازايەتسى..

كاتىك لە دانيشتىن و ميواندارىكە، ھاتىنە دەرۋە، پىيى و تىم؛ ناۋى ئەو ھاۋەلەي
پىئەمبەرى خودام ﷺ دىزانى، كە لە چىرۆكەكەدا باس تىرەو ناۋەكەيت بىر
نەدەكە و تەۋە..

و تىم؛ سەپىرە!! ئەي بۇ بىرت نەھىنامەۋە و پىت نەۋەت؟! خۇ تۇ ئاگادار بوۋى
ھەموومان دامابوۋىن و بىرمان لە ناۋەكەي دىمىرەۋە؟!
سەرى داخست و تى؛ شەرم دىمىرە ھەسە بىكەم.. لە دلى خۇمدا و تىم؛
لە ناۋچوون بۇ ترسنۇكى و شەرم..

كەسىكى تر پىيى و تىم؛ دوو رۇژ پىش ئىستا چوۋمە پۇلەكەمان و بىنىم
قوتابىيەكان و مامۇستاكەش بە بىدەنگى دانيشتوون و وانەش ناخوۋىن، دانيشتەم و
بە قوتابىيەكى تەنىشتەم و تى؛ ئەۋە چى بوۋە؟! و تى؛ ەساقى ھاۋەلمان مردوۋە..
خودا رەھمى پى بىكات..

لە پۇلەكەمان چەند ھاۋەلىكى ەساق ھەبوون، نوپۇزىيان نەدەكردو تىكەل بە
چەندەن گوناھو ھەرامىش بىبوون.. كارىگەرى مردنى ھاۋەلەكەمان، بە تەۋاۋى
بە روخسارىانەۋە دىار بوو.. لە دلى خۇمدا و تىم؛ ئىستا كاتى خۇيەتى بۇ ئەۋەي
ھەندىك ئامۇزگارىيان بىكەم و ھانىيان بىدەم بۇ ئەۋەي نوپۇزەكانىيان ئەنجام بىدەن و
چاكسازى لە خۇياندا دروست بىكەن و لەگەل باوك و دايكىياندا چاك بىن..
و تىم؛ زۇر چاكە دەي ئەو كارمەت كىرد؟! و تى؛ نەخىر.. شەرم كىرد.. بىدەنگ
بوۋوم و رىق و توۋرەم خوارەۋە و لە دلى خۇمدا و تىم؛ لە ناۋچوون بۇ ترسنۇكى و
شەرم..

گەنجىك ناتوانىت كىشەكانى لە لاي باوكى باس بىكات، لەبەر ئەۋەي شەرم
دەكات.. لەۋانەپە كەسانىك ھەبىن، بلىن؛ شەرم دىمەم، يان ناتوانم بە كەسىكىدا
ھەلبىدەم و باسى چاكەكانى بىكەم، لەبەر ئەۋەي دىترەم پىم بلىن؛ ئەو ھسانە

بۇ پروپامايى دەكات.. زۆرىك لەم قسانەم بىستووۋە ھەز دەكەم بە سەر ھەموو ئەو كەسە ترسنۇك و شەرمانەدا ھاوار بىكەم و پىيان بلىم؛ ئەى شەرمن و ترسنۇكەكان، ھەتا كەى؟!

كەسانى ترسنۇك و شەرمن ناتوانن گۇرانكارى بىكەن، لەبەر ئەۋەى ومكو سفرى دەستە چەپ وان.. كاتىك لە كۆرۈ دانىشتىكىدا دەبن، خۇيان دەشارنەۋە ھىچ راو بۇچوونىك دەرنابىرن..

خەلكى بە شىۋەپەكى گشتى رەقيان لە كەسانى ترنۇك و شەرمنە، جا ئەو كەسانە برا، يان باوك، يان دايك، يان بەرپومبەريان بن.. دەى بە خۇتدا بچۆرمەۋە ئازابەۋ مەترسەۋ شەرم مەكەۋ نامۇزگارى و رېنمايى خەلكى بىكە..

تېروانىن..

بە خۇتدا بچۆرمەۋە پىرۇفە بىكە..
سەرگەۋتىنىش بىرىتتە لە: ئارام گىرتنى تەنھا ساتىك..

خۇپاگىرى لە سەر بېرو باۋەپەكان..

ھەر چەندىك كەسايەتى كەسك بەھىز بېت و زياتر لە سەر بېرو باۋەپەكانى جېگىر بېت، ئەوا گىرنگى بوونى لە سەر ژيان زياتر دەبېت.. كاتىك بېرو باۋەپە تۆ بە شېۋەپەكە، كە رەشۋە ۋەرنىگىت، جا بە ھەر ناۋىك بېت، ۋەك: بەخشىن.. ديارى.. بەردەمۋام لە سەر ئەو بېرو بۇچوونەت، جېگىر بە ۋە ھەرگىز ۋەرى مەگرە..

ئافىرىتىك باۋەپە ۋايە، بە ھەر بىانۋوپەك بېت، درۆ لەگەل ھاۋسەرمەكەيدا نەكات، دەى با بەردەمۋام بېت لە سەر ئەو رەۋىشتە جوانەى.. كەسك لە پەپەۋەندى خراپ، خۇى بە دوور دەگرىت و شەرابىش ناخوات، جەگرەش ناكىشىت، كاتىك لەگەل ھاۋەلەكانىدا دادەنىشىت، لە سەر نەكرەنى ئەو كارانە با سور بېت و بەردەمۋام بېت.. با ھاۋەلەكانىشى رەخەنى لېگىرە ۋە كەسكى ۋەك و دوورە پەرىز ناۋى بەرن، بەلام بە دۇنياپەپە، لە ناخ و دەروونىياندا ھەست بەۋە دەكەن، بەرامبەر پالەۋانىك ۋەستاۋن.. زۆر بەپان لە كاتى نارەھەتەيدا، پەناى بۇ دەپەن و لە كىشەكانىياندا، راۋىژى پېدەكەن و لە كەسانى تر زياتر گىرنگى پېدەدەن..

ئەم بابەتەش تاپەت نىە تەنھا بە پىاۋان، پان ئافىرىتان، بەلكو پەپەۋەندى ھەپە بە ھەردوۋ لايانەۋە ۋە ھەردوۋلايان پېۋىستە لە سەر بېرو بۇچوون و ھەلسۈكەۋت و رەۋىشتە جوانەكانىيان جېگىر و دامەزراۋىن و ھەرگىز سازشى لە سەر نەكەن..

كاتىك ئاپىنى ئىسلام بلاۋبوۋەۋە، ھۆزەكان نوپنەرى خۇپان دەناردە خىزمەت پېغەمبەرى ﷺ، يەكك لە ۋە ھۆزانەش، ھۆزى سەقىف بوو.. نوپنەرانى ھۆزى سەقىف ھاتن و چوونە مەزگەۋتەكەى پېغەمبەرى ﷺ ۋە پەرسىپارىيان لە بارەى رېپاۋ زېناۋ ەمرەۋە لە پېغەمبەرى ﷺ، كەرد، پېغەمبەرى ﷺ ۋە ۋەلامدا ھەرموۋى: ئەو شتانە ھەموۋىيان ھەرام ۋە دەغەكرەۋن..

ئەم ھۆزى سەقىفە بىكەيان ھەبوو، لە دېر زەمانەۋە لە باۋو باپىرانىانەۋە، بەنداپەتيان بۇ دەكرە ۋە دىيانپەرسەت، پاشان پەرسىپارىيان دەربارەى بىكەپان لە پېغەمبەرى ﷺ كەرد.. پېغەمبەرى ﷺ ۋە بى دۋەلى ۋە كەسەر ھەرموۋى:

بېروخىنن و تىكى بشكىنن..

نوپنەرەكانى ھۆزى سەھىف ترسيان لېنىشت و وتيان: ئەى ھاوار! خۇ ئەگەر
بتەكەمان بزانىت، نيازى رووخاندنيت ھەيە، ئەوا ھەموو ھۆزمەكت لەناو دەمبات و دەيان
كوژىت!!

ئىمامى عومەر ر.ھ.ا. نامادى ئەم وتووڭزە دەبىت و سەرسام دەبىت لەودى كە ئەمانە
لە بتەكەمان دەترسن، ھەر بۆيە ھەرمووى: ئەى ھۆزى سەھىف: ئېو ھەندە نەزان و
نەفامن!! ئەو بتە برىتتە لە بەردو دارو ھىچ سودو زيانىكىشى نىە!! نوپنەرەكانى
ھۆزى سقىف تۆرە دەبن و دەلېن: ئەى عومەر ئىمە بۇ لاى تۆ نەھاتووین.. ئىتر ئىمامى
عومەر ر.ھ.ا. بېدەنگ دەبىت..

پاشان وتيان: بە مەرجىك بۇ ماودى سى سالى واز لە بتەكەمان بەھىنيت، پاشان
بېروخىنە.. پېغەمبەرى خودا ﷺ بىنى ئەم كەسانە دەيانەوېت لە بېرو باومرەكەيدا،
سازشكارى لەگەل بکەن، لە كاتىكدا بېرو باومر و پەكتاپەرستى گرنگترىن بنەماى باومرى
موسلمانەو پەكتاپەرستىش سەرمتا و بناغەى بنەرمەتى ئاينى ئىسلامە، دەى ئەوان مادام
دەيانەوېت موسلمان بن و باومر بەھىن، ئىتر چ پېويستىەكيان بەو بتە بى گيان و بى
دەسلەتە ھەيە؟

ھەر بۆيە ھەرمووى: نەخىر.. وتيان: دەى دوو سالى وازى لى بەھىنەو پاشان
بېروخىنە..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: نەخىر.. وتيان: دەى بۇ سالىك، پاشان وتيان بۇ
تەنھا مانگىك وازى لى بەھىنەو پاشان بېروخىنە..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: نەخىر.. ئىتر نوپنەرەكانى سەھىف تىگەشتن، ئەم
بابەتە، بابەتى باومرەھىنانەو شايمىنى سازشكارى تىداكردن نىە، ھەر بۆيە وتيان: دەى
خۇتان بېروخىنن، ئىمە ھەرگىز كارى وا ناكەين..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: دەى باشە ھەند كەسىكتان لەگەل دەنېرم، تا
بېروخىنن..

پاشان وتيان: نامانەوېت نوپز بکەين، لەبەر ئەودى خۇيان بە گەورە دەزانى، ھەزىان
نەدەگرد، سەريان بختە سەر زەوى و دوايانەو بەرزتر بېت لە سەريان..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: لىتان دەبوورم، كە بە دەستى خۇتان بتەكانتان

نەشكىن، بەلام خىرو چاكە لە ئاينىكدا نىھ، كە نوپۇزى تىدا نەبىت.. ئىوانىش وتيان؛
باشە.. نوپۇز دىكەن، ھەر چەندە ماىھى نەنگىشە بۆمان..

نوپۇزەرمەكان رۆيشتەنەو ھەو بانگى خەلگەكمەيان كەرد، بۇ ئەوھى مۇسلمان بىن.. پاشان
پىغەمبەرى خۇداﷺ چەند ھەولەلىكى نارد، بۇ ئەوھى بىتەكمەيان بىشكىن، خالىدى
كۆرى ۋەلىدﷺ ۋە مۇغىرە كۆرى شوعىبەشﷺ، لە ناو ئەو ھەولەلەندا بوون..
ھەولەلكانى پىغەمبەرى خۇداﷺ بەرمە بىتەكە چوون، ھۆزى سەقىفەش ترسىان لى
نىشتەو، گومانىشيان ۋابوو، ناتوان بىتەكمەيان بىروخىن ۋە پارىزگارى ۋە بەرگى لە خۆى
دىكەت..

مۇغىرە كۆرى شوعىبەﷺ، تەورەلىكى بە دىستەو ھەرت ۋە رووى كەردە ھەولەلەنى ۋە
ھەرمووى، سۆيىدە بە خۇدا دىبىت بىتەنخەمە پىكەنەن، پاشان بەرمە بىتەكە چو،
تەورەلىكى لە بىتەكەدا ۋە پاشان خۆى خەست بە سەر زەوېكەدا ۋە ھەچەكانى خەستە لەرزە
لەرزە جۆلە جۆلە.. ھۆزى سەقىفە كاتىك ئەمەيان بىنى، كەوتنە ھەو ھەو ۋە دىيان
وت؛ بىتەكە مۇغىرە كۆشت.. پاشان روويان كەردە ھەولەلكانى ترو وتيان؛ دىكى كى لە
ئىوھە دىمەوېت با نىزىكى بىتەكەمان بىكەوېت..

ئا لەم كاتەدا مۇغىرەﷺ بە پىكەنەنەو ھەستاپەو ۋەتى؛ ئەى ھۆزى سەقىفە،
ئەم كەردە بۇ گالەتە پىكەنەن كەرد، ئەم بىتە بەردە دارە، دىكى روو بىكەنە خۇداى
پەرومەردگار ۋە تەنھا ئەو بىپەستە ۋە ھەولە بۇ بىرپار مەدەن.. پاشان كەوتە رووخاندەنى
بىتەكە ۋە خەلگەكەش لەگەلەدا، ھەتا پارچە پارچەيان كەردە تەختە زەوېكە بوو..

نىگا..

پىغەمبەرى خۇداﷺ دىفەرموېت: ھەر كەسكىك بىمەوېت بە تۆرە بوونى
خۇداى گەورە، پەزىلەتلىكى خەلگى بە دىستە بىھىتەت، ئەو خۇداى گەورە
خەلگىش لى تۆرە دىبىن.. ھەر كەسكىكەش داۋاى پەزىلەتلىكى پەرومەردگار
بىكاتە بىمەوېت بە تۆرە بوونى خەلگى پەزىلەتلىكى پەرومەردگار بە دىستە
بىھىتەت، ئەو خۇداى گەورە خەلگىش لى پازى دىبىن..

فریودہ رہے کان..

بابەتیکم خویندەوه که تیایدا نوسرایوو: گەنجیکی موسلمان لە بەریتانیا، بانگەوازی کۆمپانیایەک دەبینیت، سەبارەت بەوێ پێویستیان بە چەند کارمەندیەک هەیە بۆ ئیشکرتن..

گەنجە موسلمانەكە دەجىت بۇ چاوپىكەوتن و كۆمەللىكى زۆر گەنج و لاو دەبىنىت،
 كه بۇ ھەمان مەبەست ھاتبوون.. كەسەكان يەكە يەكەو بە شوپن يەكەدا، دەجوونە
 ژوورەو بە مەبەستى چاوپىكەوتن.. ھەر كەسىك لە چاوپىكەوتنەكە تەواو دەبوو،
 پاشان دەھاتە دەرەو و لىيان دەپرسى: چيان لى پرسىت؟! ئەى چىت وەلامدانەو؟!
 گرنگرەن پرسىار كه لىژنەى چاوپىكەوتن و تاقىكرەنەو دەمىكرە، برىتى بوو لەم
 پرسىارە: رۆژانە چەند پەرداخ عەرەق دەخۆيتەو؟

سەر هاته سەر گەنجە موسڵمانەکه و چوو و ژوو و دهو و پرسیار له دواى پرسیار و هه‌لامى دانهو، هه‌تا گه‌يشته نه‌و پرسیاره‌ى: رۆژانه چه‌ند به‌رداخ عه‌رق ده‌خۆپته‌وه؟ گەنجەکه دوو دڵ دهبی‌ت و نازانی‌ت درۆ بکات و وه‌کو نه‌وانه‌ى تر بلی‌ت: رۆژى نه‌ومنده به‌رداخ عه‌رق ده‌خۆم، بۆ نه‌وه‌ى پێى نه‌لین: تۆ موسڵمانی‌کى توندرویت، یان به‌ راستى وه‌لام بداته‌وه‌و بلی‌ت: من موسڵمانم و له‌ لای ئی‌مه‌ عه‌رق حه‌رام و قه‌دغه‌کراوه‌و به‌ هه‌ج شۆمبه‌ک عه‌رق ناخۆمه‌وه!!

دوای بیرکندنه و هییهکی خیرا، بریار دمدات به راستی وه لّام بداتمه وه، همر بۆیه دهلیت؛
من عمر مق ناخو مه وه ..

ئەوانىش دەلېن: بۇجى، نەخۇشەيت؟! گەنجهكە دەلېت: نەخېر.. بەلكو من موسلمانم و
عەرق لى ئاي ئىمە حەرامە.. ئەوانىش دەلېن: تەنانت لى پىشوى كۆتاي ھەفتەشدا
ھەر ناخۇيتەو؟! گەنجهكەش دەلېت: نەخېر.. بە ھىچ شىۋىيەك ناخۇمەو..

به سهرساميهوه سهپرى يهكتر دمهكنو زور له لايان سهپر دمهيت! كاتيك نهنجامى چاوپكهوتنهكه دهردهيت، ناوى گهنجهكه له ناوهكانى پيشهوهى و مرگير او هكان دمهيت.. گهنجهكه دادمه زريت و دواى جهند مانگيك يهكيك له بهر پر سهكانى كۆمپانيهكه دمهيت و پني دهليت؛ بوجى پرسپارى عهرهقتان له هه مووان كردو زور ديارهقتان دمهردمهوه؟!

بەرپرسەكەش دەلىت: لەبەر ئەۋەدى كارمەكى ئىمە سەبارت بە ئىشكەرتن بوو، ھەر گەنجىكەمان دادەمەزراند، ەمرەق خۆر بوو، دۋاى ئەۋەدى سەرخۇش دەبوو، شۈپنەكەى جىدەھىشت و دزىمان لىدەگراو زەرمەمان لىدەكەوت.. كاتىك تۇمان بىنى و زانىمان كە ەمرەق ناخۇيت، دامانمەزراندى و ئەو كەسەمان دەستكەوت كە بە دۋايدا دەگەرپىن..

ئاي چەند جوانە مەرۇف خاۋمنى بىرو باۋمەپكى دامەزراو بىت و لە پىناو خۇشەكانى دونىادا، دەستى لى ھەلنەگىرەت و جىگىرو خۇراگر بىت.. كىشەى ئىمە ئەۋمىە، لە كۆمەلگەپەكدا دەژىن، كەسانىكى كەم پابەندن بە بىرو بۇجۈۋنەكانىانەۋە.. كەمن ئەو كەسانەى لە پىناۋى بىنەماۋ بىرو باۋمەپاندا، دەژىن و دەمرن..

كاتىك بە بىرو باۋمەپتەۋە پابەند دەبىت و بە رىگەى راست و دروستدا ھەنگاۋ ھەلەنەنى، خاۋمن بىرو بۇجۈۋنە پىروپوۋچەكان ۋازت لىناھىنن و دەبىت چاۋمەپى فىروفىل و پىلانەكانىان بىت!! كاتىك بەرتىل وەرنەگىرەت، ھاۋكارە بەرتىل خۇرمەكانت لىت تۈرە دەمىن.. كاتىك داۋىن پىسى و زىنا ئەنجام نادەيت، خراپەكاران و بىرەۋشتان تۈرە دەمىن..

دەگىرەنەۋە ئىمامى عومەر رەھىمەتۇللاھى شەۋىك لە شەۋان بە شارددا دەگەرپاۋ چاۋدەپىر زىان و ئاساپشى خەلكى دەمەرد، لە تارىكى شەۋدا بە لاي مالىكىدا دەروات، گوپى لە دەنگى پىكەنەن و گالەۋەگەپىكى زۆر دەبىت، ۋەك ئەۋەدى دەنگى چەند كەسىكى سەرخۇشى تىدا بىت.. دەبەۋىت لە دەمراگەپان بەدات، بەلام دەترسىت گومانەكەى ھەلە بىت، ھەربۇيە لە دەمرا نادات، بەلكو پارچەپەك خەلۋز ھەلەمەگىرەت و بە نىشانەپەك دەمراى مالاكە نىشان دەكات و دەروات..

خاۋمن مالاكە گوپى لە دەنگى دەمراگەپان دەبىت، دىتە دەرمۈۋە نىشانەپەك لە سەر دەمراگەپان دەبىنەت، كاتىك لە دەۋرۋە پىشتى ئىمامى عومەر رەھىمەتۇللاھى دەبىنەت، لە روۋداۋمەكە تىدەمكات و دەزانىت ئەو نىشانەپەى سەر دەمراگەپان، كارى ئىمامى عومەرە.. پىۋامەكە پىۋىست بوو، نىشانەى سەر دەمراگەپان بىرەپتەۋە، بەلام ۋاى نەكرد، بەلكو پارچە خەلۋزىك ھەلەمەگىرەت و ھەمان نىشانە لە دەمراى دراۋسىكانى دەدات و مالاكەى خۇى لە ناۋپاندا ون دەكات!! ۋەكو ئەۋەدى بىەۋىت ھەموو دەروادراۋسىكانى بىەننەت ئاستى خۇى و ۋەكو خۇى ناشرىنپان بكات و سەرخۇش بن!!

بەلى.. نەپۋىست ئاستى خۇى بەرز بكاتەۋە بۇ ئاستى دراۋسىكانى، بەلكو ۋىستى ئەۋان بىەننەت ئاستى خۇى..

بە دلىنپەپەۋە كەسى زىناكەر، حمز دەكات ھەموو كەس زىنا كارو داۋىن پىس

بن.. كاتىك ئافرىتىك دەبىنىيەت بىر دەمۋام درۇ لەگەل ھاۋسەرمەكەيدا دەكات، كەسىكىش نامۇزگارى دەكات، بۇ ئەۋەى ۋاز لەۋ كارە ناشىرىنە بەيىنىيەت، كەچى لە باتى ئەۋەى بە گۈيى بكات، ھەز دەكات ۋە ھەۋلەش دەكات بۇ ئەۋەى ئەۋەش ۋەك خۇى مال ۋىران بكات ۋە دەلەيت؛ بىۋان ھەر ناۋا ھەلەسۈكەۋتەيان لەگەل بىكەيت باشە.. نەش ۋ كارمەكان بە درۇكرەن نەبەيت نارۋات..

بەرپۈمبەرى ھەرمەنگەيەك كاتىك راستگۈيە لەگەل ھەرمەنەبەرمەكانىدا ۋاۋەن ھەلەسۈكەۋتەيىكى ۋاۋەن ۋە دلى ئاسۈدەمىيە ۋە خەتەۋمەرە لە ژيانىدا، كاتىك بەرپۈمبەرىكى خراب دەبىنىيەت، لە باتى ئەمەش ۋەك ۋە خۇى چاك بكات، كەچى پەي دەلەيت؛ ۋامەكە ۋابكە.. رۋۋى خۇش مەدە بە كارمەندەكانت.. دەم بە خەندە مەبە..

دوكاندارىكى جگەرمەفرۇش كاتىك دوكاندارىكى ھاورپى دەبىنىيەت، جگەرە نافرۇشەيت، ھەز دەكات ئەۋەش ۋەك ئەم بېت ۋ پەي دەلەيت؛ بۇ ئەۋەى ھازانچ زىاتەر بىكەيت، بۇچى جگەرمەش نافرۇشەيت؟

دەى پالەۋان بەۋ لە سەر بىرو باۋمەرە ۋاۋەنەكانت دامەزراۋو خۇراگرەۋ بە ھەمۋو ھەزىكەۋە بلى؛ نەخىر.. ھەرگىز ناتۋان ھەلمەخەلەتەين.. ھەر لە كۈنەشەۋە بىۋاۋمەران زۇر ھەۋلەيان دەدا، پەيغەمبەرى خۇدا ﷺ لە بىرو باۋمەركەيدا سازشكارى بكات.. پەرۋەردىگارىش دەفەرمۋەيت: ﴿فَلَا تَطْعَمُ الْمَكْذِبِينَ﴾ ۋَدُّوْا لَوْ نَذَرْتُمْ فَعِدَّتَكُمْ ﴿٨﴾ الْقَلَم. ۋاتە؛ (تۈ ھەرگىز بە ھەسە ئەۋانە مەكە، كە باۋمەريان بە تۈ نەۋە بەرنامەكەت بە درۇ دەزانن* ئەۋانە ناۋاتە خۋازن كە تۈ نەرمى بنۋەنىيەت، نەنجا ئەۋانەش نەرمى بنۋەنن).. دەى ئاگادار ۋ رىبابە ۋ ھەرگىز ۋاز لە بىرو باۋمەرە ۋاۋەنەكانت نەھىنىيەت ۋ رىبابە ھەلەنەخەلەتەين..

پەرۋەردىگەر

پەرۋەردىگار دەفەرمۋەيت: ﴿فَلَا تَطْعَمُ الْمَكْذِبِينَ﴾ ۋَدُّوْا لَوْ نَذَرْتُمْ فَعِدَّتَكُمْ ﴿٨﴾ الْقَلَم.

ۋَدُّوْا لَوْ نَذَرْتُمْ فَعِدَّتَكُمْ ﴿٨﴾ الْقَلَم.

لېيۇردن و ليخۇشېوون لە خەلکى..

ژيان خالى نيه، لە هەندىك ناخۆشى و نارەحەتى، كە لە لايمەن خەلکىهوه تووشمان دەبیت.. كەسانىك هەن گالتەوگەبى زۆر بېزاركەر دىمەن.. كەسانىك هەن قسەو گوشتارىيان زۆر رىق و زېرە.. كەسانىك هەن، بەردەوام بوون لەگەلئاندا، كارىكى ناسان نيه.. كەسانىك هەن رووداومەكان گەورە دىمەن و بە هيچ شيۆمەيك لېيۇردن و ليخۇشېوون لە بەرنامەياندا نيه، بەمەش دىروونى خۇيان نازار دىمەن و بۇ ماوەمەكى زۆر سنگيان بە ھۆى رىق و كينەوه تەسك و غەمبار دىمەن..

ولله در الحسد ما اعدله بدأ بصاحبه فقتله..

بەلئى.. رىق و كينەو ئىرمەى بىردن، سەرمتا لە كەسەكە خۇيەوه دەست پېدەمكات و خۆى لەناودەبات.. دى لە ئىستاهە هەولبە نازارى دىروونى خۆتى مەدە، لەبەر ئەوهى هەندىك كېشە هەن، پېويست ناكات كەسيان لە سەر سزا بىدەين، گەورەو دال فراوان بە.. رابوردو لە بىر بەرمەوه بە خۆشى و بەختەمورى بۆى..

كاتىك پېغمبەرى خودى ﷺ مەككەى پېرۆزى رزگار كرد، بانگى عوسمانى كورى تەلەهى كرد و داواى كىلى كەعبەى لىكرد.. پېغمبەرى خودى ﷺ چووه ژوورەوه بۇ ناو كەعبەو بىنى بېباومەرانى قورەيش بە نەزانى خۇيان وینەى فرىشتەكانيان لە سەر دیوارەكانى كەعبە كېشا بوو، هەروەها وینەى ئىبراهيم ﷺ پان كېشا بوو، زارى پېبوو، قومارى دىمەكرد!!

پېغمبەرى خودى ﷺ كاتىك ئەمەى بىنى، فەرمووى: خودا بیان كوژیت، باوكە ئىبراهيم لە كوئى ئەم كارە لە كوئى؟! ﴿ مَا كَانَ إِبرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ (٧) آل عمران. واتە: (ناشكرابە كە ئىبراهيم نە جولەكە بووه و نە گاور، بەلكو ملكەچ و فەرمانبەردار و مۇسلمان بووه و لە دەستەى مۇشرىك و ھاوەلگەران نەبووه)..

پاشان بېرياردا بە سېرپەنەوى هەموو ئەو وینانە، پاشان پەيكەرى كۆتەرىكى بىنى لە نىوان دوو چەلە داردا، بە دەستى خۆى شكەندى و فرییدا.. پاشان لەبەر دەرگای كەعبە و مستاو خەلکەكەش هەموو بە بېباومەرو باومەردارەوه، سەپریان دىمەكرد و چاومەرى پېغمبەرى خودى ﷺ بوون.. پاشان دوو ركات نوێزى ئەنجامدا، پاشان جوو بۇ لای ناوى زەمزمەو لىي خوار دەوه و دەستوێزى لىگرت، مۇسلمانانىش بۇ دەستكەوتنى پاشماوهى ناوى دەستوێزەكەى

بیشپرگیان دمکرد، بیباومران کاتیک نه مهیان له موسلمانان بینی، سمرسام بوون و دهیان وت:
هرگیز هیچ پادشاه و دسه لاتدار یکمان نه بینووه، بهم شیوهیهی بۆ بکریت!!

پاشان چوو بۆ لای مقامی شیراهیم ﷺ و کهمیک هیئایه دواوه، له بهر نهوهی به
کهعبه وه نوسا بوو، پاشان له دهرگای کهعبه و مستاو سهیری خه لکه کهی دمکرد و وتاری
بۆدان، خۆزگه ئیمهش له ناویاندا بووینایه..

پێغه مبهیری خودا ﷺ له وتاره کهیدا فهرمووی: لا إله إلا الله وحده لا شريك له.. صدق
وعده.. وهزم الأحزاب وحده..

به ئی.. پهرومردگار بهیمانمه کهی برده سهرو بهنده کهی خۆی سهرخست و هه موو
تافه و کۆمه لی بیباومرانی تیک شکاند..

پاشان سهیری گهورمکانی قورمیشی کرد و فهرمووی: خه لکی هه موو له ئادهمن، ئادهمیش له
خۆن دروست بووه، پاشان ئهم ئایه ته پیرۆزهی خویندموه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
وَجَعَلَكُمْ شُعْبًا وَمِثْلَ لُتَعَارَفُ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾﴾ الحجرات. واته:
(ئه ی خه لکینه بیگومان ئیمه هه موو تانمان له نیرو مییه که دروست کردوو (که باوکه ئادهمو
دایکه حموایه) و کردوومانن به چهنده ها گهل و تیره و هۆزی جۆر به جۆر، تا په کتر بناسن و
په مومندیتان خۆش بیت به په کهوو.. به راستی به پریزترینتان لای خودا ئهو که سانه تانه
که زۆتر له خودا تر سه و فهرمان بهری خودایه، بیگومان خودا زانا و ناگایه به هه مووان)..

پاشان له روخساری بیباومران ورد بوووه، له کاتیکیدا پێغه مبهیری خودا ﷺ لهو پهیری
هیز و دسه لاتدا بوو، ئه وانیش لهو پهیری به یهیزی و لاوازیدا بوون..

ئهو که سانه ی رۆژانیک به درۆزن ناویان برد بوو.. ئازاریان دا بوو.. له کاتیکیدا
پێغه مبهیری خودا ﷺ خه ریکی نوێژکردن بوو، ناوسکی ئازهلان کرد بوو به سه ریدا!!
ئهو متا ئیستا به زه لیلی له بهرده میدا و مستاون و نازانن چارمنووسیان به چی دهگات..

پاشان فهرمووی: ئه ی خه لکانی قورمیش، گومان ده بن چیتان له گهل بکه م؟
هه موو راهه رین و وتیان: خیر و چاکه مان له گهل ده کهیت.. تۆ براو برازایه کی به پریزی
ئیمه ی، هه روه ها کورپکی به پریزیشمانی..

سه ره!! نایا بیرایان چوو، چیان به و برا به پریزی خۆیان کرد.. ئه ی هه ر ئه وان نه بوون،
به و برا به پریزی خۆیان دموت: شیت.. جادوگهر.. درۆزن.. ئه ی نه گهر برای به پریزو کورپی
برای به پریز تانه، بۆچی دژایه متیان دمکرد؟! بۆ موسلمانان لاواز و به یهیزه کانتان ئازار ده دا؟!
ئهو به یلاله و مستاو و تا ئیستاش شوینه واری سزادانی ئیوه به سه ر به شتیوه دیاره..

ئەوۋە غەمماھە وىستائەو لە ژېر ئەو دارخورمايەدا، زۆر دېندانە باوك و دايكىتان شەھىد
 كىرد، كەچى ئىستا دەلېن: تۆ بىراى بەرپىزى ئىمە!!

ئەى ھەر ئىۋە نەبوون پېغەمبەرى خۇداﷺ و مۇسلمانانتان بۇ ماۋەى سى سال لە شىۋى
 بەنى عامردا، گەمارۆۋ بەند كىرد، ھەتا واپان لىھات لە برسائدا گەلاى داريان دەخوارد!! بەزمىتان
 بە گىرائى مندالەكانياندا نەھاتەو!! نالە نالى پىرو بە تەمەنەكان سۆزىيان نەجولاندن!!
 بەزمىتان بە ئافرىقتانى نەخۇش و دوۋگياندا نەھاتەو!!

ئەى شەرى بەدرو ئوحدو خەندەقتان بىرچۆتەو!! ھەر ئىۋە نەبوون رېگەتان لە
 پېغەمبەرى خۇداﷺ گىرتو نەتان ھىشت بىتە شارى مەككە، بۇ ئەۋەى عومرە نەنجام
 بدات!! ئىۋە نەبوون لە سەرەمەرگدا، رېگەتان لە مۇسلمان بوونى مامەى پېغەمبەرى
 خۇداﷺ گىرتو ھانتان دەدا، بۇ ئەۋەى لە سەر بىتەرىستى بەردەوام بىت و باۋەر
 نەھىنىت!! ئەى ئىۋە نەبوون!! ئىۋە نەبوون!!

چەندەن يادەمورى تىرش و تال، بە بىرەمورى پېغەمبەرى خۇداﷺ ھاتن و چوون..
 تەنھا پېغەمبەرى خۇداﷺ نا، بەلكو ئەو يادەمورىانە بە يادى ئىمامى ئەبۇبەكرو
 ئىمامى عومەر و بىلال و غەمماھ و زۆرىك لە ھاۋەلاندە دەھات و دەچوۋ.. ھەر يەككە لە
 ھاۋەلان چىرۆك و رۇوداۋى دلتەزىنى لەگەل قورمىشدا ھەبوۋ..

بەلى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ دەپتوانى قورسىتىن سزى بىباۋەرانى قورمىش
 بدات، لەبەر ئەۋەى ئەۋانە بىباۋەرانى جەنگ بوون، ھەرۋەھا دەست دىرېژىكەر بوون،
 خىانەتكارىش بوون، لەبەر ئەۋەى خىانەتبان لە رېكەۋەتنى خۇدەبىيە كىرد.. لەبەر
 ئەۋەى زۆر تاۋانكارو خراپ بوون، نەپاندەزانى پېغەمبەرى خۇداﷺ چىان لىدەكات..
 پېغەمبەرى خۇداﷺ بە ۋەرىمەكى بەرزو سەرىكى بلىندەۋە، ۋەتەپەكى دا بە گۈياندە، كە
 ھەتا ھەتايە مىژۋو شانازى پىۋە دەكات..

بەلى.. قەرمۇۋى: بىرۆن ئىۋە ھەموو ئازادن..

بىباۋەران لە خۇشىدا خەرىك بوو بال بگىرن و باۋەريان نەدەكەرد، ئاۋا بە ئاسانى
 لىيان خۇش بىت!! ئايا بە راستى لىمان خۇش بوو!!

پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ سەپىرى كەعبەى پىرۋى كىرد، سى سەدو شەست بىتى
 تىدا بوو، ھەر بۆيە بە دەستى پىرۋى خۇى، كەۋتە شكاندىنى بىتەكان و دىفەرمۇۋ:
 ھەق و راستى ھاتن و ئاينى پىرۋوچ، پىشتى ھەلكىرد و ھەلھات..

ھەندىك لەو بىباۋەرانەى كە مىژۋوۋىپەكى رەشيان لەگەل مۇسلماناندا ھەبوو، پىش

ئەۋەي مۇسلمانان بېنە شارى مەككە، ھەلھاتىن وراپان كىرد، سەفۋانى كۆرى ئومەيەش يەكك بوو لە راكردووان و نەپەزىنى بۇ كۆى بېچىت؟! سەفۋان بەرمو جەددە كەۋتە رى، بۇ ئەۋەي لە رېگەي دەرياۋە، بەرمو يەمەن بېچىت..

كاتىك خەلگەكە لىيوردنى پېغەمبەرى خۇداپان ﷺ بە چاۋى خۇيان بىنى، ھەزىان دەگرد راكردوۋەكانىش بگەرپنەۋە، ھەر بۇيە عومەپىرى كۆرى ومەب، دىت و دەلىت؛ ئەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سەفۋانى كۆرى ئومەيە، گەۋرەي ھۆزمەكەيەتى و لە دەستى تۇ راكردوۋە، ھاتووم مۇلەتى لىخۇشبوۋنى بۇ دەرىگرم، بۇ ئەۋەي پەناي بەدى..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر بە سادىمى ھەرموۋى؛ ئەۋا لىي خۇشبوۋوم پەنامدا.. عومەپىر وتى؛ ئەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ نىشانەيەك، يان شتىكم بەدىرى، بۇ ئەۋەي باۋەرم پېيكات.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئەۋ مىزەرى سەر پىدا، كە لە كاتى ھاتنە ناۋ شارى مەككەدا لە سەرى كىرد بوو..

عومەپىر كەۋتە رى و گەپشت بە سەفۋان، لە كاتىكدا خەرىك بوو سۈارى كەشتى دەبوو، عومەپىر پىي دەلىت؛ باۋەك دايەك بە قوربانت بىن، بۇ خاترى خۇدا خۇت بە ھىلاك مەبە و خۇت مەقەۋتەنە، ئەۋ نىشانەيەم بۇ ھىناۋى كە باۋەرم پېيكەيت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پەناي داۋىت و لىت خۇشبوۋو..

سەفۋانىش لە ۋەلامدا پىي دەلىت؛ قەسەم لەگەل مەكە، چونكە تۇ درۋزنى.. عومەپىرىش ھاۋار دەكات و دەلىت؛ سەفۋان، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ باشتىن و نەرمو نىيان تىرىن كەسە.. خۇ ئەۋ خەزى خۇتە.. سەركەۋتنى ئەۋ، سەركەۋتنى تۇيە، رېزو دەسەلاتى ئەۋ، رېزو دەسەلاتى تۇيە..

سەفۋان دەلىت؛ لە خۇم دەترسەم.. عومەپىرىش دەلىت؛ ئەۋ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر لەۋە نەرمو نىيان و بە بەزمى تىرە، كە تۇ بىرى لىدەكەيەتمە.. سەفۋان رازى دەپىت و بەيەكەۋە دەگەرپنەۋە، ھەتا دەگەنە مەككە و عومەپىر، سەفۋان دەبات بۇ لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ.. كاتىك دەگەنە ئەۋى، سەفۋان دەلىت؛ عومەپىر ۋاى پىشان دەدات، كە پەنات داۋوم لىم خۇش بوۋىت؟

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرموۋىت؛ راست دەكات.. سەفۋان دەلىت؛ بەلام بۇ مۇسلمان بوۋەنم، دوو مانگ مۇلەتم پىبىدە، لە سەرىت پەرسىيەكەي خۇم بەيەنمەۋە و بىر بگەمەۋە، مۇسلمان بىم، يان نا..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرموۋى؛ چۈر مانگ بۇ تۇ.. پاشان سەفۋان مۇسلمان

دەبىيەت و باۋمۇر دەھىنىيەت..

ئاي لىخۇش بوون و لىبوردن لە خەللى و لە بىر بىر دىنەۋى رابوردوۋ چەندە بەرزو جوانە.. ئەم رەۋشەش رەۋشتى مەۋقە گەرەكانە.. بە ھەر ھال ژيانى دونيا زۆر كور تە.. زۆر لەۋە كور تە، كە جوانىيەكانى بە رىق و كىنە، ناسىرىن بىكەين..

پىغەمبەرى خودىﷺ لە نىش و كارە تايىبەتەكانىشدا، ھەمىشە نەرم و نىان بوۋە.. مىقدادى كورى ئەسۋەدﷺ دىھەرمۇيەت: من و دوو ھاۋەلەم چوۋىن بۇ شارى مەدىنە، جگەلە پىغەمبەرى خودىﷺ كەس مىۋاندارى نەكردىن.. پىغەمبەرى خودىﷺ بىردىمانى بۇ ماللىك لە مالەكانى، كە چوار بىزنى لىبوو، پاشان فەرمۇۋى: مىقداد بىزەكان بىدۇشە و بىكە بە چوار بەشەۋە ھەر بەشەۋى بۇ كەسىكتان..

مىقدادﷺ دىھەرمۇيەت: ھەمۇو ئىۋارىمەك بىزەكانم دىدۇشى و سى بەشىمان دىخواردو بەشىكىشمان بۇ پىغەمبەرى خودىﷺ ھەلدەگرت، لە كاتى گەرەنەۋىدا دىخواردو..

شەۋىكىان مىقدادﷺ ۋەكو شەۋانى تر، بىزەكان دىدۇشىيەت و دىكات بە چوار بەشەۋە، خۇيى و دوو ھاۋەلەكەۋى سى بەشەكەۋى خۇيان دىخۇن و بەشىكىشى بۇ پىغەمبەرى خودىﷺ ھەلدەگرت.. پىغەمبەرى خودىﷺ لە گەرەنەۋىدا دوا دىكەۋىت.. مىقدادىشﷺ لە سەر جىگەكەۋى پال دىكەۋىت و لە دلى خۇيدا دىلەيت: لەۋانەيە پىغەمبەرى خودىﷺ لە مىۋانى بىت، بەشە شىرەكەۋى بىخۇم باشە.. ھەلدەستىت شىرەكە دىخوات و ھىچ بۇ پىغەمبەرى خودىﷺ ناھىلىتەۋە..

مىقدادﷺ دىھەرمۇيەت: كاتىك شىرەكەم خواردەۋە، سىكەم كەۋتە جۈلە جۈلە قۇرە قۇرە لەۋە كارەۋى كردم، بەشىمان بوۋەۋەۋە لە دلى خۇمدا ۋەم: ئىستا پىغەمبەرى خودىﷺ بە بىرسىتى دىتەۋەۋە ھىچ نابىت بىخوات و دۇعام لىدەكات، ھەر بۇيە لە خەفەتدا سەرم داپۇشى..

كاتىك بەشىك لە شەۋ تىپەرى، پىغەمبەرى خودىﷺ ھاتەۋەۋە سلاۋى كرد، سلاۋىك كە كەسىكى بەخەبەر گۈيى لىبىت و خەۋتوۋ بەخەبەر نەھىنىت.. مىقداد لە سەر جىگەكەۋەۋە لە ژىرەۋە سەپرى پىغەمبەرى خودىﷺ دىكرد، كاتىك بەرمەۋەۋە شىرەكە رۇيشت و بىنى ھىچى تىدا نىيە، سەرى پىرۋى بۇ ناسمان بەرز كردەۋە.. مىقدادﷺ ترساۋ ۋتى: ئا ئىستا دۇعام لىدەكات، ھەر بۇيە بە وردى گۈيى راگرت، بۇ ئەۋەۋى بىزانىت پىغەمبەرى خودىﷺ جى دىلەيت: پىغەمبەرى خودىﷺ فەرمۇۋى: خودايە خواردن و خواردنەۋە بىدەيت بە كەسىك، كە خواردن و خواردنەۋە دىداتى..

كاتىك مىقدادﷺ گۈيى لەم دۇعايە دەبىت، ھەز دىكات پىرۋى دۇعاگە بە دەست

بەينىت، ھەر بۆيە چەقۇيەك ھەلدەگىرىت، بۇ ئەۋەدى بىزنىڭ سەربىرىت و خوارىنى
پىغەمبەرى خۇداي ﷺ لى دروست بىكات.. كاتىك دەستى لە بىزىنەكان دەدا، بۇ ئەۋەدى
بىزانىت كامىيان قەلەۋە، دەستى بەر گوانى يەككىيان دەكەۋىت و دەبىنىت پەرە لە شىر،
دەست لە گوانى يەككى تىران دەدات، ئەۋىش پەر دەبىت لە شىر، ھەر جوارىيان تاقى
دەكاتەۋە، گوانى ھەموۋىيان پەر دەبىت لە شىر..

ھەر جوارىيان دۇشى، ھەتا قاپەكەى پەر كىردو كەفى كىرد، پاشان ھىناپە خىزمەت پىغەمبەرى
خۇداي ﷺ و ھەرموۋى، ئەى پىغەمبەرى خۇداي ﷺ بخۆرمەۋە..

كاتىك پىغەمبەرى خۇداي ﷺ ئەۋ ھەموۋ شىرى بىنى، ھەرموۋى: مىقداد ئەى ئەمشەۋ
ئىۋە شىرەكەتان نەخوارەۋە؟! مىقدادىش ھەرموۋى: بخۆرمەۋە ئەى پىغەمبەرى خۇداي ﷺ..

پىغەمبەرى خۇداي ﷺ ھەرموۋى: مىقداد ھەۋال چىەۋ جى روۋىداۋە؟ مىقدادىش ھەرموۋى:
بخۆرمەۋە دۋاى بۇت باس دەكەم.. كاتىك مىقداد ﷺ زانى پىغەمبەرى خۇداي ﷺ تىرى شىر
خوارەۋەۋ پىرۋىزى دۇعاكەشى بەركەۋت، لە خۇشىدا دەستى كىرد بە پىكەنىن و ھەرموۋى:
ئەى پىغەمبەرى خۇداي ﷺ كاتىك شەۋ دىرەنگ ھاتىتەۋە، مەنىش بىرسىم بوۋ، لە دلى خۇمدا
ۋەت: لەۋانەپە پىغەمبەرى خۇداي ﷺ نانى خوارەۋ بىت و مىۋان بوۋ بىت، ھەر بۆيە بەشەكەى
تۇشم خوارەۋ پاشان ھەموۋ روۋادەكەى گىراپەۋە..

پىغەمبەرى خۇداي ﷺ سەرسام بوۋ بەۋەدى، چۇن ئاۋا زوۋ گوانى بىزىنەكان پەر لە شىر
بوۋنەۋە!! چۇن لە شەۋىكدا بىزىنەكان دوۋجار دەدۇشرىن؟! پاشان ھەرموۋى: ئەمە تەنھا لە
سۆزۋ بەزمى پەرۋەردىگارەۋە، ئەى بۇچى ناگادارت نەكردم و پىشتر پىت نەۋەت، بۇ ئەۋەدى
دوۋ ھاۋەلەكەشت لىيان بخوارداپەۋ توشى ئەۋ دۇعاۋ پارانەۋە خىرەش بىۋونايە..

مىقدادىش ﷺ ھەرموۋى: سۆيىد بەۋ خۇداپەۋ تۇى بە راستى رەۋانە كىردوۋە، مادام
مەن و تۇ توشى ئەۋ دۇعا خىرە بوۋىن، ئىتر كى توشى ئەۋ خىرە دەبىت، يان نا، بە
لامەۋە كىرەنگ نىە..

تېروانىن..

زىيان بىرىتە: لە ۋەركىرتن و بەخشىن.. دەى
ھەۋلەدە بەخشىن زىاتىر بىت لە ۋەركىرتن..

بەخشىدەيىلى..

چ دەردىك ومكو پۇردى و چروكى، ناشىرىن و خراپە؟! ئاى چەندە ناشىرىنە؟! كەسانى پۇردو چروك، دەستيان تىناچىت، ميواندارى ھەندىك لە ھاولانىان بكەن، بۇ ئەۋەى خۇشەۋىستىيان بە دەست بەيىن.. ديارىيەك پېشكەش بە كەسك ناكەن.. زۇر جار گرنگى بە شىۋە و روخسارى خۇشيان نادەن.. خۇيان بۇنخۇش ناكەن و مال و سامانەكەيان لە خزمەتى خۇياندا بەكارناھيىن..

بەلام كەسى بەخشىدە، ھەمىشە لە خۇشەۋىستانى نىزىكە و ئەگەر كەم و كورپىيەكەيان ھەبىت، ھەز دەكات زوو بچىت بە دەميانەۋە بە بەخشىنەكانى دلى دۇست و خۇشەۋىستانى خۇش دەكات..

بەكورتى: ئەۋەندە چاكە و بەخشىنى زۇر، خەلكى ومكو بەندە لىكردوۋە دلو مروۋنى ھەموۋيانى بۇ لاي خۇي راكىشاۋە..

ئەۋەى زۇر گرنگە لە كاتى بەخشىندا ھەبىت، بىرىتيە لە: بوۋنى نىەتى پاك و چاك، بۇ ئەۋەى بە كارە چاكەكانت، ھەرومھا بە بەخشىنەكانت، رەزامەندى پەرۋەردگار بە دەست بەيىنىت و مەبەستت بە دەست ھىنانى ناوبانگو پلەۋپايە نەبىت..

سوفيان دەفەرەمۇيت: چووم بۇ شارى مەدينە و پياۋيىكم بىنى، خەلكى لە دەۋرى كۇببوۋنەۋە.. وتم: ئەۋە كىيە؟

وتيان: ئەبۇھورمىرەمىيە ﷺ.. ئەۋەندە لىي نىزىك بوۋمەۋە، ھەتا چوومە بەردەمى و قەسى بۇ خەلكى دەمكرد، كاتىك قەسەكانى تەۋا و كىرە خەلكەكە بلاۋميان كىرە، وتم: سۆيىندت دەدەم بە پەرۋەردگار، ھەرموۋدەمىيەكم بۇ بگىرەۋە، راستەوخۇ لە پىغەمبەرى خۇدات ﷺ بىستىبىت..

ئەبۇھورمىرەمىيە ﷺ ھەرموۋى: ھەرموۋدەمىيەكت بۇ دەگىرەمەۋە كە لە پىغەمبەرى خۇدام ﷺ بىستوۋە.. پاشان بورايەۋە پاش كەمىك ھۇشى ھاتەۋە ھەرموۋى: ھەرموۋدەمىيەكت بۇ دەگىرەمەۋە، كە لە پىغەمبەرى خۇدام ﷺ بىستوۋە بە تەنھا لەۋ

مالەدا بووم، لەگەڭ پېغەمبەرى خواداﷺ و كەسمان لەگەڭ نەبوو..

پاشان دووبارە بورايەووە باش كەمىك ھۆشى ھاتەووە دەستىكى بە روخسارىدا ھىنا.. جارىكى تىرىش ويستى ھەرموودەكە بگىرپتەووە، بورايەووە، ئەمجارەشيان ھۆشى ھاتەووە ھەرمووى: پېغەمبەرى خواداﷺ ھەرموويەتى: خوداى پەرورەدگار لە رۆژى دوايیدا، دادمەزىت بۆ لاى بەندەكانى، بۆ ئەوەى دادبىنىيان لە نىواندا بكات، لە كاتىكدا ھەموو كۆمەل و خەلكانىك دەبينى، بە چۆكدا كەوتوون..

يەكەم كەسىك بانگ دەكرىت، بۆ ئەوەى لىپرسىنەووەى لەگەڭ بكرىت، پىاويكى خاوەن شارمەزايى زانست و زانىارىيە لە قورئاندا، پەرورەدگار دەفەرموئىت: ئايا ڤىرى ئەو پەرراوەم نەكردى، كە بۆ پېغەمبەرەكەم دابەزاندا؟ پىاوەكەش دەلئىت: بەلئى.. ئەى پەرورەدگارم..

پەرورەدگار پىش دەفەرموئىت: دەى بەوەى ڤىرم كرىدى، چىت كرىو چىت پى ئەنجامدا؟

پىاوەكە دەلئىت: شەوو رۆژ دەمخويندەووە كارم پىدەكرىد.. پەرورەدگار پىش دەفەرموئىت: درۆت كرىد.. ڤرىشتەكانىش ھەموو دەلئىن: درۆت كرىد.. پەرورەدگار دەفەرموئىت: ويستت پىت بلىن: ڤلانى كەس قورئان خوئى چاكە.. لە دونىادا پاداشتى خۆت و مرگرت و خەلكى پىاىاندا ھەلدايت و وتيان: ڤلانى كەس قورئانخوئى چاكە..

پاشان كەسىك بانگ دەكەن، كە خاوەن سەرومت و سامانىكى زۆر بوووە پەرورەدگار پىش دەفەرموئىت: ئايا ئەومندەم سەرومت و سامان نەدايتى، كە پىويستت بە كەس نەبىت؟

پىاوەكەش دەلئىت: بەلئى.. ئەى پەرورەدگار.. پەرورەدگار پىش دەفەرموئىت: دەى بەوەى پىم بەخشىت، چىت كرىو چىت ئەنجامدا؟ پىاوەكە دەلئىت: پەيومندەى خزمایەتيم پى جىبەجى كرىو دەمبەخشى..

پەرورەدگار دەفەرموئىت: درۆت كرىد.. ڤرىشتەكانىش ھەموو دەلئىن: درۆت كرىد.. پەرورەدگار پىش دەفەرموئىت: بەلكو ويستت پىت بلىن: ڤلانى كەس بەخشندەيە..

لە دونيادا ئەۋەت پېۋترا كە دىتۈيىست..

پاشان پياۋىك دەھىنن كە لە پېناۋى خۇادا كۆژاۋە پەرۈمردگار پېى دەفەرموئىت:
لە پېناۋى چىدا كۆژاپت؟ پياۋمكەش دەلئىت: فەرمانت بە غەزاۋ تېكۆشانداۋ منىش
كۈشتارم كرد، ھەتا كۆژام..

پەرۈمردگارېش دەفەرموئىت: درۆت كرد.. فرېشتەكانېش ھەموۋ دەفەرموون:
درۆت كرد.. پەرۈمردگار دەفەرموئىت: بەلكو وېستت پېت بلىن: فلا نە كەس نازابە،
لە دونيادا ئەۋەشت پې و ترا كە دىتۈيىست..

ئەبۇھورمېرە ﷺ فەرمۇى: پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە ئەژنۇى داكېشامو
فەرموۋى: ئەى ئەبۇھورمېرە، ئەو سى كەسە، پەكەمىن كەسانىكن كە لە رۆژى
دواپىدا ناگرى دۆزەخيان پېدەكرىتەۋە.. رواه الترمذى..

ئەگەر لە كاتى بەخشىندا، نىھەت چاك و پاك بوو، ئەۋا إنشاءالله كارمەكانت ماپەى
رەزەمەندى پەرۈمردگارەت دەبن.. ئەۋ كەسانەش كە پېۋىستە لە پېش خەلكانى
ترەۋە، چاكەيان لەگەل بكەيت، برېتىن لە: كەس و كارمەكانت.. دايكت.. باوكت..
ھاۋسەرمەكت.. مېردەمەكت.. پاشان كەسە نەزىكەكانى تەرت.. ھەرۋەھا ئەۋ كەسانەى
كە ھەقى بژېۋيان لە سەر تۆپە، چۈنكە ئەۋەندە بەسە كە مەرۇف بە خراب بىناسرېت،
ئەۋ كەسانە لە دەست بىدات و پېۋىستىەكانىيان بۇ جېبەجى نەكات، كە مافى بژېۋيان
لە سەرپەتى..

پېۋىستە جىاۋازى لە نېۋان بەخشندەمىي و دەست بىلاۋىدا بكەين: پياۋىك بە
كۆلان و شەقامىكى كۆندا دەرۋات و خانوۋىيەكى خراب و دارزاۋ دەپىنىت، كچۆلەمەكى
بچۈكى جىلۋبەرگى شېرو دراۋېش، لە لا شانى دەرگای خانوۋەكەدا دانىشتىۋو..
پياۋەكە پەرسىياری لېدەكات و دەلئىت: تۆ كىيت؟

كچۆلەكەش دەلئىت: مەن كچى حاتەمى طائىم.. پياۋەكە دەلئىت: سەپرە!! كچى ئەۋ
پياۋە بەخشندەمىيە ۋەم شېۋمە؟!

كچۆلەكەش دەلئىت: ناخر بەخشندەمىي باۋەم بوو، حالى بەم ھالە گەپاندىن!!
پەرۈمردگارېش دەفەرموئىت: ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ
فَتَقْعَدَ مَكُومًا تَحْسُرًا﴾ (۲۹) الإسراء. واتە: (نەكەيت ئەۋەندە دەست نوقاۋ بېت ۋەك

ئەۋەى كە دەستى بە كۆتۈ زنجىر بە گەردىندا ھەلۋاسرا بىت، ھەروھە ئەۋەندەش دەست بىلە مەبە لەۋە دۋا بىكەۋىتە بەردەم لۇمە سەرزەشتى ئەمۈ ئەۋ ھىچت بە دەستەۋە نەمىنىتۈ بە ھەناسە ساردى و ئاۋمىدى بۆى دانىشىت)..

كەسى بەخشندە سوپاسكراۋە، بەلام كەسى رۇدو چروك بىزراۋە، ھەر بۆىە پەروەردگار داۋامان لىدەكات بە تەۋاۋى دەست بىلە دەستكراۋە نەبىنۈ بە تەۋاۋىش دەست نۇقاۋ نەبىن، بەلكو لەۋ نىۋەندەدا بىن.. دەى ھەۋلىدە دەست بە ناۋەراستى دارەكەۋە بگرە، نەك ئەمسەرو ئەۋسەرى..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ ۋەك لەم نەۋنەيەدا دەردەكەۋىت بەخشندەترىن مەۋف بوۋە، ئەۋەتا ئەبۋەۋرەيرە ﷺ، دەفەرەمۋىت: ئەبۋەۋرەيرە ﷺ دەفەرەمۋىت: سۈپەند بە خۇداى پەروەردگار، ئەۋەندەم بەرسى بوۋ خەرىك بوۋ بىكەۋەمە سەر زەۋى و لە بەرساندا بەردەم بە سىكەۋە بەستبۈۋ..

رۇزىك لە سەر رىگەيەك دانىشىتم، كە خەلىكى لىۋەى تىدەمەپەرىن، ۋەك رىگەى بەر دەركاى مەزگەۋت.. ئەبۋەكەرە ﷺ بە لامدا تىپەرى و پەرسىارى ئايەتتىكى قورئانەم لىكرد، تەنھا لە بەرسا پەرسىارم لىكرد، بۇ ئەۋەى لەگەل خۇيدا بەمباتەۋە بۇ مالى خۇيان، بەلام لەگەل خۇى نەپەردم..

پاشان عومەر ﷺ بە لامدا تىپەرى و پەرسىارىكەم لەۋىش كەرد، ئەۋىش لىم تىنەگەمىشت و ۋەلامى پەرسىارەكەى دامەۋەۋ لەگەل خۇى نەپەردم..

پاشان پىغەمبەرى خۇداش ﷺ بە لامدا تىپەرى و كاتىك بىنىمى زەردەخەنەيەكى بۇ كەردم زانى چى لە رۇخسار و دەروۋنەدا ھەيە و پىپى فەرەمۋەم: ئەبۋەۋرەيرە لەگەلەم ۋەرە.. شۈپنى كەۋتم و مۇلەتى ۋەرگرت و چۈۋىنە ژوۋرەۋە.. پەرداخىك شىرى لىبۈۋ.. فەرەمۋەى: ئەم شىرە لە كۈپۈ ھاتوۋە؟!

ۋەتان: ھالەنە كەس بە دىارى بۆى ناردۋى..

فەرەمۋەى: ئەبۋەۋرەيرە بچۇ بانگى (أهل الصفة) بىكە ، كە كۆمەلىك ئىماندارى ھەزار بوۋن.. چۈنكە ئەۋ مۇسلمانە ھەزارانە مىۋانى مۇسلمانانن و كەس و كارو مالىان نىە.. ھەر كاتىك پىغەمبەرى خۇداش ﷺ خىرىكى بۇ بەئاتايە، ئەۋا دەينارد بۇ ئەۋ مۇسلمانە ھەزارانە، ھەروھە ئەگەر دىارىەكىشى بۇ بەئاتايە، دەينارد بە

شۈپنپانداۋ بەشى دەدان..

ئەبۇھورەيرەش ر.ھ. لەبەر ئەۋەدى زۆرى بىرسى بوو، بانگ كردنى ئەو ھەموو مۇسلماننى زۆر پېخۇش نەبوو، چۈنكى خۇي بە خاۋەن مافو بىرسى تر دەزىنى لەۋان، بەلام فەرمانى پېغەمبەرى ئازىزە س.ھ. و دەبىت جىبەجىيى بىكات..

بە ھەر ھال دەفەرمۇيىت: چوومو بانگم كردن، ھاتن و چووينە ژوورەۋە بۇ خىزمەت پېغەمبەرى خودا س.ھ. و پېغەمبەرى خودا س.ھ. پېيى فەرمووم: ئەبۇھورەيرە شىركە بىگرمە بەشيان بەدە.. پەرداخە شىركەم لە دەستى پىرۇزى و مرگرت و يەك يەك دەمدا بەو مۇسلمانانە، ھەتا تىريان خوارد.. بەم شىۋىيە ھەموويان تىريان خوارد و پەرداخەكەم گەرانەۋە بۇ پېغەمبەرى خودا س.ھ. .. پېغەمبەرى خودا س.ھ. بە زەردەخەنەيەكەۋە سەپىرى كردم و فەرمووى: ئەبۇھورەيرە تەنھا مەن و تۆ ماوين..
وتم: بەلى.. ئەي پېغەمبەرى خودا..

فەرمووى: دانىشە و بخۆرەۋە..

ئەبۇھورەيرە ر.ھ. دەفەرمۇيىت: مەنىش دانىشتەم دەستەم كرد بە خواردنەۋەدى شىركە..

پېغەمبەرى خودا س.ھ. بەردەۋام دەيفەرموو: بخۆ.. ھەتا وتم: سۈپەند بەو خودايەي تۆي بە راست ناردەۋە، ھىچى ترم بۇ ناخورى و شۈپنم نەماۋە تىيى بىكەم!! پاشان فەرمووى: بىدە بە مەن.. پەرداخەكەم دايە دەستى و سۈپاسى خوداي كرد و پاشان ناۋى خوداي ھىنا و پاشماۋەدى شىركەي خوارد.. رواه البخاري..

بەخشىن نەپنى زۆر گەۋرەي تىدايە، جارى وا ھەيە، مەرج نىيە راستەوخۇ بە كەسىك بىبەخشىت و رېزى لېبىگىرىت، بەلكو دەتۋانەيت بەو كەسانە بىبەخشىت، كە ئەو كەسە خۇشى دەۋىن، ئەوسا تۇش لە لاي ئەو خۇشەۋىست و بەرپىز دەبىت..

رۇژىك يەككە لە ھاۋەلەنم كىسەيەكى ھىنا، ھەندىك شىرىنى و يارى مەندالانى تىداۋو، گومانم وابوو، ھەمووى بايى چەند رىئالىك بىت.. ھاۋەلەكەم كىسەيەكەي پىدام و تى: ئەمە بۇ مەندالەكانت.. مەندالەكانم زۆر پېيى دىخۇش بوون، ھەروەھا مەنىش دىخۇش بووم، لەبەر ئەۋەدى ھەستەم كرد، ئەو ھاۋەلەم پېيى خۇشە مەندالەكانم دىخۇش بىن..

يەككە لە پياوچاكانى پېشوو، كەسكى زانا بوو، بەلام ھەزار بوو.. قوتابىھەكانى جار جار ديارى و خواردنيان بۇ دەبرد.. كاتىك قوتابىھەك ديارىيەكى بۇ مامۇستاكە دەبرد، مامۇستاكەش ھەتا ديارىيەكە تەواو دەبوو، زۆر رېزى ئەو قوتابىھەك دەگرت، بەلام كاتىك ديارىيەكە تەواو دەبوو، دەگەرپايەو ھە بۇ ھالەتى ئاسايى خۇى..

يەككە لە قوتابىھەكان بىر لەو دەگاتەو، ديارىيەك بۇ مامۇستا بەرپت، كە نرخەكەى گونجاو بېت و ماومىيەكى زۆرپش بەمىنىتەو ھە تەواو نەبېت، بۇ ئەو مەبەستەش كىسەيەك خوپى بە ديارى بۇ دەبات، چونكە خوپى نرخەكەى ھەرزانەو زۆرپش لە مالدە دەمىنىتەو، لەوانەيە كىسەيەك بەشى سالىك بكات..

ئەگەر راپوڭ بە من بكەيت، بۇ ئەو كاترۇمىرېك، يان شوشەيەك بۇنى خوش، كاميان بە ديارى بېخەشيت بە ھاورپيەكەت، ئەو پېت دەلېم: كاترۇمىرەكەى بە ديارى بەدرى، لەبەر ئەو زياتر دەمىنىتەو ئەو ماومىيە لەبەر چاوى دەبېت، لەوانەشە نرخەكەى لە شوشە بۆنەكە ھەرزانترېش بېت..

بىر دەت كاترۇمىرېكى دىوارم بە ديارى بەخەش بە يەككە لە قوتابىھەكانەو ناوى خوشم لەسەر نوسى.. قوتابىھەكە زانكۆى تەواو كەرد و باش چەند سالىك بۇ پېشكەش كەردنى وتارىك سەردانى يەككە لە شارمەكانم كەرد، يەككە لە نامادەبووان بانگەپشتى كەردم بۇ ئەو بېم بە ميانى و لەگەلېدا بچەو ھە بۇ مالدەو، كاتىك چوومە ژوورەو، نامازەى بە كاترۇمىرېكى سەر ژوورەكەيان كەرد و وتى: ئەو بەنرخترېن ديارىيە لە لاى من، ھەر چەندە ھەوت سالى بە سەر پېشكەش كەردنى ديارىيەكەشدا تېپەرى بوو، ئەو كاترۇمىرە شتىكى ئاسايى بوو، بەلام لە دل و دەروونى ئەو كەسەدا نرخ و باپەخىكى گەورەى ھەبوو..

تېروانىن..

بە دەست ھىنانى دل و دەروونى خەلكى،
ھەلچكەو لەوانەيە دوبارە نەبېتەو..

نازار نه دانس خه لکس..

خه لکی هه موو ره یان لیوو.. کهم کهس له دمست نازارو نارچه تییه گانی رزگاریان دمبوو.. خو نه گهر له شهرې دمستی رزگاریان بووایه، نهوا له شهرې زمانی رزگاریان نه دمبوو!! هه روهما نه گهر له دمستی بجووايه له کاتی نامادمبوونتدا به قامچی زمانی پیتدا بکیشیت، نهوا له پاشمله غه پیه تی دمکردی و نهیده هیشت به بیوهی له دمستی رزگارت بیت!!

به لئ.. به راستی کهسیکی سهر بوو!! هیندهی فورسای شاخه گان، له سهر دلی خه لکی رزگاران و بیزراو بوو.. نهو که سانه ی که نازاری خه لکی دمدن، سهرمرای رڼو کینه ی خه لکی، سهرمرای به ناوات خواستنی خه لکی بو نهوهی سهر شوړبن، بو نهوهی نوشی نه هاهمه تی و نارچه تی بن، ره جال و مایه پووچیشن..

سهری پیغه مبهری خودا ﷻ بکه، کاتیک له ناو هاوه لانیدا دانیش تووهو پینان دمفرمویت: نایا دمران مایه پووچ کییه؟ هاوه لانیس دمفرموون: مایه پووچ له لای نیمه، نهو که هیچ پاره و پول و شمه کیکی نه بیت..

پیغه مبهری خودا ﷻ فرمووی: مایه پووچی نوممه ته که ی من، کهسیکه کاتیک له رژی دواپیدا دمیپینن، خامنی نوپژو رژیووو زمکات بووه، به لام جنیوی بهو داوهو بوهتانی بو نهو کردووهو مالی نهوی خوار دووهو خوینی نهوی رشتوووهو له ویداوه.. چاکه گانی دمدریت بهو که سانه، کاتیک چاکه گانی تهواو دمبیت، خراپه ی نهو که سانه دمخریته سهر خراپه گانی و پاشان فری دمدریته ناو ناگرموه.. رواه مسلم..

پیغه مبهری خودا ﷻ خو ی به دوور گرتووه، له هه موو شیواز مکانی نازاردانی خه لکی.. عانیسه ی دایکی نیمانداران (خودای لی رازی بیت) دمفرمویت: پیغه مبهری خودا ﷻ هرگیز به دمستی نه له هیچ نافرمتیک و نه له هیچ خزمه تگوزاریکی نه داوه، تمنا له پیناوی خوادا نه بیت.. هرگیز توله ی له هیچ کهسیکیس نه کردو تهوه، مه گهر سوکاپه تییه کی به سنوریک له سنورمکانی په رومردگار کرد بیت، تنه ناش له بهر خاتری خودا توله ی لیدم کردهوه..

کاتیک په رومردگار نیعمه تیکی خو ی به به ندمیه کی دمه خشیت، درست نیه نهو

نېمەتە لە ئازاردانى خەلگىدا بەگاربەيىت، لەبەر ئەۋەدى لەۋانەيە پەرۋەردگار ھەر لە دۇنيادا تۆلەي لىبكاتەۋە دلى ئەۋ كەسانە خۇش بىكات، كە ئازارى داۋن..

لە بىر دىت، يەككە لە ھاۋەلەنم قورئانى پىرۋىزى لەبەر بوۋ، كەسكى چاكىش بوۋ، ھەندىك لە خەلگى جار جار دىھاتن، بۇ ئەۋەدى قورئانپان بە سەردا بخوئىت و دۇعاپان بۇ بىكات، زۆر جارپىش پەرۋەردگار لە سەر دەستى شىفای بۇ دەناردن.. ھەندىك جارپىش دوعا بە سەر ئەۋ كەسانەشدا دەخوئىت، كە توشى چاۋو جادو بېۋون ..

ئەۋ ھاۋرىيەم بېي وىتم: رۆژىك يەككە لە گەۋرە بازىرگەنەكان ھات بۇ لامو سكالای ئازارىكى بەھىزى دەكرد لە دەستى جەپىدا.. شوئىنەۋارى ئەۋ ئازارە بەھىزىش بە رۋونى بە رۋخسارەۋە دىپار بوۋ.. رۋخسارى چىرچ ولۇچ بېۋو.. چاۋمەكانى لار بېۋون.. لە بەردەستەدا دانيشتو پاشان وتى: پاشىخ دۇعام بە سەردا بخوئىت..

ۋىتم: ھاۋارو سكالای چى دەكەيت؟

ۋى: ئازارىكى بەھىز.. ھۆكارەكەشى ئازانم.. سەردانى چەندەن پىزىشكىشەم كىردوۋە شىكارى زۆرىشەم نەنجامداۋە ھەموۋپان پاكو بى كەم وگۈرپن.. ئازانم توشى چى بوۋم.. بەلكو چاۋ بىت.. دوعام بە سەردا خوئىندو بۇ پارامەۋە.. رۆژى دوۋەمىش ھاتەۋە دۇعام بە سەردا خوئىند.. بۇ رۆژى سېيەم چاۋەمىش بە ھەمان شېۋە، دىرېژە كىشاۋ ئازارەكەشى ھەر زىادى دەكرد..

رۆژىك بە سەردا ھاۋارم كىردو ۋىتم: ئەي قەلەكەس لەۋانەيە ئەۋ ئازارە توشىت بوۋە، ھۆكارەكەشى دوعا سەم لىكارۋىك بىت، كە ئازارت دابىت، پان سەمەت لىكردبىت.. لە مالىدا، پان لە دەرونىدا، پان لە ھەر شتىكى تردا.. رەنگى گۇراۋ ھاۋارى كىرد: سەم!! بۇچى سەم!! خۇ من بېاۋىكى چاكەم.. من.. من..

لە تورىيەكە ئارامم كىردەۋە داۋا لىبۋردنم لىكردو پاشان رۆي..

لەداۋى دە رۆژ ھاتەۋە بۇ لام.. تەندىروستى زۆر باش بوۋ.. زۆر سور بوۋ لە سەر ئەۋەدى، كە سەرم ماچ بىكات.. دەپۋىست دەستەم ماچ بىكاتو پاشان وتى: سوئىد بە خۇدا لەداۋى بەزمى خۇدا، تۇ ھۆكارى شىفای من بوۋى..

ۋىتم: چۇن؟ خۇ دوعاكانم ئازارەكانى كەم نەكردى!!

ۋى: لەداۋى ئەۋەدى لە لاي تۇ رۆيشەم.. ئازارەكەم زىادى كىردو وشەكانى تۇ لە گۆيەدا دەزىنگاپەۋە..

بەلى.. لەۋانەيە سەمەم لە كەسكى كىرد بىت.. پان ئازارى كەسكىم دابىت.. بىر لەۋ

كاتە كىردىمۇ، كە ويىستىم كۆشكەكەم دروست بىكەم.. زەۋپەك بە تەنىشت زەۋپەكەمەۋە بوو.. ويىستىم بېكىرم، بۆنەۋەى بىكەم بە باخچە بۇ كۆشكەكەم.. ئەۋ زەۋپەش ھى جەند بېياۋىكېك دايكىيان بوو..

داۋام لە دايكىيان كىرد پېم بىرۋىشېت.. بەلام رازى نەبوو.. وتى: نەگەر بىرۋىشېت پارمەكى جى لېبىكەم؟ ۋاز لە زەۋپەكە بېنە با ۋەك خۇى بېت، ھەتا مىندالەكانىم گەۋرە دىمىن ۋىپان شىكى لېدەكەن.. ويىستىم رازى بىكەم.. پارەى زۇرم خىستە بەردەست، رازى نەبوو، بەلام زەۋپەكە بۇ مىن زۇر گرنگو بە بايەخ بوو..

ۋەت: ئەى چىت كىرد؟!

ۋتى: بە ھەندىك رېگەى تايىبەتى خۇم، زەۋپەكەم لېسەند.. مۆلەتى دروست كىردى بىناشم بۇ دىمىر كىرد، ئەمەشيان ھەر بە رېگەى تايىبەتى ۋىپان تىپايدا دروست كىرد.. ۋەت: ئەى مىندالەكان؟ ئەى دايكىيان؟

ۋتى: ھەۋالم پىگەشېت، دايكىيان دىھاتو سەپرى كىركارەكانى دىمىر كىرد، كە كارىيان دىمىر كىرد لە زەۋپەكەيدا ۋەسەى پىدەۋىتنو دىمىر كىرد.. كىركارەكانىش ۋاىيان دىمىر كىرد شىتە.. لە بىرە كە دىستەكانى بەرز كىردىمۇ دىپاراپەۋە دىمىر كىرد، ئا لەۋ كاتەدا ئازارەكە، لە دىستىدا دىستى پىكىرد.. بە شەۋ خەۋم لىنەدەكەۋت.. بە رۇژ ئاسودە نەدەۋىم.. ۋەت: باشە.. چىت كىرد؟!

ۋتى: چوۋم بۇ لاي ۋ گرپام ۋاۋى لىبوردنم لىكىرد.. لە شىۋىنىكى تىردا زەۋپەكى باشىر لە زەۋپەكەى خۇپم بۇ كىرى.. ئەۋپىش رازى بوو، دىۋەى بۇ كىردىم ۋاۋى لىخۇشېۋىنى لە خۇدا بۇ كىردىم.. سىۋىند بە خۇدا كاتىك دىستەكانى بەرز دىمىر كىردىمۇ دىۋەى بۇ كىردىم، دىستەكانى دانەگىرتىۋو، پەرومىر دىگار شىۋەى بۇ ناردىم، لە كاتىكدا شارمىزى ۋ زانىارى پىزىشكەكان لە ئاستى ئازارى دىستەكانىدا، بى تۋانابوۋى ۋ ھىچيان پىنەكرا..

ۋتراۋە..

چاۋەكانى تۇ دىخەۋىن، بەلام سىتم لىكىراۋ بەخەبەرمۇ لە لاي پەرومىر دىگار دىۋەت لىدەكەت، لە كاتىكدا كە چاۋى پەرومىر دىگار ھەركىز ناخەۋىت..

نا بۇ دوزمنايەتسى..

خەلكى لە ھەلسوكەوتياندا جياوازن.. ھەيانە زوو توورە دمېن و ھەشيانە زۆر نەرم و نايانە.. ھەيانە زۆر زېرەك و بلىمەتە و ھەيانە زۆر گىل و نەقامە.. ھەيانە نەزانە و ھەيانە زانا.. ھەيانە گومانى باش بە خەلكى دمبات و ھەيانە گومانى خراپ و ھەروھەا.. كەسى ستمەكار بېئاگايە لە ستمەكانى و وا دزمانىت دادبەر و مەرتەين كەسە.. گىل و نەقامى و ھەيە، خۆى بە زېرەكتەين كەس دزمانىت..

بىرم دېت، كاتىك لاو بووم و لە سەرمەتاي خويندنى دوانا و مندىدا بووم، ميوانىكى خوين تالمان ھات، نازانم خويندنى سەرمەتاي تەواو كرد بوو، يان نا، بەلام دەمزانى دمتوانىت بنوسىت و بخوينىتەو.. كاتىك ھاتە ژوورەو، سەرقالى پەرسىيەكى شەرىى بووم بە دواى وەلامەكەيدا دىگەرەم.. ئەوھى بۇ ميوان پىويست بوو، ئامادەم كردو بۇم ھىنا و باشان دەستم برد بۇ تەلەفۇن و چەند جارىك ويستم پەيومندى بە شىخ عبدالعزىز بن بازەو بەكم (خودا لىي خوش بىت) بۇ ئەوھى وەلامى پەرسىيەكەم دەست بەكەويت، بەلام شىخ عبدالعزىز بۇ وەرنەگىرا..

كاتىك ميوانەكەمان ھەستى بە سەرقالىم كرد، وتى: ئەوھ تەلەفۇن بۇ كى دىگەيت؟! وتم: بۇ شىخ عبدالعزىز بن باز، پەرسىيەكەم ھەيە و بە دواى وەلامەكەيدا دىگەرەم.. ميوانەكەمان زۆر بە متمانەو وتى: سبحان اللہ! من ئامادەم پەرسىيەكەم لە عبدالعزىز بن باز دىگەيت؟!

خەلكانى وا زۆرن، بەلام ھەولبە بە جوانى ھەلسوكەوتيان لەگەل بەكو دان بە خۆتدا بگەرە مەيانرەنجىنە و مەيانكە بە دوزمنايەت خۆت.. يارمەتيان بەدە و زىگارىيان بەكو نىتر نازارى دىروونى خۆت مەدە..

پازو نياز..

ژيان زۆر لەوھ كورتترە، لە دووبەرەكى و دوزمنايەتيدا بەكارى بەيئيت..

زمان..!!

ناكۆكى و دووبەرەمكى نىۋان خەلىكى، بەھۇى زمانەھومىيە.. ھەر زمانە دەمبىتە ھۇى ئەھەى كەسانىك رەقايان لە كەسانىكى تر بىت و ھەز بە بىنيان نەكەن.. چەندىن ئازاۋە لە نىۋان خىزانەكاندا، لە نىۋان براكاندا، لە نىۋان ھاورپكاندا، كە روويانداۋە، بەھۇى زمانەھە بوۋە.. ھەموو ئەمانە بەھۇى جىئويىكى زمان، يان بەھۇى غەيبەتلىك، يان بەھۇى قەسەگىرپانەھومىيەكى زمانەھە، روويانداۋە..

بە دىنئايىيەھە ئىمە دىتوانىن بەھۇى زمانەھە، بە شىۋازىكى جوان بۆچۈنەكانمان بە كەسانى تر بگەيەنن، ئىتر بۆچى پەنا بۆ ھەلىسوكەھوت و كىردار و گوختارى ئاشىرىن بەرىن؟! دىگىرپنەھە پادشاىيەكى دەسەلاتدار لە خەويدا ھەموو ددانەكانى ھەلدەمورىن و دىكەھون.. بانگى خەۋگىرپەرمەھەك دىكات، بۆ ئەھەى خەۋەكەى بۆ لىك بداتەھە، خەۋگىرپەرمەھەكەش كاتىك گوىى لە خەۋنەكەى پادشا دەمبىت، چەند جارلىك دەلىت: پەنا بە خۇدا..!! پەنا بە خۇدا..!! پاشان دەلىت: پادشا.. مال و مىندال و كەس و كارت ھەموو دەمرن، تەنھا خۇت دەمىنىتەھە..

پادشا كاتىك گوىى لەم قسانە دەمبىت، زۆر توۋرە دەمبىت و ھوار دىكات و دەلىت: بىيەن داركارى بىكەن.. پاشان بانگى خەۋگىرپەرمەھەكەى تر دىكات و خەۋەكەى بۆ دىگىرپتەھە، خەۋگىرپەرمەھەكەش بە روۋىەكى خۇشەھە بە پادشا دەلىت: مۇژدە بىت پادشا، شوكر خىرە، تەمەنت ئەۋمىندە درىژ دەمبىت، لە دۋاى ھەموو كەس و كار و مال و مىندالەكانت دەمرىت و ھەر بە پادشاىيش دەمىنىتەھە.. پادشا دىگەشىتەھە ھەرمان دىكات بۆ ئەھەى دىارى پى بىبەخشن..

بەلى.. لە پەكەمىيان نارازى بوو، ھەرمانىدا داركارى بىكەن، بەلام لە دوۋەمىيان پارزى بوو، ھەرمانىدا دىارى پى بىبەخشن، خۇ ئەگەر لە قەسەى ھەر دوو خەۋگىرپەرمەھەكە ورد بىنەھە، دىمىنىن قەسەى ھەردوۋىگان، ھەر پەك قەسە بوو، بەلام شىۋازى دىرپىنەكەمىيان جىاۋاز بوو..

بەلى.. زمان گەۋرەى گەۋرەكانە، لە واتاى ھەرموۋدىيەكى پىغەمبەرى خۇداﷺ ھاتوۋە، كە ھەرموۋىيەتى: كاتىك مەۋف بەيانى دىكاتەھە، ھەموو ئەندامەكانى لاشەى

قەسە بە زامان دەللىن و ھاوار ھاوار پانە لە دەستى و پېنى دەللىن: ئەى زامان لە خودا بىرسە، ئەگەر تۆ رېك و باش بېت، ئەوا ئېمەش باش دەبىن، خۇ ئەگەر تۆ لارو لەوېر بېت، ئەوا ئېمەش وا دەبىن.. رواه احمد والترمذى..

بەلى.. بە راستى زامان وەك برا گەورە وایەو گەورەى مەرفە.. لە وتارى ھەپنىدا گەورەو بەرپەزەو نامۇژگارى خەلکى پېدەگەریت.. لە پەكخستەن و رېكخستى نیوان خەلکیدا ھەر گەورەى.. لە کرپەن و فرۆشتندا ھەر گەورەى، بەلام ئەمە واتای ئەو نە، ئەگەر کەسێک زامانى لە دەستدا، یان زامانى نەبوو، نیتەر کۆتایی بە ژيانى دېت.. نەخیر.. بەلکو کەسانى بە تواناو خاوەن ھىمەت، ئەگەر بەشیکى جەستەشیان لە دەست بدەن، ھەر بە پالەوانى دەمىنەو، ئەم رووداوە راستەقینەىمەش نمونەىەكى ئەو کەسە ھىمەت بەرززانەى:

ئەبو عبدالله زۆر جیاواز نەبوو لە ھاوھەلەکانى ترم، بەلام خودا شاھەدە لە ھەموویان زیاتر سور بوو لە سەر ئەنجامدانى کارى خێرو چاکە.. چەندین چالاکی بانگخوازى ھەبوو.. لە دیارترینیان ئەو بوو، لە کاتى کارمەیدا پېنى ھەلدەستا، کە لە پەیمانگای کەرەو لالەکان وەرگێر بوو..

رۆژێک پەيوەندى پێوە کرد و وتى: پېت چۆنە دوو کەس لە کەرەو لالەکانى پەیمانگە نامادە بکەم، بۆئەوێ لە مزگەوتەکەمدا نامۇژگارى نوێژ خوینەکان بکەن..

سەرم سوپما!! وتم: کەرەو لال نامۇژگارى و قەسە بۆ کەسانێک بکەن، کە دەبیستەو قەسە دەکەن؟!

وتى: بەلى.. رۆژى پەکشەمە دەیان ھینم..

چاوڕېنى رۆژى پەکشەمەم دەکرد.. ئارامم لېڤا بوو.. رۆژى پەکشەمەمە ھات و لە دەرگای مزگەوت و مستام و چاوڕېم دەکردن.. ئەبو عبدالله بە خۆى و سەپارمەپەو ھات.. لە نزیک دەرگای مزگەوت و مستام.. پاشان دابەزى و دوو پیاویشى لەگەل بوو.. سەپرى پەکەمیانم کرد کەپیش و لالیش بوو.. نەدەیبیست و نەقەسى دەکرد.. بەلام چاوى ساغ بوو.. دووھمیان کەپیش و لالیش و کوپیش بوو.. نەدەیبیست و نەقەسى دەکرد و نەدەیبىنى!!

دەستم درېژ کرد و تەوقەم لەگەل ئەبو عبدالله کرد.. زانیم ئەوێ تەنیشتى ناوى نەحمەدە.. بە زەردەخەنەو روویەكى خۆشەو سەپرى کرد و تەوقەم لەگەل نەویشدا کرد.. ئەبو عبدالله ناماژى بۆ نابیناکە کرد و وتى: سلاو لە ھاپزىش بکە..

وتم: السلام علیکم .. ئەبو عبدالله وتى: دەستى بگرە، چونکە ئەو نە گوێی لیتەو

نەدەتېنى.. دەستەم خەستە ناودەستى و دەستى گۆشى..

خەلكى چوونە ژوورمۇه بۇ ناو مزگەوت و لەدوای نوپۇزى عىشا، ئەبو عبدالله لە سەر كورسىبەك دانىشت و ئەحمەد لە لای راستى و ھاپىزىش لە لای چەپىيەو دانىشتن.. خەلگەكە بە سەرسۇرمانەو سەپىرىان دەكردو نەپان بىنىبوو، كەرو لال لە سەر كورسى نامۇزگارپكار دابنىشىت.. ئەبو عبدالله لای كەردمۇه بە لای ئەحمەدداو نامازەى بۇ كەرد.. ئەحمەد دەستى پىكردو دەستەكانى بەكار دەھىناو دەمىچولاندن.. خەلكىش ھەر سەپىرىان دەكردو ھىچ تېنەدەگەپىشتن..

ئەبو عبدالله لە ماپكروھۆنەكە نزىك بۆوھ ووتى، ئەحمەد چىرۆكى گىرپانەوھو ھىداپەتدانى خۇيتان بۇ دەگىرپتەوھو دەلىت: بە كەرى لە دايك بووم.. لە شارى جەددە گەورە بووم.. كەس و كارم پىشت گۆپىيان خەستبووم بە ھىچ شىوھىك ناوپىران لىنەدەدەمەوھ.. خەلگىم دەبىنى دەچوون بۇ مزگەوت، بەلام نەمدەزانى بۆجى دەچوون!! ھەندىك جار باوكەم دەبىنى بەرمالەكەى رادەخست و كرنوشى دەبرد، بەلام مەن نەمدەزانى چى دەكاتو چى دەلىت.. كاتىكىش پەرسىارم لە كەس و كارم دەكرد لىم تۆرە دەبوون و ۋەلامىيان نەمدەدەمەوھ..

پاشان ئەبو عبدالله بىدەنگ بوو، ناۋرى بۇ لای ئەحمەد داپەوھو نامازەى بۇ كەرد.. ئەحمەد بەردەوام بوو لە گىرپانەوھى ژيانى خۇى.. بە دەستەكانى نامازەى دەكرد.. پاشان روخسارى گۆرا، ۋەك ئەوھى كارىگەرى شتېكى لە سەر بېت.. ئەبو عبدالله سەرى داخست و پاشان ئەحمەد دەستى كەرد بە گىريان.. بە كول گىريا.. گىریانەكەى كارىگەرىيەكى زۆرى لە سەر خەلگەكە ھەبوو، بەلام نەپاندەزانى بۇ دەگىرەت..

ئەبو عبدالله وتى: ئەحمەد باسى ئەو كاتەتان بۇ دەكات، كە چۆن خوداى ناسى.. چۆن نوپۇزى كەرد.. بەھۆى كەسىكەوھ كە لە سەر شەقام بىنىوھىتەى سۆزى بۇ لای جولاوھو ھىرى دىندارى كەردوھ.. كاتىك كە سەرمتا دەستى كەردوھ بە نوپۇز كەردن، ھەستى بە نزىك بوونەوھى لە خوداى پەرومردگار كەردوھ.. ھەستى كەردوھ لە سەر ئەم تاقىكەرنەوھىيە، خوداى پەرومردگار پاداشتى دەداتەوھ.. باسى ئەوھى كەرد كە چۆن ھەستى بە تامو شىرىنى باومر كەردوھ..

ئەبو عبدالله پاشماۋى چىرۆكى ئەحمەدى بۇ دەگىرپانەوھو زۆربەى خەلگىش كەوتىبوونە ژىر كارىگەرى ئەحمەدەوھ.. بەلام مەن سەرقال بووم.. جارپك سەپىرى ئەحمەد دەكردو جارپك سەپىرى ھاپىز.. لە دلى خۇمدا دەموت: ئەوھ ئەحمەد دەبىنى و

زمانی نامازش دزمانیتو نه بو عبدالله تییدمگات.. نهی چوڼ له فایز تیبگات؟! چونکه فایز نهدمبینو و نهدمبیستو و نه قسه دمگات!!

نه حممد ته و او بوو.. فرمیسه کانی دهمری.. نه بو عبدالله لای کردموه به لای فایزدا.. له دلی خوځدا وتم: ها.. دمبیټ چی بکات؟!

نه بو عبدالله به په نجه کانی دمستی کیشای به نه ژنوی فایزدا.. فایزیش ومکو تیر له کهوان دمرچیت، باسیکی زور کاریگری پشکهش کردین..

دزمانن چوڼ؟! به قسه؟! نه خیر.. چونکه لال بوو، قسهی نهدمکرد..

نهی به نامازه؟! نه خیر؟! چونکه نابینا بوو.. زمانی نامازهی نهدزمانی، به لکو به هوئی ههستی دهست لیډانه وه..

نه بو عبدالله دمستی له بهر دمدمسته کانی فایزدا دادمناو به هوئی چهند دمست لیډانیکی تایبه تموه تییدمگه یانده پاشان نه بو عبدالله بؤ نیمه ی باس دمکردو تییدمگه یاندين..

نزیکهی چارمکیکی پیچوو.. فایز کهسیکی نارامو له سره خو بوو.. نهیدزمانی که نه بو عبدالله له قسه کانی ته و او بووه، یان نا.. له بهر نه وهی نهدمبیستو و نهدمبینی..

له بهر نه وه کاتیک نه بو عبدالله له و مرگیړانه کهی ته و او دمبوو، به په نجه کانی دمستی دمیکش به نه ژنوی فایزداو پاشان دمسته کانی له نیوان دمستی فایزدا دادمناو فایزیش به چهند دمست لیډانیکی تییدمگه یانده..

خه لکه که چاویان له نیوان فایزو و مرگیړه کهیدا دمگیړا.. سهریان سوړما بوو.. فایز خه لکه کهی هان دمدا بو نه وهی ته و به بکه و بگه ریڼه وه.. جاریک گوپچکهی دمگرت.. جاریک زمانی.. جاریک دمسته کانی له سهر چاوه کانی دادمنا.. فرمانی به خه لکه که دمکرد، که گوئی و چاوو زمانیان له حهرام بیاریزن.. سهیری خه لکه که دمکرد.. هه ندیکیانم دمبینی له بهر خو یانه وه دمایان وت: سبحان الله.. هه ندیکی تریان به چرپه له گهل یه کدا قسه یان دمکرد.. هه ندیکیشیان زور به تامه زرووه هه ستیان راگرتبوو.. هه ندیکیان دمگریان..

به لام هه ستو دمروونی من زور دوور رویشته.. به راوردی توانای فایزم کرد له گهل توانای نهو هه موو خه لکه دا.. پاشان به راوردی خزمه تکردنی فایزم کرد بؤ ناینه کهی له گهل نهو خه لکه دا.. نهو خه می که کهسیکی نابینای کهرو لالی وهک فایز داویه تی به سهر شانیدا، له وانه یه زور زیاتر بیټ له خه می هه موو نهو خه لکانه ی که بؤ ناینه که یان هه یانه.. هزار کس له خه لکی وهک فایز نابینو فایزیش وهک هزار کس وایه له خه لکی..

كەسك كە تۈنلەرنى دىيارىكران، بەلەم لە پېنا ئاپنەكەيدا ومكو مۇم دەسۈتتە..
ھەست دەكات كە سەربازىكە لە سەربازەكانى ئىسلام.. خۇي بە بەرپەرس دەزانىت لە
بەرامبەر ھەموو ئەو كەسانەدا كە ياخىو سەربېچىكەرن.. زۆر بە گەرمى دەستەكانى
دەجۈلەند.. وەك ئەوۋى بىلىت: ئەي ئەو كەسەي نوپۇزەكانت ناكەيت، تاكەي؟!

ئەي ئەو كەسەي بە چاۋەكانت، سەپىرى ھەرام دەكەيت، تاكەي؟!

ئەي ئەو كەسەي كەوتۈپتەتە زەلەكەي سەربېچىكە، تاكەي ناكەپتەتە؟!

ئەي ئەو كەسەي ھەرام دەخۇيت.. ئەي ئەو كەسەي كەوتۈپتەتە ناۋ ھاۋەل
پەيداكرنەۋە بۇ خۇداي گەۋرە تەك تەنھا.. ھەموو ئەو كەسانە.. تاكەي؟! ئايا دۈژمانىتەي

دۈژمانەكانمان بۇ ئاپنەكەمان بەس نىيە؟! ئىۋەش دۈژمانىتەي ئاپنەكەتان دەكەن؟!

فايز دەپۈست ئەۋەي لە دىلدا ھەمىيە بېخاتە رۈۋ.. خەلەكەكە زۆر پېيى كارىگەر
بوون.. گۈپم لە گرىان و دەنگى سېخان اللەي خەلەكى بوو..

فايزىش تەۋاۋ بوو، ھەستەۋ ئەۋەبە عبداللە بە دەستەكانى گرتى.. خەلەكى لە دەۋرى
كۆپۈنەۋە سلاۋيان لىدەكرد.. ئەۋەش سلاۋى لە خەلەكەكە دەكرد.. ھەستە دەكرد

خەلەكى لە لاي فايز ھەموو يەكسان.. سلاۋى لە ھەموۋان دەكرد.. جىۋاۋى لە نىۋان
كەسدا نەدەكرد.. گەۋرە بېچەك.. بەھىزۈ لاۋاز.. دەۋلەتەندە ھەزار.. ھەموۋان لە لاي

يەكسان بوون.. ئەۋەبە عبداللە دەستى فايزى گرتە بەرەۋە دەۋرەۋى مەزگەۋت رۇشتەن..

بەللى.. فايزو ۋەرگېرەكەي لە كامەرانىيەكى گەۋرەدا بوون.. ئاي لەم دۇنيايە!!

چەندەن كەس ھەن بە قەد چۈر يەكى فايز لە ناپەھەتى ۋە ئازاردا نىن، بەلەم ناتۋان
بە سەر خەم ۋە ناپەھەتىيەكانىندا سەركەۋەن ۋە زالى بن.. كۈن ئەو كەسانەي نەخۇشى

دېرۇخايەنىيە ھەمىيە.. ئازارو سستى گۈرچىلە.. شەلەل.. جەلەتە.. بۇچى خۇشى لە

ژيانىيان ۋەرنەگرن؟! بۇچى خۇيان لەگەل ژياندا ناكۈنچىن؟!

چى لەۋە جۈنترە كاتىك خۇداي گەۋرە بەندەيەكى تۈشى ناپەھەتى ۋە نەخۇشى

دەكات ۋە پاشان سەپىرى دلى بەندەكەي دەكات، دەبىنىت رەزەمەندە ئارامگەر؟!

رۇژەكان تېپەرىن ۋە بەردەۋام ۋەنەي فايز لە پېش چاۋم بوو..

دۋاي ئەۋە رۇژىك بە ئەۋەبە عبداللە گەپتەم ۋە پەرسىيەي فايزم لىكرد.. وتى: ئەۋە پىۋە

نابىنايە شتى زۆر سەپىر لە ژيانىدا ھەمىيە.. وتە: چۇن؟!

وتى: لە ژياندا كەسەم نەبىنىۋە بە ۋەنەي فايز لە سەر نوپۇزەكانى سور بىت.. فايز

لە ناۋچەيەكى دەۋرەۋى شارى رىاز، ژۈۋرەكەمان لە پەيمانگاگەدا بۇ نىشتەجى بوۋى

نامادەمكردوۋە.. كارگوزار يېكشىمان بۇ دانائە بۇ ئەۋەى ئاگاي لىبىتتو خواردنى بۇ نامادە بىكاتو بۇ نوپۇزىمىكانى خەبەرى بىكاتەۋە بە پېۋىستىيەكانى ھەلبىستىت.. كارگوزارمىكە لە كاتى نوپۇزىمىكاندا دىت بۇ لاي و دىمىرگاكەى بۇ دىمىكاتەۋە، ھاپىزىش دىمىت نوپۇز دىمىرگىت و چاۋمىرىى كارگوزارمىكە دىمىكات، دىمىتى بىگىتتو بىبىت بۇ نوپۇزى جەمەمىت بۇ مىزگەۋت.. ھەندىك جارى كارگوزارمىكە دىۋادىمىكەۋت، ھاپىز بە پەلە لە دىمىرگاكەى دىدا لە ترسى ئەۋەى نوپۇزىمىكەى بە جەمەمىت لە دىمىت نەچىت.. لە نىۋان ھاپىزو مىزگەۋتەكەشدا، دىۋ شەقامى رىۋو بىرۋى يەك ھەبىۋون.. ھاپىز دىمىرۋىشتو دىمىستەكانى دىجولاند، بۇئەۋەى ئەگەر ئۇتۇمىبىلى لىبىتت شۇفېرىمىكان بىبىنن.. چەندىن ئۇتۇمىبىلىش بەھۋى ھاپىزەۋە لىكىان دابوو.. ھاپىز شتى سىمىرى ھەپە!! جارىك لەدۋاى عەسىر چىۋوم بۇ پەيمىانگە.. كۆمەلىك لە كەرو لالەكان لەبەردەم دىمىرگاي پەيمىانگە چاۋمىرىيان دىمىرگىدو نامازمىيان دىمىرگىد، كە ھاپىز گىرھىتىكى ھەپە.. كاتىك چىۋوم بۇ لاي بىنىم، زۆر تورمىيەۋ دىمىستەكانى دىجولنىتتو ئەۋەى دىمىرۋەبەرىشى لىى تىناگەن.. كاتىك دىمىست خستە ناو دىمىستەۋە، ناسىمى و بە توندى دىمىتى گىرتم.. چەند دىمىت لىدانىكى دىيارىكراۋى لىدام و مىنىش بە ھەمان شىۋە دىمىست لىدەپەۋەۋە ئارام بۇۋە..

دىمانى چى تورى كىرد بىۋو؟! نوپۇزى بەمىيانى ئەۋ رۇزەى بە جەمەمىت لەدەمىت چىۋو بىۋو.. دىمىت: ئەۋ كارگوزارە دىمىرگەن و بىگۇرن بە يەككىكى تر.. مىنىش تورمىيەكەمى رەۋاندەۋە.. سۆزو بەزمى خىۋات لىبىتت ئەى ھاپىز.. خىۋا بەزمى بە ئىمەشدا بىتەۋە.. ئەۋەتا ھاپىز لە ژيانىدا سىمىرگەۋتىنى بە دىمىت ھىناۋ خەلىكى خۇشيان دىمىست، لە كاتىكىدا كۆپرىش و كەپرىش و لالەش بىۋو.. دىى خۇ تۇ سىۋاس بۇ خىۋا، پەرومىرگارى زمانى پىداۋى، ھەروەھا دىمىستى و دىۋچاۋى جىۋانىشى پىبەخىشىۋى!! دىى مادام زمانىت لە بە دىمىت ھىنانى سۆزو خۇشەۋىستى خەلىكىدا بەكاربەپىنە..

راستىمىك..

مىرۋ نە گۇشتى دىمىخورىتتو نە پىستەكەشى لەبەر دىمىكرىتتو سىۋى لى دىمىنرىت، دىى ھىچ نەبىت با زمانى شىرىن بىت!!

سنورىيە، بۇ زامان دابىسى..

جارى وا ھەيە مەرۇف بەھۇى تەنھا قەسەيەكەھە، پەرورەردگار ھەتا پۇژى دوايى خەشم و قىنى لىدەگىت، ھەر بۇيە پېغەمبەرى خوداﷺ ئاگادارى كىردووين، كە بە شىومىيەكى رەھا قەسە نەكەين و بىر لە ئەنجامى قەسەكانمان بىكەينەھە.. كۆنترۆل نەكردنى زمانىش، خاومەكەى بەرمە لەناوچوون دەبات..

احفظ لسانك ايها الأنسان   لايلدغك إنه ثعبان
كم في المقابر من قتيل لسانه   كانت تهاب لقاءه الشجعان..

بەلى.. پېويستە ئاگادارى زامان بىت، نەومكو پېتەھە بەتەگەزىت، چۈنكە زامان وەكو مارى ژەھراوى واپە و زۆر كەسەش بەھۇى زامانىەھە كۆژاھە و ئىستا لە گۆرەپە، لەگەل ئەھەشدا ئەھەندە ئازا بوون، كەسانى ئازا و بەجەرگ لە رووبەرەو بوونەھەمیان ترساوون خۇيان لىيان لاداهە..

چەندىن ئاھەرت بە ھۇى زامانىەھە، خۇيان بە تەلەقدان داھە.. كاتىك ئاھەرتىك لەگەل ھاوسەرەكەيدا دەبىتە دەنگە دەنگيان و خىرا خىرا دىبارى دەمكەتەھە دەلىت: تەلەقم بەدە.. دەى ئەگەر دەتوانىت تەلەقم بەدە.. دەى ئەگەر پىاوى تەلەقم بەدە!! ھاوسەرەكەشى داواى لىدەمكات و پىي دەلىت: بىدەنگ بە.. ئاھەرتەكەش بىدەنگ نابىت و كىشەكەيان گەورەتر دەبىت و ئەھە پەيەمەندىيە چەندىن سالا خەرىكى دروست كىردىن، لە ماھە چەند چەركەيەكدا دەپروخىن و ئاھەرتەكە خۇى بە تەلەقدان دەمات.. ئەھەش بە ھۇى زامانەھە، ھەر بۇيە پېغەمبەرى خوداﷺ داوامان لىدەمكات، لە كاتى توورەپىدا بىدەنگ بىن و قەسە نەكەين..

بەلى.. بىدەنگ بىن، لەبەر ئەھە لە كاتى توورەپىدا، ناتوانىن كۆنترۆلى زامانمان بىكەين و لەوانەيە قەسە ھەلە بىكەين..

بەلى.. گەنجى زۆر بەھىزو تۈانا ھەيە، كاتىك قاچى دەخزىت و دەكەوت، ھىچى لىنايات، بەلام ھەلەيەكى بىچۈكى زامانى لەوانەيە بىبىتە ھۇى كۆژان و لەناوچوونى.. ماومەك لەمەھە پىش بەشدارى رېككەوتنى كىشە نىوان دوو بىنەمالەم كىد، كىشەكەش بەم شىومىيە بوو: پىاويكى ژىرى بەتەمەنى گەورە، گومان دەبەم تەمەنى لە سەرەوى

شەست سالىھە بوو بىت، لەگەڭ چەند ھاورپىيەكى ھاوتەمەنىدا دەچن بۇ راو..

لە رېگە قسەو باسى رابوردو بۇ يەك دىگىرنەو ھە پادگارى سەردەمى لاۋى بە بىرى يەكتەر دېننەو، پاشان لەبارەى زەوى و زارى باپىر ميانەو قسە دىكەن و ناكۆكى دىكەو پتە نىۋان ئەم پياو ھە يەككى تىرپانەو ھەر يەكەيان دەلپن: ئەو زەوىە زەوى و زارى باپىرەى مە.. ناكۆكىەكەيان زىاد دىكات و يەككىيان بەوى تىرپان دەلپت: سۆيىد بە خودا ئەگەر بىيىم لەو زەوىانە نىزىك دىبىتەو، فىشەكى ئەم چەكە لە مىشكتىدا خالى دىكەمەو، پاشان بە چەكەكى دەستى فىشەكك بە سەر ھاورپىكەيدا دىتەفىنىت و دواترىش بە يەكدا ھەلدەپىژن و خەرىك دىبىت يەكتەر بكوژن، بەلام ھاورپىكانيان لىكىيان دىكەنەو ھەر يەكەيان بۇ مالى خۇيان دىگەرىنەو..

ئەمەيان كە فىشەكەكى بە سەردا تەفىنرا بوو، لە رىقو كىنەدا خەو نەدەچو ھە چاۋى، ھەر كە خۆر ھەلەت خۆى كۆكردەو چەكەكى ھەلگرت و كەوتە چاۋىرى ھاورپىكەى.. ھاورپىكەى پياۋىكى خانەنشىن بوو، كارى شۇفىرى دىكردو رۇژانە چەند مامۇستايەكى ئافرىتى دىگەياننە قوتابخانەكەيان.. ھەندىك ئۇتۇمبىلى ھاۋشىۋەى ئۇتۇمبىلى ئەم پياۋەش، ھەمان كارپان دىكردو مامۇستايان و قوتابپانپان دىگەياننە..

پياۋە چەك بە دەستەكەش لە دۋاى دىرەختىكەو ھە لە دوورەو خۆى شارىدېۋە، بۇ ئەۋەى پىي نەزانن و ئاشكرا نەبىت.. لە دوورەو شۇفىرى يەككە لە ئۇتۇمبىلەكان دىبىنىت، لەبەر ئەۋەى چاۋى كز دىبىت، وا دىزانىت ئەو كەسەيە كە فىشەكەكى بە سەردا تەفاندو، ھەر بۇيە سى فىشەك دىنىت بە سەرىەو..

خەلگەكە دىشەلەژن و قوتابىەكان ھەموو دىترسن و ھاۋار ھاۋار بەرز دىبىتەو پۇلىس دىكاتە شۋىنى رووداۋەكە.. لەبەر ئەۋەى فىشەكەكان چوۋ بوۋنە سەرى شۇفىرەكەو، يەكسەر دىمىرىت.. پياۋكۆرەكەش، زۆر بە ھىمنى و لەسەر خۇيەو، دىچىت بۇ بىكەى پۇلىس و رووداۋەكەيان بۇ دىگىرنەو پاشان دەلپت: مەن فلاۋە كەسم كۆشت، نىستا دىلم ئاۋى خواردەو، نىتر دىمكۆرنەو.. دىمىستىن.. دىمەنە بەندىخانە.. چى دىكەن بىكەن..

بە شۋىمەكى كاتى بەندى دىكەن، ئەفسەرى لىكۆلىنەو، كاتىك سەپرى ناسنامەى كۆژراۋەكە دىكات، دىبىنىت ئەو كەسە نىە، كە بكوژەكە مەبەستى كۆشتى بوۋە، بەلكو كەسەكە كە ھىچ پەيۋەندى و ناسپاۋىەكى بە بكوژەكەو نىە!! ئەفسەرى لىكۆلىنەو، ئەو پياۋە لەگەڭ خۆى دىبات كە بكوژەكە وا دىزانىت كۆشتۋىەتى و تۆلەى خۆى لىكردۋتەو.. كاتىك دىكەنە لاى بكوژەكە، ئەفسەرىكە پىي دەلپت: ئەى تۆ نەتوت

ﻗﻼﻧﻪ ﻛﻪﺳﻢ ﻛﻮﺷﺘﻮﻭﻩ؟! ﻓﯩﺸﻪﻛﻪﻛﺎﻧﺖ ﻛﻪﺳﯩﻜﻰ ﺗﺮﻯ ﭘﯧﻜﺎﻭﻩﻭ ﻛﻮﺷﺘﻮﻭﻳﻪﺗﻰ!!

ﺑﯧﻜﻮﺯﻣﻜﻪ ﮬﺎﻭﺍﺭ ﺩﻣﻜﺎﺕ ﻭ ﭼﻪﻧﺪ ﺭﯞﺯﯨﻚ ﺑﯧﻴﮭﯘﺵ ﺩﻣﻜﻪﻭﻳﺖ، ﭘﺎﺷﺎﻥ ﺩﯦﺘﻪﻭﻩ ﮬﯘﺵ ﺧﯘﻳﻰ..

ﺩﻭﺍﺗﺮ ﺩﺍﺩﻭﻩﺭ ﺑﯧﺮﭘﺎﺭﻯ ﻛﻮﺷﺘﻪﻧﻪﻭﻩﻱ ﺑﯘ ﺩﻣﺮﺩﻣﻜﺎﺕ..

ﺑﻪ ﺭﺍﺳﺘﻰ ﺋﯩﻤﺎﻣﻰ ﺋﻪﺑﯘﺑﻪﻛﺮ ﺭﺍﺳﺘﻰ ﻗﻪﺭﻣﻮﻭﻩ، ﻛﺎﺗﯩﻚ ﺩﻣﻔﻪﺭﻣﻮﻳﺖ؛ ﮬﯧﭻ ﺷﺘﯩﻚ ﺋﻪﻭﻣﻨﺪﻩﻱ ﺯﻣﺎﻥ ﭘﯧﻮﻳﺴﺘﻰ ﺑﻪ ﺑﻪﻧﺪﻛﺮﻥ ﻧﯩﻪ.. ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﯩﻚ ﺭﯞﺯﯨﻚ ﻟﻪﮔﻪﻝ ﭘﻪﻛﯩﻚ ﻟﻪ ﺑﻪﺭﺩﯦﺴﺘﻪﻛﺎﻧﯩﺪﺍ ﺩﺍﺩﻣﯩﻨﯩﺸﯩﺖ ﻭ ﻗﯩﺴﻰ ﺧﯘﺵ ﻭ ﮔﺎﻟﺘﻪ ﻭﮔﻪﭖ ﺩﻣﻜﻪﻥ، ﺷﻪﻳﺘﺎﻥ ﻳﺎﺭﯨﻴﺎﻥ ﭘﯧﺪﻣﻜﺎﺕ ﻭ ﮬﺎﻧﯩﻴﺎﻥ ﺩﻣﺪﺍﺕ، ﺑﯘ ﺋﻪﻭﻩﻱ ﻋﻤﺮﻩﻕ ﺑﯩﺨﯘﻧﻪﻭﻩ، ﻛﺎﺗﯩﻚ ﻋﻤﺮﻩﻕ ﺩﻣﺨﯘﻧﻪﻭﻩ، ﺯﯦﺮﻳﺎﻥ ﻟﻪ ﺩﻣﺴﺖ ﺩﻣﺪﻩﻥ، ﻟﻪﺑﻪﺭ ﺋﻪﻭﻩﻱ ﻋﻤﺮﻩﻕ ﺩﺍﻳﻜﻰ ﮬﻪﻣﻮ ﺧﺮﺍﭘﻪ ﻭ ﺗﺎﻭﺍﻧﻪﻛﺎﻧﻪ ﻭ ﻣﺮﯞﻗﻪﻛﺎﻥ ﺩﺍﺩﻣﯧﺰﻧﯩﺖ، ﺑﯘ ﻧﺎﺳﺘﻰ ﻧﺎﺯﮬﻞ، ﺑﻪﻟﻜﻮ ﺧﻮﺍﺭ ﻧﺎﺯﻩﻟﯩﺶ.. ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﻪﻛﻪ ﻧﺎﮔﺎﻱ ﻟﻪ ﺧﯘﻱ ﻧﺎﻣﯩﻨﯩﺖ ﻭ ﻗﻪﺭﻣﺎﻥ ﺩﻣﻜﺎﺕ ﺑﻪﻭﻩﻱ ﺋﻪﻭ ﻛﻪﺳﻰ ﻛﻪ ﻟﻪﮔﻪﻟﯩﺪﺍ ﻗﯩﺴﻰ ﺧﯘﺵ ﺩﻣﻜﺮﺩﻭ ﻋﻤﺮﻣﻘﯩﻴﺎﻥ ﺩﻩﺧﻮﺍﺭﺩﻣﻮﻩ، ﺑﯧﻜﻮﺯﻥ..

ﻗﻪﺭﻣﺎﻧﻰ ﺋﻪﻭ ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﻪﺵ ﺭﻣﺪ ﻛﺮﺩﻧﻪﻭﻩﻱ ﻧﻪﺑﯘﻭ.. ﭘﯧﺪﻣﻜﻪ ﺯﯞﺭ ﺩﻣﭙﺎﺭﭘﺘﻪﻭﻩ ﻭ ﮬﺎﻭﺍﺭ ﺩﻣﻜﺎﺕ ﻭ ﺩﺍﻭﺍ ﻟﻪ ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﻪﻛﻪ ﺩﻣﻜﺎﺕ ﻟﯩﻲ ﺧﯘﺵ ﺑﯧﺖ، ﺑﻪﻻﻡ ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﻪﻛﻪ ﭘﯧﺪﻣﻜﻪﻧﯩﺖ ﻭ ﺩﻩﻟﯩﺖ، ﺑﯧﻜﻮﺯﻥ.. ﺑﯧﻜﻮﺯﻥ.. ﺩﻣﯩﻜﻮﺯﻥ ﻭ ﺩﻣﯩﺨﻪﻧﻪ ﺑﯧﺮﯨﻜﻰ ﺩﻭﻭﺭﻩ ﺩﻣﺴﺘﻪﻭﻩ..

ﺑﯘ ﺭﯞﺯﻯ ﺩﻭﺍﻳﻰ، ﻛﺎﺗﯩﻚ ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﻪﻛﻪ ﺗﻪﻧﮭﺎ ﺩﻣﺒﯧﺖ، ﺣﻪﺯ ﺩﻣﻜﺎﺕ ﺋﻪﻭ ﭘﯧﺪﻣﻜﻪ ﺷﻪﻭ ﺑﻪﻳﻪﻛﻪﻭﻩ ﻗﯩﺴﻰ ﺧﯘﺷﻴﺎﻥ ﺩﻣﻜﺮﺩ، ﺑﯧﺖ ﺑﯘ ﻻﻳﻰ ﻭ ﺑﻪ ﻳﻪﻛﻪﻭﻩ ﺩﺍﻧﯩﺸﻦ، ﮬﻪﺭ ﺑﯘﻳﻪ ﺩﻩﻟﯩﺖ: ﻗﻼﻧﻪ ﻛﻪﺳﻢ ﺑﯘ ﺑﺎﻧﮕ ﺑﻜﻪﻥ.. ﺋﻪﻭﺍﻧﯩﺶ ﺩﻩﻟﯩﻦ؛ ﻗﻮﺭﺑﺎﻥ ﻛﻮﺷﺘﻤﺎﻥ!!

ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﻪﻛﻪﺵ ﺩﻩﻟﯩﺖ؛ ﻛﯩﻲ ﻛﻮﺷﺘﻰ ﻭ ﺑﯘﭼﻰ ﻛﻮﺷﺘﻰ؟! ﺋﻪﻱ ﻛﯩﻲ ﻭﺗﻰ؛ ﺑﯧﻜﻮﺯﻥ؟! ﺋﻪﻭﺍﻧﯩﺶ ﺩﻩﻟﯩﻦ؛ ﻗﻮﺭﺑﺎﻥ ﺧﯘﺕ ﻭﺗﺖ ﺑﯧﻜﻮﺯﻥ.. ﭘﺎﺷﺎﻥ ﺭﻭﺩﺍﻭﻩﻛﻪﻱ ﺑﯘ ﺩﻣﮕﯧﺮﻧﻪﻭﻩ، ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻣﯩﺴﺘﻪﻛﻪﺵ ﺑﯧﺪﻣﯩﻨﮕ ﺩﻣﺒﯧﺖ ﻭ ﺳﻪﺭﻯ ﺩﺍﺩﻩﺧﺎﺕ ﻭ ﻟﻪ ﻛﺎﺭﻣﻜﻪﻱ ﭘﻪﺷﯩﻤﺎﻥ ﺩﻣﺒﯧﺘﻪﻭﻩ، ﺑﻪﻻﻡ ﻟﻪ ﭘﺎﺵ ﭼﻰ؟!

ﺍﺑﯩﻦ ﺍﻟﺠﻮﺯﻯ ﺩﻣﻔﻪﺭﻣﻮﻳﺖ؛ ﺳﻪﺭﺳﺎﻣ ﻟﻪ ﮬﻪﻧﺪﯨﻚ ﻛﻪﺱ، ﻛﺎﺗﯩﻚ ﺩﻣﺘﻮﺍﻧﻦ ﺧﯘﻳﺎﻥ ﻟﻪ ﺧﻮﺍﺭﺩﻧﻰ ﺣﻪﺭﺍﻡ ﺑﻪ ﺩﻭﻭﺭ ﺑﮕﺮﻥ، ﮬﻪﺭﻭﻣﮭﺎ ﺩﻣﺘﻮﺍﻧﻦ ﺧﯘﻳﺎﻥ ﻟﻪ ﺩﺯﻯ ﻭ ﺩﺍﻭﻳﻦ ﭘﯧﺴﻰ ﺑﯧﺮﯨﺰﻥ، ﺑﻪﻻﻡ ﻧﺎﺗﻮﺍﻧﻦ ﺩﻣﺴﺖ ﺑﻪ ﺳﻪﺭ ﺟﻮﻟﻪﻱ ﺯﻣﺎﻧﯩﻴﺎﻧﺪﺍ ﺑﮕﺮﻥ ﻭ ﺑﺎﺳﻰ ﺋﻪﻣﻮ ﺋﻪﻭ ﻧﻪﻛﻪﻥ ﻭ ﺯﻣﺎﻧﻰ ﺧﯘﻳﺎﻥ ﺑﯘ ﻧﺎﮔﯩﺮﯨﺖ..

ﺳﻪﻳﺮﻩ!!

ﻧﺎﺯﮬﻞ ﺯﻣﺎﻧﻰ ﺩﺭﯨﺰﻣﻮ ﻗﯩﺴﻪ ﻧﺎﻛﺎﺕ.. ﺑﻪﻻﻡ ﻣﺮﯞﻑ ﺯﻣﺎﻧﯩﺸﻰ ﻛﻮﺭﺗﻪ، ﻛﻪﭼﻰ ﺑﯧﺪﻣﯩﻨﮕ ﻧﺎﺑﯧﺖ..

كۈيلى دەروازەكان..

كۈيلى كۈرۈنمەس دەروازە دۈكان، بىرىتپەلە: سۇپاس و ستايىش و پىياھەلدان..
بەلى.. جۈانترىن وتەو گەت وگۇ، بىرىتپەلە: دان پىدانان و دىرخستى جۈانپىيەكانى
خەلكى، ھەرومە پىش ئەوۋى لە سەر ھەلەكانيان سەرمەنشتيان بىكەيت، پىۋىستە لە
سەر چاكەكانيان سۇپاسيان بىكەيت..

زۆرىك لەو كەسانەى نامۇڭگارى دىكرىن، نامادە نىن گۇى بۇ نامۇڭگارى
نامۇڭگارىكارمە رابىگرن، لەبەر خۇ بە گەورە زانىن نا، ھەرومە لەبەر ئەۋەش نا، كە
دان بە ھەلەكەيدا نانېت، بەلكو لەبەر ئەۋەى كەسى نامۇڭگارىكار نازانىت بە شىۋەيەكى
جۈان نامۇڭگارىپىيەكانى پىشكەش بە كەسى بەرامبەر بىكات..

بۇ نەمۇنە: كاتىك دەچىت بۇ يەككە لە نەخۇشخانەكان، دىبىنىت ئەۋ ھەرمەنپەرەى
كە بەرپەرسە لە رەۋانە كۈردى نەخۇش بۇ لاي پىزىشك، لەۋ دىۋ شۈشەكەۋە دانىشتۈۋە
بە دەستىكى پەرەى رۇڭنامەكان ھەلدەتەۋەۋە بە دەستەكەى تىرىشى جگەرە دىكىشېت و
ھىچ گىرنگى بە نەخۇشەكانى دەۋرۋەرى نادات.. پىۋىكى بە سالاچۈۋەش دىبىنىت،
مىندالىكى بە دەستەۋەيە، دىگرى و تايەكى بەرزى ھەيە و چاۋمەرى دىكات ھەرمەنپەرەى
لە رۇڭنامە خۇپىندەۋە بىپىتەۋە رەۋانەى پىزىشكى مىندالانىان بىكات..

كاتىك ئەم دىمەنە دىبىنىت، گر دىگرىت و توۋرە دىبىت، مىنىش سەرمەنشت
ناكەم، لەبەر ئەۋەى جىگەى ئەۋەيە توۋرە بىت، ھەر بۇيە بە سەر ھەرمەنپەرەى
ھاۋار دىكەيت و دىبىت: ھا.. تۇ لە نەخۇشخانە دانىشتۋى، پان لە قاۋەخانە؟! ئەۋە
لە خودا ناتىرسىت؟! سەپىرە جگەرمەش دىكىشېت؟! نەمۇنەى ۋەك تۇ پىۋىستە لە لاي
بەرىۋەبەر شىكاتى لى بىكرىت، پان لە ھەرمەنپەرەى دىكرىت..

نەمانە و چەندان قەسى تۈندۈتۈرۈش تىرىش.. ئايا ئەگەر ۋەلامى توۋرەۋەنەكەت،
بە توۋرەۋەنە داۋەتەۋە رۇڭنامەكە لايىت و نەخۇشەكان رەۋانەى لاي پىزىشك بىكات،
ھەست دىكەيت بە سەر ئەۋ كىشەپەدا سەركەۋەنت بە دەست ھىناپىت؟!

نەخىر.. راستە بە شىۋىمىھكى كاتى چارمىھى كىشەكەت كىر، بەلام لەۋانەيە بەيەنى، يان دوو بەيەنى بە ھەمان شىۋە بگەرپتەۋە سەر ھەلسۈكەۋتەكەي پىشۋى.. دەي كەۋاتە چى بگەين باشە؟!

كۆنرۋلى رىقو كىنەت بگەۋ لەگەل كىشەكەدا بە ژىرى ھەلسۈكەۋت بگە، نەك بە سۆز.. زەردەخەنە بىخەرە سەر لىۋت، با توورەش بىت.. بە زەردەخەنەۋە لىيى بچۆرە پىشەۋەۋە بلى: سلاۋت لى بىت.. لەۋانەيە لە ژىر لىۋەۋە بە بى ئەۋەي سەپىرت بگات، ۋەلامت بىداتەۋەۋە چاۋەكانىشى لە سەر ۋىنەي يارىزانىكى ناۋ رۆژنامەكەي بىت ۋە بلىت: سلاۋ لە تۇش..

كەمىك چاۋمىر بگەۋ پاشان بە ۋتەيەك بىدۋىنە، كە سەرنجى رابكىشىت، ۋەك ئەۋەي پىي بلىي: ھالەت چۆنە؟ خۇدا خىرت بە سەردا پىرۋى.. بە دىنپايەۋە سەرى بەرز دەكاتەۋەۋە دەلىت: سوپاس بۇ خۇدا باشم..

تا ئىرە نىۋەي رىگەكەت بىرۋەۋە.. پاشان بە ۋتەيەكى خۇش بىدۋىنەۋە بلى: بە راستى كەسانى ۋەك جەنابت پىۋىست ناكات لە پىشۋازى نەخۇشخانەدا كار بگات!! رەنگى دەگۆرپت ۋە دەلىت: بۇچى؟! زۆر بە ھىمنى پىي بلى: لەبەر ئەۋەي رۇخسارت ئەۋەندە گەشاۋەۋە جۋانە، كاتىك نەخۇشەكان دىتەبىن، راستەۋخۇ چاك دەبنەۋەۋە پىۋىستىان بە پىزىشك نامىنىت!!

زەردەخەنە دەكەۋىتە سەر لىۋىۋى رۇخسارى دەگەشىتەۋەۋە بە دىنپايەۋە، ئىستا گوى لە نامۇزگارپىيەكانت دەگىرت.. ئەۋسا دەتۋانىت پىي بلىت: بىرەي شىرىنم ئەۋ پىاۋە بە سالاچۋەۋە دىبىنىت؟! ئەي ئەۋ پىرۋىنە ھەزارە!! خۇزگە رەۋانەي لاي پىزىشك دەكرد..

يەكسەر كارەكانىيان جىيەجى دەكات ۋە پاشان كارەكەي تۇش تەۋاۋ دەكات.. پىش ئەۋەي بەجىي بەيلى، پىي بلى: سىبحان اللە!! يەكەم جارە بە دىدارت شاد دىبىم، نازانم چۆن ناۋا زوۋ چوۋىتە دىمەۋە؟! سۈيىد بە خۇدا لە ھەزاران كەس، لە لام خۇشەۋىست تى.. (راستە.. چۈنكە بە دىنپايەۋە مۇسلماننىك لە مىلۋنەھا بىباۋەر خۇشتر دەۋىت).. ئەۋسا زىاتەر دىلخۇش دىبىت ۋە سوپاست دەكات..

پاشان پىي بلى: ھەندىك قەسەم ھەۋۋو، خۇزگە گۈيىت لىدەگىرت، بەلام دىترسم

توورمىت بىكەم.. ئەۋىش دەلىت: نا.. نا.. قەرمۇو.. ئەۋسا دەتوانىت ئامۇڭگارى بىكەمىت
پىيى بلىيت: خوداى گەۋرە بە ھەزلى خۇي ئەم ۋەزىفەمەي پى بەخىشۋىت، ھەرۋەھا
لەبەر ئەۋمى كارمەكت لە شۋىنى پىشۋازى كردن ۋە ۋەۋانە كردنى نەخۇش داپە بۇ
لاي پىزىشك، پىۋىستە زۇر نەرم ۋە نىان بىت ۋە نمونەمەكى باش بىت لەگەل خەلگىداۋ
گرىنگىيان پى بىمەيت، چۈنكە لەۋانەمە پىرمەمىردىك يان پىرپىزنىك لە تارىكى شەۋدا
دەستەكانى بەرز بىكاتەۋە دۇعاپەكى خىرت بۇ بىكات..

بە دىنپايمەۋە سوپاست دەكات ۋە داۋاى پاداشتى خودات بۇ دەكات.. بە ھەمان شىۋە
ھەلسۈكەۋەت لەگەل خەلكانى تىرىشدا بىكە، ۋەك كەسەك گىرىكى بە نوپۇمەكانى نادات،
يان باۋكىك گىرىكى بە كچەكانى نادات ۋە لە سەر بالاۋىشىيان لىپىرسىنەۋمىيان لەگەل
ناكات، يان گەنجىك دەمىنىت لەگەل باۋك ۋە دايكىدا باش نىە، پىۋىستە ھەمۇو ئەمانە
بە شىۋازىكى جوان ئامۇڭگارى بىكەمىت..

بەلى.. ۋەمەۋ ۋەشەى جوان بەكاربەنەۋە رىزىيان بىگرمە گۈي لە بىرو بۇچۈۋنەكانىيان
رابگىرە.. پەرومىردىگارىش دەفەرمۇيت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ
نَجْوَىٰكَ صَدَقَةٌ...﴾ (المجادلة. ۱۲) ۋاتە: (ئەي ئەۋانەي باۋمىرتان ھىناۋە كاتىك ۋەستتان
چىمەيك، يان ھەسەمەكى نەھىنى لەگەل پىغەمبەرداﷺ بىكەن، پىش ئەۋ كارە، خىرىك
بىكەن)..

پىغەمبەرى خوداشﷺ بە شىۋازىكى ئەۋمىندە جوان ئامۇڭگارى خەللى كىردۈۋە،
كە يەكسەر پىيى رازى بوۋن ۋە لىيان ۋەمىگىرتۈۋە.. ئەۋمەتا كاتىك دەمەۋىت مەغازى
كۈرى جەبەلﷺ ھىرى زىكىرىك بىكات، پىيى دەفەرمۇيت: ئەي مەغاز.. سۈپىند بە خودا
خۇشم دەۋىت، دۋاى ھەمۇو نوپۇڭك، بلى: اللهم اعني على ذكرك وشكرك وحسن
عبادتك.. بۇيە لەم كاتەدا باسى ئەۋمى كىردۈ قەرمۇۋى: سۈپىند بە خودا خۇشم دەۋى،
بۇ ئەۋمى نامادەى بىكات، بۇ ۋەمىگىرتى ئەۋ ئامۇڭگارى ۋە زانىيارىيە.. كاتىك مەغازﷺ
گۈي بىستى ئەۋ موزدە خۇشە دەمىت ۋە دلى ئارام دەمىت، ئەۋسا پىغەمبەرى خوداﷺ
ئامۇڭگارىيەكەى پىشكەش دەكات..

جارىكى تىريان پىغەمبەرى خوداﷺ دەستى عبداللى كۈرى مەسعودﷺ ۋەمۇ
سۇزو خۇشەۋىستىيەك دەگىرت ۋە پىيى دەفەرمۇيت: ئەي عبداللى ئەگەر دانىشتى بۇ

تەحيات، بلى؛ التحيات لله والصلوات والطيبات، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته.. عبدالله ﷺ وتەكانى پېغەمبەرى خودى ﷺ لەبەر دمكاتو لە دواى تېيەر بوونى جەندىن سالى دواى كۆچى دوايى پېغەمبەرى خودى ﷺ، عبدالله ﷺ شانازى بەو ھەلۋىستەى پېغەمبەرى خوداومى ﷺ دمكاتو دھەرموئىت؛ پېغەمبەرى خودى ﷺ خۆى ڧىرى تەحياتى كردم، لە كاتىكدا دەستەكانى لە سەر دەستم بوو..

رۆژىكى تريان پېغەمبەرى خودى ﷺ تېيىنى ئەوى كرد، نىمامى عومەر ﷺ كاتىك دەپەوئىت بە دەورى كەعبەدا تەواف بكاتو بەردە رەشەكە ماچ بكات، لەوانەى بەھوى بەھىزى جەستەپەو، خەلكى نازار بداتو لاوازو پىرەكان نارەحەت بكات.. پېغەمبەرى خودى ﷺ وېستى پېش ئەوى نامۆزگارى بكات، قەسەپەكى پى بلىت، كە دلى خوش بكات، ھەر بۆپە سەرمتا پىي ڧەرموو؛ ئەى عومەر، تۆ پياويكى بەھىزىت.. نىمامى عومەر ﷺ بە بېستنى ئەم قەسەپە، زۆر خوشحال بوو، پاشان پېغەمبەرى خودى ﷺ ڧەرموو؛ لە لاى بەردە رەشەكە پالەپەستۆ مەكە..

جاريكى تريان دەپەوئىت نامۆزگارى عبداللهى كورى عومەر بكات، پىي دھەرموئىت؛ عبدالله پياويكى زۆر چاك دەبوو، ئەگەر شەو نوپىزى بكردايە.. يان پىي دھەرموئىت؛ ئەى عبدالله وەك ڧالانە كەس مەپە، شەو نوپىزى دىكرد، بەلام دوايى وازى لى ھىنا.. بەلى.. پېغەمبەرى خودى ﷺ لەگەل ھەموو كەسيكدا ھەلۋىكەوتو شىوازو گوڧتارى جوانى بەكار دەھىنا..

لە سەرمتاى ھاتنى ئىسلامدا، پياويك ھەبوو لە شارى مەدېنە، بە ناوى سومېدى كورى سامت، ئەم پياوھ دەم سېو كەورەى ھۆزەكەى بوو، پياويكى ژىر بوو، ھەروھە شاعىرىش بوو، زۆرىك لە وتەى دانايانى لەبەر بوو، ھەتا وا بە ناوبانگ بوو، ھەر جى پەندو وتەى لوڧمانى ھەكېم ھەپە، ھەمووى لەبەر بوو..

رۆژىك ئەم پياوھ بۆ حەج يان بۆ عومەر، دەچىت بۆ مەككە.. خەلكى كاتىك ھەوالى ھاتنى بۆ مەككە دەبىستن، دەچن بۆ بىنىنى، پېغەمبەرى خوداى ﷺ كاتىك دەبىستىت، پياويكى وا ھاتووە بۆ مەككە، ئەمىش دەچىت بۆ لاى بانگى دمكات بۆ ئەوى موسلمان بىتو باومر بە تەنھايى پەرومردگار بەئىنىت، ھەروھە بۆى ڤوون دمكاتەو، كە كۆتا پېغەمبەرەو ئەم ڧورئانەش وتەى پەرومردگارەو پەرە لە پەندو

نامۇزگارى و بىنەماي بەرپومىردن..

سومىد دەلىت: لەوانىيە ئەۋەى بە تۆيە، ۋەك ئەۋە ۋا بېت كە بە منە..

پېغەمبەرى خوداﷺ دىفەرموئىت: تۆ چىت پېيە؟! سومىد دەلىت: پەندو نامۇزگارىيەكانى لوقمانى حەكىم پېيە.. سومىد وتەو پەندەكانى خۇيى و لوقمانى حەكىمى خستە بەرامبەر وتەكانى قورئانى پىرۆز، بەلام پېغەمبەرى خوداﷺ بە هېچ شىۋىيەك توۋرە نەبوو، بەلكو داۋاي لە سومىد كرد، ھەندىكى بۇ بلى..

سومىد ھەندىك لە پەندەكانى لوقمانى حەكىمى بۇ پېغەمبەرى خوداﷺ خويندەۋەو پېغەمبەرى خوداﷺ زۆر بە ئارامى گوئى گرتىبوو، كاتىك سومىد تەۋاو بوو، پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرموۋى: ئەم وتانە چاك و جوان، پاشان ھەرموۋى: بەلام ئەۋەى بە منە، لەمە باشرد، لەبەر ئەۋەى ئەۋەى من، قورئانەو لە لايەن پەرومردگارمەو بۆم دابەزىۋەو بىرىتيە لە پوناكى و پىنمايى، پاشان ھەندىك قورئانى بۇ خويندو بانكى كرد، بۇ ئەۋەى موسلمان بىت..

سومىد زۆر بە ھىمنى گوئى گرتىبوو، پاشان سومىد رۆيشت، بەلام كاريگەرى پېغەمبەرى خوداﷺ لە سەر دروست ببوو، كاتىك رۆيشتەۋە بۇ مەدىنە، زۆرى پېنەچوو، لە نيوان ھەر دوو ھۆزى ئەۋەس و خەزرجەۋە، جەنگ و كوشتار دروست بوو، سومىد لە ھۆزى ئەۋەس بوو، لە لايەن ھۆزى خەزرجەۋە دىكوژىت، ئەمەش پېش كۆچ كىردنى پېغەمبەرى خوداﷺ بوو بۇ شارى مەدىنە، ناشزانرى موسلمان بوو، پان نا؟ ھەر جەندە ھەندىك لە پياۋانى ھۆزەكەى دەلىن: كاتىك كوزرا، موسلمان ببوو..

لە ھەلسوكەوتى پېغەمبەرى خوداﷺ ورد بەرمەۋە، چۆن تۋانى بە رەۋىشتى جوان، دلى كەمەندىكىش بكات..

بىر كورتى..

لە ستايشو پىزانىنو ھانداندا، زىادىمىرۋى
بىكەو ھەمىشە رەخنەگر مەبە..

پاشەكەۋىتو سەرمایەسى سۆزدارى..

كاتىك لە بازار كەسىك بە روۋىيەكى گرژمە دەمبىنىت، پاشان جارىكى تىرىش لە دوكانىك بە ھەمان روخسارە دەمبىنىت، پاشان لە ئاھەنگىكى ھاسەردارىدا، دوبارە بە روۋىيەكى گرژمە مۇنە دەمبىنىت، ئىتر بۇ ھەمىشە ۋىنەى ئەو كەسە بە روخسارىكى گرژمە ترش و ئالەۋە، لە خەپالدا جىگر دەمبىت.. كاتىك ۋىنەكەى دەمبىنىت، پان گوپت لە ناۋى دەمبىت، راستەوخۇ توۋرەمىيەكەى دېتەۋە پېش چاۋت.. ئايا ۋانىيە؟! خۇ ئەگەر كەسىكى روۋخۇش و لېۋ بە خەندە بىنىت، پاشان بۇ جارى دوۋەم و سىيەمىش لە شوپىنىكى تردا بە زەردەخەنەۋە بىبىنىتەۋە، ئەۋا ۋىنەى ئەو كەسە لە خەپالدا بە روخسارىكى گەشاۋە دەم بە خەندەۋە تۆمار دەمبىت.. ئەمە سەبارت بە كەسانىك، كە زۆر ئايانبىنىن و زۆر ھەلسوكەۋىتەن لەگەل ئاكەين، بەلام ئەمە بۇ ئەو كەسانە نيە، كە زۆر دەيان بىنىن و بەردەۋام ھەلسوكەۋىتەن لەگەل دەكەين، ۋەك ھاسەرو مەندالەكانمان.. دراۋسىكانمان.. ھاورپكانى ھەرمانگەو سەر كارەكانمان.. چونكە ئەم كەسانە مەرج نيە بەردەۋام دەم بە خەندە، پان توۋرە بن.. نەخىر.. لەبەر ئەۋەى زۆر ھەلسوكەۋىتەن لەگەل دەكەين، بە روو گرژى و بە روۋخۇشىش دەيان بىنىن، لەبەر ئەۋەى ئەۋانىش مەۋقن و ھەست و سۆزىان ھەيە.. خۇشەۋىستى ئەو كەسانەش بۇ ئىمە، بە ئەندازەى چاكەو خراپەى ئىمەيە بۇيان.. بە مانايەكى تر خۇشەۋىستى ئەۋان بۇ ئىمە، لە سەر بىنەماى ئەو چاكەو خراپانەيە، كە بەرامبەريان ئەنجاممان داۋە بۇيان پاشەكەۋىتە كىردوۋىن.. چۇن؟! كاتىك بەرامبەر بە كەسىك ھەلۋىستى جوان دەنۋىنىت، ئەۋا ئەو كەسە، ئەو ھەلۋىستە جوانەت، لە تىانوسى خەپالدا تۆمار دەكات و ھەلى دەگرىت.. ۋاتە لە دل و دەروونىدا جىگەيەك ديارى دەكات، بۇ ھەلگىرتى چاكەو جوانىەكانى تۆۋ پاشان ئىتر پان ئەۋمەتا چاكەكانت لەۋ شوپنە ديارىكرامدا زىاد دەمبىت، پان بە ھۇى خراپە و ھەلسوكەۋىتى نەشیاۋەۋە، ئەۋ پاشەكەۋىتە چاكانەت، كەم دەكات و لىيان رادەكىشىت.. ھەر زەردەخەنەيەك و ھەر روۋىيەكى خۇش، سەرمایەۋ پاشەكەۋىتى چاكەكانى تۆ زىاد دەكەن و پاشان دەمبىتە ھۇى پاشەكەۋىتى سۆزدارىت و لە لاي كەسانى بەرامبەر، خۇشەۋىست دەمبىت.. بە ھەمان شىۋە ديارىيەكانت، گوشتارو كىردارە جوانەكانت، پاشەكەۋىتى سۆزدارىت زىاد دەكەن.. جىنۋو ھەلسوكەۋىتە نەشیرىنەكانت، دەمبە ھۇى كەم

بوونەھەدى پاشەكەۋى سۆزدارىت، چۈنكى كارە خراپەكانت، دەبنە ھۆى كەم كىرەنەھەدى كارە چاكەكانت.. ئەگەر پاشەكەۋى سۆزدارىت، يان پاشەكەۋى چاكەكانت زۆر بوون، ئەمما ئەگەر رۇژىك ھەلەپەكىش بىكەيت، كارىگەرپىيەكى ئەۋتۆى لە سەرت نابىت..

وإذا الحبيب أتى بدين واحد جاءت محاسنه بألف شفيع..

بەلى.. كاتىك كەسىكى خۇشەۋىست، تەنھا ھەلەپەك دەكات، ھەزاران لە چاكەكانى دىن دەبن بە تىككار بۇى.. بەلام ئەگەر پاشەكەۋى چاكەكانت خالى بن، ئەمما ناتۋانى ھىچى لى رابىكىشىتو خەلىكى بە ئاسانى لە ھەلەكانت نابوورن، يان دەمىت بە كەسىكى بىزراۋو رەيان لىت دەمىت..

كاتىك پىرسىار لە ئافىرىتىكى تەلەقدىراۋ دەمىتو پىتى دەلىيت: بۇچى تەلەق درايت؟! لە ۋەلامدا دەلىت: لەبەر ھۆپەكى زۆر ھىچ، ھاۋسەرمەكەم داۋاى لىكىردەم بە يەكەۋە سەردانى خۇشەكەى بىكەين، مەنىش رازى نەبووم، ئەۋىش توۋرە بوو، دەستى بە جىنۇدان كىردو پاشان تەلەقىدام!!

ئەگەر بە وردى لە ھۆكارى تەلەقدانەكە وردىبىنەۋە، ئەمما ھۆكارە تاكە ھۆكارى تەلەقدانەكە نىيە، بەلكو بابەتەكە ۋەكو بابەتى پىشتى شكانى ۋىترەكە ۋاپە!! دەگىرنەۋە پىۋاپىك ۋىترىكى زۆر بەھىزى دەمىت، دەمىپەۋىت گەشتىك بىكات، ھەر بۇپە خۇى كۆ دەكاتەۋە شەمەكانى دەخاتە سەر پىشتى ۋىترەكەىۋ بە تۈندى دەمان بەستىتەۋە.. پىۋاۋەكە بە ئەندازەى چۈر ۋىتر، شەمەك لە سەر پىشتى ۋىترەكەى بار دەكات.. ۋىترەكە لەبەر گرانى بارمەكى، دەمەۋىتە لەرزە لەرز..

خەلىكىش بە سەر پىۋاۋەكەدا ھاۋار دەكەن دەلىن: بەسى لى بار بىكە..

لە كۆتاپىدا تەنھا شتىكى سوكو بچوك دەمىنپەتەۋە، ۋەك پارچە ھاپىشك، يان پىشتىنىك، پىۋاۋەكە دەلىت: تەنھا ئەمە ماۋە كۆتا شتە، كاتىك ھەلى دەداتە سەر پىشتى ۋىترەكە، ۋىترەكە دەمەۋىتە سەر زەۋى توۋان لىدەمىرپىتو پىشتى دەشكىت!!

ئەگەر وردىبىنەۋە، دەمىنن ئەمما شتە سوكەى كۆتاپى، پىشتى ۋىترەكەى نەشكاند، بەلكو ئەمما كۆلۋ بارە گرانەى كاپرا لە ۋىترەكەى بار كىرد بوو، بوو بە ھۆى شكانى پىشتى ۋىترەكە.. ۋىترەكە ھەر ئارامى گىرتو ھەر ئارامى گىرت، ھەتا توۋان نەماۋ بەمما شتە سوكو بچوكە، چۆكى داداۋ پىشتى شكا..

ھۆكارى تەلەقدانى ئەمما ئافىرىتەش، نەچۈۋى بۇ سەردانى خۇشكى پىۋاۋەكەى نىيە، بەلكو كۆمەلە ھۆكارىك كۆۋوونەتەۋە لە كۆتاپىدا بەمما ھۆكارەۋە تەلەقدىرا.. پىشتى بە دەم داخۋازىيەكانى ھاۋسەرمەكەىۋە نەچۈۋە.. ئارمىزۋەكانى بەجى نەھىناۋەۋە خۇشەۋىستى بۇ دەرەپىۋوۋە لە بەرامبەرىدا خۇى بە گەرە زانىۋوۋە رىزى لە بۇچۈۋەكانى

نەگرتوۋەدۇ بەردەمۋام لە پاشەكەۋىتى سۆزدارى ۋە خۇشەۋىستى راکىشاۋەدۇ ھېچ شىنكى باشىشى پاشەكەۋىت نەگرتوۋەدۇ بەردەمۋام مېردەكەى بېرىندار كىرۋەدۇ رۆزىك ھەۋلى نەداۋە بېرىنەكانى ھاۋسەرمەكەى سارپىز بىكات..

ھاۋسەرمەكەى ھەر ئارامى گىرت، ھەر ئارامى گىرت، ھەتا چۇن ئەۋ شتە بچوك سوكە پىشتى ۋىترەكەى شكاند، ئاۋا كېشەپەكى بچوك بوۋ بە ھۇى ئەۋەى ئىتر نەتوانىت ئارام بگىرت ۋە ئەۋە روۋىدا كە روۋىداۋ خىزانەكەى تەلاۋدا..

خۇ ئەگەر ئافىرەتكە ھەۋلى بىدایە پاشەكەۋىتى سۆزدارى خۇى زىاد بىكرىدەۋ بىلاۋانداپەتەۋەدۇ خۇشەۋىستى بۇ دەررېپايەۋ گىرنگى بە خوارىدەن ۋە پىشۋدانى ھاۋسەرمەكەى بىدایەۋ رېزى لە بۇچۈۋەكانى بگىرتايە، ئەۋ كاتە پاشەكەۋىتى چاكەكانى زۇر دىبوۋ، ئەۋسا ئەگەر كارپكى نەشپاۋىشى بىكرىدەۋ، دىپتوانى لە پاشەكەۋەتەكانى رابىكىشىت ۋە خرابەكانى لە زىرپاي چاكەكانىدا ۋە دىبوۋ ۋە دىار نەدەمان..

قوتابىپەكى ھارۋاچ ۋە پىشۋ، كاتىك ھەلەپەكى بچوك دىكات ۋە مامۇستاكەى لىى تۈرە دىپىت ۋە لىى دىمەت ۋە لەپۇلىش دىمىكاتە دىرۋە، قوتابىپەكە سىكلاى خۇى دىرەمىرېت ۋە دىلېت، فلانە ھارپىم ھەلەپەكى لە ھەلەكەى مەن گەۋرەقېشى نەنجامدا، كەچى مامۇستا ۋە مەن سزى نەداۋ ھەر گۈپىشى پېنەدا، ھەلەى مەن تەنھا ئەۋمىندە بوۋ، بە بى پىرس نوكتەپەكى خۇشەم گىرپايەۋە، كەچى ئاۋاى لىكرەم..

ئەم قوتابىپە ئاگادارى ئەۋە نىپە، نوكتەكەى ۋە مەن كۆتا شتى سەر پىشتى ۋىترەكە ۋە بوۋ، كە پىشتى ۋىترەكەى شكاند..

كەۋاتە: ئىمە ھەمۋەمان ھەمىشەۋ بەردەمۋام پىۋىستمان بەۋە ھەپە، لە ھەمۋە شوپىن ۋە دۇل ۋە ئاۋچەپەكدا پاشەكەۋىتى سۆزدارى ۋە خۇشەۋىستى خەلكىمان ھەپىت.. ئافىرەتان پىۋىستە ھەلى بە دىست ھىتانى دلى ھاۋسەرانىان بە دىست بېپىن ۋە بەردەمۋامىش زىياترى لى پاشەكەۋىت بىكەن.. ھەروەھا پىۋانىش بە ھەمان شىۋە.. مىندالانىش پىۋىستە دلى باۋك ۋە دىپكىيان داگىر بىكەن ۋە خۇپان خۇشەۋىست بىكەن.. ھەروەھا مامۇستا لەگەل قوتابى ۋە قوتابى لەگەل مامۇستا ۋە برا لەگەل براۋ بەرپۋەبەر لەگەل فەرمانبەراندەۋ بە پىچەۋانەشەۋە..

بىر كۈرتى..

كاتىك كەسپكى خۇشەۋىست تەنھا ھەلەپەك دىكات، چاكەكانى ھەزاران تىكاي بۇ دىكەن..

وتەنى كارىگەر..

خۇ قەسە پارەى تىناچىت!! دىبا گويمان لە قەسەمەكى خۇشيش بىت!! ئەمە قەسەى ئافەرتىكى ھەزار بوو، كاتىك سكالانى لە مىردەمەكى دىمەردو گەلەى لىدەمەردو.. راستە ھاسەرمەكى خواردن و جل و بىمەرگ و ھەموو پىداوېستىەكانى، بۇ دابىن كەرد بوو، بەلام لەگەل خىزانەكەيدا قەسە شىرىن نەبوو.. شارمەزەنى لە ھونەرى وتەى خۇشدا نەبوو..

كەسانى ژىرو بلىمەت، كۆكن لە سەر نەوەى گەنگەرتىن خالى بەھىزى فرۇشيارى زىرەك بىرىتە لە: زمان شىرىنى و قەسە خۇشى.. كاتىك كىپارىك دىت بۇ لای، خىرا خىرا دىبارەى دىمەكەتەموو دەلىت: چاومەم.. ھەرموو.. وازى لى بەھىنە با لە سەر خۇمان بىت.. ماندوو بوون بۇ بەرپەزەت، ماھى كامەرانىە.. ھەرومەھا گەنگەرتىن خالە بەھىزەكانى سەرتىرىش بىرىتە لە زمان شىرىنى و قەسە خۇشى.. جارى وا ھەيە ئافەرتىك لە رادەبەدەر ھاسەرمەكى خۇش دەوېت، لەبەر نەوەى قەسە شىرىنە و زمان شىرىنە، ھەر چەندە ھاسەرمەكى كەسىكى چەروك و جوانىش نەبىت..

بىر دىت گەنجىكى تازە پىگەشتوو ھەبوو، تەواناھەكى سەپىرى لە رازى كەردنى كچاندە ھەبوو.. زۆرىك لە كچانى بە خۇشەوېستى فرىودا بوو، نەوەى جىگەى سەرسامى بوو، نەوە بوو خاومنى ئۆتۆمبىلىكى مۇدىل بەرزو گىرھانىكى پىرىش نەبوو، بە ئارەزووى خۇيان دىارىيان بۇ بىرەت..

گومانىش نەبەى كەسىكى رۇخ سوک و جوانىش بوو بىت، داواكارم خۇداى پەرورەدگار بە بىنىنى دىمەنى ئاشىرىنى ئەو گەنچە تاقىت نەكەتەمو!! تەنھا خاومنى زمانىكى ھەنگوینى بوو، بەردى دىمەرد بە ئا، بە زمانى ئەو كچانەى رازى دىمەردو ھەلى دەخەلەتەند!!

دەى ھەولەدە بە جوانترىن وشە بەرامبەرمەكتە بدوینە، كاتىك كەسىك بىت دەلىت: فلانە كەس داواى كارىكت لىدەمەم.. بلى: ھەرموو.. خەزمەتى كەسانىكەم كەردووومو كارم بۇ كەردوون، ھاوتای پىلاوگەكى بەرپەزەت نەب.. ئەم شىوازە جوان و تە شىرىن و خۇشانە، لەگەل دايك و باوك و ھاسەرو مىندال و ھاوړىكانتدا بەكار بەھىنە، لەبەر نەوەى ھەرگىز زىانت پىناگات و ەمو جادوگەر، دىتوانىت بە بەكارھىنانى شىوازو گوشتارو رەفتارى

جوان، چادو لە خەلکی بکەیت..

سەیری ئەم دیمەنەى جەنگى حونەینى ئىماندارانى پشتیوانانى مەدینە بکە.. پشتیوانان، ئەو ئىماندارانە بوون لە جەنگى بەردا شان بە شانى پېغەمبەرى خودﷺ دژى بېباومەران جەنگان و کوشتاریان کرد.. لە جەنگى ئو خودیشدا بە هەمان شیوہ.. لە جەنگى خەندەفیشدا بە توندترین گەمارۆ، گەمارۆدران.. لەگەڵ پېغەمبەرى خودﷺ بەردەوام بوون، هەتا شاری مەککە رزگار کرا، پاشان بەرمو جەنگى حونەین کەوتنە رێ.. لە سەرمتای دەست پیکردنى جەنگى حونەیندا، موسلمانان نارهەمت بوون و زۆربەیان بۆلەمیان لیکردو تارادەیک شکان.. پېغەمبەرى خودﷺ سەیری هاوەلانى کرد، بە بەرجاویەو هەلەمەتاتن و رایان دەکرد!! هەر بۆیە هاواری لە پشتیوانان کردو بانگی کردن.. ئەوانیش بە دەم بانگەکەى پېغەمبەرى خودﷺ هاتن و گەرانەموو ریزمکانیان ریکخستەموو کەوتنەو جەنگ و کوشتار.. گەردنیان کرد بوو بە قەلغان بۆ پاراستنى پېغەمبەرى خودﷺ، هەتا بېباومەران شکان و سەرکەوتن بۆ موسلمانان گەراپەوہ..

جەنگ کۆتایی هات و دەستکەوتەکان کۆکرانەموو هەموو جاومەرى بوون، پېغەمبەرى خودﷺ بەشیان بدات، لەبەر ئەوەى هەر کەسەو بیری لە برسیتی و نەبوونی مالى و مندال و کەس و کاری دەکردەموو هیوای دەخواست، لە دەستکەوتەکە شتیکی وای بەربکەوێت، بۆ ئەوەى کەمێک حالى مالى و مندالی پێ باش بکات..

پېغەمبەرى خودﷺ بانگی ئەفرەمى کورى حابسى کرد، کە تازە موسلمان ببوو، سەد و شترى پێدا.. پاشان بانگی ئەبوسوفیانى کردو سەد و شترى دا بەویش.. پېغەمبەرى خودﷺ بەردەوام سەرومت و سامانى بە سەر خەلکانى شاری مەککەدا دابەخشىوہ، لە کاتیکیدا بە هاوتای خەلکانى مەدینە، قوربانیان نەداوو، وەکو ئەوانیش لە پێناوی نیسلامدا تێنەگۆشا بوون..

کاتیک پشتیوانانى مەدینە ئەم حالەیان بە چاوی خوێان بینی، هەندیکیان لە ناو خوێاندا بە یەکتریان دەوت: خودا لە پېغەمبەرى خودﷺ خوش بێت، بەشى قورمیش دەمات، بەلام بەشى ئیمە نادات، خو هیشتا شمشیرمکانمان خوینی قورمیشی لێدەتکی!! کاتیک سەعدى کورى عوبادەى گەورمیان، هەست بەمە دەکات، دەچیت بۆ لای پېغەمبەرى خودﷺ و پێی دەلێت: ئەى پېغەمبەرى خودﷺ هاوەلانت لە پشتیوانان ناواو ناوا دەلێن..

پېغەمبەرى خودﷺ دەفرەمویت: ئەى سەعد تۆ چى دەلێیت؟ سەعدﷺ دەلێت:

منیش كەسيكەم لە ھۆزەكەم..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەستى كرد، پېويستە چارەسەرى ئەم بابەتە بکات و زیاتر بچیتە دلپانەو، ھەر بۆیە ھەرمووی: دەى پشتیوانانم بۆ كۆ بکەرەو، کاتیک كۆبوونەو، پېغەمبەرى خودا ﷺ سوپاسى پەرورەدگارى کردو پاشان ھەرمووی: ئەى خەلکانى پشتیوانان، پېم گەشتوو و چیتان وتوو..

ئەوانیش دەلین: گەورەو سەرکردەکانمان ھیچیان نەوتوو، ئەگەر ھەسەمەكیش کرا بێت، ھەندیک لە خەلکە ئاساپیەکانمان ئەو ھسانەیان کردوو! پاشان پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرمویت: ئەى كۆمەلانى پشتیوانان، ئەى ئیو گومراو سەرلېشیواو نەبوون؟! ئەى خودا بە ھۆى منەو رېگەى نیشان نەدان و رېنمایى نەکردن؟! ھەموو وتیان: بەلى.. وابوو..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووی: ئەى ھەزار نەبوون، پەرورەدگار دەولەمەندى کردن؟! ئەى دۆژمنى يەكتر نەبوون، خودای پەرورەدگار دلەکانى يەك نەخستن و نەیکردن بە برا؟! وتیان: بەلى.. وابوو..

پاشان پېغەمبەرى خودا ﷺ و ھاوەلانیش بیدەنگ دەبن و چاومر دىمەن، پاشان پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرمویت: ئەو بۆ وەلام نادنەو بیدەنگن؟! ئەوانیش دەلین: بلین چى و وەلامى چیت بدەینەو، ھەموو ھەزل و پەو پایەيەك ھەر بۆ خودای گەورەو پېغەمبەرەكەمەتى ﷺ..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووی: ئەگەر بتان و پستايە، دىتان توانى بلین: کاتیک ھاتى بۆ لامان، خەلکى بە درۆيان خستیتەو و ئیمە بە راستمان زانیت.. لاواز بوویت و ئیمە سەرمان خستیت.. دەريان کردیت و ئیمە دالەو پەنامان دایت.. بەم وتە جوانانە، ھەست و سۆزى بزواندن و پاشان ھەرمووی: ئەى خەلکانى پشتیوانان، ئایا رازى نابن خەلکى بە وشتر و مەر و بزەو برونەو و ئیویش پېغەمبەرى خودا ﷺ لەگەل خۆتاندا بەرنەو بۆ مالەکانتان؟!

ئەگەر خەلکى ھەموو بە شیوو دۆلێکدا برۆن و پشتیوانانىش بە شیوو دۆلێکدا برۆن، ئەوا من ئەو شیوو دۆلە دەرگەم بەر، کە پشتیوانان گرتویانەتە بەر.. سویند بەو خودایەى گيانى محمدى بە دەستە، ئەگەر كۆچ کردن نەبووایە، ئەوا پیاویك دەبووم لە پشتیوانان.. خودایە لەگەل پشتیوانان و نەوێ پشتیوانان و نەوێ پشتیواناندا بەسۆزو میهرمان بە..

بەشتىوانان كاتىك گۆپيان لەم وتە پىرۆزانەى پېغەمبەرى خودا ﷺ بوو، دەستيان كرد بە گريان، ھەتا ھرمىسك رېشى تەر كردن و وتيان: ھەموومان رازىن پېغەمبەرى خودا ﷺ بەش و پشكى نېمە بېت.. پاشان ھەموو بلا و ھيان لىكرد..

ئاي پېغەمبەرى خودا ﷺ چەندە رەھوش بەرزو جوانىت!! دەگىرنەو ھە مىسر پياوئىكى ستمەكار ھەبوو بە ناوى پاشا.. ئەم پياو ھەند كىلگەپەكى كشتوكالى ھەبوو.. كارگوزارو رەنجبەرو خزمەتگوزارەكانى بەر دەستى، زۆر نازار دەداو زۆرى كار پىدەكردن.. رۆژ ھاتو رۆژ رۆي، پاشا زەمى و زارو كشتوكالەكەى لە دەست چوو.. لە دواى دەولەمەندى ھەزار كەوت و مال و مندالەكەى رەوت و رەجالو بەرسى بوون و ھىچ سەرجاوپەكەى بژىوئىشى نەبوو، چگە لە كارى كشتوكالىش، ھىچ كارىكى تەرى نەدەزانی..

پاشا ھەستاو كەوتە گەران بە دواى دۆزىنەو ھەى كارىكدا، بەلام چ كارىك؟! رەوى كەردە كىلگەى پەكەك لەو كەسانەى سەردەمانىك لە لای كارىان كەرد بوو، زۆرىش نازارى دابوو.. زۆر بە داماو ھەو، چوو بەردەم خاومەن كىلگەكەو داواى كەرد كارى لە لا بكات، جا مېو ەرنىن بېت، داربەرىن بېت، بژار كەردن بېت، يان ھەر كارىكى تەر..

كابرەى خاومەن كىلگە كاتىك پاشاى بىنى، بە رەویدا ھەلشاخا و تى: تۆ لە لای مەن كار بەكەيت؟! تۆى خۆ بە گەورمەزان و ستمەكارى دىل رەق!! سوپاس بۆ خودا كە دوعاكانى و مەرگرتىن و ئەوا سەرشۆرى كەردوويت، پاشان لە كىلگەكەى دەرى دەكات.. پاشا بە دلەنگى ھەو دەروات و ھاجەكانى بە دواى خۆیدا پەل كىش دەكات، ھەتا دەكاتە كىلگەى پەكەكى تەر لەوانەى كە پېشتەر زۆرى نازاردا بوون، ئەوئىش بە ھەمان شىو ھەى خاومەن كىلگەى پەكەم دەرى دەكات..

پاشا بۆ لای كەسى سىيەم دەروات و دەپەوئەت ئەمىشيان تاقى بكاتەو.. كاتىك خاومەن كىلگەى سىيەم پاشا دەبىنىت، سەرسام دەبىت، ئەمىش بە دەست پاشاوە ستمەو نازارىكى زۆرى چەشتەو.. بە ھەر حال پاشا ھاتە قسەو وتى: مندالەكانم زۆرىان بەرسىو بە دواى كارىكدا دەگەرپەم..

خاومەن كىلگەكە وىستى زۆر زىرمەكانە تۆلەى خۆى لە پاشا بەسەنئەتەو، ھەر بۆيە زۆر بە گەرمى پېشوازى لىكردو پىي وت: ياخوا بە خىربىيەت پاشا، بە راستى كىلگەكەم روناك كەردەو.. پاشاى گەورە ھاتوو بۆ كىلگەكەى مەن؟! زۆرى بە پاشادا ھەلدا، ھەتا فرىویداو بەم قسە برىقەدارانە، سەرى كەرد، پاشان وتى: تەنھا يەك كارم ھەيە، بەلام

نازانم لەگەل تۆدا دەگونجىت يان نا؟

ئەمىرۇ كىلگەكەم دەكىلەم، دووگا گاسنەكانيان را دەكىشا، گايەكى رەش و يەكىكى سىي، بە داخەوہ ئەمىرۇ گا رەشەكەيان نەخۇشەو ناتوانىت كار بكات، گاسپىەكەش ناتوانىت بە تەنھا گاسنەكان رابكىشىت، دەمەوئىت ئەمىرۇ لە جىگەى گا رەشەكەيان كار بكەيت!! تۆ زۆر بەھىزىت پاشا.. تۆ سەركرەدى.. تۆ ھەمىشە پېشەرەومانى..

پاشا كاتىك گويى لەم پىياھەلدانانە دەبىت، زۆر بە شانازىيەوہ، دەجىت بۆ لای گا سىپىەكەو بە يەكەوہ دەست بە كىلانى كىلگەكە دەكەن.. خاومەن كىلگەكەش لەگەل گا سىپىەكەدا پاشا دەبەستىتەوہو زوو دوو بارەى دەكاتەوہو دەلئىت: ئەى باشتىن پاشاى جىھان.. ئەى بەھىزو پالەوان.. پاشان خاومەن كىلگەكە سواری گاسنەكان دەبىت و بە قامچىەكەى دەستى بە گا سىپىەكەدا دەكىشى، گا سىپىەكەش كاتىك دەجولئ و ھىز دەداتە خوئ، پاشاش لەگەل خوئدا رادەكىشى..

بەلئ.. پاشا ھەر لە بەيانىيەوہ تا ئىوارە وەكو كەسىك ژىرى لە دەست دابىت، لە جىگەى گا رەشەكە جوت دەكات، كاتىك ئىوارە دادىت، خاومەن كىلگەكە ھەبلەكان لە مل و شانى پاشا دەكاتەوہو دەلئىت: بە راستى كارپكى زۆر باشت كرد..

ئەى پاشا.. ئەمىرۇ خۇشتىن رۆژى تەمەنمە.. پاشان پاشا كرىكەى وەردەگرىت و دەگەرپتەوہ بۆ مالەوہ.. شان و مى برىندار ببوون و خوئ لە ھاجەكانى دەچۆراو ەمرەق ھەموو گيانى داگرتبوو، بەلام ھىشتا بەنچەكە بەرى نەدابوو..

كاتىك دەگەرپتەوہ، مەندالەكانى پرىسارى لئىدەكەن و دەلئىن: كارت دۆزىيەوہ؟! پاشاش زۆر بە شانازىيەوہ دەلئىت: بەلئ.. مەن پاشام پاشا، چۆن كار نادۆزىمەوہ؟!

مەندالەكانى دەلئىن: دەى چ كارىكت كرد ئەمىرۇ؟! پاشاش لە وەلامدا دەلئىت: ھا.. چ كارىكەم كرد؟! ئىتر بەرە بەرە خەرىك بوو بەنچەكە بەرى دەداو بىرى كەوتەوہ، ئەمىرۇ چيان بە سەر ھىناوہ، كەمىك بېدەنگ بوو، پاشان وتى: ئەمىرۇ لە جىگەى گا رەش كارم كرد!!

برىار..

كاتىك دەدوئىت، جوانترىن وشە ھەلبرئەرە،
ھەر وەك چۆن جوانترىن ميوە ھەلدمبرئىرت..

نزاۋ پارانەۋە..

لېرىمدا نامەۋىت باسى قەزىل ۋ گەۋرەبى نزاۋ پارانەۋە شىۋازو مەرچەكانى گىرابوۋنى بىكەم، لەبەر ئەۋەى پەيوۋىدى بە باسەكەمانەۋە نىيە، بەلكو مەبەستەم ئەۋەىيە، چۆن بتۋانين لە رېگەى نزاۋ پارانەۋەۋە، خۇشەۋىستى خەلكى بە دەست بەيىنن و دلىان كەمەند كېش بىكەين؟!

پېغەمبەرى ئازىزىش ﷺ لە پەروەردگار پاراۋەتەۋە، بۇ ئەۋەى بۇ سەر جۋانترين و رەۋىشت و ئاكارمگان، رېنمايى بىكات..

دەگەرپېنەۋە بۇ بابەتەكەى خۇمان، چۆن بتۋانين نزاۋ پارانەۋەمگان، بۇ بە دەست ھىنانى خۇشەۋىستى خەلكى بەكار بەيىنن؟! بە شىۋەمەكى گشتى خەلكى پىيان خۇشە لە پەروەردگار بۇيان بىپارپىتەۋە، ھەتا لە كاتى سلاۋ كىرنىشدا، پىيان خۇشە لەگەل ھەۋال پىرسىندا، دوعايان بۇ بىكەيت و بۇيان بىپارپىتەۋە بلىيت: خودا بت پارپىت و دامەزراۋت بىكات..

كاتىك كەسىك دەبىنيت، مىندالەكانى لەگەلىدان، پىي بلى: خودا بە مىندالەكانت چاۋو دلت رۆشن بىكات.. خودا وايان لى بىكات لەگەلتدا زۆرباش بن و خىزمەتت بىكەن.. مىن خۇم كارىگەرى نزاۋ پارانەۋەم تاقى كىرۋتەۋە، كە چۆن نزاۋ پارانەۋە، بوو بە ھۋى رېنمايى كەسىك..

پەك دوو سالىك لەمەۋبەر، كەنالىكى ئاسمانى، لە شەۋىك لە شەۋانى مانگى رەمەزانى پىرۋىزدا، بۇ بەرنامەپەكى راستەۋخۇ بانگىشتيان كىردم.. بەرنامەكەش لە شارى مەككەۋ لە پەككەك لە مىۋانخانەكانى بەرامبەر ھەرەمى پىرۋىزدا بوو.. لە بارەى مانگى رەمەزانەۋە قىسەم بۇ كىردن و ئامادىۋوانىش، لە پەنجەرەكانى مىۋانخانەكەۋە سەپرى كەعبەى پىرۋىزان دەكرىد سۇپانەۋەى مۇسلمانان بە دەۋرىدا، دىمەنىكى سەرنج راكېش و ئىمانى جۋانى بە بەرنامەكە بەخشى بوو..

دىمەنەكە ھىندە كارىگەر بوو، تەنانەت پىشكەشكارى بەرنامەكە دەستى كىرد بە گىريان.. ئەۋەى لە لامان ناخۇش بوو، دىمەنى تەنھا پەككەك لە ۋىنەگرەكان بوو، ئەۋ ۋىنەگرە بە دەستىكى ۋىنەى بەرنامەكەى دەگىرت و بە دەستەكەى تىرى جگەرى

دەكشاشا! بە شېۋىمىكە جىگەرەى دەكشاشا، دەك ئەۋەى بىھەۋىت تەنھا ساتىكى بۇ پەرگەردى سىھەكانى لە دوكلەى جىگەرە لە دەست نەچىت!!

ئەم دىمەنە بىزارى كەردم خەرىك بوو دوكلەى جىگەرە منىش و پىشكەشكارەكەش بىخىكىنىت، بەلام دەبوۋايە نارامم بىگرتايە، لەبەر ئەۋەى بەرنامەكە راستەوخۇ بوو.. بەرنامەكە كاتىزمىرىكى تەۋاۋى خايناندو سوپاس بۇ خودا بە رىك وپىكى كۆتايى پىھات..

دەۋاى بەرنامەكە وپنەگرەكە ھات بۇ لام، جىگەرەكەشى ھەر بە دەستەۋە بوو، بە گەرمى سوپاسى كەردم منىش پىم وت: ھەرۋەھا سوپاس بۇ تۇش كە نەركى وپنەگرتنى ئەم بەرنامەمەت گرتە ئەستۇ، تەپەكەشم ھەپە ئەگەر لىمى ۋەرىگى.. وپنەگرەكە وتى: ھەرموو.. ھەرموو..

ۋەم: جىگەرە.. قەسەكەى پى بىرىم وتى: نامۇزگارەم مەكە، بە خودا ھىچ سودىكى نىپە ياشىخ..

ۋەم: باشە.. تەنھا گوپم لى بىگرە.. تۇ دەزانىت جىگەرە ھەرامە، پەرۋەردىگارىش دەفەرەۋىت..

دوبارە قەسەكانى پى بىرىم وتى: ياشىخ كاتى خۇت بەفەرۋە مەدە.. چەل سالا مەن جىگەرە دەكشاش.. جىگەرە چۆتە ناو خۇپن و دەمارەكانەۋە.. ھىچ سودى نىپە زۇرىان لەگەل ۋەتووم..

ۋەم: ھىچ سودى نىپە؟

شەرم گرتى وتى: دەى لە پەرۋەردىگار بۇم بىپارىۋەم دەۋام بۇ بىكە.. دەستىم گرتو ۋەم: ۋەرە لەگەل..

ۋەم: بۇ كۆى؟

ۋەم: ۋەرە با سەپىرىكى كەعبەى پىرۋز بىكەين.. لەبەر پەنجەرەكەدا ۋەستەين و سەپىرى كەعبەى پىرۋز مان دەكرد، بىست بە بىستى ھەرم خەلەك بوو.. بە راستى دىمەنەكە زۇر سەرنج راكىش و كارىگەر بوو، ۋەم: ئەو خەلەكە دەبىنى؟ ۋەم: بەلى..

ۋەم: ھەر يەكەى لە شۇپىنىكەۋە ھاتوون.. ھەپانە سىپى و ھەپانە رەشەن.. ھەپانە ھەزارو ھەپانە دەۋلەمەندەن.. ھەپانە ھەرمەن و ھەپانە ھەجەمەن، ھەمەۋە لە پەرۋەردىگار دەپارىنەۋە بۇ ئەۋەى لىپان خۇش بىت..

ۋتى: راستە..

ۋتم: دەى ھەز دەكەيت، ئەۋەى خۇدا بەۋانى بەخشیۋە، بە تۆشى بېەخشیت؟

ۋتى: بەلى..

ۋتم: دەى ھەر دوو دەستت بەرز بەرمەۋە، مەن دەپارمەۋە تۆش بلى: نامەن..
دەستم بەرز كەرمەۋە ۋتم: خۇدايە لىت خۆش بېت.. ۋتى: نامەن.. ۋتم: خۇدايە پەلەى
بەرز بەكەيتەۋە لەگەل خۆشەۋىستانىدا لە بەھەشتەكەتدا كۆيان بەكەيتەۋە..

بەردەۋام بۆى دەپارمەۋە، ھەتا دلى نەرم بوو، پاشان ھەر نامىنى دەكردو دەستى
كرد بە گریان، كاتىك ۋىستم كۆتايى بە پارانەۋەكانەم بەيىنم، ۋتم: خۇدايە ئەگەر ۋاز
لە جگەرەكېشان دەھىنىت، ئەۋا ئەم دوعاۋ پارانەۋەكانەم لىۋەرگەر، ئەگەر نا لەم
پارانەۋەكانەم بېبەشى بەكە.. ۋيىنەگرەكە بە تەۋاۋى دايە پەرمەى گریان ۋ بە دەستەكانى
رۇخسارى شاردەۋە لە ھۆلەكە چوۋە دەرى..

دەۋى چەند مانگىك، جارىكى تر بۆ نوسىنگەى ھەمان كەنالى ئاسمانى پېشوو،
بانگەيشت كرامەۋە، كاتىك چوۋە ژوۋرەۋە، پىۋايك زۆر بە گەرمى پېشۋاۋى لىكردم،
پاشان سەرى ماچ كەردم، ھەرۋەھا ۋىستى دەستىش ماچ بەكات، ۋتم: سوپاسى ئەۋ ھەموو
رېزو خۆشەۋىستىمەت دەكەم، بەلام بېۋرە مەن ناتناسم..

ۋتى: پېش دوو سال، ئامۇژگارى ۋيىنەگرىكت كەرد، بۆ ئەۋەى جگەرە نەكېشیت؟
ۋتم: بەلى..

ۋتى: دەى مەن ئەۋ كەسەم، سوپىند بە خۇدا ياشىخ لەۋ كاتەۋە، تاۋەكو ئىستا جگەرەم
نەكېشاۋە..

جارىكى تریان بە ھەمان شىۋە، لە دەۋى ۋتارىكەم لە ۋمرزى ھەجدا، گەنجىك ھاتو
پەرسىارى كەردو ۋتى: لە مەراسىمى ھەجدا مەن ۋ نەنكەم ۋ خوشكىكەم بوۋىن، زۆر قەرمبالغ
بوو.. پەرسىارەكەى كەردو ۋەلامە دايەۋە.. گەنجەكە لەبەر ئەۋەى زۆر لىم نەزىك بېۋە،
بۆنى جگەرەى لىدەھات، پەرسىارم كەردو ۋتم: جگەرە دەكېشى؟

ۋتى: بەلى..

ۋتم: داۋاكارم پەرومردگار لىت خۆش بېت ۋ ھەجەكەشت لى ۋ مەربەرىت، ئەگەر لەم
ساتەۋە ۋاز لە جگەرەكېشان بەيىنىت..

گەنجەكە بېدەنگ بوو، بە روۋنى كارىگەرى قەسەكانىمى لە سەم ديار بوو.. لە دەۋى
ھەشت مانگ، لە شارىك ۋ تارم ھەبوو، سەپىرم كەرد گەنجىكى بەرپىز لە لای دەركاى

مىزگەۋتەكە چاۋمىزىم دىمىكەت، بە گەرمى پىشۋازى لىكردىم و تى: دەمناسىت؟

وتى: نەخىر.. وتى: مىن ئەۋ گەنجەم، كە لە ۋىمىزى ھەجدا ئامۇزگارىت كىردىم، بۇ ئەۋى ۋاز لە جگەرمىكىشان بەيىنم.. مۇژدە بىت، سۈيىند بە خۇدا لەۋ كاتەۋە جگەرم نەكىشاۋە.. دەستىم گۈشى ۋىزاتىر ھاندىۋ پاشان رۇيىشتم..

ھەستىم كىردىم، نىزاۋ پارانەۋە بۇ خەلىكى، لە كاتىكىدا خۇيان گۈى بىستى بن، كارىگەرى باشترىان لە سەر دروست دىمىكەت ۋىزاتىر پىيى دىلخۇش دەبن.. كاتىك گەنجىك دەمىنى، لەگەل باۋىك داپكىدا چاكەكارە، پىيى بلى: خۇدا پاداشتت بىداتەۋە سەرفرازىت بىكات ۋە لە پاشەرۇژدا مىندالەكانى تۇش، لەگەلندا ئاۋا چاكەكار بن.. بە دىنپايىپەۋە بەم دوعايانە، ۋىزاتىر ھانى دەمدىت..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ بە ھۈى دوعاۋ پارانەۋە، كارىگەرى لە سەر خەلىكى دروست كىردۈۋە خۇشەۋىستى بە دەست ھىنانۋن..

تۈفەيلى كۈرى ەمەر، گەۋرەۋ دەمراسىتى ھۈزى دۇس بوۋ، رۇژىك بۇ پىداۋىستىەكى دىت بۇ مەككە، گەۋرمىكانى قورمىش دىمىرسن تۈفەيلى، پىغەمبەرى خۇداش ﷺ بىبىنىت ۋە مۇسلمان بىت، ھەر بۇيە پىيى دەلىن: لىرە پىياۋىك ھەيە، دەلىت پىغەمبەرم، ئاگاداربە لەگەلىدا دانەنىشىۋ گۈى لە قىسەكانىشى مەگرە، لەبەر ئەۋى كەسىكى جادۈگەرەۋ نەگەر گۈيى لى بگرى، ھۇش ۋىرپىت لە دەست دەمدىت..

تۈفەيلى دەلىت: سۈيىند بە خۇدا ئەۋەندە قىسەيان بۇ كىردىم، لە ترسا ھەندىك لۈكەم كىردە گۈيچكەمەۋە، بۇ ئەۋى گۈيىم لە قىسەكانى نەبىت..

پاشان دەلىت: چوۋم بۇ كەعبەۋ پىغەمبەرى خۇداش ﷺ بىنى لە نىزىك كەعبەۋ پىرۋز نۇيىزى دىمىكەت، كەمىك لىيى نىزىك بوۋمەۋەۋ گۈيىم لە ھەندىك لە ۋتەكانى بوۋ، زۇر بە لامەۋە جۋان بوۋ.. لە دلى خۇمدا ۋتەم: داپىكت رۇلە رۇت بۇ بىكات!! خۇ لای خۇى مىن پىياۋىكى ژىرو تىگەپىشتوۋم، بۇجى گۈى لەۋ پىياۋە نەگرم، ئەگەر قىسەكانى باش بوۋن، ئەۋا ۋمىريان دىمىكەت، خۇ ئەگەر خراپىش بوۋ، ئەۋا ۋازيان لىدېنم..

چاۋمىزىم كىردىم، ھەتا لە نۇيىزىمەكى تەۋاۋ بوۋ، بەرمە مال كەۋتە رىۋ مىنىش شۈيىنى كەۋتەم، ھەتا بە شۈيىنىدا چوۋمە ژوۋرەۋەۋ ۋتەم: ئەى مىمىد ھۇزەمىت ئاۋاۋ ئاۋا دەلىن، ئەۋەندەيان باسى تۇ بۇ كىردىم، ھەتا لۈكەم خىستە گۈيىم، بۇ ئەۋى گۈيىم لە قىسەكانت نەبىت، بەلام كاتىك گۈيىم لە قىسەكانت بوۋ، زۇر جۋان بوۋن!! ھەندىك قىسەم بۇ بىكە.. پىغەمبەرى خۇداش ﷺ رۇخسارى گەشاپەۋەۋ ھەندىك قورئانى بۇ خۇيىندۈ باسى

ئىسلامى بۇ كرد..

توفەھىل بىرى كىردىمۇ، رۆژ بە رۆژ لە خودا دوور دىمكەيۋىتەمۇ.. ھەتا ئىستاش بەردو دار دىمپەرستىت، لە كاتىكدا چەندىك داوايان لى بىكاتو لىيان بىپارۋىتەمۇ، نە گوۋيان لىيەو نە وەلامىشى دىمەنەمۇ.. پاشان بىرى لە دواى مۇسلمان بوونى كىردىمۇ، چۈن واز لە ئاينى خۇيىو باوو باپىرانى بەيىنىت؟! نەى خەلكى چى بىدەللىن؟! نەى ئەو ھەممو سىرومتو سامانەى كە كۆى كىردىمۇ؟! نەى چى لە كەس و كارو مالو مىندالى بىكات؟! بە بىدىمىنگى بىرى دىمىردىمۇمۇ ژيانى دونىاو دواۋۇژى بەراورد دىمىردىمۇ، لەپەر ژيانى دونىاي ھىرېداو باومشى بۇ ژيانى دواۋۇژى كىردىمۇ..

بەلى.. بىريارى مۇسلمان بوونى دا، كى پىيى خۇشە، با پىيى خۇش بىتتو كىش پىيى ناخۇشە، با پىيى ناخۇش بىتت.. خەلكى سىر زىمى چىيان پىيى دىمىرتىت، ئەگەر پىرومىردىگار لە ئاسمانەمۇ لىيى رازى بىتت؟! مالو سىرومتو سامانى بە دىست پىرومىردىگارمۇ لە ئاسمانەمۇ بۇى دىپارى كىردىمۇ.. ساغىو نەخۇشىو پىلەوپايەو ژيانو مىردنى ھەمموى لە لاي پىرومىردىگارى زىمىو ئاسمانەكانە.. ئەگەر پىرومىردىگار لىيى رازى بىتت، گىرنگ نىيە ھەممو خەلكانى سىر زىمى لىيى نارازى بن..

وليت الذي بيني وبينك عامر   وبينني وبين العالمين خرابُ
إذا صح منك الود فالكل هين   وكل الذي فوق التراب ترابُ..

بەلى.. توفەھىل مۇسلمان بوو، پاشان بە ھىممەتلىكى بەرزىمۇ، وتى: نەى پىيغەمبەرى خودا ﷺ من پىياۋىكى دىستو قىسە رۇيشتووم لە ھۆزمەكەمدا، دىمىرپىمەمۇ بۇ لايان و بانگىيان دىمىكەم، بۇ ئەمۇى ئەوانىش باومىر بەيىنن و مۇسلمان بن.. توفەھىل بەپەلە گەراپەمۇ بۇ لاي ھۆزمەكى.. دۆل بە دۆل و شىو بە شىو، ھەتا گەيشتەمۇ ئەو ناۋچەپەى كە ھۆزمەكى تىيادا نىشتەجىن..

كاتىك گەيشتەمۇ ناۋچەكەى خۇيان، باۋكى كە پىياۋىكى پىر بوو، ھات بۇ لاي.. توفەھىل وىستى مۇسلمان بىتت، ھەر بۇيە پىيى وت: باۋكە نە باۋكى مىنىو نە مىنىش كورى تۇم..

باۋكى ترساو وتى: ناخر بۇچى كورمىكەم؟!

توفەھىلىش دىللىت: مۇسلمان بوومۇ شوين محمد ﷺ كەوتووم..

باۋكىشى دىللىت: كورى شىرىنم ئاينى مىنىش، ئاينى تۇيەو ئەوا مۇسلمان بووم.. توفەھىل دىللىت: دىى بچۇ خۇت بشۆرمۇ جىل و بەرگى خاۋىن لەبەر بىكەو پاشان و مىردىمۇ،

بۇ ئەۋەى فېرى ئەۋ شتانتەى بىكەم، كە فېرى بووم..

باشان توفەىل رۆىشتەۋە بۇ مالهۋەۋ خېزانەكەى پېشۋازى لېكردو بە ھەمان شېۋە ئەمېش مۇسلمان بوو.. باشان توفەىل مال بە مال دىگەرۋا لە سەر رېگەكان دىمۇستەۋ بانگى خەلەكەكەى دىكرد، بۇ ئەۋەى مۇسلمان بنو باۋەر بېئىن، بەلام خەلەكەكە نامادە نەبوون ۋاز لە پەرسىنى بىتەكانىان بېئىن..

ھەر بۇيە توفەىل توۋرە دىمىتەۋ دىگەرپتەۋە بۇ مەككەۋ دەچىتە خىزمەت پېغەمبەرى ﷺ ۋ پېى دەلىت: ئەى پېغەمبەرى ﷺ خۇداﷻ ھۇزى دۇس ياخى بوون ۋ باۋەريان نەھىنا، دەى دوعاىان لېيكە..

پېغەمبەرى ﷺ ھەر دوو دەستى بەرز كىردەۋە بۇ ئاسمان..

توفەىل دەلىت: لە دلى خۇمداۋەتم: تازە ھۇزەكەم تياچوو، بەلام پېغەمبەرى ﷺ خۇداﷻ فەرموۋى: پەرۋەردگار رېئىمى پېشۋازى دۇس بىكە.. باشان رۋوى كىردە توفەىل ۋ پېى فەرموۋ: بىگەرپتەۋە بۇ لای ھۇزەكەم ۋ بانگىان بىكە بۇ ئەۋەى باۋەر بېئىن ۋ لەگەلىشىاندا نەرم ۋ نىان ۋ لەسەر خۇبە..

توفەىل دىگەرپتەۋەۋ ھەموۋىان مۇسلمان بوون ۋ باۋەريان ھىنا..

بەلى.. پېغەمبەرى ﷺ لە رېگەى نزاۋ پارانەۋەكانىيەۋە، لە دىرگاكانى ئاسمانىدا، نەك تەنھا بۇ توفەىل، بەلكو بۇ زۇرپەك لە خەلەكى ئەم كارەى ئەنجام دىدا..

نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ داۋاى لە پېغەمبەرى ﷺ خۇداﷻ كىردو پېداگرى لە سەر ئەۋە كىرد، كە بە ئاشكرا بانگى خەلەكى بىكەن بۇ ئەۋەى مۇسلمان بن..

پېغەمبەرى ﷺ فەرموۋى: ئىمە كەمىن.. نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ زۇر پېداگرى كىرد، ھەتا مۇسلمانان كۆپۈنۈۋەۋ لە داۋى پېغەمبەرى ﷺ خۇداﷻ خۇپىشاندىكىيان كىردو بەرەۋ كەعبەى پىرۇز كەۋتەنە رىۋ كاتىك گەپىشتەنە ئەۋى، نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ دەستى بە ۋتاردان كىردو بانگى خەلەكەكەى كىرد، بۇ ئەۋەى باۋەر بېئىن ۋ ۋاز لە بت پەرسى بېئىن.. بېباۋەريان كاتىك مۇسلمانانىان بەم شېۋىيە بىنى، ۋرۇزان ۋ كەۋتەنە لىدان ۋ نازاردانى مۇسلمانەكان ۋ كۆمەلىكىيان ھېرشىيان بىردە سەر نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ ۋ زۇر نازارىاندا..

عوتبەى كۆرى رەببىيەى بېباۋەر، زۇر بە تۈندى نازارى رۇخسارى نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ دا، بە شېۋىيەك كە دەم ۋ لوتى لىك جىا نەدىكرانەۋەۋ خۇپىنكى زۇر لە دەم ۋ چاۋى ھات، ھەتا ھۇزى بنو تىمى ھۇزى نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ ھاتن ۋ دوۋىران

خسته و مو خستiane پارچه په روپه که و مو بردiane و ه بؤ ماله و ه ..

ئەمەندىمىيان ئازار دابوو، گومانيان وابوو دەمىرىت.. پاشان كەس و كارمەكى گەرەنەو
بۇ كەعبە و تيان: سۆيىد بە خودا ئەگەر ئەبۇبەكر بىمىرىت، ئەوا عوتبە دەكۆزىن..
پاشان رۆيشتەنەو بۇ لاي ئىمامى ئەبۇبەكر رضي الله عنه، كە هېشتا ھۆشى نەھاتبۇو دە نەيان
دەزانی ماو، يان مردووە..

ٻاوڪي نيمامي نه بويهه ڪرڻ ۽ وڪار مڪهي، له ديار سهري ومستا بوون، بانگيان دمگرد، ڪه جي هيچ وه لاميڪي نه دمدانه وه. دايڪيشي له نزيڪيه وه دمگريا. نزيڪ خورناوا بوون، نيمامي نه بويهه ڪرڻ ۽ چاومڪاني هه لٽيان و له پهڪم وشهدا فهرمووي: پڻغهمبيري خود ڪرڻ جي به سه رها ت؟!

خودا لَيْت رازى بِيْت، نَهى نِيامى نُهوبه كَرَّمَه... له خَوَى زيارت خه مى پيغه مبهرى خوداى ﷺ بوو.. باوكى و دايكى و نهوانه‌ى له دهورى بوون، كاتيك گوپيان له قسه يه بوو، هممويان تووره بوون و ههستان برؤن و به دايكيان وت: شتيكى بدمرى بيخوات، به لام نِيامى نُهوبه كَرَّمَه ههردميوته پيغه مبهرى خوداى ﷺ چى به سه رها توهوه؟!

پاشان به دایکی هەرموو: بچۆ بۆ لای ئوم جەمیلی کچی خەتتاب و هەوالی پیڤەمبەری
خودای ﷺ لێ بپرسە.. ئوم جەمیل موسلمان بوو بوو، بەلام باورمەکە ی شاردبۆوه.. دایکی
ڕۆیی، هەتا گەشتە لای ئوم جەمیلە و وتی: ئەبۆبەکری کۆرم پرسیاری محمەت لێدەکات؟!
ئوم جەمیلە لە وەلامدا وتی: من ئەبۆبەکری نە محمەدیش ناناسم، بەلام ئەگەر
حەز دەکەیت، لەگەڵت دێم بۆ لای کۆرمەکت؟

نوم جهميله له گڼ دايكى نيمامى نه بوبه كړد. ده كه وپته رې، هه تا ده گاته لای نيمامى نه بوبه كړ. و دميينيت، كه وتوووه جهسته ی هه موو برينداره، كاتيك بهم حاله وه دميينيت، هاوار ده كات و ده لیت، نه وانه ی وایان ليكردووی، ببيا ورو له رې دمر جوون، هيوادارم پهر و مر دگار ټوله ی ټویان لی بکاته وه..

نيمامي نه بوبه ڪر ﷺ به جهڙي پر برينه وهو به روخساري خويندو پيه وهو
به دلتي گه وري پر له باوردهو، سميري نوم جهميله دهڪاتو دهليت: پيغه ميري
خود ﷺ جي به سهرهاتووه؟

نوم جه ميلهش له وهلامدا دهليټ: نه بوبه کر دايکت گوڼی ليټمانه!!

نیمای نه‌بویه‌گریش ده‌فرمویٔ: مه‌ترسه..

نوم جهميله دهلیت: موزده بیت، پیغمبهری خود صلی الله علیه و آله ساغو سه لامهته..

ئىمامى ئەبۇبەكر دىھەرمۇيت: ئەي لە كۆپىيە؟

ئوم جەمىل دەلىت: لە مالى ئەبى نەرقەمە.. لەم كاتەدا داىكى ئىمامى ئەبۇبەكر ﷺ بە كۆرەكەي دەلىت: دەي ئەو ھەوالى ھاورىكەشت زانى، كەمىك خواردن و خواردنەو ەخۇ.. ئىمامى ئەبۇبەكر ﷺ لە ەلەمدا دىھەرمۇيت: بە خۇداي پەروەردگار، ەتا پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بە ھاوى خۇم نەبىنەم، ەيچ شتىك ناخۇم.. ھاومرپان كەرد، ەتا خەلكى ئارام بوونەو ەپاشان بەردپان بۇ لاي پىغەمبەرى خۇدا ﷺ..

كاتىك ھوونە ژوورەو ەبۇ لاي پىغەمبەرى خۇدا ﷺ، ئىمامى ئەبۇبەكر ﷺ، روخسارى بەرىندار بوو، ەل و بەرگەكانى دىراپوون و خۇپنى لەبەر دەرۋى.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كاتىك بەم شىۋىيە، ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ بىنى ماچى كەرد، پاشان مۇسلمانانىش ماچپان كەرد..

پىغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر دلى پىي سوتا، ەتا بە ئاشكرا بە روخسارى ەو دەرگەوت.. ئىمامى ئەبۇبەكر ﷺ وىستى دلى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ خۇش بكات، ەەر بۇيە فەرموۋى: بە داىك و باۋكەو ە قوربانت بەم، ئەي پىغەمبەرى خۇدا مەن ەيچەم نىيە، تەنھا ئەو ستمەكارو لە رىگە دەر ھوۋە، دەم و ھاوى ئازار دام.. پاشان سەرمەپايى ئەو ەمەو ئازارو بەرسىتى و تىنوۋىيەت، فەرموۋى: ئەي پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ئەو داىكەم و دوعاى بۇ بكة، بەلكو پەروەردگار لە ئاگرى دۆزەخ بىپارپىزىت و رىنمايى بكات.. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دوعاى بۇ داىكى كەرد و ئەۋىش ەەر لەۋىدا باۋمى ەيناو مۇسلمان بوو..

داىكى ئەبۇھورمىرە ەشتا لە سەر دىنى ھۆزەكەي مابوو.. بتى دەرست و بىباۋم بوو.. ئەبۇھورمىرە ﷺ بەردەوام بانگى دەرگەو داۋاى لىدەكەرد مۇسلمان بىت، بەلام داىكى بە كۆپى نەدەكەرد..

رۇژىك دۇبارە بانگى داىكى كەرد، بۇ ئەۋەي باۋم بەيىنىت، بەلام ئەم جارمىان سەرمەي باۋم نەھىنان، قەشى بە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ەت.. ئەبۇھورمىرە ﷺ دەستى كەرد بە گرپان و بەرەو لاي پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كەۋتە رى و رووداۋمەكەي بۇ باس كەرد و داۋاى لە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كە لە خۇدا بىپارپىتەۋە، بۇ ئەۋەي داىكى باۋم بەيىنىت و مۇسلمان بىت..

پىغەمبەرى خۇدا ﷺ لە پەروەردگار پاراپەۋە فەرموۋى: خۇدايە ەيدايەتى داىكى ئەبۇھورمىرە بەدىت.. ئەبۇھورمىرە، بەم پارانەۋمىيە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر دلخۇش بوو.. بە پەلە بەرەو مەلەۋە گەپراپەۋە لە دەرگايدا بۇ ئەۋەي بىچىتە ژوورەۋە..

دايىكى گۈپى لە دىنگى پىي ئەبۇھورمىرە بوو، پىي وت: ئەبۇھورمىرە لە شوپنى خۇت چاومپىيە.. ئەبۇھورمىرە ﷺ گۈپى لە دىنگى خورە خورى ناو دىمىيت و دىزانىت كە دايىكى خۇي دەشوات..

كەمىك لەبەر دەرگا چاومپىيە كرد، ھەتا دايىكى خۇي شۇرى و خۇي گۈرى و جل و بىرگەكانى لەبەر كرد.. پاشان دايىكى دەرگاگەي كىردەو و وتى: ئەبۇھورمىرە.. اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً رسول الله..

ئەبو ھورمىرە ئەمەندە دلخۇش بوو، دىستى كرد بە گىران، بەلام گىرانى ئەمجارمىان گىرانى خۇشى بوو، بۇيە زۆر بە پەلە گەراپەو و بۇ لاي پىغەمبەرى خود ﷺ، بۇ ئەو وى ئەم ھەوالە خۇشەي پىراپگەيەنىت.. كاتىك گەمىشتە خىزمەتى پىغەمبەرى خود ﷺ پىي ھەرموو: ئەي پىغەمبەرى خود ﷺ مژدە بىت.. دۇعاكەت گىرا بوو.. دايىك باومرى ھىنا و مۇسلمان بوو.. پىغەمبەرى خود ﷺ بەم ھەوالە زۆر دلخۇش بوو..

پاشان ئەبۇھورمىرە ﷺ ھەزى كرد پىغەمبەرى خود ﷺ دۇعاى زىاترى بۇ بىكات و زىاتر تووشى خىرو خۇشى بىت، بۇيە داواى لە پىغەمبەرى خود ﷺ كرد و وتى: ئەي پىغەمبەرى خود ﷺ لە خودا بىپارپو، بۇ ئەو وى مەن و دايىك لە لاي ھەموو نىمانداران خۇشەويست بىن و ھەموو نىماندارانىش لە لاي ئىمە خۇشەويست بىن..

پىغەمبەرى خود ﷺ ئەم دۇعايەي بۇ كىردەن و ھەرموو: پەرۇمردگار، ئەم بەندىمەي خۇت و دايىكى لە لاي نىمانداران خۇشەويست بىكەيت و نىماندارانىش لە لاي ئەمان خۇشەويست بىكەيت..

ئەبۇھورمىرە ﷺ دىفەر مۇيت: لە داواى ئەم پارانەومىيەي پىغەمبەرى خود ﷺ ھەر نىماندارىك مەن بىنى بىت، خۇشى وىستووم و لە دلدا شىرىن بووم. رواه احمد والبيهقي..

پۇشنايى..

پەرۇمردگار دىفەر مۇيت: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ.....﴾ (۶۰) غافر. واتە: (ئەي خەلىكىنە پەرۇمردگارتان ھەرموويمەتى: ئىو ھاناو ھاوار بۇ مەن بەيىن، ئەوا مەن دۇعا و نازاتان گىرا دەكەم)..

نەگەر كارەكەيت بۇ جىبەجىن ناكىرىت،

با قىست خۇش بىت..!!

ساتە ۋەختىكى زۇر ناخۇشە، كاتىك كەسىك بۇ پېۋىستىيەكى رووت لىدەنىت،
بەلام ناتوانىت بۇ جىبەجىن بىكەيت ۋە دلى خۇش بىكەيت ۋە بە دلىكى شكاۋە،
جىت دەھىلىت..

بەلى.. جىبەجىن كىردى ۋە بە دەمەۋە چوۋنى خەلىكى، كارىكى زۇر گەۋرەمە..
ئەۋەتا پېغەمبەرى پېشەۋىر دىھەرمۇيت: نەگەر لەگەل براپەكمدا بېرۇم، بۇ ئەۋە
پېۋىستىيەكى بۇ جىبەجىن بىكەم، لە لام خۇشترە لەۋەى كە لەم مزگەۋتەدا (مزگەۋتى
مەدېنە) مانگىك خەرىكى خۇداپەرستى بىم..

بەلام ھەندىك پېداۋىستى جىبەجىن كىردى ناسان نىيە.. مەرج نىيە ھەر كەسىك
داۋاى قەرزىك، يان پارمەكى زۇرى لىكردى، بىتۋانى بىدەمىت.. ھەرۋەھا مەرج نىيە ھەر
كەسىك داۋاى لىكردى لەگەلىدا گەشتىك ئەنجام بىدەمىت، بىتۋانى لەگەلىدا بىچىت ۋە دلى
نەشكىنىت.. مەرج نىيە ھەر كەسىك داۋاى قەلەمەكەى گىرھانت، يان كاتىرۋىرەمەى
دەستى كىردىت، پېشكەشى بىكەيت..

كىشەكەش لەۋەدايە، زۇرەى خەلىكى كاتىك ناتوانىت داۋاكارىيەكەيان جىبەجىن
بىكەيت، دلىان دىمەنچى ۋە لەملاۋ لەۋلا باست دەكەن ۋە بە كەسىكى رەزىل ۋە چىروك
دەست نۇقاۋ ناۋت دەپەن..

كەۋاتە: ئەى جى بىكەين؟! ھەۋلىدە زۇر زىرەكانە خۇت رىزگار بىكەۋ نەگەر كارو
داۋاكارىيەكەيت بۇ جىبەجىن ناكىرىت، ھىچ نەبىت قىست لەگەلىدا خۇش بىت..

لاخىل عندك تەدبىھا ۋەلامال فلىسەد النطق إن لم تسعد الحال..

كەسىك دەزانىت بەم نىزىكانە گەشتىك بۇ فالانە شار ئەنجام دەدەمىت، دىت بۇ لات ۋە
داۋات لىدەمات شىكى دىپارىكراۋى لەۋ شارە بۇ بىكرىت.. تۇش بەھۋى ھەر ھۇكارىكەۋە
بىت، ھەز ناكەمىت ئەۋ شتەى بۇ بىكرىت، يان كارمەكى بۇ بىكەيت، ئەى چۇن ۋەلامى

دەمدەيتەۋە؟!

مادام شتەكەى بۇ ناكىرىت، بە شىۋەمبەكى جوان پۇزىشى بۇ بەينەۋە داۋاي لىبوردنى لى بىكە و بلى: بىروا بىكە ھەز دەكەم بە سەر سەرو بە سەر چاۋ خەزەتت بىكەم، بەرپىزىت لە زۇرىك لە خەلكى لە لام خۇشەۋىست ترى، بەلام دىترسم كاتم نەبىت و نەتوانم كارەكەت جىبەجى بىكەم.. كاتىك بانگ دەكرىپت بۇ ئىۋارە خوانىك و ھەز ناكەپت بىچىت و دىترسىت، شتىك لە دلى خاۋمن مالمەكەدا دروست بىت و دلىان لىت بىشكىت، ئەو كاتە دىتوانىت بلىپت: ۋەكو يەككىك لە براكانم وايت، بەلام بىروا بىكە ئەمەشە و زۇر سەرقالم..

بە دلىنبايىمەۋە ھەسەكەشت راستە و درۇ نىە، لەۋانەيە سەرقالى مىندالەكانت بىت، يان خەرىكى خويىندەۋەى كىتېبىكى گىرىگ بىت، يان زۇر ماندوۋ بىت و دىتەۋىت زوۋ بىخەۋىت..

سەيرى پىغەمبەرى خودا ﷺ بىكە، كاتىك لەگەل ھاۋەلەكانىدا دانىشتوۋە باسى ھەزل و گەۋرەمىي كەعبە و عومرە كىردى بۇ دەكرىد.. ھاۋەلانى كاتىك گويىان لەم ۋتە پىرۋزانەى پىغەمبەرى خودا ﷺ بوۋ، زىاتىر تامەزىۋى نەۋە بوۋن، بەرمە كەعبەى پىرۋز بىكەۋنە رى.. ھەر بۇيە بە خىرايى خۇيان نامادەى ئەۋ گەشتە پىرۋزە كىرد..

پىغەمبەرى خودا ﷺ خۇيى و ھەزار و چوار سەد لە ھاۋەلانى، بەرمە مەككە كەۋتەنە رى، ھەتا گەشتە ناۋچەى خودەمبىيە.. كاتىك بىباۋمىرانى قورمىش بەمەيان زانى، گەۋرەكانيان ھاتن بۇ ئەۋەى رىگرى لە مۇسلمانان بىكەن و نەيەلن بىتە شارى مەككە.. قورمىش چەندىن كەسيان بە نويىنەرايەتى خۇيان ناردە لاي پىغەمبەرى خودا ﷺ بەلام نەگەشتەنە ئەنجامىك، ھەتا لە كۆتايىدا سۈھەيلى كورى عەمىريان ناردە گەشتەنە رىكەۋتلىك، بەۋ مەرچەى پىغەمبەرى ﷺ ۋ ھاۋەلانى بىگەرىنەۋە بۇ شارى مەدىنە و سالى داھاتوۋ عومرەكەيان ئەنجام بىدن..

پاشان رىكەۋتن نامەكەيان مۇر كىردە يەككىك لە خالە گىرىگەكانىشى بىرىتى بوۋ لەۋەى ئەگەر مۇسلمانىك لە مەككەۋە رۇيى بۇ مەدىنە، پىۋىستە بىگەرىنەۋە بۇ مەككە، بەلام ئەگەر مۇسلمانىك لە مەدىنەۋە، ۋىستى بىچىت بۇ مەككەۋە لە ئاينى ئىسلام پاشگەزىۋە، ئەۋا رىگەى لىناگىرىت و بىباۋمىرانى مەككە لە پىشۋازىدا دىمىن و ۋەرى دەگىرن..

موسلمان ھەموو وتیان: پاك و بېگەردى بۇ پەروردگار! چۆن دەبىت موسلماننىك
 بىت بۇ لاى نىمە و پاشان بىدىمىنەو بە بىباومران؟ شتى وا چۆن دەبىت؟ كاتىك لەم
 قسە و باسانەدا بوون، گەنجىك بە كۆت و بەندەو ھات و لە دوورەو ھاوارى دەكردو
 دەبوت: ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ.. ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ..

کاتیڤ سهریان کرد نه بو جمنده لی کورپی سوههیلی کورپی عه مر بوو.. له بهر نه وهی
موسلمان ببوو، باوکی بهندی کردبوو.. سوههیل کاتیڤ هه لهاتنی کورمهکی بینی،
تووړه بوو.. چۆن کورمهکی توانیوویمتی را بکات؟! پاشان خۆی بۆ نه گیراو به دمنگی
بهرز هاواری کردو وتی: ئە ی محمد ئەمه یه کهمین کهسه، که پێویسته بیگیریته وهو
بیدهیته وه دهمان..

پيغمبهری خودا ﷺ ڦرمووی: هیښتا پهیمانه که مان ته او نه کړدووه.. سو هه یلیش ده لیت: که واته له سمر هیج شتی کی تر ړیک ناکه وین..

پيغمبهری خودا ﷺ ڦرمووی: ړیکه و تنه که جیهه جی بکه.. سو هه یل ده لیت: نایکه م..

پيغمبەرى خودا ﷺ سور بوو له سەر ئەوى قورمىش بەرمو ناشتى و ڤيگەوتن
بەریت، حمزىشى ئەدمکرد لەبەر تەنها موسلماننیک ڤيگەوتنەكە هەلومشنييتەوه..
پاشان سوهەيل زۆر بەپەله بە گۆت و بەندکراوى کورمەکى پەلکيش دمکات، ئەبو
چەندەليش بەردەوام هاواری دمکردو بانگى موسلمانانى دمکردو داواى يارمەتى
ليدهکردو دميوت؛ ئەى موسلمانان بە موسلمانى هاتم بۆ لاتان، کەچى دەمدەنهوه
دمست ببپاومران؟! ئايا نابينن چەنديک ئازاريان داوم؟! بەردەوام هاواری دمکرد، هەتا
له چاو ون بوو.. موسلمانان دليان هەلدمەقرا کاتيک ئەو گەنجە موسلمانەيان بەو
شۆمبە يىنى، بەلام هيچ چارمەکيشيان نەبوو..

گەنجىك كورې يەكك له گهوره پياوانى قورميش بوو.. له نازو نيعمهتدا گهوره بېوو.. كه چى ئيستا نازار دمدرېتو به دمستو هې به سترಾಯ بهرمو بهنديخانه دمېرېت.. نېموجندهليان بهرمو مهككه گېرايهومو زور داواى بابهنديبونو خوږاگرى دامه زراوى له پهرومردگارى دمكردو داواى دمكرد يارمهتى بداتو رزگارى بكات.. موسلمانانېش به دليكي پر له غه م په ژرموه بهرمو مهدينه گهرانه وه..

له دواى نهم ريځه وتنه وه، بيباومراني مهككه زور به توندى سزاي موسلمانانه

لاوازو بی تواناکانی مهککهیان دمداو زور نارهحمهتیان دمکردن.. ئەبو جهندمل و ئەبو بهصیری هاوہلی و زۆریک لہو موسلمانانہی کہ لہ شاری مهککه مابوونہوہ، ھەولێ خۆ دھربازکردنیاں دھدا، ھەتا ئەوہ بوو ئەبو بهصیر توانی خۆی رزگار بکات و را بکات بۆ مەدینە.. ئەبو بهصیر زور تامەزرۆ بوو بۆ بینین و هاوہلی کردنی پیغەمبەری خودا ﷺ.. رێگەپەکی زۆری بە سەر لہو بەردی بیاباندا بری بوو، تا گەیشتبووہ مەدینە و ھەر خیرا رووی کردە مزگەوتەکی پیغەمبەری خودا ﷺ..

لەم کاتەدا پیغەمبەری خودا ﷺ لەگەڵ ھەندیک لہ هاوہلانیدا لە مزگەوت بوون، لەپر ئەبو بهصیر خۆی دھکات بە ژووردا.. شوینەواری نازارو دووری و ماندوو بوونی رێگە بە تەواوی پیوہ دیار بوو..

لە پر دووان لە بیابانراڤانی قورەیش خۆیان کرد بە مزگەوتەکەدا و تیان؛ ئەی محمد بە پیی ئەو پەیمانە لە نیوانماندایە، دەبیت ئەبو بهصیرمان بەمیتەوہ دەست.. لەبەر پەیمان نامەکی نیوانیان، پیغەمبەری خودا ﷺ ناماژە بە ئەبو بهصیر کرد، بۆ ئەوہی لە شاری مەدینە دھربچیت..

ئەبو بهصیر لەگەڵیان کەوتە رێ و بیری لە نازارو ئەشکەنجەکانی قورەیش دمکردوہ.. لە رێگە دوو پیاوہکە بۆ نان خواردن لایاندا، پەکیکیان لە لای ئەبو بهصیر مایەوہو ئەوێ تریان بۆ پیوستیەکی کەمێک دوور کەوتەوہ، ئەوہیان کە لای ئەبو بهصیر مایەوہو شمشیرمەکی ھەلکێشاو ئەملاو لای پیدمکردو دەپوت؛ بەم شمشیرم کۆشتاری ھۆزی ئەوس و خەزەرەج دھکەم..

ئەبو بهصیریش پیی دەلیت؛ فلانە کەس و دەبینم شمشیرمەکت زور شمشیرێکی چاک بیت، با سەپرێکی بکەم.. کابراکەش شمشیرمەکی دھداتی، ھەر شمشیرمەکە دھگاتە دەستی ئەبو بهصیر، ملی کابرای پی دەفرتینییت و دھیکوژیت.. کاتیکی پیاوہکە تر دھگەرپیتەوہو دیمەنەکە دەبینیت، بەرەو مەدینە را دھکات، ھەتا دھگاتە مزگەوتەکە پیغەمبەری خودا ﷺ.. پاش کەمێک ئەبو بهصیریش بە شمشیرمەکی دەستیوہو خۆی دھکات بە مزگەوتەکەدا و دەلیت؛ ئەی پیغەمبەری خودا ﷺ تۆ پەیمانەکت بردە سەر و منت داپەوہ دەستیان، بەلام پەرۆردگار لە دەستیان رزگاری کردم، دەی ئیستا رێگەم دھدەن لە لاتان بمینمەوہ؟

پیغەمبەری خودا ﷺ ھەرمووی: نەخیر..

پاشان ئەبو بەصىر وتى: دەي پېغەمبەرى خۇداﷺ چەند پىياۋىكىم بىدەرى، بۇ ئەۋەدى شارى مەككە ئازاد بىكەم..

پېغەمبەرى خۇداﷺ بە ئازايەتى ئەبۇبەصىر سەرسام دەپت، لەبەر پەيمان نامەكەش نەپەدەتۋانى داۋاكارىيەكەي جىبەجى بىكات، بەلام ۋەك نەپەتۋانى داۋاكارىيەكەي جىبەجى بىكات، پۈۋبەرۋى ھاۋەلانى بە ئازايەتى ئەبو بەصىر، ھەلىداۋ ستايشى كىردو ۋىستى بە نەرمو نىانى ۋەلامى بىداتەۋە ۋەرموۋى: ھاۋار بۇ داپكى!! ئەگەر چەند پىياۋىكى لەگەلدا بوۋايە، چەنگى ھەلدەگىرساند!!

ئەبو بەصىر لە بەردەم دەرگاي مزگەوت ۋەستا بوو، چاۋەرپى مۇلەتى پېغەمبەرى خۇداﷺ دىكرد، بۇ ئەۋەدى لە شارى مەدىنە بىمىنىتەۋە، بەلام لەبەر پەيمان نامەكە، پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋەرمانىدا كە ئەبو بەصىر لە مەدىنە بىچىتە دەرۋە.. ئەبو بەصىرىش زۆر گۈپراپەلەنە لە مەدىنە دەرچوو.. لە نىسلامىش باشگەز نەپۈۋە ۋە داپە دەست پەرموردگار..

كاتىك ئەبو بەصىر لە شارى مەدىنە دەرچوو، نەپەدەزانى پۈۋ لە كۈى بىكات.. ئەگەر بىچىتەۋە بۇ مەككە چارمىۋوسى ئازارو بىندىكردن ۋە كۈشتەن، ھەر بۇيە پۈۋى كىردە ۋەراغەكانى دەرپاي سۈرۈ لەۋى بەبى ھىچ ھاۋدەمىك گىرسايەۋە..

مۇسلمانانى مەككەش كاتىك ئەم دىنگو ۋە سەپان بىست، دىخۇش بوون، بەۋەدى كە دەرگاپەكى رىزگار بوونىان لىكراۋەتەۋە، لەبەر ئەۋەدى لە مەككە ئازار دەرپان ۋە لە مەدىنەش ۋەرنەدەگىران..

ئەبو چەندەل لە كۈت ۋە بىند ۋەزگار كىردو ۋەزگەيەندە ئەبو بەصىر ۋە پەيۋەندى پىۋە كىرد، پاشان مۇسلمانانى تىرىش بەرە بەرە پەيۋەندىيان پىۋە دىكردن ۋە ژمارمىان زۆر بوو.. ھەر كارۋانىكى قورمىش بەۋ نىزىكانەدا تىپەپراپە، رىگەيان پىدەگىرت.. ھەتا ۋاپان لىھات قورمىش ۋەزبان پېغەمبەرى خۇداﷺ ئاگادار كىرد، بەۋەدى بابىن بۇ شارى مەدىنە ۋە پەيۋەندىت پىۋە بىكەن ۋە لە ۋەزبان بىگرە..

پېغەمبەرى خۇداﷺ نامەيەكى بۇ ناردن ۋە ئاگادارى كىردن بۇ ئەۋەدى بىن بۇ مەدىنە..

كاتىك نامەكەيان پىگەبىشت ھەموو دىخۇش بوون، بەلام ئەبۇبەصىر لە ھالەتى گىيان كىشان ۋە مردندا بوو.. كاتىك ھەۋالەكەيان پىپراگەيەند، زۆر دىخۇش بوو، پاشان داۋاي

نامەكەي پېغەمبەرى خوداﷻ كرد، كاتىك بۆيان ھيئا، ماجى كردو لە سەر سنگى دايئو وتى: اشهد ان لا اله الا الله، واشهد ان محمداً رسول الله.. پاشان كۆچى دوايى كرد.. رەحمەت و سۆزو بەزمى پەروەردگار لە ئەبو بەصير بېت..

ئەگەر كەسك قەسەى خوشتى لەگەڵ دىمكردى، تۆش ھەولبەدە قەست لەگەلیدا خوشت بېتو لەگەلیدا نەرمو نايان بە..

دەڭگېرنەو نافرەتچى ھەزارو نەدار، لە نزيك ھاوسەرمەكى و لە خانوو يەمكى كۆنى
دارزىودا راکشا بوو. نافرەتەكە سەپرى دارەكانى خانوومەكى دەمکردو بېرى دەمکردو
پاشان بە ھاوسەرمەكى وت: دەزانى خۆزگە بە چى دەخوازم؟
ھاوسەرمەكەشى دەلىت: بە چى؟

[illegible]

هاوسرمكشى بى ھيوا بوو ھومى ھال و گوزمرانى باش بىت، ھىچ شارمايى و
زىرمكەكى قىسمىردىشى نابىت، ھەر بۇيە كاتىك ئافرىمەكە دەلىت؛ ئەي تۇ خۇزگە
بە جى دەخاۋىت؟!

هاوسر مکهشی دهلیت: خۆزگه بهوه دهخوازم کۆل مکه میه کی خانوو مکه مان بهر بیته و هوو
یکه و پت به سهرت داو سهرت بکات به دوو لهته و هه!!

فہرست مؤدہ

پرسیار له پیغه مېمېری خودا ﷺ کړاو وتیان: زوږمې خه لکې به هوۍ
چیموه ده چنه دوزخ؟ له وه لاما داهرمووی: به هوۍ داوینزو زمانموه..

دوورینەۋە پېنە كىردن..!!

جارى وا ھەيە بە ھەندىك شېۋە قىسە لەگەل ھەندىك كەسدا دىمكەين، يان ھەندىك ھەلسوكەوتيان لەگەل دىمكەين، دوايى بۇمان دىمىدەكەۋىت، كە ھەلەبوۋىن ۋە ھەلەقەيە، يان ۋە ھەلسوكەۋتە، بۇ ۋە كەسە گونجاۋ نەبوۋە..

بۇ نەمۇنە: دىمەۋىت قەيەكى خۇش لەگەل كەسىكىدا بىكەيت ۋە پىيادا ھەلەبىدىت، ھەر بۇيە پىي دەلىيت: ماشاءالله لەم جوانىيە!! لەم روخسارە گەشاۋىيە!! چلو بىرگەكانت چەند جوان لىدىت!! پاشان دەلىيت: خۇزگە كچ بوۋىتايە، بۇ ۋەۋە بىيە خوازىيىت ۋە بتخوازم!! بە راستى قىسە ۋە گالىيەكى قورس ۋە ناخۇشە!! وانىيە!!

يەكەل لە ھاورپىكانم دەلىت: لە زانكۇ قوتابىيەكى گەمژە ھەبوۋ، بەلام لەگەل ۋەۋەدا جەستەيەكى جوانى ھەبوۋ، بىرەدەۋام لە رىزەكانى دواۋە دادەنىشت ۋە خەيالى دىمۇى.. زۆرىيە چار داۋام لىدىمىدەك بىتە پىشەۋە دانىشتىت، بۇ ۋەۋە ناگاي لە ۋەۋەكانى بىت ۋە خەيالى نەروات..

لەبىر ۋەۋە لە قۇناغەكانى زانكۇدا بوۋ، نەمدەۋىست ۋەۋە بىرىندارەكى پى بلىم.. رۇژىك چوۋمە ۋەلى قوتابىيەكانەۋە، بىنىم ۋەكو چارى چاران لە دواۋىيە، كاتىك دانىشتىم، پىم ۋە: قۇناغە كەس ۋەمە پىشەۋە..

ۋە: دىكتۇر شۇنەكەم باشەۋە ناگام لىت دىمىت ۋە خەيالىم ناروات..

ۋەم: بىرام ۋەمە پىشەۋە با ۋە روخسارە جوانمە بىنىن..

قوتابىيەكان بە تۋانجەۋە سەبىريان دىمىدەك ۋەۋەش سور ھەلگەرا.. ھەستەم كىد كەۋەۋەۋەتە چالىكەۋەۋە دىمىت بە ۋەيىي خۇم رىزگار بىكەم ۋە ھالەتەكە پىنە بىكەم، ھەر بۇيە ۋەم: زۆر بە ئاسانى ژيانى ھاسەرى خۇت بىك دىمىت ۋە خىزان پىكەۋە دىمىت، بەلام ھاورپىكانت ھەتە كەسىك پىيان رازى دىمىت، زۆر مەندوۋ دىمىن..

پاشان بە خىراي دىمىت بە باس كىردى بايەتەكە كىردە بوۋارى قىسەكىردىم

بۇ ھېچ كەسنىڭ نەھىشتەمۇ، بۇ ئەۋەدى بە تەۋاۋىي ھالەتەكەيان بىر بېچىتەۋە..
قوتابىيەكەش كاتىك گۈپى لەم قەسە خۇشەى من بوو، بە زەردەخەنەۋە ھاتە پېشەۋە
دانىشت..

بۇ خۇ رزگار كردن لە ھالەتتىكى ومكو ئەم ھالەتە، چەند رېگەيەك ھەيە، لەۋانە
دەتوانىت راستەوخۇ بېچىتە ناۋ بابەتتىكى ترمەۋە ھالەتەكەيان لەبىر بەرىتەۋە، بۇ
ئەۋەدى كەسى بېسەر ھەلى قەسەكردن و تانەۋ تەشەرى بۇ نەرخسېت، ۋەك ئەۋەدى
پېى بلىيت: خودا كەسنىكى لە خۇت جۋانترت پى بېەخشىت، دەى بلى: ئامىن..
يان باسى شتىكى جياۋازتر بىكەيت، ومكو ھەۋال پىرسىنى براكەى، يان ئۇتۇمبىلە
تازەكەى، بۇ ئەۋەدى رۋوداۋەكەى بىر بېچىتەۋە..

كاتىك قەسەيەك يان ھەلسۈكەۋتېك بەرامبەر بە كەسنىڭ ئەنجام دەمىت و
دەزانىت بىرىندارت كىردوۋە، بۇ ئەۋەدى يەك يەك دۇست و ھاۋەلانت لە دەست
نەدەيت، پېۋىستە پېش ئەۋەدى بىرىنەكە ھەۋ بىكات، سارپىژو دەرمانى بىكەيت و
نەيەلىت زىاتر تەشەنە بىكات.. چۇن؟!

ومكو ئەم نەمۇنەيە: پېش ئەۋەدى شارى مەككە رزگار بىكرېت، بېباۋەرانى قورەيش
دەستيان بە سەر كەس و كارو مال و مندالى ئەۋ مۇسلمانانەدا گىرتىۋو، كە كۇچيان
كىرد بوو بۇ شارى مەدىنەۋ نەيان تۋانى بوو مال و مندالىشان لەگەل خۇيان بەرن..
سالىك دۋاى پەيمان نامەى خودەيىيە، پېغەمبەرﷺ و ھاۋەلانى بە مەبەستى
ئەنجامدانى عومرە، ھاتنەۋە بۇ شارى مەككە..

پېغەمبەرى خوداﷺ چۈر رۇژ لە شارى مەككە مايمەۋە كاتىك ويستى بىروات،
كچۇلەيەكى بچۈك، كە كچى ھەمزەى مامەى پېغەمبەرﷺ بوو، كە لە جەنگى
نوحوددا شەھىد بىۋو.. شۈنىنى كەۋت.. كچۇلە بېباۋەكەكە، بە مامە مامە بانگى
پېغەمبەرى خوداﷺ كىرد، ئىمامى عەلىشﷺ لەگەل فاتمەى ھاۋسەرىدا، شان
بە شانى پېغەمبەرى خوداﷺ دەرۋىشتن.. ئىمامى عەلىﷺ مندالەكەى ھەلگىرت و
داى بە دەست فاتمەى ھاۋسەرى..

كاتىك زەمىدى كۈرى خارىسەﷺ مندالەكەى بىنى، بىرى كەۋتەۋە كاتى خۇى كە
كۇچيان كىرد بۇ مەدىنە، پېغەمبەرى خوداﷺ لەگەل ھەمزەداﷺ كىردىۋونى بە

برا، ھەر بۇيە ھەرمووى؛ ئەمۇ مىندالە برازاى مىنەو مىن شايسىتەترم پېيى..
جەعھەرىش ﷺ ھاتە پېشەومە ھەرمووى؛ ئەمۇ مىندالە ئامۇزامەو پوريشى
ھاوسەرمە، مىن شايسىتەترم بۇ ئەوۋى بىمدەنى.. واتە: (خىزانەكەى خوشكى داپكى
مىندالەكە بو)..

ئىمامى عەلىش ﷺ ھەرمووى؛ مىنىش لەبەر ئەوۋە وىرمى گىرت، كە ئامۇزامە..
كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ بىنى، خەرىكە ناكۆكى دىمكەۋىتە نىۋانىيان،
مىندالەكەى دا بە جەعھەرىش ﷺ ۋە ھەرمووى؛ پور لە جىگەى داپكە.. پاشان ترسا
لەۋەى ئەۋەك شىك لە دلى ئىمامى عەلى ۋە زىددا دروست بېيت، ھەر بۇيە بە
ئىمامى عەلى ﷺ ھەرموۋ: تۆ لە مىنىش لە تۆم.. ھەرومەا بەزىدى ﷺ
ھەرموۋ: تۆ براۋ گەۋرەى ئىمەى.. پاشان پوۋى كىردە جەعھەرىش ﷺ ۋە ھەرموۋ: تۆ
لە شىۋە ھەلسۆكەۋتدا لە مىن دەجىت..

بىروانە پېغەمبەرى خودا ﷺ، چۆن بە شارمزاينە دلى شۆرىن ۋە خۆشەۋىستى
ھەر سىكىيانى بە دەست ھىناۋ خۆشەۋىستى خۇى بۇ دىمىرىن..
لەبەر ئەۋە كاتىك ھەلەمەك، ئەنجام دىمىت، يان جارى ۋا ھەيە ئەۋ قىسەو
ھەلسۆكەۋتەى كە ئەنجامى دىمىت، ھەلەش نىيە، بەلام بۇ كەسى بەرامبەر شىاۋو
گونجاۋ نىيە، بە خىرايى ھەۋلى سىرپىنەۋە، يان دوۋرىنەۋە چاك كىردى بىدەو
مەھىلە زىاتىر لە سەر دلى كەسى بەرامبەر گەۋرە بېيت..

ئىزمۇون..

ئەنجامدانى ھەلە، مايمەى نەنگى ۋە كەمۇكۆرى نىيە،
بەلكو سور بوۋن لە سەر ھەلە مايمەى نەنگى ۋە كەمۇكۆرىيە..

بە ھەر دوو چاۋ بېروانە..

ئېمەي مۇرۇف ھەمىشە لە دىرخستنى ھەلەو كەم و كۆرپەكانى خەلكىدا تازەگەرى و داھىيان دىمكەين، بەلام بە داخەوہ زۆر چار چاۋمان چاكەو جوانىەكانيان نابىنىت..
زۆربەي زۆرى مامۇستايان سەرزىنشتى قوتابىەكانيان دىمكەن و بە تەمەل ناويان دىمەن،
بەلام زۆر بە كەمى بە قوتابىە زىرەك و ورياو ژىرمكاندا ھەلەمدەن و ھانىيان دىمەن..
زۆربەمان كاتىك مىندالەكانمان يان ھاوسەرانمان ھەلەپەك نەنجام دىمەن، بە خىرايى
ئاگاداريان دىمكىنەوہ، بەلام بە پىچەوانەوہ زۆر بە كەمى كارە جوانەكانيان دىنرخىنن..
لە جوانترين شارمزاپىەكانى گىفت وگۇ، بىرىتىە: لە باس كىردنى لاپەنە باش و
جوانەكانى خەلكى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ رۆژىك بە نەبوموساى نەشەرى دىمكات و پىي دىفەرموئىت:
نەگەر دويىنى دىمبىنىم، چۇن گويم بۇ قورئان خويىندىنەكەت گىرت بوو، بەشيك لە
دىنگ خۇشپەكەي داود پىغەمبەرت ﷺ پىدراوہ..

نەبوموساش ﷺ روخسارى دىمگەشپتەوہو زۆر دلخۇش دىمبىت و دىفەرموئىت: نەگەر
بىزانىباپە گويم لىدەگىرىت، ئەوا دىنگم خۇشتر دىمكرد..
بەلى.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەست و نەستى بەرامبەر بە خەلكى نەدەشاردەوہ و
كەسك ھەلەي بىكرداپە، بە شىۋەپەكى جوان پىي دىفەرموو: ھەلەت كىرد، ھەروەھا بە
كەسى چاكەكارىشى دىفەرموو: چاكەت كىرد..

رۆژىك نەبوھورمىرە ﷺ پىرسىار لە پىغەمبەرى خودا ﷺ دىمكات و دىفەرموئىت: ئەي
پىغەمبەرى خودا ﷺ لە رۆژى دواپىدا، كى زۆر بە تىكاو شەفاعەتى تۇ بەختەمۇر
دىمبىت؟! بە راستى پىرسىارىكى جوانە!! ئەم پىرسىارە زۆر لەو پىرسىارە جوانترە كە
پىغەمبەرى خودا ﷺ سەرھال بىكەيت و بلىيت: كەي رۆژى دوايى دىت؟
پىغەمبەرى خوداش ﷺ لە سەر پىرسىارە جوانەكەي ھانىدەدات و دىفەرموئىت:
گومانمە وا بوو ھىچ كەسك لە پىش تۇدا ئەم پىرسىارە نەكات، لەبەر ئەوہى تۇ لە
ومىرگىرنى زانىست و زانىارىدا زۆر سورىت.. لە وەلامى پىرسىارەكەشدا ھەرمووى: ئەو
كەسەي بە دىسۆزى و بە پاكى و لە دىلەوہ بلىيت: لا إله إلا الله..

سەلمانی فارسی ﷺ یەکیک بوو له هاوێله بهرێزمکان و عەرمبیش نەبوو، بەلکو کۆری یەکیک له پیاوێ گەورمکانی فارس بوو.. باوکی به ئەندازمێک خوشی دەویست، هەتا له ترسی ئەوێ نەموکو کاریکی به سەر بێت، له مالهوه بەندی کرد.. پەرۆردگار باومری خستە دلی سەلمانەموو له مال دەرچوو..

بەلێ.. سەلمانی فارسی ﷺ به شوێن راستیدا بەرمو شام گەوتە رێ.. هەندیک کەس به فروقێل به جولهکەپەکیان فرۆشتو ئەویش کردی به بەندە.. چیرۆک و رووداوێکی دوورو درێژە.. به هەر حال گەیشته خزمەت پێغمەبەری خود ﷺ و بوو به یەکیک له هاوێلانی.. رۆژێک پێغمەبەری خود ﷺ له ناو هاوێلانییدا دانیشیبوو، سورمەتی الجمعە یۆ دابەزی و پاشان ئەم نایەتە پیرۆزەیی خۆیندەنەوه، کە دەفەرموێت: ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَنَیْ ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٢﴾ و آخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٣﴾ الجمعة. واتە: (هەر ئەو زاتەپە له ناو خەلکیکی نەخۆیندەواردا پێغمەبەریکی له خۆیان رەوانە کرد، نایەتەکانی قورئانەکە ی ئەویان به سەردا دەخۆینیتەوه و دلی و دەروون و رۆالەت و ناشکرا و نادیاریان بوخەتە دمکات، فیری قورئان و دانایی شەریعەتییان دمکات، به راستی ئەوانە پێشتر له گومارایی و سەرلێشیواویەکی ناشکرادا گیریان خوارد بوو* له نایندەدا خەلکی تریش دین (موسلمان دەبن له گەل و میلەلتان) پەیموست دەبن بەمانەوه، بێگومان ئەو زاتە بالادەست و داناو کار دروستە)..

یەکیک له هاوێلان دەفەرموێت: ئەوانە کێن ئەو پێغمەبەری خود ﷺ؟
پێغمەبەری خود ﷺ بێدەنگ بوو.. هاوێلەکە پرسیارمەکی دووبارە کردەوه و فەرمووی: ئەوانە کێن ئەو پێغمەبەری خود ﷺ؟
ئەمجارمیان پێغمەبەری خود ﷺ رۆوی کردە سەلمان و پاشان دەستی خستە سەر شانی و فەرمووی: ئەگەر ئیمان و باومر له سەر ئەستێرمکانیش بووایە، پیاوانیکی ئاوا به دەستیان دەهینا.. متفق علیه..

تێڕوانین..

گەشبین بەو گومانی باش به خەلکی بەرمو هانیان بدە،
بۆ ئەوێ زیاتر پەرە به کارە باشەکانیان بدن..

ھۈنەرلىك گۈيگىرتىن..

شارمىزايىيەكانى بە دەست ھىنانى دىل ۋە دەروونى خەلىكى، جۇراۋ جۇرن.. ھەندىكىيان
بە ئەنجامدانى كارىك دەبىت، بەلام ھەندىكىيان بە ئەنجام نەدانى كارىك.. ھەر ۋەك
زەردەخەنە ۋە روۋى خۇش ۋە گەش، دەبىتە ھۋى راكىشانى خەلىكى، بە ھەمان شىۋە
دووركەۋتەنە ۋە ۋازەينانىش لە گرژى ۋە مۇنى ۋە توۋرىمى، دەبىتە ھۋى بە دەست
ھىنانى دىل ۋە دەروونىيان..

ھەر ۋەك قەسە خۇش ۋە پىياھەلدان ۋە ستايش، دەبىتە ھۋى راكىشانى دىلى خەلىكى،
بە شىۋەپەكى جوان گۈي لىگىرتىنىشيان لە كاتى قەسە كىرەندە، بە ھەمان شىۋە دەبىتە
ھۋى ئەۋەدى خۇشەۋىستىيان بە دەست بەينىن..

بە لاتەۋە چۇنە لە بارەى بىدەنگى سەرنىچ راكىشەۋە بۆت بىدۈيم؟
بەلى.. كەسانىك ھەن، زۇر نادۈيىن ۋە كەم قەسە دەكەن ۋە لە كۆرۈ دانىشتەكاندا
زۇر بە كەمى گۈيەت لە دەنگىيان دەبىت.. جارى ۋە ھەمىيە ئەگەر چاۋدېرىيان بىكەيت،
دەبىنىت تەنھا سەرو چاۋى دەجولتە ۋە بەس، ھەندىك جارى نەبىت لىۋەكانىشى
دەجولتەن، بەلام بۇ دەربىرىنى زەردەخەنە، نەك بۇ قەسە كىرەن، كەچى لە ناۋ خەلىكىشدا
زۇر خۇشەۋىستەن ۋە ھەمۋە كەس ھەز بە نىزىكىيان دەكات.. دەزانى بۇ؟!

لەبەر ئەۋەدى لەگەل خەلىكىدا بىدەنگى سەرنىچ راكىش بەكار دەھىنەن ۋە بە نارامى
گۈيەن لىدەگىرن..

ھۈنەرى گۈيگىرتىن شىۋازى جۇراۋ جۇرى ھەمىيە.. يەكەك لەۋ كەسانەى كە گىرنى
بەم بۈرە دەمات، پىي راگەيانەم ئامادەى زىاتىر لە پانزە خولى ھۈنەرى گۈيگىرتىن بووم..
جىياۋازى لە نىۋان ئەم كەسانەدا بىكە: كاتىك بابەت ۋە روۋداۋىك بۇ كەسەك باس دەكەيت،
لەپىر پىت دەبىرپىت ۋە دەلىت: مەنىش ھەمان روۋداۋ ۋە بەسەرھاتەم بەسەرھاتوۋە..
تۇش دەلىت: پەلە مەكە با قەسەكانەم تەۋاۋ بىكەم.. كەمەك بىدەنگ دەبىت ۋە دوپارە
دەلىت: راستە.. راستە.. ۋەكو روۋداۋەكەى مەن ۋايە، جارىكىيان رۇيشتەم بۇ..

تۆش دەلىيت: بىرام چاۋمىرى بىكەم پەلە مەكە.. كەمىك نارام دىگىرىتو بۇ جارى سىيەم دەلىيت: دى باشە كەمىك پەلە بىكە..

ئەمەى كە باسماڭ كىرد، كەسى يەكەم بوو.. بەلام كەسى دوۋەم كاتىك كە روۋداۋىكى بۇ دىگىرىتەۋە، سەپىرى راستو چەپى خۇى دىكات، مۇبايىلەكەشى لە گىرفانى دەر دەھىنىتو كورتە نامە دىنوسىت، پان دىيان خۇيىنىتەۋە، پان لەۋانەپە بە پارىيەكانى ناو مۇبايىلەكەپەۋە خۇى سەرقال بىكات..

بەلام كەسى سىيەم لەبەر ئەۋەى شارمىزى ھونەرەكانى گۇيىگرتنە، كاتىك بابەتىكى بۇ باس دىكەيت، چاۋمىكانى دىبىرىتە چاۋتو سەپىرت دىكات، چار چارىكىش سەرى دەجولنىتو راستى وتەكانت دەسەلىنىت، چار چارمىش زەردەخەنەپەكت بۇ دىكاتو ھەندىك چارىش ۋەكو سەرسامىيەك دەلىيت: سەپىرە!! پاك و بىگەردى بۇ خود!! دى بزانم زىاتەر ھەز بە كۆرۈ دانىشتىنى كامىيان دىكەيت؟! بىگومان كەسى سىيەم..

بانگىخۋازىكى بە ناۋبانگ ھەبوو، لە وتارداندا خاۋەن توانايەكى باش بوو.. بەردەۋام نامۇزگارى خەلكى دىكەرد.. خەلكىش كاتىك لە سەر دوانگە، پان لە كەنالە ناسمانىيەكاندا دىيان بىنى، خۇشيان دەۋىستو ھەزىيان دىكەرد گۇيى لىبىگرن، تەنھا ھاۋسەرمەكى نەپت، چۈنكە بەردەۋام لە مالىۋە بەپەكەۋە بوونو زۆر گۇيى لە دىنگى مىردەكەى دەبوو..

بانگىخۋازەكە بىريارىدا لەگەل خۇى بۇ يەكىك لە وتارەكانى بىبات.. رۇژىك پىيى دەلىيت: ھاۋەلىم ناكەيت بۇ ئەۋەى بچىن گۇيى لە وتارى يەكىك لە بانگىخۋازان بگىرن؟ ھاۋسەرمەكى لەگەلىدا سەردەكەۋىتو لە دىركاى مزگەۋتەكە قەرمبالغىيەكى زۆر دىبىنن، كە ھەموۋىيان بۇ گۇيىگرتنى ئەۋ وتارە ھاتبوون.. ئافىرەتەكە دەچىتە بەشى ژنانو پىاۋەكەش لە بەشى پىاۋان دىست بە وتارو نامۇزگارپىيەكانى دىكات.. خەلكى ھەموو بە بىدەنگى گۇيى دىگرن، تەننەت ھاۋسەرمەكەشى زۆر بە تامەزرۋۋە گۇيى دىگىرىتو بىدەنگ دىبىت..

كاتىك وتارەكە تەۋاو دىبىتو دىيانەۋىت بگەپىنەۋە، پىاۋەكە يەكسەر باسى قەرمبالغىۋو جۋانى مزگەۋتەكە دىكاتو باشان دەلىيت: راو بۇچوونت لە سەر وتارەكە

چۇن بوو؟

ھاوسەرمكەش دەلئيت: زۆر جوان و كاريگەر بوو، بەلام كەسمەكە كى بوو؟

پىياومكەشى دەلئيت: سەپەرە! دەنگىت نەناسى؟ ئەو مەن بووم..

ئافرىمەكە كاتىك دىزانييت مىردەكەى بوو، دەلئيت: ئۇى.. لە دلى خۇمدا وتم: بۇ

ئەمەندە دىرژەى پىداو ئەم ھەموو قەسەىە جى بوو؟

كەواتە: گويگرتن لە خەلكى ھونەر و شارمايىيە.. ھەندىك لە خەلكى بىريان چۆتەو،

پەرورمردگار زمانىك و دوو گويچكەى پىيەخشيون، لەبەر ئەوۋى زياتر لە قەسكردن،

گوى بگرن.. كەسانىك ھەن ئەگەر بۇيان بگريت ھاوكيشەكەيان ھەلدەگىراپەو،

دووزمان و گويچكەىەكەيان بۇ خۇيان دادەنا، بۇ ئەوۋى زياتر قەسە بگەن..

دەى خۇت رابەيئە بەوۋى گوى لە خەلكى بگريت و لە كاتى قەسكردنىاندا بىدەنگ

بىت، ھەتا ئەگەر لە سەر قەسەكانىشيان تىبىنىت ھەبىت، يان ئەگەر قەسەكانىيان

ناخۇشيش بىت و بە دليشت نەبىت، پەلە مەكەو ئارام بگەرەو گويان لىبگەر..

لە سەرمەتاي ھاتنى ئاينى ئىسلامدا، مۇسلمانان كەم بوون، بىپاومرانيش بە درۇيان

دەخستەنەو، خەلكيان لى دوور دەخستەنەو، ھەروھە بلاويان دىمكردەو، كە پىغەمبەرى

خودا ﷺ درۆزن و ھالچىەو زۆر جاريش دەيان وت: شىتە، يان جادوگەر..

رۆژىك پىياويكى شارما لە بوارى پزىشكى و چارەسەردا، سەردانى شارى مەككە

دەكات، كاتىك دەچىتە ناو خەلكىەو، گويى لە بىپاومراني قورميش دەبىت، بە شىت

ناوى پىغەمبەرى خودا ﷺ دەبەن و دەلئىن: ئەوا شىتەكە ھات و شىتەكەمان بىنى و

چەندەن وتەى ناشىرىنى تر..

ئەم پىاوەش دەلئيت: ئەو پىاوەى كە ئىوہ باسى دىمكەن، لە كويىيە؟ دەى بەلكو لە سەر

دەستى مەن چاك بىتەو.. خەلكەكەش ناوئىشانى پىغەمبەرى خودا ﷺ پىدەمەن..

پىاوەكە پىغەمبەرى خودا ﷺ دەبىنىت و لە روخسارى گەشاوۋى ورد دەبىتەو،

دەلئيت: ئەى مەھمەد، خودا لە سەر دەستى مەن شىقاي بۇ چەندەن كەس ناردو، وەرە

با چارەسەرى تۇش بگەم.. پىاوەكە بەردەوام قەسە دىمكرد و پىغەمبەرى خودا ﷺ

زۆر بە بىدەنگى گويى گرتبوو..

دەزەنى گويى لە جى دىمكەت؟ گويى لە قەسە كەسىكى بىپاومر دىمكەت، كە ھاتبوو

چارەسەرى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بىكەت و دەپۇت: بىستوومە شىت بوويت.. ئاى لەم ئارامى و خۇراگىرىيە!!

دواى ئەۋەى پىاۋمگە قەسەكانى تەۋاۋ كىرد، ئەۋسا زۇر بە ئارامى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەندىك قەسى كىردو قەرموۋى: إِنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ.. نەمەدە ونستەينە.. من يەدە الله فلا مضل له.. ومن يضل فلا هادي له.. واشهد ان لا إله إلا الله وحده لا شريك له.. پىاۋمگە شەمزاۋ وتى، ئەۋ وتانەم بۇ دۇبارە بىكەرمەۋە.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بۆى دۇبارە كىردەۋە.. پىاۋمگە كاتىك كۆيى لەۋ وتە جۋانانە بوۋ، وتى: سۆيىد بە خۇدا كۆي بىستى وتەى فالجى و جادوگەرو زمان زانەكان بوۋم، كۆيىم لە وتەى ئاۋا جۋان نەبوۋە!! دەستت بىيە با پەيمانى مۇسلمان بوونت پىيەدەم.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەستى دىرۇ كىردو پىاۋمگەش جىلو بەرگى بىپاۋمى لەمەر خۇى دامالى و وتى: اشهد ان لا إله إلا الله.. واشهد ان محمداً عبده ورسوله.. پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ زانى ئەم پىاۋە لە ناۋ گەل و ھۆزەكەيدا خاۋەن رېزۋ پلەۋپايەيە، ھەر بۆيە پىي قەرموۋ: بانگى گەل و ھۆزەكەشت بىكە، بۇ ئەۋەى مۇسلمان بن.. پىاۋمگەش پەيمانىداۋ بەرمە لاى گەل و ھۆزەكەى كەۋتە رى..

كەۋاتە: بۇ ئەۋەى كۆيگىرىكى باش بىت، پىۋىستە: كەسىكى بىدەنگ بىت.. سەرت بۇ كەسى قەسكەر راۋەشىنەۋ بە ئامازە راستى وتەكانى بىسەلىنەۋ زەردەخەنەى بۇ بىكەۋ سەرسامى خۇت، بۇ قەسەكانى دەر بېرەۋ سەپىرى رۇخسارى بىكە، ئەۋسا ھەست دەمكات، چۇن چاۋت لە چاۋپەتى، ئاۋاش بە دل لەگەلىداۋ پاشان ئەۋىش بە دل پىشۋازىت لىدەمكات..

ئىزىچام..

تازەگەرىۋ داھىنانمان بۇ كۆيگىرتن لە خەلكى، وايان لىدەمكات داھىنانۋ تازەگەرى لە خۇشەۋىستىماندا بىكەنۋ خۇۋمان پىۋە بىگرن..

ھۈنەرلىك گەپتۈگۈ.

بىر تەن ئايەت، رۇڭنىڭ لە شوپۇننىڭدا، كاتىك لەگەل كەسىڭداو لە گەپتۈگۈيەڭدا، شتىك لە دىل ۋە دەرۋوننىڭدا، دروست بوو بىت، يان لەوانەيە تا چەند رۇڭنىڭ توۋرە بوۋىيىتى.. يان جارى ۋا ھەيە مۇشت ۋە مۇر ۋە دەرۋوننىڭ لەگەلەيەك لە نىۋان دوو كەسداو لە سەر شتىكى بى بايەخ دروست دەرۋوننىڭ ۋە ھەر دوو كىيان دەرۋوننىڭ بەرز دەرۋوننىڭ ۋە چاۋيان لەيەك سور دەرۋوننىڭ، كاتىك جيا دەرۋوننىڭ، ھەر يەكەيان لە لاى ئەۋى تىران خۇيىنى تال دەرۋوننىڭ.. كەۋاتە ئىمە ھەم مۇمان لە بە دەست ھىنان ۋە راکىشانى دىل خەلگىدا مەندوۋ دەرۋوننىڭ، پاشانىش بە ھەلۋەكە ۋە تىكى نەشپاۋ لە دەستيان دەرۋوننىڭ، ھەم ۋە ئەمانەش بە ھۋى كەم ئەزەم مۇنىمانە لە ھۈنەرلىك گەپتۈگۈدا..

كەسى قەسكەر، ۋەكۈ ئەۋە ۋايە بە سەر شاخىكى سەختدا سەر بەكەۋىت.. بۇيە پىۋىستە زۆر گىرگى بە شوپۇننى دەست ۋە قاچەكانى بىدات ۋە پىش ئەۋە دەست ۋە قاچى لە بەردەكان گىر بىكات، پىۋىستە سەپىران بىكات ۋە گونجان ۋە نەگونجان يان دىنبا بىت.. ھەر ۋەھا پىش ئەۋە قاچەكانى لە سەر بەردەكانىش لاپەرىت، پىۋىستە سەپىرى بەردەكانى ژىر پى بىكات، لەبەر ئەۋە ئەۋەكۈ پىيەكانى بىرازىت ۋە بەكەۋىتە خوارمەۋە..

دەرۋە بە قەسكەنم نەدەم.. باشتىن قەسەش، ئەۋانەن كە كورت ۋە بەلگەدارن.. چوۋنە ناۋ دەرۋوننىڭ ۋە مۇشت ۋە مۇر ۋە، كارىكى باش نىيە، بەلگۈ كارىكى سەرزەشت كراۋىشە.. لەۋانەيە لەگەلەدا ھارپا بىت كاتىك دەللىم: زىاتىر لە ۹۰% مۇشت ۋە مۇر ۋەكان پىسودو بى بايەخن..

بە گۈپىرى تۋانات، ھەۋلەدە لە مۇشت ۋە مۇر ۋە دەرۋوننىڭ ۋە كاتىكىش يەكەك پەخەت لىدەگىرت، يان قەسەت پىدەپىرت، توۋرە مەبە ۋە كارمەك بە سىگىكى فراۋانەۋە ۋە مەرگەر ۋە بە بىر كىرەنەۋە لەۋ كەسانە، خۇت نازار مەدەۋ لىكۈلەنەۋە لە نىيەت ۋە مەبەستى مەكەۋ ۋە ۋازى لى بەيەنە.. بە غەم ۋە خەفەت، خۇت لەۋانەۋە ۋە زۆر بە نارامى لەگەل ھالەتەكەدا ھەلۋەكەۋەت بەكە، لەبەر ئەۋە زىيان ۋە رەشەبا، تەنھا ۋە بەردەكان دەرۋوننىڭ ۋە

پارىيان پېدىمەن، بەلام بە دۇنياپىمۇ ناتوان جيا جىگىر و گەورەكان بىلەرزىنن.. دەى تۇش وەكو چياو شاخەكان بەھىزو خۇراگرە..

كاتىك قورەيش بەيمانى خودەيبىيان شكاند، پېغەمبەرى خوداﷺ و ھاۋەلانى بۇ رىزگار كرنى شارى مەككە كەوتنە رى و لە نىزىك مەككە لاپاندا.. ئەبوسوفيان خۇى ھەندىك لە بېياومران لە سەربازگەپەكى مۇسلمانان نىزىك دەبنەۋە، بەلام نازانن كە ئەۋە سەربازگەى مۇسلمانانە..

ئەبوسوفيان كاتىك سەمىرى ئاگرەكانى سەربازگەكە دەكات، دەلىت: ھەرگىز ئاگرو سەربازگەى بەم شىۋەم نەبىنىۋە.. بە راستى گەورەپە!! كى ئەۋانە دەبىنىت؟! يەكك لە ھاۋەلەكانى دەلىت: ئەۋانە ھۆزى خوزاعەن و بە كۆمەل بۇ جەنگ ھاتوون..

ئەبوسوفيانىش دەلىت: ھۆزى خوزاعە زۇر لەۋە كەمىرن، كە ئاگرو سەربازگەى بەم شىۋەمەيان ھەبىت.. ئەبوسوفيان بەرە بەرە لە سەربازگەكە نىزىك دەبىتەۋە، ھەتا لە لاپەن ھەندىك پاسبەۋانى مۇسلمانانەۋە دەستگىر دەكرىت و دەيانەۋىت بېبەن بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ.. لەۋ كاتەدا عەباسى مامەى پېغەمبەرى خوداﷺ بە سۈرى لەۋىۋە تىدەپەرىت، ئەبوسوفيانىش لە ترسدا لە دۋاى عەباسەۋەﷺ سۈر دەبىت و ھاۋەلەكانىشى بە ترسەۋە شۈپنى دەكەۋن و مۇسلمانانىش بە دۋاپانەۋە..

كاتىك بە لاي رەشمال و ئاگرى مۇسلماناندا تىدەپەرن، ئىمامى عومەرﷺ دەيان بىنىت و دەلىت: ئەۋە ئەبوسوفيانى دۋژمنى خوداپە.. سۈپاس بۇ خدا بە بى ھىچ رىكەۋتن و پەيمانىك دەستمان لى گىر بوو.. عەباسﷺ ناپەلىت دەستى ئىمامى عومەرىﷺ بگاتى و بەپەلە دەبىات بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ..

پاشان ئىمامى عومەرىشﷺ دىت و دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ ئەۋە ئەبوسوفيانە.. خدا بە بى ھىچ رىكەۋتن و پەيمانىك ھىناۋەتتە رىر دەستمان.. با لە گەردنى بدەم..

ئەبوسوفيان زۇرى بە مۇسلمانان كىر بوو.. سەركردەى جەنگى ئۈخود و خەندەق بوو، لە دژى مۇسلمانان.. زۇرى ئازارى مۇسلمانانداۋ زۇرىشى لى شەھىد كىردن، ئىستاش ئاۋا بە ئاسانى كەۋتوۋمە دەست مۇسلمانان..

ئىمامى عومەرىشﷺ زوو زوو دۋبارەى دەكرەۋەۋ دەپوت: ئەى پېغەمبەرى

خودىڭىزغا ۋە مىلى بىدەم.. كاتىك ئىمامى عومەر ۋە زۆر دۇبەرى كىرگەن، عباس ۋە روۋى كىرگەن ئىمامى عومەر ۋە فەرەمۇۋى، لەسەر خۇبە ئەۋى عومەر.. سۆيىند بە خۇدا ئەگەر ئەبوسۇفیان لە ھۆزەكە تۇ بىۋايە، ئەم قەسەمەت نەدەمگىر..

ئىمامى عومەر ۋە ھەستى كىرگەن لەۋانەيە بىكەۋىتە مەشت ۋە مېرىكى نەگۈنجاۋە، ھەر بۇيە زۆر بە ئازامى فەرەمۇۋى، عباس تۇش لەسەر خۇبە.. سۆيىند بە خۇدا ئەۋى رۇزەي مۇسلمان بىۋىت، لەۋەم پىخۇش تىر بوۋ كە باۋىك مۇسلمان بىۋايە، لەمەر ئەۋەي دەمزانى پىغەمبەرى خودىڭىز، مۇسلمان بىۋىت تۇي لە مۇسلمان بىۋىت باۋىك پى خۇشتر بوۋ..

كاتىك عباس ۋە گۆيى لەم قەسەمە بوۋ، بىدەنگ بوۋ.. گەشت ۋە گۆكەش كۆتايى ھات.. لەگەل ئەۋەشدا ئىمامى عومەر ۋە دەپتوانى دېزەي پىدات ۋە بىۋىتايە، مەبەستت چىيە؟! تۇ ناخ ۋە دەرۋىنى مەن تۆمەتبار دىكەيت؟! دەزانى جى لە دلى مەندا ھەيە؟! بۇجى دىمەۋىت ناكۆكى ھۆزايەتى بەرپا بىكەيت؟!

نەخىر.. ھىچ يەككە لەم شتەنەي نەۋت.. ھەردوۋىكىان بىدەنگ بىۋىت ۋە ئەبوسۇفیانىش سەپىرى دىمگىر ۋە چاۋمىر بوۋ بىزانىت، پىغەمبەرى خودىڭىز ۋە فەرمان بە جى دىمەت.. پاشان پىغەمبەرى خودىڭىز ۋە فەرەمۇۋى، عباس لەگەل خۇت بىيە ۋە بەيەن بىيەنەرەۋە.. عباسىش ۋە دىپات بۇ رەشمالەكەي ۋە ئەۋى شەۋە بەيەكەۋە دىمىن.. كاتىك بەرەبەيان دىت، ئەبوسۇفیان دىبىنىت مۇسلمانەكان ھەمۇۋىان ھەستاون ۋە خەرىكى دەستۋىز گىرتىن، دىلىت: عباس ئەمانە چىيە؟!

عباسىش ۋە دىفەرەمۇۋىت: ئەۋە گۆيىان لە بانگى بەيەن بىۋە ۋە دىچەن نۆيۇمەكانىان ئەنجام بىدەن.. پاشان ھەمۇۋى نامادەي نۆيۇ دىمىن ۋە رىز رىز دىمەستىن، پىغەمبەرى خودىڭىز پىشنىۋىزپان بۇ دىمەت ۋە ئەبوسۇفیانىش ئەم دىمەنەنە دىبىنىت، بە مەكەجى ۋە گۆيىرەيەلىان سەرسام دىبىت..

كاتىك نۆيۇمەكانىان تەۋاۋ دىبىت، عباس ۋە دىت بۇ ئەۋەي ئەبوسۇفیان بەرپىت بۇ لاي پىغەمبەرى خودىڭىز.. ئەبوسۇفیان دىپەرسىت ۋە دىلىت: عباس ئەگەر مەمەد ھەر فەرمانىكىان پى بىكەت، بە گۆيى دىكەن؟

عباسىش ۋە دىفەرەمۇۋىت: بەلى.. سۆيىند بە خۇدا ئەگەر فەرمان بىدات بەۋەي كە ۋاز لە خۋاردىن ۋە خۋاردىنەۋەش بەيىن، بە گۆيى دىكەن ۋە ۋازى لىدەيىن..

پاشان ئەبوسوفيان دەلىت: ئەۋەى ئەمشەۋ بېنىم نە لە لاى كېسراۋ نە لە لاى قەيسەر نەمبېنىۋە!! كاتىك چۈۋنە لاى پېغەمبەرى خۇداﷺ پېنى قەرمۇۋ: ئەبوسوفيان ئايا كاتى ئەۋە نەھاتوۋە، كە بزانىت جگە لە الله هېچ خۇدايەكى راستەقىنە بوۋنى نى؟ ئەۋ شەۋەى كە ئەبوسوفيان لە ناۋ مۇسلماناندا بە سەرى برد بوۋ، بەس بوۋ بۇ ئەۋەى كە رۋو دوزمانايەتەكەى كەم بېتەۋە، ھەر بۇيە وتى: باۋك دايكەم بە قوربانت بن، ئاى چەندە ئارامگرو بەرپىزىت!! سوپىند بە خۇدا ۋا دەزانم ئەگەر جگە لە الله خۇدايەكى تر ھەبۋاىيە، ئەۋا يارمەتەكى دەدام!!

پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ قەرمۇۋ: ھاۋار بۇ تۆ، ئەى ئەبوسوفيان، ئايا كاتى ئەۋە نەھاتوۋە بزانىت كە من پېغەمبەرو رەۋانەكراۋى خۇدام!!

ئەبوسوفيانىش زۆر راشكاۋانە دەلىت: باۋك دايكەم بە قوربانت بن، چەندە ئارامگرو بەرپىزىت، بەلام سوپىند بە خۇدا ھېشتا شتىك لە دلۋ دىروونىدا ھەر ماۋە!!

لەم كاتەدا عباسﷺ دىقەرمۇپت: دەى ئەبوسوفيان مۇسلمان بەۋ شاىەدومان بەينە..

كەمىك بېدىمىگ دەبېتۋ پاشان دەلىت: اشەد أن لا إله إلا الله واشهد أن محمداً رسول الله..

پېغەمبەرى خۇداﷺ كاتىك كۆپى لە مۇسلمان بوۋنى ئەبوسوفيان بوۋ، رۇخسارى كەشاىەۋەۋ زۆر دلخۇش بوۋ.. پاشان عباسﷺ قەرمۇۋ: ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ ئەۋسوفيان پىاۋىكە ھەز بە گەۋرەمىۋى شانازى دەكات، شتىكى بۇ بكەۋ رېزىكى لى بنى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ قەرمۇۋ: ھەر كەسكىك بېچىتە مالى ئەۋسوفيانەۋە، ئەۋا پارپىزراۋ دەبېت..

بۇچۈۋن..

زىرەكى ئەۋە نىيە كە لە مشتومۇردا سەركەۋتوۋ بېت،
بەلكۈ زىرەكى ئەۋمىيە كە ھەر لە سەرمەتاۋە نەچىتە
ناۋ مشتومۇرمۇۋ خۇت توشى دىمەقالت نەكىت..

پېگە لە بەرھەلستكاران بگرە..

زۆربەى كېشەو گىرەتەكان كە روو دەمدەن، بەرھەمى زمانو قەسەكردنە..
جارى وا ھەيە بە ھۆى پەلەكردن لە قەسەپرېن بە خەلكى و چاومرې نەكردنى كەسى
قەسەكەر ھەتا كۆتايى بە قەسەكانى دەھىنەيت، مشتومرو دەمەقاليپھەكى نەزۆكى بى
بەرھەم دروست دەبەيت و دەبەيتە ھۆى تېكچوونى دل و دەروونەكان..
كاتىك ناتوانەيت چاكسازى لە ھەموو خەلكىدا بگەيت و واپان لى بگەيت ھەموو بە
پېى رەوشە شەرعىەكان بچولېنەو، پان ھەموويان وا لى بگەيت، جوانترين ھونەرەكانى
ھەلەسوكەوت كردن، لە بېستەن و بېنەن و گەشت و گۆدا بەكاربەين، دلەنگ مەبە..
ھەندىك كەس بەردەوام دەلېن: پېويست بوو خەلكى واپان بگردايە، پان
واپان نەگردايە.. واز لەو قەسانە بەيە.. وەك و تراو، نوپز لە سەر ئەم مردووە
نامادەيە بگە..

بە كورتى پېويستە خۇمان بەو ھەو سەرھال نەكەين، كە پېويستە خەلكى چى بگات،
بەلەكو ئەو گەنگە بزەين خۇمان چى بگەين.. جارى وا ھەيە، كاتىك باسى بابەتەيكى
سەيرو نامۇ دەكەيت، لەوانەيە ھەندىك كەس پەلە بگەن و بيانەوېت بابەتەكەت پى
بېرن، بۆيە پېويستە پېش ئەو ھەوان بابەتەكەت پى بېرن و رەخنە لە وتەكانت
بگرن، دەرگاكانى رەخنە و تېبىنى بە رووياندا دابخەيت، ئەمەش بەو دەبەيت، لە
سەرھادا ھەندىك روون گردنەو لە سەر بابەتەكە بەدەيت، پېش ئەو ھەو كە پرسىار لە
بارمەو بەكە..

پياويكى بە تەمەن لە كۆرو دانىشتەنيكدا، باسى رووداوى ناكۆكى نيوان دوو كەس
دەكات، كە لە وېستەگەيەكى بەنزىندا روويدا بوو..
پياويكە دەلېت: بە شېومەك ناكۆكىەكەيان پەرە دەسپەيت، ھەتا پياوانى پۇليس
دېن و دەيان بەن بۆ بىكەى پۇليس.. نامادەبوويەكى زۆر بلى، دېتە ناو باسەكەو
دەلېت: بەلې.. راستە.. بەلام بەو شېومە نەبوو، بەلەكو بەم شېومە بوو، خەتاي فلانە
كەسپشيان بوو، پاشان دەست دەكات بە باسكردنى رووداوەكە..

پياو بە تەمەنەكەش لە داخا خەرىكە گرى تېبەربەيت و پيايدا ھەلەبشاخەيت، بەلام

خۇي دىگىرىتو زۆر بە ئارامى پېي دەلىت: تۆ خۇت لەوى بوويت؟

پىاۋەكە دەلىت: نەخىر..

ئەي كۇنوسى لىكۇلىنەۋەكەت خۇپىندەۋە؟

پىاۋەكە دەلىت: نەخىر..

ئىتر پىاۋە بە تەمەنەكە خۇي بۇ ناگىرىتو بە سەرىدا ھاۋار دىمكاتو دەلىت: باشە

ئەي چۇن ھىچ شىك نازانىتو بە درۇشم دىخەيتەۋە؟

بە راستى بە خۇگرتن و ئەۋ پىشەككە پىاۋە بە تەمەنەكە باسى كىرد، سەرسام

بووم، خۇ ئەگەر بە بى ھىچ پىشەككە ۋە بەبى ئەۋ پىرسىارانە، بەرەنگارى بىۋاۋەتەۋە،

ئەۋا دىمگى رىزگار بوۋنى بەرۋوى كىبراى زۆر بلىدا دىمگىدەۋە ئەگەر بە درۇش بوۋاۋە،

خۇي رىزگار دىمگىد..

زۆر چار كاتىك دىمانەۋىت باسى بابەتىك بىكەين، پىۋىستە پىشەككە بۇ وتەكانمان

پىشەكەش بىكەين، بۇ ئەۋەي ۋەلامىكى ئەۋ كەسانە بىدەينەۋە، كە لەۋانەيە رەخنەۋ

تىبىنىيان لە سەر وتەكانمان ھەبىت..

كاتىك قورمىش، لە جەنگى بەدردا، ھاتن بۇ شەرۋ كوشتارى مۇسلمانان، ھەندىك

كەس مەبەستىيان نەبوۋ بىن و شەرى مۇسلمانان بىكەن، بەلام گەل و ھۆزەكانيان زۇريان

لىكىردىۋون..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ ئەم دىنگىۋاسەي دىزانى، دىشىزانى و دىنيا بوو

ئەگەر ئەۋ كەسانە ئامادەي جەنگەكەش بىن، كوشتارى مۇسلمانان ناكەن.. كاتىك

مۇسلمانان لەمەيدانى جەنگەكە نىزىك بوۋنەۋە، پىغەمبەرى خۇداش ﷺ ۋىستى

ھاۋەلانى ئاگادار بىكاتەۋە، يەۋەي ئەگەر دىستىيان لەۋ كەسانە گىر بوو، نەيان

كوژن، ئەمەش لەۋانەيە پىرسىار لە لاى ھەندىك كەس دروست بىكات و بلىن: چۇن

كەسانىك نەكوژىن، كە بۇ كوشتارمان ھاتوون؟! بۇچى چەند كەسىكى دىپارىكراۋ،

ۋازيان لى بىيىرىتو نەكوژىن؟!

ھەر بۇيە پىغەمبەرى خۇداش ﷺ پىشەككە بۇ وتەكانى دانا، بۇ ئەۋەي ۋەلامىك

بىت، بۇ رەخنەۋ تىبىنىيەكانى ھاۋەلانى، ھەر بۇيە فەرموۋى: مەن دىزانم كەسانىك لە

نەۋەي ھاشم و كەسانىكى تىرىش، بە زۆر ھىنراۋن بۇ ئەم جەنگە ۋە ھىچ پىۋىستەكەشيان

بە كوشتارى ئىمە نىيە، پىشەككە ۋە ئەۋەندە بوو، تەۋاۋ..

پاشان فەرموۋى: ھەر كەسىك لە ئىۋە بە كەسىكى نەۋەي ھاشم گەپشەت، با نەيكوژىت..

ھەر كەسكىش بە ئەبو بوختەرى كۆرى ھىشام گەيشت، با نەيكۆزىت.. ھەر كەسكىش بە ئەباسى كۆرى عەبدولوتەلىپى مامەي پېغەمبەرى خودا ﷺ گەيشت، با نەيكۆزىت، چونكە بە زۆر ھىناويانە..

ھەندېك لە ھاوھلان لە ناوخۆياندا لەم بارمىھوھ گەفت وگۆيان دەكرد، ھەتا ئەبو حوزەيفەي كۆرى عوتبەي كۆرى رەببىعە دەلېت؛ ئىمە باوكان و كوران و برايانى خۇمان بكۆزىن و واز لە ئەباس بەيىن؟ سوپىند بە خودا ئەگەر بېيى بگەم، بە شمشىر دايدەگرمەھوھ..

ئەم قسانە گەيشتەھو بە پېغەمبەرى خودا ﷺ، پېغەمبەرى خودا ﷺ لاي كردهوھ بە لاي ئىمامى عومەردا ﷺ و فەرمووي؛ ئەي باوكى حەفص.. ئىمامى عومەر ﷺ دەفەرموېت؛ ئەوھ يەكەمىن جار بوو بەم نازناوھ بانگم بكات..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووي؛ ئەي باوكى حەفص، ئايا بە شمشىر لە روخسارى مامەي پېغەمبەرى خودا دەدرېت؟

ئىمامى عومەر ﷺ توورە دەبېت و لە دلى خۇيدا دەلېت؛ چۆن ئەبو حوزەيفە بە گويى فەرمانى پېغەمبەرى خودا ﷺ ناكات، ئەي ئەو مۇسلمان نىھ؟ پاشان بە دەنگى بەرز ھاوار دەكات و دەلېت؛ ئەي پېغەمبەرى خودا وازم لى بەيىنە با لە گەردنى بەم.. ئەبو حوزەيفە ﷺ لە قەسەكانى پاشگەز دەبېتەھوھ و دەلېت؛ لەو رۆژەھو لەو قەسەھم دلىيانىم و بەردەوام دەترسم، وا ھەست دەكەم تەنھا شەھىدى ئەو گوناھەم بىرپىتەھوھ.. سوپاس بۆ خودا لە جەنگى يەمامەدا بەروەردگار پەلى شەھىدى پېيەخسى..

ئامۇژگارى..

زىرەئو بە توانابەو پېش ئەموى بە پرسىارو رەخنە دەستت لى بىكەنەھو، بە وەللاھو روون كەردنەھوى جوان، دەستيان لى بىكەرمومو فرىاي خۆت بىكەھو..

چاوه پروان به و به رهه لستی مه که ..

بیرم دیت، که سیک باسی هونمیری گفت و گوی دمکرد، باسی بابته تیکی له چیرۆکی یوسف ﷺ کرد، کاتیک گه میشته نهم نایه ته بیرۆزه .. ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَنِیْ اَعْمُرُ خَمْرًا وَقَالَ الْاٰخَرُ إِنِّيْ اَرَنِیْ اَحْمِلُ فَوْقَ رَاسِیْ خَبْرًا تَاْكُلُ الطَّیْرُ مِنْهُ نَبْنَتًا یَّأُوْرِلُوْهُ اِنَّا نَرٰکَ مِنَ الْمُحْسِنِیْنَ ﴿۳۶﴾﴾ یوسف. واته: (ئهوسا دوو لاوی تریش به تاوانی جیا جیا له گهل یوسفدا خرا نه به نند پخانه وه، (هره یه که یان خه و پکی بی نی بوو) یه کیکیان وتی: بیگومان من خۆم دمبینی له خه ومدا تر پم دمگوشی و شهرابم لی دروست دمکرد، نهوی تریشیان وتی: به راستی من خۆم دمبینی له خه ومدا که نانم به سهر سهرمه وه هه لده گرت و بالنده لی ده خوارد، ناگادارمان بکه به لیکنانه وهی نهم خه ونه، چونکه به راستی نیمه دمبینین تۆ له چاکه خوازانی و (شارمزی له لیکنانه وهی خه ودا)) ..

پاشان له ناماد مپووان وردبۆوه وتی: کاتیک دوو گهنجه که چوونه ژوورمه وه، کامیان پێشتر چوونه ژوورمه وه، یوسف ﷺ یان دوو گهنجه که؟

یه کیکی له ناماد مپووان هاواری کردو وتی: یوسف ﷺ ..

یه کیکی تر هاواری کرد: نا .. نا .. دوو گهنجه که ..

یه کیکی تر وتی: نا .. نا .. یوسف ﷺ ..

که سیکی تر وتی: به یه که مه چوونه ژووری ..

که سیکی تر شتیکی تری وتو، بوو به ژاومژا، هه تا وای لیها ت بابته سهرمه کییه کهی خویان بیر چوومه وه، وه که نه وهی که سی پێشکه شکار نه وهی مه به ست بیت، جار پکی تر لییان وردبوومه وه لییان راما ..

کات تیده پیری .. پاشان زمرده خه نه یه کی کردو ناماژهی پیدان، که بیدنگ بن و وتی: چ کیشه یه که گهنجه کان له پێش یوسف ﷺ دا، چوو بیتنه ژوورمه وه، یان یوسف ﷺ له پێش دوو گهنجه که دا چوو بیتنه ژوورمه وه؟

ناپا نه مه نهو کیشه و دمنگه دمنگه زۆرهی دمویت؟

به لی .. زۆربهی جار له سهر شتی ناپیویست جارهی خۆمان له لای یه کتری ناشرین دمکین .. کاتیک یه کیکی قسه مان بۆ دمکات، هه ندیک ره خنه ی نه شیاوی لیده گرین و باسه کهی لی تیک دهمدین و چاومری نا کهین تا قسه کانی ته واد دمکات .. زۆر جار هه ندیک ره خنه دگرین،

كە ھېچ كاريگەر يەكەن لى سەر قەسەكانى كەسى قەسەكەر نىيە بەم ھەلسوكەوتەشمان چىژو خۇشى وتەكانى تىك دەمدىن خۇمانى لەبەر چاۋ ئاشىرىن و بىزراۋ دەكەين..

بىر مەن سەۋدى بىرام كاتىك مىندال بوو، لە تەمەنى ھەمەت سالىدا، جارىك دىتە مزگەوتەۋە وادەردەكەۋىت پەلەى بىت و پىشنىۋىزىش دوا دەكەۋىت.. كاتىك زۇرى پىدەچىت، بەرمە لى بانگەردەكە دەچىت، كە پىلۋىكى بە سالاچۋى گۈيگەن دەبىت و لوتى دىگىت، بۇ ئەۋەى دىنگى خۇى بگۈرپىت و دەلىت: قامەت بىكە، پاشان ھەلىت و را دەكات..

بانگەردەكەش كاتىك گۈى لەم قەسەپە دەبىت، خەرىكە ھەلىسەت قامەت بىكات، بەلام ھەندىك لە نۇپۇز خۇپىن ئاگادارى دەكەنەۋە و رووداۋەكەى تىدەكەپەن..

بانگەردەكە بە تورپەپەۋە لا دەكاتەۋە بۇ دواۋە و خۇزگە دەخۋازىت مىندالەكە بىيىنىت و سزى بدات.. ئەم رووداۋە شتىكى خۇش بوو، بەلام مىن لەبەر خۇشى رووداۋەكە باسەنەرد، بەلكو بۇ ئەۋە باسەنەرد، لەبەر ئەۋەى دواى ئەم رووداۋە لە شۇپىنىك دانىشتىبووم، يەكەك لە ئامادەبوۋان باسى رووداۋەكەى كىرد و تى: سەۋدى بۇيە پەلەى بوو، زوو نۇپۇز بىكىت، لەبەر ئەۋەى لەگەل باۋكىدا دەچوۋ بۇ قەراغ دەريا..

بۇ زانىيارىش شارى رىاز لە بىابانداپە ھېچ دەرىپەكى لىۋە نىك نىيە.. سەرسام بووم و نەمزانى قەسەكانى لى تىك بدەم و رەخەنى لىبىگرم لە سەر زانىيارىيە ھەلەكەى و پىيى بلىم: دەريا كۈل لىرە ھەپە؟! يان بىدەنگ بەم، چۈنكە ئەم زانىيارىيە ھېچ كاريگەر يەكەى لە سەر رووداۋەكەى سەۋدى نەبوو، ھەر بۇيە ھالەتى دوۋەم ھەلىبۇرارد و ھېچ رەخەنەكەم لە قەسەكانى نەگىت..

جارى و ھەپە رەخەنە و نارمىزى لى شتىك دەردەپىن ھەر لە بىنچىنەدا لەو شتە تىنەگەپشتوۋىت و لەۋانەپە ئەم كەسەى تۇ لۇمە و سەرزەنشى دەكەيت، بىانۋى خۇى ھەبىت، بەلام تۇ نەپزانىت..

زىاد كەسەكى نەرم و نىان بوو، ھەزى بە ئامۇزگارى خەلكى دىگىر.. رۇنىك لە كاتى و مىستانى، لە يەكەك لە نىشانەكانى ھات و چۇدا، گۈى بىستى دىنگى گۇرانىيەكى رۇنناۋىيە بەرز دەبىت.. كاتىك سەپىر دەكات، دەبىنىت سەرجاۋەى دىنگەكە لە ئۇتۇمبىلەكەى تەنىشتەۋە دىت..

شۇفەرى ئۇتۇمبىلەكە دىنگى رادىۋكەى زۇر بەرز كىرەبوۋە، بە شىۋەپەك دوۋرو نىك گۈى بىستى بوون.. زىاد دەست دەكات بە لىدانى ھۇرىن، بۇ ئەۋەى شۇفەردەكە تەنىشتى كەمەك دىنگەكە كىز بىكات، بەلام شۇفەردەكە بە ھېچ شىۋەپەك ھەر ئاۋرىش نادانەۋە، ۋەك ئەۋەى بە تەۋاۋى ئاۋىتەى دىنگە و ئاۋازەكە بوو بىت و نەزانىت لە دەۋرۋەپەرى چى دىگۈزەپىت..

زىياد ھەول دىمات روخسارى شۇڧىرەكە بىيىنىت، چونكە جامانەكەى سەرى، لەملاولاوۋە روخسارى شارەبووۋە، دواى ھەولنىكى زۆر، كاتىك روخسارى دىيىنىت، سەير دىمات رىشى سەراپاى روخسارى داۋۇشيوۋە!! سەرسام دىيىت!! كەسپك بەۋ سەرو روخساروۋە لەباتى گوى لە ھورئان بگرىت، چۆن گوى لە گۆرانى دىگرىت؟! نەك ھەر ئەۋەندە، زۆر بە بەرزىش!! گلۇپى سەۋز ھەلدەيىت ۋە ھەۋو دىست بە رۇيشتن دىكەن.. زىياد سور دىيىت لە سەر ئەۋەى كە نامۇزگارى شۇڧىرەكە بىكات، ھەر بۇيە شوپىنى دىكەۋىت، ھەتا بۇ كرىنى ھەندىك شتۋەك لە بەردەم دوكانىك رادەۋوستىت.. زىيادىش رادەۋوستىت ۋە كاتىك كابرادامبەزىت، دىيىنىت جىلۋبەرگەكەشى كورتەۋ رىشىكى دىرپىشى ھەيە.. گومان دىمات چوۋبىت بۇ جگەرە كرىن، كەچى كاتىك لە دوكانەكە دىتە دەرۋە، گۇڧارىكى ئاپنى بە دىستەۋە دىيىنىت!!

لەۋە زىياتر زىياد خۇى بۇ ناگرىت ۋە بانگى دىمات ۋە دىت: براكەم.. بە يارمەتت.. كابرە ھىچ ۋەلام ناداتەۋە.. زىياد زىياتر دىنگى بەرز دىكاتەۋە ۋە ھاۋار دىمات ۋە دىت: ھىي.. براكەم.. بە يارمەتت.. گوى بگرە..

كابرە بە بى ھىچ ۋەلامىك سۋارى ئۆتۈمبىلەكەى دىيىت.. زىيادىش زۆر بە تورمىيەۋە دىمبەزىت ۋە بەرۋو رۋوى دىچىت ۋە دىت: براكەم.. نابىستى؟! پىاۋەكە زەردەخەنەپەكى بۇ دىمات ۋە ئۆتۈمبىلەكەى ئىش پىدەمات ۋە راستەۋخۇ رادىۋكەى دىكەۋىتە كار..

زىياد توۋرە دىيىت ۋە دىت: براكەم ئەمە ۋا نابىت.. خەلىك بىزار كىرۋەۋە.. پىاۋەكە زىياتر زەردەخەنەى بۇ دىمات.. دىنگى گۇرانىش زۆر بەرزە.. زىياد زىياتر توۋرە دىيىت ۋە سور ھەلدەمگىرەت ۋە زىياتر دىنگى بە سەردا بەرز دىكاتەۋە..

پىاۋەكە كاتىك زىياد بەم شىۋمىە دىيىنىت، بە ھەر دوۋ دىستى ئامازە بە گويچكەكانى دىمات، پاشان تىانوسىكى بچوك لە گىرۋانى دەرەھىنىت، كە لە يەكەم لاپەرپىدا نوسرا بوۋ: مەن پىاۋىكى كەرم ۋە نابىستەم.. بە يارمەتت چىت دىۋىت بىنوسە!!

تروسكىرىك..

بەرۋەردىكار دىمەرمۋىت: ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا﴾ ﴿الإسرائ. ۱۱﴾ ۋاتە: (ئىنسان ھەمىشە بەردەۋام بەپەلەۋ ھەلەشەيە).. ئاگادار بەۋ پەلە مەكە، چونكە پەلە كىردن بەرۋە گۆرت دىمات..

بە پېشەكى دەست پېيكە..

داواكارى گەورە، پېيۇستى بەوۋە ھەيە، پېش ئەۋەى داۋاكەمان دەرېرىن، بە تەۋاۋى خۇمان بۇ دەرېرىنى نامادە بىكەين، بۇ ئەۋەى داۋاكەمان بە رۇودا نەدەنەۋە پەسەند بىرېت.. ئەمەش بە شېۋەيەكى گشتى ھەموۋ داۋايەكى زارمكى يان نۇسراۋ دەگىتەۋە..

ئەگەر وېست نامەيەك بۇ كەسكىكى دەرېرىنەند بىرېت، بۇ ئەۋەى پېيۇستىيەكت بۇ دابىن بىكات، ۋا گۇنجاۋە پېش دەرېرىنى داۋاكەت ھەندىك ستايشى بىكەيت ۋە كەسكىكى بەخىشندە ۋاگەخۋاز ناۋى بەرېت، پاشان داۋاكارىيەكەتى پى رابىگەيەنېت.. بە ھەمان شېۋە ئەگەر وېست داۋاى شىك لى باۋەت، يان دايەت، يان ھاسەرەكەت بىكەيت، ۋا جۋانترە بە پېشەكەيەك دەست پى بىكەيت..

كاتىك دەرېرىنەندىك لى ھەۋەلەنت، بانگەيشتى ئىۋارە خۋانىك بىكەيت ۋە دەرېرىنەندىك ھاسەرەكەت ئاگادار بىكەيتەۋە بۇ ئەۋەى خۋاردن نامادە بىكات ۋە مەكە رىك ۋەپىك بىكات، ۋا گۇنجاۋە شىۋە، لى پېش ھەموۋ شىكەدا بە راشكاۋانە پى بىلېت: بە راستى خۋاردنى دەستى تۇ زۇر خۇش ۋە بەلەزەتە.. ھەموۋ ھەۋەلەكەنم ھەز دىكەن بانگەيشتىيان بىكەم بۇ مەلەۋە، تەنھا لىبەر ئەۋەى خۋاردنى دەستى بىخۇن..

باۋەر دىكەيت، لى بەناۋانگەترىن چىشتەنەكەن نانم خۋاردۋە، كەچى تام ۋە چىزى خۋاردنى دەستى تۇى نەبۋە!! دۋىنى پەكەك لى ھەۋەرىكەنم بىنى، ھەر بۇ گۇرېنەۋەى گەتگۇ، پىم ۋە: سەيىنى مىۋانمان بە.. ئەۋەش پەكسەر رازى بۋو!! لىكەل ئەۋەشدا چەند ھەۋەرىيەكى تىرىشەم بانگە كەرد، خۇزگە خۋاردنىكەت بۇ درۋست دەرېرىن..

ئەم شېۋە دەرېرىنە جۋانترە باشترە، ئەۋەى بىيىتەۋە بۇ مەلەۋە بىكەى بە ھەۋە ھەۋەرى بىلى: خىرا.. خىرا.. خۋاردن نامادە بىكە، مىۋانمان دىت.. دۋا مەكەۋە بە خىراىى نامادەيان بىكە.. بە ھەمان شېۋە كاتىك دەرېرىنەندىك داۋاى مۇلەت لى بەرېۋەبەرەكەت بىكەيت، يان ھەۋەلىك بە دايەك ۋە باۋەت بىدەيت.. لى پېشدا بە پېشەكەيەكى جۋان ۋە كارىگەر لىكەلىاندا بىدۋى..

خوداى پەرۋەردىگار دەفەرەمۇيت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمْوا بَيْنَ يَدَيْ

مَجْرُورٌ صَدَقَهُ ... ﴿١٢﴾ المجادلة. واتە: (ئەى ئەوانەى باومر تان ھىناوہ کاتىك ويستتان چپەپەك، يان قسەپەكى نەينى لەگەل پىغەمبەردا ﷺ بکەن، پىش ئەو کارە خىرىك بکەن)..

عەرب خوويان وابوو، پىش ئەوہى داواى يارمەتى، يان شتىك لە كەسىك بکەن، سەرمتا بە ھەندىك وتەى جوان دەستيان پىدەمگرد، بە ھەمان شىوہ ئەگەر بىشان ويستايە سوکاىەتى بە كەسىك بکەن، يان بيان ويستايە كوشتارى بکەن، بە وتەو ھۆنراوہ و تار دەستيان پىدەمگرد.. ھەندىك قسەيان دەمگرد، كە لە شمشىر زياتر كارىگەرييان لە سەر دەروون و جەستە دروست دەمگرد..

پىغەمبەرى خودا ﷺ بە مندالى لە نزيك ناوجەى ھەوازن شىرى پىدرا بوو، زۆرىش ھەزى دەمگرد كە ئەو ھۆزە باومر بەين.. كاتىك ھەوالى پىگەيشت، كە ھۆزى ھەوازن خۇيان نامادە كردووە، بۇ ئەوہى كوشتارى مۇسلمانان بکەن، پىغەمبەرى خودا ﷺ و مۇسلمانان بۇيان چوون و پەروەردگار سەرگەوتنى پىبەخشىن..

ئەوہى كۆرۈا كۆرۈا زۆرىكىشيان لى بە دىل گىرا.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ئافەرت و مندالەكانيانى لە جىگەپەك دان.. ھۆزى ھەوازنى ويستيان پىاوپكى قسەزانى بلىمەت بنىرن، بۇ ئەوہى ژن و مندالەكانيان ئازاد بكرىن.. بۇ ئەم مەبەستەش كەسىكى شارمزاىان ناردو لە سەرمتاى قسەگانىدا وتى: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ نىمە لە خالوانى تۆين.. ھەروەھا نىمە لە ئەوہى ئەو ئافەرتانەين كە شىريان پىدايت و سەرپەرشتيان كردى، ئىستاش دەبىنى ئەوہى بە سەرمان ھات، بە سەرمان ھات، داواى سۆزو بەزمىيت لىدەمگەين و تۆ باشتەين كەسى لىقەوماوان و پىنەوايانى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك گوپى لەم قسانە بوو، ھەموو ژن و مندالەكانيانى ئازاد كرد.. سەپر بکە چەند پىشەكىيەكى جوانى باس كردو رۆژانى مندالى ھىناپەوہ يادى پىغەمبەرى خودا ﷺ ..

بە ئامازمىرك تىدەمگات..

پارووى گەورە، پىش قوتدان، پىويستى بە جوينى باش ھەپە..

گرنگ، نیه هه میشه سه رکه وتوو بیت..

دوو هاوړی.. که یه کیکیان زور که لله رمق ده بیت، به بیابانیکدا دمر وون له دوورموه
شتیکی رښ له سهر زهویپه که دمبین.. رښه باو گهرده لولی بیابانیش جار جاره له
چاویانی ون دهکاتو جار جارښ دمرده که ویت..
یه که میان روو دهکاته که سی دوومو پیی ده لیت: پیشبینی ده که یت، نهو شته چی
بیت؟!

نهویش ده لیت: نهو به بزنیکي رښه..
یه که میان ده لیت: قهله رښه..
که لله رښه که میان ده لیت: که پیت ده لیم بزنه، واتا: بزنه..
یه که میان ده لیت: دی باشه نزی که دمبینه ووهو دنیا دمبین.. کاتیک نزی که دمبینه ووه،
به ته وای دمرده که ویت، که قهله رښه و بزن نیه..
یه که میان ده لیت: براهه.. به خودا قهله رښه..
دوو میان سهری رادومشینیت و ده لیت: بزنه.. بزن..
یه که میان بیدنگ ده بیت، پاشان به ته وای نزی که دمبینه ووهو قهله رښه که
هه لدمفریت..

یه که میان هاوار دهکاتو ده لیت: قهله رښه.. قهله رښه.. نابینی نه و متا هه لفری؟!
دوو میان ده لیت: بشفریت هر بزنه!!
بؤچی نه م چیرۆکه م باس کرد؟ بؤ نه ووه باس م کرد، له نه نجامی نه ووه موو لاپه رانه ی
که له م کتیبه دا نویسو ووه و باس م کردووه، گه یشتو ووه ته نه ووه باوهری که هه ندیک
که س، نه گهر به جوانترین هه لسو که ووت ووه نهری مامه له کردنیش، مامه له ی نه گهل
بکه یت، کاریگهری له سهر دروست ناکه و سودی لی نابینن..

نه گهر به یه کی که له و که سانه بلیت: ماشاء الله.. جل و بهر که کانت چه نده جوانن!!
ده لی تازه زاوایت!!

بە بېرواي خۇت وا دىزانىت، بە روخسارىكى خەندە ئامىزمۇه سوپاست دمكاتو
خۇشحالى خۇيت بۇ دىردىمېرېت، بەلام بە داخەو، نەك ھەر وای نەکرد، بەلكو بە
سوكىەو سەپرت دمكاتو دەلىت: باشە.. باشە.. دىتەوېت بەم قسانە رەزای خۇت سوك
بەمىت؟!

كاتىك رووبەرووى ئەم كەسانە دىمىتەو، بزانە كە ئەمانە نوپنەراپەتى كۆمەلگە
ناكەن و ژمارمىان كەمە..

بەلى.. سوپىند بە خودا.. خۇم رېساو ياساو بىنەماكانى ئەم پەرتووكەم تاقى
كردووتەوومو بىنىم كارىگەرى گەورەو بەھىزى لە سەر خەلكى ھەبوو..
لە سەر گەورەو بچوك..

لە سەر كەسانى زىرەك و ئاسايى..

لە سەر كەسانى خاومەن پەلو پاىە..

لە سەر قوتابى زانكۇ، كارىگەرى ھەبوو..

لەگەل مەندالەكانمدا بەكارم ھىناو تاقىم كەردەو، شتى سەرسورھىنەرم ھەست
پىكرد..

بەلكو لەگەل زۆرىك لە كەسانى جىاوازدا جىبەجىم كەرد، شوپنەوارو كارىگەرىيەكەيم
بىنى.. منىش تەنھا ئامۇژگارى كارىكەم بۇ تۆى ئازىزو بەرپىز..

بە كورتى..

ئايە بە راستى مەبەستت ئەومىيە گۆرانكارى بەمىت..؟

پالەوان بەو ھەر لە ئىستانوۋە دەست پېيكە..

بىرم دېت خولىكم لە سەر شارمزاپيەكانى مامەلە كردن لەگەل خەلكيدا، پېشكەش كرد.. عبدالعزیزىش يەككە بوو لە نامادىبووان.. تېبىنى ئەوم كرد، وردو درشتى شتەكان دمنوسیتەوہ..

رۆژان تېپەرپىن و خولەكە كۆتايى ھاتو ھەموو لىك جىابووینەوہ.. لە دواى مانگىك جارىكى تر ھەمان خول و بابەتو وانەم پېشكەش كردەو، كاتىك سەبرى نامادىبووانم كرد، بىنىم دووبارە عبدالعزیز لە ریزى پېشەوہ دانىشتووہ!!
سەرسام بووم!! بۆجى دووبارە نامادىمە، لە كاتىكا دىزانىت خولەكە، ھەمان خولى پېشووہ!!

كاتىك بانگى فەرموو، قوتابىيەكان بلامىيان لىكرد، دەستى عبدالعزیزم گرتو شان بە شانى رۆپىشتم و لىم پرسى: عبدالعزیز ئەوہ بۆ دووبارە نامادى خولەكە بوويت، خۆ تۆ دىزانىت ھەمان خولى پېشووہ، دووبارە دەكەمەوہو ئەو نوسراوانەى كە لە بەردەستىدان، ھەر ئەوانەى پېشوو، ئەو بىروانامەيەى كە بە دەستىشى دىنى، ھەمان بىروانامەى پېشووہ!! كەواتە چ سودىك دەبىنى!!

ئەویش پىي و تەم: راست دەكەيت، بەلام بىروا بكە ھاورپىكانم پىم دەلین: بە راستى عبدالعزیز ماوہى مانگىكە ھەلسوكەوتت لەگەلماندا، بە تەواوى گۆرانكارى بە سەردا ھاتووہ!! بىرم كردەو، من لە ماوہى ئەم مانگەدا ئەو شتانە جىبەجى دەكەم، كە لە خولى پېشووہا فېريان ببووم، ھەر بۆيە ھاتم بۆ ئەوہى بەشدارى خولىكى تىرىش بكەم و دلىابم لەو ھونەر و شارمزاپيانەى كە فېريان ببووم..

كەواتە..

ئەگەر سورىت لە سەر ئەنجامدانى گۆرانكارى،
پالەوان بەو ھەر لە ئىستانوۋە دەست پېيكە..

ناوەڕۆك

- پیشەکی..... (۵)
- نەوانە سودمەند نابن..... (۷)
- چی فیڕدمبین...؟!..... (۱۰)
- بۆچی بەدوای شارەزاییەکاندا دەرگەڕین...؟!..... (۱۲)
- پەرە بە تواناکانت بەدە..... (۱۶)
- غەم لە رابردوو مەخۆو مەگری بۆ شیرو دۆی پڑاو..... (۱۹)
- کەسیکی ناوازمبە..... (۲۲)
- کێت زۆر خوش دەوێت...؟!..... (۲۵)
- چێژ لە بەهرمو تواناکانت وەربگرە..... (۲۲)
- لەگەڵ ھەزاراندا..... (۲۵)
- ئافەرەتان..... (۳۷)
- تەمەنی مندالی..... (۴۳)
- لەگەڵ ژێردەستەو کارگوزاراندا..... (۴۸)
- لەگەڵ بیباومرەن و دورنماندا..... (۵۱)
- لەگەڵ نازەلان و بی زماناندا..... (۵۹)
- ۱۰۰ رینگە بۆ بەدەست ھێنانی دڵ و دەروونی خەلکی..... (۶۲)
- نیەتت تەنھا بۆ خودای پەرەمردگار بێت..... (۶۶)
- وتەو ھەلسوکەوتی گونجاو بەکاربھێنە...!!..... (۷۲)
- وتەو گونجاو ھەلبژێرە..... (۸۴)
- لە پەكەم بە پەكتر گەشتەندا، نەرم و نیان بە..... (۹۱)
- خەلکی ھاوشیوەی کائازگانی زموین..... (۹۷)

- تالە موومەكەي معاوية ﷺ!!.....(۱۰۹)
- كليلى دلەكان.....(۱۱۴)
- رەچاوكردنى ھەست و سۆزەكان.....(۱۱۷)
- بايەخو گرنگيان پېيدە.....(۱۲۲)
- با ھەست بىكەن، خېرو خوشى ئەوانت دەوېت.....(۱۳۴)
- ناومەكان لەبەر بىكە.....(۱۳۸)
- موژدەدمرو پرووخۇش بە.....(۱۴۰)
- ناگاداربە: تەنھا ئامازە بە شتە جوانەكان بىكە.....(۱۴۶)
- واز لەكارىك بېيەنە، كە پەيۈمەندى بە تۆۋە نەبېت.....(۱۴۸)
- چۇن ھەلسوكەوت لەگەل ئەو كەسانەدا دەكەيت؟!.....(۱۵۱)
- رەخنەگر مەبە!!.....(۱۵۳)
- لە ھەموو شتېكدا رۇلى مامۇستا مەبېنە!!.....(۱۵۷)
- دارەكە لە ناومراستەو ە بگرمو ھاوسەنگىش رابگرە!!.....(۱۶۲)
- ھەلەكان بە ئاسانى چارەسەر بىكە.....(۱۶۷)
- راو بۇچوونىكى تر.....(۱۷۱)
- وہلامى خراپە بە چاكە بدمرموہ.....(۱۸۰)
- رازى بىكە، بەموى كە ھەلەمىە، بۇ ئەۋەى ئامۇژگارپەكانت ومربگرېت.....(۱۸۶)
- سەرمۇشتەم مەكە!! كارەكە كۇتايى ھات!!.....(۱۹۰)
- پېش ئامۇژگارى، دۇنيابە لە بوۈنى ھەلە.....(۱۹۸)
- بە نەرمى لېم بدە!!.....(۲۰۲)
- لە كېشەو گىرەتەكان، را بىكە!!.....(۲۰۵)
- دان بە ھەلەكانتدا بنىو خۇ بە گەورمزان مەبە.....(۲۱۱)
- كليلى ھەلەكان.....(۲۱۶)
- يەك يەك ئامۇژگارپيان بىكە.....(۲۲۳)

- نازاردانى دۆل و دىروون.....!! (۲۳۶)
- ھەندىك كېشە و گىرەت، چارسەريان نىيە..... (۲۳۰)
- بە ھۆي غەم و خەفەتەو، خۆت لە ناو مەبە..... (۲۳۲)
- بە بەشى خودا رازى بە..... (۲۳۵)
- وھكو چىپاكان خۇراگر بە..... (۲۴۰)
- نەفرىنى لىمەكە.. با شەرابىشى خوارىيەتەو.....!! (۲۴۲)
- ئەگەر بەو شىۋمىيە نەبوون كە دىتەوئىت، تۆ بەو شىۋمىيە بە كە دىيانەوئىت.....!! (۲۴۴)
- جىياوازشمان ھەبىت، ھەر براين..... (۲۴۶)
- نەرم و نىيانى مايەى جوانىيە..... (۲۵۰)
- با زىمانت شىرىن و پاراۋ بىت..... (۲۵۷)
- نىۋانى زىندوو، لەگەل مردوو..... (۲۶۲)
- ئامۇزگارپىيەكانت باكورت و پوخت بن..... (۲۷۱)
- گوى بە قىسەى خەلكى مەدە..... (۲۷۴)
- ھەمىشە زەردەخەنەت لە سەر لىۋ بىت..... (۲۷۶)
- ھىلە سورمەكان..... (۲۷۸)
- پاراستنى نەينى..... (۲۸۱)
- جىبەجى كەردنى پىداۋىستىيەكان..... (۲۸۶)
- پەيماننىك مەدە، كە بۆت جىبەجى نەكرىت.....!! (۲۸۹)
- خۇ بە كەم زانين..... (۲۹۲)
- خودا پەرسىتى نەينى و شاراۋە..... (۲۹۵)
- كى لە پشىلەكەيدا.....!! (۳۰۲)
- لە چالەكە دىريان بېينە و رزگاربان بىكە.....!! (۳۰۵)
- گىرنگىدان بە رووكەش..... (۳۰۷)
- راستگۆيى..... (۳۱۰)

- (۳۱۲)..... ئازايەتى
- (۳۱۴)..... خۇراگىرى لە سەر بىرو باۋەرمەكان
- (۳۱۷)..... فرىودەرمەكان
- (۳۲۰)..... لىيوردن و لىخۇشبوون لە خەلكى
- (۳۲۶)..... بەخشندەيى
- (۳۳۲)..... نازار نەدانى خەلكى
- (۳۳۵)..... نا بۇ دوژمنايەتى
- (۳۳۶)..... زمان!!
- (۳۴۲)..... سنورىك بۇ زمانت دابنى
- (۳۴۵)..... كىلىلى دىمروازمەكان
- (۳۵۰)..... پاشەكەوت و سەرمايمەيى سۆزدارى
- (۳۵۲)..... وتەى كارىگەر
- (۳۵۸)..... نزاو پارانەۋە
- (۳۶۷)..... ئەگەر كارمەكەيت بۇ جىبەجى ناكرىت، با قىسەت خۇش بىت!!
- (۳۷۳)..... دوورىنەۋە پىنەكردن!!
- (۳۷۶)..... بە ھەر دوو چاۋ پروانە
- (۳۷۸)..... ھونەرى گويگرتن
- (۳۸۲)..... ھونەرى گىفتوگۇ
- (۳۸۶)..... رىگە لە بەرھەلىستكاران بگرە
- (۳۸۹)..... چاۋمروان بەۋ بەرھەلىستى مەكە
- (۳۹۲)..... بە پىشەكى دەست پىيكە
- (۳۹۴)..... گرنگ نىە ھەمىشە سەرگەوتوو بىت
- (۳۹۶)..... پالەۋان بەۋ ھەر لە ئىستاۋە دەست پىيكە
- (۳۹۷)..... ناۋەرۇك

بەختە وەر بۆی..

• زيان كۆمەللىك ھونەرۈ شاردزايىمە.. گەلانىك ئەۋ ھونەرۈ شاردزايىمەيان بەيرىدو كىردو سەركەۋتوۋو بوون..

• بەككەم پىشەۋاۋ سەركىردى سەركەۋتوانىش. مەھمەد بوو.. ھەموو زىيانى ئەۋ پىشەۋايە. بىرد لە گەرھەرۈ مروارىۋ ئەزمونى بەيىز. ھەر بۆيە لە دوو توبى ئەم دىرانەدا. وەكو ملوئەكەيەك بۆم ھۇنىۋىتەۋد.. لە ئاكامىشدا بەرتوكى **بەختە وەر بۆي** ئى پىنكەت..

• **بەختە وەر بۆي**.. لە دايكىۋى مانگىك. يان سالىك نىمە. بەلكو بەزى دىنجى پىست دانە سالماۋ بە خولنىم ئوسىۋمەتەۋدو گىلەمى تىكەلەۋ ياددورىيەكەنم تىدا تۈاندۇتەۋد..

• **بەختە وەر بۆي**.. جەندان ھەلۋىستى ناۋاردى بەككەم مامۇستاۋ نارامى دلو سۇماي دىدەمان مەھمەد ئى لەخۇگىۋوۋد.. ھەلسۈكەۋتو تۈاناۋ زىرگى ئەۋ پىشەۋايەم. لە گەل خەلگىدا. خىستۈتە ۋو..

• **بەختە وەر بۆي**.. ياددورىيەكەن تايىبەت بە خۇمى تىدا ناۋىزانە.. ئەزمونى راستەقىلەۋ جەند ھەلۋىستىكى زىيانمى تىدايە. بۇ بەكەمىن جازە دەيان دىكىنمە دەيان خەمە ۋو. سا بەلكو خۇدايە سوۋدى ئى بىشەرت..

• **بەختە وەر بۆي**.. دوستەۋشەيەكە. ھەلۋىلاۋى دلو دىروۋنمەۋ تامەزىۋى نەۋدشم. لە دلو دىروۋنى تۋى نازىزىشدا ھەۋار ھەلۋىدات.. كەۋاتە دلت بۇى بىزۋىستو بەزەدەت يىتدا يىتەۋد. لەيەر نەۋدى لەلام شىرىن تىرىنۋ بەتەرخىرىش بەرتوكەكەنمە..

• لە پەروەردگارىش دىخۋازم مايەى سوۋدەنەندى بىتو تەنھاش لە بەر خاتىرى خۇى بىت.. پاداشتى ھەموو ئەۋ كەسانەش پادەۋد. كە لە پلاۋكەردلەۋدى ئەم بەرتوكەدا بەشدارى دىكەن..

• مەھمەد ئەسەدالرحىمىن ئەلەربەقى

Amelidigaweb.com

نازىم

